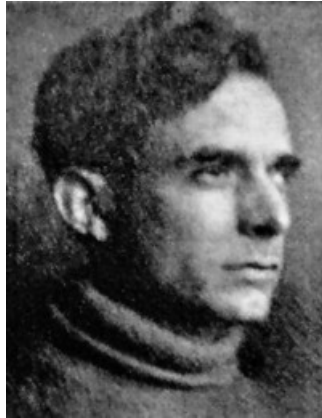

Den proletära revolutionen i Ryssland

av N. Lenin och Leo Trotskij

Redigerad och med inledning, noter och supplement (tillägg) av Louis C. Fraina

© 1918, Louis C. Fraina

New York

The Communist Press, 1918

Originalalets titel: *The Proletarian Revolution in Russia*

Översättning: Göran Källkvist, Martin Fahlgren, Göran Dahlman, Peter Widén och Anders Hagström

Till

De män och kvinnor som gjorde den proletära revolutionen i Ryssland, och till de män och kvinnor som överallt inspireras av denna stora händelse.

Inledning till svenska utgåvan

Louis C. Fraina (1892-1953) är en av den amerikanska kommunismens pionjärer och grundare. 1917 befann han sig i Ryssland och samlade då in material – artiklar, tal m m – som han 1918 sammanställde och publicerade i boken *The Proletarian Revolution in Russia (Den proletära revolutionen i Ryssland)*, som vi nu här presenterar i svensk översättning.

John Reeds *Tio dagar som skakade världen* och Frainas bok rekommenderades båda av Lenin, vilket är naturligt: Det är två viktiga tidsdokument som kompletterar varandra. Medan Reeds bok (den mer kända av de två) är en medryckande ögonvitnesskildring, är Frainas bok en auktoritativ kommenterad dokumentsamling.¹ Medan Reeds bok översattes och publicerades på svenska 1967, så har Frainas bok aldrig tidigare utgivits på svenska.

I denna svenska upplaga av *Den proletära revolutionen i Ryssland* har vi använt befintliga svenska översättningar när sådana finns (gäller huvudsakligen Lenins bidrag). I anslutning till Lenin-texterna har vi lagt till information om de svenska översättningar som använts (namn och källa) eller (när svenska översättningar saknas) var texterna återfinns i engelska upplagan av Lenins *Collected Works* (förkortas *CW*), samt, när så ansetts vara påkallat, även påpekat skillnader mellan Frainas versioner och de som finns i de ”officiella” utgåvorna.²

Vi har också tillfogat andra anmärkningar, bl a rättelser där Fraina gjort misstag. En del av dessa anmärkningar anges i noter, andra inom {}-parenteser (krullparenteser) i texten, markerade med *Red*. På detta sätt vill vi underlätta för den intresserade att jämföra med andra källor (främst Lenin), undersöka skillnader osv.

Nyöversättningarna har gjorts av G Källkvist (alla Trotskij-texter samt flera Fraina-avsnitt), M Fahlgren (Lenin-avsnitten), G Dahlman (Frainas huvudinledning), P Widén (inledning del 2) och A Hagström (inledning del 7).

En del inkonsekvenser i översättningarna förekommer, t ex har engelska originalets ”bourgeois” ibland översatts med ”bourgeois” och ibland med ”borgarklass”.

Vi använder begreppet ”militärrevolutionära kommittén” för Petrogradsovjetens av Trotskij och Podvojskij ledda militära organisation som i andra arbeten även kallas ”militära revolutionskommittén” och ”revolutionära militärkommittén” – det är således samma sak.

OBS: Fraina använder nyare tidräkningen, men är inte konsekvent (Sovjetunionen bytte officiellt till den nya 1918). Därför anges nedan ofta tidpunkten enligt *båda* kalendrarna (alternativet inom []).³

Anmärkning: I denna svenska utgåva har vi utelämnat bokens avslutande bilaga (drygt 40 boksidor), som handlar om den unga sovjetrepublikens utrikespolitik.

Göteborg 8 sept 2007

Martin Fahlgren

¹ Det kan vara på sin plats att påpeka att i såväl Reeds som Frainas arbeten – båda rekommenderade av Lenin – så är det främst två bolsjevikledare som vi hela tiden stöter på: Lenin och Trotskij. Detta är givetvis ingen tillfällighet, även om det kan förefalla underligt för de som skolats i en stalinistisk historieskrivning. Orsaken? Ja, det är väl ganska uppenbart att Lenin och Trotskij vid den tiden då det ”begav sig” faktiskt också sågs som de två främsta ledarna! Underligare än så är det inte.

² För att göra Fraina fullständig rättvisa borde vi egentligen konsekvent ha utgått från hans versioner och påpekat avvikelser från de ”officiella” översättningarna, men vi har tvärtom utgått från de senare och ändrat i dessa och/eller påpekat skillnader när detta ansetts befogat. Detta innebär tyvärr att vissa av Lenin-texterna blivit ett slags hybrider, ett slags mellanting mellan Frainas och de officiella versionerna. Vi tror dock att det är en acceptabel och rimlig kompromiss som också gör det lättare att upptäcka väsentligare skillnader.

³ 13 dagar skiljer de två kalendrarna (man får lägga till 13 dagar till det äldre datumet för att få det nya).

Innehåll

Inledning.....	i
Del 1 – Revolutionens första skede av N. Lenin.....	1
Inledning.....	1
I. Den borgerliga revolutionen	12
II. Arbetar- och soldatråd	16
III. Partiväsendet	22
IV. Taktiska problem.....	29
V. Tillägg	40
Del 2 – Bolsjevikernas allmänna program av N. Lenin.....	43
Inledning.....	43
I. Proletär politik	49
II. Agrarproblemet.....	51
III. Nationalisering och nationella frågan	55
IV. Den nya typen av regering	55
V. Krig och fred	57
VI. Socialism och kriget.....	61
VII. Vapen och krig.....	90
VIII. Internationell socialism	95
Del 3 – Kampen för statsmakten av N. Lenin och Leo Trotskij	104
Inledning.....	104
I. Revolutionens klasskaraktär	114
II. Om dubbelmakt	115
III. Fred och reaktion.....	118
IV. Dubbelmaktens gyckelspel	122
V. Demokrati, pacifism och imperialism	126
VI. Juliresningen	130
VII. Efter resningen.....	132
VIII. All makt till sovjeterna!.....	135
IX. Författningsillusioner	139
X. Revolutionens lärdomar	144
Efterord.....	150
Del 4 – Revolutionen i kris av Leo Trotskij.....	150
Inledning.....	150
I. Vad har skett?	154
II. Element av bonapartism	156
III. Armén under revolutionen	161
IV. Vad härnäst?.....	165
V. Den ryska revolutionens karaktär.....	167
VI. Internationell taktik	171
Appendix: Trotskijs tal vid den demokratiska konferensen.....	173
Del 5 – Den proletära revolutionen segrar av Louis C. Fraina	177
I. Kornilov-upproret	177
II. Bolsjevikerna segrar	179
III. Proletariatets diktatur och inbördeskrig	184
IV. Den konstituerande församlingen	188
Del 6 – Den revolutionära kampen för fred av Leon Trotskij och N. Lenin.....	193
Inledning.....	193
I. Fredsförhandlingar och revolution.....	204
II. Vad är ett fredsprogram?	205

III. Förhållandena före kriget	207
IV. Rätten till självbestämmande	209
V. Europas förenta stater	211
VI. I Brest-Litovsk	214
VII. Varför Sovjetryssland slöt fred.....	217
VIII. Fred – och vår uppgift	222
Del 7 – Sovjetrepubliken och dess problem av N. Lenin.....	224
Inledning.....	224
I. Problemet med organisation	228
II. En ny fas i revolutionen.....	231
III. Förvaltning och produktion.....	234
IV. Demokrati och proletär diktatur.....	241
V. Den gamla ordningen och den nya.....	245
Sammanfattning	247
Bilaga – Utrikesrelationer	248

Inledning

I

Historien är historien om klasskamp. Revolutionen är klasskampens höjdpunkt, och följaktligen är historien lika mycket historien om revolutioner, om omvälvande epoker när klasskampens motsättningar flammar upp till revolutionär och avgörande handling. Under dessa allvarliga kriser i världshistorien får klasskampens vanliga form ett våldsamt, katastrofalt uttryck, och utvecklas till krig, inbördeskrig, och brännheta, storslagna revolutioner.

Alla revolutioner har av sin samtid beskrivits som slutet på allt, som en återgång till barbari, som en återgång av människors rovgiriga terrorism till primitiv djuriskhet. Och efter varje revolution får de tidigare brännmärkta "överdrifterna" tillbaka sina rätta proportioner, och revolutionen betraktas som ett grundläggande, kraftfullt uttryck för världens fortgående och framåtskridande utveckling.

Den franska revolutionen är ett framstående exempel på historiska revolutioner. Klassmotsättningarna antog obevekligt en revolutionär karaktär, och revolutionen utlöste nya och allt våldsammare motsättningar. Dessa nya alltmer intensiva motsättningar ledde till att revolutionens förlopp blev ännu mer våldsamt och hänsynslöst, ända tills den ytligt sett såg ut som en blodig galenskap av avrättningar och hänsynslös terrorism. Kulmen på denna process var Terrorn, som världen vid denna tid – dvs den aristokratiska och privilegierade världen – kallade tidernas värsta nidingsdåd. Och ändå förklarar historiker idag att den så förtalade och ännu mer missförstådda Terrorn, räddade revolutionen. Monarkin hade störtats och ett dödligt slag hade riktats mot samhällets feodala förhållanden, och den borgerliga revolutionen stod på randen till att slutgiltigt fullbordas. Men de motsättningar som blev följden väckte borgarklassens rädsla, och den tvekade, tog till undanflykter och förhalade. Marat och jakobinerna representerade det omogna proletariatet och var revolutionens verkligt stora män, och de tog till Terrorns drastiska metoder, lika mycket mot borgarklassen som mot adeln, för att trots all opposition fullfölja revolutionen. Revolutionen hade väckt en enorm avsky i Frankrike, och oppositionen var våldsam. Men avskyn och oppositionen var inte begränsad till Frankrike: aristokratin och de privilegierade i hela världen hade rest sig mot revolutionen. När revolutionen stod på gränsen till seger hamnade dessa internationella aspekter i fokus: om den lyckades upphäva monarkin och de feodala privilegierna i Frankrike, så skulle monarkin och de feodala privilegierna i hela Europa stå på randen till sammanbrott. Europa, det aristokratiska Europa och det "kommersiella England", jämrade sig över "anarkin" i Frankrike, påtalade "massmorden", förklarade Marat och Jakobinerna vara kriminella, och till och med de konservativa "revolutionärerna" kallades djävlar i mänsklig form, fiender till civilisationen och ett gissel för mänskligheten. Intriger, korruption, propaganda från *emigranterna*, organisering av kontrarevolutionära komplotter – allt detta använde sig England, Preussen, Ryssland och Österrike av för att krossa den franska revolutionen inifrån, med hjälp av Frankrikes folk. Och när dessa manövrar misslyckades, när revolutionen trots allt segrade, försökte det monarkistiska Europa 'intervenera' i Frankrike för att krossa revolutionen med hjälp av utländska styrkor. Det revolutionära Frankrikes svar var den underbara serien av revolutionära krig och Napoleons erövringar. Den nationella antagonism som revolutionen hade skapat hade blivit internationell, borgarklassens klasskamp mot den feodala klassen fördes inom Frankrike med revolutionära medel, och inbördeskriget övergick i en internationell klasskamp som bedrevs genom revolutionära krig som provocerats fram genom 'interventionen' från det feodala, monarkistiska Europa som hotades av den franska revolutionen.

Objektivt sett besegrades den franska revolutionen, personifierad i Napoleon, militärt vid Waterloo. Nederlaget var endast objektivt, inte subjektivt. Metternich och det samlade Europa, i synnerhet "Den heliga alliansen", var övertygade om att de hade besegrat de

revolutionära idéerna i Frankrike och att den monarkistiska reaktionen hade återupprättats. Det var ett typiskt misstag. Det revolutionära Frankrike hade till stora delar genomsyrats av de nationalistiska tankarna och villkoren för den framväxande borgerligheten, och de spreds i Europa genom dess militära erövringar. Och den franska revolutionens grundläggande mål – att störta den absolutistiska monarkin och feodala makten, införa ett demokratiskt parlamentariskt system, upprätta den kapitalistiska klassens ekonomiska och politiska överhöghet, och definitivt upprätta nationen – segrade till sist i Europa. Men under mellanperioden förtalades revolutionen av vetenskapsmän och historiker. Den framställdes som tidernas brott, en känslolös orgie i primitiv vrede, och den brittiska historieskrivningen betraktade i årtal efter Waterloo Napoleon som ett ”korsikanskt odjur”. Men när revolutionens tankar hade blivit dominerande, när världens viktigaste länder definitivt hade blivit borgerliga, parlamentariska republiker och demokratiska nationer, då ledde borgarklassens dominans till en förändring av de förhärskande uppfattningarna om revolutionen. Idag, och sedan länge, accepteras den franska revolutionen utan fördomar och förvrängning som en verkligt stor händelse i världshistorien.

I sin avgörande proletära fas, är den ryska revolutionen en ojämförligt mäktigare händelse än någon tidigare revolution: mer omfattande och i grundläggande mening mer djupgående än den franska revolutionen. Napoleon målade upp bilden av Ryssland som ett hot som kunde förvandla hela Europa till ett kosackvälde. Idag målar kapitalismen upp den revolutionära sovjetrepubliken i Ryssland som en fara som kan göra hela Europa, och hela världen, socialistisk. Uppenbarligen är de nationella och internationella motsättningar som har skapats av den proletära revolutionen i Ryssland starkare än den franska revolutionens motsättningar. *Det* var en borgerlig revolution, en revolution som upphävde en form av klasstyre och tyranni i syfte att upprätta kapitalistklassens styre. Det var ingen grundläggande social revolution, utan till övervägande delen politisk i sin omfattning. *Det här* är en proletär revolution, *startpunkten* för den internationella sociala revolutionen mot kapitalismen, och dess mål är inte politisk nydaning, utan en grundläggande, intensiv, ekonomisk och social ombildning av världens grundstrukturer. Den franska revolutionen avskaffade en form av äganderätt – den feodala – till förmån för en annan form – den borgerliga. Den proletära revolutionen i Ryssland föresätter sig att avskaffa den borgerliga äganderätten och privategendomen och dess system av klassförtryck – och göra slut på människors exploatering av människor och en klass’ exploatering av en annan klass.

Detta är Revolutionen (med stort R), det internationella proletariatets inledande aktion i den sociala revolutionen mot kapitalismen och för socialismen. Den internationella kapitalismen ser sin stora fiende i den proletära revolutionen i Ryssland och sovjetrepubliken: och den internationella kapitalismen och imperialismen agerar i överensstämmelse med detta. I detta avseende är parallellen med den franska revolutionen uppenbar: bolsjevikerna är brännmärkta som förövare av ”massmord”, som civilisationens fiender, som skapare av anarki, som brutala tyranner. Världen, den borgerliga världen med sitt klasstyra och hyckleri, står emot det revolutionära, proletära Ryssland. Under de kommande åren kommer den andra parallellen att bli tydlig: när Europa och världen utvecklas mot socialismen, som organiseras med sovjetrepubliken som grund, då kommer världen att medge det som idag bara framsynta socialister håller med om, nämligen att den proletära revolutionen i Ryssland är mäktigare än den franska revolutionen, den största händelsen genom historien – *eftersom den är inledningen på en framtida universella socialism.*

II

De borgerliga klassintressena och dess ideologi av klassförsvar förvränger och misstolkar frågor och händelser i Ryssland, och har förutfattade meningar. Men på ett mycket direkt sätt

är det en annan omständighet som bär ansvaret för ett utbrett missförstånd beträffande den ryska situationen, och det är oförmågan att förstå det faktum att *det sedan mars 1917 har inträffat två revolutioner i Ryssland*, och att dessa två revolutioner är helt åtskilda och står i motsättning till varandra.

Februarirevolutionen störtade tsarismen, den feodala absoluta monarkin, och införde den kapitalistiska klassens styre, den borgerliga parlamentariska republiken. Det var definitivt en borgerlig revolution – borgerlig, inte i den meningen att borgarklassen genomförde revolutionen, eftersom uppgiften utfördes av arbetarna och bönderna, utan i den meningen att revolutionen omedelbart materialiserades i en borgerlig republik. Borgerliga demokratiska ”friheter” infördes, den kapitalistiska klassen var politiskt på uppgång, och regeringen var en borgerlig regering som handlade i kapitalismens intresse, den *imperialistiska* kapitalismen. Revolutionens första skede var politiskt, inte socialt. Det upphävde tsarismens envælde, men industrin var fortfarande kapitalistisk, samhällssystemet var fortfarande borgerligt.

Men på grund av kriget och den förhärskande ekonomiska krisen fördjupades och breddades den revolutionära inbrytningen i den gamla ordningen. Revolutionen lossade de bojar som den borgerliga regeringen försökte fjättra dess handlande med. Mot den borgerliga republiken organiserades styrkorna för en ny kommande revolution, proletariatets och den proletära lantarbetarklassens revolution, en *social* revolution. Den revolutionära klasskampen hade tidigare riktat sig mot tsarismen, men anförde nu sina skaror mot kapitalismen, fast beslutet om en *ny* revolution som skulle beröva borgarklassen den politiska och ekonomiska makten. I alla grundläggande frågor stod de två revolutionerna i motsättning till varandra. Kampen handlade om socialismen mot kapitalismen, och den proletära revolutionen segrade, med sitt program för att expropriera kapitalismen och upprätta en socialistisk republik.

Imperialismens journalistiska livvaktstyrka har gjort mycket väsen om den demokratiska karaktären på några av de ”provisoriska regeringar” som upprättats under den kontrarevolutionära kampanjen mot sovjetrepubliken. Man argumenterar att personerna i dessa ”regeringar” är tidigare fiender till tsarismen och medlemmar av den upplösta konstituerande församlingen, och därmed representerar demokratin. Men det finns två sorters demokrati i Ryssland som bekämpar varandra. Den upplösta konstituerande församlingen och dessa ”demokratiska provisoriska regeringar” representerar visserligen demokratin, men det är den borgerliga ordningens demokrati – helt enkelt en form av kapitalistisk makt över arbetarna, den eländiga demokrati som bygger på ett proletariat som är berövat allt och en utfattig bondeklass. Denna demokrati är kontrarevolutionär eftersom den bekämpar socialismens grundläggande demokrati. Termen kontrarevolutionär så som den används av sovjeterna inkluderar inte bara anhängarna till tsarismen, som är oviktiga, utan även anhängarna av den borgerliga demokratin som står i motsättning till socialismens grundläggande, kommande kommunistiska demokrati – arbetarnas självstyre inom industrin.

Den proletära revolutionen i Ryssland utgör en avgörande brytning med de tidigare revolutionära traditionerna och ideologin. Att jämföra den med tidigare revolutioner är att i grunden missa dess epokgörande betydelse och förvränga dess karaktär och förlopp. Det finns ingen verklig historisk måttstock att mäta den proletära revolutionen i Ryssland med. Den skapar sin egen historia, och fastställer den enda norm som kan mäta denna revolution och kommande proletära revolutioner. Denna omständighet är grundläggande för att kunna tolka händelseutvecklingen i Ryssland och betydelsen av den första allomfattande arbetarrevolutionen.

I *Louis Bonapartes Adertonde Brumaire* förklarar Marx att borgerliga revolutioner lyssnar till det förflutna för att få inspiration. De gamla förebilderna och ideologin används för att berusa folk med deras revolutionära uppgift. Cromwell och engelsmännen härledde förebilderna och ideologin för sin borgerliga revolution från Gamla Testamentet. Under en period är den

franska revolutionen klädd i den romerska republikens former, vid en annan i det romerska imperiets former. Men, säger Marx, "[proletariatets] sociala revolution kan inte hämta sin poesi ur det förgångna utan endast ur framtiden. Den kan inte ta itu med sig själv, förrän den befriat sig från all övertro på det förgångna. De tidigare revolutionerna behövde de världshistoriska minnena ur det förgångna för att bedöva sig själva ifråga om sitt eget innehåll. [Proletariatets] revolution måste låta de döda begrava sina döda för att komma fram till sitt eget innehåll. Där gick frasen utöver innehållet, här går innehållet utöver frasen."

Det är därmed endast till viss del som den proletära revolutionen i Ryssland är jämförbar med tidigare revolutioner. Det är bara i ett skede som denna jämförelse är aktuell, och det är i det första skedet, när borgarklassen, på samma sätt som vid 1848 års revolution i Paris, sedan arbetarklassen hade genomfört revolutionen, grep makten för att tillfredsställa sina egna klassintressen. Men det var den inledande fasen: de följande faserna är faser i en proletär revolution mot kapitalismen, som skapar sitt eget handlingsätt och sina egna normer, och utvecklar den kommande internationella proletära revolutionens arbetsmetoder. Den ryska revolutionen markerar att en ny aktör träder in på den historiska scenen: *den revolutionära arbetarklassen*. Det är en ny revolution, *den proletära revolutionen*, den sociala revolutionen mot kapitalismen. Den upprättar en ny verklighet, att den sociala revolutionen är omedelbart förestående, *att hoppet om den sociala revolutionen förvandlas till ett faktum av omedelbar betydelse för världen och proletariatet*.

Den proletära revolutionen i Ryssland är endast jämförbar med Pariskommunen. Dessa två stora händelser påminner om varandra men skiljer sig ändå åt på avgörande sätt. Den proletära revolutionen i Ryssland utvecklas i enlighet med ett grundläggande rättesnöre från Kommunens revolution – att arbetarklassen inte kan lägga beslag på den redan färdiga borgerliga statsapparaten och använda den för sina egna syften: arbetarklassen måste avskaffa denna stat, erövra makten och upprätta en ny stat, som blir grunden för det kommande socialistiska samhällets former. Kommunen hade varken den storlek, den disciplinerade klassmedvetenhet eller de traditioner av proletär revolutionär handling som det ryska proletariatet besatt. Inte heller bröt man helt och fullt med det förflutnas vidskepelse och ideologi. Vid denna tidpunkt hade inte den industriella utvecklingen i Frankrike skapat det massiva industriproletariat som utgör den revolutionära klassen inom kapitalismen, och som är själva grunden för den ryska revolutionen. Trots att Ryssland till stor del ännu var ett bondesamhälle är dess industri av avgörande betydelse. Dessutom är det en storskalig, koncentrerad industri som har frambringat en stor massa av typiska och potentiellt revolutionära arbetare. Kommunen försökte få stöd från bondebefolkningen, men misslyckades. Den proletära revolutionen i Ryssland lyckades med det, åtminstone tillfälligt. Parisproletariatet, återigen, agerade inte samfällt med resten av Frankrike, och verkade inte under en period av allmän revolutionär kris. Imperialismens förhållanden skapar en revolutionär epok, och Sovjetryssland kommer, omedelbart eller slutligen, att fungera som startskottet för den *internationella* proletära revolutionen. Kommunen var ett slutligt, storslaget uttryck för arbetarrörelsens första revolutionära period. Och samtidigt som den signalerade slutet på en epok, gav den en föraning om den kommande revolutionens avgörande fas – proletariatets diktatur. Den ryska arbetarrevolutionen står i samklang med denna fas av Pariskommunen, och visar på en ny epok i arbetarrörelsen – den avgörande revolutionära epoken, inledningen av slutstriden och den avgörande segern.

III

I augusti 1914 förklarade tsarregeringen att Ryssland inträtt i kriget, och det blev signalen för ett stort utbrott av patriotisk entusiasm inom borgarklassen, som helt och hållet allierade sig med tsarismen. Istället för att använda kriget i kampen mot den diktatoriska regimen, använde borgarklassen det till att ta till vara sina imperialistiska intressen. Den ryska borgarklassen var

inte längre revolutionär: den hade blivit imperialistisk, och detta förhållande var av avgörande betydelse för revolutionens förlopp.

1905 års revolution kompletterade det tidigare avskaffandet av livegenskapen genom att skapa en del av villkoren för att utveckla en kapitalistisk industri. Borgarklassen behövde ny makt och inflytande, och en ny ideologi. Industrin utvecklades på ett utifrån införlivat storskaligt sätt, och upprepade alla dragen hos en storskalig, koncentrerad industri. Den industriella teknologin utvecklades inte långsamt inifrån utan erhöles färdigutvecklad utifrån, och genomgick inte på normalt sätt den kapitalistiska utvecklingens alla historiska stadier. En konsekvens av detta var att det aldrig utvecklades någon stor industriell medelklass i Ryssland, den småborgerliga industriella klass som historiskt sett är bärare av demokrati och revolution. Den ryska borgarklassen var storkapitalistisk, med truster och finanskapital, kort sagt, moderna kapitalister, medan ”medelklassen” i huvudsak bestod av en socialt svag klass av intellektuella och yrkesutbildade, (Under revolutionen tillskansade sig bondesoldaterna tillfälligt medelklassens roll, och den borgerliga bondeklassen gjorde det permanent.) Dessa två ytterligheter fanns sida vid sida: å ena sidan en efterbliven outvecklad jordbruksproduktion, å andra sidan den för den imperialistiska kapitalismen typiska koncentrerade industrin.

Den ryska kapitalismens inre förhållanden krävde en intensiv utveckling och exploatering av hemmamarknaden. Men det skulle innebära revolutionär kamp mot tsarismen. Borgarklassen avvisade denna politik, dödligt rädd för vilka konsekvenser som kunde bli följden om man väckte arbetarklassens styrka och revolutionära klassmedvetenhet. Hemmamarknaden tilläts förbli till stora delar outvecklad, och borgarklassen inlät sig på en politik för export, och riktade sig mot Mindre Asien, Persien och Fjärran Östern – i korthet, imperialism. Istället för finanskapitalets monopol utgjordes imperialismens verktyg av ett förhärskande militärt maktmonopol. Detta var en politik utan några uppenbara revolutionära risker, och utlovade större och snabbare vinster än en intensiv utveckling av hemmamarknaden. Men det innebar också slutet för borgarklassen som en liberal och revolutionär kraft, det innebar både på kort och lång sikt kompromisser med tsarismen.

1905 års revolution var en vändpunkt i denna utveckling. Borgarklassen fick under denna revolution, som förråddes och förstördes av ”liberala” krafter, skåda spöket av en proletär revolution som kanske inte skulle hålla sig inom de borgerliga intressena, och skulle kunna vända sig mot borgarklassen – så som också har varit fallet. Faran var alldeles för påtaglig: varför ta risker, särskilt som den imperialistiska politiken erbjöd en uppenbart enkel väg ut? Men motsättningarna inom kapitalismen är sådana att borgarklassen oundvikligen gräver sin egen grav, oavsett vilken väg den än väljer. Den nya politiken fick omedelbara konsekvenser. Den gjorde borgarklassen reaktionär, och hjälpte till att klarlägga arbetarklassens klassmedvetenhet genom att utnämna den till *den* revolutionära kraften.

Den ryska imperialismens betydelse för revolutionens förlopp ska inte förväxlas med det faktum att imperialism allmänt sett innebär en mognad i kapitalismens industriella utveckling. Händelser kan inte tolkas enbart med formler. Japan för en imperialistisk politik, men är ändå inte ett fullt utvecklat industrisamhälle. Den rådande historiska situationen och modifierande faktorer är av största betydelse. Den ryska borgarklassen införde sin politik inriktad på export och imperialism på grund av historiska impulser: denna imperialism kan skilja sig åt i mindre avseenden, men dess huvudmål var identiska med väststaternas imperialism. Konsekvenserna för samhället var desamma som för övriga länder: liberaler och intellektuella kröp i allmänhet för imperialismen, demokrati och liberala idéer accepterades inom ramen för det nya enväldet då de var nödvändiga för att gynna den imperialistiska borgarklassens intressen. Alla sam-

hällsskikt, utom proletariatet, blev som helhet och i grunden reaktionära och kontra-revolutionära.

Den imperialistiska borgarklassen accepterade därför med entusiasm kriget mot Tyskland och Österrike, och för Dardanellerna, Konstantinopel, Mindre Asien och till förmån för dess allmänna imperialistiska intressen mot den tyska imperialismen. Men deras förhoppningar om en givande seger infriades inte, eftersom tsarens korrupta och ineffektiva byråkrati inte lyckades föra kriget. Imperialisterna fick se nederlag istället för seger. Borgarklassen försökte undvika sammanbrottet med hjälp av parlamentariska undantagsåtgärder, men det räckte inte. Borgarnas patriotiska entusiasm var lika stor, men deras representanter i Duman började kritisera regeringens politik – en kritik som, märk väl, låg strikt inom de legala ramarna, Duman och det existerande systemet. Det var inte bara så att kritiken inte alls var revolutionär, den var dessutom utpräglad kontrarevolutionär. Borgarklassen och de liberala jordägarna, som representerades av de Konstitutionella demokraterna (kadeterna) ville inte ha någon revolution, inte heller ville de störta tsarismen. I sin politik krävde de ett aggressivt krig mot Tyskland, tillräcklig borgerlig representation i regeringen och en internationell politik i överensstämmelse med ententen, och att använda tsarismen *för* borgarklassen. Med stöd av brittisk-franskt kapital och ententens regeringar övergick borgarklassen till att kräva tsar Nikolajs avgång, sedan man insett det omöjliga i att ”nä” honom. De intrigerade för en palatskupp för att placera en ”stark” storhertig på tronen, som skulle gå med på en aggressiv borgerlig politik i enlighet med den ryska kapitalistiska imperialismens behov.

Men borgarklassen räknade fel. Arbetarna och bönderna *gjorde* verkligen revolution mot borgarklassen, och de kompletterade definitivt revolutionens proletära karaktär genom att agera mot den borgerliga republiken och att expropriera borgarklassen med hjälp av proletariatets revolutionära diktatur. 1905 års hot hade blivit 1917 års verklighet.

IV

Trots att tsarismens historiska nödvändighet hade upphört i Ryssland, framhärdat den och klängde sig fast vid makten efter det att kapitalismen utvecklats, och det ledde till en tudelad politisk och social utveckling. Innanför tsarismens skal utvecklades borgarklassen, kapitalisternas klass, och proletariatet – ett moget och aggressivt proletariat. När borgarklassen stärkte sin makt, stärkte arbetarklassen samtidigt sin egen maktposition, medan tsarismen politiskt och officiellt behöll makten. När tsarismens skal krossades av de revolutionära aktionerna, upplöstes tsarismen lika lätt som en dröm när man vaknar. Detta stod i våldsam och tankeväckande kontrast till den smärtsamma och utdragna kamp som krävdes för att störta den absoluta monarkin i Frankrike och i England, och den revolutionära rörelsens nederlag i Tyskland 1848. Att fullföljandet gick så exempellöst snabbt i Ryssland kunde direkt och fullständigt härledas till det revolutionära proletariatets utveckling.

Efter att tsarismen hade krossats stod borgarklassen och arbetarklassen ansikte mot ansikte i stridsordning. Tidigare revolutioner hade sett proletariatet splittrat och utan avgörande makt, medan den ryska revolutionen fann proletariatet disciplinerat och inspirerat av sina traditioner av revolutionär kamp, organiserat av själva den kapitalistiska produktionsmekanismen – starkare än borgarklassen, och förmöget att erövra statsmakten åt sig själv.

Det avgörande draget hos den ryska revolutionen är just att proletariatet framträdde på detta sätt, med en självständig klasspolitik och klassorganisation, sovjeterna – ett beslutsamt framträdande som var tillräckligt aggressivt för att ge den revolutionära arbetarklassen makten.

Proletariatets framträdande är ingenting som är nytt för den ryska revolutionen. Det fanns latent och uttrycktes delvis under den franska revolutionen. Det fanns två tendenser under den franska revolutionen – en *borgerlig* tendens, som inriktade sig på en gradvis förändring av de

politiska formerna, och var villig att nöja sig med en kompromiss med monarkin under förutsättning att de borgerliga klassintressena tilläts dominera, och *folkmassornas* tendens, arbetarna och fattigbönderna som inriktade sig på att fullständigt krossa feodalismen och monarkin och kämpade för att utveckla en *ekonomisk revolution* genom att organisera ett kommunistiskt samhälle. Borgarklassen var skräckslagna för massornas *revolutionära ekonomiska* anspråk, och de kompromissade och fifflade om och om igen med monarkin. Borgarklassen var villig att förråda revolutionen, och gick mot revolutionen för att krossa de revolutionära massorna, den tidens proletariat. Under trycket av sina materiella villkor agerade folkmassorna instinktivt på ett oberoende, aggressivt sätt, och försökte utsträcka revolutionens mål förbi den politiska form som borgarklassen påtvingat den, mot en ny form – en ekonomisk revolution. Kampen mellan massorna och borgarklassen bestämdes inte bara av deras avsikter, utan också av deras metoder: borgarklassen försökte begränsa revolutionen inom de parlamentariska ramarna, försonlighet och förstående gentemot monarkin, medan massorna krävde revolutionära massaktioner och placerade revolutionens centrum hos folket istället för hos de parlamentariska ”folkrepresentanterna”. Massornas besvarade borgarklassens tvekan, intriger och förräderi med den jakobinska terrorn, som räddade revolutionen. Det var endast tack vare folkmassornas revolutionära mod och handlingar som den franska revolutionen utvecklades till *den stora revolutionen*. Men samtidigt som arbetarna och fattigbönderna, med hjälp av revolutionär kraft och initiativ som saknade motstycke, lyckades föra revolutionen till en punkt där den ledde till grundläggande förändringar och därmed blev Stor, så hade de inte de medel som behövdes för att slutgiltigt vrida all makt ur borgarklassens händer. Proletariatet besegrades: det hade inte utvecklats till samma objektiva kraft som det ryska proletariatet. Den vita terrorn krossade massorna. Babeuf’s konspiration var det sista desperata uttrycket för massornas ekonomiska revolution. Men även om proletariatet inte fullbordade den ekonomiska revolution, så fullbordade det en storslagen sak – det underminerade monarkin och feodalismen så fullständigt att den politiska demokratin blev oundviklig, och det *gjorde* den borgerliga revolutionen.

Vid den misslyckade revolutionen i Tyskland 1848 var proletariatet åter revolutionens vänsterflygel revolutionens enda aggressiv kraft. Det krossades av de borgerliga liberalernas förräderi och feghet, vilka ljerade sig med den monarkistiska reaktionen. Även under 1848 års franska revolution i Paris var det proletariatet som stod för de aggressiva revolutionära handlingarna och ett program för ekonomisk revolution, men det krossades obarmhärtigt av den borgerliga reaktionen.

Under kampen mot tsarismen uppstod den proletära klasskampen mot kapitalismen, och den blev allt tydligare och mer aggressiv ju mer de borgerliga liberalerna närmade sig en försoning med monarkin och kapitalismen utvecklade en medvetenhet hos massorna om behovet av en *ekonomisk revolution*. Den ursprungligen gemensamma kampen mot tsarismen utvecklades, om än i praktiken oftast omedvetet, till en kamp mellan massorna och tsarismen / kapitalismen. Den proletära klasskampen mot borgarklassen uppstod inte under 1917 års revolution, den hade redan fått tydlig karaktär och styrka. Kampen mellan borgare och proletärer var tydlig under 1905 års revolution, fick en ännu skarpare karaktär under den följande perioden av tsaristisk–borgerlig kontrarevolutionär aktivitet, och flammade upp obevekligt under 1917 års revolution. Perioden 1905-1917 kan, naturligtvis på ett mycket ytligt men ändå talande sätt, jämföras med perioden 1789-1792 under den franska revolutionen; och 1917-18 med 1792-93, med den avgörande skillnaden att massorna i Frankrike drabbades av katastrof, medan det ryska proletariatet och fattigbönderna erövrade makten. Under den ryska revolutionen handlade proletariatet instinktivt på samma sätt som proletariatet i tidigare revolutioner. Att det nådde oerhört mycket större framgång bestämdes av de rådande historiska förutsättningarna, av det faktum att det hade nått en mycket större

mognad än massorna under den franska revolutionen. Kapitalismen var mycket mer utvecklad och mycket mer typisk, och proletariatet därför mycket mäktigare och mer klassmedvetet: på grund av den revolutionära bräsch som den tillfälligt samlade revolutionen mot tsarismen hade orsakat i den gamla ordningen, kunde det därför besegra borgarklassen, och beslutsamt och slutgiltigt genomföra en proletär revolution. Jämte den högre materiella utvecklingen fanns en kompromisslös revolutionär socialism, som kunde få folkets massor att ta makten och föra in former som gjorde det möjligt att bibehålla och utveckla denna erövring i riktning mot ett nytt samhälle – det framgångsrika uttrycket för en *ekonomisk och social* revolution.

Den proletära revolutionen i Ryssland står därför inte bara i samklang med den revolutionära socialismens syften, utan är också det slutgiltiga uttrycket för en dynamisk tendens, den revolutionära ekonomiska tendens hos massorna som är latent och tydlig men utan framgång i tidigare revolutioner, och som är karakteristisk för kapitalismen och vinner i mognad och styrka allteftersom kapitalismen utvecklas.

Eftersom det ryska proletariatets tendens till handling överskuggades under de tidigare revolutionerna, så blev dess klassorganisationer, sovjeterna, på det hela taget bara delvis och ofullständigt utvecklade under dessa revolutioner då proletariatet instinktivt försökte träda fram för att erövra makten.

Under den franska revolutionen organiserade folkets revolutionära massor sina egna former för revolutionär kamp och styre, sektionerna och Kommunen. Medan de flesta historiker uppehåller sig i detalj vid vad de olika parlamenten och sällskapen gjorde, så var sektionerna och Kommunen av avgörande betydelse. Dessa sektioner och Kommunen var inte bara verktyg för revolutionär handling, utan utövade också vissa styrande funktioner, där tendensen var att flytta all regeringsmakt till Kommunen. Den var helt enkelt de organiserade massornas försök att handla oberoende av parlamentariska former och borgerskapets representanter. Denna tendens uttrycktes på ett ännu tydligare sätt under Pariskommunen 1871. Den bröt fullständigt med den borgerliga parlamentariska statens former och funktioner, med syftet att ena hela Frankrike genom självstyrande kommuner. Ur detta härledde Marx den proletära revolutionens grundläggande rättesnöre: proletariatet kan inte bara lägga beslag på den färdiga borgerliga statsapparaten och använda den för sina egna syften.

Sovjeterna, arbetar- och bonderåden, är en mycket högre form och det slutgiltiga uttrycket för denna tendens till att de proletära massorna *utgör staten*. De skapades ursprungligen som instrument för revolutionen, och har nu blivit regeringsorgan, som fungerar genom proletariatets tillfälliga diktatur. Sovjeterna är massornas revolutionära organisationer; men de är mer än så: de är former för att skapa en ny sorts regering, som ska ersätta den borgerliga politiska staten. Istället för att vara formlösa "massorganisationer" som sektionerna och kommunerna i Franska revolutionen, är sovjeterna industriella organisationer som förenar industri- och regeringsfunktioner. I sovjeterna framträder de sanna formerna för proletariatets styre, grundat på de organiserade producenterna i verkstäderna. Verkstäderna innehåller inte enbart revolutionens arbetarmakt, utan också de grupperingar på vilket det kommande socialistiska och kommunistiska samhällets självstyre baserar sig. Och sovjeterna, som tillfälligt kombinerar politiska och industriella uppgifter, utvecklar de former ur vilka den framtida kommunistiska, industriella "regeringen" ska uppstå. *Tendensen* från tidigare revolutioner är ett dominerande *faktum* för den ryska revolutionen.

Den proletära revolutionen i Ryssland har tydligt och bestämt visat de metoder och mål, den handling och det "tillstånd" som proletariatet kan använda för att erövra makten och fullborda sin befrielse.

Att den proletära revolutionen har nått en definitiv framgång i Ryssland beror inte enbart på de ryska massorna, utan ännu mer på massornas revolutionära agerande i övriga Europa. Den

ryska revolutionen kan inte göra vad den franska revolutionen gjorde – föra krig mot hela Europa. Den ryska proletära revolutionens styrka och svaghet är just att de övriga europeiska staterna är mycket högre utvecklade ekonomiskt sett. Det revolutionära Frankrike var ekonomiskt sett den mest utvecklade nationen i Europa (bortsett från England), och denna större ekonomiska makt gav Frankrike en politisk och militär vitalitet utan motstycke, som gjorde det möjligt med ett krig mot hela Europa. Men den proletära revolutionen i Ryssland är sårbar för en samlad attack från den europeiska imperialismen, eftersom Europas övriga nationer kan mobilisera oändligt överlägsna ekonomiska krafter. Samtidigt är denna situation en fördel för den ryska revolutionen, eftersom de andra nationernas högre stadium av ekonomisk utveckling skapar förutsättningar för ytterligare revolutionära aktioner, vilket i sig i slutändan kan skydda den ryska revolutionen. Det monarkistiska Europa kunde inte skapa en revolution i stil med den franska, men det moderna Europa kan skapa en proletär revolution av samma slag som den i Ryssland. Den proletära revolutionen i Ryssland kräver och kämpar för den sociala revolutionen i Europa. Proletariatets revolution är en internationell revolution.

V

Den proletära revolutionen i Ryssland var krigets höjdpunkt, och markerar att det internationella proletariatet har trätt in i en ny revolutionär tidsålder. Under denna epok är den sociala revolutionen inte längre ett framtidshopp, utan en dynamisk process för omedelbar revolutionär kamp. Den nya epoken är den revolutionära kampens tidsålder, då proletariatet beslutsamt agerar för att ta makten. Den nya epoken har objektivt sett inletts av imperialismen, och subjektivt av den proletära revolutionen i Ryssland. Imperialismen skapar en revolutionär situation, en kris och en bräcka i den gamla ordningen genom vilken proletariatet kan bryta igenom för att handla och ta över makten.

Detta är ett historiskt faktum av yttersta vikt. Det innebär att proletariatet förbereder sig för den slutliga kampen mot kapitalismen, att det är nödvändigt med bestämd kompromisslös handling för socialismen – det innebär dessutom *en revolutionär rekonstruktion av den socialistiska politiken och taktiken*, i överensstämmelse med den nya revolutionära epokens nödvändiga krav.

Den proletära revolutionen i Ryssland markerar en återhämtning från den enorma kollaps som krigsutbrottet 1914 och kriget innebar för socialismen, men samtidigt stryker den under denna kollaps. Den moderata socialismen, som under kriget förrådde proletariatet och socialismen genom att acceptera de imperialistiska regeringarnas politik, utvecklades till en kontra-revolutionär kraft. Och den handlade i motsättning mot och förrådde den proletära revolutionen i Ryssland genom att avvisa uppmaningen från det revolutionära Ryssland till handling. Efter att ha övervunnit den moderata, småborgerliga socialismen i sina egna församlingar var den proletära revolutionen i Ryssland tvungen att kämpa mot den moderata socialismen runtom i världen.

Och med ”moderat socialism” menas inte bara den socialism på ”högerkanten” som accepterade kriget, utan också socialismen i ”centern” som varken motsatte sig kriget från början eller intog en oppositionell ställning efter att först ha accepterat det. Revolutionen i Ryssland måste inte bara besegra Plechanovs och andra socialpatrioters ”högersocialism”, utan i lika hög grad Tjcheidzes och Tseretelis ”centersocialism”. Den moderata socialismen i de andra krigförande staterna vägrade att agera i solidaritet med det revolutionära proletariatet i Ryssland, eller dolde sin småborgerliga anda med sockrade ord, samtidigt som man vägrade acceptera kampen för handling. ”Centerns” sammanbrott är särskilt tydligt – denna socialism som varken är fågel eller fisk, och uttrycker en förtvinad marxism, som varken är revolutionär eller härstammar från Marx, en inställning där orden överträffar innehållet, och som just för att den använder marxistiska och revolutionära fraser i sin kritik av ”högern” är särskilt farlig.

Plechanov utgjorde inget större problem för det ryska revolutionära proletariet: han var nesligen åsidosatt. Men det fordrades mycket mer initiativ och energi för att bli av med Tsereteli och Tjcheidze. När Tysklands proletariat agerar, kommer de utan åthävor att göra sig av med sina Sheidemanns och Cunows, men deras Kautskys och Haases kan leda det mot ett trask av kompromisser. Den proletära revolutionen måste förkasta de ynkliga frasmakarna och de som är för fega för att handla.

I sin dominerande bolsjevikiska fas inleder den proletära revolutionen i Ryssland därmed inte bara en ny revolutionär epok i den proletära kampen, utan också en ny epok för socialismen, och den påbjuder att socialismen ska rekonstrueras i överensstämmelse med den proletära revolutionens politik och praktik i Ryssland.

Det finns två avgörande stadier i utvecklingen av socialismen – teoristadiet och genomförandestadiet.

Det kommunistiska manifestet markerade i grova drag det första stadiet. Tillsammans med Marx' allmänna teoretiska aktivitet, försåg *Manifestet* proletariatet med en teori för dess historiska uppgift, och utvecklade en förståelse för de förhållanden som var nödvändiga för dess frigörelse. Detta var ett epokgörande och revolutionärt faktum. Proletariatet, en föraktad och obetydlig klass, uppfattades som den enda socialt nödvändiga klassen, som hade till uppgift att störta kapitalismen och förverkliga alla tiders dröm – social, ekonomisk och individuell frihet. Genom att uttrycka sina egna klassintressen skulle proletariatet, i sig en förtryckt klass, utplåna allt förtryck. Med teorin för socialismen ställdes proletariatet intellektuellt i nivå med sin historiska uppgift – socialt, ekonomiskt och intellektuellt var proletariatet en revolutionär klass som historien gav en revolutionär uppgift. Men rörelsens faktiska praktik var konservativ. Det var en konservatism som berodde på de förhållanden under vilka den verkade: socialismen var bara revolutionär i intellektuell mening – som slutligt mål, men ännu inte i omedelbar handling. Förvisso pekade Marx genialitet fram mot en allmän uppfattning om en revolutionär praktik, men denna del av hans tankar spelade bara en sekundär roll i en rörelse som dominerades av en konservativ politik.

Den proletära revolutionen i Ryssland, som den bestäms av bolsjevikernas praktik och program, utgör det andra avgörande stadiet i socialismens utveckling – stadiet för dess *revolutionära praktik*. Marx' epok utvecklade teorin för socialismen, Lenins epok utvecklar dess praktik: och det är just detta som är det stora faktumet i Ryssland – *Socialismen och den revolutionära proletariatet i aktion*. Genom den tvingande händelseutvecklingen förvandlas vänsterflygeln i gårdagens socialism till revolutionära handlingens socialism i framtiden. På samma sätt som Marx är källan till socialistisk teori, är den proletära revolutionen i Ryssland källan till socialistisk praktik. Dess kompromisslösa anda, dess verklighetsförankring, dess betoning av allmän massaktion från det revolutionära proletariatets sida, dess förståelse för den parlamentariska regimens bedrägliga karaktär och nödvändigheten att utplåna denna regim, dess användande av alla medel som var förenliga med dess syften i den revolutionära kampen – allt detta och mer därtill gör att den proletära revolutionen i Ryssland är särskilt typisk för den proletariatets sociala revolution som kommer att krossa kapitalismens och imperialismens rovgiriga styre.

Kapitalismen och socialismen mobiliserar för den stora, slutgiltiga och avgörande kampen. Uppmaningen till handling från den proletära revolutionen i Ryssland kommer snart – kanske nu – att anföras av det internationella proletariatets järnbataljoner.

* * *

Det material som ingår i denna volym utgörs till större delen av ett stort antal artiklar som Lenin och Trotskij skrev under revolutionens själva förlopp. Materialet är därför inte endast

en redogörelse för historia, *utan en skapare av historia* – originalkällor. Jag har knutit samman materialet genom egna tilläggsavsnitt. Huvuddelen av materialet publiceras här för första gången i detta land, antingen på ryska eller engelska; en mindre del har redan återfunnits i *Novij Mir*, *The New International* och *The Class Struggle*. Jag vill uttrycka min tacksamhet till A. Menshoy, Nicholas I. Hourwich och Gregory Weinstein, redaktörer för *Novij Mir*, som försett mig med delar av detta material, och till John Reed, som försett mig med det material som ingår i kapitel III av del ett, slutkapitlet av del tre och kapitlen av Trotskij i del sex.

Oktober 1918

Louis C. Fraina

Del 1 – Revolutionens första skede av N. Lenin

Inledning

Petrogradarbetarnas revolutionära massaktioner, strejker, demonstrationer och upplopp var den kraft som fick tsarismen att vackla och så småningom falla i spillror.

Det var dessa oemotståndliga massaktioner som krossade maktens barriärer och slet sönder den undergivna ideologins fjättrar. Aktionerna bröt apatin hos massornas andra grupper och samlade dem bakom revolutionen. De proletära aktionerna uppmuntrade soldaterna att göra revolt och garanterade att de anslöt sig till den revolutionära saken. De mäktiga aktionerna hade förberetts av krigsårens plågor, svält och förtryck. Hat och agg kan sprida sig, upprorets krafter bygga på sig, men folkmassorna är apatiska och känner sig hjälplösa inför myndigheternas imponerande maskineri, tills en aktion någonstans, på något sätt startar och slänger upp hela samhället i luften. Proletariatet enades av industrins disciplin, och erhöll genom sitt gemensamma liv och gemensamma förtryck ett klassmedvetande, blev medvetet om att det kontrollerade den ekonomiska processen. I och med det var det den enda klass som kunde inleda de aktioner som skulle starta revolutionens massaktioner.

Detta historiska faktum måste betonas, att det var arbetarna i Petrograd som gjorde revolutionen. Det var deras revolutionära slag som krossade tsarismen. Den liberala borgarklassen och de besuttna klasserna deltog överhuvudtaget inte i det faktiska genomförandet av revolutionen. Deras bidrag var passivt, i form av att de inte gick emot arbetarna när upprorets krafter flammade upp, och villigt utnyttjade arbetarnas erövringar i sin egen klass' intressen. Några månader innan det mäktiga upproret förkunnade Paul N Miljukov, det borgerliga kadetpartiets ledare: "Om segern bara kan uppnås med hjälp av en revolution, då vill vi inte ha någon seger." Och 23 [10] februari 1917 protesterade Miljukov i ett öppet brev till pressen mot att agitatorerna "felaktigt använde" hans namn när de försökte få arbetarna att demonstrera i samband med Dumans öppning 3 mars [17 februari]. Vid samma tidpunkt vädjade kommandanten för Petrograds militärdistrikt till arbetarnas patriotism för att få dem att avstå från att demonstrera, och underbyggde dessutom sin vädjan med hot om våld. Herr Miljukov och tsarens representanter enade sig mot massorna.

Under hela februari månad svallade känslorna. Duman skulle mötas och folk började hoppas. Inrikesminister Protopopov talade om eftergifter till judarna. Krigets meningslöshet och fruktansvärda slakt underströks av att 1898 års pojkar, 19 och 20 år gamla, kallades in till militärtjänstgöring. Elva medlemmar ur den patriotiska civila centrala militärkommitténs "Arbetargrupp" arresterades, anklagade för att tillhöra revolutionära organisationer och ha planer på att upprätta en "socialdemokratisk republik" i Ryssland. Ytterligare fyra personer arresterades i Petrograd på grund av liknande anklagelser. Folk var upprörda, agitatorerna var aktiva. Medan kanonerna spred död och blod över slagfälten i Europa och tsarens fasansfulla militärapparat föreföll arbeta smidigt, medan samhällseliten njöt av denna bästa av världar, medan de välbärgade "folkföreträdarna" fortfarande spelade det gamla spelet att tala, tala, tala, så tänkte massorna på sitt eget långsamma, synbarligen dumma och ändå uttrycksfulla och lugna sätt, och samlade gradvis krafter för historiens stora omvälvningar.

Och borgarklassen, liberalerna, industrins och det profithungriga Rysslands representanter? De tuggade på det annalkande nederlagets bittra frukter, på sina krossade drömmar om att "tillskansa sig" Galizien och Konstantinopel. De smidde ränker för att komma förbi den tyskvänliga klicken kring tsaren och kräva att tsaren skulle rensa ut de korruperade byråkrater som var ansvariga för Rysslands nederlag, och organisera en ny regering för seger. Presidenten för den konservativa Duman, Michail Rodzianko, försökte inleda förhandlingar med tsaren med mössan i hand, men avvisades bryskt. Borgarklassens liberala representanter

förberedde en palatsrevolution, en ”reformerings” av tsarismen, som skulle få tsaren att erkänna borgarklassens rätt till makt och att härska. De borgerliga liberalerna ville inte störta monarkin, utan förändra monarkin efter sitt tycke – som den imperialistiska borgarklassen gjorde i Tyskland. De ville inte ha någon revolution, eftersom de var rädda för att proletariet i så fall skulle kunna gripa makten – och vad profetiska deras farhågor var! Liberalerna agerade inte, de vädjade och intrigerade, de såg inte ut som djärva, magnifika skapare av en ny värld, utan som ödmjuka tiggare vid tsarismens dörr.

Liberalernas vädjanden och intriger tjänade ingenting till, och när Duman sammanträdde återgick de till sin gamla uppgift att prata, medan tsarismen handlade. Duman var inte bara konservativ, och till och med reaktionär, den var till själva sin natur oförmögen att skapa något: det skapande arbetet kunde bara komma från folket självt. 4 mars deklarerade deputerade Miljukov att det ryska målet att erövra Konstantinopel verkade säkert – ”om vi inte kan besegra den med denna regering, så kommer vi att segra trots regeringen, vi kommer i alla fall att segra”. Deputerade A F Kerenskij krävde att de allierade skulle avstå från sina aggressiva och imperialistiska planer. Vi kommer senare att få uppleva hur Kerenskij kräver detta vid en tidpunkt när han inte bara är en simpel deputerade, utan premiärminister för det revolutionära Ryssland. Den socialistiska deputerade N S Tjcheidze, fördömde utsugningen av massorna och Dumans misslyckande att ingripa, och anklagade regeringen och arbetsgivarna för att strida mot arbetarna och bryta den ”nationella enheten”. Regeringen varnades för att förhållandena mellan den och landet var oförändrade, och att den inrikespolitiska krisen fortsatte. Och deputerade Kerenskij förkunnade att en ”avgörande” konflikt mellan regeringen och folket närmade sig.

Folket var drabbat av svält, och svälten spelade återigen sin roll som revolutionens pådrivare. Duman ombads rösta om att utvidga Petrograds kommunala maktbefogenheter så att de själva kunde kontrollera distriktets livsmedelsförsörjning. Men Duman hade inte lust att tackla livsmedelsfrågan. Dess möten slösades bort på meningslöst gnäll och missnöjesyttringar mot regeringen. Den var mer intresserad av militär seger än av det svältande folket. Den gjorde inget avgörande. Den senare så lovprisade ”revolutionära Duman” förberedde sig för att, likt sina föregångare, övergå till år av missade möjligheter.

Men plötsligt skedde en förändring. Proletariatet glömde Duman och övergick istället till egen aktivitet och massaktioner. 8 mars [23 februari] inleddes strejker på flera stora ammunitionsfabriker i Petrograd. Stimulerade av detta vaknade folket till liv, och matkravaller började på nytt och i större skala. 9 mars [24 februari] kom ännu större massor ut på gatorna och fientligheterna utvecklades avsevärt. Kosacker patrullerade gatorna. Befälhavaren för Petrograd-distriktet, general Chabalov, utfärdade en proklamation som förbjöd folksamlingar på gatorna, och varnade invånarna för att trupperna hade fått order om att använda vapen eller alla medel för att upprätthålla ordningen. 9 mars telegraferade en korrespondent till *New York Times*: ”Flera samverkande orsaker fick krisen att bryta ut, även om jag personligen inte tror att det kommer att bli några allvarliga oroligheter så länge Duman sammanträder... Hela gårdagen var gatorna fyllda av människor, trots att Petrograd patrulleras av kosacker och ridande polis. Atmosfären är upphetsad som på en bankfridag med åska i luften.” [Frainas kursivering.]

Det var verkligen åska i luften. Militära order och kosacker kunde inte kuva folket. Fler strejker utropades, och arbetarna förenade sig med massorna på gatorna och sporrade händelseutvecklingen. Till en början var massorna skygga, men arbetarkvinnorna, som i tider av revolution alltid är aktiva och oförsonliga, uppmuntrade massorna med sin aggressiva inställning. Det var dessa kvinnor som organiserade matkravallerna, de marscherade modigt och oförskräckt fram till trupperna, och ropade, än vädjande och än håfullt: ”Ni skulle verkligen inte döda oss, eller hur? Ni vet att vi bara vill ha mat. Kommer ni att lyda de som svälter ut oss?” Trupperna var imponerade. Kosackerna, varav de flesta var unga och nya

rekryter, tvekade och utförde sina order utan hårdhet. Det kom till sammandrabbningar mellan trupperna och folket, och det gjorde massorna ursinniga och fick trupperna, som redan var på randen till uppror, att må illa över sina uppgifter. 11 mars [26 februari] fick trupperna order om att skjuta mot befolkningen, men det var bara enstaka avdelningar här och där som lydde. Soldaterna och massorna började umgås vänskapligt, maktens bojor var på väg att brista. Praktiskt varenda arbetare i Petrograd-området strejkade. Då började folket spontant och i isolerade grupper, att skjuta mot trupperna, barrikader restes, och istället för ”bröd” var ordet *revolution* på allas läppar.

12 mars [27 februari] var revolutionen definitivt i full gång. Arbetarna var beväpnade och beredda att kämpa till slutet, och samlades på gatorna, som var samlingspunkt för alla aktiviteter. Gatustriderna mellan massorna och de lojala trupperna antog enorma proportioner. Då kom nyheter att fem berömda regementen hade anslutit sig till upprorsmakarna, och inom kort samlades praktiskt taget alla trupper bakom revolutionens fanor. Det främsta motståndet mot massorna kom från polisen, och striderna med dem var hårda och oförsonliga. Barn och kvinnor befann sig där striden var som hetast, medan andra ignorerade kulorna som flög i luften och tog hand om de skadade. Soldater anslöt sig till de revolutionära massorna, och stoltserade med röda fanor på bajonetterna. De första aktionerna hade blivit utbredda, massorna befann sig på gatorna, ivriga, aggressiva, kompromisslösa.¹ Revolutionen var igång!

Tsaren, som befann sig ”i säkerhet” med sin ”lojala” armé, utfärdade två förordningar som tills vidare sköt upp Dumans och Imperierådets möten. Duman kanske skulle ha lytt underdånigt, som under tidigare år, men trycket från händelserna och massorna sporrade den och de vägrade lyda tsarens påbud. 11 mars [26 februari] telegraferade Dumans ordförande, Michail Rodzianko, till tsaren: ”Situationen är allvarlig. Huvudstaden befinner sig i ett tillstånd av anarki. Regeringen är förlamad. Missnöjet är utbrett. På gatorna är det oordnade strider, olika arméenheter skjuter på varandra. Det är absolut nödvändigt att omedelbart utse någon som landet litat på för att bilda en ny regering. Skynda på. Förhållande innebär döden. Jag ber till Gud att ansvaret inte ska falla på den som bär kronan!” Påföljande dag telegraferade Rodzianko på nytt till tsaren: ”Saker och ting förvärras. Ni måste agera med en gång. I morgon kommer det att vara för sent. Detta är sista chansen att avgöra landets och dynastins öde.”

Det är uppenbart att ”liberalerna” i Duman inte var för att störta tsaren. Vid ett partimöte flera månader senare sa Miljukov: ”När revolutionen bröt ut trodde jag att den skulle kväsa på en kvart, men efter flera dagar insåg jag att den inte gick att stoppa.” Den ”revolutionära Duman” var inte ett verktyg för revolutionen, utan försökte bara skaffa sig själv fördelar med hjälp av revolutionen, när massorna hade genomfört den och den inte längre gick att motverka.

Duman tvekade och visste inte vad den skulle göra. Som Rodziankos telegram visar litade den fortfarande på tsaren. Men på eftermiddagen 12 mars [27 februari] samlades de revolutionära

¹ Vi måste kalla alla revolutionära styrkor till samtidig aktion. Hur kan vi göra det? Först och främst borde vi minnas att huvudskådeplatsen för revolutionära händelser är staden. Ingen kan förneka detta. Det är vidare tydligt att gatudemonstrationer endast kan förvandlas till en folklig revolution när de är massornas manifestationer, dvs. när de i första hand omfattar arbetarna i fabriken. Att förmå arbetarna att lämna sina maskiner och arbetsbord, att förmå dem att vandra ut från fabriksplatserna till gatan, att leda dem till den närmast liggande fabriken, att där proklamera att arbetet upphört, att förmå nya massor att vandra ut på gatan, att på så sätt gå från fabrik till fabrik, oupphörligt växa i antal, sopa bort polisbarriärerna, absorbera nya massor som råkar komma förbi, befolka gatorna, ta byggnader som är lämpliga för folkmöten i besittning, befästa dessa byggnader, hålla ständiga revolutionära möten med åhörare som kommer och går, få ordning i massrörelserna, väcka deras ande, förklara för dem meningen och målet med det som pågår, att slutligen förvandla hela staden till ett revolutionärt läger. Detta är i stora svep handlingsplanen. Startpunkten borde vara fabriken. Detta betyder att gatumanifestationer med en allvarlig karaktär, de som bär de avgörande händelserna i sitt sköte, bör börja med massornas politiska strejk. – Leo Trotskij, Proletariatet och revolutionen (sid 4-5, finns på marxistarkiv.se – *Red ann*)

trupperna framför Duman och demonstrerade för revolutionen. Soldaternas solidaritetsyttring med massorna övertygade Duman, och den utsåg till sist en ”Duma-kommitté” under ledning av Rodzianko, som skulle överta ansvaret för händelserna.

13 mars [28 februari] ägde de sista striderna med polisen rum, och dessa tillintetgjordes skoningslöst. Fängelserna öppnades och fångarna befriades, inklusive tusentals revolutionära agitatorer. Tvåhundra av den gamla regimens regeringstjänstemän arresterades, inklusive den tidigare premiärministern Boris V Stürmer. Samma kväll skickade Imperierådet ett telegram till tsaren, och vädjade om att ”de lagstiftande organen omedelbart ska sammankallas, att det nuvarande ministerrådet ska avgå, och att en person som förtjänar nationens förtroende utses att inför er lägga fram för ert godkännande, Ers Majestät, en lista på en ny regering som kan styra landet i fullt samförstånd med folkets representanter. Varje timme är dyrbar. Ytterligare fördröjning och tvekan riskerar att leda till oändlig olycka.” Bland undertecknarna fanns A F Gutjkov, som några få dagar senare skulle bli krigsminister i den ”revolutionära” provisoriska regeringens kabinett.

Den kontrarevolutionära karaktären på ”Dumans kommitté” var uppenbar både i och med dess förhandlingar med tsaren, och dessutom det faktum att Rodziankos första åtgärd som regeringsöverhuvud var att ge order om att massorna skulle avväpnas. Även sedan kommittén hade utmanat tsaren hoppades den kunna förhindra att monarkin förintades, och den skickade fram Gutjkov och andra för att göra tsaren bekant med situationen och återigen vädja till honom.

Men massorna vägrade begränsa revolutionen. Ett arbetar- och soldatråd bildades i Petrograd. I mars förkunnade det: ”Tillsammans, med förenade krafter, ska vi alla kämpa för att fullständigt avskaffa den gamla regeringen och sammankalla en konstituerande församling, vald med allmän, lika, direkt och hemlig rösträtt.”

Detta skyndade på och avgjorde händelseutvecklingens inriktning. 15 [2] mars arresterades och abdikerade tsaren, och utnämnde storhertig Michail Alexandrovitj till regent. Dumans kommitté utsåg kabinettet i en provisorisk regering, med prins Lvov som premiärminister, Miljukov som utrikesminister, Gutjkov som krigs- och örlogsminister och Kerenskij som justitieminister. 16 [3] mars utfärdade den provisoriska regeringen följande uttalande:

Medborgare: Dumans exekutivkommitté har med hjälp av och stöd från huvudstadens trupper och folk lyckats besegra den gamla regimens mörka krafter.

Den nya regeringen kommer att grunda sin politik på följande principer:

- 1 – Omedelbar och allmän amnesti för alla politiska och religiösa brott, inklusive terroristiska handlingar och militära och jordbruksbrott.
- 2 – Yttrande- och pressfrihet, församlingsfrihet, fackliga rättigheter och strejkrätt, och utvidgning av de politiska friheterna inom militären inom ramarna för de militära kraven.
- 3 – Avskaffande av alla sociala, religiösa och nationella restriktioner.
- 4 – Omedelbara förberedelser för att på grundval av allmän, lika, direkt och hemlig rösträtt sammankalla en konstituerande församling som ska slå fast administrationens och konstitutionens former.
- 5 – Polisen ska ersättas av en nationell milis, vars chefer ska väljas och underordnas de lokala administrationerna.
- 6 – Kommunalval med allmän rösträtt.
- 7 – De trupper som deltog i den revolutionära rörelsen kommer inte att avväpnas, utan kommer att stanna i Petrograd.
- 8 – Samtidigt som den militära disciplinen kvarstår för trupper i aktiv tjänst, ska alla begränsningar av soldaternas rättigheter att åtnjuta offentliga rättigheter som alla andra medborgare avskaffas. Den provisoriska regeringen vill tillägga att den inte har för avsikt att utnyttja krigsförhållandena för att fördröja genomförandet av de reformer som har nämnts ovan.

Men den provisoriska regeringen ansåg inte att monarkin hade avskaffats. I ett tal i Katarinasalen i Duman, hade Miljukov givit uttryck för den nya regeringens avsikter:

Den tidigare tyrannen, som ledde Ryssland till katastrofens rand, kommer att avgå frivilligt eller avsättas. Makten kommer att övergå till en regent, storhertig Michail Alexandrovitj och arvingen Alexis Tsarevitj [*Rop: "Men det är den gamla dynastin!"*] Ja, mina herrar, det är den gamla dynastin, som ni kanske inte tycker och som kanske även jag ogillar. Vi föreslår en parlamentarisk konstitutionell monarki.

Men revolutionen hade spridit sig över Ryssland och i armén. Det ansågs klokt att avvakta händelseutvecklingen innan monarkin återupprättades. Storhertig Michail tackade nej till regentskapet, och uppmanade "alla medborgare att underkasta sig den provisoriska regeringen", och sa att han kanske skulle acceptera tronen om han erbjöds den av konstituerande församlingen.

Den provisoriska regeringen var inte bara ideologiskt och politiskt benägen att återupprätta monarkin, den var dessutom oupplösligt knuten till målet och syftena med det imperialistiska krig som tsarismen tidigare hade organiserat och lett. Massorna hade väckts av sin längtan efter fred. Men å sina och sina nya regeringskollegors vägnar deklarerade Miljukov: "Vi tar över regeringen för att leda ryska vapen till seger." 17 [4] mars sade utrikesminister Miljukov i en not till ryska representanter i utlandet: "På utrikespolitikens område kommer den regering, där jag har ansvar för utrikesministeriets angelägenheter, att fortsätta att följa de internationella överenskommelser som den störtade regeringen har ingått, och vi kommer att infria Ryssland löften... Den regering som jag ingår i kommer att göra allt för att förbereda en seger." I ett uttalande från 19 mars gav den provisoriska regeringen eftertryck åt Miljukovs inställning: "Regeringen kommer att göra sitt yttersta för att ge armén allt för att föra kriget till ett segerrikt slut. Regeringen kommer att troget upprätthålla allianserna med övriga makter och följa tidigare ingångna överenskommelser." Den provisoriska regeringens beslutsamhet att hålla fast vid tsarismens rovgiriga utrikespolitik betonades gång på gång. Den såg bara störtandet av tsarismen som ett sätt att genomföra tsarismens politik på ett mer effektivt sätt. Den imperialistiska borgarklassen hade makten och dess rovgirighet blev genast uppenbar.

Frågan om krig eller fred splittrade revolutionen, och skyndade på kampen klass mot klass. Det var klassförhållandena och klasspolitiken som avgjorde händelseutvecklingen. Den omständigheten att revolutionen ägde rum mitt under ett imperialistiskt krig, där makten över världen stod på spel, gjorde det omöjligt för borgarklassen att dagtinga med eller dölja sina klassintressen: den måste fortsätta det imperialistiska kriget. Men massorna ville ha fred, och det var tack vare frågan om fred, som inte kunde undvikas eller kompromissas bort, som klassmotsättningarna fick en omedelbar och akut karaktär, och på nytt höjde massornas revolutionära medvetande och handlingar. I normala fredstider skulle det ha varit mycket svårare att tvinga borgarklassen att dra den yttersta slutsatsen av sin klasspolitik, och mycket svårare att befria massorna från borgarklassens villfarelser och ideologi. Fredsfrågan var en kraftfull hjälp i arbetet att klargöra frågorna, och händelserna bevisade för massorna att även freden var en klassfråga: proletariatet och de utarmade bönderna ville ha fred, medan den imperialistiska borgarklassen och dess "liberala" insmickrare högljutt krävde krig. "Fred, jord och frihet" var revolutionens paroller, medan Miljukov-Gutjkovs regering garanterade de vanliga "borgerliga friheterna" och lovade mer frihet och jord – i framtiden, samtidigt som den förberedde sig för att föra ett nytt och mer aggressivt krig. Regeringsmedlemmarna hade bytts ut, men politiken var fortfarande den tsaristiska regimens politik.

I detta skede liknar den ryska revolutionen de tidigare, borgerliga revolutionerna, samtidigt som den skiljer sig från dem. Den är likadan i den meningen att det inte är borgarklassen som gör revolutionen utan kliver fram och försöker styra dess förlopp och politik, och ta kontrollen

över regeringen. Den *skiljer* sig i det att proletarietets opposition mot borgarklassen inte är oorganiserad, outvecklad och omedveten om sina mål och medel: massorna splittras inte upp och blir hjälplösa offer för borgarklassen, utan de är organiserade och disciplinerade i sina egna klassorganisationer och med sin egen klasspolitik. Trots sin omognad, inledande tvekan, kompromisser och nederlag, driver dessa organisationer och denna klasspolitik massorna ryckvis framåt mot framtida aktioner, och de utgör den mekanism via vilken ett mer fullständigt klassmedvetande och klassaktioner utvecklas. Det viktigaste och avgörande faktumet var att det uppstod *två* regeringar: borgarklassens regering, den imperialistiska provisoriska regeringen, och de revolutionära massornas ”regering”, arbetar- och soldatdeputerades sovjet, eller råd. Det uppstod omedelbart motsättningar mellan dessa två regeringar, motsättningar som skolade massorna och omvandlade den allmänna revolutionen till proletarietets och de proletära böndernas otvetydiga och medvetna revolution.

Sovjeter organiserades i hela landet, och i armén. Dessa sovjeter var helt igenom demokratiska och representativa organisationer, som till en början bestod av soldat-, arbetar- och bondesovjeter. Senare organiserade bolsjevikerna speciella sovjeter för fattigbönderna och lantarbetarna, för att skärpa klasskampen på landsbygden och undandra bondemassorna från de mer välbärgade och småborgerliga böndernas dominans, som givetvis var mer konservativa. Delegaterna till arbetarsovjeterna valdes direkt av arbetarna på fabrikerna och verkstäderna, på grundval av lika rösträtt för män och kvinnor, och alla över 20 år hade rösträtt. Till en början var representationen ganska mycket på en höft, men principerna fanns där och efterhand fick den ett mer fullgott uttryck. Alla delegater kunde omedelbart återkallas av väljarna. Arbetarsovjeternas funktioner varierade med förhållandena och massornas medvetande. På vissa ställen tog de redan i detta tidiga skede över alla regeringsfunktioner, och organiserade sina egna frivilliga arbetarpoliser. När arbetsgivarna stängde fabrikerna för att svälta ut arbetarna, tog många av dessa lokala sovjeter över fabrikerna och gav arbetarna befogenheter att sköta dem direkt. På de ställen där bondesovjeterna dominerades av radikaler, började de omedelbart ta över jorden och inleda jordbruksrevolutionen. Sovjeterna fungerade som ett centrum för folkets framvällande liv, deras politiska aktivitet och syften. Efter årtal av sömn höll folket på att vakna, och dess nya liv var formligen feberartat.

Trots den provisoriska regeringens motstånd organiserades det soldatsovjeter i armén vid fronten. Under revolutionens första dagar var nyheterna om händelserna i Petrograd sparsamma, men soldaterna förberedde revolten, och trots att de var utspridda och inte hade kontakt med varandra organiserade de soldatsovjeter. Officerarna gick mot dessa organisationer, men soldaterna stod på sig och avsatte ofta de gensträviga officerarna. Sovjeterna i armén var inte bara propagandagrupper: de tog ofta på sig skolnings- och kommissariatuppgifter, och när de övergavs och förråddes av sina officerare övertog de ofta militära funktioner. Grunden för sovjeterna i armén var lokala kommittéer i varje kompani, regemente, division, armékår, och de kulminerade i en övergripande soldatdeputerades sovjet. Sovjeterna tryckte litteratur, höll möten, gav ut tidningar och blev soldaternas revolutionära uttryck.

Varje särskild sorts sovjet valde delegater till en exekutivkommitté, och alla arbetar-, soldat och bondesovjeter valde delegater till den allryska sovjetkongressen, som i sin tur valde en central exekutivkommitté med ständigt säte i Petrograd. Den första allryska sovjetkongressen hölls i juni, och beslutade att den skulle samlas var tredje månad. Sovjeterna utgjorde folkets verkliga massa, revolutionens enda organiserade uttryck, och det var bara de som hade någon verklig makt. När den provisoriska regeringen hade bildats medgav den helt och fullt att dess enda makt var att ”vädja till patriotismen”. Den försökte skylla över de verkliga förhållandena genom att vädja till folkets patriotiska känslor – ”Landet är i fara!” Sovjeterna utgjorde den verkliga makten, och ändå överlämnade de all makt till den imperialistiska borgarklassens provisoriska regering.

Sovjeterna utgjorde de revolutionära massornas aktiva företrädare. Men de bestod ännu så länge av den gamla revolutionära oppositionen, av moderata politiker vars "legala" propaganda hade gjort det möjligt för dem att bli offentligt och allmänt kända: sovjeten representerade inte den nya revolutionära aktiviteten och kraven. Sovjeten vågade inte gripa makten, den agerade inte offensivt. Så tidigt som i slutet av mars fanns det en tydlig spricka mellan sovjeten och de revolutionära massorna. Trycket från händelserna och revolutionärernas ankomst från Sibirien och utlandet fick sprickan att bli allt större. När Lenin anlände till Petrograd i början av april blev han stormcentrum för den revolutionära oppositionen mot både moderaterna i sovjeten och den provisoriska regeringen.

Den provisoriska regeringens aggressiva krigspolitik och linje för en imperialistisk fred väckte massornas ilska, otålighet och handlingar. Det bröt ut proteststrejker mot Miljukovs politik, och 9 april [27 mars] förkunnade prins Lvov, som ett svar på diskussionen om syftet med kriget: "Det fria Ryssland har inte som mål att behärska andra nationer, eller med våld ockupera utländska territorier, utan syftar till att upprätta varaktig fred på grundval av nationernas rätt att själva avgöra sitt eget öde." Moderaterna i sovjeten använde denna deklaration för att kräva stöd för kriget och den provisoriska regeringen. Samma dag förkunnade ordföranden för sovjeternas exekutivkommitté, Tjcheidze: "Rysslands nationella motto måste vara enhet – både vid fronten och i eftertruppen." Men 10 april förespråkade utrikesminister Miljukov i en intervju att Ryssland skulle annektera Konstantinopel. 12 april [30 mars] antog en preliminär sovjetkongress, med 325 röster mot 55, en resolution som deklarerade att det vore bra om den provisoriska regeringen officiellt förkastade alla annekteringar, men så länge dessa villkor inte var uppfyllda, och kriget fortsatte, måste den revolutionära demokratin på alla sätt stöda kriget. Denna inställning underströks av att den ryska socialpatrioten Georgij Plechanov, och de brittiska och franska regeringarnas sändebud Will Thorne och M (Moutet) framträdde på kongressen, och gjorde utfästelser om att Ryssland och de allierade skulle arbeta för kriget. Samtidigt avvisade kongressen bestämt en bolsjevikisk resolution att sovjeterna skulle ta hela regeringsmakten, men utfärdade en proklamation att folket skulle bortse från den provisoriska regeringens order när de gick mot sovjetens.

Allt detta gick naturligtvis stick i stäv med massornas strävanden och revolutionens mål. Den provisoriska regeringen var klart kontrarevolutionär, och ändå fick den stöd från massornas representant, sovjeten. I alla frågor antog regeringen en reaktionär politik. Den gjorde inga ansträngningar eller lade fram några planer för att sammankalla en konstituerande församling. Den försökte inte med kraft agera för att skaffa fram mat till folket, hindrad som den var av sina kapitalistiska band och intressen. Den gick mot de fattiga bönderna genom att skydda de stora jordägarnas intressen. Den behöll den gamla regimens byråkrati och alla dess ståndpunkter i de stora politiska frågorna. Trots alla löften och svepskäl om motsatsen proklamerade regeringen att den var för att genomföra det imperialistiska kriget. Den provisoriska regeringen tillät den gamla regimens institutioner att existera, och inriktade sina ansträngningar på att avvärja massorna och vingklippa revolutionen. Krigsminister Gutjkov använde alla medel och möjligheter för att avskaffa sovjeterna i armén, och han smidde ränker mot sovjeterna bakom fronten och försökte krossa deras inflytande och existens. Den provisoriska regeringen intog en reaktionär ståndpunkt i revolutionens samtliga frågor. Men det var den reaktionära hållningen i frågan om krig och fred som var mest uppenbar för massorna, och orsakade missnöje och aktioner.

Som ett svar på den utbredda oron och frågorna om krigets mål, uttalade sig premiärminister Lvov 9 april för en "varaktig fred på grundval av nationernas rätt att själva avgöra sitt eget öde." Detta tolkades av de moderata socialisterna som att han var för revolutionens program av "inga annekteringar, inga krigsskadestånd och nationernas självbestämmanderätt". Men tsarismens hemliga fördrag hade varken förkastats eller publicerats. Innan det hade skett hade

orden inte ens ett tomt värde. Och i en not till den provisoriska regeringens representanter i länderna i ententen 1 maj [18 april], betonade utrikesminister Miljukov, ”nationens beslutsamhet att föra kriget till en avgörande seger... När den provisoriska regeringen försvarar de rättigheter som vårt land har erövrat, så kommer den strikt att följa sina åtaganden gentemot Rysslands allierade.”

Det blev signalen till ett utbrott av sex veckors samlad ilska och protester bland massorna. Bolsjevikernas intensiva och kompromisslösa propaganda skyndade på utvecklingen men orsakade den inte. Sovjeten fruktade massornas nära förestående aktioner, och krävde att den provisoriska regeringen skulle dra tillbaka Miljukovs not om att acceptera ett åtagande av de gamla fördragen, att fördragen skulle publiceras och aktiva steg vidtas för att avsluta kriget. Regeringen vägrade ändra på Miljukovs not. Massorna i Petrograd bröt sig loss. 2 och 3 maj [19 & 20 april] demonstrerade arbetarna i stora mängder, och ropade ”Ned med den provisoriska regeringen!” Petrograds gator kryllade av rasande och ilskna demonstranter, även hela regementen med soldater. De krävde att Miljukov skulle avgå men han vägrade. Ett regemente dök upp framför Marinskij-palatset för att arrestera ministrarna i den provisoriska regeringen och avsätta den med våld. Mindre kontrarevolutionära demonstrationer som ropade ”Ned med Lenin” drunknade i de omfattande revolutionära massaktionerna. Demonstrationerna fortsatte till 5 maj [22 april], och sedan sovjeten med en majoritet på 30 röster hade röstat för fortsatt förtroende för den provisoriska regeringen, ventilerade massornas sitt missnöje i demonstrationer som riktade sig mot sovjeten. Den provisoriska regeringen vacklade, men sovjeten kom till dess hjälp, och den förbjöd alla möten och demonstrationer i två dagar. Vid ett möte med sovjeten deklarerade Tsereteli: ”Nu är oroligheterna över, och den provisoriska regeringen kommer att sitta kvar vid makten.” Övergivna av sina representanter hade massorna drabbats av ett tillfälligt nederlag.

Den provisoriska regeringen *satt* fortfarande vid makten, med hjälp av stödet från moderaterna i arbetar- och soldatdeputerades sovjeter. Men ändå hade situationen genomgått en djupgående förändring. För tillfället hade massorna skingrats, men de hade inte blidkats eller tryckts ner. Den provisoriska regeringens ställning var osäker. Sovjeten, som inte var ansvarig för regeringen, kunde närsomhelst ogiltigförklara regeringens åtgärder. Följaktligen bjöd den provisoriska regeringen, via Kerenskij, in sovjetens exekutivkommitté att delta i bildandet av en koalitionsregering. Först vägrade den, men då hotade den provisoriska regeringen att avgå om inte dess erbjudande om en koalition godtogs. Samtidigt avgick Kornilov som överbefälhavare. Detta exempel följdes av andra generaler, och krigsminister Gutjkov avgick i protest mot sovjeterna, i synnerhet sovjeterna i armén, och som ett konspiratoriskt försök att skrämja Ryssland genom att desorganisera armén. Dessa händelser fick sovjeternas exekutivkommitté att gripas av panik, och 18 [5] maj beslutade den med 41 röster mot 19 att godta den koalition som *tvingats på den av den imperialistiska provisoriska regeringen*. Åtgärden godkändes av Petrogradsovjeten, mot bolsjevikernas motstånd. Via Trotskij deklarerade de: ”Delningen av makten kommer inte att försvinna i och med socialisternas inträde i regeringen, det krävs en stark revolutionär makt.” Miljukov och andra ministrar avgick, och 19 maj bildades en koalitionsregering, med Kerenskij som krigs- och örlogsminister, sovjetens exekutivkommittés verkställande ordförande M I Skobelev som arbetsminister, socialistrevolutionären Viktor Tjernov som jordbruksminister, mensjeviken I G Tsereteli som post- och telegrafminister, och den ”populistiska socialisten” Pesjechonov som livsmedelsminister. Koalitionen tillkännagav att den grundade sig ”på tre avgörande punkter, vilka regeringen, Dumans exekutivkommitté och arbetar- och soldatdeputerades sovjeter har enats om”. De ”tre avgörande punkterna” var:

- 1 – Bibehålla de allierade fronternas enhet.
- 2 – Fullständigt förtroende för den ombildade regeringens revolutionära demokrati.
- 3 – Fullständig makt för regeringen.

Med andra ord accepterade sovjeterna öppet den provisoriska regeringens politik, underkastade sig regeringen, och förvandlade sovjeten till regeringens moraliska ursäkt och fysiska anhängare. Den provisoriska regeringen hade absolut ingen makt med vilken den kunde upprätthålla sig själv. I kommunalvalen i hela Ryssland fick de socialistiska kandidaterna en överväldigande majoritet, och överallt hamnade de borgerliga kadeternas kandidater i skuggan. Ändå accepterade sovjeten koalitionen med de misskrediterade kadeterna. Med bara det minsta moraliska mod och revolutionära anda kunde sovjeten ha upprättat sin egen regering, och fullständigt ha förkastat borgarklassen. Men den småborgerliga psykologin hos de moderata socialister som dominerade sovjeten innebar att de accepterade ideologin om ett ”demokratiskt krig” för ”nationell enhet”, och en naiv tilltro till ”nödvändigheten” att borgarklassen befäste revolutionens erövringar. Efter att proletariats företrädare hade tagit initiativet var det oundvikligt att bönderna skulle godta koalitionen, precis som de gjorde vid bondekongressen 24 [11] maj.

Men sovjeterna var ingalunda ense om dagsfrågorna. Det fanns tre grupper representerade i sovjeterna: de moderata utgjordes av socialistrevolutionärer och mensjeviker (Tjcheidze, Skobelev, Tsereteli, Tjernov) medan den kompromisslösa gruppen utgjordes av bolsjevikerna (Lenin, Zinovjev, Kamenev och senare Trotskij, som visserligen inte var ansluten till bolsjevikerna men drev ett liknande program och agerade tillsammans med dem).

Socialistrevolutionärerna företrädde bönderna, inte lantbruksarbetarna, utan främst de av en småborgerlig ideologi dominerade mellanbönderna. De representerade den konservativa medelklassen, som under tidigare revolutioner alltid hade gått mot proletariats och förrått det. Denna bondeklass' intressen rörde sig inom den borgerliga regimens sfär, och dess företrädare handlade utifrån det. Under normala fredsförhållanden var det de välbärgade, borgerligt sinnade bönderna som först blev politiskt medvetna och utgjorde den verkliga kraften inom det socialistrevolutionära partiet och gav det dess småborgerliga ideologi. Under en period accepterade bönderna, och i synnerhet soldaterna som till största delen var bönder, de socialistrevolutionära moderaternas ledarskap, men vart efter revolutionens motsättningar utvecklades och väckte den stora lantarbetarmassans politiska medvetande, så splittrades det socialistrevolutionära partiet, och partiets vänster antog bolsjevikernas program. Men under denna period och de efterföljande månaderna var det socialistrevolutionärerna och deras småborgerliga ideologi som verkligen regerade Ryssland.

Mensjeviker representerade den förhärskande moderata socialismen, som hade lett Internationalen rakt in i en katastrof genom att acceptera sina regeringars politik i alla de krigförande länderna, och som dessutom, med Trotskijs ord, hade blivit det främsta hindret för proletariats revolutionära utveckling. Mensjeviker representerade de samhällsskikt som överallt hade dominerat den organiserade socialismen – intellektuella, liberala demokrater, borgerliga reformister, den lägre småbourgeoisin, och framförallt arbetarklassens övre skikt, de yrkesutbildade arbetarna, som har korrumpats av imperialismen och försöker skaffa sig en plats som en del av regeringssystemet, och därmed blir en reaktionär kraft inom socialismen. Denna grupp omfattade den småborgerliga ideologin om en borgerlig revolution, en ideologi där enligt Marx orden överträffar innehållet. Mensjeviker var återhållsamma och tveksamma. De var övertygade om att den ryska revolutionen var en borgerlig revolution, och att proletariats skulle stöda borgarklassen. De hade ingen tilltro till massorna och deras aktioner, och försökte begränsa revolutionen till den borgerliga demokratins, legalitetens och parlamentarismens område. Mensjeviker använde bara massorna när *de* ansåg att det behövdes aktioner, nämligen när deras egna futtiga syften hotades. Massorna var ett verktyg som kunde

användas eller kastas bort som man ville. De avrådde och tryckte om det behövdes ner massornas självständiga aktioner. Istället för att uppmuntra massornas dynamiska handlingar, och använda massornas initiativ och aktioner i revolutionens frågor och för att utveckla revolutionen, så använde mensjevikererna massorna som ett verktyg för att tvinga borgarklassen att gå med på små, skenbara eftergifter.

Bolsjevikererna utgjorde det revolutionära proletariats parti. Med Lenins ord ”de klassmedvetna arbetarna, daglönarna och de fattigare bondeklasserna, som räknas till dem (halvproletariatet).” Bolsjevikererna var helt igenom revolutionära, inte i betydelsen revolutionära fraser, utan i den meningen att de representerade industriproletariatet och de stora massor som utgör revolutionens enda verktyg.

Eftersom de företrädde industrimassornas intressen och ideologi, och ständigt stod i aktiv kontakt med dem, så utvecklade bolsjevikererna de allmänna, skapande och dynamiska massaktioner som får revolutioner att uppstå och utvecklas utan kompromisser. Bolsjevismen hävdade envist att borgarklassen var kontrarevolutionär, att precis som revolutionen hade utförts av proletariatet, så kunde den bara befästas och fortsättas av proletariatet *i skoningslös kamp mot borgarklassen*, att denna kamp inte avgjordes av några abstrakta överväganden om Ryssland var moget för socialismen utan av revolutionens verkliga krafter och omedelbara problem, och att följaktligen det revolutionära proletariatet i förbund med de utfattiga bonde-massorna måste upprätta en diktatur genom att sovjeterna skulle ta hela regeringsmakten.

Bolsjevikererna var en praktisk revolutionär rörelse, inte en grupp teoretiker och spridare av dogmer. De utarbetade ett program, ett praktiskt handlingsprogram som låg i linje med revolutionens omedelbara problem, ett program som med nödvändighet innebar kamp för de högre, slutliga målen. Revolutioner samlas inte kring lärosatser, utan kring program. Revolutionärernas känsla för verkligheten uttrycks i att de översätter sina revolutionära strävanden i ett program som motsvarar de historiska förhållandena, ett program som kan samla och ena massorna i handling och för att erövra makten. Revolutioner skapar sina egna lagar, sina egna program. Revolutioner är stora undervisare och utvecklare av klassens medvetande och handlingar. Det var bolsjevikerernas stora förtjänst att de gjorde en riktig bedömning av de rådande styrkeförhållandena, att de var revolutionärer i handling och använde situationen för att skola massorna och väcka deras medvetande och revolutionära aktioner.

Efter de två första veckornas kamp mot tsarismen *avgjordes* revolutionens förlopp *av kampen i sovjeterna* mellan moderaterna, representerade av socialistrevolutionärerna och mensjevikererna, och revolutionärerna, representerade av bolsjevikererna.

Sovjeten dominerades av moderaterna, och lät varje möjlighet att agera undslippa sig, och blev under de rådande förhållandena en konservativ faktor. Sovjeten insåg vilka oerhörda uppgifter den måste utföra, men backade inför de enorma krav som revolutionen ställde, förföll till konservatism och accepterade den provisoriska regeringens borgerliga politik.

Sovjeten vädjar till [det internationella] proletariatet att störta de imperialistiska regeringarna, men låter sin egen imperialistiska regering gripa makten. Den uppmanar socialisterna att bryta ”sammhällsfreden” med de härskande klasserna men samtycker själv till en formlös och katastrofal ”nationell enhet”. Den kräver en proletär revolution i Europa men förnekar och skjuter upp sin *egen* proletära revolution. Sovjeten tvekar, och ur tvekan uppstår kompromisser och en urvattning av revolutionen. Den tror att revolutionens utveckling kan avgöras genom oändliga diskussioner bland de intellektuella. Den handlar inte förrän den pressas till det av de revolutionära massorna. Sovjeten pratar revolution medan den provisoriska regeringen handlar reaktionärt. Den tar sin tillflykt till proklamationer, diskussioner, hänvisningar till pseudo-teorier, till allt utom kompromisslösa revolutionära massaktioner för att lösa de trängande dagsfrågorna. Moderaterna i sovjeten är **fångade** i och förlamas av pseudo-marxismens

virvlar: Rysslands primitiva kapitalistiska utveckling är inte redo för socialismen, och därför måste borgarklassen härska. Denna teori bortser helt från det faktum att socialismens uppkomst utgörs av en process av kamp, där den avgörande faktorn är proletariats mognad och klassmakt. Medan moderaterna hängav sig åt denna spekulativa teori ignorerade de det faktum att det var proletariatet och inte borgarklassen som hade gjort revolutionen, att borgarklassen var fientligt inställd till revolutionen, att revolutionens omedelbara problem bara kunde lösas av sovjeterna, och att följaktligen sovjeterna skulle ta kontrollen över revolutionen. Men de som alltid hade predikat socialismen, lade den nu på hyllan som en fråga för framtiden, och betraktade den som en abstrakt fråga för kommande dagar istället för en dynamisk teori för den omedelbara revolutionära kampen. *Revolutionen var i själva verket proletär – och det var den viktigaste omständigheten.* När revolutionen, och i synnerhet den proletära revolutionen, inte handlar omedelbart och aggressivt, så träder reaktionen fram och tar kontrollen över situationen. Och massornas tidigare revolutionära företrädare accepterar och förstärker reaktionen. När den revolutionära glöden och aktionerna svalnar, väger de borgerliga institutionernas makt och kontrollen över industrin över till den härskande klassens förmån. Revolutioner går från handling till handling: handling, mer handling och ännu mer handling som kompletteras av ett mod som inte viker undan för någonting – sådan är den proletära revolutionens taktik. Revolutionen griper makten och använder makten aggressivt och kompromisslöst, den låter ingenting stå i vägen utom sin egen bristande styrka. Men sovjeten tvekar och kompromissar, tills den dag kommer då reaktionen stirrar det i ansiktet. Sovjeten klavbinder massornas aktioner och försöker kontrollera deras självständighet, istället för att styra dem på ett sätt som ger initiativet till massorna – och utveckla de massaktioner som ger upphov till klassens makt. Sovjeten bygger upp sin prestige genom att kritisera regeringen, men saknar den revolutionära politiken och medvetenheten att gripa hela regeringsmakten i det ögonblick förhållandena gör att kritiken måste förvandlas till handling. Istället för handling – fraser. Istället för revolution – lättvindigt handskande med de revolutionära uppgifterna.

2 maj [19 april], när massorna bröt fram i en grundläggande protest mot den provisoriska regeringen, kunde och borde arbetar- och soldatdeputerades sovjet ha utropat sig till regering. När den misslyckades göra det, så innebar det att dess *dåvarande* makt och inflytande minskade. Den revolutionära uppgiften bestod nu i att revolutionärt omvandla sovjeten, och överge dess gamla politik och ledare. Och denna revolutionära omvandling kunde bara komma från massorna, inte från sovjetens intellektuella representanter. Dessa måste brutalt och med förakt knuffas åt sidan.

Den ryska revolutionens första fas består av veckan 8-15 mars [23 februari-2 mars], och ledde till att tsarismen störtades. Revolutionens första skede slutar med bildandet av koalitionsregeringen 19 [6] maj, den borgerliga revolutionens skede och inrättandet av den borgerliga republiken. Del ett, av Lenin, behandlar detta första skede.

Källor: Artiklar i *Pravda*, bolsjevikernas centrala organ som gavs ut i Petrograd; ”Brev från fjärran, nr 1” och ”Vår ståndpunkt”; ett föredrag som Lenin höll i Schweiz strax innan sin avresa till Ryssland; ett tal till Izmajlovskij-regementet i Petrograd; pamfletten ”Brev om taktiken”; och en pamflett om ”De politiska partierna i Ryssland” – alla publicerade under mars och april.¹ Märk: alla datum är enligt nya stilen, inte den ryska stilen.²

L. C. F.

¹ Fraina har fel när det gäller källorna till vissa av texterna, t ex citeras aldrig talet till Izmajlovskij-regementet. De korrekta källorna anges i anslutning till texterna. – *Red anm*

² Detta är inte konsekvent, därför har ofta alternativet tillfogats inom parentes (för att ”översätta” ett datum från den äldre ryska till den nyare, gregorianska, kalendern, får man addera 13 dagar). – *Red anm*

I. Den borgerliga revolutionen

{ Ur Lenin: "Brev från fjärran", första brevet. Publicerades i *Pravda* i förkortad form. Översättningen nedan utgår från den ocensurerade versionen i Lenins verk, fast vi har uteslutit de delar som inte finns med i Frainas version – uteslutningarna markeras med (...). Dessutom ingår avsnitt som *saknas* i Lenins verk, vilka vi nyöversatt och markerat med eget typsnitt. Vi vill på detta sätt göra det lättare att bilda en egen uppfattning om ändringarnas natur, som helt klart är politiskt motiverade. Jämför med den version som finns i Lenins *Valda verk*, se "Brev från fjärran (1:a brevet)" på marxistarkiv.se. – *Red anm* }

Den första revolution, som framkallats av det imperialistiska världskriget, har brutit ut. Denna första revolution kommer säkerligen inte att bli den sista.

Den första etappen av denna första revolution, nämligen av den ryska revolutionen den 1 mars 1917, har – att döma av de sparsamma underrättelser, som föreligger i Schweiz – avslutats. Denna första etapp kommer säkerligen inte att bli vår revolutions sista etapp.

Hur kunde ett sådant "under" ske, att inom endast 8 dagar – denna tid uppger hr Miljukov i sitt skrytsamma telegram till Rysslands alla representanter i utlandet – ramlade en monarki, som bestått i århundraden och som trots allt höll sig kvar under de tre åren av väldiga folkomfattande klasstrider 1905-07?

I naturen och i historien förekommer inga underverk, men varje tvär vändning i historien, bland annat varje revolution, är så innehållsrik och framkallar så oväntat egenartade kombinationer av kampformer och inbördes styrkeförhållanden mellan de kämpande, att mycket måste förefalla kälkborgarförståndet som ett under.

För att få tsarmonarkin att ramla på några få dagar behövdes en kombination av en hel rad omständigheter av världshistorisk betydelse. Vi skall anföra de viktigaste.

Det viktigaste villkoret för att förverkliga den ryska revolutionens "mirakel" var raden av revolutionära strider under åren 1905-07, som förtalades så mycket av situationens nuvarande herrar, Gutjov och Miljukov och company, samma herrar som nu är så nöjda med den "ärorika revolutionen" 1917. Men om inte revolutionen 1905 i själva verket hade förberett marken och visat för alla partier vad *aktioner* betyder, och avslöjat tsarens anhängare i all deras skändlighet och brutalitet, så hade en snabb seger varit omöjlig 1917.

1917 skedde ett lyckligt sammanträffande av gynnsamma förhållanden, som gjorde det möjligt för *olika samhällliga krafter* som var mot tsarismen att samarbeta i en allmän aktion för makten. Dessa krafter är:

1 – Det engelsk-franska finanskapitalet som härskar över och suger ut hela världen med hjälp av investeringar och imperialism. 1905 var det mot revolutionen, och hjälpte med hjälp av det stora lånet 1906 (till största delen anstiftat av det franska kapitalet mot den revolutionära demokratins förtvivlade protester) tsarismen att krossa revolutionen. Men nu tog det engelsk-franska finanskapitalet aktiv del i revolutionen genom att organisera statskuppen som genomfördes av Gutjov och Miljukov och company, de borgerliga intressen och ledande militära grupper som var för att störta tsaren. I världspolitiskt hänseende är Miljukov-Gutjovs provisoriska regering bara springpojke åt bankfirman England, Frankrike & Co, och ett sätt att förlänga det imperialistiska kriget.

2 – Den tsaristiska regeringens nederlag under kriget. De resulterade i att det gamla garde som hade kontrollerat armén rensades ut, och en ny och ung grupp borgerliga officerare uppstod.

3 – Den ryska borgarklassens olika grupperingar. Borgarklassen organiserade sig snabbt mellan 1905 och 1917, och har slagit sig ihop med adeln i kampen mot tsarens fördärvade regering i syfte att berika sig själv genom att exploatera Armenien, Konstantinopel och Galizien.

4 – Den sista och viktigaste kraften som gick samman med de borgerliga, imperialistiska krafterna var en stark proletär rörelse, de organiserade och revolutionära arbetarna. Proletariatet gjorde revolutionen genom att kräva *fred, bröd och frihet*. Det hade ingenting gemensamt med den imperialistiska regeringen, och säkrade sig stöd från majoriteten av armén, som bestod av arbetare och bönder.

Utan de tre åren, 1905-07, av väldiga klasstrider och det ryska proletariatets revolutionära energi, skulle en så snabb andra revolution, i den meningen att dess begynnelsestapp slutfördes på några dagar, ha varit omöjlig. Den första revolutionen (1905) gjorde en djupplöjning, ryckte upp sekelgamla fördomar med rötterna samt väckte miljoner arbetare och tiotals miljoner bönder till politiskt liv och politisk kamp, den visade det ryska samhällets alla klasser (och alla viktigaste partier) för varandra och för hela världen i deras verkliga gestalt, i det verkliga inbördes förhållandet mellan deras intressen, deras krafter, deras aktionsmetoder, deras närmaste och efterföljande mål. Den första revolutionen och den därpå följande kontrarevolutionära epoken (1907-14) blottade tsarmonarkins hela väsen, ledde den till den ”yttersta gränsen”, avslöjade all dess rutenhet och skändlighet, hela cynismen och demoraliseringen hos tsarbandet med monstret Rasputin i spetsen, huset Romanovs alla bestialiteter – dessa pogromhjältar, som dräckt Rysslands jord med judars, arbetares och revolutionärers blod – dessa godsägare som var ”de främsta bland likar”, vilka äger miljoner desiatiner jord och är i stånd till varje brutalitet, varje brott, till att ruinera och döda hur många medborgare som helst för att skydda sin egen och sin klass’ ”heliga egendom”.

Utan revolutionen 1905-07, utan kontrarevolutionen 1907-14 skulle en sådan exakt ”självbestämning” av alla klasser hos det ryska folket och de andra folken, som bebor Ryssland, den bestämning av dessa klassers förhållande till varandra och till tsarmonarkin som gjorde sig gällande under åtta dagars revolution i februari och mars 1917, ha varit omöjlig. Denna åtta dagars revolution ”utspelades” – om ett sådant bildligt uttryck är tillåtet – alldeles som om ett dussin repetitioner och generalrepetitioner ägt rum; ”aktörerna” kände varandra, kunde sin roll, visste sin plats, kände sitt läge in i minsta detalj, ända till varje något så när betydande nyans av de politiska riktningarna och aktionsmetoderna.

Men för att den första, den stora revolutionen 1905, som av herrar Gutjkov, Miljukov och deras lakejer utdömdes som ”ett stort myteri”, efter 12 år kunde leda till den ”glänsande”, ”ärorika” revolutionen 1917, vilken gutjkoviterna och miljukoviterna förklarar vara ”ärorik”, emedan den (*tills vidare*) fört dem till makten, så behövdes också en stor, stark och allsmäktig ”regissör”, som dels kunde i väldig grad påskynda världshistoriens lopp, dels framkalla ekonomiska och politiska, nationella och internationella världskriser av enastående styrka. Förutom det enastående påskyndandet av världshistorien krävdes särskilt tvära vändningar i den, för att den av blod och smuts besudlade romanovska monarkins vagn vid en av dessa vändningar skulle stjälpas *med en gång*.

Det imperialistiska världskriget blev denna allsmäktiga ”regissör”, denna mäktiga pådrivare.

Nu är det redan ställt utom tvivel att det är ett världskrig, ty Förenta staterna och Kina är idag redan halvvägs och kommer i morgon att vara helt indragna i kriget. Nu är det redan ställt utom tvivel att det är ett imperialistiskt krig från *båda* sidor. Endast kapitalisterna och deras lakejer, socialpatrioterna och socialchauvinisterna – eller för att tala med namn, kända i Rysslands politiska liv, i stället för allmänna kritiska definitioner – bara gutjkoviter och Lvoviter, miljukoviter och sjingarjoviter å ena sidan samt Gvozdev, Potresov, Tjchenkeli, Kerenskij, Tjcheidze & Co å andra sidan, kan förneka eller skyla över detta faktum. Kriget förs såväl av

den tyska *som* av den brittisk-franska bourgeoisin för att plundra andra länder, för att strypa små folk, för att vinna finansherraväldet över världen, för att uppnå delning och nyuppdelning av kolonierna, för att rädda det i undergång stadda kapitalistiska systemet, genom att fördumma och söndra de olika ländernas arbetare.

Det imperialistiska kriget måste som objektiv oundviklighet oerhört påskynda och i högsta grad skärpa proletariats klasskamp mot bourgeoisin, måste förvandlas till ett inbördeskrig mellan de fiendliga klasserna.

Denna *förvandling började* med revolutionen i februari och mars 1917, vars första etapp för det första visade oss hur två krafter gemensamt slog tsarismen: å ena sidan bourgeoisins och godsägarnas hela Ryssland med alla dess omedvetna medlöpare och alla dess medvetna ledare i form av de brittisk-franska ambassadörerna och kapitalisterna, å andra sidan *arbetar-deputerades sovjet* som började dra till sig soldat- och bondedeputerade.

Dessa tre politiska läger, de tre politiska huvudkrafterna: 1) tsarmonarkin, de feodala godsägarnas hövding, den gamla ämbetsmannakårens och det gamla generalitets hövding; 2) bourgeoisins samt godsägarnas, oktiabristernas och kadeternas Ryssland, i vars kölvatten småbourgeoisin (dess huvudrepresentanter är Kerenskij och Tjcheidze) släpade; 3) arbetar-deputerades sovjet, som söker sig bundsförvanter inom hela proletariats och inom hela den fattigaste befolkningens massa – dessa tre politiska *huvudkrafter* framträdde fullt klart under t o m den ”första etappens” åtta dagar, t o m för en från händelserna så avlägsen iakttagare som författaren av dessa rader, vilken måste nöja sig med sparsamma telegram i de utländska tidningarna.

Men innan jag utförligare går in på detta, måste jag återvända till den del i mitt brev, som är ägnad åt den utslagsgivande faktorn: det imperialistiska världskriget.

Med *bojor av järn* har kriget fjättrat samman de krigförande makterna, de krigförande kapitalistgrupperna, det kapitalistiska systemets ”herrar”, det kapitalistiska slaveriets slavägare. *En enda blodig härva* – det är bilden av det samhällsliga och politiska livet i den historiska situation vi nu upplever.

De socialister, som vid krigets början gick över på bourgeoisins sida, alla dessa herrar David och Scheidemann i Tyskland, Plechanov, Potresov, Gvozdev & Co i Ryssland har länge och för full hals skrikit mot revolutionärernas ”illusioner”, mot Baselmanifestets¹ ”illusioner”, mot den ”farsartade drömmen” att förvandla det imperialistiska kriget till inbördeskrig. De har i alla tonarter lovsjungit den styrka, livskraft och anpassningsförmåga, som kapitalismen påstås ha uppvisat – *de*, som hjälpt kapitalisterna att ”anpassa”, tämja, fördumma och splittra arbetarklassen i olika länder!

Men ”skrattar bäst som skrattar sist”. Det var inte länge bourgeoisin lyckades uppskjuta den revolutionära kris, som kriget hade framkallat. Med oemotståndlig kraft växer krisen fram i alla länder, från Tyskland, vilket land nu – såsom en iakttagare, som nyligen varit i Tyskland,

¹ Under det första Balkankriget, hölls en speciell socialistkongress i Basel, Schweiz, 24-25 november 1912. Inför risken att Balkankriget skulle utvecklas till ett allmänt europeiskt krig, antog kongressen ett kraftfullt manifest som förklarade att ett sådant krig inte kan ”rättfärdigas med den allra minsta förevändning om något som helst folkligt intresse”. Den viktigaste formuleringen i manifestet föreslogs vid Stuttgartkongressen 1907 av Lenin och Rosa Luxemburg, en representant för Tysklands revolutionära socialism, och antogs enhälligt i Basel: ”Skulle krig trots detta bryta ut är det deras [socialisternas] plikt att handla på ett sådant sätt att det får ett snabbt slut och att av alla krafter utnyttja den ekonomiska och politiska kris som uppkommit av kriget för att resa folkens massor och påskynda störtandet av den kapitalistiska klassens herravälde.” I sin deklaration mot kriget som utfärdades i november 1914, manade bolsjevikerna till att ”omvandla det imperialistiska kriget till ett den undertrycktas inbördeskrig mot förtryckarna, och för socialismen.” – L.C.F.

uttryckt det – upplever en ”genialt organiserad hunger”, till Storbritannien och Frankrike, där *hungern också* är i antågande och där organisationen är betydligt mindre ”genial”.

Det är naturligt, att i det tsaristiska Ryssland, där desorganisationen var ohyggligast och där proletariatet är mest revolutionärt (inte tack vare sina speciella egenskaper, utan tack vare de levande traditionerna från 1905), bröt den revolutionära krisen ut *tidigare än annorstädes*. Denna kris påskyndades genom en rad ytterst svåra nederlag, som Ryssland och dess allierade led. Nederlagen skakade hela det gamla regeringsmaskineriet och hela det gamla systemet, de satte alla befolkningsklasser i harnesk mot detta och retade upp armén, de förintade i stor omfattning den gamla officerskåren, som bestod av förbenade adliga och särskilt ruttna byråkratiska element, samt ersatte den med yngre och friskare element företrädesvis från bourgeoisin, från *raznotjintserna* och småbourgeoisin. (...)

Men medan nederlagen i krigets början spelade rollen som en negativ faktor, vilken påskyndade explosionen, så var det brittisk-franska finanskapitalets, den brittisk-franska imperialismens *förbindelse* med Rysslands oktiabrist- och kadetkapital en faktor, som påskyndade denna kris genom att en direkt *sammansvärjning organiserades* mot Nikolaus Romanov.

Denna utomordentligt viktiga sida av saken förtiger den brittisk-franska pressen av lätt förståeliga skäl, medan den tyska pressen skadeglatt framhäver den. Vi marxister måste nyktert se sanningen i ögonen, vi får inte låta oss förvirras vare sig av de officiella och diplomatiskt sliskiga lögnen, som diplomaterna och ministrarna tillhörande den första krigförande imperialistgruppen serverar, eller av flinet och skadeglädjen hos deras finansiella och militära konkurrenter i den andra krigförande gruppen. Hela händelseförloppet under revolutionen i februari och mars visar klart, att den brittiska och den franska ambassaden med sina agenter och ”förbindelser” länge har gjort de mest desperata ansträngningar för att hindra ”separata” överenskommelser och separatfred mellan Nikolaus II (vi hoppas och bemödar oss om att han blir den siste) och Wilhelm II, att de direkt tillsammans med oktiabristerna och kadeterna, tillsammans med en del generaler och officerare ifrån armén och särskilt då från garnisonen i Petersburg organiserade en sammansvärjning för att *avsätta* Nikolaus Romanov. (...)

Att revolutionen segrade så snabbt och så – till det yttre, vid det första ytliga påseendet – radikalt, berodde endast på att *fullständigt olika strömningar, fullständigt heterogena klassintressen, fullständigt motsatta politiska och sociala strävanden* till följd av en utomordentligt originell historisk situation smälte samman och förenades synnerligen ”harmontiskt”. Nämligen: sammansvärjningen av de brittisk-franska imperialisterna som drev Miljukov, Gutjkov & Co att ta makten *för att fortsätta det imperialistiska kriget*, för att föra det ännu mera förbittrat och ihärdigt, för att *nya miljoner* av ryska arbetare och bönder skulle *slaktas ned* för att gutjkoviterna skulle få Konstantinopel, de franska kapitalisterna Syrien, de brittiska kapitalisterna Mesopotamien osv. Detta å ena sidan. Å andra sidan en djupgående revolutionär rörelse bland proletariatet och folkmassorna (hela den fattiga befolkningen i stad och på land) för *bröd, för fred, för verklig frihet*.

(...) De revolutionära arbetarna har redan i väsentlig grad förstört och kommer att förstöra den skändliga tsarmonarkin till grunden, utan att låta sig hänföras eller förvirras av att *de* under vissa korta och exceptionella historiska konjunkturen *fick hjälp av Buchanans*¹, Gutjkovs, Miljukovs & Co:s kamp, som går ut på att *ersätta* en monark med *en annan monark*, helst också en Romanov!

¹ Sir George Buchanan var brittisk ambassadör i Petrograd. Som visades i inledningen hade Rodzjanko, Gutjkov osv som målsättning att bevara monarkin med en ny tsar som var öppen för deras önskningsar. – L.C.F.

Så och endast så utvecklades situationen. Så och endast så kan saken ses av en politiker som inte fruktar sanningen, som nyktert avväger förhållandet mellan de samhällseliga krafterna i revolutionen, som bedömer varje ”aktuellt ögonblick” inte endast ur dess hela givna, för idag kännetecknande säregenhet utan också ur synpunkten av dess djupare drivkrafter, det mera djupgående förhållandet mellan proletariats och bourgeoisins intressen såväl i Ryssland som i hela världen.

Arbetarna i Petrograd har liksom arbetarna i hela Ryssland självuppoftande kämpat mot tsarmonarkin, för frihet, för jordens överlämnande åt bönderna, *för fred*, mot det imperialistiska slaktandet. För att kunna fortsätta och öka detta slaktande spann det brittisk-franska imperialistiska kapitalet palatsintriger, organiserade en sammansvärjning med gardes-officerare, drev på och uppmuntrade gutjkoviterna och miljukoviterna och snickrade ihop en *fix och färdig ny regering*, som även *tog makten* omedelbart efter den proletära kampens första slag mot tsarismen. (...)

De är representanter för en ny klass som stigit upp till den politiska makten i Ryssland, de kapitalistiska godsägarnas och bourgeoisins klass, som sedan länge *styr* vårt land ekonomiskt och som både under revolutionsåren 1905-07, under kontrarevolutionens år 1907-14 och slutligen – därtill särskilt snabbt – under krigsåren 1914-17 utomordentligt snabbt organiserade sig politiskt och tog hand om ledningen av de lokala självförvaltningsorganen, folkbildningsväsendet, olika slags kongresser, duman, krigsindustrikommittéerna osv. Denna nya klass var redan 1917 ”nästan helt” vid makten; därför räckte det också med de första slagen för att tsarismen skulle störta ihop och lämna plats för bourgeoisin. Det imperialistiska kriget, som krävde en oerhörd anspänning av krafterna, påskyndade i sådan grad det efterblivna Rysslands utveckling, att vi ”med en gång” (i verkligheten endast *skenbart* med en gång) *hann upp* Italien, England och närapå Frankrike samt fick en ”nationell” (dvs till det imperialistiska slaktandet och folkbedrägeriet anpassad) ”parlamentarisk” ”koalitions”-regering.

Gutjkovs och Miljukovs regering, godsägarnas och kapitalisternas regering, kan varken ge folket fred, bröd eller frihet. Det är en regering för erövringskrigets fortsättande, som öppet deklarerar att den kommer att respektera tsarens fördrag. Dessa fördrag har till syfte: röveri. Denna regering kan i bästa fall skjuta upp krisen, men den kan inte befria landet från hungern, den kan inte ge frihet, oavsett vad den har lovat, därför den är knuten till den feodala lantegendeom och till kapitalet.

II. Arbetar- och soldatråd

{ Ur Lenin: ”Brev från fjärran”, första brevet. Precis som i utdraget ovan utgår vi nedan från den version som finns i Lenins publicerade verk. Strukna avsnitt, dvs sådana som inte förekommer hos Fraina, markeras med (...) och tillfogade använder detta typsnitt. – *Red anm* }

Vid sidan av denna regering – som ur det *nuvarande* krigets synpunkt i verkligheten endast är en agent för miljard-”firman” ”Storbritannien & Frankrike” – har en äkta regering uppstått: en inofficiell, ännu outvecklad och relativt svag *arbetarregering*, som uttrycker proletariats och alla de fattiga befolkningsskiktens intressen i stad och på land. Det är *arbetardeputerades sovjet* i Petrograd, som söker kontakter med soldaterna och bönderna, och även med lantarbetarna och naturligtvis med dem i synnerhet, i första hand, mera än med bönderna.

I

Sådant är det *verkliga* politiska läget, vilket vi framför allt måste försöka fastställa med största möjliga objektiva exakthet för att bygga upp den marxistiska taktiken på den enda fasta grundval, på vilken den måste vila, på grundvalen av *fakta*.

Tsarmonarkin är störtad men ännu inte slagen.

Oktiabristernas och kadeternas borgerliga regering, som vill föra det imperialistiska kriget ”till slut”, är i verkligheten en agent för finansfirman ”Storbritannien och Frankrike”, den är tvungen att lova folket maximum av friheter och allmosor, som är förenliga med att denna regering behåller sin makt över folket och möjligheten att fortsätta det imperialistiska slaktandet.

Arbetardeputerades sovjet är en arbetarorganisation, embryot till en arbetarregering, representanten för alla de *fattiga* befolkningsmassornas intressen, dvs för nio tiondelar av befolkningen, en representant som kämpar för *fred, bröd och frihet*.

Kampen mellan dessa tre krafter är bestämmande för den situation, som nu inträtt och som bildar *övergången* från revolutionens första till dess andra etapp. (...)

För att en verklig kamp mot tsarmonarkin skall kunna föras för att verkligen trygga frihet – och inte enbart i ord, inte med vältalare Miljukovs och Kerenskij's löften – är det inte arbetarna som måste stödja den nya regeringen, utan denna regering måste ”stödja” arbetarna! Ty den enda *garantin* för friheten och för tsarismens slutgiltiga tillintetgörande är att *proletariatet* *beväpnas* och att arbetardeputeradessovjetens roll, betydelse och makt stärks, utvidgas och utvecklas.

Allt annat är fraser och lögn, är självbedrägeri av de politiska kannstöparna från det liberala och radikala lägret, är skojartricks. (...) I *alla* borgerliga revolutioner har alla borgerliga politikusar ”matat” folket och bedragit arbetarna med löften.

Vår revolution är en borgerlig revolution, *därför* måste arbetarna stödja bourgeoisin – så säger Potresov, Gvozdev, Tjcheidze & Co, såsom Plechanov gjorde igår.

Vår revolution är en borgerlig revolution, säger vi marxister, *därför* måste arbetarna öppna folkets ögon för de borgerliga politikusarnas bedrägeri, lära folket att inte tro på ord, utan endast förlita sig på sina *egna* krafter, sin *egen* organisation, sin *egen* sammanslutning, sin *egen* beväpning.

Oktiabristernas och kadeternas, gutjkoviternas och miljukoviternas regering *kan inte* ge folket *vare sig fred, bröd eller frihet* – även om den uppriktigt önskade det (Gutjkovs och Lvovs uppriktighet kan bara spädbarn tro på).

Fred kan denna regering inte ge, *därför* att den är en krigets regering, en regering för den imperialistiska slaktningens fortsättande, en *röveriets* regering, som vill plundra Armenien, Galizien och Turkiet, annektera Konstantinopel, på nytt erövra Polen, Kurland, Litauen osv. Denna regering är till händer och fötter bunden av det brittisk-franska imperialistiska kapitalet. Det ryska kapitalet är endast en filial av den världs-”firma” som opererar med *hundratals miljarder rubel* och bär namnet ”Storbritannien & Frankrike”.

Bröd kan denna regering inte ge, *därför* att den är en borgerlig regering. I *bästa* fall kommer den enligt Tysklands exempel att ge folket en ”genialt organiserad hunger”. Men folket vill inte tolerera någon hunger. Folket kommer att få reda på – och det förmodligen snart – att det finns bröd och att man kan få bröd, ehuru endast genom åtgärder, som *inte böjer sig för kapitalets och jordegendomens helgd*.

Frihet kan denna regering inte ge, *därför* att den är godsägarnas och kapitalisternas regering, som *fruktar* folket och redan börjat kohandla med den romanovska dynastin.

(...) Vi skall där visa, vari det säregna i det nuvarande läget – *övergången* från revolutionens första till dess andra etapp – består och varför i *detta* ögonblick parollen, ”dagens uppgift” måste vara: *Arbetare, ni har presterat under av proletär heroism, av folkets heroism i*

inbördeskriget mot tsarismen, ni måste prestera under av organisation, organisation av proletariatet och hela folket, för att förbereda er seger i revolutionens andra etapp.

Den särskilda uppgiften i den nuvarande perioden är att *organisera proletariatet*, inte enligt de gamla organisationsformer, som socialismens förrädare, socialpatrioterna och opportunisterna i alla länder, är tillfreds med, utan i en revolutionär organisation. Denna organisation måste för det första vara generell, och för det andra måste den kombinera arméns och statens funktioner. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet utvecklas just till en sådan revolutionär organisation. (...)

II

{ En engelsk översättning av följande dokument finns i CW 23, sid 355-361: "The Tasks of the Russian Social-Democratic Labour Party in the Russian Revolution ...", 15-16 [28-29] mars 1917. Frainas version skiljer sig något från den i CW, förmodligen beroende på att han utgått från den version som publicerades i tidskriften *Volksrecht*, medan den i CW baseras på Lenins manuskript och publicerades först 1929. Översättningen nedan utgår från Frainas version. – *Red anm* }

Om vi granskar Arbetar- och soldatdeputerades sovjet finner vi att den representerar tre grupper:

Den *första gruppen* är den som ligger närmast socialpatrioterna, socialismens förrädare. De litar på Kerenskij, de tomma ordens mästare, ett verktyg i händerna på Gutjkov och Miljukov. I samklang med socialpatrioterna i de västeuropeiska länderna, uttalar Kerenskij många vackra fraser. I själva verket förlikar han arbetarna med fortsättningen av det imperialistiska erövringskriget. Via Kerenskij säger den imperialistiska bourgeoisin följande till arbetarna: "Vi ger er republiken, åttatimmarsdagen (som redan är genomförd i Petrograd), vi lovar er den ena eller andra friheten, men enbart därför att vi vill att ni hjälper oss att ta bytet från den tyska imperialismen och överlämna det till den engelska och franska imperialismen."

Den *andra gruppen* representeras av centralkommittén i vårt parti, Rysslands socialdemokratiska parti, bolsjevikerna. Den 18 [3] mars utfärdade centralkommittén ett manifest som innehåller följande krav: Demokratisk republik; åttatimmarsdag; konfiskation av godsägarnas jord till fördel för bönderna, konfiskation av spannmålsförråd; omedelbara förberedelser för fredsförhandlingar – inte genom Gutjkovs och Miljukovs regering, utan genom arbetar- och soldatråd (sovjet). Detta råd är, enligt manifestet, den verkliga revolutionära regeringen. Fredsförhandlingarna bör inte utföras av eller med borgerliga regeringar, utan med proletariatet i de krigförande länderna. Manifestet uppmanar alla arbetare och bönder att skicka delegater till rådet.

Detta är den enda verkligt socialistiska och revolutionära taktiken.

Den *tredje gruppen* representeras av Tjcheidze och hans vänner, mensjevikerna i allmänhet. De vacklar hit och dit. När han vägrade gå med i den andra provisoriska regeringen (regeringen Gutjkov-Miljukov), när han förklarade kriget vara imperialistiskt, var Tjcheidze i samklang med den revolutionära proletära politiken. Men det faktum att Tjcheidze deltog i den första provisoriska regeringen (dumakommittén), hans krav att ett tillräckligt antal representanter för de ryska arbetarna skulle delta i denna regering (vilket skulle innebära att internationalister skulle ta ansvar för en regering som för ett imperialistiskt krig), och vidare hans krav, tillsammans med Skobelev, att denna imperialistiska regering skulle inleda fredsförhandlingar (istället för att visa arbetarna att bourgeoisin är bunden till händer och fötter av finanskapitalets intressen och oförmögen att bryta med imperialismen) – då förde Tjcheidze och hans vänner det värsta slagets borgerlig politik mot revolutionens intressen.

Skillnaderna mellan bolsjevikerna och socialrevolutionärerna, liksom mensjevikerna, visar sig i tre viktiga frågor – frågor som arbetar- och soldatrådet måste lösa på rätt sätt innan det kan fullfölja sin revolutionära uppgift. Dess frågor är: jordfrågan, statens organisation och frågan om kriget.

All jord måste tillhöra folket. All jord tillhörande stora godsägare måste konfiskeras utan ersättning. Men den avgörande taktiska skillnaden är om bönderna omedelbart och lokalt bör bemäktiga sig jorden utan att betala några mer arrenden till ägarna eller om de bör vänta tills en konstituerande församling inkallats?

Vårt parti anser att bönderna omedelbart bör lägga beslag på jorden. De bör göra detta på ett organiserat sätt i största möjliga mån, utan att skada egendomen, och de bör på alla sätt anstränga sig för att öka produktionen av korn och vete, eftersom folket lider oerhört av hunger. En tillfällig jorddelning för den kommande skörden går bara att åstadkomma genom de lokala bondedeputerades råd. För att de rika bönderna, som också är ett slags kapitalister, skall hindras från att skada och lura jordbrukets lönarbetare och de fattiga bönderna, är det nödvändigt att dessa överlägger, förenas och samarbetar avskilt från de övriga genom att bilda sina egna råd av jordbruksarbetardeputerade.

Arbetar- och soldatrådet representerar en ny republik i vardande, en republik som är annorlunda än den borgerliga republiken, mer i överensstämmelse med folkets intressen. De revolutionära arbetarna och soldaterna i Petrograd störtade tsaren och rensade huvudstaden från polisen. Efter att ha påbörjat revolutionen måste vi stärka och fullborda den genom att rådet tar på sig statens alla funktioner. Polisen får inte återupprättas. All regeringsmakt, från de minsta byarna till Petrograd, måste förses med arbetar- och bondedeputerades råd. Varken polisen eller ämbetsmän som inte är ansvariga inför folket och placerade ovanför folket – utan folket självt ska styra landet, det fullt beväpnade folket och förenat via sovjeterna. Enbart sovjeterna ska upprätta den nödvändiga ordningen, enbart dess makt lydaskas och respekteras av arbetarna och bönderna. Enbart via en sovjetregering kommer Ryssland att fast och säkert gå framåt mot befrielsen av vårt land och hela mänskligheten från detta krigs fasor och från kapitalismens ok.

Från erfarenheterna av Pariskommunen 1871 visar Marx, att ”arbetarklassen inte helt enkelt kan ta det färdiga statsmaskineriet i besittning och sätta det i rörelse för sina egna ändamål”. Proletariatet måste bryta ner detta maskineri. Och detta har opportunisterna antingen dolt eller förnekat. Men det är den viktigaste lärdomen av Pariskommunen och 1905 års ryska revolution. Skillnaden mellan oss och anarkisterna består däri att vi erkänner att staten är nödvändig i vår revolution. Vår meningsskiljaktig gentemot opportunisterna och Karl Kautskys anhängare består däri att vi säger att vi inte behöver den borgerliga statens maskineri sådant som det upprättas i de ”demokratiska” borgerliga republikerna, utan de *beväpnade och organiserade arbetarnas direkta makt*. Sådan var karaktären på kommunen 1871 och arbetar- och bonderådet 1905 och 1917. Vi bygger på denna grundval.¹

Enbart en revolutionär sovjetregering kan ta itu med krigsproblemet på rätt sätt. Den provisoriska regeringen, en kapitalistregering, fortsätter kriget i kapitalisternas intresse. Precis som

¹ Lenin använder Karl Kautsky, den intellektuelle ledaren för den tyska socialismen och den Andra internationals som kollapsade under kriget, som ett typiskt exempel på den moderata socialismens attityd. Den moderna socialismen betraktar den aktuella staten som utgångspunkten för införandet av socialism, genom utvidgande av statens industriella funktioner, som ska erövraskas av arbetarna genom politisk handling. Bolsjevikerna, och revolutionära kapitalister i allmänhet, menar att utvidgandet av statens industriella funktioner är inte och kan aldrig bli socialism, enbart en stärkt kapitalism; att proletariatet måste störta den borgerliga staten, med dess parlamentariska regim och territoriella representation, och organisera den nya staten av de organiserade producenterna så att den fungerar som proletariatets diktatur, under den sociala revolutionens inledande skede. . L.C.F.

de tyska kapitalisterna, med deras krönte rövare, Wilhelm, i spetsen, och kapitalisterna i alla andra länder fortsätter kriget för att dela på de kapitalistiska profitterna och för världsdominans. Hundratals miljoner män, nästan hela världen, är indragen i detta kriminella krig. Hundratals miljarder kapital investeras i de ”profitabla” företagen död, hunger, förstörelse som för med sig ohyggligt lidande för folket och skandalöst höga profiter för kapitalisterna. För att komma bort från detta fruktansvärda krig och sluta en verkligt demokratisk fred, och inte en fred som bygger på makt, finns det bara ett enda sätt: överförandet av all regeringsmakt i arbetar- och soldatrådets händer. Arbetarna och de fattigaste bönderna, som inte är intresserade av att försvara kapitalets profiter och plundringen av svaga nationer, kan åstadkomma det som kapitalisterna bara lovar, nämligen att avsluta kriget med en varaktig fred som bevarar friheten för alla folk utan undantag.

Vårt fredsprogram ser ut på följande sätt:

- 1) Arbetar- och soldatdeputerades sovjet förklarar att som en revolutionär regering erkänner den inte några fördrag som ingåtts av tsarmonarkin eller bourgeoisin.
- 2) Den kommer genast att publicera dessa rövarfördrag.
- 3) Den föreslår omedelbart och öppet ett vapenstillestånd för alla krigförande makter.
- 4) Fredsvillkoren är: befrielse av förtryckta folk och av alla kolonier.
- 5) Den förklarar sitt misstroende till alla borgerliga regeringar och föreslår alla länders arbetare att störta regeringarna.
- 6) Borgarklassens krigsskulder ska betalas uteslutande av kapitalisterna.

Med en sådan politik kan majoriteten av arbetarna och de fattigaste bönderna vinnas för socialismen och för sovjeternas revolutionära diktatur.

Vi tvivlar inte ett ögonblick på att dessa fredsvillkor kommer att vara oacceptabla inte bara för det monarkistiska Tyskland, utan också ett republikanskt Tyskland och lika oacceptabelt för de kapitalistiska regeringarna i England och Frankrike. Och i så fall skulle vi tvingas föra ett revolutionärt krig mot den tyska bourgeoisin, men inte bara mot den tyska bourgeoisin, och vi skulle ta upp den kampen. Vi är inte pacifister. Vi är emot imperialistiska krig som förs av kapitalister för profit. Man vi har alltid hävdade att det är dumheter att förklara att proletariatet skulle förkasta revolutionära krig, som kan vara nödvändiga i socialismens namn.

Denna uppgift skulle vara enorm och innebära en rad revolutionära klasskamper över hela världen. Det är emellertid inte vår otålighet och vår önskan att ta itu med denna fråga, utan de av världskriget skapade objektiva villkoren som ställde arbetarna inför detta dilemma: antingen offra fler miljoner män i förstörelsen av den europeiska civilisationen, eller erövra regeringarna genom den sociala revolutionen. När vårt parti i november 1914 krävde att ”det imperialistiska kriget skall förvandlas till ett inbördeskrig av de förtryckta mot förtryckarna och för socialismen” betraktades kravet som absurt av socialpatrioterna och socialismens avfällingar, liksom den moderata ”centern”. Numera kan t o m en blind se att detta krav var korrekt.

Historiska omständigheter har gjort de ryska arbetarna, *kanske för en kort tid*, till det internationella proletariatets ledare, men socialismen kan inte segra i Ryssland. Vi kan bara emotse en agrar revolution, som kommer att bidra till att skapa mer gynnsamma villkor före vidare proletär utveckling. Det viktigaste resultatet av den pågående revolutionen kommer att bli skapandet av krafter för mer revolutionär aktivitet, och för att påverka de mer utvecklade europeiska länderna att skrida till handling.

I befrämjandet av sin revolutionära politik har det ryska proletariatet två allierade:

1. – Den stora majoriteten av befolkningen, bestående av den halv-proletära massan och en del av småbönderna i Ryssland. Denna stora massa behöver fred, bröd, frihet, jord. Denna

massa kommer oundvikligen att stå under bourgeoisins inflytande, särskilt den *småborgerliga* medelklassen, som den liknar ganska mycket beroende på dess levnadsvillkor, som vacklar mellan bourgeoisin och proletariatet. Krigets grymma lärdomar, som kommer att bli allt grymmare när Gutjkov, Miljukov & Co fortsätter kriget med allt större energi, kommer oundvikligen att driva denna massa mot proletariatet, tvinga det att samarbeta med proletariatet. Vi måste nu, genom att dra fördel av den nya regimens frihet och göra bruk av arbetare- och bondedeputerades råd, *upplysa och organisera denna massa*, framför allt och innan någonting annat. Bondedeputerades råd, lantarbetarnas råd – dessa är bland våra omedelbara uppgifter. Vi måste ägna oss åt inte bara att uppmuntra landarbetarna att upprätta speciella egna råd, utan att upprätta organisationer av de fattigaste bönderna som ska vara *skilda* från de mer välbärgade böndernas organisationer.

2. – En annan allierad till det ryska proletariatet är proletariatet inte bara i de krigförande länderna, utan i alla länder. För närvarande är de i krigets klor, och olyckligtvis förråds de av socialpatriotiska ”socialisterna” som har deserterat över till bourgeoisin. Men proletariatets frigörelse från socialpatrioternas inflytande främjades för varje månad som det imperialistiska kriget pågick och den ryska revolutionen kommer nödvändigtvis att hög grad påskynda den process.

Proletariatet i Ryssland måste gå hand i hand med dessa två allierade och gör i själva verket redan detta. Proletariatet måste använda den speciella möjlighet som den aktuella övergångssituationen ger, för att först erövra den demokratiska republiken och böndernas frigörelse, och sedan för socialismens förverkligande, som är det enda sättet att ge fred, bröd och frihet åt de folk som utmattats av kriget.

III

{En engelsk version av följande dokument finns i CW 24, sid 172-175: ”Our Views”, 18 april [1 maj], 1917. Nedanstående översättning utgår från Frainas version, som skiljer sig något från den i CW, bl a ingår bara ungefär halva artikeln. – *Red anm* }

Tidningarna från den 16 april innehåller följande resolution antagen av exekutivkommittén för Petrograds soldatdeputerades råd:

”Efter att från kamrater ha fått information om spridning av subversiv propaganda, utförd under täckmantel av revolutionens fana och ibland även under socialdemokratins fana, och i synnerhet propaganda från de sk leninisterna; och eftersom vi betraktar denna propaganda vara lika skadlig som vilken som helst annan kontrarevolutionär propaganda från högern; och eftersom vi samtidigt inser att det är omöjligt att vidta några repressiva åtgärder mot propaganda så länge som den stannar vid bara propaganda, förklarar exekutivkommittén för Petrograds soldatdeputerades råd att det är absolut nödvändigt att vidta alla mått och steg för att motverka denna propaganda med vår egen propaganda och agitation. Vi måste ha som mål att göra vår organisation så stark att den i varje ögonblick med egen aktivitet förmår möta varje kontrarevolutionär aktivitet, oavsett var den kommer ifrån. Vi förklarar med skärpa att exekutivkommittén, för att bekämpa denna subversiva agitation, bör starta en egen agitation, inte bara i pressen utan även i de militära enheterna.”

Om vi bortser från den personliga frågan och jämför denna resolution med uttalandet i en ledarartikel i *Izvestija* den 17 april mot den ”ohederliga och skandalösa förtalskampanjen”, ser vi omedelbart de politiska motsättningarna om den aktuella frågan.

Resolutionen förklarar att Lenins propaganda är ”lika skadlig som vilken som helst annan kontrarevolutionär propaganda från högern”.

Låt oss undersöka skillnaden mellan (1) den kontrarevolutionär propaganda från högern; (2) propagandan för den provisoriska regeringen och till stöd för denna; och slutligen (3) bolsjevikernas propaganda.

Högern vill störta den provisoriska regeringen och återupprätta monarkin.

Den provisoriska regeringen *har lovat* att agera samspel med Petrograds arbetar- och soldatdeputerades sovjet.

Vår propaganda är: all regeringsmakt måste övergå i arbetarnas, soldaternas och böndernas etc sovjet *enbart*, eftersom dessa sovjet representerar folkets överväldigande majoritet. För att nå detta mål måste vi ”förklara” situationen så att folkets majoritet inser nödvändigheten av denna överföring av makten till sovjeterna.

Högern är således för monarkens makt. Kapitalisterna är för makten i händerna på kapitalisterna, den provisoriska regeringen är en regering av kapitalister. Bolsjevikerna vill övertyga folkets majoritet om att all makt borde tillhöra arbetarnas, soldaternas och böndernas sovjet.

Det står helt klart att uttalandet som brännmärker vår agitation som ”lika skadlig som vilken som helst annan kontrarevolutionär propaganda från högern” är felaktigt även med utgångspunkt från de som förespråkar handling i samspel med den provisoriska regeringen. Dessa påstår ju sig själva basera sitt ställningstagande sig på folkmajoritetens stöd! Hur kan de då beteckna vår propaganda, som uppmanar majoriteten att gripa makten ”lika skadlig som vilken som helst annan kontrarevolutionär propaganda från högern”? Detta är helt klart en absurditet.

De soldatdeputerades sovjet kommer knappast kunna försvara denna sin exekutivkommittés ståndpunkt någon längre tid. Vi är fast övertygade om att folkets majoritet inte kommer att anse får ståndpunkt vara ”lika skadlig som vilken som helst annan kontrarevolutionär propaganda från högern”

III. Partiväsendet

{ Ur Lenin: ”De politiska partierna i Ryssland” – *Red anm* }

Nedanstående är ett försök att formulera först de väsentligaste och sedan också de mindre väsentliga frågorna och svaren, som karakteriserar det nuvarande politiska läget i Ryssland och hur det bedöms av de olika partierna.

Frågor:

1) Vilka huvudgrupper bildar de politiska partierna i Ryssland?

Svar:

A (till höger om k–d). Partier och grupper till höger om kadeterna.

B (k–d). Konstitutionellt demokratiska partiet (kadeter, folkfrihetens parti) och det närliggande grupper.

C (s–d och s–r). Socialdemokrater, socialistrevolutionärer och dem närliggande grupper.

D (”bolsjevikerna”). Det parti, som borde kalla sig *kommunistiska partiet* och som för närvarande kallas Rysslands socialdemokratiska arbetarparti, förenat under centralkommittén, eller i dagligt tal ”bolsjevikerna”.

2) Vilken klass representerar dessa partier? Vilken klass’ ståndpunkt ger de uttryck åt?

A (till höger om k–d). De feodala godsägarna och de mest efterblivna skikten av bourgeoisin (kapitalisterna).

B (k–d). Bourgeoisin som helhet, dvs kapitalistklassen och de förborgerligade godsägarna, dvs de som blivit kapitalister.

C (s–d och s–r). Småägarna, små- och medelbönderna, småbourgeoisin och likaså den del av arbetarna, som råkat under bourgeoisins inflytande.

D ("bolsjevikerna"). De medvetna proletärerna, lönarbetarna och den fattigaste delen av bönderna (halvproletärerna), som ansluter sig till dem.

3) Hur ställer de sig till socialismen?

A (till höger om k–d), B (k– d). Absolut fientligt, emedan den hotar kapitalisternas och godsägarnas profiter.

C (s–d och s–r). För socialismen, men det är för tidigt att tänka på den och att omedelbart vidta praktiska åtgärder för att förverkliga den.

D ("bolsjevikerna"). För socialismen. Arbetar- osv deputerades sovjeterna måste genast vidta i praktiken möjliga åtgärder för att förverkliga socialismen. (Vad detta är för åtgärder, se frågorna 20 och 22)

4) Vilken statsordning eftersträvar de för närvarande?

A (till höger om k–d). Konstitutionell monarki, ämbetsmännens och polisens allmakt.

B (k–d). Borgerlig parlamentarisk republik, dvs befästande av kapitalisternas herravälde med bibehållande av den gamla ämbetsmannakåren och polisen.

C (s–d och s–r). Borgerlig parlamentarisk republik med reformer för arbetarna och bönderna.

D ("bolsjevikerna"). Arbetar-, soldat-, bonde- osv deputeradesovjeternas republik. Den stående hären och polisen avskaffas och ersätts av allmän folkbevapning; ämbetsmännen skall inte bara väljas utan också kunna avsättas, deras lön skall ej överstiga en kvalificerad arbetares lön.

5) Hur ställer de sig till Romanovmonarkins återupprättande?

A (till höger om k–d). De är för, men av fruktan för folket agerar de i hemlighet och försiktigt.

B (k–d). Då gutjkoviterna tycktes vara en makt, var kadeterna för att placera Nikolaus' bror eller son på tronen, men då folket började tyckas bli en makt, blev kadeterna antimonarkister.

C (s–d och s–r), D ("bolsjevikerna"). Ovillkorligen emot varje slags återupprättande av monarkin.

6) Hur ställer de sig till ett maktövertagande? Vad kallar de ordning, vad anarki?

A (till höger om k–d). Om tsaren eller en duktig general tar makten, så är det Guds vilja, så är det ordning. Allt annat är anarki.

B (k d). Om kapitalisterna tar över makten, även om det sker med våld, så är det ordning. Att ta makten mot kapitalisterna vore anarki.

C (s–d och s–r). Om arbetar-, soldat- osv deputeradesovjeterna ensamma tar hela makten, så hotar anarki. Låt kapitalisterna tills vidare behålla makten och arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna "kontaktkommissionen".

D ("bolsjevikerna"). All makt bör uteslutande tillhöra arbetar-, soldat-, bonde-, lantarbetar- osv deputerades sovjeterna. Hela propagandan, agitationen och organisationen av miljoner och åter miljoner människor måste genast *inriktas* på detta mål. (*Anarki* kallar man förnekandet av varje statsmakt, men arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna är *också* en statsmakt.)

7) *Skall provisoriska regeringen stödjas?*

A (till höger om k–d), B (k–d). Ovillkorligen, ty den är i detta ögonblick den enda regering, som är kapabel att skydda kapitalisternas intressen.

C (s–d och s–r). Ja, dock på det villkoret, att den uppfyller överenskommelsen med arbetar- och soldatdeputerades sovjet och besöker ”kontaktkommissionen”.

D (”bolsjevikerna”). Nej, låt kapitalisterna stödja den. Vi måste *förbereda* hela folket till arbetar-, soldat- osv deputeradesovjeternas oinskränkta allenavälde.

8) *För allenavälde eller dubbelvälde?*

A (till höger om k–d), B (k–d). För kapitalisternas och godsägarnas allenavälde.

C (s–d och s–r). För dubbelväldet: arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna skall utöva ”kontroll” över provisoriska regeringen. Det är skadligt att reflektera över huruvida kontroll verkligen kan utövas utan makt.

D (”bolsjevikerna”). För arbetar-, soldat-, bonde- osv deputeradesovjeternas allenavälde nedifrån och upp i hela landet.

9) *Skall en konstituerande församling inkallas?*

A (till höger om k–d). Nej, ty den kan skada godsägarna. Bönderna kan i konstituerande församlingen ta sig för att besluta att all jord skall fråntas godsägarna.

B (k–d). Ja, men någon tidpunkt skall inte fastställas. Så mycket tid som möjligt skall användas till att rådslå med juridik-professorerna, ty för det första sade redan Bebel, att juristerna är de värsta reaktionärerna på jorden, och för det andra lär erfarenheten från alla revolutioner, att folkets frihet går förlorad när den anförtros åt professorer.

C (s–d och s–r). Ja, och så fort som möjligt. Tidpunkten måste fastställas; vi har redan 200 gånger talat härom i ”kontaktkommissionen” och kommer i morgon att slutgiltigt tala om det för 201:a gången.

D (”bolsjevikerna”). Ja, och så fort som möjligt. Men den enda garantin för dess framgång och inkallande är att antalet arbetar-, soldat-, bonde- osv deputeradesovjeterna ökas och att deras *kraft* stärks; arbetarmassornas organisation och *beväpning* är den enda garantin.

10) *Behöver staten en polis av den vanliga typen och en stående här?*

A (till höger om k–d), B (k–d). Nödvändigtvis och ovillkorligen, ty de utgör den enda säkra garantin för kapitalisternas herravälde, och om det visar sig nödvändigt underlättar de – som erfarenheten i alla länder visar – i hög grad en återgång från republik till monarki.

C (s–d och s–r). Å ena sidan är de måhända inte nödvändiga. Men å andra sidan – är det inte för tidigt med radikala förändringar? För övrigt skall vi tala om saken i ”kontaktkommissionen”.¹

D (”bolsjevikerna”). Absolut inte. Man måste genast och ovillkorligen beväpna hela folket överallt, sammansmälta det med milisen och armén: kapitalisterna måste betala arbetarna för de dagar de tjänstgör i milisen.

11) *Behöver staten en ämbetsmannakår av den vanliga typen?*

¹ ”Kontaktkommissionen” bestod av representanter för Petrograd-rådet, bland dess Tjernov och Tsereteli, som senare blev medlemmar av den provisoriska regeringen. ”Kommissionen” försökte ge råd åt och kontrollera regeringen, med mycket liten framgång. – L.C.F.

A (till höger om k–d), B (k–d). Ja, absolut. Den består till nio tiondelar av godsägarnas och kapitalisternas söner och bröder. De måste förbli en privilegierad och i praktiken permanent persongrupp.

C (s–d och s–r). Det är väl knappast på sin plats att genast väcka en fråga, som praktiskt ställdes av Pariskommunen.¹

D ("bolsjevikerna"). Absolut inte. Det är nödvändigt att alla ämbetsmän och alla slags deputerade inte bara väljs, utan också när som helst kan avsättas. Deras avlöning skall inte överstiga en kvalificerad arbetares lön. De skall (successivt) ersättas av allmän folkmilis och dess avdelningar.

12) Skall officerarna väljas av soldaterna?

A (till höger om k–d), B (k–d). Nej, det skadar godsägarna och kapitalisterna. Om det inte går att på annat sätt komma tillrätta med soldaterna, så måste man temporärt lova dem denna reform, men sedan återta den så fort som möjligt.

C (s–d och s–r). Ja.

D ("bolsjevikerna"). De skall inte endast väljas, utan varje steg av en officer eller en general måste kontrolleras av särskilda, av soldaterna valda förtroendemän.

13) Är det nyttigt att soldaterna på eget bevåg avsätter befälspersoner?

A (till höger om k–d), B (k–d). Absolut skadligt. Gutjkov har redan förbjudit det och har redan hotat att använda våld. Gutjkov måste stödjas.

C (s–d och s–r). Det är nyttigt, men det är fortfarande oklart, om man först skall avsätta dem och sedan gå till "kontaktkommissionen" eller tvärtom.

D ("bolsjevikerna"). Det är under alla förhållanden nyttigt och nödvändigt. Soldaterna lyder endast valda befälspersoner, och endast dessa respekterar de.

14) För eller mot det nuvarande kriget?

A (till höger om k–d), B (k–d). Ovillkorligen för, ty det ger kapitalisterna enastående stora profiler och lovar att befästa deras herravälde genom att splittra arbetarna och hetsa dem mot varandra. Arbetarna skall vi lura genom att kalla kriget ett försvarskrig, vars mål egentligen är att störta Wilhelm.

C (s–d och s–r). Vi är överhuvudtaget mot det imperialistiska kriget, men vi är beredda att låta oss bedras och att kalla stödet åt den imperialistiska regeringen Gutjkov-Miljukov & Co:s imperialistiska krig för "revolutionärt fosterlandsförsvar".

D ("bolsjevikerna"). Ovillkorligen mot det imperialistiska kriget överhuvudtaget; mot *alla* borgerliga regeringar som för det; också mot vår provisoriska regering; ovillkorligen mot det "revolutionära fosterlandsförsvaret" i Ryssland.

15) För eller emot de internationella rovfördrag, som tsaren ingått med Storbritannien, Frankrike osv (om strypande av Persien, om delning av Kina, Turkiet, Österrike osv)?

A (till höger om k–d), B (k–d). Helt och obetingat f ö r. Härvid får man inte publicera dessa fördrag, dels därför att det brittisk-franska imperialistiska kapitalet och dess regeringar inte

¹ Pariskommunen beväpnade folket och avskaffade fullständigt den gamla ämbetsmannaklassen, liksom avskaffade funktionsdelningen mellan de lagstiftande och administrativa regeringsdepartementen. Kommunen förenade de lagstiftande och administrativa funktionerna i ett organ, liksom sovjeterna har gjort i Ryssland sedan revolutionen den 7 november (25 oktober), vilken upprättade sovjeterna överhöghet. – L.C.F.

kommer att tillåta det, dels därför att det ryska kapitalet inte kan avslöja sina smutsiga manipulationer för hela allmänheten.

C (s–d och s–r). Vi är emot, men vi hoppas ännu att man med hjälp av ”kontakt-kommissionen” och genom en rad ”kampanjer” bland massorna skall kunna ”inverka” på kapitalistregeringen.

D (”bolsjevikerna”). Emot. Hela uppgiften består i att klargöra för massorna, att det är absolut hopplöst att vänta någonting i detta avseende av kapitalistiska regeringar och att makten måste övergå till proletariatet och fattigbönderna.

16) För eller mot annexioner?

A (till höger om k–d), B (k–d). Om det är fråga om annexioner, som utförts av de tyska kapitalisterna och deras rövarhövding Wilhelm, så är vi mot. Men om det är fråga om annexioner av brittiska kapitalister, så är vi inte emot, ty de är ”våra” bundsförvanter. Gäller det annexioner av våra kapitalister, som med våld kvarhåller de av tsaren förslavade folken inom Rysslands gränser så är vi för, vi kallar det inte annexioner.

C (s–d och s–r). Mot annexioner; men vi hoppas ännu att det skall bli möjligt att också av kapitalistregeringen få ett ”löfte” om att avstå från annexioner.

D (”bolsjevikerna”). Mot annexioner. Alla löften av kapitalistiska regeringar om att avstå från annexioner är rena rama bedrägeriet. Det finns bara ett medel att avslöja det: att kräva befrielse av de folk, som de *egna* kapitalisterna förtrycker.

17) För eller mot ”frihetslånet”?

A (till höger om k d), B (k–d). Ovillkorligen för, ty det gör det lättare att föra det imperialistiska kriget, dvs kriget om vilken kapitalistgrupp, som skall härska över världen.

C (s–d och s–r). För, ty det ”revolutionära fosterlandsförsvarets” felaktiga position dömer oss till denna uppenbara reträtt från internationalismen.

D (”bolsjevikerna”). Mot, ty kriget förblir ett imperialistiskt krig, det förs av kapitalister i förbund med kapitalister i kapitalisternas intresse.

18) För eller mot att de kapitalistiska regeringarna fastställer folkens fredsvilja?

A (till höger om k–d), B (k–d). För, ty de franska republikanska socialchauvinisternas erfarenhet har allra bäst visat möjligheten att på detta sätt bedra folket: säga vad man vill, men i verkligheten kommer vi att behålla det byte vi rövat av tyskarna (deras kolonier) och ta ifrån tyskarna det byte, som dessa rövare roffat åt sig.

C (s–d och s–r). För, ty vi håller överhuvudtaget fortfarande fast vid många ogrundade förhoppningar, som småbourgeoisin sätter till kapitalisterna.

D (”bolsjevikerna”). Mot, ty de medvetna arbetarna hyser *inga som helst* förhoppningar om kapitalisterna, och vår uppgift är att klargöra för massorna, hur ogrundade sådana förhoppningar är.

19) Måste överhuvudtaget alla monarker störtas?

A (till höger om k–d), B (k–d). Nej, de brittiska, italienska och allierade monarkerna behöver man överhuvudtaget inte störta, utan endast de tyska, österrikiska, turkiska och bulgariska monarkerna, ty en seger över dem kommer att tiodubbla våra profiter.

C (s–d och s–r). Man måste upprätta en ”ordningsföljd” och absolut börja med att störta Wilhelm; med de allierade monarkerna kan man kanske vänta.

D ("bolsjevikerna"). Någon ordningsföljd för revolutionen kan inte fastställas. Man måste *endast* hjälpa revolutionärerna *i handling* och i alla länder utan undantag att störta alla monarker.

20) *Måste bönderna genast ta all godsägarjord?*

A (till höger om k–d), B (k–d). Under inga omständigheter. Man måste invänta konstituerande församlingen. Sjingarjov har redan förklarat, att om kapitalisterna tar makten av tsaren, så är det en stor och ärorik revolution, men om bönderna tar jorden av godsägarna, så är det nävrrätt. Det krävs medlingskommissioner, i vilka godsägarna och bönderna skall ha lika många representanter medan ordförandena skall vara ämbetsmän, dvs hämtade från samma kapitalister och godsägare.

C (s–d och s–r). Det är bättre bönderna inväntar konstituerande församlingen.

D ("bolsjevikerna"). All jord måste genast tas; den strängaste ordning måste införas genom bondedeputerades sovjetter. Spannmåls- och köttproduktionen måste ökas: soldaterna måste utspisas bättre. Att skada boskap, redskap osv är absolut otillåtligt.

21) *Kan man inskränka sig enbart till bondedeputerades sovjetter, vilka skall disponera över jorden och avgöra landsbygdens alla angelägenheter?*

A (till höger om k–d), B (k d). Godsägarna och kapitalisterna är överhuvudtaget emot bondedeputeradesovjetternas allenavälde och oinskränkta makt på landsbygden. Men om man inte kan komma ifrån dessa sovjetter, så är det naturligtvis bättre att man inskränker sig till dem, ty de rika bönderna är också kapitalister.

C (s–d och s–r). Tills vidare kan man väl inskränka sig till dem, ehuru socialdemokraterna "i princip" inte förnekar nödvändigheten av en särskild organisation för lönarbetarna på landsbygden.

D ("bolsjevikerna"). Det är omöjligt att inskränka sig endast till de allmänna bondedeputerades sovjetter, ty de rika bönderna är också kapitalister, som alltid kommer att förfördela eller bedra lantarbetarna, daglönarna och fattigbönderna. Det måste genast bildas särskilda organisationer för de sistnämnda kategorierna av landsbygdsbefolkningen såväl inom bondedeputerades sovjetter som i form av särskilda deputeradesovjetter av lantarbetare.

22) *Bör folket ta kapitalisternas största och mäktigaste monopolistiska organisationer – bankerna, fabriksägarsyndikaten osv – i sina händer?*

A (till höger om k–d), B (k–d). Under inga omständigheter, ty det kan skada godsägarna och kapitalisterna.

C (s–d och s–r). I det stora hela är vi för att sådana organisationer övergår i hela folkets händer, men för ögonblicket är det för tidigt att tänka på det och att förbereda det.

D ("bolsjevikerna"). Man måste omedelbart *förbereda* arbetardeputerades sovjetter, de bankanställdas deputeradesovjetter osv till att börja ta steg, som är praktiskt möjliga och absolut genomförbara – först till sammansmältning av samtliga banker till en enda nationalbank, sedan kontroll över bankerna och syndikaten från arbetardeputeradesovjetternas sida och senare till deras nationalisering, dvs deras överförande i hela folkets ägo.

23) *Vilken socialistisk international, som genomför och förverkligar ett broderligt förbund mellan arbetarna i alla länder, behöver folken nu?*

A (till höger om k–d), B (k–d). I det stora hela är varje socialistisk international skadlig och farlig för kapitalisterna och godsägarna, men om den tyske Plechanov, dvs Scheidemann, och

den ryske Scheidemann, dvs Plechanov¹, finner varandra och kommer till samförstånd, om de hos varandra upptäcker spår av ett socialistiskt samvete, så bör väl vi kapitalister välkomna en *sådan* international av *sådana* socialister, som ställer sig på sin regerings sida.

C (s–d och s–r). Det behövs en socialistisk international, som förenar alla: såväl scheidemännerna och plechanoviterna som ”centrum”-folket, dvs de som vacklar mellan socialchauvinism och internationalism. Ju större röra, desto större ”enhet”: leve den stora socialistiska enheten!

D (”bolsjevikerna”). Folken behöver endast en sådan international, som förenar de verkligt revolutionära arbetarna, vilka är i stånd att göra slut på den förfärliga och brottsliga folk-slaktningen, en international som kan befria mänskligheten från kapitalets ok. Endast sådana människor (grupper, partier osv) som den tyske socialisten Karl Liebknecht, vilken sitter inspärrad i tukthus, endast människor som osjälviskt kämpar mot sin egen regering, sin *egen* bourgeoisie, sina *egna socialchauvinister* och sitt *eget ”centrum”*, kan och måste omedelbart skapa den international, som folken behöver.

24) *Är det nödvändigt att uppmuntra förbrödring mellan de krigförande ländernas soldater vid fronten?*

A (till höger om k–d), B (k–d). Nej, det är skadligt för godsägarnas och kapitalisternas intressen, ty det kan påskynda mänsklighetens befrielse från deras förtryck.

C (s–d och s–r). Ja, det är nyttigt. Men vi är inte alla fast övertygade om att man skall börja uppmuntra en sådan förbrödring omedelbart i alla krigförande länder.

D (”bolsjevikerna”). Ja, det är nyttigt och nödvändigt. Det är ovillkorligen nödvändigt att genast i alla krigförande länder uppmuntra försök till förbrödring mellan båda de krigförande gruppernas soldater.

{ De två följande frågorna, nr 25 och 26, finns ej med i Frainas version – *Red anm* }

25) *Bör emigranter resa till Ryssland via England?*

A (till höger om k–d) och B (k–d). Absolut. Ifall England låter arresteras uppenbara internationalister och krigsmotståndare i stil med Trotskij, så kommer vi kapitalister i själ och hjärta att bli glada, men för att vilseleda folket kommer vi att sända ett hövligt telegram till den brittiska kapitalistregeringen med begäran att den älskvärt skall meddela om inte arresteringen skett av ett beklagligt missförstånd.

C (s–d och s–r). Ja. Om England låter arresteras, kommer vi att anta den skarpaste protestresolution och ta upp frågan i ”kontaktkommissionen”.

D (”bolsjevikerna”). Absolut inte. England låter arresteras internationalister och krigsmotståndare eller släpper inte ut dem ur landet. Varken hövliga telegram eller hotfulla protest-resolutioner kommer att skrämja de brittiska kapitalisterna; de är affärsmän. De brittiska kapitalisterna måste störtas, och vi är fast övertygade om att den ur det imperialistiska världskriget framväxande världsomfattande arbetarrevolutionen kommer att störta dem.

26) *Bör emigranter resa till Ryssland via Tyskland?*

¹ Georgij Plechanov var Lenins huvudmotståndare i den ryska socialdemokratiska rörelsen och tidigare ledare för den mensjevnikiska fraktionen. När krig förklarades i augusti 1914, verkade Plechanov för krigsansträngningarna och en rysk seger, eftersom en sådan seger skulle innebära en enorm utveckling av kapitalismen i Ryssland, vilket Plechanov ansåg var nödvändigt för en demokratisk och socialistisk utveckling. Plechanovs krigsaktivism, tillsammans med Lea Deutschs och andras, misskrediterade honom fullständigt bland ryska socialister, och han spelade ingen roll under revolutionen ens under den period då mensjevnikerna dominerade arbetar- och soldatrådet. – L.C.F.

A (till höger om k–d) och B (k–d). Absolut inte. Ty för det första kan de komma hem fullständigt säkert och snabbt. Och för det andra är det ohederligt och omoraliskt, detta är sårande för den verkligt ryska folksjälén. En annan sak är det om rika personer i stil med den liberale professorn Maksim Kovalevskij endast via förbindelser med förnäma personer och endast via regeringen, även om det är en tsarregering, organiserar utväxling av i Tyskland internerade ryssar mot i Ryssland internerade tyskar. Att söka organisera en sådan utväxling inte via regeringen utan via någon vänstersocialist i ett neutralt land är övermåttan omoraliskt.

C (s–d och s–r). En pogromagitation mot socialister, vilka rest genom Tyskland och vilkas hederlighet inte betvivlas ens av plechanovanhängaren Deutsch, är absolut otillätlig. Men vi har ännu inte bestämt, om man bör resa genom Tyskland. Skall det inte å ena sidan först inledas en ”kampanj” för att avslöja Miljukov, skall man inte vänta och se hur okunnigt vårt folk är, i vad mån det kan gå på Russkaja Voljas pogromagitation. Å andra sidan måste man nog efter Englands arrestering av Trotskij och Martovs upprörda telegram anse, att det är nödvändigt att resa genom Tyskland.

D (”bolsjevikerna”). Man måste resa genom Tyskland men med iakttagande av följande villkor: 1) socialister från neutrala länder måste förhandla med den imperialistiska regeringen och underteckna ett protokoll om resan, så att saken blir offentlig och öppen, så att fullständig kontroll blir möjlig; 2) vid hemkomsten bör omedelbart en rapport avlämnas till exekutivkommittén i arbetar- och soldatdeputerades sovjet, som åtnjuter inte bara förtroende utan också aktning från flertalet soldater och arbetare i Petersburg.

{ Följande fråga hade nummer 25 i Frainas version – *Red anm* }

27) *Vilken färg borde de olika partierna föra i sin fana för att den skulle motsvara deras natur och karaktär?*

A (till höger om k–d). Svart, ty de är verkliga svartahundraden.

B (k–d). Gult, ty det är den internationella fanan för de arbetare, som med liv och själ tjänar kapitalet.

C (s–d och s–r). Blekrött, ty hela deras politik är som en rosafärgad lemonad.

D (”bolsjevikerna”). Rött, ty det är den proletära världsrevolutionens fana.

Denna broschyr skrevs i början av april 1917. På frågan om den inte nu, efter den 6 maj 1917, efter den ”nya” regeringens, koalitionsregeringens, bildande blivit föråldrad, skulle jag vilja svara:

– Nej, ty kontaktkommissionen har i själva verket inte försvunnit, den har bara flyttat in i ett i ett annat rum, tillsammans med herrar ministrar. Tjernov, Tsereteli & Co:s flyttning till ett annat rum har inte ändrat deras och deras partiers politik.

IV. Taktiska problem

{ Ur Lenin: ”Brev om taktiken” och ”Om proletariatets uppgifter i den nuvarande revolutionen”. Frainas version är kortare, fast vi återger här den ”officiella” – *Red anm* }

Den 4 [17] april 1917 höll jag i Petrograd ett tal om det i rubriken angivna ämnet – först på ett möte av bolsjevik. De var ombud till allryska konferensen av arbetar- och soldatdeputerades sovjet, ombud som måste avresa och därför inte kunde ge mig något uppskov. Efter mötet föreslog dess ordförande, kamrat Grigorij Zinovjev, på hela mötets vägnar att jag genast skulle upprepa mitt tal på ett gemensamt möte av bolsjevikiska och mensjevikiska ombud som önskade diskutera frågan om att förena Rysslands socialdemokratiska arbetarparti.

Hur svårt det än var för mig att omedelbart upprepa mitt tal, ansåg jag mig inte ha rätt att vägra, eftersom detta krävdes både av *mina meningsfränder* och av mensjevnikerna, vilka på grund av sin avresa verkligen inte kunde ge mig något uppskov.

I detta tal läste jag upp mina teser, vilka publicerades i *Pravda* nr 26, den 7 [20] april 1917.¹

Både teserna och mitt tal framkallade meningsskiljaktigheter bland bolsjeviker själva och i *Pravdas* redaktion. Efter en rad rådslag kom vi enhälligt till slutsatsen, att det var mest ändamålsenligt att *öppet* diskutera dessa meningsskiljaktigheter för att på så sätt leverera material till den allryska konferens som vårt parti (Rysslands socialdemokratiska arbetarparti, förenat under centralkommittén) skall hålla den 20 april 1917 i Petrograd.

I enlighet med detta beslut att inleda en diskussion publicerar jag nu nedanstående *brev*. Jag gör inte anspråk på att i dem ha *allsidigt* undersökt frågan, utan vill endast ange de huvudargument, som är särskilt väsentliga för de *praktiska* uppgifter, som arbetarklassens rörelse har att lösa.

I. Bedömning av det nuvarande läget

Marxismen kräver av oss den mest exakta, objektivt kontrollerbara analys av förhållandet mellan klasserna och av de konkreta säregenheterna i varje historisk situation. Vi bolsjeviker har alltid försökt att uppfylla detta krav, som är absolut ofrånkomligt för varje vetenskaplig motivering av politiken.

”Vår lära är ingen dogm, utan en vägledning till handling”, sade alltid Marx och Engels. De hånade med rätta inpluggandet och det enkla uppreparandet av ”formler”, vilka i bästa fall endast kan skissera upp de *allmänna* uppgifterna som med nödvändighet modifieras genom den *konkreta* ekonomiska och politiska situationen i varje särskilt *skede* av den historiska processen.

Vilka exakt fastställda, objektiva *fakta* måste det revolutionära proletariets parti nu ha som rättesnöre vid fastställandet av uppgifterna och formerna för sitt handlande?

Såväl i mitt första Brev från fjärran (Den första revolutionens första etapp), publicerat i *Pravda* nr 14 och 15, den 21 och 22 mars 1917, som i mina teser definierar jag ”det säregna i det nuvarande läget i Ryssland” som en period av *övergång* från revolutionens första etapp till dess andra. Och därför ansåg jag att huvudparollen, ”dagens uppgift”, i *detta* ögonblick var: ”Arbetare, ni har presterat under av proletär heroism, av folkets heroism i inbördeskriget mot tsarismen. Ni måste prestera under av organisation, organisation av proletariet och hela folket, för att förbereda er seger i revolutionens andra etapp.” (*Pravda* nr 15)

Vari består då den första etappen?

Den består i statsmaktens övergång till bourgeoisin.

Före revolutionen i februari–mars 1917 låg statsmakten i Ryssland i händerna på en gammal klass, nämligen de feodala, adliga godsägarna med Nikolaus Romanov i spetsen.

Efter denna revolution ligger statsmakten i händerna på en *annan*, ny klass, nämligen *bourgeoisin*.

Att statsmakten övergår från en *klass* till en annan är det första, viktigaste, grundläggande tecknet på en revolution såväl i detta begrepps strängt vetenskapliga som i dess praktisk-politiska betydelse.

Såttillvida är den borgerliga eller den borgerligt demokratiska revolutionen i Ryssland *avslutad*.

¹ Teserna följer efter brevet. *Red.*

Här hör vi ett högljutt gny från opponenter, som gärna kallar sig ”gamla bolsjeviker”: Har vi inte alltid sagt, att den borrligt demokratiska revolutionen först avslutas med ”proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur”? Är då agrarrevolutionen, som också är en borgerligt demokratisk revolution, avslutad? Är det inte tvärtom ett faktum, att den ännu te har börjat?

Jag svarar: de bolsjevikiska parollerna och idéerna har i *allmänhet* helt bekräftats av historien, men *konkret* har det hela gestaltat sig *annorlunda* än någon (vem det än må vara) kunnat vänta – originellare, mer egenartat, brokigare.

Att ignorera detta faktum, att glömma det, vore att ta efter de ”gamla bolsjeviker”, som vid flera tillfällen spelat en bedrövlig roll i vårt partis historia genom att tanklöst upprepa en *inlärd* formel i stället för att undersöka den nya, levande verklighetens säregenhet.

”Proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur” har *redan* förverkligats (i viss form och till en viss grad) i den ryska revolutionen, ty denna ”formel” förutser endast *förhållandet mellan klasserna*, men inte den *konkreta politiska institution*, som *förverkligar* detta förhållande, detta samarbete. ”Arbeter- och soldatdeputerades sovjet” – där har ni redan den av livet förverkligade ”proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur”.

Denna formel är redan föråldrad. Livet har fört den ur formlernas rike in i verklighetens rike, låtit den bli kött och blod, konkretiserat den och *därmed* modifierat den.

På dagordningen står redan en annan, en ny uppgift: avsplittra de proletära (de försvarsfiendliga, internationalistiska, ”kommunistiska”, som är för övergång till kommunen) elementen inom denna diktatur från *småägarnas eller de småborgerligas* element (Tjcheidze, Tsereteli, Steklov, socialistrevolutionärerna och dylika revolutionära fosterlandsförsvarare, motståndare till frammarschen på vägen till kommunen, anhängare av ”stöd” åt bourgeoisin och den borgerliga regeringen).

Den som *nu* endast talar om ”proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur”, har livet gått förbi och han har på grund därav de facto *gått över* till småbourgeoisin mot den proletära klasskampen, han hör hemma i ett arkiv för ”bolsjevikiska” förrevolutionära rariteter (de ”gamla bolsjevikernas” arkiv skulle man kunna kalla det).

Proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur har redan förverkligats, men på ett utomordentligt originellt sätt, med en rad ytterst viktiga modifikationer. Om dem skall jag tala särskilt i ett kommande brev. Nu gäller det att tillägna sig den obestriddiga sanningen, att en marxist måste räkna med det levande livet, med *verklighetens* exakta fakta, och inte fortsätta att klamra sig fast vid gårdagens teori, vilken liksom varje teori i bästa fall endast anger det grundläggande, det allmänna, endast *tillnärmelsevis* omsluter det komplicerade i livet.

”Grå är all teori, min vän, men grönt är livets gyllene träd.”

Den som på det *gamla sättet* ställer frågan huruvida den borgerliga revolutionen är ”avslutad” offerar den levande marxismen för den döda bokstaven.

Enligt det gamla sättet är det så, att proletariatets och böndernas herravälde, deras diktatur kan och måste följa *efter* bourgeoisins herravälde.

Men i det verkliga livet har *redan* någonting *annat* inträffat: det har uppstått en utomordentligt originell, ny, enastående *sammanflätning av det ena och det andra*. Bredvid varandra, tillsammans och samtidigt existerar både bourgeoisins herravälde (regeringen Lvov och Gutjkov) och proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur, som *frivilligt* avträder makten åt bourgeoisin, frivilligt förvandlar sig till dess bihang.

Ty man får inte glömma, att i Petrograd ligger makten faktiskt i händerna på arbetarna och soldaterna; den nya regering en utövar *inte* och kan inte utöva våld mot dem, ty det finns *inte* polis, en från folket skild armé eller en *över* folket stående allsmäktig ämbetsmannakår. Det är ett faktum. Det är just ett sådant faktum, som är karakteristiskt för en stat av Pariskommunens typ. Detta faktum låter inte inpassa sig i de gamla schemana. Man måste förstå att anpassa scheman till livet och inte upprepa orden om ”proletariatets och böndernas diktatur” i *allmänhet*, vilka blivit meningslösa.

Låt oss för att bättre belysa frågan betrakta den från en annan sida.

En marxist får inte lämna den fasta mark, som en analys av klassförhållandena utgör. Bourgeoisin sitter vid makten. Men är inte bondemassan *också* en bourgeois, bara ett annat skikt, av ett annat slag, av en annan karaktär? Varav följer det, att *detta* skikt *inte kan* komma till makten genom att ”slutföra” den borgerligt demokratiska revolutionen? Varför är detta omöjligt?

Så resonerar ofta gamla bolsjeviker.

Jag svarar: det är helt möjligt. Men en marxist får när han analyserar läget *inte* utgå från det möjliga, utan måste utgå från det verkliga.

Verkligheten åter visar oss det *faktum*, att fritt valda soldat- och bondedeputerade fritt tillhör den andra regeringen, biregeringen, att de fritt kompletterar, utvecklar och utbygger den. Och lika fritt *överlåter* de makten åt bourgeoisin – en företeelse, som inte i minsta mån ”rubbar” marxismens teori, ty vi har alltid vetat och upprepade gånger påvisat, att bourgeoisin inte håller sig kvar endast med våld, utan också med hjälp av massornas bristande medvetenhet, deras inrotade vanor, nedtryckta ställning och bristande organisation.

Inför denna dagens verklighet är det rent löjligt att vända ryggen åt fakta och tala om ”möjligheterna”.

Det är möjligt, att bönderna lägger beslag på all jord och på hela makten. Jag förbiser inte alls denna möjlighet, jag inskränker inte min synkrets bara till den dag som idag är, utan jag formulerar tvärtom agrarprogrammet direkt och exakt med hänsynstagande till den nya företeelsen: den allt djupare klyftan mellan lantarbetarna och fattigbönderna å ena sidan och de besittande bönderna å den andra.

Men också något annat är möjligt: det är möjligt, att bönderna kommer att lyssnat till råden från socialistrevolutionärernas småborgerliga parti, som underkastat sig bourgeoisins inflytande och gått över till fosterlandsförsvaret, som råder till att man skall avvakta konstituerande församlingen, ehuru tidpunkten för dess inkallande ännu inte ens blivit fastställd!¹

Det är möjligt att bönderna kommer att *upprätthålla* och förlänga sin uppgörelse med bourgeoisin, som de inte bara formellt utan också de facto ingått genom förmedling av arbetar- och soldatdeputerades sovjet.

Det finns olika möjligheter. Det vore det största fel att glömma bort agrarrörelsen och agrarprogrammet. Men det vore ett lika stort fel att glömma bort *verkligheten*, som visar oss det *faktum*, att en *överenskommelse* eller – för att använda ett exaktare, mindre juridiskt, mera

¹ För att förebygga feltolkningar av mina ord skall jag genast på förhand fastställa: jag är ovillkorligen för att lantarbetar- och bondesovjeterna *genast* lägger beslag på *all* jord, att de härvid själva upprätthåller den strängaste ordning och disciplin, att de inte tillåter den ringaste skadegörelse på maskiner, byggnader och boskap, under inga omständigheter desorganiserar jordbruket och spannmålsproduktionen, utan *ökar* denna, ty soldaterna behöver få *dubbelt* så mycket bröd, och inte heller folket får tillåtas svälta.

ekonomiskt och klassmässigt uttryck – det faktum, att ett *klassamarbete* existerar mellan bourgeoisin och bönderna.

När detta faktum upphör att vara ett faktum, när bönderna lösgör sig från bourgeoisin, bemäktigar sig jorden i kamp mot bourgeoisin, erövrar makten från bourgeoisin – då börjar en ny etapp av den borgerligt demokratiska revolutionen, och om den skall vi tala särskilt.

En marxist, som med hänsyn till att en sådan framtida etapp är möjlig glömmer de plikter, som åligger honom idag, då bönderna har en *överenskommelse* med bourgeoisin, skulle förvandlas till en småborgare. Ty han skulle i själva verket för proletariatet predika *tilltro* till småbourgeoisin ("denna småbourgeoisin, dessa bönder måste redan inom den borgerligt demokratiska revolutionens ram lösgöra sig från bourgeoisin"). Han skulle med hänsyn till "möjligheten" av en behaglig och trevlig framtid, då bönderna *inte* skulle vara en svans till bourgeoisin, då socialistrevolutionärerna, personer som Tjcheidze, Tsereteli och Steklov *inte* skulle vara ett bihang till den borgerliga regeringen – med hänsyn till "möjligheten" av denna behagliga framtid skulle han glömma den *obehagliga nutiden*, då bönderna fortfarande är bourgeoisins svans, då socialistrevolutionärerna och socialdemokraterna ännu inte avstått från rollen att vara ett bihang till den borgerliga regeringen, att vara "hans majestät" Lvovs opposition.

Denna hypotetiska person skulle vara lik en sliskig Louis Blanc, en äcklig kautskyan, men ingen revolutionär marxist.

Men riskerar vi inte att hemfalla åt subjektivism, åt en önskan att från den oavslutade – och från bonderörelsen ännu inte frigjorda – revolutionen av borgerligt demokratisk karaktär "hoppa över" till en socialistisk revolution?

Om jag hade sagt "Ingen tsar, men en *arbetarregering*", så hade jag löpt denna risk. Men jag sade *inte* det, utan någonting annat. Jag sade, att det *inte* kan finnas någon annan regering i Ryssland (utom en borgerlig) *än* arbetar-, lantarbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjet. Jag sade, att makten i Ryssland nu *endast* kan övergå från Gutjkov och Lvov till dessa sovjet. Men i dem överväger *just* bönderna, överväger soldaterna, överväger småbourgeoisin – för att använda en vetenskaplig, marxistisk term i stället för den vanliga, kalkborgerliga yrkesbeteckningen och därmed betona klasskaraktären.

I mina teser garanterade jag mig absolut mot varje språng över den ännu inte övervunna bonde- eller överhuvudtaget småborgerliga rörelsen, mot varje *lek* med "maktövertagande" från en arbetarregerings sida, mot varje blanquistiskt äventyr, ty jag hänvisade direkt till erfarenheterna från Pariskommunen. Och dessa erfarenheter visade som bekant och som Marx och Engels 1871 respektive 1891 ingående påvisade att blanquismen var fullständigt utesluten, *att majoritetens* direkta, omedelbara, ovillkorliga herravälde och massornas aktivitet var helt tryggade endast i den mån som majoriteten själv uppträdde *medvetet*.

I teserna begränsade jag med största bestämdhet saken till *kampen om inflytandet inom* arbetar-, lantarbetar-, bonde- och soldatdeputerades sovjet. För att inte tillåta ens en skugga av tvivel i detta avseende underströk jag *två gånger* i teserna nödvändigheten av ett tålmodigt, ihärdigt, "klargörande" arbete med "särskild anpassning till *massornas praktiska behov*".

Må okunniga personer eller renegater från marxismen i stil med hr Plechanov osv skrika om anarkism, blanquism osv. Den som vill tänka och lära måste förstå, att blanquismen betyder att en minoritet erövrar makten, medan det är *uppenbart*, att arbetar- osv deputerades sovjet är folk-*majoritetens* direkta och omedelbara organisation. Ett arbete som är begränsat till kampen om inflytandet *inom* dessa sovjet, kan inte, *kan* absolut *inte* föra ned i blanquismens träsk. Det kan inte heller föra ned i anarkismens träsk, ty anarkism innebär förnekande av *statens och statsmaktens nödvändighet* under epoken av *övergång* från bourgeoisins till

proletariatets herravälde. Och jag *hävdar* med en klarhet, som utesluter varje möjlighet till missförstånd, att staten är nödvändig under denna epok, men – i överensstämmelse med Marx och erfarenheterna från Pariskommunen – inte den vanliga parlamentariskt borgerliga staten, utan en stat *utan* en stående här, *utan* en mot folket riktad polis, *utan* en över folket ställd ämbetsmannakår.

När hr Plechanov i sin Jedinstvo av alla krafter skriker om anarkism, är det endast ytterligare ett bevis på hans brytning med marxismen. På min utmaning i Pravda (nr 26) att återge vad Marx och Engels 1871, 1872 och 1875 lärde om staten, har hr Plechanov ingenting annat att göra – och kommer framdeles inte heller att kunna göra annat – än tiga beträffande frågans kärna och svara med tjut på samma sätt som den förbittrade bourgeoisin.

Marxismens teori om staten har den f d marxisten hr Plechanov *absolut* inte förstått. Fröet till denna bristande förståelse kan för övrigt iakttas också i hans tyska broschyr om anarkismen.

* * *

Låt oss nu se hur kamrat J Kamenev i en kort artikel i nr 27 av Pravda formulerar sin ”oenighet” med mina teser och ovan framlagda åsikter. Det kommer att hjälpa oss att skapa större klarhet om dem.

”Vad kamrat Lenins allmänna schema beträffar”, skriver kamrat Kamenev, ”så förefaller det oss oantagligt, eftersom det utgår ifrån att den borgerligt demokratiska revolutionen är *avslutad* och räknar med att denna revolution omedelbart skall förvandlas till en socialistisk...”

Här finns två stora fel.

Det första. Frågan om den borgerligt demokratiska revolutionens ”avslutning” är oriktigt *ställd*. Denna fråga har ställts på ett abstrakt, enkelt, enfärgat – om man så kan uttrycka sig – sätt, som *inte* motsvarar den objektiva verkligheten. Den som ställer frågan *så*, den som *idag* frågar om ”den borgerligt demokratiska revolutionen är avslutad” och *ingenting mer* – han berövar sig möjligheten att förstå den utomordentligt komplicerade, minst ”tvåfärgade” verkligheten. Detta i teorin. Och i praktiken kapitulerar han hjälplöst för den *småborgerliga revolutionismen*

I själva verket visar oss verkligheten *både* att makten övergått till bourgeoisin (”avslutad” borgerligt demokratisk revolution av vanlig typ) och att det vid sidan av den egentliga regeringen existerar en biregering, som utgör ”proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur”. Denna senare ”också-regering” har *själv* avstått makten åt bourgeoisin, *själv* fjättrat sig vid den borgerliga regeringen.

Täcks denna verklighet av kamrat Kamenevs gammalbolsjevikiska formel, som säger att ”den borgerligt demokratiska revolutionen inte är avslutad”?

Nej, formeln är föråldrad. Den duger ingenting till. Den är död. Ansträngningar att väcka den till liv blir förgäves.

För det andra. En praktisk fråga. Det är inte bekant om en *särskild* ”proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur”, *lösjord* från den borgerliga regeringen, nu fortfarande är möjlig i Ryssland. Den marxistiska taktiken får inte baseras på någonting obekant.

Men om detta ännu kan inträffa, så finns det endast en väg till detta: omedelbart, beslutsamt, oåterkalleligt lösgörande av rörelsens proletära, kommunistiska element från de småborgerliga.

Varför?

Jo, därför att hela småbourgeoisin inte av en tillfällighet utan av nödvändighet svängt om till chauvinismen (= fosterlandsförsvaret), till ”stöd” åt bourgeoisin, till beroende av den, till *fruktan* för att inte kunna klara sig utan den osv, osv.

Hur kan man ”driva” småbourgeoisin till makten, om denna småbourgeoisin redan kan ta makten, men *inte vill göra det?*

Det kan endast ske genom att lösgöra det proletära, kommunistiska partiet, endast genom en proletär klasskamp, som är *fri* från dessa småborgares skygghet. Endast genom att sammansluta proletärerna, som är fria från småbourgeoisins inflytande i handling och inte bara i ord, kan man göra marken så ”het” under fötterna på småbourgeoisin, att den under vissa betingelser blir *tvungen* att överta makten; det är inte ens uteslutet att Gutjokov och Miljukov – återigen under vissa omständigheter – kommer att vara för Tjcheidzes, Tseretelis, socialistrevolutionärernas, Steklovs allmakt, för deras envælde, ty alla dessa är ju i alla fall ”*fosterlandsförsvare*”!

Den som nu genast, omedelbart och oåterkalleligt lösgör sovjeternas proletära element (dvs det proletära, kommunistiska partiet) från de småborgerliga elementen, han ger ett riktigt uttryck åt rörelsens intressen i båda de fall som är möjliga: *såväl* i det fall att Ryssland ännu kommer att genomgå en särskild, självständig ”proletariatets och böndernas diktatur”, vilken inte är underordnad bourgeoisin, *som* i det fall, att småbourgeoisin inte förmår lösrycka sig från bourgeoisin utan evigt (dvs ända fram till socialismen) kommer att vackla mellan den och oss.

Den som i sin verksamhet låter sig vägledas enbart av den enkla formel, som säger att ”den borgerligt demokratiska revolutionen inte är avslutad”, går därmed i ett slags borgen för att småbourgeoisin alldeles säkert är i stånd att vara oberoende av bourgeoisin. Han ger sig därmed i detta ögonblick hjälplöst på nåd och onåd åt småbourgeoisin.

Apropå. Det skadar för övrigt inte att påminna sig vad jag i broschyren Socialdemokratins två taktiska linjer ... (juli 1905) speciellt framhävde ifråga om ”formeln” proletariatets och böndernas diktatur (s 435 i samlingsbandet Tolv år):

”Proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur har, liksom allt annat i världen, ett förflutet och en framtid. Dess förflutna är självhärskardömet, livegenskapen, monarkin och privilegierna ... Dess framtid är kampen mot privategendomen, lönarbetarens kamp mot företagaren, kampen för socialismen”.

Kamrat Kamenevs fel består i att han även 1917 endast ser det *förflutna* i proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur. Men *i verkligheten* har redan dess *framtid* börjat, ty lönarbetarens och småägarens intressen och politik har *i verkligheten* redan gått isär, och det i en så ytterst viktigt fråga som ”fosterlandsförsvaret”, inställningen till det imperialistiska kriget.

Här kommer jag till det andra felet i kamrat Kamenevs ovan anförda resonemang. Han förebrår mig att mitt schema ”räknar med” att ”denna revolutionen [den borgerligt demokratiska] omedelbart skall förvandlas till en socialistisk”.

Det är inte sant. Jag ”räknar” inte alls med att vår revolution ”omedelbart skall förvandlas” till en *socialistisk*, utan jag varnar direkt för detta, jag säger uttryckligen i tes nr 8: ”... Det är inte vår omedelbara uppgift att ’införa’ socialism ..”

Är det inte klart, att en person, som räknar med att vår revolution omedelbart skall förvandlas till en socialistisk, inte skulle kunna vända sig emot den omedelbara uppgiften att införa socialism?

Inte nog härmed. *Inte* ens en "kommunstat" (dvs en efter Pariskommunens förebild organiserad stat) kan "omedelbart" införas i Ryssland, ty härför krävs att *majoriteten* av de deputerade i alla (eller i flertalet) sovjeter har klart insett hur totalt felaktig och skadlig socialistrevolutionärernas, Tjcheidzes, Tseretelis, Steklovs m fl:s taktik och politik är. Och jag förklarade fullkomligt tydligt, att jag på detta område endast "räknar" med ett "tålmodigt" (behöver man vara tålmodig för att få fram en förändring, som kan genomföras "omedelbart"?) klargörande!

I sin "otålighet" lät sig kamrat Kamenev en smula ryckas med och upprepade den borgerliga fördömen om Pariskommunen, att den "omedelbart" ville införa socialism. Det stämmer inte. Kommunen dröjde tyvärr alltför länge med att införa socialism. Kommunens verkliga väsen ligger inte där borgaren vanligen söker det, utan i skapandet av en särskild typ av *stat*. Och en sådan stat har *redan* uppstått i Ryssland, det är just arbetar- och bondedeputerades sovjeter!

Kamrat Kamenev har inte tänkt över faktum, över de *existerande* sovjeternas betydelse, över att de till sin typ, till sin sociala och politiska karaktär är identiska med kommunstaten och i stället för att studera faktum började han tala om, vad jag "räknar med" som en "omedelbar" framtid. Detta resulterar tyvärr i en upprepning av många borgares metod: från frågan om vad arbetar- och soldatdeputerades sovjeter är för något, om de är av *högre* typ än den parlamentariska republiken, om de är *nyttigare* för folket, om de är *mera demokratiska*, om de *lämpar sig bättre* för kampen exempelvis mot brödbristen osv – från denna aktuella, reella fråga, som livet självt satt på dagordningen, leds uppmärksamheten bort till den tomma pseudovetenskapliga, i verkligheten innehållslösa, professorsaktigt döda frågan om att "räkna med omedelbar förvandling".

En tom och felaktigt ställd fråga. Jag "räknar" *endast* och *uteslutande* med att arbetarna, soldaterna och bönderna bättre än ämbetsmännen, bättre än poliserna kommer att sköta de *i praktiken* så svåra frågorna om att öka spannmålsproduktionen, bättre fördela brödet, bättre försörja soldaterna osv, osv.

Jag är fast övertygad om att arbetar- och soldatdeputerades sovjeter snabbare och bättre kommer att framkalla *folkmassans* självverksamhet än den parlamentariska republiken (en utförligare jämförelse mellan de båda statstyperna skall jag göra i ett annat brev). De kommer bättre, mera praktiskt och riktigare att avgöra, vilka *steg* som kan tas i riktning mot socialism och hur de skall tas. Kontroll över bankerna, alla bankers sammansmältning till en enda, det är *ännu ingen* socialism, men det är ett *steg till* socialism. Sådana steg tar i dag junkern och borgaren i Tyskland mot folket. Mycket bättre kommer arbetar- och soldatdeputerades sovjet i morgon att kunna ta dem till folkets fördel, om den har hela statsmakten i sina händer.

Och vad är det som *framtvingar* sådana steg?

Hungern. Ekonomins förfall. Det hotande sammanbrottet. Krigets färd. De ohyggliga sår, som kriget vållar mänskligheten.

Kamrat Kamenev slutar sin korta artikel med förklaringen, att han "hoppas att i en bred diskussion kunna hävda sin ståndpunkt som den enda möjliga för den revolutionära socialdemokratin, försåvitt den alltigenom vill och skall förbli de revolutionära proletärmassornas parti och inte skall förvandlas till en grupp kommunistiska propagandister".

Det tycks mig att dessa ord röjer en djupt felaktig bedömning av läget. Kamrat Kamenev ställer "massornas parti" mot "en grupp propagandister". Men "massorna" har ju just nu låtit fånga sig av det "revolutionära" fosterlandsförsvarets psykos. Är det inte i ett sådant ögonblick mera passande för internationalister att kunna stå emot "mass"-psykosen än att "vilja stanna" hos massorna, dvs underkasta sig den allmänna farsoten? Har vi inte i alla krigförande europeiska länder sett hur chauvinisterna rättfärdigat sig med att det var deras önskan att

”stanna hos massorna”? Är det inte vår plikt att kunna stå emot ”mass”-psykosen, även om vi för en viss tid skulle vara i minoritet? Är det inte just propagandisternas arbete, som i nuvarande ögonblick är knutpunkten då det gäller att *befria* den proletära linjen från fosterlandsförsvarets och småborgerlighetens ”mass”-psykos? Just det förhållandet att massorna, såväl de proletära som de icke-proletära, flutit samman utan hänsyn till klasskillnaderna inom massorna, var en av förutsättningarna för fosterlandsförsvarets farsot. Det är sannerligen föga på sin plats att i föraktlig ton tala om den *proletära* linjens ”propagandistgrupp”.

II. ”Tesar” om proletariatets uppgifter i den nuvarande revolutionen

Då jag anlände till Petrograd först den 3 april på natten, kunde jag på mötet den 4 april naturligtvis hålla mitt tal om det revolutionära proletariatets uppgifter endast å egna vägnar och med reservation för att jag var otillräckligt förberedd.

Det enda jag kunde göra för att göra saken lättare för mig själv – och för *ärliga* opponenter – var att utarbeta *skriftligt formulerade* teser. Jag läste upp dem och överlämnade texten till kamrat Tsereteli. Jag läste dem mycket långsamt och *två gånger*: först på bolsjevikernas möte och sedan på bolsjevikernas och mensjevikernas gemensamma möte.

Jag publicerar dessa personliga teser, försedda endast med helt korta förklarande anmärkningar, vilka var betydligt utförligare i talet:

1. I vår inställning till kriget, som från Rysslands sida också under den nya regeringen Lvov & Co på grund av denna regerings kapitalistiska karaktär ovillkorligen förblir ett imperialistiskt rövarkrig, är även den minsta eftergift åt ”den revolutionära försvarsvänligheten” otillåtlig.

Det medvetna proletariatet kan ge sitt samtycke till ett revolutionärt krig, som verkligen rättfärdigar revolutionär försvarsvänlighet, endast under följande förutsättningar: a) makten övergår i händerna på proletariatet och de till det anslutna fattigaste bondeskikten; b) alla annexioner ges inte upp bara i ord utan också i handling; c) en komplett brytning sker i praktiken med alla kapitalintressen.

Med hänsyn till att breda skikt av den revolutionära försvarsvänlighetens förespråkare bland massorna utan tvivel menar väl och erkänner kriget endast av nödtvång men inte för erövringarnas skull, och med hänsyn till att de är vilseförda av bourgeoisin, måste man särskilt grundligt, ihärdigt och tålmodigt upplysa dem om deras fel, upplysa dem om det oupplösliga sambandet mellan kapitalet och det imperialistiska kriget samt bevisa att utan att kapitalet störtas är det *omöjligt* att göra slut på kriget genom en verkligt demokratisk fred och inte en våldsfred.

Den bredaste propaganda för denna uppfattning måste organiseras bland frontrupperna.

Förbrödring.

2. Det säregna i det nuvarande läget i Ryssland är *övergången* från revolutionens första etapp, som på grund av proletariatets otillräckliga medvetenhet och organisation förde bourgeoisin till makten, *till* dess *andra* etapp, som måste lägga makten i händerna på proletariatet och de fattigaste bondeskikten.

Denna övergång karakteriseras dels av en maximal legalitet (Ryssland är *nu* det friaste landet i världen av alla krigförande länder), dels av att massorna inte utsätts för övervåld och slutligen av att massorna intar en omedvetet godtrogen hållning till kapitalisternas regering, dessa kapitalister som är fredens och socialismens värsta fiender.

Denna säregenhet kräver av oss förmåga att anpassa oss till de *speciella* betingelserna för partiarbetet bland de enastående breda proletärmassor, som just har vaknat till politiskt liv.

3. Inget stöd åt den provisoriska regeringen. Hela falskheten i alla dess löften, särskilt ifråga om att avstå från annexioner, måste klarläggas. Avslöjande i stället för det otillåtliga, illusoriska ”kravet” på att *denna* regering, kapitalisternas regering, skall *upphöra* att vara imperialistisk.

4. Erkännande av det faktum, att vårt parti i de flesta arbetardeputerades sovjeter befinner sig i minoritet, och tills vidare i svag minoritet, gentemot det *block*, som bildas av *alla* småborgerliga opportunistiska element – från folksocialisterna och socialistrevolutionärerna till organisationskommittén (Tjcheidze, Tsereteli o a), Steklov etc, etc – vilka gett vika för bourgeoisins inflytande och överför det på proletariatet.

Klargörande för massorna, att arbetardeputerades sovjeter är *den enda möjliga* formen för en revolutionär regering och att vår uppgift därför, så länge *denna* regering underordnar sig bourgeoisins inflytande, endast kan bestå i att tålmodigt, systematiskt, ihärdigt och med särskild anpassning till massornas praktiska behov *klargöra* felen i deras taktik.

Så länge vi befinner oss i minoritet arbetar vi med att kritisera och klargöra felen, samtidigt som vi propagerar nödvändigheten av att hela statsmakten skall övergå till arbetardeputerades sovjeter så att massorna skall kunna övervinna sina fel genom erfaren eter.

5. Inte en parlamentarisk republik – att återgå till den från arbetardeputerades sovjeter skulle vara ett steg tillbaka – utan en republik av arbetar-, lantarbetar- och bondedeputerades sovjeter i hela landet, nedifrån och upp.

Avskaffande av polisen, armén och ämbetsmannakåren.¹

Alla ämbetsmän, som skall väljas och när som helst kunna ersättas, erhåller en lön, som inte överstiger en kvalificerad arbetares genomsnittslön.

6. I agrarprogrammet överförs tyngdpunkten till lantarbetardeputerades sovjeter.

All godsägarjord konfiskeras.

All jord i landet nationaliseras; förfoganderätten över jorden tillkommer de lokala lantarbetar- och bondedeputerades sovjeter. Särskilda sovjeter bildas av deputerade från de fattigaste bönderna. Alla storgods (som omfattar omkring 100 och upp till 300 desiatiner med hänsynstagande till lokala och andra omständigheter och enligt de lokala myndigheternas fastställande) ombildas till mönsterjordbruk under kontroll av lantarbetardeputerade och för samhällets räkning.

7. Alla banker i landet sammanförs omedelbart till en nationalbank, som underställs kontroll av arbetardeputerades sovjeter.

8. Det är inte vår *omedelbara* uppgift att ”införa” socialism utan endast att ofördröjligen ställa den samhällseliga produktionen och produkternas fördelning under *kontroll* av arbetardeputerades sovjeter.

9. Uppgifter för partiet:

- a) omedelbar partikongress;
- b) ändring av partiets program, framför allt:
 - 1) om imperialismen och det imperialistiska kriget;
 - 2) om förhållandet till staten och *vårt* krav på en ”kommunstat”²,
 - 3) korrigerande av det föråldrade minimiprogrammet
- c) ändring av partiets namn.¹

¹ Dvs den stående armén ersätts med allmän folkbeväpning.

² Dvs en stat efter Pariskommunens förebild

10. Förnyande av internationalen.

Initiativ till att skapa en revolutionär international, en international mot *socialchauvinisterna* och mot "centrum"²

För att läsaren skall förstå, varför jag såg mig tvungen att som ett sällsynt undantag, särskilt framhålla "fallet" med ärliga opponenter, ber jag honom att jämföra ovanstående teser och följande invändning av herr Goldenberg: Lenin har "rest inbördeskrigets fana mitt i den revolutionära demokratin" (citerat i hr Plechanovs Jedinstvo nr 5).

En pärla, inte sant?

Jag skriver, läser, tuggar om: "Med hänsyn till att *breda* skikt av den revolutionära försvarsvänlighetens förespråkare bland *massorna* utan tvivel menar väl ... med hänsyn till att de vilseförda av bourgeoisin, måste man *särskilt* grundligt, ihärdigt och *tålmodigt* upplysa dem om deras fel ..."

Men herrarna från bourgeoisin, som kallar sig socialdemokrater och som *varken* hör till de *breda* skikten eller till försvarsvänlighetens förespråkare bland *massorna*, har panna att återge mina åsikter och utlägga dem på följande sätt: "rest [!] inbördeskrigets [om inbördeskrig finns inte ett ord i teserna och sades inte ett ord i talet!] fana [!] mitt i [!] den revolutionära demokratin ..."

Vad är detta? På vad sätt skiljer sig detta från pogromagitation, från Russkaja Volja?

Jag skriver, läser och tuggar om: "... arbetardeputerades sovjeter är *den enda möjliga* formen för en revolutionär regering och att vår uppgift därför ... endast kan bestå i att *tålmodigt*, systematiskt, 'ihärdigt och med särskild anpassning till massornas praktiska behov *klargöra* felen i deras taktik ..."

Men opponenter av ett visst slag utlägger mina åsikter som en uppmaning till "inbördeskrig mitt i den revolutionära demokratin"!!

Jag angrep den provisoriska regeringen för att den *inte* fastställt vare sig en snar eller överhuvudtaget någon tidpunkt för inkallandet av konstituerande församlingen utan slingrade sig undan med löften. Jag bevisade att *utan* arbetar- och soldatdeputerades sovjeter är konstituerande församlingens inkallande inte tryggt och dess framgång inte möjlig.

Man tillskriver mig åsikten att jag är emot snarast möjliga inkallande av konstituerande församlingen!!!

Jag skulle kalla detta uttalande "i feberyrsel", om inte årtionden av politisk kamp hade lärt mig att betrakta ärlighet från opponenternas sida som ett sällsynt undantag.

Hr Plechanov betecknade i sin tidning mitt anförande som ett tal "i feberyrsel". Mycket bra, herr Plechanov! Men se bara, hur klumpig, oskicklig och tafatt ni är i er polemik. Om jag talade två timmar i feberyrsel, hur kunde då hundratals åhörare uthärda "feberfantasierna"? Vidare: varför ägnar er tidning en hel spalt åt att redogöra för "feberfantasierna"? Ni är inkonsekvent, synnerligen inkonsekvent.

¹ I stället för "socialdemokrati", i vars officiella ledare i hela värld har förrätt socialismen och gått över till bourgeoisin ("försvarsvännerna och de vacklande "kautskyanerna") måste vi kalla oss *kommunistiska partiet*.

² Som "centrum" betecknas inom den internationella socialdemokratin den riktning, som vacklar mellan chauvinisterna (= "försvarsvännerna") och internationalisterna, nämligen Kautsky & Co i Tyskland, Longuet & Co i Frankrike, Tjcheidze & Co i Ryssland, Turati & Co Italien, MacDonald & Co i England osv.

Det är naturligtvis mycket lättare att skrika, skälla och beskärma sig än att försöka tala om, försöka klargöra, erinra sig, *hur* Marx och Engels 1871, 1872 och 1875 bedömde erfarenheterna från Pariskommunen och deras uttalanden om vad för en stat proletariatet behöver.

F d marxisten hr Plechanov har tydligen ingen lust att erinra sig marxismen.

Jag citerade Rosa Luxemburgs ord, då hon den 4 augusti 1914 kallade den *tyska* socialdemokratin "ett stinkande lik". Men herrar Plechanov, Goldenberg & Co känner sig "för-olämpade" ... På vems vägnar? På de *tyska* chauvinisternas vägnar, för att de kallats chauvinister!

De arma ryska socialchauvinisterna, socialister i ord, chauvinister i handling, vet varken ut eller in.

V. Tillägg

En avgörande fas i den ryska revolutionen var underlåtenheten från centralmakterna och de allierades socialister att besvara revolutionens uppmaning till internationell solidaritet och aktioner mot kriget. Det gäller både den period då moderaterna hade kontrollen och under bolsjevikernas regim.

I april 1917 utfärdade arbetar- och soldatdeputerades sovjet, via exekutivkommitténs ordförande, Tjcheidze, följande manifest till arbetare och socialister i alla länder:

Vi ryska arbetare och soldater, förenade i arbetar- och soldatdeputerades sovjet i Petrograd, sänder er de varmaste hälsningar och nyheter om stora händelser. Rysslands demokrati har störtat tsarens sekelgamla envælde och ansluter sig till era led som en legitim medlem och mäktig kraft i kampen för vår gemensamma befrielse. Vår seger är en stor seger för världens frihet och demokrati. Reaktionens viktigaste stöd i världen, "Europas polis", existerar inte längre. Må jorden över hans grav bli en mycket tung sten. Längre leve friheten, länge leve proletariatets internationella solidaritet och dess kamp för den slutliga segern!

Vår sak är ännu inte helt erövrade. Den gamla regimens skuggor är inte helt skingrade, och inte så få fiender samlar sina styrkor mot den ryska revolutionen. Ändå är våra erövringar stora. Folket i Ryssland kommer att uttrycka sin vilja i en konstituerande församling som inom kort kommer att sammankallas på grundval av allmän, lika, direkt och hemlig rösträtt. Och det kan redan nu på förhand med säkerhet sägas att den demokratiska republiken kommer att segra i Ryssland. Det ryska folket har fullständig politisk frihet. Nu kan det yttra sig auktoritativt om landets egen inrikespolitiska regering och om dess utrikespolitik. Och när vi nu vänder oss till alla folk som tillintetgörs och ruineras av detta fruktansvärda krig, så förkunnar vi att det är dags att inleda en beslutsam kamp mot alla de olika ländernas regeringars försök till erövringar. Det är dags att folken tar saken i sina egna händer när det gäller frågan om krig eller fred.

Den ryska demokratin är medveten om sin egen revolutionära styrka, och förkunnar att den med alla medel kommer att kämpa mot sina egna härskande klasser erövringspolitik, och den uppmanar Europas folk till gemensamma, beslutsamma aktioner för fred.

Vi vädjar till våra bröder, till proletärerna i den tysk-österrikiska koalitionen, och framförallt till det tyska proletariatet. Under krigets första dagar fick man er att tro att ni, när ni reste vapnen mot det ryska enväldet, försvarade den europeiska civilisationen mot det asiatiska tyranniet. Många av er såg detta som ett rättfärdigande av det stöd som ni gav till kriget. Nu är även detta rättfärdigande borta. Det demokratiska Ryssland hotar inte friheten och civilisationen.

Vi kommer beslutsamt att försvara vår frihet mot alla reaktionära hot, vare sig de kommer utifrån eller inifrån. Den ryska revolutionen kommer inte att backa inför erövrarnas bajonetter, och den kommer inte att låta sig trampas i bitar av utländska militära styrkor. Vi uppmanar er att kasta av er oken från era enväldesregimer, som det ryska folket har skakat av sig tsarens diktatur. Vägra att fungera som verktyg för erövring och makt i händerna på kungar, junkrar och bankirer, så kommer

vi att med gemensamma ansträngningar sätta stopp för den skrämmande slakt som är en skam för mänskligheten och som förmörkar den ryska frihetens stora tillkomstdagar.

Arbetare i alla länder! Vi sträcker vänskapligt ut våra händer till er över bergen av våra bröders kroppar, över havet av de oskyldigas blod och tårar, över rykande ruiner av städer och byar, över civilisationens förstörda gåvor, vi kallar er till den nya och stärkta internationella enhetens arbete. Däri ligger garantin till framtida seger och mänsklighetens fullständiga befrielse.

Arbetare i alla länder, förenen eder!

Appellen tillbakavisades av majoriteten av de tyska och österrikiska socialisterna. Tidningen *Vorwärts* i Berlin, centralorgan för den krigsvänliga socialpatriotiska socialdemokratin, gav den ryska revolutionen en skarp tillrättavisning för att den hade uppmanat det tyska proletariatet att störta monarkin, och *försvare* monarkin! Arbetarna hade planerat stora strejker och demonstrationer till 1:a maj. *Vorwärts* och majoriteten av de socialistiska ledarna gick emot planerna och avrådde från dem. Socialdemokratin ställde sig helt och hållet bakom den tyska regeringens imperialistiska erövringskrig. Massorna reagerade impulsivt på den ryska revolutionens vädjan, men möjligheten till aktioner krossades av majoritetssocialisterna. De socialpatriotiska socialisterna reste till Stockholm inställda på att intrigera för att utnyttja revolutionen i den tyska imperialismens intressen, precis som dr Südekum på vintern 1914 hade rest till Italien för att försöka förmå socialisterna att dra in Italien i kriget på Tysklands sida. De tyska majoritetssocialisternas reaktionära inställning uttrycktes av Scheidemann, som vid ett möte med sitt partis centralkommitté i maj 1917 sa: ”Det går inte att jämföra de tyska och ryska förhållandena. Av samma orsak kommer det inte på fråga att följa det ryska exemplet.” Och Scheidemann kritiserade bittert de tyska arbetarnas senaste strejker.

Inte heller kom det något gensvar från majoritetssocialisterna i de allierades länder, utom i Italien och från mindre grupper av revolutionära socialister, precis som i Tyskland.

Inställningen hos majoritetssocialisterna i de allierade länderna visar sig i följande brev, som är adresserat till ordförande för Petrogradsovjeten från delegationen för utrikes angelägenheter i det socialdemokratiska arbetarpartiets (mensjevikiska) organisationskommitté. Brevet visar att majoritetssocialisterna i Storbritannien, Frankrike och Belgien stämplade mot revolutionen, och det vid en tidpunkt då de inte kunde använda alibit av ”protyska” bolsjevik:

Den så kallade majoriteten av de engelska och franska socialisterna har inlett en systematisk kampanj i syfte att utöva påtryckningar mot det ryska socialistiska proletariatet, för att få det att upphöra med alla fredsanssträngningar och avstå från all självständig politisk verksamhet på grundval av internationell solidaritet och klasskamp. Mängder av telegram har skickat i detta syfte av enskilda företrädare och olika grupper. Av detta kan det ryska proletariatet helt klart inse att det saknas verklig glädje för de enorma revolutionära framsteg som det ryska folket har gjort, och att de är helt villiga att offra dess frihet på de inskränkta nationella intressenas altare. De vill påtvinga de ryska arbetarna en borgfred och de borgerliga liberalernas imperialistiska mål för kriget, samma borgfred som demoraliserade den proletära rörelsen i England och Frankrike. Detta är så oförenligt med uppgiften att införa faktisk och verklig demokrati i Ryssland, att Jules Guesde helt öppet krävde i sitt telegram: först seger, och först därefter republik. Dessutom praktiserade han samma princip i sitt hemland, i så måtto som han förrådde republiken till förmån för de som lovade seger. [I samband med krigsförklaringen, gick Jules Guesde, Albert Thomas och andra franska socialister med i regeringen som representanter för sitt parti, och de stödde regeringens alla handlingar.]

Samtidigt som socialismens officiella företrädare i de demokratiska länderna utfärdar dessa varningar till det ryska proletariatet, så genomför Englands och Frankrikes officiella regeringstjänstemän en lika systematisk kampanj mot den ryska revolutionen, mot de demokratiska krav som redan har satts upp och förverkligats av proletariatet, och först och främst mot kravet på en republik och att Romanov-dynastin verkligen och fullständigt elimineras.

Hela den borgerliga pressen i England och Frankrike har fått fria händer av regeringarna att förtala arbetar- och soldatdeputerades sovjet och den revolutionära armén. De försöker med hjälp av agitation styra den provisoriska regeringen mot en kontrarevolutionär statskupp, att åsidosätta att mannen på gatan styr, och således lägga den ryska revolutionens öde i händerna på den engelska ambassaden. De går så långt att de hotar med ekonomisk bojkott, och kräver att de franska långivarna, som investerade sina pengar och deltog i plundringen tillsammans med Romanov-dynastin, ska få rätt att ingripa i dessa ödestimmar, då det ryska folket avgör sin framtid.

Regeringssocialisterna i Frankrike och England har varken mod eller tillräckligt revolutionärt medvetande för att bekämpa dessa reaktionära handlingar. I själva verket ger de moraliskt stöd till denna aktivitet med sina demonstrationer, och de drar sig inte ens för att insinuera att den ryska socialdemokratin, på samma sätt som Romanov-klicken, överväger en separat fred med Tyskland mot den franska republiken. Alltså, medan det ryska proletariatet anstränger sig till det yttersta för att krossa den reaktionära makt som den har störtat och rädda landet från faran för kontrarevolution, så misstolkas medvetet dess vädjan om internationell solidaritet för att gemensamt kämpa för att alla länder ska räddas från den blodiga slakten, och den förfalskas inför arbetarna och soldaterna i England och Frankrike. Massorna i väst hindras av militära undantagslagar, och den lömska agitationen gör dem fientligt inställda till ryssarna. Kamraterna B Brizon, A Blanc och Raffin-Dugens har protesterat i det franska parlamentet mot denna förkastliga förvrängning av sanningen.

Aldrig tidigare har ett folks revolutionära uppror blivit så förrått av just de personer från vilka de hade rätt att förvänta sig sympati och stöd.

Höjdpunkten på denna skamliga kampanj är beslutet i det franska socialistpartiets parlamentsgrupp att skicka tre av sina medlemmar, E Lafont, M Moutet och Marcel Cachin, till Ryssland för att påverka det ryska proletariatets nationella känslor.

Karaktären på detta uppdrag visar sig, enligt rapporter i tidningarna, tydligt nog i det faktum att det sanktioneras av parlamentets utrikespolitiska kommission, vars ordförande är en typisk representant för den franska penningaristokratin, George Leygues. Och uppdraget sanktioneras utan några försök att dölja dess officiella karaktär från det ryska proletariatet, av ett parti vars program är den sociala revolutionen och internationell förbrödring.

Men det är inte mer än rätt att nämna att medlemmarna Moutet och Lafont under kriget vid flera tillfällen har försvarat de ryska emigranternas, de ryska frivilligas och den ryska pressens intressen i Frankrike mot de härskande makterna. Men för att undvika att störa borgfreden med de utsugande klasserna protesterade varken de eller partimajoriteten en enda gång i parlamentet eller den offentliga pressen mot den franska republikens föraktliga tjänst till tsarismen när den förföljde emigranterna och kvävde den socialistiska pressen. Precis som partimajoriteten undvek de till varje pris att bryta med regeringen, varken i samband med avrättningen av elva ryska frivilliga i Frankrike, eller i fallet med det brutala undertryckandet med hjälp av franska myndigheter av de ryska expeditionstruppernas uppror i Marseilles. De gjorde allt de kunde för att hindra det franska proletariatet från att höra något om dessa borgarklassens hjältemodiga död för frihet och rättvisa, och nu när de bugar sig djupt för den ryska revolutionen, är det ryska proletariatet fullt berättigat att påminna dem om att de in i det sista var tysta medbrottslingar till den oavbrutna rad av missdåd som utgjorde tsarismens kärna.

Vad gäller Marcel Cachin, kan det vara av värde för de ryska kamraterna att känna till att han redan har utfört en liknande tjänst under ett officiellt sanktionerat uppdrag till Italien för att stoppa våra ärorika kamraters agitation när de försökte hindra sin regering från att tvinga in det italienska folket i den världsomfattande slakten. Närvaron av denna franska Südekum i delegationen och frånvaron av den radikala minoriteten säger allt, men det tyder inte på någon särskilt hög grad av hänsyn till det ryska proletariatet eller någon särskilt stark önskan att komma överens med dess företrädare.

När vi slår fast dessa ting anser vi det knappast nödvändigt att betona att denna gudabenådade kampanj seglar under falsk flagg, när den kallar sig det franska och engelska proletariatets solidaritet, två proletariat som förtjänar fred lika mycket som det ryska och tyska proletariatet. Dessa sammansvärjningar och förslag härstammar från den del av arbetarpartierna som har

korruperats av ministerdrömmar, och om vi inte nås av meddelanden från den andra delens mycket annorlunda tankegångar, så beror det bara på att censuren och de nationalistiska talesmännen kväver det fria ordet. Ni kan vara förvissade om att de franska och engelska socialisternas internationella del är djupt och ärligt intresserade av den arbetar- och soldat-deputerades sovjetens kamp för fred och demokrati, och att de liksom ni tror att den ryska revolutionen bara kan segra om den inte förlamas av världskrigets giftgaser.

Vi är fast övertygade om att de franska Südekum kommer att få samma sorts mottagande av det ryska proletariatet som deras förebild fick av de italienska kamraterna... Det mest värdiga svaret på dessa komplotter och planer vore om det ryska proletariatets företrädare fördubblade sina ansträngningar för den kurs de slagit in på.

Den förvirring som orsakas inom det västeuropeiska proletariatet av denna politik mot den ryska revolutionen, stoppas bäst om arbetardeputerades sovjet riktar sig direkt till världens alla arbetarorganisationer över huvudet på imperialismens patriotiska agenter, och vädjar om en internationell, förenad aktion i riktning mot universell fred.

Länge leve proletariatets internationella solidaritet och kamp för frihet!

Ned med militarismens agenter och förespråkarna för mord!

Länge leve den demokratiska republiken! Länge leve den revolutionära socialismen!

L.C.F

Del 2 – Bolsjevikernas allmänna program av N. Lenin

Inledning

När man ska karaktärisera bolsjevikernas program är det viktigt att förstå att detta program är ett uttryck för en revolutionär socialistisk politik som var allmän; den är specifik i sin anpassning till den ryska revolutionens konkreta problem, men dess allmänna principer är internationella.

Bolsjevismen som uttryck för socialistisk politik, är ingen specifikt rysk produkt, den växer i alla länder där proletariatet och socialismen går till aktion, och den representerar överallt den revolutionära oppositionen mot kapitalismen och den moderata socialismen.

Bolsjevismens program är inte heller ett spontant eller tillfälligt uttryck för de speciella förhållanden som växte fram under revolutionen 1917. Grunden för detta program växte fram före, under och strax efter revolutionen 1905, och bolsjevikerna kom benhårt att hålla fast vid det. Fram till revolutionen 1917 var bolsjevikernas program en brilliant formulering av den revolutionära marxistiska socialismen. Under revolutionen var den en brilliant uppvisning i tillämpad revolutionär taktik.

En avgörande fas i den ryska revolutionens historia var den oförsonliga kampen mellan moderata och revolutionära socialister. Den var avgörande för den ryska revolutionen.

Inte heller denna kamp bestämdes av de speciella villkoren i Ryssland, landets villkor förde helt enkelt denna kamp till ett våldsamt klimax.

Kampen mellan moderata och revolutionära socialister rasade inom hela den internationella socialistiska rörelsen. Överallt splittrades rörelsen i grupper som krigade mot varandra, och kampen mellan de olika socialistiska fraktionerna var ofta lika bitter som kampen mot själva det kapitalistiska systemet.

De fundamentala frågor som stod på spel var i stort sett de samma som splittrade bolsjevikerna och mensjeviker i Ryssland. De moderata socialisterna som var dominerande och som samarbetade med de imperialistiska regeringarna i respektive land under kriget, representerar den gamla arbetarrörelsen, tvekan, intresserad av medelklassreformer, kontrollerad av en

reaktionär yrkesarbetarkår och besjälad av en småborgerlig ideologi. Den moderata socialismen i sin extrema socialpatriotiska version representerar en medveten, kontrarevolutionär kompromiss med imperialismen.

Den revolutionära socialismen däremot, representerar nya förändringar av arbetarrörelsen. Förändringar som bestämdes av den imperialistiska epoken och framväxten av en medvetenhet och aktiv kamp hos industriproletariatets stora massa av utbildade arbetare.

Imperialismen, i dess form av statskapitalism, har förenat alla skikt inom den härskande klassen inklusive yrkesarbetarna, i ett enda reaktionärt block. Detta enade block har dragit med sig den dominerande socialismen, som representerar yrkesarbetarna och småborgerligheten.

Under de villkor som råder under den imperialistiska statskapitalismen försvinner de gamla villkoren liksom den demokratiska ideologin, och kampen ställs öppet socialism mot kapitalism – den omedelbara kampen för en social revolution.

Bolsjevikernas attityd var just denna: övertygelsen att imperialismen objektivt hade inlett den sociala revolutionens era, och att proletariatet måste agera utifrån detta.

Den övre och den lägre borgerligheten som tidigare bekämpat varandra (den lägre bourgeoisieens styrka bestämmande uttrycket för radikal borgerlig demokrati) är nu förenade i det reaktionära blocket i solidaritet med imperialismen. Denna bourgeoisieens reaktionära enighet är karaktäristisk för alla större nationer. Men i Ryssland var detta faktum både förstärkt och samtidigt fördunklat. Den ryska bourgeoisieens reaktionära karaktär underströks av hur dess kamp mot tsarismen försvagats p. g. a. rädslan för det revolutionära proletariatets vars mobilisering krävdes för att störta tsarväldet. Dess reaktionära karaktär visade sig också i dess strävan att behålla tsarväldet i formen av kapitalistiskt envælde i kampen mot proletariatet och imperialistiska rivaler.

Den ryska bourgeoisieens reaktionära karaktär skymdes av det faktum att den var tvungen att utveckla kritik mot tsarismen i sitt försök att få denna att anpassa sig till kapitalismens behov, på det sätt som kejsardömet i Tyskland gjort. Den utvecklade en på grund av detta en vag liberalism som temporärt lurade massorna. Detta bedrägeri fick en skjuts framåt av de moderata socialisterna vars argumentation var att eftersom revolutionen måste vara en revolution mot tsarismen så måste den med nödvändighet vara en borgerlig revolution.

Men de social och ekonomiska förhållandena i 1900-talets Ryssland var på intet sätt identiska med 1700-talets Frankrike. Då var det bourgeoisie som var den medvetna revolutionära kraften, nu var det industriproletariatet. En ny historisk miljö.

Att hävda att Ryssland var moget endast för en borgerlig revolution innebär att man ignorerar en rad fakta som fullständigt förändrade problematiken.

Den centrala faktorn är existensen av imperialismen, som inte bara gör en nationell demokratisk revolution *ledd av bourgeoisie* i de semi-feodala länderna oförenlig med den moderna kapitalismens behov, utan dessutom gör Europa *i dess helhet* moget för den omedelbara revolutionära kampen för socialismen. Imperialismen ger kapitalismen en reaktionär politik, men samtidigt skapar den de villkor under vilka proletariatet kan gå till revolutionär handling för att störta kapitalismen.

Den borgerliga demokratiska revolutionen är inte en ofrånkomlig nödvändighet för utvecklingen av kapitalismen i alla konkreta situationer, den infaller i speciella stadier och under vissa villkor. Under givna villkor utvecklas kapitalismen utan en sådan revolution, som i Tyskland.

Imperialismen accepterar inte demokratin, den behöver ett envælde för att hålla proletariatet nere, för att möta den koncentrerade industrins behov, och med nödvändighet i den väpnade kamp som den imperialistiska konkurrensen skapar.

Utan ett revolutionärt klassmedvetet proletariat i Ryssland skulle det med största sannolikhet inte blivit något av med tsarismens störtande. Den ryska medelklassen hade varken viljan eller homogeniteten som krävdes för det jobbet, den övre bourgeoisien önskade förvandla tsarismen till sitt eget instrument. Situationen efter revolutionsförsöket 1905 utvecklades mot vad som rådde i Tyskland där den imperialistiska borgarklassen kompromissade med och accepterade kejsardömet som ett instrument för sina egna brutala klassintressen.

Imperialismens behov är oförenliga med borgerlig demokrati, med den futtiga demokratin från borgerlighetens tidigare "liberala" era. Vilken annan förklaring finns det för den internationella reaktionära trenden bort från demokratin och i riktning mot envælde?

Misstro mot borgerligheten och borgerliga liberaler finns som en röd tråd i bolsjevikernas politik. *Revolutionen måste vila på uteslutande på proletariatet och bönderna.* Störtandet av tsarväldet var en borgerlig revolution i bemärkelsen att det innebar störtandet av en feodal regim och införandet av en demokratisk republik, *men det var en borgerlig revolution utan bourgeoisien och mot bourgeoisien,* genomförd, organiserad och ledd av proletariatet.

Men frågan huruvida den ryska revolutionen var en borgerlig revolution var en praktisk fråga, inte som de moderata socialisterna felaktigt förstod det en abstrakt historiskt teoretisk sådan.

Det var otvetydigt så att en jordrevolution stod på dagordningen i Ryssland, ändå gjorde borgerligheten allt i sin makt för att förhindra den.

Detta var helt enkelt ett av de problem som ledde revolutionen i riktning mot en skoningslös kamp mot bourgeoisien. Inte i teorin utan i praktiken.

Det var genom tyngden i de praktiska uppgifterna land, fred och organiseringen av en demokratisk stat som den ryska revolutionen definitivt och medvetet utvecklades till en proletär revolution.

Medan pedanterna staplade teori på historia och historia på teori för att bevisa omöjligheten av en proletär revolution bevisade livet självt och kampens utveckling att pedanterna hade i grunden fel.

Dessa revolutionens praktiska problem ledde till bolsjevikernas kompromisslösa enande paroll: "All makt åt sovjeterna!"

Och denna paroll resters inte när bolsjevikerna hade majoritet i sovjeterna utan från revolutionens första dag, när de var i en synbarligen hopplös minoritet. Detta faktum, att bolsjevikerna insisterade på att makten skulle läggas i händerna på organ i vilka de var en minoritet borde omöjliggöra de illvilliga anklagelserna att bolsjevikernas politik handlade om "regera eller förstöra".

Parollen "All makt åt sovjeterna" speglade både en klasspolitik och det faktiska läget i revolutionen, där sovjeterna var den enda verkliga, varaktiga och revolutionära makten.

Revolutionen agerande enbart genom sovjeterna skulle logiskt röra sig framåt i sitt rekonstruktionsarbete, utan att tveka och utan att kompromissa. För sovjeterna som exklusivt representerade arbetarna och bönderna skulle p. g. a. omständigheterna tvingas att introducera revolutionära åtgärder. Detta inte av teoretiska utan av praktiska skäl.

Skilj sovjeterna, och därmed arbetarna och bönderna, från allians med och beroende av bourgeoisien, betona den proletära klasskampen och klasspolitiken, och revolutionen ska komma att lyckas.

”All makt åt sovjeterna” skulle innebära proletarietets revolutionära diktatur; men diktaturen måste också representera bönderna, annars skulle den inte kunna fungera. Bönderna dominerade situationen. Temporärt förförda av småbourgeoisens ideologi utgjorde bönderna basen för den provisoriska regeringen och för moderaterna i råden (sovjeterna). Men skulle bönderna bryta sin allians med bourgeoisien skulle en sovjeternas diktatur kunna segra. Problemet var om bönderna skulle acceptera den reaktionära bourgeoisens ledning eller det revolutionära proletarietets.

De moderata krafterna i arbetarråden argumenterade att proletarietet inte var ensamt tillräckligt starkt för att leda revolutionen, att Ryssland med sina bondemassor och primitivt utvecklade industri ”inte var moget för” socialismen. Därmed skulle en proletär diktatur vara en omöjlighet. Mot detta vidhöll bolsjevikerna att socialism var en fråga om omedelbara revolutionära uppgifter, att den proletära revolutionen var en process som kunde bestå av en rad revolutionära kampavsnitt i vilka den avgörande faktorn var proletarietets *klassmakt*.

Bönderna, argumenterade bolsjevikerna, är en massa som är beroende antingen av proletarietet eller bourgeoisien, bönderna har själva inte kapacitet att leda revolutionen. Men det är inte ofrånkomligt att bönderna måste vara politiskt beroende av borgarklassen. Organisera en kampanj för att splittra upp bönderna genom att intensifiera den agrara klasskampen mellan fattigbönder och besuttna bönder, liera de proletariserade bönderna med industriproletariatet genom att övertyga dem om bourgeoisens reaktionära och bedrägliga karaktär. Så kan det revolutionära proletarietet dominera situationen.

Bolsjevikerna lyckades säkra samarbetet mellan de fattigaste bönderna och proletarietet, och detta är revolutionens viktigaste bedrift. Det ryska proletarietet lyckades med det som Pariskommunen försökte göra – uppnå enighet mellan proletarietet och bönderna mot bourgeoisien.

Bönderna utgjorde på intet sätt någon homogen massa. En del utgjordes av välbärgade jordägare, en agrarbourgeoisie skapad genom Stolypins jordreform som upplöste de gamla bygemenskaperna. Denna del såg uppenbarligen sitt intresse i en konservativ, borgerlig agrarpolitik grundad på ett borgerligt system och kapitalistisk ackumulation.

Med träldomens avskaffande 1861 tilldelades bönderna viss mängd land, som förblev fixerat under de följande åren. När bondebefolkningen ökade innebar det allt mindre land för varje hushåll. Bönderna tvingades köpa för att öka sitt jordinnehav, och tsarregeringen organiserade 1882 i detta syfte en statlig jordbruksbank. Men bara de rikare bönderna hade råd att köpa och den stora massan av bönder blev alltmer fattiga. Dessa bönder var skuldsatta och tvingades arbeta på de stora godsens för svältlöner.

Denna situation förvandlade huvudmassan av bönderna till ett jordbruksproletariat, och industriproletariats psykologi sipprade in i bondemassan genom att massor av bönder under vintermånaderna sökte sig till städerna för att arbeta i fabrikerna. Denna stora del av bönderna, av Lenin kallad ”semiproletärer”, skulle komma att ta kamp mot bondebourgeoisien, och enbart genom deras uppvaknande till klassmedvetenhet och till handling kunde den agrara revolutionen säkras.

Bolsjevikerna tryckte i sin agrara politik på åtgärder medan de andra socialistiska grupperna ignorerade omedelbara nödvändiga åtgärder för att kunna föra fram ett så bra program för jordfrågan som möjligt. Det socialistrevolutionära partiet, som framställde sig självt som böndernas representant, pratade om ”socialisering av jorden” men förbisåg det faktum att den agrara revolutionen bara kunde åstadkommas med agrar klasskamp mot den agrara bourgeoisien likaväl som mot adeln och finansbourgeoisien. En klasskamp i samklang med industriproletarietets kamp mot kapitalism och imperialism.

Bolsjevikerna försökte följaktligen med alla medel som stod i deras makt att intensifiera den agrara klasskampen för att väcka den stora massan av utblottade fattigbönder till klassmedvetenhet och handling. Råd med valda delegater för lantarbetare bildades som representation för landsbygdens löntagare. Ytterligare andra åtgärder vidtogs för att rycka undan massan av bönder från inflytandet från de rika bönderna. Allt detta tillsammans med den provisoriska regeringens falskhet i jordfrågan reste bönderna till aktion. Och det enande elementet i detta program var bolsjevikernas uppmaning till bönderna att inte vänta på den konstituerande församlingen utan omedelbart börja erövra land genom sovjeterna och därmed sätta den agrara revolutionen i verket.¹

De fattiga böndernas uppvaknande måste kopplas samman med ett samarbete med industriproletariatet, med ett accepterande av den revolutionära socialismen som ledstjärna.

Bolsjevikerna argumenterade på följande sätt: Bönderna vill ha jord, de vill ha avskaffande av lönearbete på gårdarna. Kapitalet har genom bankerna ett stort intresse i det land som blir konfiskerat (från godsägarna översättarens anm.) utan kompensation. Om denna jord fördelas efter kapitalistiska ägarprinciper kommer finanskapitalet ofrånkomligen att få kontroll över jorden via banklån etc. Alla den privata egendomens förbannelser kommer att härska. Bönderna kan inte få jord utom genom direkt övertagande, avskaffande av privat äganderätt, och nationalisering av bankerna och jorden.

Denna process, underströk bolsjevikerna, betyder en oförtröttlig kamp mot kapitalet och bourgeoisien och skapande av en proletär diktatur som exklusivt representerar arbetarna och fattigbönderna. Denna diktatur skulle gå vidare genom att med gradvissa förändringar fullständigt avskaffa kapitalets makt. Den skulle vara baserade på det omedelbara överlämnandet av jord till bönderna och etablerandet av arbetarnas kontroll över industrin, operera genom en demokratisk stat för arbetarna och bönderna men fungera som en diktatur gentemot de andra klasserna.

Bolsjevikernas attityd till fred var klassmässigt bestämd, de var inte mot alla krig men mot detta krig (första världskriget) och mot de klasser som ledde det och mot dessa klassers syften. Bolsjevikernas fredspropaganda var i linje med den revolutionära socialismen; den var på intet sätt pacifistisk, utan en propaganda för klasskrig, utnyttjande det imperialistiska kriget för att skapa en proletär revolution och störta bourgeoisien.

Pacifism utgår från de rådande sociala förhållandena och vill påverka de borgerliga regeringarna för att nå en demokratisk fred. Bolsjevikerna underströk att pacifism ofrånkomligen främjar imperialismen, och att proletariatet måste under kriget använda alla krafter för att omkull regeringarna och etablera sin egen överhöghet. Efter att ha etablerat den proletära diktaturen måste den revolutionära socialismen gå vidare för att lösa frågan om krig och fred i enlighet med sin egen politik och de rådande förhållandena. Och den handlingslinje en proletär diktatur väljer kan vara revolutionärt krig eller en temporär fred. I båda fallen beroende på situationen, nationellt och internationellt, som bestämmer vilken politik man väljer.

Bolsjevikerna framhårdade i att den proletära revolutionen var det enda adekvata svaret på det imperialistiska kriget, och ett av deras mål var att hjälpa fram en proletär revolution i Europa. I motsats till de moderata socialisterna som överallt sökte och arbetade för en revolution i

¹ I en rapport angående ett möte för att förena olika socialistiska grupper publicerad 1906, argumenterar Lenin mot konfiskation av land som ett partikrav. Lenin förordade böndernas *tagande* av land. Efteråt kunde en konstituerande församling eller något liknande organ ratificera övertagandet och därmed "konfiskera" jorden. Konfiskation, menade Lenin, är en juridisk process, och måste föregås av *revolutionär handling*; övertagande. Lenin förordade följaktligen böndernas övertagande i praktisk handling som en allmän revolutionär princip. Under revolutionen 1917 hade frågan om övertagande av jord en omedelbar praktisk betydelse – att åter få igång den agrara produktionen för att förhindra svält och krossa de rika böndernas medvetna sabotage.

fiendeländerna¹ kämpade bolsjevikerna för *sin egen* revolution som den enda acceptabla taktiken för revolutionära socialister och det enda möjliga sättet att inspirera proletariatet i andra nationer till revolt. Revolutioner bestäms inte av matematiska beräkningar utan av möjliga tillfällen och en socialist måste ta sitt tillfälle vare sig andra nationer agerar eller inte.

Imperialism betyder, i princip, kapitalism i dess högsta stadium; kapitalism moget för socialismens införande. Västeuropas länder är mogna för det socialistiska samhället, de har den materiella basen genom sin utvecklade industri, vilket är nödvändigt för fullt utvecklad socialism. Dessa länder måste agera för den sociala revolutionen, deras proletariat måste uppmuntras att sätta igång revolutionen mot kapitalismen. Detta är exakt vad bolsjevikerna menade med ”de förtrycktas inbördeskrig mot förtryckarna och för socialismen”.

Inte bara i Ryssland utan i hela Europa måste proletariatet kallas till revolutionär handling, och den ryska revolutionära socialismen måste använda sin makt och strategiska position för att resa det internationella proletariatet till klasskamp som kan utvecklas till en social revolution. Två saker är nödvändiga för att skapa socialismen: de materiella förutsättningarna – en mogen kapitalism som utvecklat produktionskrafterna, dynamiken – ett revolutionärt klassmedvetet proletariat. De materiella förutsättningarna föreligger i Västeuropa, men inte fullt ut i Ryssland. Dynamiken finns i Ryssland men ännu inte i Västeuropa.

Tänk er nu Europa som en enda stor social arena vilket det faktiskt är. Det ryska proletariatets revolutionära energi, som förenar sig med de revolutionära strömningar som impulserna från kriget ger, kan resa det europeiska proletariatet till social revolution.

Det står följaktligen klart att bolsjevikernas program inte baserades på en isolerad aspekt. Det finns socialister, för och emot bolsjevikerna, som av egna motiv delar in bolsjevikernas politik i två delar, intern och internationell, och som stöder den ena eller den andra. Detta leder till en absurditet – det innebär antingen en avsteg från socialistisk politik eller också handlar det om oklart tänkande. Bolsjevikernas politik, nationellt och internationellt, bestämdes av socialismens behov och klasskampen. Av den ryska revolutionens omedelbara behov och av den internationella kampen för fred. Av nödvändigheten av att föra fram den proletära revolutionen i Ryssland och av att hjälpa fram utvecklingen av en proletär revolution i Europa som en slutpunkt på kriget. Det var detta genomarbetade program, realiserat genom kompromisslöst fasthållande av den revolutionära socialismens principer och klasskampen, som gjorde att de inte stod handfallna när deras strävan efter revolution i de centraleuropeiska imperierna temporärt misslyckades, utan gjorde det möjligt för dem att koncentrera sig på den interna utvecklingen av sin egen revolution som en förberedelse för den dag den internationella revolutionära kampen mot kapitalismen åter skulle bryta ut.

När de handlar är bolsjevikernas centrala drag poängterandet av massornas aktion som den proletära revolutionens centrala medel. I en kris, och det är bara i kriser som revolutioner växer fram, försöker regeringen hårt kontrollera alla normala handlingsvägar. Genom massaktion sveper proletariatet undan myndigheternas barriärer, samlar och förenar arbetarna till handling och erövring av makten. I en malström sveps alla proletariatets fysiska och moraliska krafter med i revolten. I massaktionen vaknar massorna till medvetenhet och handling, och utstakar sina egna öden. Ingen revolution är en revolution om inte massorna med sin aktivitet och medvetenhet stiger in på scenen.

Revolutionen kan inte agera inom legalitetens sfär. Revolutionen kan komma att legitimeras när den är ett faktum, men legaliteten är inte mekanismen den skapas genom. Legalism är den härskande klassens ideologi, handling är den revolutionära klassens ideologi. Först kommer handling som skapar fullbordade faktum – revolutionär aktion, erövrandet av den

¹ Dvs de länder som ”deras egna” imperialistiska regeringar bekrigade. – *Red anm*

revolutionära makten genom dynamik och kreativ massaktion. Det är en process av kamp. I annat fall vittrar revolutionen sönder i kompromisser.

Källor: Kapitel I, från en artikel om "Louis Blancism," i Pravda (april), II, från en pamflett, "Proletariatets mål i vår Revolution," och från en artikel i Pravda om "Arbetare och Bönder," III, IV, V och IX från "Proletariatets mål i vår Revolution," VI, "Internationalens kollaps," från *Kommunisten*, 1915, VII, "Avväpning," från *Sbornik Sotzial-Demokratia*. Notera: Kapitlen VI och VII är skrivna före revolutionen. Inkluderade eftersom de är oundgängliga för förståelsen av de fundamentala faserna i bolsjevikernas program och politik.

L.C.F.

I. Proletär politik

{ Ur Lenin: "Blancism" – *Red anm* }

Under revolutionen 1848 blev den franske socialisten Louis Blanc sorgligt ryktbar genom att han gick över från klasskampens till de småborgerliga illusionernas ståndpunkt, illusioner som var smyckade med en skenbart "socialistisk" fraseologi men som i verkligheten bara bidrog till att stärka bourgeoisins inflytande över proletariatet. Louis Blanc väntade sig hjälp från bourgeoisin, han hoppades på och väckte förhoppningar om att bourgeoisin *kunde* hjälpa arbetarna vid "arbetets organisation" – denna oklara term skulle uttrycka "socialistiska" strävanden.¹

Blancismen har nu i Ryssland vunnit fullständig seger i högerflygelns, OK-partiets "socialdemokrati". Tjcheidze, Tsereteli, Steklov och många andra, som nu leder soldat- och arbetardeputerades sovjet i Petrograd och som även ledde den i dagarna avslutade allryska sovjetkonferensen, har intagit just Louis Blancs ståndpunkt.

I det nuvarande politiska livets alla huvudfrågor har dessa ledare, vilka intar ungefär samma ståndpunkt som den internationella "centristiska" riktningen, representerad av Kautsky, Longuet, Turati och många andra, hamnat just på Louis Blancs småborgerliga ståndpunkt. Låt oss ta frågan om kriget.

Den proletära ståndpunkten består av en klar *klassmässig* karakteristik av kriget och av oförsonlig fiendskap mot det imperialistiska kriget, dvs ett krig *mellan* grupper av kapitalistiska länder (*oavsett* om de är monarkiska *eller republikanska*) om delning av det kapitalistiska bytet.

Den småborgerliga ståndpunkten skiljer sig från den borgerliga (direkt rättfärdigande av kriget, direkt "fosterlandsförsvar", dvs försvar av de egna kapitalisternas "intressen", försvar av *deras* "rättigheter" till annexion) genom att småborgaren "avsvär sig" annexioner, "för-dömer" imperialismen och "kräver" av bourgeoisin, att den skall upphöra att vara imperialistisk samtidigt som den kvarstår inom de världsomspännande imperialistiska relationernas och det kapitalistiska hushållningssystemets ram. Genom att inskränka sig till denna milda, ofarliga, tomma deklamation svansar småborgaren *i praktiken* hjälplöst *efter* bourgeoisin, "sympatiserar" i en del saker med proletariatet i ord men förblir beroende av bourgeoisin i

¹ Vid de parisiska massornas störtande störtande av monarkin 1848 upprättades en provisorisk regering i vilken Louis Blanc och andra representanter för massorna av hans slag ingick. Arbetarna hade gjort revolutionen, men bourgeoisin tog kontroll över den nya regeringen. Blanc och hans grupp bidrog till att detta lyckades genom sin småborgerliga politik. Blancs stora plan var upprättandet av statliga verkstäder för de arbetslösa; planen antogs av den nya regeringen, men saboterades för att misskreditera Blanc och demoralisera massorna. I stora drag var situationen i Ryssland under revolutionens första och andra stadium liknande; och åtgärder som föreslogs av regeringens "socialistiska" representanter saboterades av de borgerliga representanterna. – L.C.F.

handling, eftersom han inte kan eller inte vill förstå den väg, som leder till att det kapitalistiska herraväldet störtas och som är den enda som kan befria mänskligheten från imperialismen.

Att ”kräva” av de borgerliga regeringarna att de skall avge en ”högtidlig deklARATION” med den andemeningen att de avstår från annexioner är för småborgaren höjden av djärvhet och ett exempel på antiimperialistisk, ”zimmerwaldsk” konsekvens. Det är inte svårt att se att detta är blancism av värsta slag. För det första kommer aldrig en borgerlig politisk kannstöpare med den minsta erfarenhet att ha någon svårighet att komma med så många ”glänsande”, effektfulla, välljudande, meningslösa och till intet förpliktande fraser som helst mot annexioner ”i allmänhet”. Men när det kommer till *handling*, kan man alltid göra en trollerikonst i stil med den som i dagarna gjordes av Retj, som hade det bedrövliga modet att förklara att Kurland (som nu är annekterat av det borgerliga Tysklands imperialistiska rövare) *inte* var annekterat av Ryssland!!

Detta är en trollerikonst av det mest upprörande slag, ett skamlöst bedrägeri mot arbetarna från bourgeoisins sida, ty varje människa med den minsta politiska skolning måste tillstå, att Kurland *alltid* var annekterat av Ryssland.

Vi riktar en öppen och direkt utmaning till Retj: 1) att för folket presentera en sådan politisk definition av begreppet ”annexion”, som är tillämplig på *alla* annexioner i världen, på tyska, brittiska och ryska, på tidigare och nuvarande, på alla utan undantag; 2) att klart och exakt säga vad det enligt dess uppfattning innebär att *avstå från annexioner, inte* i ord utan i handling. Må den ge en sådan politisk definition av begreppet ”avstående från annexioner i handling”, vilken vore tillämplig inte bara på tyskarna utan också på briterna och på alla folk, som någon gång företagit en annexion överhuvudtaget.

Vi påstår, att Retj antingen drar sig undan vår utmaning eller blir avslöjat av oss inför allt folket. Och just på grund av den av Retj berörda frågan om Kurland är vår tvist inte teoretisk utan praktisk och har det mest omedelbara, brännande och aktuella intresse.

För det andra. Låt oss även anta, åtminstone för ett ögonblick, att de borgerliga ministrarna är hederligheten personifierade, att personer som Gutjkov, Lvov, Miljukov & Co helt uppriktigt *tror* på möjligheten att avstå från annexioner med bibehållande av kapitalismen och att de *vill* avstå från dem.

Låt oss för ett ögonblick anta även detta, låt oss göra detta blancistiska antagande.

Man frågar sig: kan en vuxen person nöja sig med vad människor *tänker* om sig själva utan att jämföra detta med vad de *gör*? Är det möjligt för en marxist att *inte* skilja önsknings och deklARATIONER från objektiv verklighet?

Nej, det är omöjligt.

Annexioner upprätthålls genom finanskapitalets, bankkapitalets, det imperialistiska kapitalets band. *Detta* är den moderna, ekonomiska grundvalen för annexioner. Betraktad från denna sida är annexion en politiskt garanterad *profit* på de till miljardbelopp uppgående kapital, som ”placerats” i tusentals och åter tusentals företag i de annekterade länderna.

Det är omöjligt, även om man önskar det, att avstå från annexioner *utan att ta* beslutsamma steg för att störta kapitalets herravälde.

Innebär detta – en slutsats som Jedinstvo, Rabotjaja Gazeta och övriga ”blancister” i vår småbourgeoisi är redo att dra och även drar – att det *inte* är nödvändigt att ta beslut samma steg för att störta kapitalet, att det är nödvändigt att finna sig i åtminstone en liten del av annexionerna?

Nej. *Det är nödvändigt* att ta beslutsamma steg för att störta kapitalet. De måste tas skickligt och successivt med stöd *endast* av medvetenheten och organisationsförmågan hos det överväldigande flertalet av arbetarna och de fattigaste bönderna. Men dessa steg måste tas. Och arbetardeputerades sovjeterna har *redan* börjat ta dem på en rad platser i Ryssland.

På dagordningen står en beslutsam och oåterkallelig avgränsning från blancisterna, från personer som Tjcheidze, Tsereteli och Steklov, från OK-partiet, socialistrevolutionärernas parti etc, etc. Det gäller att klargöra för massorna, att blancismen sätter den framgångsrika vidareutvecklingen av revolutionen och även friheten på spel, ja, rentav omöjliggör dem, om massorna inte kommer att förstå hur skadliga dessa småborgerliga illusioner är och inte kommer att ansluta sig till de medvetna arbetarna i deras försiktiga, gradvisa, väl övertänkta, fasta och direkta steg i riktning mot socialismen.

Utom socialismen finns det *ingen* räddning för mänskligheten undan kriget, undan hungersnöden, undan undergången för ytterligare miljoner och åter miljoner människor.

II. Agrarproblemet

I

{ Ur Lenin: "Proletariatets uppgifter i vår revolution", punkt 13. – *Red anm* }

Vi kan för närvarande inte bestämt veta, om en mäktig agrarrevolution kommer att utveckla sig på den ryska landsbygden inom den närmaste framtiden. Vi kan inte veta hur pass djupgående den klassuppdelning av bönderna i lantarbetare, lönarbetare och fattigbönder ("halvproletärer") å ena sidan samt välbärgade bönder och medelbönder (kapitalister och småkapitalister) å andra sidan är, som på senare tid otvivelaktigt förstärkts. Endast erfarenheterna kan och kommer att lösa dessa frågor.

Men som proletariatets parti är vi ovillkorligen förpliktade att inte bara omedelbart framträda med ett agrarprogram (jordprogram), utan också att propagera de praktiska åtgärder, som genast kan förverkligas *till förmån* för en böndernas agrarrevolution i Ryssland.

Vi måste kräva nationalisering av *all* jord, dvs att all jord i staten skall övergå i den centrala statsmaktens ägo. Denna makt skall fastställa utflyttningsfondens omfång m m, utfärda lagar om skogsskydd, jordförbättringsarbeten osv, den måste absolut förbjuda varje mellanhandsverksamhet mellan jordägaren, dvs staten, och arrendatorn, dvs jordbrukaren (förbjuda varje utarrendering av jord i andra hand). Men all *disposition* av jorden, allt fastställande av de *lokala villkoren* för innehav och brukande får under inga omständigheter ligga i händerna på byråkrater och ämbetsmän utan måste helt och uteslutande tillkomma de regionala och lokala *bondedeputerades sovjeterna*.

För att tekniskt förbättra och öka spannmålsproduktionen samt för att utveckla en rationell stordrift och en samhällelig kontroll över densamma måste vi inom bondekommittéerna sträva efter att av varje konfiskerat storgods bildas ett stort mönsterjordbruk, som kontrolleras av *lantarbetardeputerades sovjeterna*.

I motsats till den småborgerliga frasen och politiken, sådan den härskar hos socialistrevolutionärerna, särskilt i deras tomma prat om en "konsumtions"- eller en "arbets"-norm, om "socialisering av jorden" etc, måste proletariatets parti klargöra att småbrukssystemet under varuproduktionens förhållanden *inte är i stånd* att befria mänskligheten från massornas elände och förtrycket av dem.

Utän att genast och ovillkorligen splittra bondedeputerades sovjeterna måste proletariatets parti klargöra, att det är nödvändigt att bilda särskilda sovjeterna av lantarbetardeputerade och särskilda sovjeterna av deputerade för fattigbönderna (halvproletärerna) eller att åtminstone

ständigt hålla särskilda rådplågningar med deputerade för *dessa klasskikt* i form av särskilda fraktioner eller partier inom de allmänna bondedeputeradesovjeterna. Annars kommer narodnikernas alla sliskiga småborgerliga fraser om bönderna i allmänhet att bli en täckmantel för det bedrägeri, som de välbärgade bönderna, vilka ju egentligen endast är en variant av *kapitalisterna*, begår mot den egendomslösa massan.

I motsats till den borgerligt liberala eller rent byråkratiska förkunnelse, som framförs av många socialistrevolutionärer samt arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna, vilka råder bönderna att inte bemäktiga sig godsägarjorden och att inte sätta igång med agraromdaningen innan konstituerande församlingen inkallats, måste proletariats parti uppmana bönderna att omedelbart och egenmäktigt genomföra den agrara omdaningen och ofördröjligen konfiskera godsägarnas jord enligt beslut av de lokala bondedeputerade.

Särskilt viktigt är det härvid att yrka på att livsmedelsproduktionen för soldaterna vid fronten och för städerna skall ökas, att varje skadegörelse eller förstörande av boskapsstammen, redskap, maskiner, byggnader m m är absolut otillåtliga.

II

{ Ur Lenin: "Bönder och arbetare". Frainas version omfattar c:a halva Lenin-texten. Om Fraina själv gjort utdraget eller om han utgått från en kortare artikelversion vet vi ej. Vi har försökt återge artikeln i enlighet med Frainas version och markerat de avsnitt som är "strukna" med (...) i texten. – *Red anm* }

I nr 88 av Allryska bondedeputerades sovjets *Izvestija* för den 19 augusti [1 sept.] publicerades en ett antal föreslagna instruktioner (lagar) som är av intresse i samband med det agrara problemet i Ryssland. (...) Första delen av sammanfattningen ägnas åt allmänna politiska grundsatser, kraven på politisk demokrati; den andra delen är ägnad jordfrågan. (...)

Enligt sammanfattningen av instruktionerna består böndernas krav framför allt i att all slags privatäganderätt till jorden, även böndernas, skall upphävas och det utan ersättning; alla jordlotter med högtstående jordbruk skall överlämnas till staten eller till byalagen; att alla levande och döda inventarier å den beslagtagna jorden (med undantag av de jordfattiga böndernas) skall konfiskeras och överlämnas till staten eller byalagen; att lönarbete ej tillåtes; att jorden fördelas jämnt mellan de arbetande med periodiska omdelningar o. s. v. Som en temporär övergångsåtgärd till dess Konstituerande församlingen inkallats kräver bönderna att *omedelbart* sådana lagar stiftas, som förbjuder köp och försäljning av jord, de kräver upphävande av lagarna om utträde ur byalaget, om avsöndring o. s. v., om skydd för skogarna, fiskeriet och andra näringsfång, om upphävande av långfristiga och revision av kortfristiga arrendekontrakt o. s. v.

Man behöver bara helt litet tänka över dessa krav för att inse att det är alldeles omöjligt att förverkliga dem i *förbund* med kapitalisterna, utan fullständig brytning med dem, utan den beslutsammaste och skoningslösaste kamp mot kapitalistklassen, utan att störta dess välde.

Socialistrevolutionärernas självbedrägeri och deras bedrägeri mot bönderna består just däri, att de tillåter och sprider den tanken att sådana omgestaltningar, att *liknande* omgestaltningar skulle vara möjliga utan att kapitalisternas välde störtats, utan att hela statsmakten övergått till proletariats, utan att den proletära statsmakten erhåller understöd av de fattiga bönderna genom de mest energiska revolutionära åtgärder mot kapitalisterna. Den vänsterflygel, som just håller på att bildas bland "socialistrevolutionärerna", har just sin betydelse däri, att den bär vittne om, att medvetandet om detta bedrägeri växer inom detta parti själv.

I själva verket betyder konfiskationen av hela den privata jordegendomen konfiskation av hundratals miljoner bankkapital, ty denna jord är till största delen in-tecknad i bankerna. Är då

en sådan åtgärd tänkbar, utan att den revolutionära klassen brutit kapitalisternas motstånd genom revolutionära åtgärder? Härvid är det fråga om det mest centraliserade kapitalet, bankkapitalet, som medelst miljarder trådar är förknippat med alla de viktigaste knutpunkterna i ett väldigt lands kapitalistiska ekonomi och som kan besegras endast genom stadsproletariatets icke mindre centraliserade makt.

Vidare. Överlämnandet av de högtstående jordbruken till staten. Är det inte klart, att den ”stat”, som är i stånd att övertaga dem och att verkligen driva dem i de arbetandes intresse och inte till förmån för ämbetsmännen och kapitalisterna, måste vara den proletära, revolutionära staten?

Konfiskationen av stuterier o. s. v. och även av all levande och död inventar – det är inte endast allt mäktigare slag mot privatäganderätten till produktionsmedlen. Det är åtgärder till socialismens förverkligande, ty *inventariernas* överlämnande med ”uteslutande dispositionsrätt för staten eller byalaget” innebär att ett socialistiskt storbruk eller åtminstone en socialistisk kontroll över de sammanslagna småbruken, en socialistisk reglering av deras ekonomi måste upprättas.

Och ”förbudet mot lönarbete”? Det är en tom fras, en hjälplös, omedvetet naiv önskan av de uppskrämda småägarna, vilka inte inser att hela den kapitalistiska industrin skulle stanna, därest lönarbetets reservarmé på landsbygden inte längre skulle finnas, att man inte kan ”förbjuda” lönarbetet på landet och tillåta det i staden och att ”förbud” mot lönarbetet slutligen ingenting annat betyder än just ett steg mot socialismen.

Och här har vi kommit fram till kärnfrågan om arbetarnas förhållanden till bönderna.

Över 20 år har en socialdemokratisk, proletär massrörelse existerat i Ryssland (om man räknar från de stora strejkerna år 1896). Under denna långa tidrymd och genom två stora revolutioner går som en röd tråd genom Rysslands hela politiska historia frågan: skall arbetarklassen föra bönderna framåt till socialismen, eller skall den liberala bourgeoisin draga dem tillbaka till försoning med kapitalisterna?

(...)

Den revolutionära socialdemokratin, som aldrig avstått från att kritisera socialistrevolutionärernas småborgerliga illusioner, och som *aldrig gått i block* med dem annat än *mot* kadetterna, kämpar hela tiden *för att lösrycka* bönderna från kadetternas inflytande och sätter inte den liberala försoningen med kapitalismen som motsats mot den småborgerligt utopiska uppfattningen av socialismen, utan den revolutionärt proletära vägen till socialismen.

(...)

Försona er med kapitalets herravälde, ty ”vi” är ännu inte mogna för socialismen – så säger mensjevikerna till bönderna. De ersätter därmed den konkreta frågan huruvida man kan läka de sår som kriget tillfogat utan energiska steg mot socialismen, med den abstrakta frågan om ”socialismen” i allmänhet.

(...)

Nu är monarkin störtad. Den borgerliga revolutionen är såtillvida fullbordad, som Ryssland blivit en demokratisk republik med en regering av kadetter, mensjeviker och socialistrevolutionärer. Men kriget har under tre år ryckt oss trettio år framåt, det har infört allmän arbetsplikt i Europa och tvångsförtrustning av företagen, det har fört de mest framskridna länderna till svält och oerhörd ruin samt tvingat dem att röra sig i riktning mot socialismen.

Endast proletariatet och bönderna kan störta monarkin – så lydde den tiden vår klasspolitik huvudformel. Och denna formel var riktig. Februari och mars 1917 har ytterligare bevisat det.

Endast proletariatet med de fattiga bönderna (halvproletärerna, som vårt program säger) under sin ledning kan göra slut på kriget genom en demokratisk fred, läka dess sår och börja med att taga de steg i riktning mot socialismen, som blivit nödvändiga och *ouppskjutbara* – så lyder i dag formeln för vår klasspolitik.

(...)

Påskyndad genom kriget, har historien gått så långt framåt, att de gamla formlerna fyllts med nytt innehåll. ”Förbud mot lönarbete” betydde förut *endast* en tom fras av den småborgerlige intellektuelle. Nu betyder det något annat i livet: miljoner fattiga bönder förklarar i de 242 instruktionerna, att de vill avskaffa lönarbetet men inte vet, hur det skall göras. Vi vet, hur det skall göras. Vi vet att det kan göras endast i samarbete med arbetarna, under deras ledning, mot kapitalisterna, men inte genom en ”kompromiss” med kapitalisterna.

(...)

Endast det revolutionära proletariatet, endast den förtrupp som förenar det, bolsjevikernas parti, kan *i verkligheten* genomföra fattigböndernas program (...). Ty det revolutionära proletariatet går *verkligen* på den enda rätta väg, som leder till lönarbetets avskaffande, nämligen genom att störta kapitalet och inte genom att förbjuda anställandet av arbetare, att inte tillåta lönarbete. Det revolutionära proletariatet skrider verkligen till att konfiskera jorden, inventarierna, de tekniska lantbruksföretagen, till det som bönderna vill (...).

Så måste nu huvudlinjen ändras i de tal, som arbetarna håller för bönderna. Vi arbetare kan ge er och kommer att ge er det, som de fattiga bönderna vill och söker, utan att alltid veta var och hur det skall sökas. Vi arbetare försvarar våra egna intressen och på samma gång den väldiga bondemajoritetens intressen *mot kapitalisterna*, medan socialistrevolutionärerna, som bildar förbund med kapitalisterna, förråder dessa intressen.

* * *

Vi skall påminna läsaren om vad Engels sade om bondefrågan kort före sin död. Engels betonade att socialisterna inte ens tänker på att expropria småbönderna, att de endast med *exemples makt* kommer att klargöra för dem det socialistiska, maskindrivna jordbrukets företräden. Kriget har nu praktiskt ställt Ryssland just inför en liknande fråga. Det är knappt med inventarier. Man måste konfiskera dem och ”inte dela upp” högtstående jordbruk.

Bönderna har börjat inse detta. Nöden har tvingat dem därtill. Kriget har tvingat dem därtill, ty var skall man taga inventarier ifrån? Man måste vara aktsam om dem. Och storbruket betyder att spara på arbete och på inventarier, liksom också på mycket annat.

Bönderna vill behålla småbruket, jämna ut det enligt normerna och periodiskt ånyo jämna ut det. Låt så vara. Ingen enda förnuftig socialist kommer att gå ifrån fattigbönderna på grund härav. Om jorden blir konfiskerad, *så betyder det* att bankernas välde brutits; om inventarierna konfiskeras, *så betyder det* att kapitalets välde brutits, ty då proletariatet *härskar i centrum*, då den politiska makten går över till proletariatet, så ordnar sig det övriga *av sig själv*, det blir resultatet av ”exemples makt”, det kommer att dikteras av själva praktiken.

Den politiska maktens övergång till proletariatet, det är sakens kärna. Och då *blir* allt det väsentliga, det huvudsakliga, det grundläggande i de 242 instruktionernas program *genomförbart*. Och livet skall visa med vilka variationer det kommer att förverkligas. Det är en sak av underordnad betydelse. Vi är inga doktrinärer. Vår lära är ingen dogm, utan en vägledning till handling.

Vi påstår inte, att Marx eller marxisterna känner vägen till socialismen i alla dess konkreta detaljer. Det är struntprat. Vi känner riktningen av denna väg, vi vet vilka klasskrafter som

leder till denna väg, men hur det skall ske konkret och praktiskt, det kommer först *miljonernas erfarenhet* att visa, då de tar itu med saken. (...)

III. Nationalisering och nationella frågan

{ Ur Lenin: "Proletariatets uppgifter i vår revolution", punkterna 15 och 14 – OBS i denna ordning. – *Red anm* }

Proletariatets parti kan under inga omständigheter föresätta sig att "införa" socialism i ett småbondeland, innan den övervägande majoriteten av befolkningen blivit medveten om att en socialistisk revolution är nödvändig.

Men endast borgerliga sofister, som döljer sig bakom "nästan marxistiska" slagord, kan på basis av denna sanning rättfärdiga en politik, vilken uppskjuter det omedelbara genomförandet av i praktiken fullt mognade revolutionära åtgärder, som *en rad borgerliga stater under kriget* ofta genomfört och som är oavvisligt nödvändiga för kampen mot det fullständiga ekonomiska förfall och den hunger, som kommer allt närmare.

Sådana åtgärder som nationalisering av jorden och av kapitalisternas alla banker och syndikat eller åtminstone *omedelbart* upprättande av *kontroll* över dem från arbetardeputerades sovjeterna osv, vilket inte alls innebär att "införa" socialism, måste ovillkorligen förfäktas och i den mån det är möjligt förverkligas på revolutionär väg. Utan sådana åtgärder, som endast är steg på vägen till socialism och som i ekonomiskt avseende är fullt genomförbara, går det inte att läka de sår som kriget vållat och att förebygga det hotande sammanbrottet. Det revolutionära proletariatets parti kommer aldrig att rygga tillbaka för att lägga beslag på de exempelöst stora profiter, som inhöstas av kapitalisterna och bankirerna, vilka särskilt skandalöst berikar sig just "på kriget".

* * *

I den nationella frågan måste det proletära partiet framför allt hävda, att det proklamerar full frihet för alla nationer och folkslag, vilka förtryckts av tsarismen, med våld anslutits eller med våld kvarhålls inom statens gränser, dvs annekterats, att avskilja sig från Ryssland, samt att denna frihet omedelbart förverkligas.

Alla uttalanden, deklamationer och manifest om avståndstagande från annexioner är, såvida de inte beledsagas av ett faktiskt förverkligande av friheten till avskiljande, borgerligt bedrägeri mot folket eller småborgerliga fromma önskingar.

Det proletära partiet strävar efter att skapa en så stor stat som möjligt, ty detta är fördelaktigt för de arbetande; det strävar efter att *föra nationerna närmare varandra och att ytterligare sammansmälta dem*, men detta mål vill det inte nå med våld, utan endast genom ett fritt, broderligt förbund mellan arbetarna och de arbetande massorna inom alla nationer.

Ju mer demokratisk republiken i Ryssland blir, ju framgångsrikare den organiserar sig som arbetar- och bondedeputerade-sovjeternas republik, desto starkare kommer de arbetande massorna av alla nationer att *frivilligt* känna sig dragna till denna republik.

Full frihet till avskiljande, den mest vittgående lokala (och nationella) autonomi, i detalj utarbetade garantier för de nationella minoriteternas rättigheter – det är det revolutionära proletariatets program.

IV. Den nya typen av regering

{ Ur Lenin: "Proletariatets uppgifter i vår revolution", punkterna 11, 12 – *Red anm* }

Beträffande arbetar-, soldat-, bonde- och andra deputeradesovjeterna råder en bristfällig uppfattning inte endast i det avseendet, att flertalet inte har klart för sig deras klassbetydelse,

deras roll i *den ryska* revolutionen. Man har inte heller förstått dem i det avseendet, att de utgör en ny form eller rättare sagt en ny typ av stat.

Den borgerliga statens mest fulländade, mest framskridna typ är *den parlamentariska demokratiska republiken*: makten tillhör parlamentet; statsmaskineriet, förvaltningens apparat och organ är de vanliga: stående armé, polis och en över folket stående privilegierad ämbetsmannakår, som de facto är oavsättlig.

Men sedan slutet av 1800-talet har de revolutionära epokerna fört fram en *högre* typ av demokratisk stat, en stat som i vissa avseenden enligt Engels' uttryck redan upphört att vara en stat, "inte längre var någon stat i egentlig mening". Det är en stat av Pariskommunens typ, som ersätter den från folket skilda armén och polisen med direkt och omedelbar beväpning av folket självt. Detta är kärnan i kommunen som beljugits och förtalats av borgerliga författare, vilka bl a felaktigt tillskrev den avsikten att genast vilja "införa" socialism.

Just en stat av denna typ började den ryska revolutionen skapa 1905 och 1917. En republik av arbetar-, soldat-, bonde- och andra deputeradesovjeter, förenade genom en allrysk konstituerande församling av folkrepresentanter eller genom ett sovjeternas råd eller dylikt – det är vad som *redan håller på att förverkligas* hos oss nu, i detta ögonblick, på initiativ av folkets många miljoner, som själva bygger upp demokratin *på sitt eget vis*, utan att vänta till dess herrarnas kadetprofessorer skrivit färdigt sina lagförslag för en parlamentarisk borgerlig republik, eller till dess den småborgerliga "socialdemokratins" pedanter och vaneträlar i stil med hr Plechanov eller Kautsky upphör med att förvränga marxismens lära om staten.

Marxismen skiljer sig från anarkismen genom att den erkänner statens och statsmaktens *nödvändighet* under den revolutionära perioden överhuvudtaget och under övergångsperioden från kapitalism till socialism i synnerhet.

Marxismen skiljer sig från herrarnas Plechanovs, Kautsky & Co:s småborgerliga, opportunistiska "socialdemokratism" genom att den *inte* anser en vanlig parlamentarisk borgerlig republik utan en stat av Pariskommunens typ vara nödvändig för de nämnda perioderna.

De huvudsakliga skillnaderna mellan denna statstyp och den gamla är följande:

Från den parlamentariska borgerliga republiken är det mycket lätt att återvända till monarkin (vilket historien också bevisat), ty hela förtrycksmaskineriet – armén, polisen och ämbetsmannakåren – förblir orubbat. Kommunen och arbetar-, soldat-, bonde- och andra deputerade sovjet *krossar* och undanröjer detta maskineri.

Den parlamentariska borgerliga republiken beskär och förkväver *massornas* självständiga politiska liv och deras direkta deltagande i hela statslivets *demokratiska* uppbyggande nedifrån och upp. Motsatsen är fallet med arbetar- och soldatdeputerades sovjet.

De senare reproducerar den statstyp, som Pariskommunen höll på att skapa och som Marx kallade "den äntligen upptäckta politiska formen, under vilken arbetets ekonomiska befrielse kunde fullbordas".

Vanligtvis invänds det: det ryska folket är ännu inte moget för att "införa" kommunen. Det är det argument som feodaltherrarna använde, då de gjorde gällande att bönderna inte var mogna för frihet. Kommunen, dvs arbetar- och bondedeputerades sovjet, "inför" *inga* omdaningar, som inte absolut mognat såväl i den ekonomiska verkligheten som i medvetandet hos folkets överväldigande majoritet, den ämnar inte "införa" sådana omdaningar och får inte göra det. Ju större det ekonomiska sammanbrottet och den genom kriget framkallade krisen är, desto eftertryckligare krävs en i största möjliga mån fulländad politisk form, som *underlättar* läkandet av de ohyggliga sår som kriget vållat mänskligheten. Ju mindre organisatorisk erfarenhet det ryska folket har, desto beslutsammare måste man *gripa sig an* med *folkets egna*

organisatoriska uppbyggnadsarbete – och inte organisatoriskt uppbyggnadsarbete av borgerliga politiska kannstöpere och ämbetsmän i ”inkomstbringande ställning”.

Ju snabbare vi befriar oss från den av herrar Plechanov, Kautsky & Co förvrängda pseudo-marxismens gamla fördomar, ju ivrigare vi tar itu med att hjälpa folket att genast och överallt bygga upp arbetar- och bondedeputerades sovjeter och att hjälpa dessa att ta hand om *hela* livet, ju längre herrar Lvov & Co förhalar inkallandet av konstituerande församlingen, desto lättare blir det för folket att ta ställning för en republik av arbetar- och bondedeputerades sovjeter (med hjälp av konstituerande församlingen eller utan den, om Lvov ännu mycket länge uppskjuter dess inkallande). I det nya organisatoriska uppbyggnadsarbetet av folket självt är fel oundvikliga i början, men det är bättre att göra fel och gå framåt, än att *vänta* till dess de av hr Lvov inkallade juridikprofessorerna skrivit lagar om konstituerande församlingens inkallande och den parlamentariska borgerliga republikens förevigande, om strypande av arbetar- och bondedeputerades sovjeter.

Om vi organiserar oss och bedriver vår propaganda skickligt, så kommer inte bara proletärerna utan också nio tiondelar av bönderna att vara emot polisens återupprättande, mot den oavsättliga och privilegierade ämbetsmannakåren, mot den från folket skilda armén. Och endast häri består ju den nya statstypen.

Polisens ersättande med folkmilis är en omdaning, som framgår ur revolutionens hela förlopp och som nu förverkligas på de flesta orter i Ryssland. Vi måste klargöra för massorna, att denna omdaning i de flesta borgerliga revolutioner av vanlig typ blev ytterst kortlivad och att bourgeoisin, även den mest demokratiska och mest republikanska, återupprättade polisen, som var av gammal tsaristisk typ, skild från folket, underställd bourgeoisins befäl och lämpad att på alla sätt förtrycka folket.

Det finns endast ett medel att *förhindra* att polisen återupprättas och det är att bilda en hela folkets milis och att denna sammansmälts med armén (den stående armén ersätts med allmän folkbevapning). I denna milis måste alla medborgare, manliga och kvinnliga, från 15 till 65 års ålder delta, om det är tillåtligt att med dessa endast som exempel tagna åldersgränser slå fast att såväl gamla som unga skall delta. Kapitalisterna måste betala lönarbetarna, tjänstefolket osv för de dagar, som ägnas den samhälleliga tjänsten i milisen. Om kvinnorna inte engageras att självständigt delta såväl i det politiska livet i allmänhet som i den ständiga, av alla utförda samhälleliga tjänstgöringen, kan det inte bli tal om socialism, ja inte ens om fullständig och varaktig demokrati. Och sådana ”polis”-funktioner som omsorgen om sjuka och om hemlösa barn, uppsikten över en sund bespisning m m kan överhuvudtaget inte förverkligas på ett tillfredsställande sätt utan att kvinnorna blivit helt likaberättigade inte bara på papperet utan också i praktiken.

Att förhindra polisens återupprättande, att dra med hela folkets organisatoriska krafter till att bilda en allmän milis – det är de uppgifter, som proletariatet måste föra ut till massorna för att skydda, befästa och utveckla revolutionen.

V. Krig och fred

I

{ Ur Lenin: ”Proletariatets uppgifter i vår revolution”, punkt 9 – *Red anm* }

Den mest betydande, mest påfallande yttringen av den småborgerliga våg, som översvämmat ”nästan allt”, är otvivelaktigt *det revolutionära fosterlandsförsvaret*. Just det är den värsta fienden till den ryska revolutionens vidareutveckling och framgång.

Den som gett upp på denna punkt och inte kunnat göra sig fri, han är förlorad för revolutionen. Men massorna ger upp på ett annat sätt än ledarna, och de gör sig fria *annorlunda*, genom en annan utvecklingsgång, på ett annat sätt.

Det revolutionära fosterlandsförsvaret är dels ett resultat av bourgeoisins bedrägeri mot massorna, ett resultat av böndernas och en del av arbetarnas godtrogna omedvetenhet, dels är den ett uttryck för intressena och inställningen hos småföretagaren, som till en viss grad är intresserad av annexioner och bankprofiter samt ”pietetsfullt” bevarar traditionerna från tsarismen, vilken demoraliserat storryssarna genom att göra dem till andra folks bödel.

Bourgeoisin bedrar folket genom att appellera till dess ädla stolthet över revolutionen och genom att framställa saken så, som om krigets *sociala och politiska* karaktär för Rysslands vidkommande skulle ha ändrats med denna etapp av revolutionen, sedan tsarmonarkin avlöstes av Gutjkov-Miljukovs nästan-republik. Och folket trodde detta – för en tid – till stor del på grund av de gamla fördomarna, vilka gjorde att de icke-storryska folken i Ryssland betraktades som ett slags egendom eller domän tillhörande storryssarna. Den skändliga demoralisering av det storryska folket som tsarismen åstadkom, då den vande detta att i de andra folken se någonting mindervärdigt, någonting som ”med rätta” tillhörde Storryssland, kunde inte övervinnas *med en gång*.

Av oss krävs det *förmåga* att klargöra för massorna, att krigets sociala och politiska karaktär inte bestäms genom ”god vilja” hos personer och grupper eller ens folk, utan genom den krigförande *klassens* läge och dess *politik*, vars fortsättning kriget är, genom *förbindelserna* hos kapitalet såsom den härskande ekonomiska kraften i det moderna samhället, genom det internationella kapitalets *imperialistiska karaktär*, genom Rysslands beroende – finansiellt, bankmässigt och diplomatiskt – av Storbritannien och Frankrike etc. Att förklara detta skickligt och begripligt för massorna är *inte lätt*. Felfritt skulle ingen av oss kunna göra det med en gång.

Men detta och endast detta bör vara inriktningen för eller rättare sagt innehållet i vår propaganda. Den minsta eftergift åt det revolutionära fosterlandsförsvaret är *förräderi mot socialismen*, ett fullständigt uppgivande av *internationalismen*, oavsett med vilka vackra fraser och ”praktiska” argument det än må rättfärdigas.

Parollen ”ned med kriget” är naturligtvis riktig, men den tar inte hänsyn till de aktuella uppgifternas särdrag, nödvändigheten av att *närma sig* den breda massan *på ett annat sätt*. Jag tycker den påminner om parollen ”ned med tsaren”, med vilken den oskicklige agitatorn ”på den gamla goda tiden” utan vidare gick raka vägen ut på landsbygden – och fick stryk. Det revolutionära fosterlandsförsvarets talesmän från massorna är *ärliga*, inte i personlig mening utan i klassmening, dvs de tillhör sådana *klasser* (arbetarna och de fattiga bönderna), som *faktiskt* ingenting vinner genom annexioner och förkvävning av andra folk. Helt annat är det med borgarna och herrar ”intellektuella”, som mycket väl vet, att man *inte kan* avstå från annexioner utan att avstå från kapitalets herravälde och som samvetslöst bedrar massorna med vackra fraser, med måttlösa löften och ändlösa försäkringar.

Fosterlandsförsvarets talesman från massan ser på saken primitivt, på kälkborgerligt vis: ”Jag vill inga annexioner, men tysken ’ansätter’ mig, således försvarar jag en rättvis sak och inte alls några imperialistiska intressen.” För en sådan person måste man om och om igen förklara, att det inte är fråga om hans personliga önskningar utan om politiska förhållanden och betingelser, som gäller massorna, *klasserna*, om krigets samband med kapitalets intressen, med bankernas internationella nät osv. Endast en sådan kamp mot fosterlandsförsvaret är en seriös kamp, som har utsikt till framgång – måhända inte en mycket snabb, men dock säker och varaktig framgång.

II

{ Ur Lenin: ”Proletariatets uppgifter i vår revolution”, punkt 10 – *Red anm* }

Kriget kan man inte göra slut på när man ”så önskar”. Det kan inte inställas genom ett beslut av den ena parten. Man kan inte göra slut på det genom att ”sticka bajonetten i jorden”, så som en soldat, anhängare av fosterlandsförsvaret, uttryckte sig. Kriget kan inte avslutas genom en ”överenskommelse” mellan olika länders socialister, genom en ”aktion” av alla länders proletärer, genom folkens ”vilja” osv. Alla fraser av detta slag, som fyller artiklarna i de försvarsvänliga och till hälften försvars-vänliga, de halvinternationalistiska tidningarna samt otaliga resolutioner, upprop, manifest och beslut av soldat- och arbetardeputerades sovjet – alla dessa fraser är ingenting annat än småborgarnas tomma, naiva, fromma önskningar. Det finns ingenting skadligare än dylika fraser om ”klarläggande av folkens fredsvilja”, om *ordningsföljden* i proletariatets revolutionära aktioner (efter det ryska proletariatet skulle det tyska stå ”i tur”) etc. Allt detta är blancism, ljuva drömmar, lek med ”politiska kampanjer”, det är i verkligheten en upprepning av fabeln om katten Vaska.

Kriget har inte uppstått till följd av de kapitalistiska rövarnas, onda vilja, ehuru det förvisso förs *endast* i deras intresse och berikar endast dem. Kriget har uppstått till följd av världskapitalets halvsekellånga utveckling, av dess miljarder trådar och förbindelser. Det är *omöjligt* att komma ur det imperialistiska kriget med ett språng, det är *omöjligt* att nå en demokratisk fred, en fred utan våld, om inte kapitalets välde störtas, om inte statsmakten övergår till en *annan* klass, till proletariatet.

Den ryska revolutionen i februari–mars 1917 var början till det imperialistiska krigets förvandling till inbördeskrig. Denna revolution tog det *första* steget till krigets avslutande, vilket kan tryggas endast genom ett steg *till*, nämligen statsmaktens övergång till proletariatet. Det blir början till ”ett genombrott av fronten” – kapitalintressenas front – i hela världen, och först sedan proletariatet brutit igenom *denna* front, *kan* det befria mänskligheten från krigets fasor och låta den komma i åtnjutande av en varaktig freds välsignelser.

Den ryska revolutionen har *redan* fört Rysslands proletariat ända fram till ett sådant ”genombrott” av kapitalets ”front” genom att skapa arbetardeputerades sovjet.

III

{ Ur Lenin: ”Resolution om kriget” från aprilkonferensen – *Red anm* }

Resolution om kriget, antagen av det ryska socialdemokratiska partiets (bolsjevikerna):s allryska konferens den 9 maj [26 april] 1917. Alla röstade för, utom sju som avstod att rösta.

Det nutida kriget är från båda de krigförande maktgruppernas sida ett imperialistiskt krig, dvs. det förs av kapitalisterna för delning av profiterna genom världsdominans, för marknader åt finanskapitalet (bankkapitalet), för att underkuva svaga nationer osv. Varje dag av kriget berikar finans- och industribourgeoisin och ruinerar och undergräver proletariatets och böndernas krafter i alla de krigförande, såväl som i de neutrala länderna. I Ryssland medför dessutom krigets förlängande en mycket stor fara för revolutionens landvinningar och dess fortsatta utveckling.

Övergången av statsmakten i Ryssland till den provisoriska regeringen, till godsägarnas och kapitalisternas regering, har inte förändrat och kunde inte förändra krigets karaktär och innebörd vad Ryssland beträffar.

Detta faktum visade sig särskilt åskådligt i det att den nya regeringen inte bara underlät att publicera de hemliga fördragen mellan tsar Nikolaus II och de kapitalistiska regeringarna i

England, Frankrike osv., utan även formellt och utan att rådfråga folket bekräftade dessa hemliga fördrag, vilka ger de ryska kapitalisterna fria händer att plundra Kina, Persien, Turkiet, Österrike osv. Genom dessa fördrags hemlighållande förs det ryska folket bakom ljuset angående krigets verkliga karaktär.

Ett proletärt parti som inte helt vill bryta med internationalismen, dvs. med den broderliga solidariteten mellan arbetarna i alla länder under deras kamp mot kapitalets ok, kan därför inte stödja vare sig det nuvarande kriget, den nuvarande regeringen eller dess krigslån.

Något förtroende förtjänar ej den nuvarande regeringens löften att avstå från annexioner, dvs. erövringar av främmande länder, eller från tvångsmässigt kvarhållande av någon nation inom Rysslands gränser. Ty, för det första, kapitalisterna, som är sammanbundna genom tusentals trådar med bankkapitalet, kan inte avstå från annexioner i detta krig utan att avstå från profiter av de miljarder som investerats i lån, koncessioner, krigsindustrier osv. För det andra, den nya regeringen som tagit avstånd från annexioner för att vilseleda folket, deklarerade genom Miljukov den 9 april 1917 i Moskva att den inte avstår från annexioner, och sin politiks erövringskaraktär bekräftade den i noten av den 18 april samt genom förklaringen av densamma den 22 april. För att varna folket mot kapitalisternas tomma löften, förklarar konferensen därför att man måste göra en klar skillnad mellan avståndstagande från annexioner i ord och ett avståndstagande från annexioner i handling, dvs. omedelbar publicering och annullering av alla de hemliga rövarfördragen och omedelbart erkännande av alla nationers rätt att genom fri röstning bestämma om de önskar vara oberoende stater eller ingå som en del i någon annan stat.

Den s. k. revolutionära försvarsvänlighet som i Ryssland nu har genomträngt alla narodnistiska partier (folksocialisterna, trudovikerna, socialistrevolutionärerna) och de mensjevikiska socialdemokraternas opportunistiska parti (Organisationskommittén, Tjcheidze, Tsereteli o. a.), men också majoriteten av de partilösa revolutionärerna, återspeglar, i fråga om klassinnebörden, de förmögna böndernas och en del av småägarnas intressen och synpunkt, vilka liksom kapitalisterna förtjänar på förtrycket av svaga folk. Å andra sidan är den »revolutionära försvarsvänligheten» ett resultat av kapitalisternas bedrägeri mot en del av stads- och lantproletariatet och halvproletariatet, vilka i fråga om sitt klassläge inte har något intresse av kapitalisternas profiter och av det imperialistiska kriget.

Konferensen anser att några eftergifter åt den »revolutionära försvarsvänligheten» är absolut otillåtliga och praktiskt taget innebär en fullständig brytning med internationalism och socialism. Vad de breda folkmassornas försvarsvänliga stämningar beträffar, så kommer vårt parti att kämpa mot dessa stämningar genom att oförtröttligt klargöra den sanningen att den omedvetet förtroendefulla inställningen till kapitalisternas regering för ögonblicket är ett av huvudhindren för ett snabbt avslutande av kriget.

Angående den viktigaste frågan av alla, nämligen hur man bör avsluta det nuvarande kapitalistiska kriget så fort som möjligt, men inte genom en våldsfred utan genom en verkligt demokratisk fred, så anser och deklarerar konferensen:

Detta krig kan inte avslutas genom en vägran av blott den ena sidans soldater att fortsätta kriget, med att en av de krigförande sidorna helt enkelt inställer krigshandlingarna.

Konferensen upprepar ånyo sin protest mot det låga förtal som kapitalisterna sprider mot vårt parti, nämligen att vi skulle vara för en separاتفred med Tyskland. Vi anser de tyska kapitalisterna vara likadana rövare som ryska, engelska, franska och andra kapitalister, och kejsar Wilhelm en likadan krönt rövare som Nikolaus II eller engelska, italienska, rumänska och alla andra monarker.

Vårt parti kommer tålmodigt men ihärdigt att förklara för folket den sanningen att krig förs av *regeringar*, att krig alltid oupplösligt är förknippade med politiken av bestämda *klasser*, att detta krig kan avslutas med en demokratisk fred *endast* om hela statsmakten i åtminstone flera av de krigförande länderna har övergått till proletärerernas och halvproletärerernas klass som verkligen är i stånd till att göra slut på kapitalets förtryck.

I Ryssland skulle den revolutionära klassen, som tagit statsmakten i sina händer, vidta en rad åtgärder som skulle undergräva kapitalisternas ekonomiska herravälde samt åtgärder som skulle leda till deras totala politiska oskadliggörande, och skulle omedelbart och öppet erbjuda alla nationer en demokratisk fred på basis av fullständigt avståndstagande från varje möjlig form av annexion och skadestånd. Sådana åtgärder och ett sådant öppet erbjudande av fred skulle medföra arbetarnas fullständiga förtroende för varandra i de krigförande länderna och skulle oundvikligt leda till proletariatets uppror mot de imperialistiska regeringar som motsatte sig den föreslagna freden. Ända tills den revolutionära klassen i Ryssland tar hela statsmakten, kommer vårt parti att göra allt det kan för att stödja de proletära partier och grupper utomlands, vilka faktiskt redan under kriget leder den revolutionära kampen mot sina imperialistiska regeringar och sin bourgeoisie. Vårt parti kommer i synnerhet att stödja den massförbrödning mellan soldaterna i alla de krigförande länderna, som redan har börjat vid fronten, under strävan att förvandla detta instinktiva uttryck för de förtrycktas solidaritet till en politiskt medveten rörelse, så välorganiserad som möjligt för hela statsmaktens övergång i alla krigförande länder till det revolutionära proletariatet.

VI. Socialism och kriget

[Denna artikel publicerades i början av 1915, men dess analys är varaktigt. Karl Kautsky, vars tendens kritiserats i artikeln, utträdde senare tillsammans med andra ur det socialdemokratiska partiet och organiserade sig i det oavhängiga socialistpartiet. Samtidigt som de var emot kriget, förde Kautsky-Haases oavhängiga en småborgerlig politik, attackerade bolsjevikerna; och under den tyska revolutionen förde de en mensjevikisk, huvudsakligen kontrarevolutionär politik. Detta kapitel bör läsas ihop med det avslutande kapitlet i Del 2 – ”Internationell socialism” – L.C.F.]

{ Ur Lenin: ”Andra internationalens sammanbrott”. De avsnitt som saknas i Frainas version markeras med (...) – *Red anm* }

Med internationalens sammanbrott menar man ibland helt enkelt sakens formella sida, avbrytandet av den internationella förbindelsen mellan de socialistiska partierna i de krigförande länderna, omöjligheten att sammankalla vare sig en internationell konferens eller Internationella socialistiska byrå osv. Denna ståndpunkt intar vissa socialister i de neutrala, små länderna och förmodligen rentav majoriteten inom de officiella partierna i dessa länder samt opportunisterna och deras försvarare. (...)

För de medvetna arbetarna är socialismen en seriös övertygelse och inte en bekväm täckmantel för kalkborgerligt försonliga och nationalistiskt oppositionella strävanden. Med internationalens sammanbrott menar de det himmelsskriande förräderi, som flertalet av de officiella socialdemokratiska partierna begått mot sin övertygelse, mot de högtidliga förklaringarna i talen på de internationella kongresserna i Stuttgart och Basel, i de på dessa kongresser antagna resolutionerna osv. Undgå att se detta förräderi kan bara de, som inte vill se det, som inte gagnas av att göra det. Formulerar vi saken vetenskapligt, dvs med beaktande av förhållandet mellan klasserna i det moderna samhället, måste vi säga, att de flesta socialdemokratiska partierna och i spetsen för dem främst Andra internationalens största och mest inflytelserika parti, det tyska, har ställt sig på sin generalstabs, sin regerings och sin bourgeois sida mot proletariatet. Detta är en händelse av världshistorisk betydelse, och man måste analysera den så allsidigt som möjligt. Det är för länge sedan erkänt, att kriget, trots alla färor och olyckor de medför, även gör mer eller mindre stor nytta genom att obarmhärtigt

blotta, avslöja och förstöra mycket som är ruttet, utlevat och dött i de mänskliga institutionerna. Även det europeiska kriget 1914-15 har börjat bringa mänskligheten en obestridd nytta genom att visa den framskridna klassen i de civiliserade länderna, att en avskyvärd varböld mognat i dess partier och att det från visst håll sprider sig en outhärdlig liklukt.

I

Är det ett faktum, att de viktigaste socialistiska partierna i Europa har förrått hela sin övertygelse och alla sina uppgifter? Tala om detta vill självfallet varken förrädarna själva eller de personer, som bestämt vet – eller dunkelt anar – att de måste stå på vänskaplig och fredlig fot med dem. Men hur obehagligt det än är för Andra internationalens olika ”auktoriteter” eller för deras fraktionsvänner bland socialdemokraterna i Ryssland, måste vi se på sakerna som de är, nämna dem vid deras rätta namn och säga arbetarna sanningen.

Finns det faktiska uppgifter om hur de socialistiska partierna såg på sina uppgifter och sin taktik före det nuvarande kriget och med detta krig i sikte? Det finns det obestriddligen. Det är resolutionen från den internationella socialistkongressen i Basel 1912, vilken vi återger här tillsammans med resolutionen från den tyska socialdemokratins partikongress i Chemnitz samma år som en påminnelse om socialismens ”glömda ord”.

Denna resolution, som sammanfattar alla länders väldiga propaganda- och agitationslitteratur mot kriget, är den mest exakta och fullständiga, den mest högtidliga och uttryckliga framställningen av de socialistiska åsikterna om kriget och om taktiken gentemot kriget. Man kan inte annat än som förräderi beteckna det faktum, att inte en enda av auktoriteterna inom gårdagens international och dagens socialchauvinism, vare sig Hyndman eller Guesde, vare sig Kautsky eller Plechanov, vågar påminna sina läsare om denna resolution, utan antingen helt förtiger den eller (som Kautsky) bara citerar mindre viktiga ställen och förbigår allt det väsentliga. Det är ett av de mest påtagliga utslagen av internationalens sammanbrott, att man antagit de mest ”radikala”, ultrarevolutionära resolutioner, som man på det mest skamlösa sätt glömmer eller förnekar, och samtidigt är detta också ett av de mest påtagliga bevisen för, att de enda som nu kan tro, att man kan ”rätta” socialismen och ”räta ut dess linje” enbart med hjälp av resolutioner, är personer, vilkas exempellösa naivitet gränsar till en listig önskan att föreviga det gamla hyckleriet. (...)

På sistone har väl Guesdes åsikter blivit utförligast uttryckta av guesdisten Charles Dumas i hans lilla broschyr *Freden* som vi önskar. Denne ”Jules Guesdes kanslichef”, såsom han tecknar sig på broschyrens titelblad, ”citerar” givetvis tidigare uttalanden i patriotisk anda av socialister (såsom också den tyske socialchauvinisten David i sin senaste broschyr om fosterlandsförsvaret citerar dylika uttalanden), men Baselmanifestet citerar han inte! Även Plechanov förtiger detta manifest, medan han med ovanligt självbelåten min serverar chauvinistiska plattheter. Kautsky gör som Plechanov: när han citerar Baselmanifestet *utelämnar* han alla revolutionära ställen i det (dvs hela dess väsentliga innehåll!) – troligen under förevändningen av censurförbud ... Polisen och militärmyndigheterna har med sina censurförbud mot allt tal om klasskamp och om revolution gett förrädarna mot socialismen en ”kärkommen” hjälp!

Men kanske Baselmanifestet är något slags intetsägande upprop, i vilket det inte finns något exakt innehåll, vare sig historiskt eller taktiskt, som ovillkorligen hänför sig till det nuvarande konkreta kriget?

Det är precis tvärtom. I Baselresolutionen finns det mindre av tom deklARATION och mer av konkret innehåll än i andra resolutioner. Baselresolutionen talar just om samma krig, som sedan också bröt ut, just om samma *imperialistiska* konflikter, vilka urladdade sig åren 1914-15. Konflikterna mellan Österrike och Serbien om Balkan, mellan Österrike och Italien om

Albanien osv, mellan Storbritannien och Tyskland om marknaderna och kolonierna i allmänhet, mellan Ryssland och Turkiet etc om Armenien och Konstantinopel — det är vad Basel-resolutionen talar om just med det nuvarande kriget i sikte. Just beträffande det nuvarande kriget mellan ”Europas stormakter” säger Baselresolutionen, att detta krig ”*inte kan rättfärdigas med den allra minsta förevändning om att på något sätt ligga i folkets intresse*”!

Och när nu Plechanov och Kautsky – vi tar de två mest typiska och av oss bäst kända auktoritativa socialisterna, av vilka den ene skriver på ryska och den andre översätts till ryska av likvidatorerna – (med Axelrods hjälp) letar efter alla slags ”folkliga rättfärdiganden” av kriget (eller rättare sagt vulgära, ur den borgerliga boulevardpressen hämtade sådana), när de med lärda miner och ett lager av förfalskade Marxcitater hänvisar till ”exempel”, till krigen 1813 och 1870 (Plechanov) eller krigen 1854–71, 1876–77, 1897 (Kautsky), så kan sannerligen endast personer utan en skynt av socialistisk övertygelse, utan ett spår av socialistiskt samvete ta dylika argument ”på allvar” och *underlåta* att beteckna dem som en exempellös jesuitism, som hyckleri och prostituerad av socialismen! Må den tyska partiledningen (Vorstand) bannlysa Mehrings och Rosa Luxemburgs nya tidskrift (*Die Internationale*) för dess riktiga bedömning av Kautsky, må Vandervelde, Plechanov, Hyndman & Co med hjälp av ”trippelententens” polis trakassera sina motståndare på samma sätt vårt svar skall bli att helt enkelt trycka av Baselmanifestet, som beslår ledarna med en omsvängning, som det inte finns något annat ord för än förräderi.

Baselresolutionen talar inte om ett nationellt krig, inte om ett folkkrig, som det getts exempel på i Europa och som rentav var typiska för epoken 1789–1871, den talar inte om det revolutionära kriget, som socialdemokraterna aldrig tagit avstånd ifrån, utan om det *nuvarande* kriget, som förs på den ”kapitalistiska imperialismens” och de ”dynastiska intressenas” grundval, på grundvalen av *båda* de krigförande statsgruppernas, såväl den österrikisk-tyska som den brittisk-fransk-ryska gruppens ”erövringspolitik”. Plechanov, Kautsky & Co hedrar direkt arbetarna, när de upprepar den själviska lögn, varmed bourgeoisin i alla länder av alla krafter strävar efter att framställa detta imperialistiska, koloniala plundringskrig som ett folkkrig och ett försvarskrig (för vem det än må vara), och när de söker rättfärdiga det genom att välja ut historiska exempel på icke-imperialistiska krig.

Frågan om det nuvarande krigets imperialistiska, rovlystna och antiproletära karaktär har för länge sedan lämnat det rent teoretiska stadiet. Inte nog med att imperialismen redan i alla sina huvuddrag blivit teoretiskt bedömd som den döende, ålderdomssvaga, ruttna bourgeoisins kamp om världens uppdelning och de ”små” nationernas förslavning. Inte nog med att dessa slutsatser upprepats tusentals gånger i hela den ofantliga socialistiska pressen i *alla* länder. Inte nog med att t ex en representant för en med oss ”allierad” nation, fransmannen Delaisi, i sin broschyr *Det kommande kriget* (skriven 1911!) populärt klargjorde det nuvarande krigets roffarkaraktär även från den franska bourgeoisins sida. Inte nog härmed. Representanter för alla länders proletära partier uttalade i Basel enhälligt och uttryckligt sin orubbliga övertygelse att ett krig just av imperialistisk karaktär var i antågande och drog *taktiska* slutsatser av detta. Därför måste bli alla hänvisningar till att skillnaden mellan ’nationell och internationalistisk taktik inte blivit tillräckligt diskuterad (jfr Axelrods senaste intervju i nr 87 och 90 av *Nasje Slovo*) osv, osv direkt avvisas som sofismer. Det är en sofism, ty det är en sak att företa en allsidig vetenskaplig undersökning av imperialismen; en sådan undersökning har bara påbörjats och den är till sitt väsen oändlig liksom vetenskapen överhuvudtaget är oändlig. En annan sak är grundvalarna för den socialistiska taktiken mot den kapitalistiska imperialismen, vilka framlagts i miljoner exemplar av socialdemokratiska tidningar och i internationalens beslut.

De socialistiska partierna är inte diskussionsklubbar, utan det kämpande proletariats organisationer, och när en rad bataljoner gått över till fiendens sida, måste de betecknas och brännmärkas som förrädare och man får inte låta sig "fångas" av hycklande tal om att "inte alla" uppfattar imperialismen "lika", att chauvinisten Kautsky och chauvinisten Cunow är i stånd att skriva volymer om att frågan "inte blivit tillräckligt diskuterad" etc, osv.

Kapitalismen kommer *aldrig* att bli *fullständigt* utforskad i *alla* yttringar av dess rovlystnad, i alla de minsta förgreningarna av dess historiska utveckling och dess nationella särdrag; de lärda (och särskilt pedanterna) kommer aldrig att upphöra att tvista om detaljerna. Att "på grund härav" avstå från den socialistiska kampen mot kapitalismen, från att gå emot dem som förrått denna kamp, vore löjligt – men vad annat är det som Kautsky, Cunow, Axelrod osv föreslår oss att göra?

Nu, efter krigets utbrott, har ju ingen ens försökt att analysera Baselresolutionen och påvisa att den är oriktig!

II

Men kanske de uppriktiga socialisterna stödde Baselresolutionen därför att de förutsåg, att kriget skulle skapa en revolutionär situation, men att händelserna vederlagt dem och revolutionen visat sig vara omöjlig?

Just med en sådan sofism försöker Cunow (i sin broschyr Partisammanbrott? och i en rad artiklar) rättfärdiga sin övergång till bourgeoisies läger, och dylika "argument" möter vi antydningssvis hos nästan alla socialchauvinister med Kautsky i spetsen. Förhoppningarna om revolutionen visade sig vara en illusion, och det är inte en marxists sak att försvara illusioner, resonerar Cunow. Denne struveist säger dock inte ett enda ord om att "illusionen" delades av alla som undertecknade Baselmanifestet, utan söker som en särdeles ädel människa att skjuta skulden på den yttersta vänstern, på sådana som Pannekoek och Radek!

Låt oss i sak granska argumentet, att Baselmanifestets författare uppriktigt förutsatte revolutionens ankomst men att händelserna vederlade dem. Baselmanifestet säger: 1) att kriget kommer 'att skapa en ekonomisk och politisk kris; 2) att arbetarna kommer att betrakta sitt deltagande i kriget som en förbrytelse, betrakta det som brottsligt att "skjuta på varandra för kapitalisternas profit, dynastiernas ärelystnad eller uppfyllandet av hemliga diplomatiska överenskommelser", att krig framkallar "avsky och förbittring" bland arbetarna; 3) att socialisterna är förpliktade att utnyttja denna kris och detta sinnessillstånd hos arbetarna för att "väcka folket och påskynda kapitalismens sammanbrott"; 4) att "regeringarna" – alla utan undantag – inte kan börja krig "utan risk för sig själva"; 5) att regeringarna "fruktar den proletära revolutionen"; 6) att regeringarna "bör minnas" Pariskommunen (dvs inbördeskriget), 1905 års revolution i Ryssland osv. Allt detta är fullständigt klara tankar; de innehåller ingen *garanti* för att revolutionen skall komma; tonvikten har i dem lagts på en precis karakteristik av *fakta* och *tendenser*. Den som med anledning av sådana tankar och resonemang säger, att det väntade revolutionsutbrottet visat sig vara en illusion, ådagalägger inte en marxistisk, utan en struveistisk inställning, en polis- och renegatinställning till revolutionen.

För en marxist är det otvivelaktigt, att en revolution är omöjlig utan en revolutionär situation och att inte varje revolutionär situation leder till revolution. Vilka är, allmänt talat, kännetecknen på en revolutionär situation? Vi misstar oss säkerligen inte, om vi påpekar följande tre huvudkännetecken: 1) De härskande klasserna kan inte upprätthålla sitt välde i oförändrat skick; en eller annan kris i "överskikten", kris för den härskande klassens politik, varigenom det bildas en bräsch, där de förtryckta massornas missnöje och förbittring kommer till utbrott. För att revolutionen skall bryta ut räcker det vanligtvis inte med att "underskikten inte vill" utan det fordras även att "överskikten inte kan" leva på det gamla sättet. 2) De förtryckta

klassernas nöd och olyckor skärps utöver det vanliga. 3) De nämnda orsakerna framkallar en betydande ökning av aktiviteten hos massorna, vilka under en ”fredlig” epok lugnt låter sig plundras, men under stormiga tider drivs till självständig historisk aktion såväl av hela krisläget som av ”överskikten” själva.

Utan dessa objektiva förändringar, som inte bara är oberoende av de enskilda gruppernas och partiernas vilja, utan också av de enskilda klassernas vilja, är revolutionen – som allmän regel – omöjlig. Totaliteten av dessa objektiva förändringar kallas just en revolutionär situation. En sådan situation förelåg i Ryssland 1905 och under alla revolutionsepoker i väst; men den förelåg även i Tyskland på 1860-talet och i Ryssland 1859-61 och 1879-80, även om det inte blev någon revolution i dessa fall. Varför? Därför att det inte uppstår en revolution ur varje revolutionär situation, utan endast ur en sådan situation, där till de ovan uppräknade objektiva förändringarna även kommer en subjektiv förändring, nämligen den revolutionära *klassens* förmåga till revolutionära massaktioner, som är tillräckligt *starka* för att krossa (eller bryta ned) den gamla regeringen som aldrig ”faller”, inte ens under en krisepok, om man inte ”fäller” den.

Sådana är de marxistiska åsikterna om revolutionen, som många, många gånger utvecklats och erkänts som obestridliga av alla marxister och som för oss ryssar särskilt påtagligt bekräftades genom 1905 års erfarenheter. Vad förutsatte då Baselmanifestet 1912 i detta avseende och vad hände 1914–15?

Det förutsatte en revolutionär situation, vilken kort beskrevs som ”en ekonomisk och politisk kris”. Har den inträtt? Otvivelaktigt ja. Socialchauvinisten Lensch (som försvarar chauvinismen öppnare, uppriktigare och ärligare än hycklarna Cunow, Kautsky, Plechanov & Co) uttryckte sig rentav så här: ”Det är ett slags *revolution* vi upplever” (s 6 i hans broschyr *Den tyska socialdemokratin och världskriget*, Berlin 1915). En politisk kris existerar: inte en enda av regeringarna hyser tillförsikt om morgondagen, inte en enda är fri från faran för en finanskrasch, hotet att berövas territorier, att fördrivas från sitt land (så som regeringen fördrevs från Belgien). Alla regeringar lever på en vulkan, alla appellerar *själva* till massornas aktivitet och heroism.

Hela den politiska regimen i Europa är skakad och säkerligen kommer ingen att förneka, att vi trätt in i en epok av de största politiska konvulsioner (och kommer allt djupare in i den – jag skriver detta samma dag som Italien förklarar krig). När Kautsky två månader efter krigsförklaringen skrev (den 2 oktober 1914 i *Die Neue Zeit*) att ”aldrig är en regering så stark, aldrig är partierna så svaga som då ett krig bryter ut”, så är detta ett litet prov på Kautskys förfalskning av den historiska vetenskapen till förmån för südekumarna och de övriga opportunisterna. Aldrig har en regering så stort behov av instämmande av de härskande klassernas alla partier och av de förtryckta klassernas ”fredliga” underkastelse under detta herravälde som i krigstid. Detta för det första. Och för det andra: även om regeringen, särskilt i ett land som väntar en snabb seger, ”då ett krig bryter ut” *tycks* allsmäktig, har ingen någonsin eller någonstades i världen knutit förväntningarna om en revolutionär situation uteslutande till det ögonblick, då ett krig ”bryter ut”, än mindre identifierat ”det som tycks” med det *verkliga*.

Alla har vetat, insett och erkänt, att ett europeiskt krig skulle bli svårare än något tidigare krig. Erfarenheterna av kriget bekräftar detta allt mera. Kriget sprider sig. Europas politiska grundvalar skakas alltmera. Massornas lidanden är förfärliga, och regeringarnas, bourgeoisins och opportunisternas ansträngningar att förtiga dessa lidanden slår allt oftare slint. Vissa kapitalistgruppers krigsprofiter är exempellöst, skandalöst höga.

Motsättningarna skärps kolossalt. Massornas stumma förbittring, de förtryckta och okunniga skiktens dunkla önskan om en dräglig (”demokratisk”) fred, det begynnande mullret i ”under-

skikten” – allt detta är förhanden. Men ju längre kriget dras ut och skärps, desto starkare utvecklar regeringarna själva – och måste göra detta – massornas aktivitet genom att uppmana dem till extraordinära kraftansträngningar och självupppoffringar. Erfarenheterna av kriget såväl som erfarenheterna av varje kris i historien, varje stor olycka och varje avgörande vändning i människornas liv, förslöar och bryter ned några, *men upplyser och stålsätter däremot andra*. På det stora hela taget, i hela världens historia, har de senare visat sig vara talrikare och starkare än de förra, med undantag av enskilda fall, då den ena eller andra staten förfallit och gått under.

Ett fredsslut är inte bara ur stånd att ”på en gång” göra slut på alla dessa lidanden och hela denna skärpning av motsättningarna utan kommer tvärtom att i många avseenden göra dessa lidanden ännu kännbarare och särskilt påtagliga för de mest efterblivna befolkningsskikten.

Kort sagt, en revolutionär situation är förhanden i de flesta av Europas avancerade länder och stormakter. I detta avseende har det som Baselmanifestet förutsåg *helt* slagit in. Att direkt eller indirekt förneka denna sanning eller förtiga den, som Cunow, Plechanov, Kautsky & Co gör, innebär att säga den största osanning, att bedra arbetarklassen och gå bourgeoisin tillhanda. (...)

III

Men hur *kunde* det hända att de mest kända representanterna och ledarna för Andra internationalen förrådde socialismen? Denna fråga skall vi ingående uppehålla oss vid längre fram, sedan vi först behandlat försöken att ”teoretiskt” rättfärdiga detta förräderi. Låt oss försöka karakterisera socialchauvinismens viktigaste teorier, vilka kan anses representeras av Plechanov (han upprepar företrädesvis de brittisk-franska chauvinisternas, Hyndmans och hans nya anhängares, argument) och Kautsky (som framför avsevärt mer ”subtila” argument, vilka ser ut att teoretiskt vara ojämförligt mer solida).

Den primitivaste av dessa teorier är väl den om vem som ”startade” kriget. Vi har blivit överfallna, vi försvarar oss. Proletariatets intressen kräver, att de som bryter den europeiska freden slås tillbaka. Detta är ett omkväde i alla regeringsförklaringar och deklamationer i all borgerlig och gul press i hela världen. T o m en så utsliten platthet putsar Plechanov upp med det hos denne författare obligatoriska jesuitiska åberopandet av ”dialektiken”: med beaktande av den konkreta situationen måste man framför allt finna ut vem som startade kriget och göra upp räkningen med honom, alla övriga frågor får uppskjutas tills en annan situation inträder (se Plechanovs broschyr *Om kriget*, Paris 1914, och Axelrods upprepande av dess argument i *Golos*, nr 86 och 87). Plechanov har slagit rekord i den ädla sporten att låta sofisteri ersätta dialektik. Sofisten tar ett ”argument” ur högen, och redan Hegel sade med rätta att man kan finna ”argument” för absolut allting här i världen. Dialektiken kräver en allsidig undersökning av den ifrågavarande samhällsliga företeelsen i dess utveckling och att det yttre, det skenbara förs tillbaka på de grundläggande drivkrafterna, på produktivkrafternas utveckling och på klasskampen. Plechanov tar ut ett citat ur den tyska socialdemokratiska pressen: tyskarna erkände själva före kriget att Österrike och Tyskland hade anstiftat det – och därmed basta.

Att de ryska socialisterna många gånger avslöjat tsarismens planer på att erövra Galizien, Armenien osv förtiger Plechanov.

Hos honom finns inte ens skymten av ett försök att beröra åtminstone de tre senaste årtiondenas ekonomiska och diplomatiska historia. Men denna historia bevisar ovederläggligt att *båda* de nu krigförande maktgruppernas politik rört sig kring en huvudaxel, nämligen att

erövra kolonier, plundra främmande länder och tränga undan och ruinera en framgångsrikare konkurrent.¹

Tillämpad på krigen är dialektikens grundsats, som Plechanov så skamlöst förvränger till förmån för bourgeoisin, att "*kriget helt enkelt är politikens fortsättning med andra* [nämligen vålds-] *medel*". Så lyder formuleringen hos Clausewitz², en av de stora författarna i krigshistoriska frågor, vars idéer befruktades av Hegel. Just en sådan uppfattning hade alltid Marx och Engels, vilka betraktade *varje* krig som en *fortsättning* på den politik, som ifrågavarande, berörda makter – och de *olika klasserna* inom dem – förde vid ifrågavarande tid.

Plechanovs grova chauvinism är baserad på exakt samma teoretiska ståndpunkt som Kautskys mer subtila, försonligt sliskiga chauvinism, när den sistnämnde med följande resonemang sanktionerar att socialisterna i alla länder går över på "sina" kapitalisters sida:

Alla har rätt och plikt att försvara sitt fosterland. Den sanna internationalismen består i att tillerkänna alla nationers socialister denna rätt, däribland även dem som för krig mot min nation ... (se *Die Neue Zeit*, 2 oktober 1914, och andra skrifter av samme författare).

Detta makalösa resonemang är ett så gränslöst banalt hån mot socialismen, att det bästa svaret på det vore att beställa en medalj med bilder av Wilhelm II och Nikolaus II på ena sidan och av Plechanov och Kautsky på den andra. Den sanna internationalismen skall således bestå i att rättfärdiga att franska arbetare i "fosterlandsförsvarets" namn skjuter på tyska och tyska arbetare på franska!

¹ Den brittiske pacifisten Brailsford, som inte har någonting emot att rentav posera som socialist, har skrivit en högst lärorik bok: *Stålets och guldets krig* (London 1914, boken är daterad mars 1914!). Författaren inser helt klart, att de nationella frågorna i allmänhet står i bakgrunden, att de redan är lösta (s 35), att det inte är detta frågan gäller, att det är Bagdadbanan, leveransen av råls till den, gruvorna i Marocko osv, som är "den moderna diplomatins typiska fråga" (s 36). En av de "lärorikaste händelserna i den europeiska diplomatins nyaste historia" anser författaren med rätta vara de franska patrioternas och de brittiska imperialisternas kamp mot Caillaux' försök (åren 1911 och 1913) att få till stånd en försoning med Tyskland genom en överenskommelse om fördelningen av de koloniala inflytelsesfärena och om de tyska papperens notering på Parisbörsen. Den *brittiska* och den *franska* bourgeoisin *torpederade* en sådan överenskommelse (s 38-40). Imperialismens mål är kapitalexport till svagare länder (s 74). Profiten på sådant kapital utgjorde i Storbritannien 90-100 miljoner pund sterling år 1899 (Giffen), 140 miljoner år 1909 (Paish). Men Lloyd George – tillfogar vi för egen del – har i ett tal för kort tid sedan uppskattat den till 200 miljoner pund sterling, alltså nästan 2 miljarder rubel. – Smutsiga manipulationer och mutor till den turkiska aristokratin, anställningar åt den brittiska aristokratis söner i Indien och Egypten – det är vad saken rör sig om (s 85-87). En högst obetydlig minoritet profiterar på rustningar och krig, men bakom detta fåtal står den samhället och finansmännen, bakom fredsmännen däremot står splittrade befolkningen (s 93). En pacifist, som idag talar om fred och avrustning, visar sig i morgon vara medlem av ett parti, som är fullständigt beroende av krigsleverantörerna (s 161). Om trippelententen visar sig vara den starkaste, kommer den att ta Marocko och dela upp Persien; om trippelalliansen vinner, kommer den att ta Tripolis, sätta sig fast i Bosnien och lägga under sig Turkiet (s 167). London och Paris gav i mars 1906 Ryssland miljarder och hjälpte därigenom tsarismen att slå ned frihetsrörelsen (s 225-228). Storbritannien hjälper nu Ryssland med att kväva Persien (s 229). Ryssland satte igång Balkankriget (s 230). Allt detta är ingenting nytt, inte sant? Är inte allt detta allmänt känt och upprepat tusen gånger i de socialdemokratiska tidningarna i hela världen? Strax före krigsutbrottet ser en brittisk borgare detta klart och tydligt. Men vilket oanständigt struntprat, vilket outhärdligt hyckleri och vilken sliskig lögn blir inte Plechanovs och Potresovs teorier om Tysklands skuld eller Kautskys teorier om "perspektiven" för avrustning och långvarig fred under kapitalismen, när de ställs inför dessa enkla och allmänt kända fakta!

² Carl von Clausewitz, *Vom Kriege*, Werke, I Bd., S. 28; jfr b III, s 139f: "Visserligen vet man, att kriget bara framkallas genom regeringarnas och folkens politiska umgänge. Men vanligtvis tänker man sig saken så, att detta umgänge upphör med krigets början och att det inträder ett helt annat tillstånd, som endast är underkastat sina egna lagar. Vi däremot hävdar, att kriget inte är någonting annat än en fortsättning på det politiska umgänget med inblandning av andra medel."

Men ser vi närmare på de teoretiska förutsättningarna för Kautskys resonemang, finner vi just samma uppfattning, som för cirka 80 år sedan förlöjligades av Clausewitz, nämligen att de historiskt skapade politiska relationerna mellan folk och klasser upphör i och med ett krigsutbrott och att då en helt annan situation inträder! Det finns ”helt enkelt” angripare och försvarare, ”helt enkelt” motvärn mot ”fosterlandets fiender”! De imperialistiska stormakternas förtryck av en hel rad nationer, som utgör mer än hälften av jordens befolkning, konkurrensen mellan dessa länders bourgeoisier om bytets delning, kapitalets strävan att splittra och undertrycka arbetarrörelsen – allt detta har med ens försvunnit ur Plechanovs och Kautskys synkrets, ehuru de själva i årtionden före kriget beskrev just denna ”politik”.

Socialchauvinismens båda hövdingar använder härvid lögnaktiga hänvisningar till Marx och Engels som ”trumpf”-argument: Plechanov påminner om Preussens nationella krig 1813 och Tysklands 1870. Kautsky söker med höglörd min bevisa, att Marx avgjorde frågan om vilken sidas (dvs vilken bourgeoisier) seger, som vore att föredra i krigen 1854-55, 1859 och 1870-71, och att marxisterna gjorde på samma sätt i krigen 1876-77 och 1897. I alla tider har det varit alla sofisternas metod att ta exempel som uppenbart hänför sig till principiellt olika fall. De tidigare krigen, som man hänvisar till, var en ”fortsättning på den politik”, som följdes under bourgeoisins mångåriga nationella rörelser, rörelser som var riktade mot en främmande, utländsk nations förtryck och mot absolutismen (den turkiska och den ryska). På den tiden kunde det inte existera någon annan fråga än frågan om vilken bourgeoisier seger man borde föredra. Genom att *underblåsa* det nationella hatet kunde marxisterna *på förhand* mana folken till krig av denna typ, liksom Marx 1848 och senare uppmanade till krig mot Ryssland, och liksom Engels 1859 underblåste tyskarnas nationella hat mot deras förtryckare, Napoleon III och den ryska tsarismen.¹

Att jämföra ”fortsättningen på den politik”, som bestod i kamp mot feodalismen och absolutismen, den för sin frihet kämpande bourgeoisins politik, med ”fortsättningen på den politik”, som förs av den ålderdomssvaga, *dvs* imperialistiska bourgeoisier, *dvs* en bourgeoisier, som har plundrat hela världen, en reaktionär bourgeoisier, som i förbund med feodalherrarna förtrycker proletariatet – det är detsamma som att jämföra meter med kilo. Det är detsamma som att jämföra sådana ”representanter för bourgeoisier” som Robespierre, Garibaldi, Zjeljabov med ”bourgeoisiers representanter” Millerand, Salandra och Gutjkov.

Man kan inte vara marxist utan att hysa den djupaste aktning för de stora borgerliga revolutionärerna, som hade världshistorisk rätt att tala på sina borgerliga ”fosterlands” vägnar, genom vilka tiotals miljoner människor i de nya nationerna lyftes upp till en civiliserad tillvaro i kampen mot feodalismen. Och man kan inte vara marxist utan att hysa förakt för sofistriet hos Plechanov och Kautsky, vilka talar om ”fosterlandsförsvar”, när de tyska imperialisterna kväver Belgien eller när Storbritanniens, Frankrikes, Rysslands och Italiens imperialister ingår avtal om att plundra Österrike och Turkiet.

Det finns ytterligare en ”marxistisk” teori i socialchauvinismen: socialismen är baserad på en snabb utveckling av kapitalismen; mitt lands seger kommer att påskynda kapitalismens utveckling i detta land och följaktligen även socialismens inträde; ett nederlag för mitt land

¹ För övrigt betecknar hr Gardenin i *Zjizn* det som ”revolutionär chauvinism”, men dock chauvinism, när Marx 1848 gick in för ett revolutionärt krig mot de folk i Europa, som i praktiken hade visat sig vara kontrarevolutionära, nämligen ”slaverna och särskilt ryssarna”. En dylik förebråelse mot Marx bevisar bara än en gång, att denne ”vänster”-socialistrevolutionär är opportunist (eller – riktigare också – hans fullständiga inkonsekvens). Vi marxister har alltid varit och är fortfarande för ett revolutionärt krig mot kontrarevolutionära folk. Om t ex socialismen segrar i Amerika eller Europa 1920 och – låt oss anta det – Japan och Kina då sätter igång sina bismarckar emot oss, till en början bara på diplomatisk väg, så kommer vi att vara för ett revolutionärt angreppskrig mot dem. Verkar det egendomligt för er, hr Gardenin? Men så är ni också en revolutionär av Ropsjins typ!

kommer att hämma dess ekonomiska utveckling och följaktligen även socialismens inträde.
(...)

Struveismen är inte bara en rysk utan, som de senaste händelserna särskilt åskådligt visar, en internationell företeelse, som representerar de borgerliga teoretikernas strävan att dräpa marxismen ”med mildhet”, att kväva den i sin famn och genom att skenbart erkänna ”alla” marxismens ”verkligt vetenskapliga” sidor och element med *undantag av* dess ”agitatoriska”, ”demagogiska”, ”blanquistisk-utopiska” sida. Med andra ord: man tar från marxismen allt, som är acceptabelt för den liberala bourgeoisin, inklusive kampen för reformer, klasskampen (utan proletariats diktatur), det ”allmänna” erkännandet av de ”socialistiska idealen” och kapitalismens ersättande med ett ”nytt system”, och kastar ”bara” bort marxismens levande själ, dess revolutionära anda.

Marxismen är teorin om proletariats befrielse. Det är därför förstaeligt, att de medvetna arbetarna måste ägna största uppmärksamhet åt den process, där marxismen ersätts med struveism.

Drivkrafterna i denna process är talrika och mångskiftande. Här noterar vi bara de tre viktigaste: 1) Vetenskapens utveckling ger alltmer material, som bevisar att Marx hade rätt. Man måste därför bekämpa honom på ett hycklande sätt, inte uppträda öppet mot grundvalarna för marxismen, utan skenbart erkänna den, urvattna dess innehåll med sofismer och sålunda förvandla marxismen till en för bourgeoisin oskadlig helig ”ikon”. 2) Opportunismens utveckling inom de socialdemokratiska partierna stöder en sådan ”omstöpning” av marxismen och tillrättalägger den för ett rättfärdigande av all slags eftergifter åt opportunismen. 3) Imperialismens period är världens uppdelning mellan de ”stora”, privilegierade nationerna, som förtrycker alla övriga nationer. Smulor av det byte, som dessa privilegier och detta förtryck inbringa, tillfaller otvivelaktigt vissa skikt av småbourgeoisin och aristokratin samt arbetarklassens byråkrati. Dessa skikt, som utgör en ytterst liten minoritet av proletariats och de arbetande massorna, dras till ”struveismen”, emedan den rättfärdigar deras förbund med den ”egna” nationella bourgeoisin mot alla nationers förtryckta massor. Detta skall vi tala ytterligare om längre fram, i samband med frågan om orsakerna till internationalens sammanbrott.

IV

Socialchauvinismens mest subtila teori – den som bäst förstår att ge sig sken av att vara vetenskaplig och internationell – är Kautskys teori om ”ultraimperialismen”. Vi återger här med upphovsmannens egna ord den tydligaste, exaktaste och senaste framställningen av denna teori:

”Den protektionistiska rörelsens tillbakagång i Storbritannien, tullsänkningen i Amerika, avrustningssträvandena, den snabba minskningen av kapitalexporten från Frankrike och Tyskland under de sista åren före kriget och slutligen den tilltagande internationella sammanflätningen av finanskapitalets olika klickar har föranlett mig att överväga om det inte vore möjligt, att den nuvarande imperialistiska politiken trängs undan av en ny, ultraimperialistisk politik, som i stället för kampen mellan de nationella finanskapitalen sätter en gemensam utsugning av världen genom det internationellt förenade finanskapitalet. En dylik ny fas av kapitalismen är i varje fall tänkbar. Om den också är genomförbar har vi ännu inte tillräckliga förutsättningar att kunna avgöra.” (*Die Neue Zeit*, nr 5, den 30 april 1915, s 144)

”... Det nuvarande krigets förlopp och utgång kan bli avgörande härför. Det kan fullständigt trampa sönder ultraimperialismens svaga groddar genom att det också i högsta grad stegrar finanskapitalisternas nationella hat, driver kapprustningen vidare och gör ett andra världskrig oundvikligt. Då kommer den prognos, som jag formulerade i min broschyr *Vägen till makten* att förverkligas i ohygglig omfattning, då kommer klassmotsättningarnas skärpning men också kapitalismens

moraliska utdöende [bokstavligen: "ruinering, Abwirtschaftung", sammanbrott] att snabbt tillta ... [Det bör anmärkas, att Kautsky med detta tillkrånglade ord helt enkelt menar den "fiendskap", som "mellanskikten mellan proletariat och finanskapital", nämligen "de intellektuella, småborgarna och t o m småkapitalisterna", hyser mot kapitalismen.] Men kriget kan också sluta annorlunda. Det kan sluta på ett sätt, som leder till att ultraimperialismens svaga groddar stärks. Dess lärdomar [lägg märke till detta!] kan påskynda en utveckling, som i fredstid länge skulle låtit vänta på sig. Om saken går därhän, till överenskommelse mellan nationerna, till avrustning och en varaktig fred, så kan de värsta orsakerna, som före kriget i växande grad ledde till kapitalismens moraliska bortdöende, försvinna". Naturligtvis kommer kapitalismens nya fas att medföra "nya olyckor" för proletariatet, "kanske ännu värre än de som övervunnits", men "för en tid" ... "skulle ultraimperialismen" ... "kunna medföra ett skede av nya förhoppningar och förväntningar inom kapitalismen" (s 145).

Hur deduceras ett rättfärdigande av socialchauvinismen ur denna "teori"?

På ett – för en "teoretiker" – tämligen underligt sätt, nämligen följande:

Vänstersocialdemokraterna i Tyskland säger, att imperialismen och de krig den framkallar inte är någon tillfällighet, utan en nödvändig produkt av kapitalismen, som lett till finanskapitalets herravälde. Därför är det nödvändigt att övergå till revolutionär masskamp, ty den relativt fredliga utvecklingens epok är förbi. "Höger"-socialdemokraterna förklarar skamlöst: eftersom imperialismen är "nödvändig", måste också vi vara imperialister. Som "centrist" söker Kautsky försona dessa båda.

"Den yttersta vänstern", skriver han i sin broschyr *Nationalstat, imperialistisk stat och statsförbund* (Nürnberg 1915), vill "ställa upp" socialismen mot den oundvikliga imperialismen, dvs "inte bara propagandan för socialismen, som vi under ett halvt århundrade ställt upp mot alla former av det kapitalistiska herraväldet, utan socialismens omedelbara förverkligande. Detta ser mycket radikalt ut, men det är bara ägnat att *driva alla*, som *inte tror* på socialismens omedelbara förverkligande i praktiken, över till imperialismens läger." (S. 71, kursiv av oss)

När Kautsky talar om socialismens omedelbara förverkligande, "förverkligar" han en förvrängning genom att utnyttja det förhållandet, att man i Tyskland, särskilt under krigscensuren, inte kan tala om revolutionära aktioner. Kautsky vet mycket väl, att vänsterflygeln av partiet kräver *omedelbar* propaganda och förberedande av revolutionära aktioner, men alls inte "socialismens omedelbara förverkligande i praktiken".

Vänsterflygeln drar av imperialismens nödvändighet slutsatsen att revolutionära aktioner är nödvändiga. "Teorin om ultraimperialismen" tjänar för Kautsky som ett medel *att rättfärdiga opportunisterna*, att ge sken av att de inte alls gått över på bourgeoisins sida, utan helt enkelt "inte tror" på socialismens omedelbara genomförande och lever i förväntan på att det "kanske" förestår oss ett nytt "skede" med avrustning och varaktig fred. Denna "teori" går och kan *endast* gå ut på att Kautsky med *hoppet* om ett *nytt* fredligt skede av kapitalism söker rättfärdiga opportunisternas och de officiella socialdemokratiska partiernas anslutning till bourgeoisin och deras uppgivande av den revolutionära (dvs den proletära) taktiken under *det nuvarande stormiga skedet*, och det trots Baselmanifestets högtidliga uttalanden!

Observera att Kautsky inte säger, att den nya fasen uppstår och måste uppstå ur vissa förhållanden och villkor, utan att han tvärtom direkt förklarar: jag kan inte ens ännu avgöra om den nya fasen är "*genomförbar*".

Och betrakta i själva verket de "tendenser" till ett nytt skede, som Kautsky angett. Det är frapperande, att författaren hänför "avrustningssträvanden" till ekonomiska fakta! Detta innebär att bakom menlöst kalkborgerligt prat och drömmeri gömma sig för obestridliga fakta, som överhuvudtaget inte går ihop med teorin om att motsättningarna trubbas av. Kautskys

”ultraimperialism” – i förbigående sagt uttrycker detta ord inte alls det, som författaren vill säga – innebär en oerhörd *avtrubning* av kapitalismens motsättningar.

Man säger till oss, att den protektionistiska rörelsen är på tillbakagång i Storbritannien och Amerika. Var finns här ens den ringaste tendens till ett nytt skede? Amerikas protektionism, som drivits till det yttersta, har mildrats, men protektionismen finns kvar liksom privilegierna och preferenstillarna till Storbritanniens förmån finns kvar i detta lands kolonier. Låt oss erinra oss vad det berodde på att kapitalismens föregående, ”fredliga” epok blivit avlöst av den nuvarande, imperialistiska epoken. Det beror på att den fria konkurrensen har gett rum för de monopolistiska kapitalist-sammanslutningarna och att hela jordklotet är uppdelat. Det är klart, att båda dessa fakta (och faktorer) har en verkligt världsomspännande betydelse. Frihandel och fredlig konkurrens var möjliga och nödvändiga, så länge kapitalet obehindrat kunde utvidga sina kolonier och erövra ännu oupptagna jordar i Afrika osv, medan kapital-koncentrationen ännu var svag och det ännu inte fanns monopolistiska företag, dvs så väldiga företag, att de behärskar *hela* den ifrågakvarande industrigrenen.

Sådana monopolistiska företags uppkomst och tillväxt (sannolikt har denna process inte stannat av vare sig i Storbritannien eller i Amerika? Knappast ens Kautsky kommer att våga bestrida, att kriget har påskyndat och skärpt den) gör den tidigare fria konkurrensen *omöjlig* och rycker undan marken under fötterna på den, medan jordklotets uppdelning *framtingar* en övergång från fredlig expansion till väpnad kamp om en *nyuppdelning* av kolonierna och inflytelsesfärerna.

Det vore löjligt att tro, att protektionismens *tillbakagång* i två länder skulle kunna ändra någonting i detta avseende.

Vidare: minskningen av kapitalexporten i *två* länder under några år. Enligt t ex Harms’ statistik hade vart och ett av dessa två länder, Frankrike och Tyskland, år 1912 ca 35 miljarder mark (ungefär 17 miljarder rubel) investerade utomlands, medan Storbritannien ensamt hade dubbelt så mycket.¹

Kapitalexporten har aldrig ökat jämnt under kapitalismen och har inte heller kunnat göra det. Att kapitalackumuleringen skulle ha avtagit eller att hemmamarknadens volym skulle ha ändrat sig väsentligt t ex på grund av en stor förbättring av massornas läge – det kan Kautsky inte ens antyda. Under sådana omständigheter kan man av kapitalexportens minskning under några år i två länder på intet sätt dra slutsatsen att en ny era inträtt.

”Den tilltagande internationella sammanflätningen av finanskapitalets olika klickar.”

Detta är den enda verkligt allmänna och otvivelaktiga tendensen inte bara under några få år och inte bara i två länder, utan i hela världen, inom hela kapitalismen. Men varför måste härav följa en strävan till avrustning och inte – som hittills – till rustningar? Låt oss ta vilken som helst av de ”kanon”-firmor (och överhuvudtaget firmor som producerar krigsmateriel), som har världs betydelse, t ex Armstrong. För kort tid sedan meddelade den engelska tidskriften *The Economist* (den 1 maj 1915) den upplysningen, att denna firmas *profit* hade stigit från 606 000 pund sterling (cirka 6 miljoner rubel) 1905-06 till 856 000 år 1913 och till 940 000 (9 miljoner rubel) 1914. Finanskapitalets sammanflätning är här mycket stark och ökar alltjämt; tyska kapitalister ”deltar” i den brittiska firmans affärer; brittiska firmor bygger ubåtar åt

¹ Se Bernhard Harms, *Probleme der Weltwirtschaft* (Världsekonomin problem – Red), Jena 1912; George Paish, *Great Britains Capital Investments in Colonies etc* i *Journal of the Royal Statistical Society*, vol. LXXIV, 1910/11, p. 167 (Storbritanniens kapitalinvesteringar i kolonierna etc i Kungliga statistiska sällskapets tidskrift, band LXXIV, 1910/11, s 167 – Red). Lloyd George uppskattade i ett tal i början av 1915 de brittiska kapitalinvesteringarna utomlands till 4 miljarder pund sterling, dvs ca 80 miljarder mark.

Österrike osv. Det internationellt sammanflätade kapitalet gör glänsande affärer på rustningar och krig.

Att vilja härleda en ekonomisk tendens till avrustning ur de olika nationella kapitalens förening och sammanflätning till en internationell enhet innebär att sätta välmenande kälkborgerliga önsknings om klassmotsättningarnas avtrubning i stället för den skärpning av dessa motsättningar, som i verkligheten äger rum.

V

Kautsky talar om krigets "lärdomar" i fullständigt kälkborgerlig anda, när han framställer dessa lärdomar som ett slags moralisk förfäran över krigets olyckor. Här följer t ex hans resonemang i broschyren *Nationalstat* etc:

"Att det finns skikt, som har det största intresse av världsfred och avrustning, kan det inte råda något tvivel om och behöver inte bevisas. Småborgare och småbönder, ja rentav många kapitalister och intellektuella är inte bundna till imperialismen med något intresse, som är starkare än den skada de lider genom krig och kapprustning." (S 21)

Detta skrevs i februari 1915! Fakta visar att alla besuttna klasser, inbegripet småborgarna och de "intellektuella", en masse har slutit sig till imperialisterna, men liksom mannen i fodral avfärdar Kautsky med en min av ovanlig självbelåtenhet fakta med vackra ord. Han bedömer inte småbourgeoisins intressen efter dess *uppträdande* utan efter en del småborgares *ord*, ehuru dessa med varje steg vederlägger orden med sina egna handlingar. Detta är precis detsamma som att inte bedöma bourgeoisins "intressen" i allmänhet efter dess handlingar utan efter borgerliga prästers predikningar om kärlek till nästan, när de högt och heligt svär på att det nuvarande systemet är genomsyrat av kristendomens ideal.

Kautsky tillämpar marxismen på ett sätt, som berövar den varje innehåll, och det enda som återstår är det lilla ordet "intresse" i ett slags övernaturlig, spiritualistisk mening, ty därmed menas inte den reella ekonomin utan oskyldiga önsknings om allmänt väl.

Marxismen bedömer "intressena" efter klassmotsättningarna och klasskampen, vilka kommer till uttryck i miljoner av vardagslivets fakta. Småbourgeoisin drömmer och pratar om att motsättningarna trubbas av, och som "argument" härför anför den, att skärpningen av dem medför "skadliga följder".

Imperialismen innebär, att de besuttna klassernas alla skikt underordnas finanskapitalet, och att världen delas upp mellan 5–6 "stora" makter, av vilka de flesta nu deltar i kriget. Världens uppdelning mellan stormakterna innebär att alla deras besuttna skikt är *intresserade* av att ha kolonier, inflytelsesfärer, av att förtrycka andra nationer och av att inneha de mer eller mindre inbringande poster och privilegier, som är förknippade med att man tillhör en "stor"-makt och en förtryckarnation.¹

¹ E Schultze uppger, att 1915 uppskattades summan av hela världens värdepapper, inberäknat stats- och kommunlånen, hypoteken, handels- och industribolagens aktier osv, till 732 miljarder franc. Av denna summa uppgick Storbritanniens andel till 130 miljarder franc, Förenta staternas till 115, Frankrikes till 100 och Tysklands till 75; således utgjorde dessa fyra stormakters andel tillsammans 420 miljarder franc, dvs mer än hälften av hela summan. Härav kan man bedöma vilka stora fördelar och privilegier de högt utvecklade stormaktsnationerna har, dessa nationer som överflyglat de andra folken och förtrycker och plundrar dem. (Dr. Ernst Schultze, *Das französische Kapital in Russland i Finanz-Archiv*, Berlin, 1915, Jahrg. 32, S. 127) (Dr Ernst Schultze, *Det franska kapitalet i Ryssland i Finansarkiv*, Berlin 1915, årgång 32, s 127 – *Red*) Stormaktsnationernas "fosterlandsförsvar" är ett försvar av rätten till det byte, som vinnas genom att plundra andra nationer. I Ryssland är den kapitalistiska imperialismen som bekant svagare, medan den militär-feodala däremot är starkare.

Det är *omöjligt* att leva på det gamla sättet i jämförelsevis lugna, kultiverade och fredliga förhållanden i en kapitalism, som befinner sig i jämn utveckling och så småningom utvidgar sig till nya länder, ty en annan epok har börjat.

Finanskapitalet *håller på att tränga undan och kommer att tränga undan* ifrågavarande land ur stormakternas led, det kommer att beröva detta land dess kolonier och inflytelsesfärer (så som Tyskland genom att gå i krig mot Storbritannien hotar att göra), det kommer att beröva småbourgeoisin dess ”stormakts”-privilegier och extra inkomster. Detta är ett faktum som kriget bevisar. Till detta har den skärpning av motsättningarna, som för länge sedan erkänts av alla, även av Kautsky i hans broschyr *Vägen till makten*, i verkligheten redan *lett*.

Då nu den väpnade kampen om stormaktsprivilegierna blivit ett faktum, börjar Kautsky *försöka övertala* kapitalisterna och småbourgeoisin. Krig, säger han, är en förskräcklig sak, avrustning däremot är en god sak – alldeles på samma sätt och med alldeles samma resultat som när en kristen präst i predikstolen försöker övertala kapitalisterna att människokärlek är ett guds bud, ett själens behov och en civilisationens moraliska Jag. Det Kautsky kallar ekonomiska tendenser till ”ultraimperialism” är i själva verket just småborgerliga *försök att övertala* finansmännen att låta bli att göra illa.

Kapitalexport? *Men* det exporteras mera kapital till de självständiga länderna, t ex till Förenta staterna, än till kolonierna. Erövring av kolonier? *Men* de är redan erövrade och strävar nästan alla efter befrielse: ”Indien kan upphöra att vara en brittisk besittning, men som enhetligt rike kommer det aldrig att tillfalla ett annat främmande rike” (s 49 i den citerade broschyren). ”Varje strävan från en kapitalistisk industristats sida att förvärva ett kolonialrike, som vore tillräckligt rikt för att göra det oberoende av utlandet ifråga om råvaror, måste ena alla andra kapitalistiska stater mot denna stat, måste inveckla den i ändlösa, utmattande krig utan att föra den närmare målet. Denna politik skulle vara den säkraste vägen att föra statens hela ekonomiska liv till bankrutt.” (S 72f)

Är inte detta ett kälkborgerligt försök att övertala finansmännen att avstå från imperialismen? Att skrämja kapitalisterna med bankrutt är detsamma som att råda börsmännen att inte spela på börsen, emedan ”många mister hela sin förmögenhet där”. Kapitalet *vinner* på att en konkurrerande kapitalist eller en konkurrerande nation gör bankrutt, emedan detta medför en ännu starkare kapitalkoncentration. Ju mer tillspetsad och ju ”trängre” den ekonomiska konkurrensen blir, dvs ju mera ansträngningarna att ekonomiskt driva sin konkurrent till bankrutt ökar, desto mer energiskt strävar kapitalisterna därför efter att komplettera detta med att också med *militärmakt* driva sin konkurrent till bankrutt. Ju mindre antalet länder blir, dit man kan exportera kapital lika fördelaktigt som till kolonierna och sådana avhängiga stater som Turkiet – ty i *dessa* fall inhöstar finansmannen en tredubbel profit i jämförelse med kapitalexporten till ett fritt, självständigt och civiliserat land som Förenta staterna – desto *mer förbittrad* blir striden om att undertrycka och dela upp Turkiet, Kina och andra liknande länder.

Detta är vad den ekonomiska teorin säger om finanskapitalets och imperialismens epok. Detta är vad fakta säger. Men Kautsky förvandlar allt till en vulgär kälkborgerlig ”moral”: det är inte lönt att bli särskilt upphetsad och än mindre att kriga för att dela upp Turkiet eller för att erövra Indien, ty ”det kommer i alla fall inte att vara länge”, och förresten vore det bättre att utveckla kapitalismen på fredlig väg ...

Givetvis vore det ännu bättre att utveckla kapitalismen och utvidga marknaden genom att höja arbetslönen: detta är helt ”tänkbart”, och det vore det mest passande tema för en prästs predikan att tala till finansmännens samvete i den andan ... Den gode Kautsky har nästan helt och hållet övertygat och övertalat de tyska finansmännen om att det inte är lönt att kriga med Storbritannien om kolonierna, ty dessa kolonier kommer i alla fall mycket snart att frigöra sig!

Storbritanniens export till och import från Egypten ökade från 1872 till 1912 långsammare än Storbritanniens samlade export och import. "Marxisten" Kautsky drar härav följande moral: "Vi har inget skäl att anta, att handeln med Egypten skulle ha vuxit mindre utan Egyptens militära besättande, helt enkelt genom de ekonomiska faktorernas tryck" (s 72). "Kapitalets strävan efter utvidgning" "främjas inte *bäst* genom imperialismens våldsmetoder, utan *genom den fredliga demokratin*" (70).

Vilken anmärkningsvärt seriös, vetenskaplig, "marxistisk" analys! Kautsky har på ett glänsande sätt "korrigerat" denna förnuftsvidriga historia, han har "bevisat", att briterna överhuvudtaget inte hade behov av att ta Egypten från fransmännen och att det avgjort inte lönade sig för de tyska finansmännen att börja krig och samtidigt med andra åtgärder organisera det turkiska fälttåget för att driva ut briterna ur Egypten! Allt detta är ett missförstånd och ingenting annat – det har ännu inte gått upp för briterna, att det är "bäst" att avstå från våld mot Egypten och (till gagn för kapitalexportens utvidgning *à la Kautsky!*) gå över till "fredlig demokrati" ...

"Givetvis var det en illusion hos de borgerliga frihandlarna när de trodde, att frihandeln helt skulle utrota de ekonomiska motsättningar, som kapitalismen frambringar. Varken frihandeln eller demokratin kan utrota dem. Men vi är alla intresserade av att dessa motsättningar skall övervinnas genom kamp i sådana former, som pålägger de arbetande massorna de minsta offren och lidandena ..." (73)

Herrejösses! Herren vare oss nådig! Vad är en filister?, brukade Lassalle fråga, och han svarade med diktarens kända ord: "En tom tarm, full av fruktan och hopp om att Gud skall förbarma sig."

Kautsky har prostituerat marxismen på ett exemplöst sätt och förvandlat sig själv till en verklig präst. Prästen *försöker övertala* kapitalisterna att övergå till fredlig demokrati – och detta kallar han dialektik: när det först fanns frihandel, sedan monopol och imperialism, varför skulle det inte så komma en "ultraimperialism" och återigen frihandel? Prästen *tröstar* de förtryckta massorna med att skildra denna "ultraimperialisms" välsignelser, ehuru denne präst inte ens dristar sig att säga, om en sådan är "möjlig att förverkliga"! Med rätta påpekade Feuerbach för dem som försvarade religionen med motiveringen, att den ger människorna tröst, att trösten har en reaktionär betydelse: den som tröstar slaven i stället för att resa honom till uppror mot slaveriet, han hjälper slavägarna.

Alla förtryckande klasser utan undantag behöver två sociala funktioner för att kunna bevara sitt herravälde: bödelns funktion och prästens. Bödeln skall kväva de förtrycktas protest och indignation, prästen skall trösta de förtryckta, för dem utmåla utsikter om en lättnad i olyckorna och offren samtidigt som klassherraväldet bevaras (detta är särskilt bekvämt att göra, när man inte behöver garantera att sådana utsikter är "möjliga att förverkliga") och därmed försona dem med detta herravälde, avhålla dem från revolutionära aktioner, undergräva deras revolutionära inställning och förstöra deras revolutionära beslutsamhet. Kautsky har förvandlat marxismen till den mest motbjudande och banala kontrarevolutionära teori, till den smutsigaste prästlära.

I sin broschyr *Vägen till makten* erkänner han 1909 det faktum – som ingen har vederlagt och ingen kan vederlägga – att kapitalismens motsättningar skärps, att en epok av krig och revolutioner, en ny "revolutionär period" närmar sig. Det kan inte, förklarar han, finnas någon revolution som "kommer för tidigt", och tillkännager att det är ett "direkt förräderi mot vår sak", om man inte vill räkna med möjligheten av seger vid ett uppror, även om man före kampen inte kan förneka, att även ett nederlag är möjligt.

Kriget kom. Motsättningarna tillspetsade sig *ännu mer*. Massornas lidanden har antagit gigantiska proportioner. Kriget drar ut på tiden och det sprider sig mer och mer. Kautsky

skriver broschyr efter broschyr, följer ödmjukt censorns påbud och ger inga upplysningar om landröveriet och krigets fasor, om krigsleverantörernas skandalösa profiter, om dyrtiden, om de mobiliserade arbetarnas ”krigsslaveri”, utan i stället tröstar och åter tröstar han proletariatet tröstar det med exempel från krig, då bourgeoisin var revolutionär eller progressiv, när ”Marx själv” önskade seger åt den ena eller andra bourgeoisin, tröstar proletariatet med rader och kolumner av siffror, som skall bevisa ”möjligheten” av en kapitalism utan kolonier och rofferi, utan krig och rustningar, som skall bevisa att den ”fredliga demokratin” är att föredra. Kautsky, som inte vågar förneka, att massornas nöd ökar och att faktiskt en revolutionär situation är i annalkande inför våra ögon (detta får man inte tala om! censuren tillåter det inte...), uppträder som bourgeoisins och opportunisternas lakej, när han utmålar en ”utsikt” (vars ”möjlighet att förverkliga” han *inte garanterar*) till sådana kampformer under den nya fasen, som kostar ”mindre offer och lidanden” ... Franz Mehring och Rosa Luxemburg har fullkomligt rätt, när de på grund härav kallar Kautsky en prostituerad (Mädchen für alle).

* * *

I augusti 1905 förelåg en revolutionär situation i Ryssland. Tsaren hade utlovat den bulyginska duman för att ”trösta” de upprörda massorna. Den bulyginska rådgivningsregimen i lagstiftningsfrågor skulle man kunna kalla ”ultraabsolutism”, om det kan kallas ”ultraimperialism” ifall finansmännen avstår från rustningar och sinsemellan kommer överens om ”varaktig fred”.

Låt oss för ett ögonblick anta, att ett hundratal av världens största finansmän, som är ”sammanflätade” i hundratal kolossala företag, i morgon *lovar* folken, att de efter kriget skall verka för avrustning (vi gör ett sådant antagande för att dra de politiska konsekvenserna av Kautskys fjolliga teori). Till och med då vore det ett direkt förräderi mot proletariatet att avråda det från revolutionära aktioner, utan vilka alla löften, alla goda utsikter endast är hägringar.

Kriget har inte bara gett kapitalistklassen gigantiska profiter och lysande utsikter till nya rofferier (Turkiet, Kina osv), till nya miljardbeställningar och nya lån med höga räntor. Inte nog härmed. Det har gett kapitalistklassen ännu större politiska fördelar genom att det splittrat och korruperat proletariatet. Kautsky medverkar till denna korrupcion, han sanktionerar denna internationella *splittring* av de kämpande proletärerna *i enhetens namn*, enheten med den ”egna” nationens opportunist, med südekumarna! Och det finns folk, som inte förstår, att parollen om de gamla partiernas enhet betyder det nationella proletariatets ”enhet” med sin nationella bourgeoisin och *splittring* mellan de olika nationernas proletariat.

VI

De föregående raderna var redan skrivna, när Die Neue Zeit av den 28 maj (nr 9) utkom, vilket innehöll Kautskys avslutande resonemang om ”socialdemokratins sammanbrott” (§ 7 av hans polemik mot Cunow). Kautsky sammanfattar alla gamla sofismer till socialchauvinismens försvar, och en ny, på följande sätt:

”Det är helt enkelt inte sant, att kriget är ett rent imperialistiskt krig, att alternativet vid dess utbrott var imperialism eller socialism, att de socialistiska partierna och de proletära massorna i Tyskland, Frankrike och i många avseenden också i Storbritannien utan betänkande och endast på en handfull parlamentarikers bud störtade sig i imperialismens armar, förrådde socialismen och på så sätt framkallade ett sammanbrott, som är utan motstycke i historien.”

En ny sofism och ett nytt bedrägeri mot arbetarna: kriget är kantänka inte ett ”rent” imperialistiskt krig!

Kautsky vacklar på ett förbluffande sätt i frågan om det nuvarande krigets karaktär och betydelse. Basel- och Chemnitzkongressernas exakta och uttryckliga förklaringar kringgås

hela tiden av denne partiledare lika försiktigt som en tjuv undviker platsen för sin senaste stöld. I sin broschyr *Nationalstat etc*, skriven i februari 1915, hävdade Kautsky, att kriget "sist och slutligen dock är imperialistiskt" (s 64). Nu gör han det ny förbehållet, att det inte är ett *rent* imperialistiskt krig – men vad är det då?

Det är – visar det sig – dessutom ett nationellt krig! Detta himmelsskriande påstående har Kautsky åstadkommit genom följande "plechanovska" pseudodialektik:

"Det nuvarande kriget är inte bara en skapelse av imperialismen, utan också av den ryska revolutionen." Han, Kautsky, förutsåg redan 1904, att den ryska revolutionen skulle återuppväcka panslavismen i en ny form, att "ett demokratiskt Ryssland oundvikligen skulle få strävan hos Österrikes och Turkiets slaver att nå nationell oavhängighet att starkt flamma upp ... Då kommer även den polska frågan att bli akut ... Österrike kommer då att falla sönder, ty med tsarismens sammanbrott bryts det järnband, som nu håller samman de element, som idag strävar bort från varandra [detta citat anförs idag av Kautsky själv ur en av hans artiklar från 1904] ... Den ryska revolutionen ... har gett Orientens nationella strävanden en väldig stöt framåt ... har till de europeiska problemen fogat de asiatiska. *Alla dessa problem gör sig under det nuvarande kriget våldsamt gällande och får en djupt avgörande betydelse för stämningen bland folkmassorna, bl a även de proletära massorna, medan det hos de härskande klasserna är de imperialistiska tendenserna som överväger.*" (S 273, vår kursiv)

Här har vi återigen ett typiskt litet exempel på prostitution av marxismen! *Emedan* ett "demokratiskt Ryssland" skulle få frihetssträvandena hos Östeuropas nationer att flamma upp (vilket är obestridligt), *därför* är det nuvarande kriget, som inte frigör en enda nation, utan som, hur utgången än blir, förslavar många nationer, inte ett "rent" imperialistiskt krig. *Emedan* "tsarismens sammanbrott" skulle betyda Österrikes sönderfall på grund av dess nationella strukturs odemokratiska karaktär, *därför* har den för en tid stärkta kontra-revolutionära tsarismen, som plundrar Österrike och bringar Österrikes nationer ett *ännu större* förtryck, gett det "nuvarande kriget" en karaktär, som inte är rent imperialistisk, utan till en viss grad nationell.

Emedan "de härskande klasserna" proppar slöa kälkborgare och förskrämda bönder fulla med fabler om det imperialistiska krigets nationella syften, *därför* är en vetenskapsman, en "marxistisk" auktoritet, en representant för Andra internationalen berättigad att försona massorna med detta bedrägeri genom "formeln"; de härskande klassernas tendenser är imperialistiska, medan "folkets" och de proletära massornas strävanden är "nationella".

Dialektiken förvandlas till det mest gemena och nedriga sofisteri!

Det nationella elementet i det nuvarande kriget representeras *endast* av Serbiens krig mot Österrike (vilket för övrigt också noterats i resolutionen från vårt partis konferens i Bern). Endast i Serbien och bland serberna har vi en mångårig nationell frihetsrörelse, som omfattar miljoner av "folkmassorna" och som får sin "fortsättning" i Serbiens krig mot Österrike. Om detta krig hade varit isolerat, dvs inte varit förknippat med det allmäneuropeiska kriget, med Storbritanniens, Rysslands, och andra länders själviska och rövaraktiga syften, så skulle alla socialister ha varit *förpliktade* att önska den serbiska *bourgeoisin* framgång – det är den enda riktiga och absolut nödvändiga slutsatsen av det nationella momentet i det nuvarande kriget. Men sofisten Kautsky, som idag står i de österrikiska borgarnas, klerikalernas och Généralernas tjänst, undviker just att dra denna slutsats!

Vidare. Marx' dialektik, som är den vetenskapliga evolutionsmetodens sista ord, förbjuder just en isolerad, dvs ensidig och monstros förvanskad behandling av ett ämne. Det nationella momentet i det serbisk-österrikiska kriget har inte och kan inte ha *någon som helst* seriös betydelse i det allmäneuropeiska kriget överhuvudtaget. Om Tyskland segrar, kommer det att kväva Belgien, ytterligare en del av Polen, kanske en del av Frankrike osv. Om

Ryssland segrar, kommer det att kväva Galizien, ytterligare en del av Polen, Armenien osv. Om kriget slutar "oavgjort", kommer det gamla nationella förtrycket att bestå. För Serbien, dvs för ca en hundradel av deltagarna i det nuvarande kriget, är kriget en "fortsättning på den politik", som bedrivs av den borgerliga frihetsrörelsen. För nittionio hundradelar är kriget en fortsättning på den politik, som den imperialistiska bourgeoisin för, dvs en ålderdomssvag bourgeois, som visserligen är i stånd att skända, men inte att frigöra nationer. Trippel-ententen, som "befriar" Serbien, *säljer* den serbiska frihetens intressen till den italienska imperialismen för att denna hjälpt till vid plundringen av Österrike.

Allt detta är allmänt känt, och allt detta har Kautsky samvetslöst förvrängt för att rättfärdiga opportunisterna. "Rena" företeelser finns det *inte* och kan det inte finnas vare sig i naturen eller i samhället – detta lär oss just Marx' dialektik, som visar oss, att själva begreppet renhet innebär en viss snävhet och ensidighet i den mänskliga kunskapen, som inte helt omfattar föremålet i hela dess komplicerade sammansättning. Det finns inte och kan inte finnas någon "ren" kapitalism i världen, utan det finns alltid *tillsatser*, än av feodalism, än av kälkborgerlighet, än av någonting annat.

Att erinra om att kriget inte är "rent" imperialistiskt, när det talas om att folkmassorna på ett himmelsskriande sätt bedras av imperialisterna, som avsiktligt söker dölja det nakna rofferiets syften med en "nationell" fraseologi, innebär att man är en gränslöst inskränkt pedant eller en ordvrängare och bedragare. Sakens hela kärna är just, att Kautsky *stöder* imperialisternas folkbedrägeri, när han säger att de nationella problemen "hade avgörande betydelse för folkmassorna, bl a även de proletära massorna", *medan* de "imperialistiska tendenserna" (s 273) övervägde hos de härskande klasserna, och när han "bekräftar" detta med en kvasidialektisk hänvisning till den "oändligt mångskiftande verkligheten" (s 274). Utan tvivel är verkligheten oändligt mångskiftande, det är en absolut sanning! Men lika otvivelaktigt är det, att i denna oändliga mångfald finns två huvudsakliga och avgörande strömningar: krigets objektiva innehåll är en "fortsättning" på imperialismens "politik", dvs en fortsättning på den ålderdomssvaga "stormakts"-bourgeoisins (och dess regeringars) utplundring av andra nationer, medan den förhärskande "subjektiva" ideologin består i "nationella" fraser, som sprids ut för att bedra massorna.

Kautskys gamla sofism, som han upprepar om och omigen, nämligen att "vänstern" framställt saken som om alternativet vid "krigsutbrottet" var imperialism eller socialism, har vi redan undersökt.

Detta är en skamlös förvrängning, ty Kautsky vet mycket väl, att vänstern ställde ett *annat* alternativ, nämligen partiets anslutning till den imperialistiska plundringen och bedrägeriet eller propaganda för och förberedelse av revolutionära aktioner. Kautsky vet också, att *endast* censuren skyddar honom från att "vänstern" i Tyskland avslöjar den dumma fabel, som han sprider i sin iver att göra südekumarna en lakejtjänst.

Vad beträffar förhållandet mellan de "proletära massorna" och en "handfull parlamentariker", så kommer Kautsky här dragande med ett av de mest utslitna argumenten:

"Låt oss för att inte tala i egen sak bortse från tyskarna, men vem skulle väl på allvar vilja påstå, att män som Valliant och Guesde, Hyndman och Plechanov över en natt blev imperialister och priggav socialismen. Och låt oss bortse från parlamentarikerna och 'instanserna' ... [Här syftar Kautsky tydligen på Rosa Luxemburgs och Franz Mehrings tidskrift Die Internationale, där man med tillbörligt förakt behandlar den politik, som bedrivs av instanserna, dvs det tyska socialdemokratiska partiets officiella spetsar, dess centralkommitté (der Vorstand), dess riksdagsgrupp osv] men vem vågar påstå att en order från en handfull parlamentariker räcker för att fyra miljoner klassmedvetna tyska proletärer på 24 timmar skall svänga åt höger och göra front mot sina tidigare mål? Om detta vore riktigt, skulle det naturligtvis vittna om ett fruktansvärt sammanbrott, men inte

bara för vårt parti, utan också för *massan* [kursiv av Kautsky]. Om massan vore en så karaktärlös fårahjord, då kunde vi låta oss begravas.” (S 274)

Den politiskt och vetenskapligt högst auktoritative Karl Kautsky har redan begravt sig själv genom sitt eget beteende och sitt val av ynkliga undanflykter. Den som inte förstår eller åtminstone inte känner detta, han är hopplöst förlorad för socialismen, och just därför har Mehring, Rosa Luxemburg och deras anhängare i Die Internationale slagit an den enda rätta tonen, när de behandlar Kautsky & Co som de mest föraktliga figurer.

Tänk er bara: *de enda*, som någorlunda fritt kunde uttala sig om sin inställning till kriget (dvs utan att direkt bli gripna och förda till kasernerna och utan att direkt hotas av arkebusering), var en ”handfull parlamentariker” (de hade rätt att rösta fritt och var helt i stånd att rösta emot – för detta blev man inte ens i Ryssland slagen eller misshandlad, ja inte ens häktad), en handfull ämbetsmän, journalister osv. Förråderiet och karaktärlösheten hos detta samhällsskikt, vars *förbindelser* med opportunistens taktik och ideologi samme Kautsky under en rad år dussintals gånger skrivit om, vältrar han nu ädelmodigt över på *massorna!*

Den allra första och grundläggande regeln för en vetenskaplig undersökning i allmänhet och för den marxiska dialektiken i synnerhet kräver av författaren en analys av *sambandet* mellan den strid, som nu förs mellan *riktningarna* inom socialismen – den riktning som talar och ropar om förräderi och slår larm därom, och den som inte ser något förräderi – och den strid, som pågått i *hela decennierna* dessförinnan. Kautsky har inte ett ord att säga om detta, han vill inte ens ställa frågan om riktningarna och *strömningarna*. Hittills har det funnits strömningar, men nu finns det inte längre några! Det enda, som nu finns, är ”auktoriternas” klingande namn, med vilka lakejsjälarna alltid stoltserar. Härvid är det synnerligen bekvämt att åberopa sig på varandra och i all vänskaplighet överskylla varandras ”små synder” enligt regeln: hjälper du mig, så hjälper jag dig. Nå, vad för slags opportunist är då detta, utropade L Martov i ett föredrag i Bern (se nr 36 av Sotsial-Demokrat), när Guesde, Plechanov, Kautsky! Man bör vara försiktigare med att beskylla sådana personer som Guesde för opportunist, skrev Axelrod (Golos, nr 86 och 87). Jag vill inte försvara mig själv, upprepar Kautsky i Berlin – men ... Valliant och Guesde, Hyndman och Plechanov! Göken prisar tuppen för att tuppen prisar göken!

I sin lakejiver har Kautsky gått så långt, att han rentav gjort en reverens för Hyndman genom att framställa denne som om han först igår hade gått över till imperialismen. Men Die Neue Zeit och dussintals andra socialdemokratiska tidningar över hela världen har redan i *många år* skrivit om Hyndmans imperialism! Om Kautsky samvetsgrant hade intresserat sig för de av honom nämnda *personernas* politiska biografi, hade han varit tvungen att fråga sig: fanns det inte i denna biografi drag och händelser, som inte ”över en natt” utan under ett tiotal år förberedde övergången till imperialismen; har inte Valliant varit jauresisternas fånge och Plechanov mensjevikernas och likvidatorernas? Dog inte Guesde-*riktningen* bort i allas åsyn i den guesdistiska tidskriften Le Socialisme – detta mönster av livlöshet, talanglöshet och oförmåga att inta en självständig ståndpunkt i en enda viktig fråga? Har inte Kautsky (tillfogar vi i deras namn som – med full rätt – ställer Kautsky vid sidan av Hyndman och Plechanov) visat sin karaktärlöshet i frågan om millerandismen, i början av striden mot bernsteinismen osv?

Men vi finner inte ens minsta spår av intresse för en vetenskaplig undersökning av ifrågasvarande ledares biografi. Inte ens ett försök att undersöka, om dessa ledare idag försvarar sig med *sina egna* argument, eller om de bara upprepar opportunisternas och borgarnas argument. Har dessa ledares handlingar fått betydande politiska vikt, emedan de åtnjuter ett särskilt stort inflytande eller emedan de anslutit sig till en främmande, verkligt ”inflytelserik” och av den militära organisationen stödd strömning, nämligen den borgerliga? Kautsky gör inte ens ett försök att undersöka frågan. Han bemödar sig bara att strö sand i ögonen på massorna, att

bedöva dem med klangen av auktoritativa namn och hindra dem från att klart formulera tvistefrågan och allsidigt analysera den.¹

”... En order från en handfull parlamentariker räcker för att fyra miljoner klassmedvetna proletärer skall svänga åt höger ...”

Här är inte ett enda ord sant. Den tyska partiorganisationen hade inte fyra, utan en miljon medlemmar, men denna massorganisation (som varje organisation) enhetliga vilja uttrycktes *endast* av dess enhetliga politiska centrum, den ”handfull” som förrådde socialismen. Denna handfull blev tillfrågad, den blev uppmanad att rösta, den kunde rösta, den kunde skriva artiklar osv. Men massorna blev inte tillfrågade. De fick inte lov att rösta och blev dessutom splittrade och jagade, men inte alls ”på order” av en handfull parlamentariker, utan på militärmyndigheternas order. Militärorganisationen existerade, där begick inte ledarna förräderi, den appellerade till ”massan” genom att ställa *den enskilde* inför ett ultimatum: gå in i hären (som dina ledare råder dig att göra), annars blir du skjuten. Massan hade ingen möjlighet till organiserad handling, ty dess tidigare skapade organisation, en organisation, som var förkroppsligad i en ”handfull” av Legiens, Kautskys och Scheidemanns typ, hade förrått massan, och för att skapa en ny organisation behövdes det tid, behövdes beslutsamhet att befria sig från den gamla ruttna, utlevade organisationen.

Kautsky försöker slå sina motståndare, vänstern, genom att tillskriva dem följande meningslöshet: de ställer frågan så, som om ”massorna” ”som svar” på kriget måste göra revolution ”på 24 timmar” och införa ”socialismen” mot imperialismen, i annat fall skulle ”massorna” ha visat ”karaktärlöshet och förräderi”. Men detta är ju rent nonsens, som hittills använts bara av sådana som författat dumma borgar- och polisskrifter för att ”slå” revolutionärerna med och som Kautsky nu stoltserar med. Kautskys motståndare till vänster vet mycket väl, att man inte kan ”göra” revolution, att revolutioner *växer fram* ur de objektivt (oberoende av partiernas och klassernas vilja) mogna kriserna och omvälvningarna i historien, att massorna utan organisation saknar enhetlig vilja och att kampen mot de centraliserade staternas starka, terroristiska, militära organisation är en svår och långvarig sak. Till följd av deras ledares förräderi *kunde* massorna *ingenting* göra i det kritiska ögonblicket. Men denna ”handfull” ledare hade *fullständig möjlighet* och skyldighet att rösta emot krigskrediterna, att uppträda emot ”borgfreden” och försvaret av kriget, att uttala sig för *sina egna* regeringars nederlag, att bygga upp en internationell apparat för att propagera förbrödning i skyttegravarna och organisera utgivandet av illegal litteratur², som propagerar nödvändigheten att gå över till revolutionära aktioner osv.

¹ Kautskys hänvisning till Valliant och Guesde, Hyndman och Plechanov är karakteristisk även i ett annat avseende. De öppna imperialisterna, såsom Lensch och Haenisch (för att inte tala om opportunisterna), åberopar just Hyndman och Plechanov för att rättfärdiga sin egen politik. Och de har *rätt* att åberopa dem, de talar sanning när de säger att detta verkligen är en och samma politik. Men Kautsky talar ringaktande om Lensch och Haenisch, dessa radikaler som gått över till imperialismen. Kautsky tackar gud för att han inte liknar dessa syndare, att han inte är ense med dem, att han förblivit (sic!) revolutionär. Men *i verkligheten* är Kautskys ståndpunkt densamma. Den hycklande chauvinisten Kautsky med sina sliskiga fraser är mycket vämjeligare än de tämligen enkla chauvinisterna David och Heine, Lensch och Haenisch.

² För övrigt: det är alls inte absolut nödvändigt att lägga ned *samtliga* socialdemokratiska tidningar som svar på förbudet mot att skriva om klasshat och klasskamp. Att samtycka till villkoret att inte skriva härom, som *Vorwärts* gjorde, var gement och fegt. *Vorwärts* dog *politiskt* när den gjorde detta. L Martov hade rätt, när han förklarade detta. Man kunde ha behållit de legala tidningarna, om man förklarar, att de inte var partitidningar och *inte socialdemokratiska* tidningar, utan helt enkelt tidningar som tjänade de tekniska behoven hos en del av arbetarna, dvs *opolitiska* tidningar. En illegal socialdemokratisk litteratur, innehållande en *bedömning* av kriget, och en legal arbetarpress *utan sådan bedömning*, som inte talar osanning men tiger om sanningen – varför skulle detta vara omöjligt?

Kautsky vet mycket väl, att det är just sådana eller rättare sagt *liknande* aktioner, som ”vänstern” i Tyskland syftar till, och att den inte kan uttala sig *direkt* och öppet om dem under krigscensuren. Önskan att till varje pris försvara opportunisterna leder Kautsky till den exemplösa gemenskapen, att han gömmer sig bakom krigscensurerens rygg och tillskriver vänstern uppenbart nonsens i förvisning om att censorerna skall skydda honom från att bli avslöjad.

VII

Den allvarliga vetenskapliga och politiska fråga, som Kautsky till opportunisternas stora tillfredsställelse medvetet och med alla möjliga knep kringgått, lyder så: hur *kunde* Andra internationalens mest kända representanter förråda socialismen?

Denna fråga bör vi självfallet inte ställa som en fråga om den ena eller andra auktoritetens personliga biografi. Deras framtida levnadstecknare måste undersöka saken även från denna sida, men den socialistiska rörelsen är nu inte alls intresserad av detta utan av att studera den socialchauvinistiska *riktningens* historiska ursprung, förutsättningar, betydelse och styrka. 1) Varur har socialchauvinismen uppstått? 2) Varifrån har den fått sin styrka? 3) Hur bör den bekämpas? Endast en sådan formulering av frågan är seriös, medan det i praktiken helt enkelt är en undanflykt, ett sofistiskt knep att flytta över saken på ”personligheter”.

För att besvara den första frågan måste man för det första undersöka, om inte socialchauvinismens ideologisk-politiska innehåll står *i samband* med någon tidigare riktning inom socialismen, och för det andra i vilket förhållande med hänsyn till de faktiska politiska skiljelinjerna – socialisternas nuvarande uppdelning i socialchauvinismens motståndare och förfäktare står till – de tidigare, historiskt föregående uppdelningarna.

Med socialchauvinism menar vi ett erkännande av idén om fosterlandsförsvaret i det nuvarande imperialistiska kriget, försvar av socialisternas förbund med ”sina” länders bourgeoisier och regeringar i detta krig, vägran att propagera och stödja proletärt revolutionära aktioner mot den ”egna” bourgeoisin osv. Det är alldeles uppenbart, att socialchauvinismens väsentliga ideologisk-politiska innehåll helt sammanfaller med opportunismens grunder. Det är *en och samma* riktning. Under krigsförhållandena 1914-15 blir opportunismen just socialchauvinism. Det väsentliga i opportunismen är idén om klassamarbete. Kriget för ut denna ide till dess yttersta konsekvens genom att det till krigets vanliga faktorer och drivkrafter fogar en mängd extraordinära faktorer och genom särskilda hotelser och våldsmedel tvingar den källborgerliga och splittrade massan till samarbete med bourgeoisin. Denna omständighet vidgar naturligtvis kretsen av opportunismens anhängare och ger också en fullständig förklaring till att många av gårdagens radikaler har gått över till detta läger.

Opportunismen innebär att massornas fundamentala intressen offras för en obetydlig arbetarminoritets tillfälliga intressen eller, för att uttrycka det annorlunda, att ett förbund ingås mellan en del av arbetarna och bourgeoisin mot proletariatets massa. Kriget gör ett sådant förbund särskilt åskådligt och framtvingat. Opportunismen uppstod under loppet av decennier till följd av säregenheterna i den epok av kapitalismens utveckling, där ett privilegierat arbetarskikt relativt fredliga och kultiverade tillvaro ledde till att det ”förborgerligades”, att det erhöll smulor av det egna, nationella kapitalets profit och isolerades från de ruinerade och utarmade massornas nöd, från deras lidanden och revolutionära stämningar. Det imperialistiska kriget är en direkt fortsättning och kulmen på detta sakläge, ty det är ett krig för *privilegier* åt stormaktsnationerna, för en nyuppdelning av kolonierna dem emellan, för deras herravälde över andra nationer. Att försvara och befästa sin egen privilegierade ställning som ett ”överskikt” av källborgare eller av arbetarklassens aristokrati (och byråkrati) – det är den naturliga fortsättningen på de småborgerligt opportunistiska förhoppningarna och på den motsvarande taktiken under kriget, det är den ekonomiska grundvalen för våra dagars social-

imperialism.¹ Och naturligtvis vanans makt, en relativt ”fredlig” utvecklings rutin, de nationella fördomarna, fruktan för våldsamma omvälvningar och misstron till sådana – allt detta spelade en roll som ytterligare omständigheter, vilka förstärker både opportunisten och den hycklande och fega försonligheten mot den, en försonlighet man påstår bara är övergående, bara föranledd av särskilda orsaker och hänsyn. Kriget har förändrat den under årtionden kultiverade opportunisten, lyft den upp på ett högre plan, ökat dess schatteringar antal och mångfald, mångfaldigt dess anhängares led, tillfört dess argument en mängd nya sofismer, det har så att säga låtit en mängd nya bäckar och älvar flyta ut i opportunistens huvudström, men huvudströmmen har inte försvunnit. Tvärtom.

Socialchauvinismen är en opportunist, som har nått en sådan mognadsgrad, att denna borgerliga svulsts *fortsatta* existens inom de socialistiska partierna blivit en omöjlighet.

Personer, som inte vill se det utomordentligt nära och oupplösliga sambandet mellan socialchauvinismen och opportunisten, fiskar upp enskilda tillfällen och ”fall”, där den ena eller andra opportunisten skulle ha blivit internationalist och en eller annan radikal skulle ha blivit chauvinist. Men det är helt enkelt ett argument som inte kan tas på allvar när frågan gäller *riktningarnas* utveckling. För det första har chauvinismen och opportunisten inom arbetarrörelsen samma ekonomiska grundval, nämligen förbundet mellan proletariats fåtaliga överskikt och källborgerligheten, vilka kommer i åtnjutande av smulor från det ”egna” nationella kapitalets privilegier, mot proletariatets massa, mot de arbetandes och förtrycktas massa överhuvudtaget. För det andra är båda riktningarnas ideologisk-politiska innehåll ett och detsamma. För det tredje *motsvarar* den gamla, för Andra internationals epok (1889-1914) karakteristiska uppdelningen av socialisterna i en opportunistisk och en revolutionär riktning i stort sett den nya uppdelningen i chauvinister och internationalister.

För att inse riktigheten av denna sista tes måste man minnas regeln, att det i samhällsvetenskapen (liksom i all vetenskap överhuvudtaget) är fråga om *massföreteelser* och inte om enskilda tillfällen. Låt oss ta 10 europeiska länder: Tyskland, Storbritannien, Ryssland, Italien, Nederländerna, Sverige, Bulgarien, Schweiz, Frankrike och Belgien. I de åtta förstnämnda länderna motsvaras socialisternas nya uppdelning (efter inställningen till internationalismen) av den gamla (efter inställningen till opportunisten): i Tyskland har opportunistens fäste, tidskriften *Socialistiska månadsheften* (*Sozialistische Monatshefte*)

¹ Några exempel på hur mycket imperialisterna och borgarna uppskattar betydelsen av ”stormakts”-privilegierna och de nationella privilegierna när det gäller att splittra arbetarna och dra bort dem från socialismen. Den brittiske imperialisten Lucas medger i sitt verk *Greater Rome and Greater Britain* (Det romerska imperiet och det brittiska imperiet – *Red*) (Oxford 1912) att de färgade inte är likaberättigade i det nuvarande brittiska imperiet (s 96f) och anmärker: ”När i vårt imperium vita arbetare arbetar sida vid sida med färgade, så gör de det inte som likaberättigade, utan den vite är snarare den färgades uppsyningsman.” (S 98) – Erwin Belger, tidigare sekreterare i imperieförbundet mot socialdemokraterna, prisar i sin broschyr *Socialdemocracy after the War* (Socialdemokratin efter kriget – *Red*) (1915) socialdemokraternas uppträdande och förklarar, att de måste bli ”ett rent arbetarparti” (s 43), ett ”nationellt”, ”tyskt arbetarparti” (s 45), utan ”internationalistiska” ”utopiska och ”revolutionära” idéer (s 44). – Den tyske imperialisten Sartorius von Waltershausen klandrar i sin bok om kapitalinvesteringar i utlandet (1907) de tyska socialdemokraterna för att strunta i ”nationens bästa” (s 438) – som består i att erövra kolonier – och prisar de brittiska arbetarna för deras ”realism”, t ex deras kamp mot invandringen. – Den tyske diplomaten Ruedorffer framhåller i sin bok om världspolitikens grunddrag det allmänt kända faktum, att kapitalets internationalisering inte alls eliminerar de nationella kapitalens skärpta kamp om makt, inflytande och ”aktiemajoritet” (s 161) och konstaterar att arbetarna dras in i denna skärpta kamp (s 175). Boken är daterad oktober 1913, och författaren talar med all tydlighet om ”kapitalets intressen” (s 157) som orsak till vår tids krig, han säger att frågan om den ”nationella tendensen” håller på att bli socialismens ”kärnpunkt” (s 176), att regeringarna inte behöver frukta socialdemokraternas internationalistiska manifestationer (s 177), som i verkligheten blir allt mer nationella (s 103, 110, 176). Den internationella socialismen kommer att segra, om den rycker arbetarna undan nationalitetens inflytande, ty enbart med våld kan man ingenting uträtta, men den kommer att lida nederlag ifall nationalkänslan tar överhanden (s 173f).

blivit ett chauvinismens fäste. Internationalismens idéer har den yttersta vänsterns stöd. I Storbritannien är cirka tre sjundedelar av Brittiska socialistiska partiet internationalister (enligt den senaste beräkningarna röstar 66 för en internationalistisk resolution och 84 emot), medan i opportunisternas *block* (labourpartiet + fabianerna + Oavhängiga arbetarpartiet) *mindre* än en sjundedel är internationalister.¹ I Ryssland har opportunisternas viktigaste kärna, likvidatorernas Nasja Zarja, blivit chauvinisternas viktigaste kärna. Plechanov och Aleksinskij gör mera väsen av sig, men vi vet redan av erfarenheterna från femårsperioden 1910-14, att de är oförmögna att driva en systematisk propaganda bland massorna i Ryssland. Internationalisternas viktigaste kärna i Ryssland är "pravdismen" och Rysslands socialdemokratiska arbetargrupp som representant för de avancerade arbetarna, vilka återupprättade partiet i januari 1912.

I Italien har Bissolati & Co:s rent opportunistiska parti blivit chauvinistiskt. Internationalismen representeras av *arbetarpartiet*. Arbetarnas *massor* är för detta parti; opportunisterna, parlamentarikerna och småborgarna är för chauvinismen. I Italien hade man under flera månader möjlighet att fritt träffa sitt val, och valet skedde inte av en tillfällighet, utan i överensstämmelse med olikheten mellan genomsnittsproletärens och de småborgerliga skiktens klassläge.

I Nederländerna finner sig Troelstras opportunistiska parti i chauvinismen överhuvudtaget (man får inte låta sig vilseledas av att såväl små- som storbourgeoisin i Nederländerna är besjälad av ett särskilt starkt hat mot Tyskland, det land som närmast är i stånd att "sluka" dem). Det marxistiska partiet med Gorter och Pannekoek i spetsen har skapat konsekventa, uppriktiga, glödande och övertygade internationalister. I Sverige är den opportunistiske ledaren Branting upprörd över att man anklagar de tyska socialisterna för förräderi, medan vänsterns ledare Höglund förklarar, att det bland hans anhängare finns folk, som hyser just denna åsikt (se nr 36 av Sotsial-Demokrat).

I Bulgarien anklagar opportunistens motståndare, "tesnjakerna", i sitt organ (Novo Vreme) öppet de tyska socialdemokraterna för "svinaktigheter". I Schweiz är opportunisten Greulichs anhängare benägna att försvara de tyska socialdemokraterna (se deras organ Volksrecht i Zürich), medan den avsevärt radikalare R Grimms anhängare har gjort Berner Tagwacht till ett organ för den tyska vänstern.

Undantag utgör bara två av de 10 länderna, nämligen Frankrike och Belgien. Inte heller här kan vi egentligen konstatera, att det saknas internationalister, men de är (delvis av helt förståeliga grunder) ytterst svaga och kuvade. Låt oss inte heller glömma, att Valliant själv i l'Humanité har erkänt att han från sina läsare erhållit brev med internationalistisk inriktning, av vilka han inte låtit avtrycka *ett enda* i dess helhet!

I det stora hela måste man ifråga om strömningarna och riktningarna erkänna, att det just är den europeiska socialismens opportunistiska flygel, som förrått socialismen och gått över till chauvinismen. Varav kommer sig dess styrka, dess skenbara allmakt i de officiella partierna? Kautsky, som mycket väl förstår sig på att ställa historiska problem, i all synnerhet när det gäller det gamla Rom och dylika ämnen, som inte står det levande livet alltför nära, hycklar nu, när saken gäller honom själv, och låtsas som om han inte förstod detta. Men saken är solklar. Opportunisternas och chauvinisternas oerhörda styrka kommer sig av *deras förbund* med bourgeoisin, regeringarna och generalstaberna. I Ryssland glömmar man detta mycket ofta och ser på saken som om opportunisterna vore en *del* av de socialistiska partierna, som

¹ Vanligen jämför man *endast* Oavhängiga arbetarpartiet med Brittiska socialistiska partiet. Detta är oriktigt. Man måste fästa sig vid sakens väsen, inte vid organisationsformerna. Låt oss ta dagstidningarna. Det fanns två: den ena (*Daily Herald*) för Brittiska socialistiska partiet, den andra (*Daily Citizen*) för opportunisternas block. Dagstidningarna ger uttryck för det verkliga propaganda-, agitations- och organisationsarbetet.

om det alltid hade funnits och alltid skulle finnas två ytterflyglar i dessa partier, som om det bara vore fråga om att undvika ”ytterligheter” osv, osv, vilket står att läsa i alla källborgerliga skrivelser.

Det förhållandet att opportunisterna formellt tillhör arbetarpartier utesluter i verkligheten ingalunda att de – objektivt sett – är en politisk avdelning av bourgeoisin, förmedlare av dess inflytande, dess agenter inom arbetarrörelsen. Då den herostratiskt ryktbare opportunisten Südekum åskådligt demonstrerade denna sociala sanning, denna klassanning, var det många hyggliga personer som suckade. De franska socialisterna och Plechanov började peka finger åt Südekum, fastän Vandervelde, Sembat och Plechanov bara behövde se sig i spegeln för att upptäcka *samme Südekum*, med en något annan nationell fysiologi. De tyska medlemmarna av CK (der ”Vorstand”), vilka prisar Kautsky och prisas av Kautsky, skyndade sig att avge en försiktig, anspråkslös och hövlig förklaring (utan att nämna Südekums namn), att de inte var ”ense” med Südekums linje.

Det är löjligt, ty i verkligheten har i det tyska socialdemokratiska partiets praktiska politik Südekum ensam i det avgörande ögonblicket visat sig vara starkare än hundra Haase och Kautsky (på samma sätt som Nasja Zarja ensam är starkare än Brysselblockets alla riktningar, vilka är rädda för att bryta med den.)

Varför? Jo, just för att bakom Südekums rygg står en stormakts bourgeoisin, regering och generalstab. De stöder Südekums politik på tusen sätt, men hans motståndares politik söker de hindra med alla medel, inklusive fängelse och arkebusering. Südekums röst förs ut i miljoner exemplar av den borgerliga pressen (liksom Vanderveldes, Sembats och Plechanovs röst), medan hans motståndare *inte* får göra sig hörda i den legala pressen, emedan det finns någonting som heter krigscensur!

Alla är ense om att opportunismen inte är någon tillfällighet, någon synd, någon försumlighet eller något förräderi av enskilda personer, utan en hel historisk epoks sociala produkt. Men inte alla tänker allvarligt över betydelsen av denna sanning. Opportunismen har växt fram ur legalismen. Under epoken 1889-1914 måste arbetarpartierna utnyttja den borgerliga legaliteten. Då krisen bröt ut, måste de övergå till illegalt arbete (men en sådan övergång kan inte göras på annat sätt än genom att uppbjuda den största energi och beslutsamhet i förening med en hel rad krigslistor). För att hindra denna övergång räcker det enbart med Südekum, därför att han – för att tala historisk-filosofiskt – har hela den ”gamla världen” bakom sig, därför att han, Südekum för att tala praktisk-politiskt – till bourgeoisin alltid har utlämnat och alltid kommer att utlämna dess klassfienders alla krigsplaner.

Det är ett faktum, att hela det tyska socialdemokratiska partiet (detsamma gäller även fransmännen *osv*) gör *bara* det som behagar Südekum eller som Südekum kan tolerera. Legalt *går det inte* att göra någonting annat.

Allt *är*ligt, verkligt socialistiskt arbete inom det tyska socialdemokratiska partiet utförs *emot* dess centra, *vid sidan om* dess CK och CO, genom att *bryta* den organisatoriska disciplinen, utförs *fraktionellt* i namn av ett nytt partis anonyma nya centra, exempelvis den tyska ”vänsterns” anonyma upprop i Berner Tagwacht av den 31 maj i år. De facto växer det fram ett *nytt* parti, som stärks och organiseras, ett verkligt arbetarparti, ett verkligt revolutionärt socialdemokratiskt parti i motsats till Legiens, Südekums, Kautskys, Haases, Scheidemann och Co:s gamla, ruttna, national-liberala parti.¹

¹ Ytterst karakteristiskt är det, som försiggick före den historiska omröstningen den 4 augusti. Det officiella partiet drog en slöja av officiellt hyckleri över denna händelse: majoriteten hade fattat sitt beslut, och alla hade som en man röstat *för*. Men Ströbel har i tidskriften *Die Internationale* avslöjat hyckleriet och berättat sanningen. Inom den socialdemokratiska riksdagsgruppen fanns *två* grupper, vilka båda lagt fram färdiga

Därför råkade opportunisten Monitor i de konservativas *Preussische Jahrbücher* oavsiktligt uttala en djup historisk sanning, då han förklarade, att det vore skadligt för opportunisterna (*läs: bourgeoisin*), om den nuvarande socialdemokratin skulle gå *åt höger*, ty då skulle arbetarna överge den. Opportunisterna (och bourgeoisin) behöver just det nuvarande partiet, vilket *förenar* höger- och vänsterflygeln och officiellt representeras av Kautsky, som förmår försona allt i världen med glatta och ”helt marxistiska” fraser. Socialism och revolutionär anda i ord – för folket, för massan, för arbetarna; i handling südekumeri, dvs anslutning till bourgeoisin i varje allvarlig kris.

Vi säger: *varje* kris, ty såväl det ”feodala” Tyskland som det ”fritt parlamentariska” Storbritannien eller Frankrike kommer inte bara i händelse av krig utan också vid varje allvarlig politisk strejk att *omedelbart* under ett eller annat namn förklara krigstillstånd. Detta kan ingen enda människa med sunt förnuft och gott minne betvivla.

Härav följer svaret på den tidigare ställda frågan: hur skall socialchauvinismen bekämpas? Socialchauvinismen är opportunisten, som under den långa perioden av en relativt ”fredlig” kapitalism blivit så mogen, så stark och så fräck, som ideologisk-politiskt har antagit så fasta former och så intimt har förenat sig med bourgeoisin och regeringarna, att det är *omöjligt* att tolerera en *sådan riktning inom* de socialdemokratiska arbetarpartierna.

Även om man kan ha tunna och dåliga sulor när man går på en liten landsortsstads goda trottoarer, så kan man inte klara sig på en fjälltur utan tjocka, spikskodda sulor. I Europa har socialismen redan lämnat det relativt fredliga och av trånga nationella ramar begränsade stadiet. I och med kriget 1914-15 har den trätt in i de revolutionära aktionernas stadium, och tiden är ovillkorligen inne att helt bryta med opportunisten och fördriva den ur arbetarpartierna.

Av denna definition av de uppgifter, som socialismen har att lösa under den nya epoken av sin världsutveckling, framgår givetvis ännu inte direkt hur snabbt och i exakt vilka former de revolutionära socialdemokratiska arbetarpartiernas lösgörande från de småborgerligt opportunistiska partierna kommer att försiggå i skilda länder. Men härav följer att man klart måste inse, att ett sådant lösgörande är oundvikligt och att arbetarpartiernas hela politik måste inriktas just ur den synvinkeln. Kriget 1914-15 är en så stor omsvängning i historien, att förhållandet till opportunisten *inte kan* förbli vid det gamla. Det som en gång skett, kan inte göras o gjort. Det faktum att opportunisterna i ett krisögonblick visade sig utgöra kärnan av de element inom arbetarpartierna, som gick över på bourgeoisins sida, kan varken utplånas ur arbetarnas medvetandet, ur bourgeoisins erfarenhet eller ur vår epoks politiska vinningar överhuvudtaget. För att tala i allmän europeisk måttstock befann sig opportunisten före kriget så att säga i ynglingaåldern. I och med kriget blev den slutgiltigt vuxen, och man kan inte ånyo göra den ung och ”oskyldig”. Det har uppstått ett helt samhällsskikt bestående av parlamentariker, journalister, ämbetsmän i arbetarrörelsen, privilegierade tjänstemän och vissa skikt av proletariatet, som *växt samman* med sin nationella bourgeoisin och som denna bourgeoisin förstått att fullständigt uppskatta och ”anpassa”.

Man kan varken vända tillbaka eller stanna historiens hjul – man kan och måste modigt gå framåt från förberedande, legala och av opportunisten fångade organisationer för arbetarklassen till revolutionära organisationer, som förstår att *inte* inskränka sig till

ultima, dvs fraktionsbeslut som innebar splittring. Den ena gruppen, opportunisternas grupp, som räknade omkring 30 man, hade beslutat att *under alla omständigheter* rösta för krigskrediterna. Den andra gruppen, vänstern, bestående av ungefär 15 personer, hade – mindre bestämt – beslutat att rösta emot. Då ”centrum” eller ”träsket”, som inte hade någon fast ståndpunkt, röstade med opportunisterna, var vänstern i grund slagen och – underkastade sig! Den tyska socialdemokratins ”enhet” är rena hyckleriet, som faktiskt endast beslöjar den oundvikliga underkastelsen för opportunisternas ultimatum.

legaliteten och som kan gardera sig mot opportunistiskt förräderi, till organisationer för ett proletariat, som går till ”kamp om makten”, till kamp för att störta bourgeoisin.

Härav framgår bland annat hur oriktigt de personer ser på saken, vilka förblindar sitt eget och arbetarnas medvetande med frågan om vad som skall göras med sådana mycket kända auktoriteter inom Andra internationalen som Guesde, Plechanov, Kautsky o a.

I verkligheten finns här ingen sådan fråga: om dessa personer inte förstår de nya uppgifterna, så blir de tvungna att stå utanför eller att vara opportunisternas fångar, såsom de är för närvarande. Om dessa personer befriar sig från ”fångenskapen”, kommer deras återkomst till revolutionärernas läger knappast att möta *politiska* hinder. Under alla omständigheter är det absurt att ersätta frågan om striden mellan riktningarna och om växlingen mellan epokerna inom arbetarrörelsen med frågan om enskilda personers roll.

VIII

Arbetarklassens legala massorganisationer utgör kanske det viktigaste specifika kännetecknet för de socialistiska partierna under Andra internationalens epok. I det tyska partiet var de starkast, och här skapade kriget 1914-15 den skarpaste omsvängningen och ställde frågan i sin mest tillspetsade form. Det är klart, att övergången till revolutionära aktioner innebar att polisen upplöste de legala organisationerna, och det gamla partiet, från Legien till Kautsky, offrade proletariats revolutionära mål för att bevara de nuvarande legala organisationerna. Hur mycket detta än förnekas, så är det dock ett faktum. För en sådan grynvälling, som de av den gällande polislagen tillåtna organisationerna, sålde man proletariats rätt till revolution.

Ta den broschyr, som skrivits av Carl Legien, ledaren för de socialdemokratiska fackföreningarna i Tyskland: *Varför måste fackföreningsfunktionärerna mera delta i det inre partilivet?* (Berlin 1915). Broschyren utgörs av ett föredrag, som författaren höll den 27 januari 1915 på ett möte av fackföreningsfunktionärer. Legien refererade i föredraget och tryckte i sin broschyr ett ytterst intressant dokument, som krigscensuren annars aldrig skulle ha släppt igenom. Detta dokument – ett så kallat föredragsmaterial för kretsen Niederbarnim (en av Berlins förstäder) är en framställning av de tyska vänstersocialdemokraternas åsikter och deras protest mot partiet. De revolutionära socialdemokraterna – sägs det i detta dokument – förutsåg inte och kunde inte förutse en faktor, nämligen:

”Att det tyska socialdemokratiska partiets och fackföreningarnas hela organiserade kraft ställdes på den krigförande regeringens sida. att hela denna kraft användes till att undertrycka massornas revolutionära energi.” (S 34 i Legiens broschyr)

Detta är en obestridd sanning. Sant är även följande påstående i samma dokument:

”Den socialdemokratiska gruppens röstning den 4 augusti visade klart, att en annan uppfattning, även om den hade djupa rötter bland massorna, hade kunnat göra sig gällande, endast om den inte stod under det erfarna partiets ledning och endast mot partiinstansernas vilja, blott under den förutsättningen, att partiets och fackföreningarnas motstånd hade övervunnits.” (Ibidem).

Detta är en obestridd sanning.

”Om den socialdemokratiska gruppen hade gjort sin plikt den 4 augusti, hade organisationens yttre form troligen blivit tillintetgjord, men dess anda hade fortsatt att leva, den anda som besjälade partiet på socialistlagens tid och som hjälpte det att övervinna alla svårigheter.” (Ibidem)

I Legiens broschyr noteras, att det sällskap av ”ledare”, som han hade samlat för att åhöra sitt föredrag, och som kallar sig ledare och funktionärer i fackföreningarna, *brast i skratt*, när de hörde detta. Det föreföll dem *löjligt*, att man i en krissituation kan och måste (liksom under socialistlagen) bilda illegala revolutionära organisationer. Men Legien, bourgeoisins trognaste gårdvar, slog sig för sitt bröst och utropade:

”Satsen innehåller en klar anarkistisk tanke: spränga organisationen för att framkalla ett avgörande av frågan genom massorna. Detta är en anarkistisk tanke, därom råder för mig inget tvivel.”

”Alldeles riktigt!” ropade i korus (ibidem, s 37) bourgeoisins lakejer, vilka kallar sig ledare för arbetarklassens socialdemokratiska organisationer.

En lärorik bild. Dessa personer har blivit till den grad korrumpade och förslöade av den borgerliga legaliteten, att de inte ens kan *fatta* tanken, att det är nödvändigt att ha *andra, illegala* organisationer för att leda den revolutionära kampen. Dessa personer har sjunkit så djupt, att de inbillar sig att legala förbund, som existerar tack vare att polisen tillåter det, är den gräns, som inte får överskridas, att det överhuvudtaget är tänkbart att *upprätthålla* sådana förbund som *ledande* förbund i kristid! Här ser ni opportunistens levande dialektik: enbart de legala förbundens tillväxt, enbart de slöa men samvetsgranna brackornas vana att inskränka sig till bokföring har lett till att dessa samvetsgranna kälkborgare under krissituationen visade sig vara förrädare och bedragare, vilka *kvävde* massornas revolutionära energi. Detta är ingen tillfällighet. Det är nödvändigt att övergå till en revolutionär organisation, den förändrade historiska situationen kräver detta, de proletära revolutionära aktionernas epok kräver detta – men denna övergång är endast möjlig *över huvudet* på de gamla ledarna, vilka kväver den revolutionära energin, *över huvudet* på det gamla partiet, genom att *förstöra* det.

Men de kontrarevolutionära kälkborgarna skriker givetvis om ”anarkism”, precis som opportunisten Eduard David skrek om ”anarkism”, när han skällde ut Karl Liebknecht. I Tyskland har tydligen bara de ledare, som opportunisterna stämplade som anarkister, förblivit ärliga socialister ...

Låt oss ta den moderna hären. Den är ett bra exempel på organisation. Och denna organisation är bra endast därför, att den är *flexibel* och samtidigt förstår att ge miljoner människor en *enhetlig vilja*. Idag sitter dessa miljoner hemma var och en för sig, i olika delar av landet. Imorgon kommer mobiliseringsordern – och de samlas på angivna platser. Idag ligger de i skyttegravarna, ibland i månader. Imorgon går de i en annan formation till stormangrepp. Idag utträttar de underverk, genom att skydda sig mot kulor och granater. Imorgon utträttar de underverk i öppen kamp. Idag lägger deras förtrupper ut minor under jord, imorgon rycker de fram kilometervis över jord efter flygarnas anvisningar. Detta är vad man kallar organisation, när miljoner människor för ett enda måls skull, besjälade av en och samma vilja, ändrar formen för sitt umgänge och sin handling, ändrar plats och metoder för sin verksamhet, ändrar verktyg och vapen i överensstämmelse med de i förändring stadda omständigheterna och kampens krav.

Detsamma gäller arbetarklassens kamp mot bourgeoisin. Idag föreligger det ingen revolutionär situation, inga förutsättningar för en jäsning bland massorna, för en ökning av deras aktivitet, idag ger man dig en röstsedel i handen – ta den, se till att organisera dig så att du kan slå dina fiender med den, men inte för att skaffa en varm vrå i parlamentet åt personer, som klamrar sig fast vid taburetterna av fruktan för fängelset. Imorgon tar man ifrån dig röstsedeln och ger dig ett gevär i stället och en utmärkt snabbskjutande kanon, konstruerad enligt maskinteknikens senaste ord – ta då dessa mordvapen och förstörelsemedel och lyssna inte till de sentimentala gråterskor, som fruktar kriget. Det finns ännu allt för mycket i världen, som måste förintas med eld och svärd för arbetarklassens befrielse, och om förbittringen och förtvivlan bland massorna växer, om en revolutionär situation föreligger, så förbered dig på att skapa nya organisationer och att *ta i bruk* de nyttiga mordvapnen och förstörelsemedlen *mot din egen regering och din egen bourgeoisin*.

Detta är förvisso inte lätt. Det kommer att kräva svåra förberedande aktioner. Det kommer att kräva stora offer. Detta är en *ny* typ av organisation och kamp, som också *måste läras*, men kunskap tillägnas man sig inte utan fel och nederlag. Denna typ av klasskamp förhåller sig till

deltagandet i val såsom ett stormangrepp förhåller sig till manövrar och marcher eller till att ligga i skyttegravarna. Det är *inte så ofta* historien sätter denna kampform på dagordningen, men i stället sträcker sig dess betydelse och följer över årtionden. De *dag*ar, då man kan och måste använda *sådana* kampmetoder, har lika stor betydelse som *tjugo år* under andra historiska epoker.

Jämför Karl Kautsky och Carl Legien:

”Så länge partiet var litet”, skriver Kautsky, ”verkade varje protest mot kriget propagandistiskt som en modig handling ... som en sådan har de ryska och serbiska kamraternas uppträdande på sistone vunnit allmänt erkännande. Ju starkare ett parti blir, desto mera sammanflätas i motiveringen för dess beslut propagandistiska överväganden och hänsynstagande till de praktiska följderna, desto svårare blir det att i samma utsträckning ge båda slagen av motiv rätt, och dock får man lika litet eftersätta de ena som de andra. Ju starkare vi blir, desto lättare uppstår därför meningsskiljaktigheter bland oss vid varje ny, komplicerad situation.” (Internationalismen och kriget, s 30)

Dessa Kautskys resonemang skiljer sig från Legiens endast genom sitt hyckleri och sin feghet. I det väsentliga stöder och ursäktar Kautsky legienarnas gemena förnekande av den revolutionära verksamheten, men han gör detta i smyg utan att uttala sig bestämt, han slingrar sig undan med antydningar och inskränker sig till reverenser både för Legien och för ryssarnas revolutionära uppträdande. En sådan inställning till revolutionärerna har vi ryssar varit vana att finna endast hos liberalerna: liberalerna är alltid redo att erkänna revolutionärernas ”mod”, men samtidigt avstår de till intet pris från sin ärkeopportunistiska taktik. Revolutionärer med självaktning kommer inte att acceptera Kautskys ”uttryck för erkänsla”, utan med avsky att avvisa ett sådant sätt att formulera frågan. Om inte en revolutionär situation förelåg, om det inte var absolut nödvändigt att propagera revolutionära aktioner, så skulle ryssarnas och serbernas uppträdande vara *oriktigt*, så skulle deras taktik vara oriktig. Må dock sådana riddare som Legien och Kautsky åtminstone ha mod att stå för sin mening, må de uttala den öppet.

Men om det är så, att de ryska och serbiska socialisternas taktik förtjänar ”erkänsla”, då är det otillåtligt och brottsligt att rättfärdiga de ”starka” – de tyska, franska osv – partiernas *motsatta* taktik. Med det avsiktligt oklara uttrycket ”praktiska följder” *dolde* Kautsky den enkla sanningen, att de stora och starka partierna hade *blivit rädda* för att deras organisationer skulle upplösas, deras kassor beslagtogs och deras ledare häktas av regeringarna. Detta innebär, att Kautsky söker rättfärdiga förräderiet mot socialismen med den motiveringen, att den revolutionära taktiken kommer att ha obehagliga ”praktiska följder”. Är kanske inte detta att prostituera marxismen?

”Man skulle ha häktat oss”, påstås en av de socialdemokratiska riksdagsmännen, som röstade för krigskrediterna den 4 augusti; ha uttalat på ett arbetarmöte i Berlin. Men arbetarna ropade till svar: ”Nå, det hade väl inte skadat!”

Om det inte fanns någon annan *signal* för att till arbetarmassorna i Tyskland och Frankrike förmedla en revolutionär stämning och tanken på nödvändigheten att förbereda revolutionära aktioner, så skulle häktningen av en riksdagsman för att han hållit ett modigt tal spelat en nyttig roll som en appell till proletärerna i olika länder att *sluta sig samman* i revolutionärt arbete. En sådan sammanslutning är *inte lätt*; desto mera var just de riksdagsmän, som stod högst och hade överblick över hela politiken, förpliktade att *ta initiativet*.

Inte bara under krig, utan ovillkorligen även under varje skärpning av det politiska läget, för att nu inte tala om revolutionära massaktioner av varje slag, kommer t o m det *allra friaste* borgerliga lands regering alltid att hota med att upplösa de legala organisationerna, att lägga beslag på kassorna, att häkta ledarna och med andra ”praktiska följder” av samma slag. Vad

skall man då göra? Skall man av detta skäl urskulda opportunisterna, såsom Kautsky gör? Men det vore att sanktionera de socialdemokratiska partiernas förvandling till nationalliberala arbetarpartier.

En socialist kan bara dra en slutsats: de ”europeiska” partiernas rena legalism, deras barallegalism, har överlevt sig själv och har till följd av utvecklingen av det förimperialistiska stadiets kapitalism blivit grundvalen för en borgerlig arbetarpolitik. Det är nödvändigt att komplettera den genom att skapa en illegal bas, en illegal organisation, ett illegalt socialdemokratiskt arbete, utan att härvid ge upp en enda legal position. *Hur* detta skall göras – det kommer erfarenheten att visa, om det bara finns vilja att slå in på denna väg, om man bara är medveten om att denna väg är oundviklig. Rysslands revolutionära socialdemokrater visade åren 1912-14, att denna uppgift kan lösas. Arbetardeputeraden Muranov, som uppträdde bättre än de andra inför rätten, och som skickades till Sibirien av tsarismen, visade klart att det förutom *minister*parlamentarismen (från Henderson, Sembat och Vandervelde till Südekum och Scheidemann, som också är alltigenom ”ministerfähiga”, fastän man inte släpper dem längre än till tamburen!) alltjämt finns en *illegal och revolutionär* parlamentarism. Må Kosovskij, Potresov & Co vara aldrig så hänryckta över den ”europeiska” lakejparlamentarismen och försona sig med den – vi kommer aldrig att tröttna på att upprepa för arbetarna, att en *sådan* legalism, en *sådan* socialdemokrati som Legiens, Kautskys, Scheidemanns och deras gelikars inte förtjänar annat än förakt.

IX

Låt oss sammanfatta.

Andra internationalens sammanbrott har fått sitt tydligaste uttryck i det flagranta förräderi, som de flesta av Europas officiella socialdemokratiska partier begått mot sin övertygelse och sina högtidliga resolutioner i Stuttgart och Basel. Men detta sammanbrott, som innebär opportunismens fullständiga se. ger och de socialdemokratiska partiernas förvandling till nationalliberala arbetarpartier, utgör bara resultatet av Andra internationalens hela historiska epok, slutet av 1800- och början av 1900-talet. De objektiva förhållandena under denna epok – övergångsepoken från slutförandet av de borgerliga och nationella revolutionerna i Väst-europa till början av de socialistiska revolutionerna – gav upphov till opportunismen och närde den. I några av Europas länder kan vi under denna tid iaktta en splittring i den proletära och socialistiska rörelsen, vilken i stort sett sker just längs opportunismens linje (i Storbritannien, Italien, Nederländerna, Bulgarien, Ryssland), i andra länder kan vi iaktta en långvarig och hårdnackad kamp mellan riktningarna längs samma linje (i Tyskland, Frankrike, Belgien, Sverige, Schweiz). Den av det stora kriget skapade krisen ryckte bort slöjorna, sopade undan det konventionella, avslöjade bölden, som för länge sedan hade mognat, och visade opportunismen i dess sanna roll som bourgeoisins bundsförvant. Det blev nödvändigt att fullständigt och organisatoriskt skilja detta element från arbetarpartierna. Den imperialistiska epoken tillåter inte att det i ett och samma parti vid sidan av det revolutionära proletariatets förtrupp också existerar en halvt kälkborgerlig arbetarklassaristokrati, vilken åtnjuter smulor av de privilegier, som den ”egna” nationens ”stormakts”-ställning medför. Den gamla teorin om opportunismen som en ”legitim nyans” inom det enhetliga och för alla ”ytterligheter” främmande partiet har nu blivit det största bedrägeri mot arbetarklassen och det största hinder för arbetarrörelsen. Den öppna opportunismen, som genast stöter ifrån sig arbetarmassorna, är inte så farlig och så skadlig som denna teori om den gyllene medelvägen, vilken med marxistiska slagord söker rättfärdiga den opportunistiska praktiken och med en rad sofismer bevisa, att tiden inte är mogen för revolutionära aktioner osv. Karl Kautsky, den mest kände representanten för denna teori och samtidigt Andra internationalens mest kända auktoritet, har visat sig vara en första klassens hycklare och en virtuos i att prostituera

marxismen. Alla medlemmar i det tyska miljonpartiet, som är någorlunda ärliga, medvetna och revolutionära socialdemokrater, har med förakt vänt sig bort från en dylik, av südekumarna och scheidemannarna så ivrigt försvarad "auktoritet".

De proletära massorna, vilkas gamla ledarskikt sannolikt till cirka nio tiondelar löpt över till bourgeoisin, stod splittrade och hjälplös mot orgien i chauvinism och mot krigstillståndets och krigscensuren förtryck. Men den objektiva revolutionära situation, som kriget skapade och som alltmera utvidgas och fördjupas, ger oundvikligen upphov till revolutionära stämningar, stålsätter och upplyser alla de bästa och mest medvetna proletärerna. Det är inte bara möjligt utan blir också alltmer sannolikt, att det kommer att inträda en hastig omsvängning i stämningen bland massorna, så som skedde i Ryssland i början av 1905 i samband med "Gaponaffären", då det under några månader – ibland rentav några veckor – ur de efterblivna proletära skikten växte upp en miljonarmé, som följde proletariatets revolutionära förtrupp. Man kan inte veta, om en mäktig revolutionär rörelse kommer att utveckla sig kort efter *detta* krig, under det osv, men i varje fall är det *endast* arbete i denna riktning som förtjänar namnet socialistiskt arbete. Den paroll, som sammanfattar och inriktar detta arbete och som hjälper till att förena och sammansvetsa dem som vill bistå proletariatets revolutionära kamp mot den egna regeringen och den egna bourgeoisin, är parollen om inbördeskrig.

I Ryssland är de revolutionärt socialdemokratiska proletära elementens fullständiga skilsmässa från de småborgerligt opportunistiska förberedd av arbetarrörelsens hela historia. De som ignorerar denna historia och med deklamationer mot "fraktions. väsendet" berövar sig möjligheten att förstå den verkliga process, där det proletära partiet i Ryssland bildas – det parti, som utformas i en mångårig kamp mot opportunistens olika former gör denna skilsmässa en björntjänst. Av alla de "stor"makter som deltar i det nuvarande kriget är Ryssland den enda, som på senare tid genomgått en revolution: denna revolutions borgerliga innehåll kunde med hänsyn till proletariatets avgörande roll inte undgå att ge upphov till en splittring mellan de borgerliga och de proletära riktningarna inom arbetarrörelsen. Under hela den ca tjugoföråriga period (1894-1914), som socialdemokratien i Ryssland existerat som en organisation, förknippad med den proletära massrörelsen (och inte bara som en idériktning, såsom åren 1883-94), har striden mellan de proletärt revolutionära och de småborgerligt opportunistiska strömningarna pågått. Ekonomismen under perioden 1894-1902 var otvivelaktigt en strömning av sistnämnda art. En hel rad argument och drag i dess ideologi – den "struveistiska" förvrängningen av marxismen, återopandets av "massan" för att rättfärdiga opportunisten osv – erinrar påfallande om Kautskys, Cunows, Plechanovs och andras nuvarande, banaliserade marxism. Det skulle vara en mycket tacksam uppgift att påminna den nuvarande socialdemokratiska generationen om de gamla tidningarna *Rabotjaja Mysl* och *Rabotjeje Delo* som parallell till den nuvarande Kautsky.

Den följande periodens (1903-08) "mensjevism" var inte bara ideologiskt utan även organisatoriskt en direkt arvtagare till ekonomismen. Under den ryska revolutionen följde den en taktik, som objektivt innebar att proletariatet gjordes beroende av den liberala bourgeoisin och som var ett uttryck för småborgerliga opportunistiska tendenser. Under den därpå följande perioden (1908-14) gav den mensjevikiska riktningens huvudström upphov till likvidatorriktningen, och då blev denna riktningens klassmässiga betydelse så uppenbar, att de bästa av mensjevismens representanter hela tiden protesterade mot den politik som fördes av gruppen *Nasja Zarja*.

Denna grupp – den enda, som under de senaste fem, sex åren har utfört systematiskt arbete bland massorna *mot* arbetarklassens revolutionärt marxistiska parti – visade sig under kriget 1914-15 vara *socialchauvinistisk!*

Och detta i ett land, där självhärskardömet ännu är vid liv, där den borgerliga revolutionen ännu på långt när inte är fullbordad, där 43 procent av befolkningen förtrycker en av icke-ryska nationer bestående majoritet. Den ”europiska” utvecklingstypen, som innebär, att vissa skikt av småbourgeoisin, särskilt de intellektuella, och en försvinnande liten del av arbetararistokratin kan ”åtnjuta” privilegier av ”sin” nations ”stormakts”-ställning, kunde inte undgå att göra sig gällande även i Ryssland.

Till en ”internationalistisk”, dvs en verklig revolutionär och konsekvent revolutionär taktik är Rysslands arbetarklass och socialdemokratiska arbetarparti förberedda genom hela sin historia.

VII. Vapen och krig

{ Ur Lenin: ”Den proletära revolutionens militärprogram” – *Red anm* }

I

Huvudargumentet [från vissa revolutionära socialister som förespråkar avrustning] går ut på att avväpningskravet är det klaraste, mest bestämda och mest konsekventa uttrycket för kampen mot all militarism och mot varje krig.

Men i detta huvudargument ligger just den grundläggande villfarelsen hos avväpningsanshängare. Socialisterna kan inte vara mot varje krig utan att upphöra att vara socialister.

För det första har socialisterna aldrig varit och kan aldrig bli motståndare till revolutionära krig. De ”stora” imperialistiska makternas bourgeoisin har blivit alltigenom reaktionär, och det krig som denna bourgeoisin nu för anser vi vara ett reaktionärt, brottsligt slavägarkrig. Hur förhåller det sig då med ett krig mot denna bourgeoisin? Exempelvis ett krig, som av denna bourgeoisin förtryckta och beroende folk eller koloniala folk utkämpas för sin frigörelse? I de teser som antagits av gruppen Internationale läser vi i paragraf 5: ”Under den tygellösa imperialismens era kan det inte längre finnas några nationella krig.” Detta är uppenbart oriktigt.

Det tjugonde seklets historia – detta ”den tygellösa imperialismens” sekel – är fylld av kolonialkrig. Men det som vi européer, de imperialistiska förtryckarna av de flesta folk i världen, med vår inrotade nedriga europeiska chauvinism kallar ”kolonialkrig”, det är ofta nationella krig eller nationella uppror av dessa förtryckta folk. Ett av imperialismens huvuddrag är just att den påskyndar kapitalismens utveckling i de mest efterblivna länderna och därmed vidgar och skärper kampen mot det nationella förtrycket. Detta är ett faktum. Och därav följer oundvikligt, att imperialismen ofta måste ge upphov till nationella krig.

Junius, som i sin broschyr försvarar de nämnda ”teserna”, säger att varje nationellt krig mot någon av de imperialistiska stormakterna under den imperialistiska epoken leder till att en annan, med den första konkurrerande och likaså imperialistisk stormakt ingriper, och att sålunda varje nationellt krig förvandlas till ett imperialistiskt. Men också detta argument är felaktigt. Det kan vara så, men det är inte alltid så. Många kolonialkrig under åren 1900-14 följde inte denna väg. Och det vore helt enkelt löjligt om vi t ex förklarade, att det efter det nuvarande kriget, ifall det slutar med ytterlig utmattning av de krigförande länderna, ”inte kan” bli ”några som helst” nationella, progressiva, revolutionära krig, som exempelvis Kina i förbund med Indien, Persien, Siam osv skulle föra mot stormakterna.

Att förneka all möjlighet av nationella krig under imperialismen är teoretiskt oriktigt, historiskt sett uppenbart felaktigt och i praktiken liktydigt med den europeiska chauvinismen: vi som tillhör nationer, vilka förtrycker hundratals miljoner människor i Europa, Afrika, Asien etc, måste förklara för de förtryckta folken att det är ”omöjligt” för dem att föra krig mot ”våra” nationer!

För det andra är inbördeskrigen också krig. Den som erkänner klasskampen kan inte annat än erkänna inbördeskrigen, som i varje klassamhälle utgör den naturliga och under vissa omständigheter oundvikliga fortsättningen, utvecklingen och skärpningen av klasskampen. Alla stora revolutioner bekräftar detta. Att förneka inbördeskrigen eller glömma bort dem vore detsamma som att förfalla till extrem opportunistisk och att förneka den socialistiska revolutionen.

För det tredje eliminerar socialismens seger i ett land ingalunda med en gång alla krig överhuvudtaget. Tvärtom, den förutsätter dem. Kapitalismen utvecklas ytterst olikmässigt i skilda länder. Annorlunda kan det inte heller vara under varuproduktionen. Härav följer den obestridliga slutsatsen, att socialismen inte kan segra samtidigt *i alla* länder. Den kommer först att segra i ett eller i några länder, medan de övriga för en viss tid kommer att förbli borgerliga eller preborgerliga. Detta måste utlösa inte bara friktioner utan också en direkt strävan av bourgeoisin i andra länder att krossa den socialistiska statens segerrika proletariat. I sådana fall skulle ett krig från vår sida vara legitimt och rättvist. Det skulle vara ett krig för socialismen, för att befria andra folk från bourgeoisin. Engels hade alldeles rätt då han i sitt brev till Kautsky den 12 september 1882 direkt medgav möjligheten för en socialism *som redan segrat* att föra ”försvarskrig”. Vad han avsåg var just det segerrika proletariatets försvar mot bourgeoisin i andra länder.

Först sedan vi störtat, slutgiltigt besekrat och exproprierat bourgeoisin i hela världen, och inte endast i ett land, kommer krigen att bli omöjliga. Och ur vetenskaplig synpunkt skulle det vara absolut oriktigt och absolut revolutionärt, om vi kringgick eller skymde undan just det allra viktigaste: krossandet av bourgeoisins motstånd, som är den svåraste uppgiften och den som kräver mest kamp under *övergången* till socialismen. ”Sociala” präster och opportunisterna är alltid redo att drömma om en framtida fredlig socialism, men vad som skiljer dem från de revolutionära socialdemokraterna är just det, att de inte vill tänka på och reflektera över den förbittrade klasskamp och de klasskrig, som är nödvändiga för att denna sköna framtid skall nås.

Vi får inte låta oss vilseledas av ord. Begreppet ”fosterlandsförsvar” är exempelvis förhatligt för många, därför att de öppna opportunisterna och kautskyanerna använder det för att kamouflera och överskylla bourgeoisins lögner i det *nuvarande* rövarkriget. Det är ett faktum. Men därav följer inte, att vi får glömma bort att tänka över de politiska parollernas betydelse. Att erkänna ”fosterlandsförsvaret” i detta krig är detsamma som att anse det vara ett ”rättvist” krig, motsvarande proletariatets intressen och ingenting, absolut ingenting annat – ty invasion är inte utesluten i något krig. Det vore helt enkelt dumt att förneka ”fosterlandsförsvaret” *för* de förtryckta folkens del i deras krig mot de imperialistiska stormakterna eller för det segerrika proletariatets del i *dess* krig mot någon Galliffet i en borgerlig stat.

Teoretiskt sett vore det alldeles felaktigt att glömma, att varje krig endast är en fortsättning på politiken med andra medel; det nuvarande imperialistiska kriget utgör fortsättningen på den imperialistiska politik som bedrivits av två stormaktsgrupper, och samtliga förhållanden under imperialismens epok har gett upphov till och underblåst denna politik. Men denna epok måste också nödvändigtvis ge upphov till och underblåsa en politik, som innebär kamp mot nationellt förtryck och proletariatets kamp mot bourgeoisin, och därför också möjligheten och oundvikligheten av för det första revolutionära nationella uppror och krig, för det andra proletära krig och uppror *mot* bourgeoisin och för det tredje en förening av de båda slagen av revolutionära krig etc.

II

Härtill kommer dessutom följande allmänna synpunkt.

En förtryckt klass, som inte strävar efter att lära sig använda vapen och att skaffa sig vapen, förtjänar endast att bli behandlad som slavar. Om vi inte vill bli borgerliga pacifister eller opportunisterna, så kan vi ju inte glömma att vi lever i ett klassamhälle och att det inte finns och inte kan finnas någon väg därur annat än genom klasskamp. I varje klassamhälle – vare sig det är baserat på slaveri, livegenskap eller, såsom nu är fallet, på lönarbete – är den förtryckande klassen beväpnad. Inte endast den nutida stående hären utan också den nutida milisen innebär – även i de mest demokratiska borgerliga republikerna, exempelvis Schweiz – att bourgeoisin är beväpnad mot proletariatet. Detta är en så elementär sanning, att man knappast behöver dröja vid den. Det räcker med att erinra om hur militär sätts in mot strejkande i alla kapitalistiska länder.

Bourgeoisins beväpning mot proletariatet är ett av de största, mest fundamentala och viktigaste sakförhållandena i det moderna kapitalistiska samhället. Och inför detta faktum föreslår man de revolutionära socialdemokraterna att ställa ”krav” på ”avväpning”! Det vore liktydigt med att fullständigt frångå klasskampens ståndpunkt, att uppge varje tanke på revolution. Vår paroll måste vara: proletariatets beväpning i syfte att besegra, expropriera och avvärja bourgeoisin. Detta är den enda möjliga taktiken för den revolutionära klassen, en taktik som framgår av den kapitalistiska militarismens hela *objektiva utveckling* och som dikteras av denna utveckling. Först *sedan* proletariatet har avvärjat bourgeoisin kan det, utan att svika sin världshistoriska uppgift, kasta alla vapen överhuvudtaget på sophögen. Och det kommer proletariatet förvisso att göra, men *först då detta skett, ingalunda tidigare*.

Medan det nuvarande kriget hos de reaktionära kristliga socialisterna och de gråtmilda småborgarna väcker endast fruktan och skräck, *endast* avsky för allt vapenbruk, för blodsutgjutelse, död osv, så måste vi säga: det kapitalistiska samhället har varit och är alltså en *ändlös skräck*. Och om detta det mest reaktionära av alla krig nu förbereder *en ända med förskräckelse* för detta samhälle, så har vi ingen anledning att bli förtvivlade. Men vid en tid, då alla kan se att bourgeoisin själv banar väg för det enda legitima och revolutionära kriget, nämligen inbördeskriget mot den imperialistiska bourgeoisin, är ”kravet” på avvärjning, rättare sagt drömmen om avvärjning, till sin objektiva betydelse ingenting annat än en yttring av just förtvivlan.

Den som säger att detta är en från livet lösryckt teori skall vi erinra om två världshistoriska fakta: dels trusternas och det kvinnliga fabriksarbetets roll, dels kommunen 1871 och decemberupproret i Ryssland 1905.

Det är bourgeoisins sak att främja trusterna, driva barn och kvinnor till fabrikerna, plåga dem där, korrumpdera dem och döma dem till ytterligt elände. Vi ”kräver” inte en sådan utveckling, vi ”stöder” den inte – vi bekämpar den. Men hur kämpar vi? Vi vet att trusterna och kvinnornas arbete i industrin är progressiva. Vi vill inte gå tillbaka till hantverket, till den förmonopolistiska kapitalismen, till kvinnornas hemarbete. Framåt via trusterna etc och vidare från dem till socialismen!

Detta resonemang kan, med vederbörliga ändringar, tillämpas också på den nuvarande militariseringen av folket. I dag militariserar den imperialistiska bourgeoisin inte bara alla vuxna män utan också ungdomen. I morgon börjar den kanske militarisera kvinnorna. Till detta bör vi säga: Så mycket bättre! Snabbare framåt! Ju snabbare det går, dess närmare kommer vi det väpnade upproret mot kapitalismen. Hur kan socialdemokrater låta skrämman sig av ungdomens militarisering osv, om de inte glömt Pariskommunens exempel? Detta är inte någon ”från livet lösryckt teori”, det är ingen dröm utan ett faktum. Och det skulle sannerligen vara mycket illa om socialdemokrater, tvärtemot alla ekonomiska och politiska fakta, började tvivla på att den imperialistiska epoken och de imperialistiska krigen oundvikligt måste leda till att sådana fakta upprepas.

En borgerlig iakttagare av Pariskommunen skrev i maj 1871 i en engelsk tidning: ”Om den franska nationen bestod enbart av kvinnor, vilken fruktansvärd nation den skulle vara!”

Kvinnor och även barn från 13 år kämpade under kommunens tid sida vid sida med männen. Annorlunda kan det inte heller bli i de kommande striderna för att störta bourgeoisin. De proletära kvinnorna kommer inte att passivt åse, hur den välbeväpnade bourgeoisin skjuter ned illa beväpnade eller obehäpnade arbetare. De kommer att gripa till vapen, såsom de gjorde 1871, och från de kuschade nationerna av idag – rättare sagt, från den nutida arbetarrörelsen, som är mera desorganiserad av opportunisterna än av regeringarna – kommer det utan tvivel, förr eller senare men absolut säkert, att växa fram ett internationellt förbund mellan det revolutionära proletariatets ”fruktansvärda nationer”.

Militariseringen genomsyrar nu hela samhällslivet. Imperialismen är en förbittrad kamp mellan stormakterna för uppdelning och omfördelning av världen – därför måste den oundvikligt leda till ytterligare militarisering i alla länder, även i de neutrala och i de små länderna. Vad kommer då de proletära kvinnorna att göra mot detta? Endast förbanna varje krig och allt militärt, endast kräva avväpning? Kvinnorna från en förtryckt klass, som verkligen är revolutionär, kommer aldrig att finna sig i att spela en så skamlig roll. De kommer att säga till sina söner: ”Du blir snart vuxen och man ger dig ett gevär. Ta det och lär dig att sköta det militära väl. Proletärerna behöver detta vetande – inte för att skjuta på dina bröder, arbetarna i andra länder, såsom man gör i det nuvarande kriget och som förrädarna mot socialismen råder dig att göra, utan för att kämpa mot bourgeoisin i sitt eget land, för att göra slut på utsugningen, fattigdomen och kriget, och det inte genom fromma önskningar utan genom att besegra bourgeoisin och av väpna den.”

Om man avstår från att bedriva en sådan propaganda, och just en sådan propaganda i samband med det nuvarande kriget, så är det bäst att sluta upp med att bruka stora ord om den internationella revolutionära socialdemokratien, om den socialistiska revolutionen och om krig mot kriget.

III

Förespråkarna för avväpning går emot programpunkten om ”folkbeväpning” bl a därför, att detta krav som de påstår lättare skulle leda till eftergifter åt opportunisten. Vi har ovan granskat det viktigaste, nämligen avväpningens förhållande till klasskampen och till den sociala revolutionen. Vi skall nu undersöka frågan om förhållandet mellan avväpningskravet och opportunisten. En av de viktigaste orsakerna till att detta krav är oantagbart är just, att detta krav och de illusioner det väcker oundvikligen försvagar och mattar vår kamp mot opportunisten.

Denna kamp är utan tvivel den viktigaste aktuella fråga, som internationalen står inför. En kamp mot imperialismen, som inte är oupplösligt förbunden med kamp mot opportunisten, är en tom fras eller ett bedrägeri. En av Zimmerwalds och Kienthals huvudbrister, en av huvudorsakerna till att dessa groddar till Tredje internationalen eventuellt kan sluta i fiasko, är just att frågan om kampen mot opportunisten inte ens tagits upp öppet och än mindre avgjorts i den meningen, att man skulle ha fastställt nödvändigheten av att bryta med opportunisterna. Opportunisten har – för en tid – segrat inom den europeiska arbetarrörelsen. I alla de största länderna har två huvudschatteringar av opportunisten utformats: för det första den öppna, cyniska och därför mindre farliga socialimperialismen, som representeras av herrarna Plechanov, Scheidemann, Legien, Albert Thomas och Sembat, Vandervelde, Hyndman, Henderson m fl. För det andra den maskerade, kautskyanska opportunisten: Kautsky – Haase och Socialdemokratiska arbetsgruppen i Tyskland; Longuet, Pressemanne, Mayeras m fl i Frankrike; Ramsay MacDonald m fl ledare för Oavhängiga arbetarpartiet i Storbritannien, Martov, Tjcheidze m fl i Ryssland; Treves och andra sk vänsterreformister i Italien.

Den ohöljda opportunisten går öppet och direkt mot revolutionen och mot i uppkomst stadda revolutionära rörelser och utbrott och den står i öppet förbund med regeringarna, även om detta förbund antar olika former: från accepterade av ministerposter till deltagande i krigsindustrikommittéerna (i Ryssland). De maskerade opportunisterna, kautskyanerna, är mycket skadligare och farligare för arbetarrörelsen, emedan de döljer sitt försvar av ett förbund med de förstnämnda under en täckmantel av vackert klingande pseudomarxistiska slagord och pacifistiska paroller. Kampen mot båda dessa former av den dominerande opportunisten måste föras på den proletära politikens alla områden: parlamentarismen, fackföreningarna, strejkerna, militärfrågorna etc. Det viktigaste särdraget hos *båda* dessa former av den dominerande opportunisten är, att den konkreta frågan om *förbindelsen mellan det nuvarande kriget och revolutionen samt andra av revolutionens konkreta frågor* tigs ihjäl, skyls över eller behandlas med ett öga på polisförbudet. Och detta görs trots att man före kriget både inofficiellt och i Baselmanifestet officiellt otaliga gånger påvisat förbindelsen mellan just *detta* kommande krig och den proletära revolutionen. Men den viktigaste bristen hos kravet på avväpning är just att alla konkreta frågor om revolutionen här kringgås. Eller är det så, att avvägningens förkämpar går in för en alldeles ny form av obehövad revolution?

Vidare. Vi är inte alls mot kampen för reformer. Vi vill inte ignorera den sorgliga möjligheten att mänskligheten – i värsta fall – kommer att genomgå ett andra imperialistiskt krig, ifall inte revolutionen, trots de många utbrotten av massoroligheter och massmissnöje och trots våra bemödanden, växer fram ur det nuvarande kriget. Vi är anhängare av ett reformprogram, som också måste vara riktat mot opportunisterna. Opportunisterna skulle bara bli glada, om vi överlämnade kampen för reformer åt dem ensamma och själva flydde från den sorgliga verkligheten och sökte räddning i något slags hägrande ”avväpning”. ”Avväpningen” är just en flykt från den tråkiga verkligheten men alls inte någon kamp mot den.

I ett sådant program skulle vi säga ungefär så: ”Parollen om och erkännandet av fosterlandsförsvaret i det imperialistiska kriget 1914-16 är endast ett sätt att korrumpera arbetarrörelsen med en borgerlig lögn.” Ett sådant konkret svar på konkreta frågor skulle vara teoretiskt riktigare och mycket nyttigare för proletariatet samt mycket olidigare för opportunisterna än kravet på avväpning och uppgivandet av ”varje” fosterlandsförsvaret. Och vi skulle kunna tillägga: ”Bourgeoisin i alla imperialistiska stormakter – Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Österrike, Ryssland, Italien, Japan, Förenta staterna – har blivit så reaktionär och genompyrd av strävan efter världsherravälde, att *varje* krig som förs av *bourgeoisin i dessa länder* endast kan vara reaktionärt. Proletariatet måste inte endast vara emot varje sådant krig, det måste också önska nederlag för ’sin’ regering i sådana krig och utnyttja det för ett revolutionärt uppror, ifall ett uppror för att förhindra kriget misslyckas.”

Beträffande milisen skulle vi säga: vi är inte för en borgerlig utan endast för en proletär milis. Därför – ”inte en styver och inte en man” till den stående hären men inte heller till den borgerliga milisen ens i sådana länder som Förenta staterna eller Schweiz, Norge etc. Detta så mycket mer som vi ser att milisen i de friaste republikanska länderna (t ex Schweiz) allt mera preussificeras, vilket särskilt var fallet 1907 och 1911, och prostitueras genom att den sätts in mot strejkande.

Vi kan kräva folkvalda officerare, kräva att all militärjustis avskaffas samt lika rättigheter för utländska och infödda arbetare (en punkt som är särskilt viktig för de imperialistiska stater, som i likhet med Schweiz i allt större omfattning och allt fräckare utsuger främmande arbetare och gör dem rättslösa); vidare rätt för exempelvis varje hundratal invånare i ett givet land att bilda fria föreningar för militär utbildning med fria val av instruktörer, som avlönas på statens bekostnad etc. Endast under sådana förhållanden skulle proletariatet kunna erhålla militär utbildning verkligen för *sin egen räkning* och inte för sina slavägare; och proletariatets

intressen kräver ovillkorligen en sådan utbildning. Den ryska revolutionen har bevisat, att varje framgång för den revolutionära rörelsen, även en partiell framgång, exempelvis erövring av en viss stad, ett visst fabriksamhälle, en viss del av armén – ofrånkomligt *tvingar* det segerrika proletariatet att förverkliga just ett sådant program.

Slutligen är det självklart, att opportunismen inte enbart kan bekämpas med program; den kan bekämpas endast genom en oavlåtlig övervakning över att programmen verkligen omsätts i handling. Det största och mest ödesdigra fel som den bankruttrade Andra internationalen begick var, att ord och handling gick isär hos den, att det uppammades en vana till hyckleri och cyniskt revolutionärt frastuggeri (se Kautsky & Co:s nuvarande inställning till Basel-manifestet). Avväpningen såsom en social idé dvs en idé, som föds av vissa sociala förhållandena och kan påverka en viss social miljö och inte förblir ett personligt hugskott – har uppenbarligen sitt ursprung i de säregna, exceptionellt ”lugna” levnadsförhållanden som råder i enskilda småstater, vilka under ganska lång tid stått vid sidan om krigens blodiga stråkväg genom världen och hoppas alltjämt få stå på sidan. För att övertyga sig härom behöver man bara begrunda exempelvis de norska avväpningsanhängarnas argumentering: ”Vi är ett litet land”, säger de, ”vi har en liten armé och vi kan ingenting göra mot stormakterna [och därför inte heller hindra att de med våld dras in i ett imperialistiskt *förbund* med den ena eller andra stormaktsgruppen]... Vi vill leva i lugn i vår avlägsna vrå och fortsätta att bedriva vår kråkvinkelpolitik, kräva avväpning, obligatoriska skiljedomstolar, permanent neutralitet etc.” (”Permanent” efter belgiskt mönster, inte sant?)

Småstaternas futtiga strävan efter att stå vid sidan om, den småborgerliga önskan att hålla sig så långt borta som möjligt från världshistoriens stora drabbningar, att utnyttja sin relativa monopolställning för att hålla sig kvar i förbenad passivitet – det är de *objektiva* sociala förhållanden, som kan trygga avväpningsidén en viss framgång och en viss spridning i en del småstater. Denna strävan är givetvis reaktionär och vilar helt på illusioner, ty imperialismen drar på ett eller annat sätt in småstaterna i världshushållningens och världspolitikens strömvirvel.

(...)

Objektivt taget är ”avväpningen” ett i högsta grad nationellt, ett specifikt nationellt program som lanseras av små stater, men ingalunda ett internationalistiskt program för den internationalistiska, revolutionära socialdemokratin.

VIII. Internationell socialism

{ Punkterna 16-19 ur Lenin: ”Proletariatets uppgifter i vår revolution” – *Red anm* }

I

Läget i socialistiska internationalen

De internationella förpliktelser, som åligger Rysslands arbetarklass, träder just nu särskilt starkt i förgrunden.

I våra dagar är det bara den late som inte svär trohet åt internationalismen, t o m de chauvinistiska fosterlandsförsvarna, t o m hrr Plechanov och Potresov, t o m Kerenskij kallar sig internationalister. Desto mer bjudande är det proletära partiets plikt att ytterst klart, exakt och bestämt sätta upp internationalism i handling mot internationalism i ord.

Enbart upprop till arbetarna i alla länder, tomma försäkringar om trohet mot internationalismen, försök att direkt eller indirekt fastställa en ”ordningsföljd” för det revolutionära proletariatets aktioner i de olika krigförande länderna, fruktlösa ansträngningar att sluta ”överenskommelser” mellan socialisterna i de krigförande länderna *om* den revolutionära

kampen, bemödanden att få till stånd socialistiska kongresser för en fredskampanj etc, etc – allt detta är till sin *objektiva* betydelse, oavsett hur uppriktiga upphovsmännen till sådana idéer, sådana försök eller sådana planer än må vara, likväl endast frasmakeri, i *bästa* fall naiva och fromma önskningar, som endast duger till att maskera chauvinisternas *bedrägeri* mot massorna. Och de *franska* socialchauvinisterna, som är skickligast och mest förfarna i parlamentariska skojartricks, har för länge sedan slagit rekord ifråga om exempellöst bombastiska och klingande pacifistiska och internationalistiska fraser, *förbundna* med ett exempellöst fräckt svek mot socialismen och internationalen, med deltagande i regeringar som för det imperialistiska kriget, med röstning för krediter *eller för lån* (såsom Tjcheidze, Skobelev, Tsereteli och Steklov gjorde de senaste dagarna i Ryssland), med motarbetande av den revolutionära kampen i *eget land* etc, etc.

Goda personer glömmer ofta det imperialistiska världskrigets hårda och grymma verklighet. Denna verklighet tolererar inga fraser, den hånar naiva och fromma önskningar.

Internationalism i handling innebär ett och endast ett: självuppoftande arbete för att utveckla den revolutionära rörelsen och den revolutionära kampen i *eget land*, stöd (genom propaganda, sympati och materiella medel) *åt samma kamp*, samma kurs – och *endast denna* – i *alla* länder utan undantag. Allt annat är bedrägeri och manilovism.

Den internationella socialistiska rörelsen och arbetarrörelsen har under de drygt två år som kriget pågått frambringat tre riktningar i *alla* länder, och den som lämnar *verklighetens* mark och vägrar att erkänna dessa tre riktningar, att analysera dem, att konsekvent kämpa för den i handling internationalistiska riktningen – han dömer sig själv till vanmakt, hjälplöshet och misstag. De tre riktningarna är följande:

1) Socialchauvinisterna, dvs socialister i ord men chauvinister i handling, är personer som erkänner "fosterlandsförsvar" i ett imperialistiskt (och framför allt i nuvarande imperialistiska) krig.

Dessa personer är våra *klassmotståndare*. De har gått över till bourgeoisin.

Till dem hör flertalet officiella ledare för den officiella socialdemokratin i *alla* länder: herrar Plechanov & Co i Ryssland, Scheidemann och hans anhängare i Tyskland, Renaudel, Guesde och Sembat i Frankrike, Bissolati & Co i Italien, Hyndman, fabianerna och "labouristerna" (ledarna för "arbetarpartiet") i Storbritannien, Branting & Co i Sverige, Troelstra och hans parti i Nederländerna, Stauning och hans parti i Danmark, Viktor Berger¹ m fl "fosterlandsförsvarare" i Amerika osv.

2) Den andra riktningen, det s k centrum, består av personer som vacklar mellan socialchauvinisterna och internationalisterna i handling.

Alla som hör till "centrum" svär och bedyrar att de är marxister, internationalister, att de är för fred, för alla slags "påtryckningar" på regeringarna, för alla slags "krav" på den egna regeringen att "den skall fastställa folkets fredsvilja", för alla möjliga fredskampanjer, för fred utan annexioner etc, etc – *och för fred med socialchauvinisterna*. "Centrum" är för "enhet", centrum är motståndare till splittring.

"Centrum" är den fromma småborgerliga frasens rike, där råder internationalism i ord, feg opportunism och inställsamhet gentemot socialchauvinisterna i handling.

¹ Victor Berger är emot Amerikas deltagande i kriget, men är ändå en socialpatriot i Lenins mening, eftersom han upprepade gånger rättfärdigade den socialistiska majoritetsregeringen i Tyskland, förordade för tre år sedan den amerikanska invasionen och erövringen av Mexiko och yrkade på en större flotta för "nationellt försvar". Hans hållning när det gäller Amerikas deltagande i kriget bestäms av underliga egna motiv som inte har något gemensamt med den revolutionära internationella socialismen. – L.C.F.

Frågans kärna är, att ”centrum” inte är övertygat om nödvändigheten av revolution mot de egna regeringarna, inte propagerar den, inte för en helhjärtad revolutionär kamp och kläcker de mest banala – och ärke-”marxistisk” klingande – *undanflykter* från den revolutionära kampen.

Socialchauvinisterna är våra *klassmotståndare*, de är *borgarna* inom arbetarrörelsen. De utgör det skikt, de grupper och delar av arbetarna, som *objektivt* är köpta av bourgeoisin (bättre lön, hedersplatser etc) och som hjälper *sin* bourgeoisin att plundra och undertrycka små och svaga folk och att slåss *om* det kapitalistiska bytets delning.

”Centrum” består av vanemänniskor, förgiftade av rutton legalitet, korrumpade av parlamentarismens atmosfär m m, ämbetsmän som vant sig vid inkomstbringande sysslor och ”lugnt” arbete. Historiskt och ekonomiskt representerar de inget *särskilt* skikt, de representerar endast *övergången* från ett förflutet skede i arbetarrörelsen – åren 1871-1914, ett skede som gav mycket värdefullt, särskilt ifråga om den för proletariatet oumbärliga konsten att bedriva ett långsamt, uthålligt och systematiskt organisationsarbete i bred och synnerligen bred skala – till ett nytt *skede* som blev *objektivt* nödvändigt från och med det första imperialistiska världskriget, vilket inledde *den sociala revolutionens era*.

”Centrums” främste ledare och företrädare är Karl Kautsky, Andra internationalens (1889-1914) mest kända auktoritet, mönstret på fullständigt uppgivande av marxismen, på enastående karaktärlöshet och de ynkligaste vacklanden och svek sedan augusti 1914. Till ”centrum”-riktningen hör Kautsky, Haase, Ledebour, den s k arbetar- eller arbetsgruppen i riksdagen; i Frankrike Longuet, Pressemanne och de s k minoritaires (mensjevikerna) överhuvudtaget; i Storbritannien Philip Snowden, Ramsay MacDonald och många andra ledare för Oavhängiga arbetarpartiet och delvis för Brittiska socialistiska partiet; Morris Hillquit och många andra i Amerika; Turati, Treves, Modigliani m fl i Italien; Robert Grimm o a i Schweiz; Victor Adler & Co i Österrike; Organisationskommitténs parti, Axelrod, Martov, Tjcheidze, Tsereteli o a i Ryssland osv.

Det är klart att enskilda personer ibland utan att själva märka det går över från socialchauvinismens ståndpunkt till ”centrums” ståndpunkt och vice versa. Varje marxist vet, att klasserna skiljer sig från varandra, även om individer fritt går över från klass till klass; på samma sätt skiljer sig också *riktningarna* i det politiska livet från varandra, även om individer fritt går över från en riktning till en annan, oavsett försöken och bemödandena att *sammansmälta* riktningarna.

3) Den tredje riktningen utgör internationalisterna i handling, närmast representerade av Zimmerwaldvännstern.¹

¹ Krigsförklaringen den 4:e augusti 1914, svepte med sig den organiserade socialismen till stöd för regeringen i Tyskland, Frankrike, Österrike och England. Efter ett års krig höll majoriteten av socialisterna fast vid stödet till sina regeringar och minoriteten beslöt sig för att genomföra någon slags internationell aktion. Socialistpartiet i Italien, som motsatte sig Italiens inträde i kriget och som efter krigsförklaringen agerade mot detta och fortfarande gjorde det den 16:e maj 1915, beslöt då genom sin exekutivkommitté att ta initiativ till sammankallande av en internationell konferens med socialistiska partier eller grupper och arbetarorganisationer som var motståndare till kriget och som man kunde förvänta sig skulle vara för ett gemensamt agerande för att återuppta och fortsätta den proletära klasskampen mot kriget. Konferensen samlades den 15 september 1915 i Zimmerwald, Schweiz. Italien, Ryssland, Rumänien och Bulgarien representerades officiellt av partidelegater; från Tyskland, Frankrike, Sverige, Norge och Schweiz var enbart grupper eller minoriteter representerade. De flesta av delegaterna kom överens om en social-pacifistisk resolution, en resolution som helt klart var en kompromiss och som inte fullständigt bröt med den dominerande socialistiska riktningen. En minoritet, som var missbelåten med konferensens anda och resolution, bröt sig emellertid ut och antog en egen revolutionär deklaration. Kort efteråt hölls en annan konferens i Kienthal. En annan ”Zimmerwald”-konferens hölls i Stockholm 5-7 september, vid vilken det Oavhängiga socialistiska partiet i Tyskland, som hade vägrat att delta i Stockholmkonferensen

Dess viktigaste kännetecken är dess fullständiga brytning både med socialchauvinismen och med "centrum", osjälvisk revolutionär kamp mot den *egna* imperialistiska regeringen och den *egna* imperialistiska bourgeoisin. Dess princip är: "Huvudfienden finns i det *egna* landet." Den för en skoningslös kamp mot de sötsliskiga socialpacifistiska fraserna (en socialpacifist är socialist i ord och borgerlig pacifist i handling; de borgerliga pacifisterna drömmer om evig fred *utan* att kapitalets ök och herravälde störtas) och mot alla slags *undanflykter*, som går ut på att förneka att proletariatets revolutionära kamp och den proletära, socialistiska revolutionen är möjlig eller lämplig eller aktuell i samband med det nuvarande kriget.

De mest kända representanterna för denna riktning i Tyskland är Spartacusgruppen eller "gruppen Die Internationale" med Karl Liebknecht som medlem. Karl Liebknecht är den mest berömda företrädaren för denna riktning och för den *nya*, verkliga, proletära internationalen.

Karl Liebknecht uppmanade Tysklands arbetare och soldater att *vända vapnen* mot den *egna* regeringen. Detta gjorde han öppet från riksdagens talarstol. Och sedan gick han till en demonstration på Potsdamer Platz, ett av de största torgen i Berlin, där han spred illegalt tryckta flygblad med kravet "Ned med regeringen". Han häktades och dömdes till *straffarbete*. Nu sitter han i tukthus i Tyskland, liksom överhuvudtaget *hundra-* om inte tusentals *sanna* socialister i Tyskland, för sin kamp mot kriget.

Karl Liebknecht förde i tal och skrift en skoningslös kamp inte bara *mot de egna* plechanoviterna och potresoviterna (Scheidemann, Legien, David & Co) *utan också mot de egna centrummännen*, mot *egna* Tjcheidze och Tsereteli (Kautsky, Haase, Ledebour & Co).

Karl Liebknecht och hans vän Otto Rühle var de enda av 110 deputerade som bröt disciplinen, gjorde slut på "enheten" med "centrum" och chauvinisterna och *gick emot alla*. Liebknecht *ensam* representerar socialismen, proletariatets sak, den proletära revolutionen. *Hela* den övriga tyska socialdemokratin är ett *stinkande lik* såsom Rosa Luxemburg (också medlem av Spartacusgruppen och en av dess ledare) så träffande uttryckt sig.¹

En annan grupp av internationalister i handling i Tyskland företräds av tidningen Arbeiterpolitik i Bremen.

De som i Frankrike står närmast internationalisterna i handling är Loriot och hans vänner (Bourderon och Merrheim har glidit ned till socialpacifismen) samt fransmannen Henry Guilbeaux, som i Genève utger tidskriften Demain; i England tidningen The Trade Unionist och en del av medlemmarna i Brittiska socialistiska partiet och Oavhängiga arbetarpartiet (exempelvis Russel Williams, som öppet manat till brytning med de ledare som *förrått* socialismen), den skotske folkskolläraren och socialisten *MacLean*, som av Storbritanniens borgerliga regering dömts *till straffarbete* för sin revolutionära kamp mot kriget; hundratals brittiska socialister sitter i fängelse för samma brott. De och endast de är internationalister *i handling*. I Amerika har vi Socialistiska arbetarpartiet och de element inom det opportu-

tillsammans med de tyska regeringssocialisterna, den österrikiska minoriteten och Socialist Propaganda League från USA var representerade. Den antagna resolutionen var mycket radikalare än den som antogs i Zimmerwald. Regeringssocialisterna fördömdes fullständigt: "Enbart en fred vunnen och utformad av det socialistiska proletariatet genom beslutsamma massaktioner kan permanent förhindra en ny världsomfattande massaker. En kapitalistisk fred, oavsett hur den utformades, skulle leda till att de enorma krigsskuldnerna i varje land övervältras på de arbetande massornas skuldror... Den enda garantin mot ett nytt världskrig är den socialistiska republiken... Klockan är slagen för inledningen av den stora gemensamma kampen i alla länder för att åstadkomma fred, för att befria folken genom det socialistiska proletariatet. Medlet för detta är den internationella massstrejken." – L. C. F.

¹ När "minoriteten" i den tyska socialdemokratin, ledd av Kautsky och Haase, bröt sig ur och organiserade det Oavhängiga socialistiska partiet, vägrade Liebknecht, Rosa Luxemburg, Franz Mehring och andra att gå med i det nya partiet, de ansåg det vara moderat och kompromissande, och organiserade en egen grupp, en slags tyska variant av den teoretiska bolsjevismen. – L. C. F.

nistiska Socialistiska partiet, som sedan januari 1917 ger ut tidningen *The Internationalist*¹; i Nederländerna "tribunisternas" parti som utger tidningen *De Tribune* (Pannekoek, Herman Gorter, Wijnkoop och Henriette Roland Holst, som tidigare tillhörde centrum inom Zimmerwald men nu har gått över till oss); i Sverige de ungas parti eller vänsterpartiet med ledare som Lindhagen, Ture Nerman, Carleson, Ström och Z Höglund, som i Zimmerwald personligen var med om att bilda Zimmerwaldvänstern och nu dömts till fängelsestraff för sin revolutionära kamp mot kriget; i Danmark Trier och hans vänner, vilka utträtt ur Danmarks helt *förborgerligade* "socialdemokratiska" parti med minister Stauning i spetsen; i Bulgarien "tesnjakerna"; i Italien har vi närmast oss partiets sekreterare Constantino Lazzari och Serrati, som är redaktör för huvudorganet *Avanti!*; i Polen Radek, Hanecki o a ledare för den under "landsstyrelsen" sammanslutna socialdemokratin; Rosa Luxemburg, Tyszka o a ledare för den under "huvudstyrelsen" sammanslutna socialdemokratin; i Schweiz de vänstersinnade som författade motiveringen till "referendum" (januari 1917) för kamp mot socialchauvinisterna och "centrum" i *eget land* och som på Zürichkantonens socialistiska kongress i Töss den 11 februari 1917 framförde en principiellt revolutionär resolution mot kriget; i Österrike har vi Friedrich Adlers unga vänner till vänster, vilka delvis hade sin verksamhet förlagd till klubben Karl Marx i Wien, en klubb som numera stängts av den ärkereaktionära österrikiska regeringen, som söker ta död på Friedrich Adler för att han hjältemodigt, om än föga övertänkt sköt mot en minister etc, etc.

Det är inte nyanserna det kommer an på, sådana förekommer också bland de vänstersinnade, utan *riktningen*. Kärnan i det hela är, att det inte är lätt att vara internationalist i handling under ett fruktansvärt imperialistiskt krig. Det finns få sådana människor, men *endast* de är socialismens hela framtid, *endast* de är *massornas ledare* och inte massornas förledare.

Skillnaden mellan reformister och revolutionärer bland socialdemokraterna, bland socialisterna överhuvudtaget, måste med objektiv ofrånkomlighet förändras under det imperialistiska krigets förhållanden. Den som inskränker sig till att "kräva" av de borgerliga regeringarna att de skall sluta fred eller "fastställa folkets fredsvilja" osv, han glider i *själva verket* ned till reformer, *ty frågan om kriget* kan objektivt endast lösas *på revolutionär väg*.

Proletariatets revolution är den enda utväg ur kriget som leder till en demokratisk, icke på våld baserad fred, till folkens befrielse från slaveriet att betala *miljarder* i räntor åt herrar kapitalister, vilka skott sig på "kriget".

Av de borgerliga regeringarna kan och måste man kräva de mest olikartade reformer, men det går inte – utan att förfalla till manilovism och reformism att kräva av dessa personer och klasser, som är snärjda med tusentals trådar av det imperialistiska kapitalet, att de skall *slita av* dessa trådar. Men om det inte sker är allt tal om krig mot kriget endast tomma och bedrägliga fraser.

"Kautskyanerna", "centrum", är revolutionärer i ord men reformister i handling, de är internationalister i ord men socialchauvinismens medbrottslingar i handling.

II

¹ I april 1917 ersattes *The Internationalist* av *The New Internationalist*, redigerad av Louis C. Fraina. Det är officiellt organ för Socialist Propaganda League, den amerikanska organisationen för den socialistiska "vänstern". *The New Internationalist* stödde bolsjevikernas sak månader innan de segrade, vid en tidpunkt då det socialistiska partiets tidning, *The New York Call*, redaktionellt brännmärkte bolsjevikerna och Lenin som "anarkister", medan Socialist Propaganda League var den enda amerikanska socialistiska organisation som stödde och agiterade för det vapenstilleståndsförslag som sovjetregeringen utfärdade i november 1917. – L. C. F.

Zimmerwaldinternationalens sammanbrott

Zimmerwaldinternationalen ställde sig från första början på en vacklande, ”kautskyansk”, ”centristisk” ståndpunkt, vilket föranledde *Zimmerwaldvännstern* att genast avgränsa sig, avskilja sig och framträda med ett *eget* manifest (offentliggjort i Schweiz på ryska, tyska och franska).

Zimmerwaldinternationalens största brist och orsaken till dess *sammanbrott* (ty den har redan brutit samman i ideologiskt och politiskt avseende) är dess vacklan, dess obeslutsamhet i den viktigaste, praktiskt taget *allt avgörande* frågan om fullständig brytning med socialchauvinismen och med den socialchauvinistiska gamla internationalen, ledd av Vandervelde och Huysmans i Haag (Nederländerna) m fl.

Hos oss vet man ännu inte, att det är *just kautskyanerna* som utgör zimmerwaldmajoriteten. Detta är emellertid ett grundläggande faktum, som inte får förbises och som nu är allmänt känt i Västeuropa. Till och med en chauvinist som den extreme tyske chauvinisten Heilmann, som är redaktör för den ärkechauvinistiska Volksstimme i Chemnitz och medarbetare i Parvus’ ärkechauvinistiska tidskrift Die Glocke – (han är givetvis ”socialdemokrat” och ivrig förfäktare av socialdemokratins ”enhet”) – har i pressen nödgats erkänna, att centrum eller ”kautskyanismen” och *zimmerwaldmajoriteten* är en och samma sak.

Detta faktum fastställdes definitivt i slutet av 1916 och början av 1917. Trots att Kienthalmanifestet fördömde socialpacifismen, har hela zimmerwaldhögern, *hela* zimmerwaldmajoriteten glidit ned till socialpacifismen: Kautsky & Co i en rad uttalanden i januari och februari 1917; Bourderon och Merrheim i Frankrike, då de *gemensamt* med socialchauvinisterna röstade för de pacifistiska resolutioner, som antogs av socialistiska Partiet (i december 1916) och av Allmänna arbetskonfederationen (dvs den fackliga landsorganisationen i Frankrike – också i december 1916); Turati & Co i Italien, där hela partiet intog en social-pacifistisk ståndpunkt, och Turati själv i ett tal den 17 december 1916 ”lät undfalla sig” (och naturligtvis inte av en slump) *nationalistiska* fraser, som skönmålar det imperialistiska kriget.

Robert Grimm, ordförande vid konferenserna i Zimmerwald och Kienthal, ingick i januari 1917 förbund med socialchauvinisterna i *sitt* parti (Greulich, Pflüger, Gustav »iller m fl) mot internationalisterna i handling.

På två konferenser av *zimmerwaldanhängare* från olika länder, i januari och februari 1917, brännmärktes zimmerwaldmajoritetens tvetydiga och hycklande beteende formellt av vänsterinternationalister från flera länder: av Münzenberg, sekreterare i internationella ungdomsorganisationen och redaktör för den förträffliga internationalistiska tidningen Jugend-Internationale; Zinovjev, representant för vårt partis centralkommitté; Karl Radek från det polska socialdemokratiska partiet (”landsstyrelsen”); Hartstein, tysk socialdemokrat och medlem av Spartacusgruppen.

Det ryska proletariatet är mycket givet; ingenstans i världen har arbetarklassen ännu förmått utveckla en sådan revolutionär energi som i Ryssland. Men den som mycket är givet, av honom fordras också mycket.

Zimmerwaldträsket kan inte längre tolereras. För de zimmerwaldska ”kautskyanernas” skull kan en halvförbindelse inte längre upprätthållas med plechanoviternas och scheidemännens chauvinistiska international. Vi måste ofördröjligen bryta med denna international. Vi bör stanna kvar i Zimmerwald *endast* i informationssyfte.

Det åligger just oss att just nu, utan uppskov grunda en ny, revolutionär, proletär international, eller rättare sagt vi bör inte frukta att offentligt förklara, att den *redan har grundats* och verkar.

Denna international omfattar de ”internationalister i handling”, som jag ovan noggrant räknade upp. De och endast de är de revolutionära, internationalistiska massornas företrädare och inte massornas förledare.

Även om det finns få *sådana* socialister, så må varje rysk arbetare fråga sig, om det fanns många medvetna revolutionärer i Ryssland *alldeles* före februari- och marsrevolutionen 1917.

Det är inte antalet det kommer an på utan det riktiga framförandet av det verkligt revolutionära proletariats idéer och politik. Det väsentliga är inte att ”proklamera” internationalism utan att kunna vara internationalist i handling även i de svåraste tider.

Låt oss inte lura oss själva genom att hoppas på överenskommelser och internationella kongresser. Så länge det imperialistiska kriget pågår, håller den imperialistiska bourgeoisins militärdiktatur de internationella förbindelserna fastklämda i skruvstäd. Om t o m ”republikanen” Miljukov, som nödgas tolerera arbetardeputerades sovjet såsom en biregering, i april 1917 *vägrade* den schweiziske socialisten *Fritz Platten*, som är partisekreterare, internationalist och deltagare i Zimmerwald- och Kienthalkonferenser, *inresa* till Ryssland, fastän han är gift med en ryska och skulle besöka sin frus släktingar, fastän han i Riga deltog i revolutionen 1905 och för detta blev inspärrad i ryskt fängelse, betalade borgen till tsarregeringen för att bli frigiven och ville få tillbaka denna borgenssumma – om ”republikanen” Miljukov kunde *göra* detta i Ryssland i april 1917, så kan man på grund därav uppskatta bourgeoisins löften och försäkringar, fraser och deklamationer om fred utan anexioner etc till deras rätta värde.

Och den brittiska regeringens häktning av Trotskij? Och vägran att låta Martov lämna Schweiz, och förhoppningarna att locka honom till England, där Trotskij öde väntar honom?

Låt oss inte göra oss några illusioner. Vi får inte lura oss själva.

Att ”vänta” på internationella kongresser eller konferenser är detsamma som att *förråda* internationalismen, eftersom det är bevisat att man inte ens från Stockholm låter vare sig socialister, som är trogna internationalismen, *eller ens brev från dem* komma till oss, trots att det är fullt möjligt och trots att militärcensuren är rasande.

Vårt parti får inte ”vänta” utan måste genast *grunda* den tredje internationalen – och då kommer hundratals socialister i tyska och engelska fängelser att dra en lättadens suck, och tusentals och åter tusentals tyska arbetare, som nu organiserar strejker och demonstrationer, vilka skrämmer skurken och rövaren Wilhelm, kommer att i *illegala* flygblad få läsa om vårt beslut, om vår broderliga tillit till Karl Liebknecht och endast till honom, om *vårt* beslut att också *nu* bekämpa ”det revolutionära fosterlandsförsvaret” – de kommer att läsa detta och stärkas i sin revolutionära internationalism.

Den som mycket är givet, av honom fordras också mycket. Inget annat land i världen är nu så fritt som Ryssland. Låt oss utnyttja denna frihet – inte för att förkunna stöd åt bourgeoisin eller det borgerliga ”revolutionära fosterlandsförsvaret” utan för att djärvt och ärligt, på proletärt och på Liebknechts sätt *grunda den tredje internationalen*, en både mot de förrädiska socialchauvinisterna och de vacklande ”centrum”-männen oryggligt fientlig international.

Att det inte kan bli tal om en sammanslutning av socialdemokraterna i Ryssland, det behöver man efter vad som ovan sagts inte slösa många ord på.

Bättre att som Liebknecht stå två tillsammans – och *det betyder att stå tillsammans med det revolutionära proletariatet* – än att ens för ett ögonblick tänka på sammanslutning med Organisationskommitténs parti, med Tjcheidze och Tsereteli, som tolererar blocket med Potresov i Rabotjaja Gazeta, som i arbetardeputeradesovjetens exekutivkommitté röstar för lån och som förfallit till ”fosterlandsförsvaret”.

Låt de döda begrava sina döda.

Den som vill *hjälpa* de vacklande måste först själv sluta upp med att vackla.

III

Det kommunistiska partiet

Jag övergår till slutfrågan om vårt partis namn. Vi måste kalla oss *Kommunistiska partiet*, liksom Marx och Engels kallade sig kommunister.¹

Vi måste upprepa att vi är marxister och bygger på Kommunistiska manifestet, vilket socialdemokratin har förvrängt och svikit i två huvudpunkter: 1) arbetarna har inget forsterland ”fosterlandsförsvar” i ett imperialistiskt krig är ett förräderi mot socialismen; 2) marxismens teori om staten har förvrängts av Andra internationalen.

Namnet ”socialdemokrati” är *vetenskapligt* oriktigt, såsom Marx flera gånger påvisade, bl a i Kritik av Gothaprogrammet år 1875, och som Engels i mera populär form upprepade 1894. Från kapitalismen kan mänskligheten övergå direkt endast till socialismen, dvs till gemensamt ägande av produktionsmedlen och produkternas fördelning i enlighet med vars och ens arbete. Vårt parti ser längre: socialismen måste oundvikligt steg för steg växa över i kommunism, på vars baner står skrivet: ”Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov.”

Detta är mitt första argument.

Det andra: vetenskapligt oriktig är också andra hälften av vårt partis namn (*socialdemokrater*). Demokratin är en av statens former. Men vi marxister är motståndare till *varje slags stat*.

Andra internationalens (1889-1914) ledare, herrar Plechanov, Kautsky och deras gelikar, har förflackat och förvrängt marxismen.

Marxismen skiljer sig från anarkismen genom att den erkänner *statens nödvändighet* för övergången till socialism – men (och härigenom skiljer den sig från Kautsky & Co) *inte en sådan stat* som den vanliga parlamentariska, borgerliga demokratiska republiken, utan en sådan som Pariskommunen 1871 och som arbetardeputerades sovjeter 1905 och 1917.

Mitt tredje argument: *livet*, revolutionen har hos oss *redan i praktiken* skapat, låt vara i svag form, i embryoform, just denna nya ”stat”, som inte är en stat i ordets egentliga mening.

Detta är *redan* en praktisk fråga för massorna och inte bara ledarnas teori.

Staten i ordets egentliga mening innebär att massorna domineras av beväpnade avdelningar, som är avskilda från folket.

Vår *i uppkomst stadda* nya stat är också en stat, ty vi behöver väpnade avdelningar, vi behöver en *ytterst sträng* ordning och ett *skoningslöst* undertryckande med våld av alla anslag från kontrarevolutionens sida, vare sig det är tsarismens eller Gutjkovbourgeoisins kontrarevolution.

Men vår *i uppkomst stadda* nya stat är *inte* längre en stat i ordets egentliga mening, ty på flera platser i Ryssland utgör dessa väpnade avdelningar *massan själv*, hela folket, och inte några över folket ställda och från det avskilda, privilegierade och praktiskt taget oavsättliga personer.

Vi måste se framåt och inte tillbaka, inte på den demokrati av vanlig borgerlig typ, som befäste bourgeoisins herravälde genom de gamla, *monarkistiska* styrelseorganen – polisen, armén och ämbetsmannakåren.

¹ Bolsjevikerna, som tidigare bara var en fraktion av det socialdemokratiska arbetarpartiet, organiserade sig oberoende som det kommunistiska partiet i februari 1918. – L. C. F.

Vi måste se framåt på den i uppkomst stadda nya demokratin, som redan upphör att vara en demokrati, ty demokrati betyder folkets herravälde, och det väpnade folket kan inte härska över sig självt.

Att tillämpa ordet demokrati på kommunistiska partiet är felaktigt inte endast ur vetenskaplig synpunkt. Idag, efter mars 1917, tjänar det som *skyggglappar* för ögonen på det revolutionära folket och *hindrar* det att fritt, djärvt och på eget initiativ bygga upp det nya: arbetar-, bonde- och alla slags andra deputerades sovjeter såsom *den enda makten* i ”staten”, som förebud till att *varje slags stat* skall ”dö bort”.

Mitt fjärde argument: vi måste räkna med socialismens objektiva läge världen över.

Detta läge är inte detsamma som det var åren 1871-1914, då Marx och Engels medvetet tolererade den felaktiga, opportunistiska termen ”socialdemokrati”. Ty *den gången*, efter Pariskommunens nederlag, satte historien ett långvarigt organisations- och upplysningsarbete på dagordningen. Inget annat var möjligt. Anarkisterna misstog sig grundligt (och gör det fortfarande) inte bara i teoretiskt utan också i ekonomiskt och politiskt avseende. Anarkisterna felbedömde läget, ty de förstod inte världsläget: de av imperialistiska profiter korruperade arbetarna i Storbritannien, den slagna Pariskommunen, den borgerligt nationella rörelsen i Tyskland, som alldeles nyligen segrat (år 1871), och det halvfeodala Ryssland, försänkt i sekellång sömn.

Marx och Engels bedömde läget riktigt, de förstod den internationella situationen, förstod att uppgifterna måste vara att *på sikt* gå framåt mot den sociala revolutionens början.

Må då också vi förstå den nya epokens uppgifter och särdrag. Vi skall inte efterlikna dessa jämmerliga marxister, på vilka Marx tillämpade orden: ”Jag har sått draktänder och skördat loppor.”

Sedan kapitalismen växt över i imperialism, framkallade den med objektiv ofrånkomlighet det imperialistiska kriget. Kriget har fört hela mänskligheten till *avgrundens rand*, där all kultur hotas av undergång och ytterligare miljoner sinom miljoner människor av förvildning och död.

Det finns *ingen* annan utväg än proletariats revolution.

Och vid en tidpunkt, då denna revolution börjar, då den tar de första tvekande, osäkra, omedvetna och gentemot bourgeoisin alltför godtrogna stegen – i ett sådant ögonblick har flertalet (det är sant, det är ett faktum) av de ”socialdemokratiska” ledarna, de ”socialdemokratiska” parlamentarikerna, de ”socialdemokratiska” tidningarna – och just de är ju *organ* för inverkan på massorna – *svikit* socialismen, *förrått* socialismen och gått över på ”den egna” nationella bourgeoisins sida.

Massorna är förvirrade, bringade ur fattningen, bedragna av *dessa* ledare.

Och så vill man att vi skall uppmuntra detta bedrägeri och underlätta det genom att hålla fast vid det gamla och föråldrade namnet, som är lika ruttet som Andra internationalen själv!

Låt vara att ”många” arbetare har en ärlig *uppfattning* om socialdemokratin. Det är på tiden att lära sig skilja det subjektiva från det objektiva.

Subjektivt är dessa socialdemokratiska arbetare högst trogna ledare för proletärmassorna.

Men det objektiva världsläget är sådant, att vårt partis gamla namn *underlättar* bedrägeriet mot massorna och *hämmar* rörelsen framåt, ty vid varje steg, i varje tidning, i varje parlamentsgrupp ser massan *ledare*, dvs personer, vilkas ord når mycket långt och vilkas handlingar syns vida omkring – och alla är de ”också-socialdemokrater”, alla är de ”för enhet”

med förrädarna mot socialismen, med socialchauvinisterna, alla presenterar de till inlösning gamla växlar, utställda av ”socialdemokratin” ...

Och motargumenten? ”Man kommer att förväxla oss med anarkokommunisterna ...”

Varför fruktar vi då inte att bli förväxlade med de socialnationella och socialliberalerna, med radikalsocialisterna, detta ifråga om borgerligt bedrägeri mot massorna längst hunna och skickligaste borgerliga partiet i den franska republiken? ”Massorna har vant sig vid detta, arbetarna ‘har börjat hålla av’ *sitt* socialdemokratiska parti ...”

Det är det enda argumentet, men det är ju ett argument som ignorerar marxismens vetenskap och morgondagens uppgifter i revolutionen, världssocialismens objektiva läge, Andra internationalens skamliga sammanbrott och den skada som vållas det praktiska arbetet genom de svärmar av ”också-socialdemokrater”, som omger proletärerna. Detta är ett argument, som har sin rot i vanebundenhet, apati och tröghet. Men vi vill omgestalta världen. Vi vill göra slut på det imperialistiska världskriget, i vilket hundratals miljoner människor dragits in, i vilket kapitalintressen på hundratals och åter hundratals miljarder är invecklade, vilket inte kan avslutas med en verkligt demokratisk fred utan en proletär revolution, den största i mänsklighetens historia.

Och vi fruktar oss själva. Vi vill behålla den smutsiga skjortan, som vi är ”vana vid” och som vi ”tycker om” ... Det är på tiden att lägga av den smutsiga skjortan och ta på sig en ren.

Del 3 – Kampen för statsmakten av N. Lenin och Leo Trotskij

Inledning

Den stora och avgörande frågan för den ryska revolutionen var *statsmakten*, frågan om vilken klass som skulle kontrollera staten och vilken form staten skulle anta. Revolutionens varje fas och utveckling är sammanvävd med frågan om statsmakten, varje kris i revolutionen är en *maktkris*. Inom två veckor efter störtandet av tsarismen och upprättandet av den provisoriska regeringen och arbetarnas, soldaternas och böndernas sovjeter, så uppstod frågan om statsmakten. Inom kort var det den avgörande stridsfrågan, och alla andra frågor var bara ett uttryck för den.

Till en början strävade borgarklassen efter en konstitutionell monarki, men förlikade sig på grund av händelsernas tryck med en republik. De ville att statsmakten skulle utgöras av en borgerlig parlamentarisk republik som skulle behålla statsmaskineriet och alla avgörande drag hos den regering som hade existerat under tsarismen – ett kapitalistiskt envælde maskerad i demokratiska former. I början dominerades den provisoriska regeringen av ultra-reaktionärer av Gutjkovs och Miljukovs typ. Men efter krisen 2-3 maj [19-20 april] kom regeringen under de borgerliga liberalernas kontroll, kadeterna och de måttfulla socialisterna. På grund av sina klassförhållanden var kadeterna uttalat imperialistiska, och genom sin allians med borgarklassen och sin vägran att ta all makt genom sovjeterna tvingades de måttfulla socialisterna foga sig i en imperialistisk politik. Det var endast via sovjeterna som det gick att formulera en självständig, revolutionär politik och genomföra den i praktiken.

Den 5 juni [23 maj] utfärdade sovjeternas exekutivkommitté en appell till världens socialistiska och arbetarorganisationer om ”beslutsam och energisk kamp mot den världsomfattande slakten”, och ”en överenskommelse för att få slut på ‘partifreden’ med de imperialistiska regeringarna och klasserna, som gör en verklig kamp för fred verkningslös.” Men i och med sovjeternas allians med en borgerlig regering blev appellen verkningslös. Sovjeternas politik var i grunden identisk med de socialpatriotiska franska socialisternas

politik, som lät sina representanter gå med i Vivianis och Briands, kapitalismens och imperialismens, borgerliga regering.

De socialistiska sovjetrepresentanternas inträde i regeringen var ett upprörande brott mot den revolutionärt socialistiska politiken och ett hånfullt åsidosättande förbiseende av den rådande situationen. Den enda verkliga makten i landet var de revolutionära massornas makt, som organiserades i sovjeterna. Överlämnandet av makten till den borgerliga regeringen förändrade inte de faktiska maktförhållandena, och inte heller eliminerade det motsättningarna mellan de revolutionära massorna och borgarklassen. Koalitionen var ett sätt att undvika fråga om makten, men den löste den inte. I ord kunde sovjetledarna kanske överlämna all makt till regeringen. Men i verkligheten tvingade trycket från händelserna och klassmotsättningarna sovjeterna att begränsa den provisoriska regeringens auktoritet, många gånger faktiskt tillbakavisa den, och anta en inställning som gjorde det omöjligt för både den borgerliga makten och politiken och den proletära politiken och makten att utvecklas. Situationen var outhärdlig: den kunde inte gynna revolutionen, utan kunde bara underblåsa kaoset och reaktionen.

Den ökande förbittringen mot den koalition som hade bildats 18 [5] maj, tvingade i början av juni sovjeternas exekutivkommitté att utfärda en förklarande deklARATION:

- ”1. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet gav de socialistiska ministrarna i regeringen ett bestämt mandat att garantera allmän fred med hjälp av en överenskommelse mellan nationerna, och inte förlänga det imperialistiska kriget i namn av nationernas befrielse.
2. Socialisternas deltagande i regeringen innebär inte att klasskampen har tagit slut, utan tvärtom att den fortsätter med hjälp av politisk makt. Det var därför socialisterna inte kunde gå med i regeringen tillsammans med företrädare för de borgerliga partierna förrän en del av det ryska proletariats fiender hade spärrats in och andra hade fördrivits från makten med hjälp av den revolutionära massrörelsen 2 och 3 maj.
3. Socialisternas deltagande i regeringen genomförs under de allra fullständigaste fria förhållanden för proletariatet och armén, en frihet som är helt orörd av militärt undantagstillstånd, politisk censur eller andra begränsningar. Det räcker med att arbetarklasserna genomför en organiserad kontroll via sina företrädare.
4. När det ryska proletariats representanter gick med i regeringen så innebar det inte att dess band till socialister i alla länder som kämpar mot imperialismen försvagades. Tvärtom har dessa band stärkts av den allt intensivare gemensamma kampen för allmän fred.”

Förvisso ”Socialisternas deltagande i regeringen innebär inte att klasskampen har tagit slut”, men däremot innebar det att borgarklassen stärktes i förhållande till proletariatet, att kampen – proletariatets *medvetna kamp* – tillfälligt förvirrades och försvagades. Denna slutsats bevisades mer än nog av det faktum att kampen mot koalitionen hamnade i centrum för proletariatets och bondemassornas *revolutionära* klasskamp. Koalitionens direkta och indirekta, medvetna och omedvetna, syfte var att oskadliggöra den revolutionära kampen och omvandla den från revolutionära massaktioner till käbbel och munhuggande i regeringen mellan de socialistiska representanterna och kadeterna. Istället för aktioner, ord. Istället för revolution, försoning!

Men en försoningspolitik bryter ömkligt samman under inverkan från våldsamma klassmotsättningar, under de revolutionära händelsernas påfrestningar. Mensjeviekernas och socialistrevolutionärernas politik kunde kanske ha överlevt under en förrevolutionär period. Under en revolution var den helt värdelös. En försonlig politik, klassarbete, är möjlig när massorna är apatiska, ty då agerar de inte när klassarbetet oundvikligen förvandlas till kapitalistklassens överhöghet. Men under en revolution är massorna i rörelse. Åratal utveckling koncentreras till månader och dagar. Klassförhållanden och klassmotsättningar visar sig ytterst klart, skarpt och kompromisslöst. Försoning kräver kompromisser, men under

revolutionens kriser och omvälvningar kan inte kompromisserna gå till roten av saker och ting, de kan inte vara grundläggande. Med andra ord kräver kompromisserna att en klass underkastar sig en annan. Nu var varken proletariatet eller borgarklassen beredda att göra den nödvändiga kompromissen, nämligen att avgå. Oundvikligen utvecklades kampen till en dubbel kamp mot koalitionen – den imperialistiska borgarklassens kamp från höger, och det revolutionära proletariatets och dess allierades, de utarmade böndernas, kamp från vänster.

Den princip om försoning som antogs besjåla koalitionsregeringen visade sig i praktiken bli den ena regeringskrisen efter den andra. Man enade sig om en koalition 18 maj. 31 maj avgick handels- och industriminister A Konovalov (kadet), på grund av att hans uppfattningar var helt motsatta arbetsminister Skobolov (mensjevnikisk socialist) vad gällde vilka ekonomiska och finansiella åtgärder som var lämpliga, i synnerhet vilka åtgärder som krävdes för att ta itu med den rådande inrikespolitiska krisen. Dessa motsättningar var oundvikliga. För att kunna möta den inhemska krisen krävdes åtgärder som begränsade både kapitalistklassens makt och profiter. Och regeringens borgerliga representanter skulle aldrig gå med på sådana åtgärder, ens när de antog den förhållandevis måttfulla form som mensjevnikerna föreslog. I den ekonomiska politiken såväl som i frågan om krig och fred, var försoning ett svagt käril som inte tålde någonting.

Koalitionsregeringen befann sig i en ohållbar situation: den kunde inte fungera under en revolutionär epok. Antingen försökte den ärligt företråda både proletariatet och borgarklassen, revolutionen och reaktionen, vilket var lätt att tala om men på grund av de motsatta klassintressena omöjligt att genomföra. Eller så kunde den, under inverkan av händelserna, handla i den ena eller andra klassens intressen. Det var ingen historisk slump att regeringens främsta personlighet var Kerenskij (och Kerenskij var regeringens ledande kraft redan innan han blev premiärminister) – en talare, mästare med ord, expert på löftenas psykologi. Under en revolutionär situation kunde en tvåklass-regering bara uttryckas med ord, vackra fraser och lysande paroller, verktyg för att lura massorna. Och när koalitionsregeringen agerade så agerade den mot revolutionen. När revolutioner inte agerar så drunknar de i en röra av ord. Om en revolutionär klass ryggar tillbaka från att själv ta makten och organisera om samhället, så agerar oundvikligen den härskande klassen i reaktionens intressen. Vare dag med fraser istället för handling var ett nederlag för revolutionen. Frasmakeriets politik leder till reaktion. Revolutionens paroller kan utnyttjas och införlivas av borgarklassens och de måttfulla socialisternas opportunistiska politiker: men *aldrig* dess handlingar.

Under koalitionsregeringen, i praktiken den härskande klassens regering, fördärvades industrin av borgarklassen. De utnyttjade sitt ägande för att svälta ut proletariatet och förlama revolutionen genom att lockouta arbetarna och sabotera produktionen. Jordbruket fördärvades på grund av att regeringen inte vågade genomföra revolutionens uppgift att expropriera och fördela jorden. Denna uppgift stod nämligen i motsättning till borgarklassens intressen som representerades i regeringen. De borgerliga representanterna fick hjälp och understöd av den gamla regimen byråkratiska apparat (som den nya regimen behöll orörd). Denna apparat saboterade varenda radikal åtgärd som regeringen ibland tvingades vidta, och det var sällan. Antingen kunde en rent borgerlig regering ta på sig uppgiften att genomföra en inrikespolitisk omorganisering, som då hade blivit en omorganisering huvudsakligen i borgarklassens intressen, eller så kunde en rent revolutionär socialistisk regering agera via sovjeterna – en ”proletariatets och böndernas diktatur” – vilket skulle ha inneburit en omorganisering i proletariatets och de utfattiga böndernas intressen. Den provisoriska regeringen handskades lättvindigt med revolutionens samtliga livsavgörande frågor, och förkunnade att dessa problem skulle lösas av den konstituerande församlingen, samtidigt som de hela tiden sköt upp församlingens sammankallande. På samma gång agerade den i borgarklassens intressen och försökte undergräva sovjeterna, speciellt soldatsovjeterna i armén. Propagandan för en

offensiv knöts till propagandan för att krossa soldatsovjeterna. Genom att godta koalitionen och den borgerligt parlamentariska proceduren, så gynnade de måttfulla sovjetpolitikerna, genom sin inaktivitet, regeringens reaktionära politik.

Frågan om makten gick inte att undvika. Massornas revolutionära otålighet ökade i takt med koalitionsregeringens passivitet och dess internationella politik som enade det revolutionära Ryssland med reaktionen och den brittiska, franska och italienska imperialismen. Regeringen inte bara nonchalerade frågan om freden: den förkastade i själva verket freden och konspirerade i hemlighet för att fortsätta det imperialistiska kriget. Ty trots Kerenskij's flod av ord om demokrati och ständig fred var kriget fortfarande imperialistiskt. Utrikesminister Teresjtjenko hävdade att en publicering av de hemliga avtal och överenskommelser som hade slutits mellan tsaren och Storbritannien och Frankrike skulle leda till en brytning med de allierade. Och ändå påstod mensjeviken Tsereteli under den allryska kongressen i juni: "Vi vill skynda på undertecknandet av ett nytt avtal, där den ryska demokratins principer kommer att erkännas på grundval av de allierades internationella politik." Man inte bara lät bli att publicera de hemliga avtalen, utan koalitionsregeringen använde själv hemlig diplomati för att sluta egna överenskommelser om att fortsätta kriget: det revolutionära Rysslands politik gjordes avhängig de allierades önskemål.¹

I ord lovade koalitionen fred men dess handlingar innebar krig. Om en publicering av de hemliga avtalen skulle ha inneburit en brytning med de allierade, så var de allierades accepterande av det revolutionära Rysslands fredsformuleringar *i ord* inte värt någonting. Politiken att försöka påverka de allierades imperialistiska regeringar, och få dem att se över och förändra sina krigsmål i linje med Rysslands formuleringar var inte bara fåfång och småborgerlig, den var inte heller allvarligt menad eftersom den provisoriska regeringen i hemlighet förberedde krig. Mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, de måttfulla socialisterna som kontrollerade sovjeterna, accepterade denna politik: de bidrog till villfarelsen om ett krig för demokrati, eller ett krig för att "försvara revolutionen" – men *vilken* revolution?

Under koalitionsperioden företrädde arbetar- och soldatsovjeternas dominerande, måttfulla del en diffus demokrati. "Enhet mellan alla demokratiska element!" – det var koalitionsregeringens och de måttfulla sovjetledarnas paroll. Men under imperialistiska förhållanden är demokratin ett verktyg för reaktionen, en faktor som gynnar imperialismen, ett användbart och nödvändigt medel för att vilseleda massorna. Regeringen och de måttfulla sovjetledarna försökte återuppliva folkets krigsvilja genom att tala om ett "demokratiskt krig", ett "krig för att försvara revolutionen". Men i det rådande läget var varje steg mot krig ett kontra-revolutionärt steg: ett "återupprättande av disciplinen" i armén tolkades med nödvändighet som att krossa soldaternas sovjet. Och dessutom fördes kriget i allians med den engelsk-franska imperialismen, och det stärkte Rysslands borgarklass och dess imperialistiska intressen. Ett krig för att försvara revolutionen kunde föras först sedan borgarklassen och de småborgerliga "socialisterna" hade uteslutits ur regeringen, först efter det att regeringen hade omvandlats till en "proletariatets diktatur". Bara ett revolutionärt krig som fördes av en revolutionärt proletär regering för revolutionära mål kunde utgöra ett krig "för att försvara

¹ Även i frågan om att publicera de hemliga avtalen, rättade sig Kerenskijregeringen efter de allierade. Terestjenko, som var Kerenskij's utrikesminister precis som han hade varit prins Lvovs, skrev i ett hemligt telegram till Rysslands *chargé d'affaires* i Paris, daterat 24 september 1917: "Att publicera ett avtal som är känt skulle fullständigt missförstås av den allmänna opinionen, och bara ge upphov till krav på publicering av de avtal som har slutits under kriget. Våra allierade anser inte att en publicering av dessa, och i synnerhet de rumänska och italienska avtalen, är önskvärd. Hursomhelst har vi inte för avsikt att sätta hinder i vägen för Frankrike eller ställa Ribot i en ännu mer besvärlig situation. Inga hinder kommer att ställas i vägen för att publicera alla avtal före eller efter kriget, i den händelse att de allierade som har slutit dem går med på det."

revolutionen”. Den måttfulla socialistiska majoriteten i sovjeterna, vars socialism var en förvrängning av klasskampen och huvudsakligen ett uttryck för den nationalistiska, liberala småbourgeoisin, utvecklades under händelsernas tryck till en konservativ och kontra-revolutionär kraft. Sovjetledarnas inflytande användes för att vilseleda massorna och stöda koalitionsregeringens borgerliga politik. Den enda utvägen var att bryta koalitionen genom att ge all makt åt sovjeterna.¹

Frågan om makten stod väldigt mycket på dagordningen under sovjeternas allryska kongress i mitten av juni. Där ledde Lenin och Trotskij oppositionen mot koalitionen politik. Så här formulerade Trotskij problemet:

”Jag säger er att landet närmar sig en fullständig katastrof, eftersom vi av någon anledning inte kan inse att det hela handlar om att skapa en enhetlig makt. Om två veckor kommer frågan att bli ännu mer akut. Frågan är – vems makt och över vem? Är det makt över den revolutionära demokratin eller den revolutionära demokratins makt? Glöm inte att när vi demobiliserar så kommer vi att behöva en ännu starkare regering, och därför säger jag att hela makten måste överlämnas till demokratin.

Politiken att hela tiden skjuta upp och i detalj förbereda sammankallandet av den konstituerande församlingen är en felaktig politik. Den kan till och med innebära att den konstituerande församlingen aldrig blir verklighet. Och den fjärde kejsrerliga dumans svarta korpar är inte alls så oskyldiga. De personer som de har tillsatt i regeringen svälter ut den ryska revolutionen på praktiskt taget alla områden, medan de själva sitter i Tavritjevskij-palatset och väntar på det ögonblick då, som deputerade Kerenskij tror, landet självt kommer att önska att den gamla oktobristregeringen ska återvända. Då kommer Rodzianko att komma och binda ihop oss allihopa i en enda säck, ni från höger och vi från vänster.”

I sitt svar till Trotskij förkunnade minister Tsereteli att:

”... vi behöver samla landets samtliga krafter för att få slut på den inhemska och internationella krisen. Detta problem kan bara lösas på ett nöjaktigt sätt av en regering som förenar befolkningens överväldigande majoritet och som grundar sig i alla levande krafter i landet. Arbetar- och soldat-eputerades sovjeterna har onekligen ett stort inflytande. Men ändå kan vi inte säga att de förenar alla krafter i landet. Utöver de massor som förenas av sovjeterna, finns det dessutom det Ryssland som betalar skatter och de besuttna klasserna. Endast med hjälp av verkliga erfarenheter kommer det att bli möjligt att klargöra om borgarklassens företrädare verkligen är förmögna att genomföra ett radikalt reformprogram eller om de kommer att sabotera detta program. Om borgarklassens företrädare visar sig vara oförmögna till det, så kommer de att kastas ut, men innan det händer får ingen misskreditera dem i förväg, eftersom just en sådan brist på förtroende skulle leda till en oordning som vore så farlig just nu. Bolsjevikernas väg kan bara leda till inbördeskrig.”

För en stabil, energisk och revolutionär regering var det nödvändigt att de besuttna klasserna uteslöts. Det var just behovet att utesluta borgarklassen ur regeringen som var kärnan i politiken att ge all makt till sovjeterna. En revolutionär socialist borde veta att borgarklassen skulle visa sig vara oförmögen, men det ville Tsereteli bara ta reda på med hjälp av erfarenheter. Men när erfarenheterna utan skuggan av ett tvivel hade visat borgarklassens oförmåga och förräderi, då var Tsereteli och mensjevikerna ändå mot all makt till sovjeterna.

¹ Jag kommer inte här att diskutera den psykologiskt intressanta frågan om de måttfulla sovjetledarnas motiv. Det är ointressant om de var medvetet kontrarevolutionära: vi skulle till och med kunna godta att de inte var det. Men under stora samhällskriser betyder individuella motiv föga: det är inte vartåt de lutar som avgör frågan. Man behöver inte anklaga den socialistiska rörelsens veteraner, som Plechanov, Tjcheidze och Tsereteli för att medvetet förråda revolutionen: det faktum att deras inställning och allmänna inriktning var mot revolutionen går att bevisa. Dessa personers småborgerliga politik är den internationella socialismens stora förbannelse, precis som den var den proletära ryska revolutionens förbannelse.

Det var förtroendet för koalitionsregeringen och dess borgerliga politik som desorganiserade landet och försämrade revolutionens moral. Frågan om statsmakten var ett verkligt problem: det var bara om makten helt och hållet hamnade hos antingen regeringen eller sovjeterna som det gick att ta itu med situationen. Uppdelningen av makten bara förvärrade krisen och förhindrade att de inhemska krafterna organiserade sig.

De måttfulla politikerna ville att sovjeterna skulle fylla oppositionens roll, samma roll som ett oppositionsparti i en parlamentarisk regering – och det var en politik som varken var djärv eller insåg vilka revolutionära krav som situationen ställde. Om den måttfulla sovjetmajoritetens politik hade lyckats, så skulle den ha givit upphov till en stabil och stark borgerlig regering. Och det skulle i sin tur ha inneburit att sovjeterna och deras revolutionära uppdrag så småningom skulle ha krossats. Bolsjevikernas politik, att ge all makt åt sovjeterna och avskaffa den gamla staten och dess byråkratiska regeringsapparat, var en realistisk politik som växte ur revolutionens omedelbara praktiska behov. Och det var dessutom en politik som i och med händelsernas inverkan och behov skulle omvandlas till en proletär revolution i Ryssland.

Men den allryska sovjetkongressen dominerades fortfarande av de måttfulla socialisterna, och den vidhöll sin självmordspolitik med en koalition Mot bolsjevikernas och en del av mensjevik-internationalisternas röster antog den en resolution som stödde koalitionen: ”1. Under de förhållanden som har skapats efter den första regeringskrisen, skulle överlämnandet av all makt till de borgerliga elementen innebära ett slag mot revolutionens sak. 2. I den ryska revolutionens nuvarande läge skulle överförandet av all makt till arbetar- och soldatdeputerades sovjeter avsevärt försvaga revolutionens makt genom att allt för tidigt avskilja de element som fortfarande är förmögna att tjäna revolutionen, och skulle innebära ett hot om revolutionens undergång.” Efter att ha uttryckt sitt ”fulla förtroende” för ”kamraterna ministrar”, fortsätter resolutionen:

”Kongressen uppmanar den provisoriska regeringen att mer beslutsamt och konsekvent genomföra den demokratiska plattform som den har antagit, och i synnerhet: (a) envist sträva efter att så fort som möjligt sluta en allmän fred utan annekteringar eller skadestånd, på grundval av nationaliteternas självbestämmande; (b) ytterligare demokratisera armén och stärka dess stridsförmåga; (c) med de arbetande massornas direkta deltagande genomföra energiska åtgärder för att bekämpa de finansiellt ekonomiska störningarna och den desorganisering av livsmedelsförsörjningen som har uppstått på grund av kriget och blivit akut på grund av de besuttna klassernas politik; (d) föra en systematisk och beslutsam kamp mot de kontrarevolutionära angreppen; (e) snabbast möjligt få till stånd åtgärder när det gäller frågorna om jord och arbete, i linje med de organiserade arbetande massornas krav, vilka dikteras av den offentliga ekonomins livsavgörande intressen, som försvagats betydligt av kriget; (f) hjälpa till att organisera alla den revolutionära demokratins krafter med hjälp av snabba och radikala reformer av de lokala regeringarna och självstyre på demokratisk grund, och snabbast möjliga införande av självstyre för zemstvoer och kommuner, där de ännu inte finns; (g) i synnerhet kräver kongressen att det snarast möjligt sammankallas en allrysk konstituerande församling.”

Ett enda krav i denna resolution kunde den provisoriska regeringen acceptera uppriktigt och entusiastiskt – och det var kravet att stärka arméns stridsförmåga. Resten av programmet saboterades envetet och konsekvent av regeringen: det var ett program som bara kunde genomföras av en sovjetregering. Fjättrade av koalitionen, rädda för revolutionär djärvhet och makt, drev den måttfulla majoriteten in sovjeterna i en steril politik bestående av ord och krav. Men reaktionen gick framåt och förberedde sig för den dag då den även i ord med förakt skulle kunna bortse från sovjeterna och störta dem.

Den allryska kongressens inställning löste ingenting och avgjorde ingenting. Svaret på deras vacklande politik kom från revolten i Sevastopol, där matroserna avsatte amiral Koltjak,

Svarta havsflottans befälhavare, och från demonstrationerna i Vyborg, där man ropade, ”Ned med kapitalisterna! Länge leve den socialistiska republiken!”

Men det verkliga svaret på den vacklande politiken kom från massorna i Petrograd, och det visade på den ökande sprickan mellan massornas och den vacklande sovjetmajoriteten. Det var ett svar som lika mycket kännetecknades av massornas revolutionära otålighet som de måttfulla sovjeternas kontrarevolutionära karaktär. Petrograds massor insåg händelsernas kontrarevolutionära inriktning, och var upprörda över den vacklande politiken, och de beslutade 18 [5] juni att genomföra en enorm demonstration. Den allryska kongressen och den provisoriska regeringen gick tillsammans mot den föreslagna demonstrationen. Regeringen satte upp affischer som uppmanade folket att hålla sig lugnt, och förkunnade att alla försök till våld skulle slås ner. Kongressen uttalade sig mot demonstrationen – en demonstration som skulle ge röst åt massornas inställning och målsättningar – och skickade delegater till fabriksdistrikten för att motarbeta bolsjevikernas agitation och förhindra demonstrationen. Tsereteli anklagade bolsjevikerna för att vilja stöta regeringen med *väpnat våld*. Tsereteli hade blivit definitivt kontrarevolutionär, och utropat sig till beskyddare av en regering som förrådade massornas förhoppningar. Han hade blivit mästern som smidde de fjättrar med vilka man skulle klavbinda massornas aktioner. Stöta regeringen med väpnat våld! Är det inte revolutionens metod? Vilken anklagelse, vilken fruktansvärd motivering att komma från en revolutionär som själv hade applåderat det väpnade störtandet av tsarismen!

Sovjetkongressen utfärdade följande upprop mot den föreslagna demonstrationen:

”Kamrat, soldater och arbetare! Bolsjevikpartiet uppmanar er att gå ut på gatorna.

Detta upprop utfärdas utan arbetar- och soldatdeputerades sovjeters allryska kongress’ eller alla socialistiska partiets kunskap. Det utfärdas just i det allra farligaste ögonblicket när den allryska kongressen har uppmanat våra kamrater, arbetarna i distriktet Vyborg, att komma ihåg att under dessa dagar kan demonstrationer skada revolutionens sak.

I detta riskabla ögonblick uppmanas ni att gå ut på gatorna för att kräva att den provisoriska regeringen ska stötas, en regering som den allryska kongressen just har ansett det nödvändigt att stöda.

Och ni som ger dessa uppmaningar måste veta att er fredliga demonstration kan leda till kaos och blodsutgjutelse.

Väl medvetna om er hängivelse mot revolutionens sak, säger vi till er: ni kallar till en demonstration för att stöda revolutionen, men vi vet att kontrarevolutionärerna vill utnyttja er demonstration. Vi vet att kontrarevolutionärerna ivrigt väntar på det ögonblick då det uppstår stridigheter inom den revolutionära demokratins led, som kommer att göra det möjligt för dem att krossa revolutionen.

Kamrater! I namn av alla arbetar- och soldatdeputerades sovjet, i namn av bondedeputerades sovjet, i namn av den aktiva armén och de socialistiska partierna, säger vi er: inte en enda division, inte ett enda regemente, inte en enda grupp av arbetare får gå ut på gatorna imorgon. Inte en enda demonstration ska hållas idag.”

Precis som under de oroliga dagarna 2-3 maj höll den måttfulla sovjetmajoriteten tillbaka och fjättrade massornas aktioner. Efter att ha mött motstånd från regeringen, från sovjeterna, och ännu omedvetna om sin mäktiga styrka, avblåste massorna i Petrograd den föreslagna demonstrationen.

I kongressens uppprop mot demonstrationen står att det gjordes utan att konsultera de andra partierna och utan stöd från sovjeterna. Exakt. Och denna omständighet är viktig. Den revolutionära kampen var nu definitivt och i grunden en kamp mellan revolutionens höger och vänster, mellan sovjeternas måttfulla och radikala krafter. Det problem som revolutionen stod inför var inte att stöta den provisoriska regeringen, utan att bryta de måttfullas dominans i

sovjeterna genom att se till att massorna anslöt sig till ett revolutionärt program. I samma ögonblick som den radikala flygeln fick kontroll över sovjeterna skulle den provisoriska regeringen omedelbart och automatiskt falla samman, eftersom det enda som höll upp regeringen var sovjeternas måttfulla krafter.

Händelserna i juni samverkade till att uppmuntra den provisoriska regeringen, speciellt som den allryska kongressen hade beslutat sig till förmån för att kraftfullt fortsätta kriget, och hade förkunnat att ”frågan om en offensiv helt och hållet måste avgöras utifrån militära och strategiska överväganden.” Krigsminister Kerenskij gjorde alla nödvändiga förberedelser, och 1 juli [18 juni] inleddes offensiven mot de tysk-österrikiska frontlinjerna i Gahela. Offensiven var till en början framgångsrik, men så kom fiendens motattacker och offensiven dränktes i sin egen otillräcklighet. Offensiven var ett militärt äventyr av den mest bedrövliga sort. Under rådande omständigheter var den ett rent mord på de ryska soldaterna, som inte var alls förberedda. Trots den allryska kongressens deklaration att offensiven var ”helt militär och strategisk”, så beslutades offensiven 1 juli utifrån politiska överväganden. Den var en manöver för att återställa ”disciplinen” i armén, för att slå mot den revolutionära oppositionen och stärka den provisoriska regeringens ställning. Den beslutades dessutom utifrån diplomatiska överväganden: relationerna mellan Ryssland och de allierade var ansträngda på grund av Ryssland uppenbara vägran att strida. De allierades påtryckningar och behovet att garantera ekonomisk hjälp från dem avgjorde att offensiven inleddes. Bolsjevikernas tidning *Pravda* avslöjade öppet offensivens karaktär. Och på grund av sin borgerliga och imperialistiska politik befann sig den provisoriska regeringen förvisso i en återvändsgränd.

Offensivens politiska resultat var betydelsefulla. 18 [5] juli godkände arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjeters allryska exekutivkommitté offensiven. Reaktionen stärktes och de måttfulla socialisterna och regeringen blev alltmer enade och reaktionära. 15 juli blossade en regeringskris upp, som ledde till att fem av kabinettets kadetmedlemmar avgick på frågan om Ukrainas självständighet. Det var en utmaning mot sovjeterna och ett förkastande av regeringens liberala politik.

Men samtidigt väcktes massorna, beslutsamma att försvara revolutionen. Händelseutvecklingen var alltför kontrarevolutionär för att accepteras tigrande. Och återigen bestämde sig de ständigt aktiva och aggressiva massorna i Petrograd för att handla. 15 [2] juli beordrade regeringen Petrograds maskingevärsregemente att bege sig till fronten. Det vägrade, och förkunnade att det inte tänkte kämpa för den engelsk-ryska imperialismen, och att det skulle lyda först när regeringen publicerade sina hemliga avtal. Två andra regementen agerade på samma sätt. Man beslutade sig för att organisera en demonstration 17 [4] juli. Alla partier, inklusive bolsjevikerna, försökte förhindra demonstrationen. Bolsjevikerna på grund av att de visste att kontrarevolutionära gäng hade förberett sig för att framprovocera en sammandrabbning, som de under de rådande omständigheterna ansåg vara förhastad. De allryska sovjeternas exekutivkommitté utfärdade en deklaration mot demonstrationen, och nämnde att flera soldatförband hade krävt att den ”skulle ta makten”. Men massornas och arbetarnas beslutsamhet var orubblig. Trots allt motstånd enade man sig om en demonstration, och dessutom en väpnad demonstration, som symboliserade deras avsikt att använda våld om en fredlig demonstration inte lyckades. Bolsjevikerna insåg hur starka massornas känslor var, och deltog i demonstrationen som de revolutionära massornas parti. Genom de kontrarevolutionära krafternas väpnade inblandning och provokationer förvandlades som förväntat den fredliga demonstrationen till ett väpnat uppror. Efter två dagars hårda strider krossades upproret med hjälp av kosacker och ett stort antal lojala trupper. En formlig kontrarevolutionär terror följde. Mensjevikerna och socialistrevolutionärerna samarbetade aktivt med regeringen i att fängsla bolsjevikerna och avvärja massorna, och upprättade ”revolutionär ordning” genom att krossa revolutionens vänsterflygel. Men trots att detta väldiga uppror

besegrades var det ett stort steg mot att freda revolutionen och stärka massornas moral: nederlaget röjde vägen för det störtande av den måttfulla majoriteten i sovjeterna, som ägde rum några få månader senare.

Händelserna hade visat att det krävdes en regeringsombildning, och 20 [7] juli avgick prins Lvov som premiärminister. Kerenskij utnämndes till ny premiärminister, men behöll också posten som krigs- och örlogsminister. 20 juli utfärdade Kerenskij en kungörelse till armén och flottan där han anklagade matroserna i Kronstadt och östersjöflottan för att vara verktyg för ”tyska agenter och provokatörer”, och beordrade:

- ”1. Att omedelbart upplösa östersjöflottans centralkommitté, och välja en ny i dess ställe.
2. Att inför alla besättningar och skepp förkunna, att jag kräver att de omedelbart avlägsnar de suspekta personer som orsakar olydnad mot den provisoriska regeringen och agiterar mot en offensiv, och överlämnar dem till Petrograd för utredning och rättegång.
3. Att till besättningarna i Kronstadt och på skeppen vid fronten, *Petropavlovsk, Republica*, och *Slava*, vars ära har fläckats av kontrarevolutionära handlingar och resolutioner, meddela: jag beordrar att samtliga anstiftare ska arresteras inom 24 timmar och skickas till Petrograd för utredning och rättegång, och beordras att lova att helt och hållet lyda den provisoriska regeringen. Jag deklarerar till besättningarna i Kronstadt och ovan nämnda skepp att i händelse av att de inte lyder denna order, så kommer de att förklaras som förrädare mot nationen och revolutionen och de mest beslutsamma åtgärder kommer att vidtas mot dem.”

Detta var den ”revolutionära” premiärministern Kerenskij's första åtgärd. Den riktades mot Kronstadts och östersjöflottans modiga och revolutionära matros, som hade varit de mest aktiva under revolutionens inledning och under hela den efterföljande utvecklingen, och som nu stämplades därför att de anslöt sig till den revolutionära programmet om ”all makt till sovjeterna.” 25 [12] juli antog de allryska sovjeternas exekutivkommitté en resolution, med 300 röster mot 11, där man antydde att Lenin och Zinovjev hade fått pengar från Tyskland och krävde att bolsjevikerna skulle fördöma sina ledare. En arresteringsorder utfärdades mot Lenin, som gick under jorden. Hundratals bolsjevik fängslades.¹

3 augusti [20 juli] uppstod en ny regeringskris. Jordbruksminister Tjernov avgick, och 7 augusti [24 juli] tillkännagav premiärminister Kerenskij ett nytt regeringskabinett, med bland annat Tjernov och företrädare från kadeterna, som gick med på att sitta i den nya regeringen.

Kadeternas avgång ur regeringen 15 juli och prins Lvovs avgång 20 [7] juli, var en offensiv aktion mot sovjeterna, ett försök att tvinga på dem makten, som kadeterna mycket väl visste att de skulle tacka nej till. Premiärminister Kerenskij slöt fred med kadeterna med hjälp av eftergifter, och som ett resultat av dessa eftergifter svängde regeringen klart åt höger, och antog en politik som låg i linje med reaktionens. 22 [9] juli förkunnade de allryska sovjeternas exekutivkommitté att Kerenskij's regering var ”en regering för nationell säkerhet”, och deklarerade: ”Att regeringen ska tilldelas obegränsade maktbefogenheter för att återupprätta arméns organisation och disciplin och ända till slutet kämpa mot de som är mot den allmänna ordningen, och för att förverkliga regeringens hela program.” Diktaturen användes entusiastiskt, hårt och systematiskt mot ”de som var mot den allmänna ordningen”. Men förverkli-

¹ Trotskij var inte direkt ansluten till bolsjevikerna, och det utnyttjades för att skapa oenighet inom den revolutionära oppositionen. Efter att arresteringsordern mot Lenin med flera hade utfärdats, förkunnade Trotskij i ett öppet brev till regeringen: ”Mina principer är desamma som Lenins, Zinovjevs och Kamenevs. Jag har alltid öppet försvarat dessa principer i min tidning *Vperjod* och i alla mina tal. Det faktum att jag inte tillhör *Pravda* och bolsjevikernas organisation beror inte på politiska skillnader, utan på omständigheter som skilde partierna förr i tiden, men som nu har förlorat all mening. Med detta uttalande visar jag klart att den inte finns någon som helst logisk anledning att utelämma mig från arresteringsordern mot Zinovjev, Lenin och Kamenev, vars fängslande bara är ett resultat av ett kontrarevolutionärt envælde.” Brevet publicerades som en solidaritetshandling i *Pravda*.

gandet av "regeringens hela program" var fortfarande något för framtiden. Dödsstraffet återinfördes i armén. I sina handlingar var diktaturen en kontrarevolutionär diktatur. Men vems diktatur? Hela regimens ödesdigra svaghet var att den grundade sig på en kompromiss. Det fanns ingen klass bakom den som kunde utöva någon diktatur. Och den oundvikliga konsekvensen blev att det uppstod en situation där antingen en enskild person skulle bli diktator eller hela systemet kollapsa. Kerenskij försökte verkligen bli diktator. Han försökte sig på rollen som Bonaparte, men var inte ens en medelmåttig Napoleon den store, utan bara en futtig imitation av Napoleon den lille. Kerenskij talade och rasade och hotade medan borgarklassen tålmodigt väntade på tillfället att marschera in och ta all makt. Den inhemska krisen blev alltmer överhängande, förvirring stod på dagordningen. Över all misär och allt förtryck flöt Kerenskij's gyllene vältalighet. Men denna flod avlägsnade varken massornas lidande eller borgarklassens kontrarevolutionära sammansvärjningar.

Reaktionens tid skulle komma. Moskvakonferensen, Rigas fall, Kornilov-Kerenskij's uppror, den reaktionära "demokratiska kongressen" – alla dessa händelser uttryckte reaktionens sista desperata, krampaktiga försök. Och under tiden förberedde massorna sin sista handling – och seger.

Källor: Kapitel I och II från Lenins pamflett "Proletariatets uppgifter i vår revolution"; kapitel VII och VIII från Lenins pamflett "Revolutionens lärdomar"; kapitel VII och IX från Lenins pamflett "Just nu". Alla Trotskij-kapitel utgjorde artiklar i Trotskij's tidning Vperjod under juni och juli.

L. C. F.

I. Revolutionens klasskaraktär (Lenin)

{Ur Lenin: ”Proletariatets uppgifter i vår revolution” – *Red anm* }

Den historiska situation, som Ryssland nu upplever, kännetecknas av följande huvuddrag:¹

1. Den gamla tsarmakten, som representerade endast en handfull feodala godsägare, vilken behärskade hela statsmaskineriet (armén, polisen, ämbetsmannakåren), är krossad och avlägsnad men ännu inte fullständigt slagen. Monarkin är inte formellt tillintetgjord. Romanovbandet fortsätter att smida monarkistiska ränker. De feodala godsägarnas gigantiska jordinnehav är inte avskaffat.

2. Statsmakten i Ryssland har gått över i händerna på en ny *klass*, nämligen bourgeoisin och de förborgerligade godsägarna. *Såttillvida* är den borgerligt demokratiska revolutionen i Ryssland avslutad.

Den till makten komna bourgeoisin har bildat block (förbund) med de klart monarkistiska elementen, vilka utmärkte sig genom sin exempellösa iver att stödja Nikolaus den blodige och bödeln Stolypin under åren 1906-14 (Gutjkov och andra till höger om kadeterna stående politiker). Lvov & Co:s nya borgerliga regering har försökt inleda – och har också inlett – förhandlingar med romanovarna om monarkins återupprättande i Ryssland. Bakom ett svall av revolutionära fraser utser denna regering anhängare av den gamla regimen till de ledande posterna. Denna regering söker så litet som möjligt reformera statsmaskineriets hela apparat (armén, polisen, ämbetsmannakåren), som den överlämnat åt bourgeoisin. Massaktionernas revolutionära initiativ och folkets erövring av makten *underifrån* – denna *enda* borgen för revolutionens verkliga framgångar – har den nya regeringen redan börjat att på alla sätt hindra.

Denna regering har hittills inte ens fastställt en tidpunkt för inkallande av konstituerande församlingen. Den rubbar inte godsägarnas jordinnehav, denna den feodala tsarismens materiella grund. Den tänker inte ens på att ta itu med att undersöka och offentliggöra de monopolistiska finansorganisationernas, storbankernas, de kapitalistiska syndikatens och kartellernas etc aktiviteter och att ställa dem under kontroll.

De viktigaste, utslagsgivande ministerposterna i den nya regeringen (inrikesministeriet, krigsministeriet, dvs befälet över armén, polisen, ämbetsmannakåren, hela apparaten för massornas undertryckande) innehas av notoriska monarkister och anhängare av storgodsägarnas jordinnehav. Kadeterna, dessa gårdagens republikaner, republikaner mot sin vilja, har anvisats sekundära poster, vilka inte står i direkt förhållande till *befälsmakten* över folket och till statsmaktens apparat. A Kerenskij, representant för trudovikerna samt ”också-socialist”, spelar överhuvudtaget ingen annan roll än att han med klingande fraser söver folkets vaksamhet och uppmärksamhet.

På grund av allt detta förtjänar den nya borgerliga regeringen inte ens på inrikespolitikens område den minsta tilltro från proletariatets sida och får på intet sätt stödjas av detta.

3. I utrikespolitiken, som på grund av objektiva förhållanden nu skjutits i förgrunden, är den nya regeringen en regering som skall fortsätta det imperialistiska kriget, ett krig som förs i förbund med de imperialistiska makterna – Storbritannien, Frankrike m fl för att dela det kapitalistiska bytet, för att strypa de små och svaga folken.

Den nya regeringen, som är underordnad intressena hos det ryska kapitalet och hos dess mäktiga beskyddare och herre, det engelsk-franska imperialistiska kapitalet, det rikaste i

¹ Detta kapitel beskriver den situation som rådde fram till slutet av april 1917. – L. C. F.

världen, har – trots att soldat- och arbetardeputerades sovjet på det bestämdaste gett uttryck åt de önskingar den otvivelaktiga majoriteten av Rysslands folk hyser – inte vidtagit några som helst reella åtgärder för att göra slut på folkslaktandet i kapitalisternas intresse. Den har inte ens publicerat de hemliga fördrag, dessa utpräglade rövarfördrag (om Persiens delning, om utplundring av Kina, om utplundring av Turkiet, om Österrikes delning, om att lägga beslag på Ostpreussen och de tyska kolonierna etc), vilka uppenbart binder Ryssland samman med det engelsk-franska imperialistiska rövarkapitalet. Den har *bekräftat* dessa fördrag, ingångna av tsarismen, som under århundraden plundrat och förtryckt flera folk än andra tyranner och despoter och som inte bara förtryckt det storryska folket utan också vanärat och demoraliserat det genom att göra det till andra folks bödel.

Den nya regeringen, som bekräftat dessa skändliga rövarfördrag, har inte föreslagit alla krigförande folk ett omedelbart vapenstillestånd, fastän majoriteten av Rysslands folk genom arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna klart och tydligt krävt det. Den har slingrat sig undan med högtidliga, vackra och pompösa men fullständigt intetsägande deklARATIONER och fraser, vilka de borgerliga diplomaterna alltid använt och fortfarande använder för att bedra det förtryckta folkets godtrogna och naiva massor.

4. Därför förtjänar den nya regeringen inte det minsta förtroende på utrikespolitikens område. Att fortfarande kräva av denna regering att den skall kungöra den fredsvilja Rysslands folk hyser, att den skall avstå från annexioner etc, etc – det innebär i stället i själva verket endast att bedra folket, att hos det väcka fåfänga förhoppningar, att fördröja upplysandet av dess medvetande, det innebär att indirekt bidra till att folket förlikar sig med krigets fortsättande, detta krig, vars sanna sociala karaktär inte bestäms genom fromma önskingar utan genom klasskaraktären hos den krigförande regeringen, genom att den klass, som denna regering representerar, är förbunden med Rysslands, Storbritanniens, Frankrikes etc imperialistiska finanskapital, genom den *reella, verkliga politik, som denna klass bedriver*.

II. Om dubbelmakt (Lenin)

{ Ur Lenin: "Proletariatets uppgifter i vår revolution" och "Om dubbelväldet" – *Red anm* }

5. Det viktigaste särdraget i vår revolution, det särdrag, som eftertryckligast kräver en eftertänksam inställning, är det *dubbelvälde*, som uppstod redan under de första dagarna efter revolutionens seger.

Detta dubbelvälde kommer till uttryck i att det existerar två regeringar: den egentliga, verkliga huvudregeringen, bourgeoisins regering, Lvov & Co:s "provisoriska regering", som har alla maktorgan i sina händer, och den kompletterande, "kontrollerande" biregeringen i form av Petrograds arbetar- och soldatdeputerades sovjet, som inte disponerar över statsmaktens organ men direkt stöder sig på den uppenbara och obestridliga folkmajoriteten, på de beväpnade arbetarna och soldaterna.

Detta dubbelväldes klassursprung och klassmässiga betydelse består i att den ryska revolutionen i mars 1917 inte endast sopade bort hela tsarmonarkin, inte bara överlämnade all makt till bourgeoisin utan också *nådde ända fram* till proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur. Just en sådan diktatur (dvs en makt, som inte stöder sig på lagen utan på de beväpnade befolkningsmassornas omedelbara styrka) och just av de nämnda klasserna är Petrograds sovjet och andra lokala arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna.

6. Ett annat i högsta grad viktigt särdrag hos den ryska revolutionen är att Petrograds soldat- och arbetardeputerades sovjet, som av allt att döma åtnjuter de flesta lokala sovjeternas förtroende, *frivilligt* överlämnar statsmakten åt bourgeoisin och *dess* provisoriska regering,

frivilligt *avstår* företrädet åt den genom att träffa avtal med den om att stödja den samt nöjer sig med åskådarens roll, rollen att kontrollera konstituerande församlingens inkallande (tidpunkten när detta skall ske har den provisoriska regeringen hittills ännu inte ens offentliggjort).

Denna ytterst egenartade omständighet, som i denna form saknar motstycke i historien har till ett *helt sammanflätat två* diktaturer: bourgeoisins diktatur (ty regeringen Lvov & Co är en diktatur, dvs en makt, som inte stöder sig på lagen och inte på folkets i förväg uttalade vilja utan på en våldsamt makterövring, varvid denna erövring genomfördes av en bestämd klass, nämligen bourgeoisin) samt proletariatets och böndernas diktatur (arbetar- och soldatdeputerades sovjet).

Det råder inte det minsta tvivel om att en sådan ”sammanflätning” *inte kan* bestå länge. Två statsmakter *kan inte existera* inom en stat. En av dem måste försvinna, och Rysslands hela bourgeoisin sätter redan överallt in alla sina krafter för att med alla möjliga medel tränga undan och försvaga soldat- och arbetardeputerades sovjeter och förrinta dem, för att upprätta bourgeoisins envælde.

Den provisoriska regeringen måste störtas, ty den är en oligarkisk, en borgerlig regering och inte en hela folkets regering; den *kan inte* ge vare sig fred, bröd eller full frihet; 2) det går inte att störta den nu, ty den håller sig kvar genom en direkt och indirekt, formell och faktisk *överenskommelse* med arbetardeputerades sovjeter och främst med den viktigaste sovjeten – Petrogradsovjeten; 3) den kan överhuvudtaget inte ”störtas” på vanligt sätt, ty den bygger på det ”*stöd*” som bourgeoisin får av den *andra* regeringen, arbetardeputerades sovjet, och denna regering är den enda möjliga revolutionära regering, som direkt ger uttryck åt arbetar- och bondemajoritetens medvetenhet och vilja. En högre och bättre regeringstyp än arbetar-, lantarbetar-, bonde- och soldatdeputerades sovjeter har mänskligheten inte frambragt och har vi hittills inte känt till.

För att bli en makt måste de medvetna arbetarna vinna över majoriteten på sin sida: *så länge* våld inte sätts in mot massorna, finns det ingen annan väg till makten. Vi är inte blanquister¹, inte anhängare av att en minoritet skall erövra makten. Vi är marxister, anhängare av proletariatets klasskamp mot den småborgerliga yran, mot chauvinism och fosterlandsförsvaret, mot frasen, mot beroende av bourgeoisin.

Låt oss bilda ett proletärt kommunistiskt parti; bolsjevismens bästa anhängare har redan skapat elementen till ett sådant; låt oss sluta oss samman för proletärt klassarbete – och från proletärerna, från *de fattigaste* bönderna kommer då allt fler och fler att ställa sig på vår sida. Ty *livet* kommer att med varje dag krossa de småborgerliga illusionerna hos ”socialdemokraterna”, hos dessa Tjcheidze, Tsereteli, Steklov etc, hos ”socialistrevolutionärerna” och småborgarna av ännu ”renare” vatten etc, etc. Småbourgeoisin – ”socialdemokraterna”, socialistrevolutionärerna etc, etc vacklar och *hindrar* därmed denna upplysning, detta frigörande. Det är detta faktiska, *klassmässiga*, styrkeförhållande, som bestämmer våra uppgifter.

Dubbelväldet är endast uttryck för ett övergångsmoment i revolutionens utveckling, då denna gått utöver den vanliga borgerligt demokratiska revolutionen *men ännu inte nått fram* till proletariatets och böndernas ”rena” diktatur.

Den klassmässiga betydelsen (och den klassmässiga förklaringen) av denna labila övergångssituation består i följande: liksom varje revolution har också vår revolution krävt den största

¹ Blanqui var en fransk ”socialist” som såg revolutionen som en konspiration av ett fåtal beslutsamma, intelligenta personer som plötsligt och godtyckligt skulle erövra statsmakten och sedan dra med sig massorna. – L. C. F.

heroism, den största självupppoffring av massan för kampen mot tsarismen och dessutom med ett slag *dragit in* ett oerhört stort antal kälkborgare i *rörelsen*.

Ett av de viktigaste, vetenskapliga och praktiskt politiska kännetecknen på varje verklig revolution är den ovanligt snabba, tvära och starka ökningen av det antal "kälkborgare", som övergår till att aktivt, självständigt och verksamt delta i det politiska livet, i *organisationen av staten*.

Så också i Ryssland. Idag sjuder det i Ryssland. Miljoner och tiotals miljoner människor, som sovit politiskt i tio år, som politiskt kvävts av tsarismens ohyggliga förtryck och av tvångsarbetet för godsägarna och fabriksägarna, *har vaknat och dragits* till politiken. Och vad är detta för miljoner och tiotals miljoner? Det är till största delen småföretagare, småborgare, folk som står mitt emellan kapitalisterna och lönarbetarna. Ryssland är det mest småborgerliga av alla europeiska länder.

En gigantisk småborgerlig våg har översvämmat allt, den har överväldigat det medvetna proletariatet inte bara genom styrkan i sitt antal utan också ideologiskt, dvs den har ryckt med sig mycket breda arbetarkretsar och infekterat dem med småborgerliga politiska åsikter.

Småborgarna är i livet beroende av bourgeoisin, eftersom de själva lever som företagare och inte som proletärer (ifråga om *ställningen* i den samhälleliga *produktionen*), och i sitt tänkesätt följer de i bourgeoisins spår.

Omedveten godtrogenhet mot kapitalisterna, dessa fredens och socialismens värsta fiender, det är vad som karakteriserar *massornas* nuvarande politik i Ryssland, det är vad som med revolutionär snabbhet *växt fram* på den sociala och ekonomiska marken i det mest småborgerliga av alla europeiska länder. Det är den *klassmässiga* grunden för "överenskommelsen" (jag betonar, att jag inte syftar så mycket på den formella överenskommelsen som på det *faktiska* stödet, den tysta överenskommelsen, det omedvetna godtrogna avträdet av makten) mellan den provisoriska regeringen och arbetar- och soldatdeputerades sovjet – överenskommelse, som gett gutjkoviterna en fet bit, nämligen den verkliga makten, men sovjeten endast löften, ära (tillsvidare), smicker, fraser, försäkringar och bugningar från Kerenskij & Co:s sida.

Proletariatets numerära otillräcklighet i Ryssland, dess bristande medvetenhet och organisation – det är andra sidan av samma sak.

Alla narodistiska partier, socialistrevolutionärerna medräknade, har alltid varit småborgerliga, likaså Organisationskommitténs parti (Tjcheidze, Tsereteli o a); de partilösa revolutionärerna (Steklov m fl) lät sig likaledes ryckas med av vågen eller bemästrade den inte, hann inte bemästra den.

7. Av den ovannämnda säregenheten i det faktiska läget följer att marxisten – som måste räkna med objektiva fakta, med massorna och klasserna och inte med personer m m – i *nuvarande* ögonblick absolut måste tillämpa en särpräglad taktik.

Detta särdrag kräver framför allt att "ättika och galla gjuts i de revolutionärt demokratiska frasernas sockervatten" (som Teodorovitj, min kamrat i vårt partis centralkommitté, synnerligen träffande uttryckte sig på allryska järnvägsmannakonferensen i Petrograd i går). Således: kritiskt arbete, *klargörande* av de fel, som socialistrevolutionärernas och socialdemokraternas småborgerliga partier begår, skolning och sammanslutning av det *medvetet* proletära, kommunistiska partiets element, proletariatets *frigörelse* från den "allmänna" småborgerliga yran.

Detta *tycks* "bara" vara propagandaarbete. Men i verkligheten är det ett i högsta grad *praktiskt revolutionärt* arbete, ty det går inte att driva framåt en revolution, som stannat upp, övervämmats av fraser, gör "på stället marsch" *inte på grund* av yttre hinder, *inte på grund av*

våld från bourgeoisins sida (än så länge bara hotar Gutjkov med att bruka våld mot soldatmassan), utan på grund av massornas godtrogna omedvetenhet.

Endast i kamp mot denna godtrogna omedvetenhet (vilken kan och måste bekämpas uteslutande med ideologiska medel, genom kamratligt övertygande, genom hänvisning till *livserfarenheter*), kan vi befria oss från det härskande *revolutionära frasmakeriets orgier* och verkligen sporra såväl det proletära medvetandet som massornas medvetande, deras djärva och beslutsamma initiativ *lokalt*, det spontana förverkligandet, utvecklandet och stärkandet av friheterna, demokratin och principen om hela folkets ägande av all jord.

8. De erfarenheter, som gjorts av bourgeoisins och godsägarnas regeringar världen över, har utformat *två* metoder för att hålla folket i förtryck. Den första är våldet. Nikolaus Romanov I – kallad Nikolaus Påkman – och Nikolaus II, den blodige, har visat det ryska folket maximum av det möjliga och omöjliga ifråga om denna bödelsmetod. Men det finns också en annan metod, som bäst utformats av den engelska och den franska bourgeoisin, vilka ”lärt sin läxa” genom en rad stora revolutioner och revolutionära massrörelser. Det är bedrägeriets, smickrets, frasens metod, metoden att ge en miljon löften, tiggallmosor, att ge efter i det oviktiga för att bevara det viktiga.

Det egenartade i den nuvarande situationen i Ryssland ligger i den svindlande snabba övergången från den första metoden till den andra, från övervåld mot folket till att *smickra* folket, att lura folket med löften. Katten Vaska hör på och mumsar vidare. Miljukov och Gutjkov har makten, de skyddar kapitalets profiter, för det imperialistiska kriget i det ryska och det engelskfranska kapitalets intresse, och pratet av sådana ”kockar” som Tjcheidze, Tsereteli och Steklov, vilka hotar, förmanar, besvär, bönfaller, kräver och proklamerar, avfärdar de med löften, deklamationer och effektfulla förklaringar ... Katten Vaska hör på och mumsar vidare.

Men med varje dag som går kommer den godtrogna omedvetenheten och den omedvetna godtrogenheten alltmera att försvinna, särskilt hos proletärerna och de *fattiga* bönderna, vilkas liv (deras samhällsliga och ekonomiska läge) lär dem att inte tro på kapitalisterna.

Småhourgeoisins ledare ”måste” lära folket att lita på bourgeoisin. Proletärerna måste lära folket att misstro bourgeoisin.

III. Fred och reaktion (Trotskij)

Vid ett möte med den nationella duman 3 mars [19 februari] 1916, besvarade herr Miljukov på följande sätt kritiken från vänster:

”Jag vet inte med säkerhet om regeringen leder oss mot nederlag – men jag vet att en revolution i Ryssland otvivelaktigt skulle leda oss mot nederlag, och våra fiender har därför anledning att törsta efter den. Om någon säger till mig att om man organiserade Ryssland för seger så skulle man organisera henne för en revolution, så svarar jag: Det är bättre att lämna henne oorganiserad som hon är så länge kriget varar.”

Detta citat är intressant av två orsaker. Det bevisar att herr Miljukov så sent som förra året ansåg att de pro-tyska intressena inte enbart gynnades av internationalismen utan av vilken revolution som helst. Det är också ett typiskt uttryck för det liberala kryperiet. Herr Miljukovs förutsägelse är ytterst intressant: ”jag vet att en revolution i Ryssland otvivelaktigt skulle leda oss mot nederlag”. Varför denna visshet? Som historiker måste herr Miljukov veta att det har funnits revolutioner som har lett till seger. Men i egenskap av imperialistisk statsman kan inte herr Miljukov undgå att se att tanken på att erövra Konstantinopel. Armenien och Galizien

inte kan väcka de revolutionära massornas känslor. Herr Miljukov kände, till och med visste, att under hans krig kunde inte revolutionen leda till seger.

När revolutionen bröt ut försökte herr Miljukov förvisso genast spänna den framför den allierade imperialismens kärra. Det var därför han hälsades med förtjusning av ett fylligt, metalliskt eko i alla bankvalv i London, Paris och New York. Men detta försök möttes av ett nästan instinktivt motstånd bland arbetarna och soldaterna. Herr Miljukov kastades ut ur regeringen: uppenbarligen innebar inte revolutionen seger för honom.

Miljukov försvann, men kriget fortsatte. Det bildades en koalitionsregering, bestående av småborgerliga demokrater och de av borgarklassens företrädare som hittills för en tid hade dolt sina imperialistiska klor. Ingenstans visar denna kombination sin kontrarevolutionära karaktär tydligare än på den internationella politikens område, det vill säga framförallt under kriget. Storbourgeoisin skickade sina representanter till regeringen i namn av "en offensiv på fronten och osviklig trohet mot våra allierade" (resolution från Kadeternas konferens). De småborgerliga demokraterna, som kallar sig "socialister", gick med i regeringen för att, "utan att rycka sig loss från" storbourgeoisin och deras internationella allierade, snabbast möjligt och med målet att väcka minsta möjliga anstöt hos alla deltagande avsluta kriget: utan annekteringar, utan krigsskadestånd och krigsskatter, och till och med med garantier om nationellt självbestämmande.

De kapitalistiska ministrarna avvisade annekteringar, till en mer gynnsam tidpunkt. I utbyte mot denna rent muntliga eftergift gav deras småborgerliga demokratiska kollegor ett bindande löfte om att inte lämna de allierades led, att ingjuta nytt mod i armén och få den att åter gå på offensiven. När imperialisterna (för tillfället) avstod från Konstantinopel, gjorde de en ganska värdelös eftergift, ty efter tre års krig hade vägen till Konstantinopel blivit längre, inte kortare. Men för att uppväga liberalernas rent platoniska avsälgande av ett mycket tveksamt Konstantinopel, erkände demokraterna alla fördrag som regeringen hade slutit, och satte revolutionens hela auktoritet och prestige bakom offensivens disciplin. Denna uppgörelse innebar för det första att revolutionens "ledare" förnekade allt tal om en självständig internationell politik. Det var bara naturligt för det småborgerliga partiet, som när det befann sig i majoritet beredvilligt överlämnade all sin makt. Efter att ha givit prins Lvov ansvaret att bilda en revolutionär administration, herr Sjingarjev uppgiften att återskapa revolutionens finanser, och herr Konovalov uppgiften att organisera industrin, så kunde inte den småborgerliga demokratin låta bli att ge herrarna Ribot, Lloyd George och Wilson ansvaret för det revolutionära Rysslands internationella intressen.

Även om revolutionen i sitt nuvarande skede därmed inte har ändrat krigets karaktär, så har den ändå haft ett betydande inflytande på krigets levande organism, nämligen armén. Soldaterna började fråga sig vad de spillde sitt blod för, ett blod som de nu värderade högre än under tsarismen. Och frågan om de hemliga fördragen uppstod genast och blev trängande. För att under dessa omständigheter kunna återställa arméns "beredskap" måste man bryta soldaternas revolutionärt demokratiska motstånd, och ånyo söva deras nyvaknande politiska intresse. Och innan en "revidering" av de gamla fördragen kunde förkunnas som princip, måste man ställa den revolutionära armén i tjänst hos samma gamla mål. Denna uppgift översteg oktobristen-bourbonanhängaren Gutjkovs förmåga, och han knäcktes av den. Den enda som kunde vara denna uppgift vuxen var en "socialist". Och han personifierades av den "mest populära" ministern, Kerenskij.

Medborgare Kerenskij uppvisade sin teoretiska förmåga under ett av den allryska kongressen första möten. Det är svårt att tänka sig något mer intetsälgande än hans småstadsaktiga, självbelåtna självklarheter om den franska revolutionen och marxismen. Medborgare Kerenskij politiska formuleringar kännetecknas varken av originalitet eller djup. Men han har otvivel-

aktigt talang för att ge den källborgerliga reaktionen de nödvändiga revolutionära utsmyckningarna. Den intelligenta och halvintelligenta borgarklassen kände igen *sig själva* i Kerenskij's person, i en mer "representativ" form, och i en omgivning som inte är vardaglig, utan snarare uppvisar ett melodramas all grannlåt.

Genom att flitigt utnyttja sin popularitet för att påskynda förberedelserna av en offensiv (längs hela den allierade imperialistiska fronten), blir Kerenskij naturligtvis de besuttna klassernas älskling. Inte bara utrikesminister Teresjtjenko uttrycker tillfredsställelse om hur högt våra allierade håller Kerenskij's "arbete". Inte bara Riech, som har kritiserat vänsterministrarna så hårt, betonar att han föredrar armé- och örlogsminister Kerenskij. Till och med Rodzianko ser det som sin plikt att peka på "de ädla, patriotiska ansträngningar" som vår armé- och örlogsminister Kerenskij är djupt indragen i. "Denne unge man" (för att citera Dumans oktobristiska ordförande Rodzianko) "får dagligen pröva på(?) ett nytt liv, till gagn för hans land och konstruktiva arbete." Men dessa ärofulla omständigheter förhindrar ändå inte Rodzianko från att hoppas, att när Kerenskij's "konstruktiva arbete" har uppnått en lämplig värdighet, så kan det följas av Gutjkovs arbete istället.

Under tiden försöker Teresjtjenkos utrikesdepartement ivrigt övertyga de allierade att offra sin imperialistiska aptit på den revolutionära demokratins altare. Det är svårt att tänka sig ett mer meningslöst, och – trots dess tragiska förödmjukelser – löjligare arbete! När herr Teresjtjenko, på det sätt man gör i en demokratisk småstadstidnings ledare, inför de internationella rövarnas härdade ledare försöker förklara att den ryska revolutionen verkligen är en "mäktig intellektuell rörelse, som uttrycker det ryska folkets vilja i kampen för jämlikhet", etc, etc – när han dessutom "inte tvekar" om att "en nära enhet mellan Ryssland och hennes allierade (de internationella rövarnas härdade ledare) helt och hållet kommer att garantera en överenskommelse om alla de principer som den ryska revolutionen förkunnar", så är det svårt att befria sig från en känsla av avsmak mot denna blandning av maktlöshet, hyckleri och dumhet.

Det verkar som om borgarklassen har lagt sig vinn om att få med alla viktiga ord i Teresjtjenkos dokument: "osviklig trohet mot de allierades allmänna sak", "den okränkbara överenskommelsen om att inte sluta en separat fred", och att skjuta upp en förändring av krigsmålen tills det uppstår "ett lämpligt ögonblick" – vilket är samma sak som att be de ryska soldaterna att spilla sitt blod för samma imperialistiska krigsmål som är olämpliga att publicera, så olämpliga att ändra, tills detta "lämpliga ögonblick" kommer. Och Tseretelis hela politiska horisont avslöjar sig i den självbelåtna trångsynthet med vilken han rekommenderade den allryska kongressen att uppmärksamma detta diplomatiska dokument, där "man med den revolutionära regeringens språk klart och öppet talar om den ryska revolutionens strävanden." En sak går inte att förneka: deras fega och maktlösa vädjande till Lloyd George och Wilson uttrycks i samma ord som den sovjetiska exekutivkommitténs vädjande till Albert Thomas, Scheidemann och Henderson. Båda har samma syfte, och – vem vet? – kanske till och med samma författare.¹

¹ Under revolutionens inledande yra vädjade de återhållsamma grupperna i sovjeterna via exekutivkommittén till socialisterna och proletariatet i de krigförande länderna att bryta med sina imperialistiska regeringar. Men gradvis övergav de denna revolutionära politik, och exekutivkommittén samarbetade med det ökända socialpatriotiska mötet i Stockholm, mot bolsjevikernas protester. Det räckte för att visa exekutivkommitténs icke revolutionära natur, att de enade sig med Scheidemann, Albert Thomas från Frankrike. Henderson från England, och övriga socialpatrioter. Den moderata socialismen agerade som en handelsresande i borgerlig diplomati. Ett av de hemliga dokument som publicerades efter bolsjevikernas maktövertagande visar Stockholmskonferensens verkliga natur, en konferens som för övrigt de Oavhängiga socialisterna i Tyskland vägrade ha något med att göra. Dokumentet rör sig om ett telegram daterat 18 augusti 1917, från den ryske ambassadören i Stockholm till den provisoriska regeringen, där han rapporterar om ett samtal med Branting, en av den socialpatriotiska konferensens organisatörer. Han förkunnade att han var villig att ställa in konferensen om Kerenskij tyckte att tidpunkten var olämplig, och att Branting skulle använda sitt inflytande i den holländsk-

Vi kan återfinna ett perfekt omdöme om Teresjtjenko-Tseretelis senaste diplomatiska noter på ett ställe där vi inte väntar oss det, nämligen i *L'Entente*, en franskspråkig tidning som ges ut i Petrograd, och som är organ för just de allierade mot vilka Teresjtjenko och Tjernov svär "osviklig trohet". "Vi medger gärna", skriver denna tidning, "att de diplomatiska kretsarna väntade med viss oro på denna not..."

Som detta officiella organ medger är det faktiskt inte så lätt att formulera de allierades motsägelsefulla mål.

"Vad Ryssland anbelangar, var i synnerhet den provisoriska regeringens ställning ytterst känslig och full av faror. Å ena sidan måste den ta hänsyn till åsikterna hos Arbetar- och soldatdeputerades råd, och så långt det var möjligt företräda deras ståndpunkt, och å den andra måste den hantera de internationella relationerna och de vänligt inställda makterna med silkesvantar. Det var omöjligt att påtvinga dem rådets beslut.

Och den provisoriska regeringen tog sig ur detta dilemma skinande och ren..."

I detta dokument har vi alltså den revolutionära katekesens huvudpunkter nedskrivna, antecknade och signerade med den provisoriska regeringens auktoritet. Det saknas inga viktiga punkter. Alla vackra drömmar, alla fina ord som finns i ordböckerna, dras fram. Man kan hitta jämlikhet, frihet och rättvisa på det internationella området – *donc tout yest* [allt finns med – öa]. De rödaste av kamrater har inget svar. Från det hållet har den provisoriska regeringen inget att frukta...

"Men – de allierade då?" – frågar sig *L'Entente*. "Med hjälp av en noggrann studie och genom att läsa mellan raderna(!), och med hjälp av den unga ryska demokratins välvilja och vänskap kommer de allierade att på olika ställen i noten kunna hitta olika trevliga ord som kan lugna deras något sviktande tilltro. De vet mycket väl att den provisoriska regeringens ställning är besvärlig, och att dess uttalanden inte får tas alltför bokstavligt... Den provisoriska regeringens grundläggande garanti till de allierade är det faktum att den lovar att inte säga upp den överenskommelse som skrevs under i London 5 september 1914 (med löfte om att inte sluta en separat fred). Det är för tillfället helt tillfredsställande för oss."

Och även för oss. Det är i själva verket svårt att göra en mer hånfull bedömning av Teresjtjenko-Tseretelis "uttalande" än vad den officiella *L'Entente* har gjort, inspirerade av den franska ambassaden. Denna bedömning, som på intet sätt är ovänlig mot Teresjtjenko och de som står bakom honom, är totalt förödande för Tseretelis "konstruktiva arbete", som så varmt har rekommenderat det "klara och öppna språket" i detta dokument. "Ingenting har utlämnats", svär han inför kongressen, "det kommer att tillfredsställa de allra rödaste kamraters samvete."

Men de misstar sig, dessa mästare i diplomatisk prosa: de tillfredsställer ingen. Är det inte typiskt att det verkliga livet skulle besvara Kerenskij's appeller och Tseretelis invändningar och hot med ett så kraftfullt slag som revolten bland Svarta havsmatroserna? Tidigare har man sagt oss att dessa matrosar var Kerenskij's tillflyktsort, hem för den "patriotism" som krävde en offensiv. Verkligheten gav återigen en skoningslös rättelse. Det gick inte att ingjuta både revolutionär entusiasm och disciplin i armén, genom att hålla kvar vid de gamla imperialistiska avtalen och åtagandena inom utrikespolitiken, och kapitulera för de besuttna klasserna i inrikespolitiken. Och Kerenskij's "stora pinne" har lyckligtvis hittills varit alltför kort.

Nej, denna väg leder i sanning ingenstans.

skandinaviska kommittén i detta syfte. Han avslutar telegrammet med en önskan om att det ska hemlighållas, för att inte kompromettera Branting, eftersom annars en värdefull informationskälla skulle försvinna. Den socialistiska konferensen som ett villigt verktyg för diplomatin! Inte att undra på att den blev ett totalt misslyckande. – L. C. F.

IV. Dubbelmaktens gyckelspel (Trotskij)

Krigsförhållandena förvränger och fördunklar revolutionens inre krafter. Men icke desto mindre kommer revolutionens förlopp att avgöras av just desamma inre krafter, nämligen klasserna.

Revolutionen har samlat kraft ända sedan 1912. Den avbröts först av kriget, men påskyndades senare på ett tidigare aldrig skådat aggressivt sätt genom den rasande arméns heroiska ingripande. Krigets utveckling hade en gång för alla undergrävt den tidigare regimens motståndskraft. De politiska partier som kunde ha fungerat som medlare mellan monarkin och folket, fann sig på grund av ingripandet underifrån plötsligt hängande i luften, och tvingades i sista stund ta till ett farligt hopp till revolutionens säkra strand. Det medförde att revolutionen till en början till det yttre verkade utstråla en total nationell harmoni. För första gången i historien fann sig den borgerliga liberalismen ”knuten” till massorna – och det måste vara det som har väckt tanken hos den att utnyttja denna ”universella” revolutionära anda i krigets tjänst.

Krigets villkor, mål och deltagare förändrades inte. Gutjkov och Miljukov, som var de mest uttalade imperialisterna i den tidigare regimens politiska stab, avgjorde nu det revolutionära Rysslands öde. Naturligtvis var krigets grundläggande karaktär densamma som under tsarismen – mot samma fiende, med samma allierade, och med samma internationella förpliktelser – men det måste nu omvandlas till ett ”krig för revolutionen”. För kapitalistklassen var denna uppgift samma sak som att mobilisera revolutionen, och de krafter och lidelser som den hade frambringat, i imperialismens intressen. Miljukov och hans krets gav storsint sitt samtycke till att kalla den ”röda trasan” för en helig symbol – om bara de arbetande massorna visade sin beredskap att dö med glädje under denna röda trasa, för Konstantinopel och sunden.

Men Miljukovs imperialistiska bockfot syntes alltför tydligt. För att erövra de uppväckta massorna och leda in deras revolutionära energi i en offensiv på den internationella fronten, krävdes mer invecklade metoder – men framförallt krävdes det andra politiska partier, med plattformar som ännu inte var komprometterade, och rykten som fortfarande inte hade smutsats ner.

Och man hittade dem. Under de kontrarevolutionära åren, och i synnerhet under den senaste industriella uppsvingperioden, hade kapitalet underkastat sig och mentalt tämjt tusentals av 1905 års revolutionärer, utan att på något sätt bekymra sig över deras arbetar- eller marxistiska ”uppfattningar”. Bland de ”socialistiska” intellektuella fanns det därför ganska stora grupper som det kliade i händerna på att vara med om att tygla klasskampen och skola massorna i ”patriotiska” syften. Hand i hand med intelligentsian, som hade trätt i förgrunden under den kontrarevolutionära perioden, gick kompromissmakarna, som definitivt och slutgiltigt hade blivit skrämde av nederlaget för 1905 års revolution, och sedan dess bara hade utvecklat sin förmåga att vara älskvärda åt alla håll.

Även om de borgerliga klassernas opposition mot tsarismen stod på en imperialistisk grundval, så hade den redan före kriget utgjort den nödvändiga basen för ett *närmande* mellan de opportunistiska socialisterna och de besuttna klasserna. I duman byggde Kerenskij och Tjcheidze sin politik som ett bihang till det progressiva blocket, och de ”socialistiska” Gvozdjev, Bogdanov och liknande gick samman med krigsindustrikommittéernas Gutjkov. Men tsarismens existens gjorde det mycket svårt att öppet förespråka en ”regerings”patriotism. Revolutionen rörde undan alla dessa hinder. Nu kallades kapitulation inför de kapitalistiska partierna för ”demokratisk enhet”, den borgerliga statens disciplin blev plötsligt ”revolutionär

disciplin”, och slutligen betraktades deltagande i det kapitalistiska kriget som ett försvar av revolutionen från yttre hot.

Denna nationella *intelligentsia*, som socialpatrioten Struve hade siat, åkallat och skolat i sin tidning *Vjechi*, fick plötsligt ett oväntat stort stöd i den hjälplöshet som existerade bland folkets mest efterblivna massor, som hade tvångsorganiserats i armén.

Tack vare att revolutionen bröt ut under kriget framstod *småbourgeoisin* i städerna och på landsbygden omedelbart och automatiskt som en organiserad kraft. Den började utöva ett inflytande på arbetar- och soldatdeputerades delegater, som vida översteg vad dessa utspridda och efterblivna klasser kan utöva under andra förhållanden än krig. Detta stora antal nyss uppväckta personer från obygden och landsbygden stödde till en början helt naturligt den mensjevik-populistiska *intelligentsian*. Denna intelligentsia ledde de småborgerliga klasserna till en överenskommelse med den kapitalistiska liberalismen, som ännu en gång så vackert hade visat sin oförmåga att självständigt leda folkets massor, och de fick tack vare trycket från massorna även en viss ställning inom proletariatet, som på grund av arméns imponerande storlek för tillfället hade förpassats till en andrahandsposition.

Vid första påseende kunde det se ut som om klassmotsättningarna hade försvunnit, som om den sociala inredningen hade fixats upp med delar av den populistisk-mensjevikiska ideologin, och som om man, tack vare Kerenskij, Tjcheidzes och Dans ”konstruktiva arbete”, hade uppnått en nationell vapenvila, *borgfred* mellan klasserna. Därav denna makalösa förvåning och förundran när den självständiga proletära politiken återigen ger sig tillkänna, och därav den hänsynslösa, i sanning avskyvärda, bittra klagan mot de revolutionära socialisterna, som stör den universella harmonin.

När arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna hade lyft de *småborgerliga* intellektuella till höjder för vilka de inte alls var förberedda, så skrämde de mer än något annat av tanken på att behöva ta ansvar. Därför överlämnade de respektfullt makten till den kapitalistiskt-feodala regeringen som den 3 juni hade uppstått ur dumans sköte. *Småbourgeoisins* fasa inför den heliga statsmakten var uppenbar när det gällde populisterna (narodnikerna), men doldes i mensjevik-patrioternas fall av dogmatiska uppfattningar om det olämpliga i att socialister bär maktens bördor under en borgerlig revolution.

På så sätt uppstod ”dubbelmakten”, vars makt det vore mycket mera korrekt att kalla *dubbel maktlöshet*. Borgarklassen tog makten i namn av ordning och krig för seger, men den kunde inte härska utan sovjeterna. De senares förhållande till regeringen var ett respektfullt halvt förtroende, tillsammans med en fruktan för att det revolutionära proletariatet med en oförsiktig rörelse skulle kunna rubba hela balansen.

Miljukovs cyniskt provokativa utrikespolitik utlöste en kris. De borgerliga partierna var fullt medvetna om hur panikslagna de småborgerliga ledarnas var inför frågan om makten, och de började använda ren utpressning. De hotade med en regeringsstrejk, det vill säga att vägra att delta i regeringsutövningen, om inte sovjeterna skaffade sig ett antal socialistiska lockbeten, vars funktion i koalitionsregeringen skulle vara att stärka regeringens förtroende bland massorna, och på detta sätt få slut på ”dubbelmakten”.

Inför detta ultimatum kastade de mensjevikiska patrioterna snabbt av sig sina sista marxistiska fördomar mot att sitta i en borgerlig regering, och drog också med sig sovjeternas populistiska ”ledare”, som inte lät sig störas av några principer eller fördomar. Det var allra tydligast hos Tjernov, som återvände från konferenserna i Zimmerwald och Kienthal där han hade samtalat med socialisterna Vandervelde, Guesde och Sembat – bara för att genast träda in i prins Lvovs och Sjingarjovs regering. Förvisso påpekade de ryska mensjevikiska patrioterna att det ryska stödet till regeringen inte hade någonting gemensamt med de franska eller belgiska regerings-

anhängarna eftersom det hade uppstått ur ytterst exceptionella förhållanden, som hade förutsetts i den resolution mot deltagande i regeringar som antogs vid den socialistiska kongressen i Amsterdam 1904. Men därmed upprepade de bara som papegojor de franska och belgiska regeringsanhängarnas argument, samtidigt som de hela tiden åberopade ”de exceptionella förhållandena”. Bakom Kerenskijs ordrika teatraliska tal finns det trots allt ibland spår av verkligheten, och han jämställde alldeles riktigt det ryska regeringsstödet med det väst-europeiska. I sitt Helsingforstal slog han fast, att det främst var tack vare honom, Kerenskij, som de ryska socialisterna på två månader hade rört sig en sträcka som det tog de väst-europeiska socialisterna tio år att förflytta sig. Marx hade i sanning inte fel när han kallade revolutionen för historiens lokomotiv!

Koalitionsregeringen hade dömts av historien redan innan den upprättades. Om den hade bildats omedelbart efter tsarismens fall, som ett uttryck för ”landets revolutionära enhet”, så kunde den kanske under en tid ha bromsat kampen mellan revolutionens krafter. Men den första regeringen var Gutjkov-Miljukovs regering. Den existerade länge nog för att totalt avslöja det falska i talet om ”nationell enhet”, och för att väcka proletariatets revolutionära motstånd mot den borgerliga propagandan om att utnyttja revolutionen i imperialismens intressen. Under dessa förhållanden kunde inte den uppenbart tillfälliga koalitionsregeringen avvärja katastrofen. Den var förutbestämd att bli det främsta tvistefröt, den främsta källan till oenighet och meningsmotsättningar inom den ”revolutionära demokratin”. Dess politiska existens – för vi kan inte tala om ”aktivitet” – är helt enkelt en lång upplösningssprocess, anständigt nog klädd i mängder av ord.

För att motverka ekonomins, och framförallt livsmedelsförsörjningens, totala sammanbrott, utarbetade den ekonomiska avdelningen i sovjeternas exekutivkommitté en plan för omfattande statlig skötsel av de viktigaste industrigrenarna. Skillnaden mellan medlemmarna i den ekonomiska avdelningen och sovjetens politiska ledare är inte så mycket deras politiska uppfattningar som att de på ett verkligt sätt är bekanta med landets ekonomiska situation. Just därför drog de djupt revolutionära slutsatser. Det enda deras organ saknar är en revolutionärt politisk drivkraft. Den övervägande kapitalistiska regeringen kunde inte skapa ett system som var diametralt motsatt de besuttna klassernas själviska intressen. Om den mensjevnikiska arbetsministern Skobolov inte förstod det, så insåg Konovalov, den seriöse och effektiva representanten för handel och industri, det helt och fullt.

Konovalovs avgång var ett slag mot koalitionsregeringen som inte går att reparera. Hela den borgerliga pressen uttryckte detta på ett omisskännligt sätt. Än en gång utnyttjade de de nuvarande sovjetledarnas panik: borgarklassen hotade att överlämna maktens barn vid deras dörr. ”Ledarna” svarade genom att låtsas som om ingenting särskilt hade hänt. Om kapitalets ansvarsfulla företrädare har lämnat oss, låt oss då bjuda in herr Burijsjkin. Men han vägrade demonstrativt ha något att göra med några kirurgiska ingrepp mot privategendomen. Och sedan började jakten efter en ”oberoende” minister för handel och industri, en man som inget och ingen stod bakom, och som kunde fungera som en harmlös brevlåda, där arbetets och kapitalets motsatta krav kunde avlämnas. Samtidigt fortsatte de ekonomiska utgifterna, och regeringens arbete tog i huvudsak formen av att trycka papperspengar, *assignat*.

Eftersom Tjernov hade ett par äldre kollegor, herrarna Lvov och Sjingarjev, visade det sig att han inte ens i ord kunde visa den radikalism i jordbruksfrågor som är så typisk för dessa småbourgeoisins representanter. Tjernov var fullständigt medveten om sin roll, och presenterade sig inte som representant för jordbruksrevolutionen, utan för jordbruksstatistik! Enligt den liberalt borgerliga tolkningen, som de socialistiska ministrarna har gjort till sin, måste revolutionen skjutas upp bland massorna medan de passivt ska vänta på att den konstituerade församlingen samlas, och så fort socialistrevolutionärerna går med i godsägarnas och industri-

ägarnas regering kommer bönderna angrepp på det feodala jordbrukssystemet att stämplas som anarki.

Inom den internationella politiken kom sammanbrottet för koalitionsregeringens ”fredsprogram” snabbare och mer katastrofalt än någon kunde vänta sig. Frankrikes premiärminister, herr Ribot, förkastade inte bara kategoriskt och utan krusiduller Rysslands fredsförslag och svulstigt upprepade det absolut nödvändiga i att garantera en fortsättning av kriget till ”slutlig seger”. Han förnekade också de patriotiska socialisterna pass till Stockholmskonferensen, som hade anordnats i samarbete med herr Ribots kollegor och allierade, de ryska socialistiska ministrarna. Den italienska regeringen, vars koloniala politik alltid har utmärkt sig av en alldeles speciell skamlöshet, av en ”helig själviskhet”, besvarade formuleringen ”fred utan annekteringar” med att själv annektera Albanien. Vår regering, inklusive de socialistiska ministrarna, höll under två veckor inne med att publicera de allierades svar, och litade uppenbarligen på att så småsinta manövrar kan avvärja deras politiska bankrutt. Kort sagt är frågan om Rysslands internationella situation, *frågan om vad den ryska soldaten ska vara beredd att kämpa och dö för*, lika akut idag som när Miljukov lämnade ifrån sig posten som utrikesminister.

På armé- och örlogsdepartementet, som fortfarande konsumerar huvuddelen av nationens krafter och resurser, dominerar ordens och retorikens politik fullständigt. De materiella och psykologiska orsakerna till arméns situation är alltför djupgående för att kunna sopas undan av ord och poesi från ministeriernas sida. Att byta general Alexejev mot general Brussilov innebar tveklöst att man bytte ut dessa två officerare, men det innebar ingen förändring i armén. Först eggade man upp armén för en ”offensiv”, och sedan ersatte man plötsligt detta slagord med det mindre definitiva slagordet ”förberedelse av en offensiv”. Det bevisar att armé- och örlogsministeriet fortfarande är lika oförmöget att leda nationen till seger som herr Teresjtjenkos departement var att leda nationen till fred.

Bilden av den provisoriska regeringens kraftlöshet blir som tydligast i utrikesministeriets arbete, som, för att använda de mest lojala bondedelegaternas ord, ”var partisk” när den tillsatte posterna i de lokala administrationerna med feodala godsägare. När befolkningens aktiva delar utan att vänta på den konstituerande församlingen själva erövrar sig rätten till kommunalt självstyre, så stämplas det i Dans statspolitiska jargong som *anarki*. Men dessa aktioner hälsas av regeringens energiska opposition, som genom själva sin sammansättning är skyddad från alla energiska aktioner som är verkligt kreativa.

Under de senaste dagarna har politikens allmänna bankrutt visat sig på ett avskyvärt sätt i Kronstadthändelserna.¹

För borgarpressen är Kronstadt en symbol för revolutionär internationalism och misstro mot regeringskoalitionen, vilket för oss är revolutionära tecken på de breda folkmassornas självständiga politik. Men pressens nedriga och helt igenom förvrängda kampanj tog inte bara över regeringen och sovjetledarna, utan förvandlade också Tsereteli och Skobolov till ledare i den avskyvärda rättegången mot matroserna, soldaterna och arbetarna i Kronstadt.

När den revolutionära internationalismen började tränga undan den patriotiska socialismen på fabriker och verkstäder och bland soldaterna vid fronten, tog socialisterna i regeringen, trogna sina herrar, risken att med ett slag störta den revolutionärt proletära förtruppen, och på så sätt

¹ I början av juni reste sig matroserna i Östersjöflottan och överhuvudtaget massorna i Kronstadt mot den provisoriska regeringen. De mildaste benämningarna på dem i den ryska och utländska pressen var ”anarkister”. Med 210 röster mot 40 hade Kronstadts arbetar- och soldatsovjet tillbakavisat den provisoriska regeringen, och deklarerat att den bara erkände Petrogradsovjetens auktoritet. Denna aktion förvrängdes och kallades för ett försök att avskilja sig från Ryssland. Östersjömatroserna var aktiva under revolutionens samtliga skeden – mot tsarismen, mot den provisoriska regeringen, och under bolsjevikernas störtande av Kerenskij. – L. C. F.

förbereda det ”psykologiska ögonblicket” för den allryska sovjetkongressen. Regeringsblocket mellan mensjeviker och socialistrevolutionärer lägger nu ner all sin energi på att förverkliga målet *att samla den småborgerliga bondedemokratin kring den borgerliga liberalismens fana* – det fransk-engelska och amerikanska kapitalets fånge och allierade – *och politiskt isolera och ”tämja” proletariatet*. En viktig del av denna skamliga politik är de skamliga hoten om blodigt förtryck och provokationer om öppet våld.

Koalitionsregeringens dödskamp inleddes samma dag som den föddes. Den revolutionära socialismen måste göra allt i sin makt för att hindra denna dödskamp från att sluta i ett inbördeskrig. Det enda sättet att göra det är inte att föra en politik av eftergifter och undanflykter, som bara väcker de nybakade statsmännens aptit, utan istället en aggressiv politik över hela linjen. Vi får inte låta dem isolera sig: vi måste isolera dem. Vi måste besvara koalitionsregeringens usla och föraktliga aktioner genom att klargöra även för arbetar-massornas mest efterblivna delar den fulla innebörden i den fientliga allians som har klätt sig i revolutionens namn. Vi måste ställa proletariatets metoder mot de besuttna klassernas och deras mensjevik-socialistrevolutionära anhangs sätt att ta itu med frågan om livsmedel, industri, jordbruk och krig. Bara på detta sätt kan liberalismen isoleras och det revolutionära proletariatet få ett ledande inflytande över massorna i staden och på landet. Den nuvarande regeringens oundvikliga fall kommer att ske samtidigt som de nuvarande ledarna för arbetar- och soldatdeputerades sovjetter faller. Bara sovjeternas nuvarande minoritet kan bevara sovjetens auktoritet som representant för revolutionen, och säkra den en fortsatt funktion som en direkt makt. Detta kommer att bli mer och mer uppenbart dag för dag. Den dubbla maktlöshetens epok, där regeringen [inte] duger och sovjeten inte vågar, kommer oundvikligen att kulminera i en kris av aldrig tidigare skådad styrka. Det är upp till oss att spara på krafterna till detta ögonblick, så att vi kan ta itu frågan om makten i alla dess proportioner.

V. Demokrati, pacifism och imperialism **(Trotskij)**

Det har aldrig funnit så många pacifister som nu, när människor mördar varandra överallt på vår planet. Varje epok har inte bara sin egen teknologi och politiska former, utan också sin egen sorts hyckleri. En gång i tiden slog nationer ihjäl varandra för Kristi läras ära och för kärleken till sin nästa. Nu är det bara efterblivna regeringar som åberopar Kristus. De utvecklade nationerna skär halsen av varandra under pacifismens fana och Nationernas förbunds och den eviga fredens fana. Kerenskij och Tsereteli skriker om offensiv i namn av ”en snabb fred”.

Det finns ingen Juvenalis [Roms främste satiriker – öa] som kan skildra vår epok med bitande ironi. Ändå tvingas vi medge att till och med den allra mäktigaste satir skulle framstå som svag och obetydlig jämfört med den uppenbara fattighet och inställsamma dumhet, som har utlösts av det pågående kriget.

Pacifismen har samma historiska rötter som demokratin. Borgarklassen gjorde enorma ansträngningar för att förklara förhållandena mellan människor, det vill säga att ersätta en blind och idiotisk tradition med ett system av kritiskt tänkande. Arvet från medeltiden bestod av gillesbegränsningar för industrin, klassprivilegier, monarkins envælde. Den borgerliga demokratin krävde juridisk jämlikhet, fri konkurrens och parlamentsmetoder för att sköta de offentliga angelägenheterna. Dessa rationella kriterier användes givetvis också på utrikespolitikens område. Här föreföll krig vara ett sätt att lösa frågor som stod i direkt motsättning till allt ”förnuft”. Så den borgerliga demokratin började påpeka för nationerna – på poesins, den moraliska filosofin och auktoriserade redovisningens språk – att de skulle tjäna mer på att upprätta evig fred. Det var den borgerliga pacifismens logiska rötter.

Men ända från sin födelse led den borgerliga pacifismen av ett grundläggande fel, som också kännetecknar den borgerliga demokratin. Dess kritik riktar sig mot de ytliga politiska fenomenen, men vågar inte tränga ner till de ekonomiska orsakerna. I kapitalisternas händer har tanken på evig fred på grundval av ”förnuftiga” överenskommelser, varit ännu mer illa än tankarna på frihet, jämlikhet och broderskap. Ty även om kapitalismen gjorde industriförhållandena rationella, så gjorde den inte den samhällliga organiseringen av ägandet rationellt. Och på så sätt förberedde den destruktiva verktyg som inte ens den ”barbariska” medeltiden någonsin hade drömt om.

De ständigt bittra internationella relationerna och militarismens ständiga ökning undergrävde pacifismens realism. Ändå fick pacifismen ett nytt liv från just dessa ting, ett liv som skiljer sig från dess tidigare period som den lila och blodfärgade solnedgången skiljer sig från den rosenfärgade soluppgången.

Decennierna innan det nuvarande kriget kan mycket väl ha varit avsedda som en period av *väpnad fred*. Under hela denna period skedde det ständiga fälttåg och slag utkämpades, men enbart i kolonierna.

Eftersom dessa krig ägde rum i länder som beboddes av underutvecklade och maktlösa folk, så medförde de en uppdelning av Afrika, Polynesien och Asien, och röjde vägen för det nuvarande världskriget. Men eftersom det trots en lång rad hårda konflikter inte hade ägt rum några krig i Europa sedan 1871, började det efterhand uppstå en allmän uppfattning i småborgerliga kretsar att arméernas tillväxt var en garanti för freden, som till sist skulle föreskrivas i internationell lag och vara sanktionerad i alla institutioner. Men successivt hopade sig orsaker till en världskonflikt, och den nuvarande syndafloden var på väg.

Teoretiskt och politiskt står pacifismen på samma grundvalar som teorin om samhällsintressenas samstämmighet. Fientligheten mellan de kapitalistiska länderna har samma ekonomiska rötter som motsättningarna mellan klasserna. Och om vi går med på möjligheten av en gradvis minskning av klasskampens skärpa, så behövs det bara ett steg till att acceptera en gradvis uppmjukning och reglering av de internationella relationerna.

Det är *småbourgeoisin* som är källan till den demokratiska ideologin, med alla dess traditioner och illusioner. Under 1800-talets andra hälft genomgick den en fullständig inre omvandling, men försvann ingalunda från det politiska livet. Samtidigt som den kapitalistiska teknologins utveckling obevekligt undergrävde småbourgeoisins ekonomiska funktion, så kunde den allmänna rösträtten och allmänna värnplikten tack vare småbourgeoisins stora numerär ge den ett intryck av att ha politisk betydelse. I så måtto som storkapitalet inte raderade ut småbourgeoisin, så använde det ett system av tilltro för att underordna den under sina egna syften. Sedan behövde bara storkapitalets politiska representanter låtsas sätta tilltro till denna klass' uttalade teorier och fördomar för att underkasta småbourgeoisin sina egna syften på det politiska området. Det var därför som vi under årtiondet innan kriget, sida vid sida med reaktionärt imperialistiska politiska ansträngningar, kunde bevittna en bedräglig blomstring av den *borgerliga demokratin* med åtföljande reformism och pacifism. Kapitalet använde småbourgeoisin och dess ideologiska fördomar för att driva kapitalets imperialistiska mål.

Det finns troligen inget land där denna dubbla process var så uppenbar som i Frankrike. Frankrike är finanskapitalets klassiska land. Det lutar sig mot stödet från världens mest konservativa och antalsmässigt mycket starka småbourgeois i städerna och på landsbygden. Genom sina utlandslån, kolonier och allians med Ryssland och England, var Tredje republikens övre finanskretsar indragna i världspolitikens samtliga intressen och konflikter. Och ändå är den franska småborgaren rakt igenom lantlig. Han har alltid uppvisat en instinktiv motvilja mot geografi, och har hela sitt liv fruktat kriget som djävulen – om bara därför att han i de flesta fall bara har en son, som ska ärva hans företag och lösöre. Denne småborgare

skickar en radikal till parlamentet, eftersom de har lovat att bevara freden – å ena sidan med hjälp av ett förbund av nationer och obligatorisk internationell medling, och å den andra genom att samarbeta med ryska kosackerna, som ska hålla den tyske kejsaren i schack. Denne radikala *deputerade* har hämtats från landsbyggsadvokaternas krets, och åker till Paris med de bästa intentioner, men också utan minsta kunskap om var Persiska golfen ligger, och hur och vem som använder Bagdad-järnvägen. Gruppen av radikal-”pacifistiska” *deputerade* gav upphov till en radikal regering, som omedelbart fann sig vara bunden till händer och fötter av alla diplomatiska och militära åtaganden och finansiella intressen som den franska börsen hade i Ryssland, Afrika och Asien. Utan att någonsin upphöra med de rätta pacifistiska ordvändningarna, fortsätter regeringen och parlamentet automatiskt att driva en världspolitik som drar in Frankrike i krig.

Trots att den engelska och amerikanska pacifismen har andra sociala och ideologiska former (eller i fallet USA saknar sådana) så genomför de i grund och botten samma uppgift. Den uttrycker små- och mellanbourgeoisins farhågor för en världskatastrof där de kan förlora allt sitt oberoende. Pacifismen lugnar deras samveten – med hjälp av kraftlösa tankar om nedrustning, internationell lag och världsdömdömlar – bara för att i det avgörande ögonblicket leverera deras kropp och själ till imperialismen, som nu mobiliserar allting för sina syften: industrin, kyrkan, konsten, den borgerliga pacifismen och patriotiska ”socialismen”.

”Vi har alltid varit mot krig: våra företrädare, vår regering har varit mot krig”, säger de franska småborgarna, ”därför måste kriget ha påtvingats oss, och i namn av våra pacifistiska ideal måste vi kämpa till slutet.” Och de franska pacifisternas ledare, baron d’Estournelles de Constant, skriver under på denna pacifistiska filosofi om ett imperialistiskt krig med ett svulstigt *jusq’au bout* [till slutet – öa].

För sin krigföring behöver den engelska aktiebörsen först och främst pacifister av liberalen Asquiths och den radikala demagogen Lloyd Georges typ. ”Om dessa personer går in för krig”, säger de engelska massorna, ”så måste rätten vara på vår sida.” På så sätt fyller pacifismen en viktig roll i krigets ekonomi, jämsides med giftiga gaser och inflationsdrivande regeringslån.

Ännu tydligare är den småborgerliga pacifismens underordnade roll i förhållande till imperialismen i USA. Där dikterar bankerna och trusterna den faktiska politiken ännu tydligare än någon annanstans. Redan innan kriget drev USA:s enorma utveckling av industrin och utrikeshandeln systematiskt landet i riktning mot världsintressena och världspolitikerna. Kriget i Europa gav denna imperialistiska utveckling en formligen feberaktig fart. Vid en tidpunkt då många välmenande personer hoppades på att den europeiska slakten skulle få den amerikanska borgarklassen att hata militarismen, så förde i själva verket inte händelserna i Europa in den amerikanska politiken i psykologiska utan materiella banor, som ledde till ett rakt motsatt resultat. USA:s export, som 1913 uppgick till 2.466 miljoner dollar ökade 1916 till 5.481 miljoner dollar! Lejonparten av denna export tillföll givetvis krigsindustrin. När Tysklands obegränsade ubåtskrig plötsligt stoppade denna export till de allierade länderna, så innebar det inte bara att detta inflöde av monstruösa profiler upphörde, utan hela den amerikanska industrin hotades av en aldrig tidigare skådad kris, eftersom den helt och hållet hade organiserats på krigsbasis.

Detta kunde inte fortgå utan någon form av motstånd från folkmassorna. Den första stora uppgiften för USA:s inhemska diplomati under krigets första fjärdedel var att övervinna deras oorganiserade missnöje, och få dem att samarbeta patriotiskt med regeringen. Och det är historiens ironi att det var den officiella ”pacifismen” och den ”oppositionella pacifismen” som skulle bli de verktyg som användes för att *lära massorna militära ideal*.

Bryan gav förhastat och ljudligt uttryck för lantbrukarnas och överhuvudtaget ”den lille mannens” naturliga motvilja mot alla sådana saker som världspolitik, militärtjänst och högre skatter. Men samtidigt skickade han vagnslaster med petitioner, såväl som sändebud, till sina pacifistiska kumpaner i regeringsledningen. Bryan gjorde allt i sin makt för att bryta den revolutionära udden av rörelsen. ”*Om kriget kommer*”, telegraferade Bryan i samband med ett antikrigsmöte i Chicago förra februari, ”*så kommer vi naturligtvis att stöda regeringen*, men för närvarande är det vår heliga plikt att göra allt i vår makt för att bevara nationen från krigets fasor.” Dessa få ord innehåller hela den småborgerliga pacifismens hela program: ”att göra allt i vår makt mot kriget” betyder att ge den folkliga ilskan ett utlopp i form av harmlösa demonstrationer, efter att dessförinnan ha givit regeringen garantier om att den i händelse av krig inte kommer att möta något verkligt motstånd från den pacifistiska delen.

Den officiella pacifismen kunde inte önskat sig något bättre. Nu kunde den ge tillfredsställande garantier om imperialistisk ”beredskap”. Efter Bryans deklaration räckte det att förklara krig för att tysta hans ljudliga motstånd mot kriget. Och Bryan marscherade rakt över till regeringssidan. Och inte bara småbourgeoisin, utan också arbetarnas breda massor, sa till sig själva: ”Om vår regering, med en så uttalad pacifist som Wilson i ledningen, förklarar krig, och om till och med Bryan stöder regeringen i kriget, så måste det vara ett oundvikligt och rättfärdigt krig...” Det är uppenbart varför de borgerliga demagogernas skenheliga, kväkarlika pacifism skattas så högt inom industriella och finansiella kretsar.

Trots de uppenbara skillnaderna spelar vår mensjevnikiska och socialistrevolutionära pacifism faktiskt samma roll som den amerikanska pacifismen. Den resolution om kriget som antogs av allryska arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjetkongress fördömer inte bara kriget ur pacifistisk synvinkel, utan också på grund av krigets imperialistiska karaktär. Kongressen deklarerar att kampen för att snabbt avsluta kriget är ”den revolutionära demokratins viktigaste uppgift”. Men alla dessa förutsättningar används bara för att dra slutsatsen: ”fram till den tidpunkt då kriget kan avslutas av demokratins internationella krafter, *kommer den ryska revolutionära demokratin att vara tvungen att på alla sätt samarbeta för att stärka arméns stridskraft och göra den effektiv både för offensiva och defensiva aktioner.*”

Precis som den provisoriska regeringen menade kongressen att en omarbetning av de gamla internationella avtalen var beroende av en frivillig uppgörelse med den allierade diplomatin, som genom själva sin natur varken vill eller kan avsäga sig krigets imperialistiska mål. I spåren på sina ledare gör kongressen ”demokratins internationella krafter” beroende av socialpatrioternas vilja, som är bundna med järnkedjor till sina imperialistiska regeringar. Efter att kongressmajoriteten frivilligt har begränsat frågan om ”ett snart slut på kriget” till detta charmerande sällskap, så kommer den på den praktiska politikens område fram till en mycket definitiv slutsats: *offensiv på den militära fronten*. Denna ”pacifism”, som konsoliderar och tuktar den småborgerliga demokratin och får den att stöda en offensiv, borde tydligen inte bara stå på god fot med de ryska imperialisterna utan också de allierade nationerna.

Miljukov säger: ”I namn av vår trohet mot våra allierade och de gamla (diplomatiska) avtalen måste vi ha en offensiv.”

Kerenskij och Tsereteli säger: ”Även om de gamla (diplomatiska) avtalen fortfarande inte har omarbetats, måste vi ha en offensiv.”

Argumenten kanske skiljer sig, men politiken är den samma. Och det kan inte heller vara på något annat sätt, eftersom Kerenskij och Tsereteli är oskiljaktigt knutna till Miljukovs parti i regeringen. I själva verket står Dans socialpatriotiska pacifism, såväl som Bryans kväkarpacifism, båda i imperialismens tjänst.

Därmed blir den ryska diplomatins viktigaste uppgift inte att få de allierades diplomati att avstå från den ena eller andra handlingen eller att omarbete det ena eller det andra, utan att få de allierades diplomater att tro på att den ryska revolutionen är säker, frisk och vederhäftig. I sitt tal till den amerikanska kongressen den 10 juni, karakteriserade ambassadör Bachmetjev den provisoriska regeringen huvudsakligen utifrån denna synvinkel.

”Alla dessa omständigheter”, sa ambassadören, ”pekar på det faktum att den provisoriska regeringens makt och betydelse växer varje dag, att den provisoriska regeringen hela tiden blir allt bättre på att hantera alla de element som leder till katastrof, vare sig de tar formen av reaktionär propaganda eller agitation från den yttersta vänstern. *För närvarande har den provisoriska regeringen bestämt sig för att vidta de mest drastiska åtgärder i denna riktning, och om så behövs ta till tvång, även om den ständigt anstränger sig för att lösa alla frågor på ett fredligt sätt.*”

Det råder inget tvivel om att våra ”försvarares” ”nationella ära” förblir helt oberörd medan den ”revolutionära demokratin” ambassadör ivrigt övertygar den amerikanska penningaristokratins parlament om den ryska regeringens villighet att spilla det ryska proletariats blod i namn av ”ordning”, som först och främst innebär trohet mot den allierade kapitalismen.

Och samtidigt som Bachmetjev stod med mössan i hand i närvaro av kapitalismens företrädare och lät detta förödmjukande tal passera sina läppar, så förklarade Tsereteli och Kerenskij för den ”revolutionära demokratin” att det inte gick att klara sig utan de väpnade styrkorna i kampen mot ”vänsterns anarki”, och hotade att avvärja Petrograds arbetare och regementet som gjorde gemensam sak med dem. Vi vet att dessa hot kom i grevens tid: de var ett starkt argument för att få igenom det ryska lånet från Wall Street. Ni förstår, herr Bachmetjev kunde säga: ”vår revolutionära pacifism skiljer sig inte i något avgörande avseende från er sorts pacifism, och om ni litar på Bryan så finns det ingen anledning att misstro Tsereteli.”

Det återstår bara för oss att ställa en fråga: Hur mycket ryskt kött och blod kommer det att krävas, vid fronten såväl som hemmavid, för att säkra de ryska lånen, som i sin tur ska garantera vår fortsatta trohet mot de allierade?

VI. Juliresningen (Trotskij)

Blod har flutit på Petrograds gator. Ett tragiskt kapitel har lagts till den ryska revolutionens historia. Vem bär skulden? ”Bolsjevikerna” säger mannen på gatan, och uppbered vad han har läst i tidningarna. Vad borgarklassen och de opportunistiska politikerna anbelangar, är dessa tragiska händelser slutdiskuterade med orden: arrestera anstiftarna och avvärja massorna. Och målet för dessa handlingar är att upprätta ”revolutionär ordning”. När socialistrevolutionärerna och mensjevikerna arresterar och avvärjar bolsjevikerna förbereder de sig för att upprätta ”ordning”. Det finns bara en fråga: Vilken sorts ordning, och för vem?

Revolutionen väckte stora förhoppningar hos massorna. Bland Petrograds massor, som spelade en ledande roll under revolutionen, hälsades dessa förhoppningar och förväntningar med utomordentlig uppriktighet. Det var det socialdemokratiska partiets uppgift att omvandla dessa förhoppningar och förväntningar till ett klart definierat politiskt program för att rikta in massornas revolutionära otålighet mot planerade politiska aktioner. Revolutionen ställdes ansikte mot ansikte med *statsmakten*. Vi, liksom den bolsjevikiska organisationen, stod för att överlämna all makt till arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjeters centralkommitté. De övre klasserna, och dit måste vi räkna socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, uppmanade massorna att stöda Miljukov-Gutjkovs regering. In i det sista, det vill säga ända tills dessa den första provisoriska regeringens mer uppenbart imperialistiska personer avgick, var båda de ovan nämnda partierna hårt knutna till regeringen över hela linjen. Först efter ombild-

ningen av regeringen fick massorna veta från *sina egna* tidningar att de inte hade fått veta hela sanningen, att de hade blivit lurade. Då blev de tillsagda att lita på den nya ”koalitions”regeringen. Den revolutionära socialdemokratin förutsåg att den nya regeringen inte på något avgörande sätt skulle skilja sig från den gamla, att den inte skulle göra några eftergifter till revolutionen och återigen skulle förråda massornas förhoppningar. Och så blev det. Efter två månader av svag politik, krav på förtroende, förmanande tal, kunde inte regeringen längre dölja att den bara förvirrade frågorna. Det blev uppenbart att massorna ännu en gång – och denna gång grymmare än någonsin – hade blivit lurade.

Otåligheten och misstron bland arbetarnas och soldaternas stora massa i Petrograd ökade inte dag för dag, utan timma för timma. Dessa känslor underbyggdes av det för alla deltagande hopplösa och utdragna kriget, av den ekonomiska upplösningen, av ett osynligt produktionsstopp inom industrins viktigaste branscher, och de fick ett omedelbart politiskt uttryck i parollen ”All makt åt sovjeterna!” Kadeternas avgång och det definitiva beviset på den provisoriska regeringens bankrutt övertygade massorna ännu mer bestämt om att de hade rätt mot sovjeternas officiella ledare. Socialistrevolutionärernas och mensjevnikernas vacklan lade bara ved på brasan. *Kraven, nästan förföljelserna, som riktades mot garnisonen i Petrograd, och som krävde att den skulle inleda en offensiv, fick en liknande effekt.* Explosionen var oundviklig.

Samtliga partier, inklusive bolsjeviker, gjorde allt för att hindra massorna från att genomföra demonstrationen 16 [3] juli. Men massorna demonstrerade ändå, och dessutom med vapen i hand. På kvällen 16 [3] juli sa alla agitatorer, alla distriktsrepresentanter, att eftersom frågan om makten inte var löst måste demonstrationen 17 [4] juli äga rum, och att det inte gick att hålla tillbaka folket. Det är den enda orsaken till att bolsjevikpartiet, och tillsammans med det vår organisation, bestämde sig för att inte hålla sig utanför och två sina händer för konsekvenserna, utan göra allt i sin makt för att omvandla händelserna 17 [4] juli till en fredlig massdemonstration. Det var den enda innebörden i appellen 17 [4] juli. Eftersom de kontrarevolutionära banden säkert skulle ingripa, var det givetvis uppenbart att det skulle bli blodiga sammandrabbningar. Det är sant att vi hade kunnat lämna massorna utan politisk vägledning, så att säga halshugga dem politiskt, genom att vägra att leda dem, att lämna dem åt sitt öde. Men eftersom vi är ett arbetarparti varken kunde eller ville vi följa Pilatus taktik: vi beslutade oss för att ansluta oss till massorna och stanna med dem, för att under de givna omständigheterna ge tumultet så mycket organisation som möjligt, och på så sätt i största möjliga utsträckning minska antalet offer. Fakta är välkända. Blod har spillts. Och nu försöker borgarklassens ”inflytelserika” press, och andra tidningar som tjänar borgarklassen, lägga hela ansvaret för konsekvenserna på våra axlar – för fattigdomen, utmattningen, missnöjet och massornas upprors känslor. För att lyckas med detta syfte, för att fullborda det kontrarevolutionära angreppet på proletariats parti, träder det fram anonyma, halvt anonyma eller offentligt kända slynglar, som sprider anklagelser om mutor: blod har flutit på grund av bolsjeviker, och bolsjeviker handlade på Wilhems order.

Vi genomgår nu provningens dagar. Massornas ståndaktighet, deras självbehärskning, deras ”vänners” trofasthet, allt detta utsätts för ett eldprov. Vi utsätts också för detta prov, och vi kommer att träda ur det starkare, mer enade, än ur någon tidigare provning. Livet är med oss och kämpar för oss. Den nya omorganiseringen av makten framtvingades av en omöjlig situation och de härskande partiernas bedrövliga klenmod, men kommer inte att ändra någonting eller lösa någonting. Det krävs en radikal förändring av hela systemet. Det krävs revolutionär makt.

Tsereteli-Kerenskij's politik syftar till att avvärja och försvaga revolutionens vänster. Om de med hjälp av dessa metoder lyckas upprätta ”ordning”, så kommer de att bli de första – efter

oss förstås – att falla offer för denna ”ordning”. Men de kommer inte att lyckas. Motsättningarna är för djupa, problemen alltför enorma för att bara sopas undan med polisiära åtgärder.

Efter provningens dagar kommer framstegens och segrans dagar att komma.

VII. Efter resningen

(Lenin)

{ Ur Lenin: ”Om författningsillusioner”, avsnitt III. – *Red anm* }

När vi började denna artikel, var förbudet mot Pravda endast en ”tillfällig” företeelse, som ännu inte stadfäst av statsmakten. Nu, efter den 16 juli, har denna makt formellt förbjudt Pravda.

Om man betraktar förbudet historiskt, i dess helhet, under hela processen av denna åtgärds förberedelse och genomförande, så belyser det utomordentligt klart ”författningens väsen” i Ryssland och det farliga i författningsillusionerna.

Det är känt, att kadetpartiet med Miljukov och tidningen Retj i spetsen ända sedan april krävt repressalier mot bolsjevikerna. I de mest olika former, från Retjs ”statsmänna”-artiklar till Miljukovs ofta upprepade och högljudda rop på att ”häkta” (Lenin och andra bolsjeviker), har detta krav på repressalier utgjort en av de viktigaste delarna, om inte den allra viktigaste delen, av kadeternas politiska program i revolutionen.

Långt innan Aleksinskij & Co i juni och juli hittade på och kläckte dem infama och lögnaktiga beskyllningen om spionage för tyskarnas räkning eller om mottagande av tyska pengar, långt före den lika lögnaktiga beskyllningen om ”väpnat uppror” eller ”myteri”, vilken strider mot allmänt kända fakta och offentliggjorda dokument – långt före allt detta krävde kadetpartiet systematiskt, oavlåtligt och oupphörligt repressalier mot bolsjevikerna. När nu detta krav är uppfyllt, vad skall man då tänka om de personers hederlighet och uppfattningsförmåga, som glömmet eller låtsas glömma det verkliga klass- och partiursprunget till detta krav? Hur skall man kunna låta bli att beteckna det som den grövsta förfalskning eller som en i politiken otrolig tjockskallighet, när nu socialistrevolutionärerna och mensjevikererna bemödar sig om att framställa saken så, som om de trodde på en ”tillfällig” eller ”enstaka” ”anledning” till repressalier mot bolsjevikerna, vilken skulle ha yppat sig den 4 juli? Det måste dock verkligen finnas en gräns för förvrängningen av obestridliga historiska sanningar!

Det räcker att jämföra rörelsen den 20-21 april med rörelsen den 3-4 juli för att genast bli på det klara med deras likartade karaktär: ett spontant utbrott av massornas missnöje, otålighet och harm, provokatoriska skott från höger, dödade på Nevskij, lögnaktiga gallskrif från bourgeoisin och kadeterna, i synnerhet om att ”leninanhängarna har gett eld på Nevskij”, en ytterlig förbittring och skärpa i kampen mellan de proletära massorna och bourgeoisin; fullständig rådlöshet inom de småborgerliga partierna, socialistrevolutionärerna och mensjevikererna, våldsamma svängningar i deras politik och i frågan om statsmakten överhuvudtaget – alla dessa objektiva fakta är karakteristiska för båda rörelserna. Och dagarna den 9-10 juni och den 18 juni visar oss i annan form en alldeles likadan klassbild.

Händelsernas gång är solklar: massornas missnöje, otålighet och harm växte allt mera, kampen mellan proletariatet och bourgeoisin blev allt skarpare, i synnerhet vad det gällde inflytandet på de småborgerliga massorna, och i samband härmed hade vi två mycket betydande historiska händelser, som förberedde socialistrevolutionärernas och mensjevikerernas beroende av de kontrarevolutionära kadeterna. Dessa händelser var: koalitionsregeringen av den 6 maj, där socialistrevolutionärerna och mensjevikererna visade sig vara bourgeoisins lakejer och alltmera snärjde in sig i uppgörelser och överenskommelser med den och i tusentals ”väntjänster” åt den, i förhållandet av de nödvändigaste revolutionära åtgärder, och sedan

offensiven vid fronten. Offensiven innebar oundvikligen att det imperialistiska kriget återupptogs, att den imperialistiska bourgeoisins inflytande, vikt och roll ökades oerhört, att chauvinismen fick en mycket bred spridning bland massorna och slutligen, last but not least (sist men inte minst), att makten, först den militära och sedan även statsmakten överhuvudtaget, överlämnades i händerna på det kontrarevolutionära högsta befälet i armén.

Sådan var de historiska händelsernas gång, vilken fördjupade och skärpte klassmotsättningarna från den 20-21 april till den 3-4 juli och gjorde det möjligt för den kontrarevolutionära bourgeoisin att efter den 4 juli genomföra det, som redan den 20-21 april fullkomligt tydligt avtecknade sig som dess program och taktik, dess närmaste mål och dess "snygga" metoder, som skulle föra till målet.

Ur historisk synpunkt finns det ingenting innehållslösare, ingenting teoretiskt ynkligare och praktiskt löjligare än det kälkborgerliga gnället med anledning av den 4 juli (som för övrigt upprepas även av L Martov) om att bolsjevikerna "hittat på" att tillfoga sig själva ett nederlag, att det är deras "äventyrlighet" som framkallat det och så vidare, och dylikt. Allt detta gnäll, alla dessa resonemang om att man "inte borde ha" deltagit (i försöket att ge massornas ytterst berättigade missnöje och harm en "fredlig och organiserad" karaktär!:) är antingen renegatinställning, ifall det härrör från bolsjevikerna, eller också är det en för småborgaren vanlig yttring av hans vanliga räddhåga och förvirring. I själva verket växte rörelsen av den 3-4 juli fram ur rörelsen av den 20-21 april och efteråt med samma ofrånkomlighet, som sommaren följer på våren. Det var det proletära partiets ovillkorliga plikt att stå tillsammans med massorna och försöka ge dess berättigade aktioner en så fredlig och organiserad karaktär som möjligt, att inte träda åt sidan och två sina händer som Pilatus med den pedantiska motiveringen att massan inte var organiserad till sista man och att det förekommer excesser i dess rörelse (som om det inte förekom excesser den 20-21 april!, som om det hade funnits en enda betydande massrörelse i historien utan excesser!).

Och bolsjevikernas nederlag efter den 4 juli framgick med historisk nödvändighet ur händelsernas hela föregående förlopp just därför att den småborgerliga massan och dess ledare, socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, den 20-21 april ännu inte var bundna genom offensiven, ännu inte var insnärjda i "koalitionsregeringen" genom uppgörelser med bourgeoisin, men till den 4 juli hade de till den grad bundit sig och snärjt in sig, att de inte kunde annat än sjunka ned till samarbete (i repressalier, i förtal, i bödelsvälde) med de kontrarevolutionära kadeterna. Den 4 juli hade socialistrevolutionärerna och mensjevikerna slutgiltigt glidit ned i kontrarevolutionens kloak, därför att de oavslåttligt hade glidit ned i denna kloak både i maj och i juni, genom att de deltog i koalitionsregeringen och godkände offensivpolitiken.

Vi tycks ha avvikit något från vårt tema, från frågan om förbudet mot Pravda till frågan om den historiska bedömningen av den 4 juli. Men det är endast skenbart, ty det ena kan inte förstås utan det andra. Vi såg att förbudet mot Pravda, häktningarna av bolsjevikerna och andra förföljelser mot dem ingenting annat är, om man tar sakens väsen och händelsernas sammanhang i betraktande, än genomförandet av kontrarevolutionens och i synnerhet kadeternas gamla program.

Det är nu högst lärorikt att undersöka *vem* det i själva verket är, som genomfört detta program, och med vilka medel.

Låt oss se på fakta. Den 2 och 3 juli tilltar rörelsen, massorna, som är förbittrade över regeringens överksamhet, över dyrtiden, förfallet och offensiven, befinner sig i svallning. Kadeterna avgår, låtsas "ge efter" och ställer socialistrevolutionärerna och mensjevikerna ett ultimatum samt överlämnar åt dem, bundna som de är vid makten utan att ha någon makt, att betala fiolerna för nederlaget och för massornas harm.

Den 2 och 3 juli försöker bolsjevikerna att hålla aktionen tillbaka. Det erkände *till och med* ett vittne från Delo Naroda, då han berättade om vad som hände den 2 juli i grenadjärregementet. På kvällen den 3 juli strömmar rörelsen över bräddarna, och bolsjevikerna utarbetar ett upprop om nödvändigheten att ge rörelsen en "fredlig och organiserad" karaktär. Den 4 juli ökar de provokatoriska skotten från höger antalet offer för skottväxlingen på båda sidor; det bör framhållas att exekutivkommitténs löfte om att undersöka det skedda, att två gånger om dagen utge en bulletin osv, förblev ett tomt löfte! Socialistrevolutionärerna och mensjevikerna gjorde inte ett enda dugg, de publicerade *inte ens* en fullständig förteckning över dem som dödats på båda sidor!!

På natten den 4 juli utarbetade bolsjevikerna ett upprop om att aktionen skulle avbrytas och samma natt trycktes det i Pravda. Men just samma natt började för det första kontrarevolutionära trupper rycka in i Petrograd (tydligt på kallelse eller med samtycke av socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, deras sovjeter, varvid man naturligtvis den dag som idag är bevarar den djupaste och strängaste tystnad ifråga om denna "delikata" sak, ehuru det inte nu finns den minsta anledning till hemlighållande!). För det andra börjar just samma natt pogromerna mot bolsjevikerna av officersaspirantavdelningarna osv, vilka tydligt opererade på uppdrag av arméchefen Polovtsev och generalstaben. Natten mellan den 4 och 5 juli demoleras Pravda. Den 5 och 6 demoleras Trud, tidningens tryckeri, och arbetaren Voinov mördas mitt på ljusa dagen för att han bär ut Listok Pravdy ur tryckeriet, husundersökningar företas, bolsjeviker häktas och revolutionära regementen avväpnas.

Vem började allt detta? Inte regeringen och inte sovjeten, utan det omkring generalstaben koncentrerade kontrarevolutionära militärbandet, som handlar i "kontraspionagets" namn, sätter fart på Pereverzevs och Aleksinskijs falska dokument för att "väcka raseri" bland trupperna och så vidare.

Regeringen syns inte till, sovjeterna syns inte till; de darrar för sitt eget öde, de får en rad meddelanden om att kosackerna kan komma och krossa dem. Svarhundra- och kadetpressen, som hetsat mot bolsjevikerna, börjar hetsa mot sovjeterna.

Socialistrevolutionärerna och mensjevikerna har med sin politik bundit sig till händer och fötter. De var bundna, när de kallade in kontrarevolutionära trupper till Petrograd (eller tolererade att de inkallades). Och det band dem ännu hårdare. De gled ned ända till botten på den vedervärdiga kontrarevolutionära kloaken. Fegt upplöser de sin egen kommission, som utsetts för att undersöka bolsjevikernas "sak". De utlämnar skändligen bolsjevikerna åt kontrarevolutionen. Ödmjukt deltar de i demonstrationen vid begravningen av de dödade kosackerna och kysser på detta sätt kontrarevolutionärernas hand.

De är bundna män. De ligger på kloakens botten.

De slingrar sig än hit och än dit, de ger en ministerportfölj åt Kerenskij, de går till Canossa hos kadeterna, de anordnar en "zemskej lobar" eller en "kröning" av den kontrarevolutionära regeringen i Moskva. Kerenskij avskedar Polovtsev.

Men det blir ingenting annat än slingringar, som inte ändrar *sakens väsen* det minsta. Kerenskij avskedar Polovtsev, men på samma gång utformar han och legaliserar Polovtsevs *åtgärder* och hans politik, förbjuder Pravda, inför dödsstraff för soldaterna, förbjuder möten vid fronten, fortsätter att häkta bolsjeviker (t o m Kollontay!) enligt Aleksinskijs program.

"Konstitutionens väsen" i Ryssland framträder med förbluffande tydlighet: offensiven vid fronten och koalitionen med kadeterna bakom fronten vräker socialistrevolutionärerna och mensjevikerna ned i kontrarevolutionens kloak. I *verkligheten* går statsmakten över i dess händer, i militärbandets händer. Kerenskij och Tseretelis och Tjernovs regering är *endast en*

kuliss för statsmakten, de är tvungna att *i efterhand* legitimera dess åtgärder, dess mått och steg, dess politik.

Kerenskijs, Tseretelis och Tjernovs kohandel med kadeterna har en sekundär, om inte helt underordnad betydelse. Om kadeterna kommer att segra i denna kohandel, om Tsereteli och Tjernov kommer att hålla ut ”ensamma”, det ändrar inte sakens väsen, socialistrevolutionärernas och mensjevikernas vändning till kontrarevolutionen (en vändning som framtvings genom hela deras politik från den 6 maj) förblir det fundamentala, det viktigaste, avgörande faktumet.

Partiutvecklingens cykel har slutit sig. Socialistrevolutionärerna och mensjevikerna har rullat från trappsteg till trappsteg, från ”förtroendet” för Kerenskij den 28 februari till den 6 maj, som fjättrade dem vid kontrarevolutionen, och till den 5 juli, då de slutgiltigt hamnade hos den.

En ny fas tar sin början. Kontrarevolutionens seger gör massorna besvikna över kontrarevolutionärernas och mensjevikernas partier och banar väg för massornas övergång till en politik, som innebär stöd åt det revolutionära proletariet.

VIII. All makt till sovjeterna!

(Lenin)

{ Ur Lenin: ”En av revolutionens kärnfrågor” – *Red anm* }

Frågan om statsmakten är utan tvivel den viktigaste frågan i varje revolution. Vilken klass som innehar makten, det avgör allt. När Delo Naroda, tidningen för det viktigaste regeringspartiet i Ryssland, nyligen (nr 147) beklagade sig över att man på grund av tvister om makten höll på att glömma både frågan om konstituerande församlingen och frågan om brödet, borde man ha svarat socialistrevolutionärerna: skyll er själva. Det är ju just ert partis vacklan och obeslutsamhet som främst är skulden till de ideliga ministerbytena, de ändlösa uppskoven med konstituerande församlingens sammankallande och att kapitalisterna undergrävt de planerade och överenskomna åtgärderna för spannmålsmonopol och för att landet skall få bröd.

Det går inte att kringgå eller skjuta undan frågan om makten, ty just den är huvudfrågan, som bestämmer *allt* i en revolutions utveckling, i revolutionens utrikes- och inrikespolitik. Det är ett obestridligt faktum, att vår revolution ”förslösat” ett halvår på vacklan ifråga om makt-systemet; det är ett resultat av socialistrevolutionärernas och mensjevikernas vacklande politik. Dessa partiets politik har sist och slutligen bestämts av småbourgeoisins klasstillning, av dess ekonomiska instabilitet i kampen mellan kapital och arbete.

Hela frågan är nu om de småborgerliga demokraterna har lärt sig något under dessa betydelsefulla, ovanligt innehållsrika sex månader. Om inte, är revolutionen förlorad och endast proletarietets segerrika uppror kommer att kunna rädda den. Om svaret däremot är ja, måste man omedelbart börja upprätta en stabil, orubblig makt. Endast en makt, som uppenbart och ovillkorligt bygger på *en majoritet* av befolkningen, kan bli stabil under en folkrevolution, dvs en revolution som reser massorna, majoriteten av arbetarna och bönderna, till aktion. Hittills har statsmakten i Ryssland *de facto* legat i händerna på *bourgeoisie*, som endast varit nödgad att göra partiella eftergifter (för att dagen därpå börja ta tillbaka dem), att ge löften (för att inte uppfylla dem), att söka all slags ursäkter för att skyla över sitt herravälde (för att bedra folket med ett yttre sken av ”hederlig koalition”) osv, osv. I ord – en folklig, demokratisk, revolutionär regering, i handling – en folkfientlig, antidemokratisk, kontrarevolutionär och borgerlig regering. Det är den motsättning som hittills har existerat och som har varit en källa till maktens fullständiga instabilitet och vacklan, till alla de ideliga ministerbyten, som

herrar socialistrevolutionärer och mensjeviker har varit engagerade i med sådan (för folket) ödesdiger iver.

I början av juni 1917 sade jag inför allryska sovjetkongressen att antingen skulle sovjeterna upplösas och dö en ärelös död eller också måste all makt övergå till sovjeterna. Händelserna under juli och augusti har på ett absolut övertygande sätt bekräftat dessa ord. Vilka lögner som än tillgrips av bourgeoisins lakejer, Potresov, Plechanov o a, som kallar maktens faktiska överlämnande till en försvinnande minoritet av folket, bourgeoisin, utsugarna, för en ”breddning av grundvalen” för makten, så är det endast sovjetmakten, uppenbart byggd på folkmajoriteten, som kan bli stabil.

Endast sovjetmakt skulle kunna bli stabil, endast den skulle det vara omöjligt att störta ens i den stormigaste revolutions stormigaste ögonblick, endast denna makt skulle kunna säkerställa en ständig, bred utveckling av revolutionen, en fredlig kamp mellan partierna inom sovjeterna. Så länge en sådan makt inte skapats kan man inte komma ifrån obeslutsamhet, instabilitet, vacklan, ändlösa ”maktkriser”, de ideliga ministerbytenas konstanta komedi och utbrott både till höger och till vänster.

Parollen ”Makten åt sovjeterna” uppfattas mycket ofta, rentav i de flesta fall, helt oriktigt som ”en ministär av sovjetmajoritetens partier”. På denna djupt felaktiga uppfattning skulle vi vilja gå in mera i detalj.

”En ministär av sovjetmajoritetens partier” innebär att man byter ministrar samtidigt som man behåller hela den gamla regeringsapparaten intakt, en alltigenom byråkratisk, alltigenom odemokratisk apparat, oförmögen att genomföra seriösa reformer, sådana som rentav finns i socialistrevolutionärernas och mensjevikernas program.

”Makten åt sovjeterna” byter att radikalt stöpa om hela den gamla statsapparaten, denna byråkratiska apparat, som bromsar allt demokratiskt. Det betyder att avlägsna denna apparat och ersätta den med en ny, folklig, dvs en verkligt demokratisk sovjetapparat, dvs den organiserade och beväpnade majoriteten av folket, arbetarna, soldaterna och bönderna. Det betyder att ge majoriteten av folket initiativ och självständighet inte bara i valen av deputerade utan också i statsförvaltningen, i genomförandet av reformer och förändringar.

För att göra denna skillnad klarare och åskådligare vill vi erinra om ett värdefullt erkännande, som för någon tid sedan gjordes av Delo Naroda, det styrande socialistrevolutionära partiets tidning. Den skrev, att även i de ministerier, som socialistiska ministrar fick ta hand om (detta skrevs under den beryktade koalitionen med kadeterna, då mensjeviker och socialistrevolutionärer var ministrar), förblev hela förvaltningsapparaten vid det gamla och hindrade hela arbetet.

Det är helt förståeligt. De borgerligt parlamentariska ländernas och i betydande utsträckning också de borgerligt konstitutionella ländernas hela historia visar, att ett ministerbyte betyder mycket litet, ty det verkliga förvaltningsarbetet ligger i händerna på en väldig ämbetsmannarmé. Denna armé är dock fullständigt genomsyrad av en antidemokratisk anda, den är med tusentals och miljontals trådar lierad med godsägarna och bourgeoisin, den är alltigenom beroende av dem. Denna armé är omringad av en atmosfär av borgerliga relationer och inandas bara denna atmosfär. Den är stelad, förtorkad och petrifierad, den är oförmögen att bryta sig ur denna atmosfär, den kan inte tänka, känna och handla annorlunda än på det gamla sättet. Denna armé är bunden av subordinationsförhållanden, genom vissa privilegier som den ”statliga” tjänsten ger, och toppleden i denna armé är genom aktier och banker helt förslavade av finanskapitalet, är i viss utsträckning dess agenter och förmedlare av dess intressen och inflytande.

Det är den största illusion, det största självbedrägeri och ett bedrägeri mot folket att genom denna statsapparat söka genomföra sådana reformer som avskaffande av godsägarnas äganderätt till jorden utan ersättning eller ett spannmålsmonopol osv. Denna apparat kan tjäna en republikansk bourgeoisie genom att skapa en republik i form av "en monarki utan monark", såsom tredje republiken i Frankrike, men en sådan statsapparat är absolut ur stånd att genomföra reformer som avskaffar kapitalets rättigheter, "den heliga privategendomens rättigheter" eller ens allvarligt kringskär eller begränsar dessa rättigheter. Just därför händer det alltid, under alla slags "koalitions"-ministärer som inbegriper "socialister", att dessa socialister, även om några av dem är absolut hederliga, i realiteten blir en tom prydnad eller skärm för den borgerliga regeringen, en åskledare för att avleda folkets indignation från denna regering, ett redskap för denna regerings bedrägeri mot massorna. Så var fallet med Louis Blanc år 1848, detta har sedan dess inträffat dussintals gånger i Storbritannien och Frankrike när socialister har deltagit i ministärer. Så var även fallet med Tjernov och Tsereteli 1917, så har, det varit och så kommer det att bli så länge det borgerliga systemet håller sig kvar och den gamla, borgerliga, byråkratiska statsapparaten är intakt.

Arbeter-, soldat- och bondedeputerades sovjeterna är särskilt värdefulla genom att de representerar en ny, ojämförligt högre, ojämförligt mer demokratisk *typ* av statsapparat. Socialistrevolutionärerna och mensjevikerna har gjort allt, både det möjliga och omöjliga, för att förvandla sovjeterna (i synnerhet Petrogradsovjeten och den allryska sovjeten, dvs centrala exekutivkommittén) till tomma pratkvarnar, som under sken av "kontroll" sysslat med att anta kraftlösa resolutioner och önskemål, vilka regeringen med det mest artiga och älskvärda smil lämnat utan åtgärd. Det var dock tillräckligt med kornilovkuppens "friska vind", som förebådade en verklig storm, för att allt som var unket i sovjeterna skulle försvinna för en tid och de revolutionära massornas initiativ skulle börja komma till uttryck som något storslaget, mäktigt och oövervinnligt.

Må alla skeptiker lära av detta exempel ur historien! Må de som säger, att "vi inte har någon apparat för att ersätta den gamla apparaten, som ofrånkomligen tenderar till att försvara bourgeoisie", skämmas över sig själva! Ty denna apparat finns. Det är just sovjeterna. Frukta inte massornas initiativ och självständighet, sätt er tro till massornas revolutionära organisationer och ni skall på alla områden av den statliga verksamheten få se samma kraft, storslagenhet och oövervinnlighet hos arbetarna och bönderna som de avslöjade i sin enhet och sitt utbrott mot kornilovkuppen.

Klentrogenhet mot massorna, fruktan för deras initiativ och självständighet, ängslan för deras revolutionära energi i stället för allsidigt osjälviskt stöd åt den – det är där som de socialistrevolutionära och mensjevikiska ledarna framför allt har syndat. Det är där vi finner en av de djupaste rötterna till deras obeslutsamhet, till deras vacklan, till deras oändliga och oändligt fruktlösa försök att gjuta nytt vin i den gamla, byråkratiska statsapparats gamla läglar.

Ta arméns demokratisering i 1917 års ryska revolution, ta Tjernovs ministär, Paltjinskijs "regerande" och Pesjehonovs avgång och ni skall vid varje steg få den åskådligaste bekräftelse på vad som ovan sagts. Eftersom fullständigt förtroende för de valda soldatorganisationerna saknades, eftersom principen om att soldaterna skall välja sin ledning inte genomfördes kompromisslöst kom kornilovanhängare, kaledinanhängare och kontrarevolutionära officerare i spetsen för armén. Det är ett faktum. Och de som inte avsiktligt vill blunda kan inte låta bli att se, att Kerenskijs regering *efter* kornilovkuppen *lämnar* allt *vid det gamla*, att den *i handling åter bygger upp kornilovkuppen*. Utnämningen av Aleksejev, "freden" med Klembovskij, Gagarin, Bagration och övriga kornilovmän och den milda behandlingen av Kornilov och Kaledin själva – allt detta visar så klart som tänkas kan att Kerenskij i handling åter bygger upp kornilovkuppen.

Det finns ingen medelväg. Erfarenheterna har visat, att det inte finns någon medelväg. Antingen all makt åt sovjeterna och en fullständig demokratisering av armén eller också en kornilovaffär.

Och Tjernovs ministär? Har denna historia inte visat, att varje mer eller mindre allvarligt steg för att verkligen tillgodose böndernas behov, varje steg som vittnar om förtroende för bönderna, för deras egna massorganisationer och handlingar väckte den största entusiasm bland alla bönder? Tjernov var dock i nästan fyra månader tvungen att ”köpslå” och åter ”köpslå” med kadeterna och ämbetsmännen, som genom oändliga uppskov och intriger sist och slutligen tvingade honom att avgå utan att han hade utträttat någonting. För dessa fyra månader och under dessa fyra månader tog godsägarna och kapitalisterna ”hem spelet”, de räddade godsägarnas jordinnehav, sköt upp inkallandet av konstituerande församlingen och inledde rentav en rad repressalier mot jordkommittéerna”.

Det finns ingen medelväg. Erfarenheterna har visat, att det inte finns någon medelväg. Antingen all makt åt sovjeterna både centralt och lokalt, all jord åt bönderna *omedelbart*, i avvaktan på konstituerande församlingens beslut, eller också bromsar godsägarna och kapitalisterna allt, återupprättar godsägarmakten, driver bönderna till ursinne och kommer att driva det hela till ett utomordentligt våldsamt bondeuppror.

Alldeles samma sak hände, när kapitalisterna (med Paltjinskis hjälp) omintetgjorde en någotsånär betydande kontroll över produktionen, när köpmännen omintetgjorde spannmålsmonopolet och den reglerade demokratiska fördelning av bröd och andra livsmedel, som hade inletts av Pesjehonov.

Det som nu är nödvändigt i Ryssland är inte att uppfinna ”nya reformer”, är inte att göra upp ”planer” på något slags ”allomfattande” förändringar. Inte alls! Så framställs dock saken, avsiktligt lögnaktigt, av kapitalisterna, av Potresov, Plechanov och alla andra som skriker mot ”införandet av socialism” och mot ”proletariatets diktatur”. I verkligheten är dock situationen i Ryssland den, att krigets exempellösa bördor och olyckor, det enastående och mycket reella hotet om ödeläggelse och svält själva föreslagit utvägen, själva angett och inte bara angett utan även redan fört fram reformer och förändringar såsom något obetingat nödvändigt: spannmålsmonopol, kontroll över produktionen och distributionen, restriktioner för sedelutgivningen, ett riktigt utbyte av spannmål mot fabriksvaror osv.

Alla erkänner att åtgärder av detta slag, i just denna riktning, är ofrånkomliga, och de har redan inletts på många ställen och från de mest olika håll. *De har redan inletts*, men godsägarnas och kapitalisternas motstånd har bromsat och bromsar dem fortfarande överallt, ett motstånd som sker genom Kerenskis regering (*i praktiken* en helt borgerlig och bonapartistisk regering), genom den gamla statens ämbetsmannaapparat och genom det ryska och det ”allierade” finanskapitalets direkta och indirekta påtryckningar.

I Prilezjajev begrät för inte så länge sedan Pesjehonovs avgång, sammanbrottet för de fasta priserna och spannmålsmonopolet och skrev i Delo Naroda (nr 147):

”Alla våra regeringar har, oavsett hur de varit sammansatta, saknat djärvhet och beslutsamhet ... Den revolutionära demokratin får inte vänta, den måste själv visa initiativ och planmässigt ingripa i det ekonomiska kaoset ... Just här krävs, om någonstans, en fast kurs och en beslutsam makt.”

Så sant som det är sagt. Guldord. Författaren har dock inte tänkt på att frågan om den fasta kursen, om djärvhet och beslutsamhet, inte är en fråga om person utan en fråga om vilken klass som är i stånd att visa djärvhet och beslutsamhet. Den enda klass som är i stånd till det är proletariatet. En djärv och beslutsam makt, en fast kurs av makten är inget annat än proletariatets och fattigböndernas diktatur. I Prilezjajev längtar efter *denna diktatur* utan att själv inse det.

Vad skulle en sådan diktatur innebära i praktiken? Inget annat än att kornilovanhängarnas motstånd skulle brytas och den fullständiga demokratiseringen av armén återinföras och slutföras. Två dagar efter att en sådan diktatur hade upprättats, skulle nittionio procent av armén vara entusiastiska anhängare av den. Denna diktatur skulle ge jord åt bönderna och absolut makt åt de lokala bondekommittéerna; hur kan någon som är vid sina sinnens fulla bruk tvivla på att bönderna skulle stödja denna diktatur? Det som Pesjehonov bara *ställde i utsikt* ("kapitalisternas motstånd har brutits" – så föll Pesjehonovs ord bokstavligen i hans berömda tal inför sovjetkongressen) skulle denna diktatur genomföra och göra till verklighet. Samtidigt skulle de demokratiska organisationer för livsmedelsförsörjning, för kontroll osv, som redan börjat utformas, inte på minsta sätt undanröjas. De skulle i stället stödjas och utvecklas och alla hinder för deras arbete skulle undanröjas.

Endast proletärernas och fattigböndernas diktatur är i stånd att bryta kapitalisternas motstånd, visa verkligt storslaget mod och beslutsamhet i maktutövningen, säkra sig ett entusiastiskt, oegennyttigt och verkligt hjältemodigt stöd från massorna både i armén och bland bönderna.

Makten åt sovjeterna är det enda, som skulle kunna göra den fortsatta utvecklingen successiv, fredlig och lugn, få den att förlöpa helt i nivå med medvetenheten hos folkmassornas majoritet och dess beslut, i enlighet med folkmassornas egna erfarenheter. Makten åt sovjeterna innebär, att förvaltningen av landet och kontrollen över dess ekonomi helt överförs till arbetarna och bönderna, som ingen skulle våga göra motstånd mot och som genom egna erfarenheter och egen praktik snabbt skulle lära sig att fördela jorden, livsmedlen och spannmålen på ett riktigt sätt.

IX. Författningsillusioner

(Lenin)

{ Ur Lenin: "Om författningsillusioner" – *Red anm* }

Författningsillusioner kallas ett politiskt fel, som består i att folk anser ett normalt, rättsligt, ordnat, lagenligt, kort sagt "författningsenligt" system existera, ehuru det i verkligheten inte existerar. Vid första ögonkastet kan det tyckas, att det inte ens kan bli tal om att författningsillusioner kan uppstå i dagens Ryssland, i juli 1917, när det ännu inte finns någon utarbetad författning. Men det är ett stort misstag. Hela kärnpunkten i hela den nuvarande politiska situationen i Ryssland är i själva verket, att utomordentligt breda befolkningsmassor är genomsyrade av författningsillusioner. Utan att ha insett det kan man inte begripa ett dugg av det nuvarande politiska läget i Ryssland. Man kan absolut inte ta ett enda steg till en riktig formulering av de taktiska uppgifterna i dagens Ryssland, om man inte främst koncentrerar sig på att systematiskt och skoningslöst avslöja författningsillusionerna, att blotta alla deras rötter och att återupprätta ett riktigt politiskt perspektiv.

Låt oss ta de tre åsikter, som är mest typiska för dagens författningsillusioner, och undersöka dem närmare.

Den första åsikten: vårt land skall alldeles strax få en konstituerande församling; allt som nu försiggår har därför en provisorisk, övergående, ingen synnerligen väsentlig, ingen avgörande karaktär, allt kommer snart att revideras och slutgiltigt fastställas av konstituerande församlingen. Den andra åsikten: vissa partier – t ex socialistrevolutionärerna eller mensjevikererna eller ett förbund dem emellan – har en klar och otvivelaktig majoritet bland folket eller inom de "inflytelserikaste" institutionerna, exempelvis sovjeterna; därför kan dessa partierna, dessa institutioners vilja, liksom överhuvudtaget folkmajoritetens vilja inte ignoreras och än mindre kränkas i det republikanska, demokratiska, revolutionära Ryssland. Den tredje åsikten: en viss åtgärd, t ex förbudet mot tidningen Pravda, har icke legaliserats vare sig av provisoriska

regeringen eller av sovjeterna; därför är den endast en episod, en tillfällig företeelse, den kan ingalunda betraktas som någonting avgörande.

Låt oss analysera var och en av dessa åsikter.

I

Redan den första provisoriska regeringen lovade att inkalla en konstituerande församling. Den ansåg det vara sin huvuduppgift att föra landet fram till en konstituerande församling. Den andra provisoriska regeringen fastställde tiden för inkallandet av en konstituerande församling till den 30 september. Den tredje provisoriska regeringen, efter den 4 juli, bekräftade på det allra högtidligaste denna tidpunkt.

Emellertid är chanserna 99 på 100 att konstituerande församlingen inte kommer att inkallas till denna tidpunkt.¹ Skulle den bli inkallad till denna tidpunkt, är chanserna återigen 99 på 100, att den kommer att bli lika maktlös och onyttig som den första duman, tills en andra revolution segrat i Ryssland. För att övertyga sig härom behöver man bara för ett ögonblick koppla bort sin uppmärksamhet från det svall av fraser, löften och dagens bagateller, som förvirrar hjärnan, och kasta en blick på det grundläggande, det som bestämmer allt i det samhälleliga livet: klasskampen.

Att bourgeoisin i Ryssland på det fastaste sätt smält samman med godsägarna är klart. Hela pressen, alla val, hela den politik, som kadetpartiet och de längre åt höger stående partierna bedriver, alla uttalanden av ”intresserade” personers ”kongresser” bevisar det. Bourgeoisin förstår utomordentligt väl det som de småborgerliga pratmakarna bland socialistrevolutionärerna och ”vänster”-mensjevnikerna inte begriper, nämligen att det är *omöjligt* att avskaffa privatägandet av jorden i Ryssland och därtill utan ersättning, såvida inte en gigantisk ekonomisk revolution genomförs, bankerna underställs hela folkets kontroll, syndikaten nationaliseras och en rad av de skoningslösaste revolutionära åtgärder företas mot kapitalet. Det förstår bourgeoisin utomordentligt väl. Men på samma gång kan den inte undgå att veta, att se och känna, att den väldiga majoriteten av bönderna i Ryssland nu inte endast kommer att uttala sig för att godsägarjorden skall konfiskeras, utan även kommer att visa sig stå betydligt längre åt vänster än Tjernov. Ty bourgeoisin vet bättre än vi både hur många deleftergifter Tjernov gjorde för den t ex från den 6 maj till den 2 juli, när det gällde att förhala och beskära olika bondekrav, och hur mycken möda det kostade *högersocialistrevolutionärerna* (Tjernov anses ju bland socialistrevolutionärerna som ”centrum”!) att på bondekongressen och i allryska bondedeputeradesovjetens exekutivkommitté ”lugna” bönderna och avspisa dem med löften.

Bourgeoisin skiljer sig från småbourgeoisin genom att den av sin ekonomiska och politiska erfarenhet lärt sig inse vilka betingelserna är för att ”ordningen” (dvs massornas förslavning) skall kunna upprätthållas under det kapitalistiska systemet. Borgarna är affärsmän, folk som kalkylerar med stora affärer, som är vana att närma sig även politikens frågor på ett strikt affärsmässigt sätt, att hysa misstro till ord, att kunna gripa tjuren vid hornen.

I dagens Ryssland kommer konstituerande församlingen att uppvisa en bondemajoritet, som står längre till vänster än socialistrevolutionärerna. Det vet bourgeoisin. Emedan den vet det, kan den inte låta bli att på det mest bestämda sätt bekämpa ett snart inkallande av konstituerande församlingen. Att föra det imperialistiska kriget i den anda som utmärker de hemliga fördrag, som Nikolaus II slutit, att försvara godsägarnas jordinnehav eller ersättning för det –

¹ Lenin hade rätt – Kerenskij's provisoriska regering senarelade sammankallandet av församlingen till den 29 november; och under tiden förberedde sig kontra-revolutionen för att upplösa församlingen med väpnad makt om dess beslut skulle visa sig vara ”radikala” och ”demokratiska”. Den Konstituerande församlingen var ett centra för en konvergerande attack – den kontra-revolutionära attacken från högern, och det revolutionära proletariets attack från vänster. – L. C. F.

allt detta blir omöjligt eller otroligt svårt, när en konstituerande församling finns. Kriget väntar inte. Klasskampen väntar inte. Det har t o m den korta tiden från den 28 februari till den 21 april åskådligt visat.

Ända från revolutionens början har det funnits två uppfattningar om konstituerande församlingen. Helt genomsyrade av författningsillusioner har socialistrevolutionärerna och mensjevikerna betraktat saken med lättrogheten hos en småborgare, som inte vill veta av klasskampen: konstituerande församlingen har proklamerats, det blir en konstituerande församling och därmed basta! Vad därutöver är, det är av ondo! Men bolsjevikerna sade: endast i den mån som sovjeterna blir starkare och mäktigare, kan det garantera att konstituerande församlingen inkallas och blir en framgång. Mensjevikerna och socialistrevolutionärerna lade tyngdpunkten på den juridiska handlingen: proklamerandet, utlovandet, deklarerandet om att kalla in en konstituerande församling. Bolsjevikerna lade tyngdpunkten på klasskampen: om sovjeterna segrar, kommer konstituerande församlingen att vara säkerställd, om inte, så är den ej säkerställd.

Det är just detta som inträffat. Bourgeoisin har hela tiden fört en än förstucken, än öppen men oavbruten och oavslutad kamp mot att en konstituerande församling skall inkallas. Kampen har kommit till uttryck i önskan att förhålla dess inkallande till dess kriget tagit slut. Den har kommit till uttryck i att tidpunkten för konstituerande församlingen flera gånger skjutits upp. När tidpunkten för konstituerande församlingens inkallande äntligen fastställdes, efter den 18 juni, över en månad efter det att koalitionsregeringen bildats, förklarade en borgerlig moskvatidning, att det skett under inflytandet av bolsjevikernas agitation. Ett ordagrant citat ur denna tidning publicerades i Pravda.

Efter den 4 juli, då socialistrevolutionärernas och mensjevikernas tjänstaktighet och rädsla ledde till kontrarevolutionens "seger", lät Retj undfalla sig ett kort men i högsta grad anmärkningsvärt yttrande: tidpunkten för konstituerande församlingens inkallande är "på tok för tidigt"!! Och den 16 juli publicerades i Volja Naroda och i Russkaja Volja en notis om att kadeterna krävde att inkallandet av konstituerande församlingen skulle uppskjutas under förväning att det skulle vara "omöjligt" att inkalla den inom så "kort" tid, och den för kontrarevolutionen svassande mensjevikeren Tsereteli går redan med på att i överensstämmelse med denna notis uppskjuta inkallandet till den 20 november!

Det är ställt utom tvivel att en dylik notis kunnat insmyga sig endast mot bourgeoisins vilja. Sådana "avslöjanden" är ofördelaktiga för den. Men det som göms i snö, kommer upp i tö. Kontrarevolutionen, som släppt alla hämningar efter den 4 juli, pratade bredvid munnen. Den kontrarevolutionära bourgeoisins första maktövertagande efter den 4 juli följdes omedelbart av ett steg (och ett mycket allvarligt steg) mot inkallandet av en konstituerande församling.

Det är ett faktum. Och detta faktum blottar författningsillusionernas hela tomhet. Utan en ny revolution i Ryssland, utan att den kontrarevolutionära bourgeoisins (i främsta rummet kadeternas) makt störtas, utan att folket förlorar förtroendet för socialistrevolutionärernas och mensjevikernas partier, de partier som kompromissar med bourgeoisin, kommer konstituerande församlingen antingen inte alls att inkallas eller också blir den någonting i stil med "pratkvarnen i Frankfurt", en maktlös, onyttig samling av småborgare, som är dödsförskräckta av kriget och av perspektivet att bourgeoisin skall "bojkotta makten", och som hjälplöst pendlar mellan krampaktiga ansträngningar att styra utan bourgeoisin och fruktan för att bli tvungna att klara sig utan bourgeoisin.

Frågan om konstituerande församlingen är *underordnad* frågan om förloppet och utgången av klasskampen mellan bourgeoisin och proletariatet. Jag vill minnas att det var Rabotjaja Gazeta, som en gång lät undslippa sig det yttrandet, att konstituerande församlingen kommer att bli ett konvent. Det är ett av exemplen på våra mensjevikiska lakejers tomma, ynkliga och

föraktliga skryt för den kontrarevolutionära bourgeoisin. För att inte bli en ”pratkvarn i Frankfurt” eller första duman, för att bli ett konvent, krävs det mod, förstånd och kraft nog att tillfoga kontrarevolutionen skoningslösa slag och inte kompromissa med den. För detta krävs det, att makten ligger i händerna på den för ifrågavarande epok mest framskridna, mest energiska och mest revolutionära klassen. För detta krävs det, att den stöds av hela den fattiga massan i stad och på land (halvproletariatet). För detta krävs det en skoningslös uppgörelse med den kontrarevolutionära bourgeoisin, dvs framför allt med kadeterna och arméns högsta befäl. Det är de reella, materiella klassbetingelserna för ett konvent. Det räcker med att exakt och tydligt räkna upp dessa betingelser för att inse hur löjligt Rabotjaja Gazetas smicker är, hur bottenlöst dumma socialistrevolutionärernas och mensjevikernas författningsillusioner ifråga om konstituerande församlingen är i dagens Ryssland.

II

När Marx gisslade 1848 års småborgerliga ”socialdemokrater”, brännmärkte han särskilt skarpt deras hejdlösa frasmakeri om ”folket” och folkmajoriteten överhuvudtaget. Det är rätta tillfället att påminna sig just detta, då man vid analysen av författningsillusionerna undersöker den andra åsikten beträffande ”majoriteten”.

För att majoriteten verkligen skall ha avgörandet i staten är bestämda reella förutsättningar nödvändiga. Nämligen: det måste med fasthet upprättas en sådan statsordning, en sådan statsmakt, som gör det möjligt att avgöra frågorna genom majoritetsbeslut och som garanterar att denna möjlighet förverkligas. Detta å ena sidan. Å andra sidan är det nödvändigt, att majoriteten på grund av sin klassammansättning och på grund av förhållandet mellan de olika klasserna inom denna majoritet (och utom den) enligt och framgångsrikt kan sköta statsrodret. Det står klart för varje marxist, att dessa två reella förutsättningar spelar den avgörande rollen i frågan om folkmajoriteten och om statsangelägenheternas gång i överensstämmelse med denna majoritets vilja. Men likväl avslöjar socialistrevolutionärernas och mensjevikernas hela politiska litteratur och än mer hela deras politiska uppträdande en fullständig oförståelse för dessa förutsättningar.

Om den politiska makten i staten ligger i händerna på en klass, vars intressen sammanfaller med majoritetens intressen, så är det möjligt att verkligen styra staten enligt majoritetens vilja. Men om den politiska makten ligger i händerna på en klass, vars intressen skiljer sig från majoritetens intressen, så blir varje form av majoritetsstyre oundvikligen ett bedrägeri mot denna majoritet eller ett undertryckande av den. Varje borgerlig republik visar oss hundratals och tusentals exempel på detta. I Ryssland härskar bourgeoisin både ekonomiskt och politiskt. Dess intressen skiljer sig på det skarpaste sätt från majoritetens intressen, särskilt under det imperialistiska kriget. Hela kärnpunkten, ifall frågan ställs materialistiskt, marxistiskt och inte formellt juridiskt, består därför i att avslöja denna divergens, att bekämpa bourgeoisins bedrägeri mot massorna.

Våra socialistrevolutionärer och mensjeviker har däremot fullkomligt bevisat och demonstrerat sin verkliga roll som verktyg för bourgeoisins bedrägeri mot massorna (”majoriteten”), som förmedlare och hantlangare vid detta bedrägeri. Hur uppriktiga enskilda personer bland socialistrevolutionärerna och mensjevikerna än är, så är deras grundläggande politiska idéer – att det vore möjligt att ta sig ur det imperialistiska kriget till en ”fred utan annexioner och kontributioner” utan proletariatets diktatur och socialismens seger, att jordens övergång till folket utan ersättning och ”kontroll” över produktionen i folkets intresse vore möjlig utan samma förutsättning – (och naturligtvis ekonomiska idéer) objektivt just ett småborgerligt självbedrägeri eller, vilket är detsamma, bedrägeri från bourgeoisins sida mot massorna (”majoriteten”).

Detta är vår första och viktigaste ”korrigerings” till frågan om majoriteten, så som den ställs av de småborgerliga demokraterna, av socialisterna av Louis Blancs typ, av socialistrevolutionärerna och mensjevikerna: vad är i verkligheten ”majoriteten” värd, när majoriteten i och för sig endast är ett formellt moment, medan denna majoritet materiellt, i verkligheten, är en majoritet av partier, som i praktiken genomför bourgeoisins bedrägeri mot denna majoritet?

Och naturligtvis – här kommer vi till den andra ”korrigeringen”, till den andra ovannämnda grundläggande omständigheten – kan man uppfatta detta bedrägeri riktigt endast om man klargjort dess klassrötter och dess klassinnehåll. Detta är inget personligt bedrägeri, inget ”skojeri” (grovt uttryckt), det är en bedräglig idé, som emanerar ur klassens ekonomiska läge. Småborgaren befinner sig i ett sådant ekonomiskt läge, hans levnadsförhållanden är sådana, att han inte kan undgå att låta lura sig, han dras ofrivilligt och oundvikligt än till bourgeoisin, än till proletariatet. *Ekonomiskt* kan han *inte* ha någon självständig ”linje”.

Småborgarens förflutna drar honom till bourgeoisin, hans framtid till proletariatet. Hans förnuft drar honom till det senare, hans fördom (enligt Marx’ bekanta uttryck) till den förra. För att folkets majoritet skall kunna bli en verklig majoritet i statens styrelse, till verkligt tjänst åt majoritetens intressen, till verkligt skydd för dess rättigheter osv, krävs en bestämd klassförutsättning. Denna förutsättning är: småbourgeoisins majoritet måste ansluta sig till det revolutionära proletariatet, åtminstone i det avgörande ögonblicket och på det avgörande stället.

Utan denna förutsättning är majoriteten en fiktion, som kan hålla en viss tid, glimma, glänsa, bullra och skörda lagrar, men som likväl med absolut oundviklighet är dömd till sammanbrott. Just ett sådant sammanbrott har för övrigt den majoritet lidit, som socialistrevolutionärerna och mensjevikerna hade, och detta sammanbrott trädde i dagen i den ryska revolutionen i juli 1917.

Vidare. En revolution skiljer sig från en ”vanlig” situation i staten just genom att statslivets tvistefrågor avgörs direkt genom klassernas kamp och massornas kamp, inklusive deras väpnade kamp. Annorlunda kan det inte vara, när massorna är fria och beväpnade. Av detta grundläggande faktum framgår att det under en revolutionär tid inte räcker med att klargöra ”majoritetens vilja” – nej, man måste i det avgörande ögonblicket och på det avgörande stället *visa sig vara den starkare*, man måste segra. Från det medeltida ”bondekriget” i Tyskland och under alla stora revolutionära rörelser och epoker fram till åren 1848 och 1871, ända till 1905, ser vi otaliga exempel på att den mer organiserade, medvetnare, bättre beväpnade minoriteten har påtvingat majoriteten sin vilja och besegrat den.

Friedrich Engels har särskilt framhållit lärdomen av en erfarenhet, som till en viss grad är gemensam för bondeupproret på 1500-talet och revolutionen år 1848 i Tyskland, nämligen splittringen i aktionerna, frånvaron av centralisation hos de förtryckta massorna, vilket står i samband med deras småborgerliga levnadsförhållanden. Och om vi undersöker saken från denna sida, så kommer vi till samma slutsats: enbart de småborgerliga massornas majoritet avgör inte och kan inte avgöra någonting, ty organisation, politisk medvetenhet i aktionerna och deras centralisation (som är nödvändig för segern), allt detta kan de små jordbrukarnas splittrade miljoner nå *endast* om de leds av bourgeoisin eller av proletariatet.

Sist och slutligen avgörs som bekant samhällslivets frågor av klasskampen i dess hårdaste och skarpaste form, nämligen inbördeskrigets form. Men i detta krig, liksom i varje annat krig, är ekonomin det avgörande, det är även ett känt och av ingen i princip bestritt faktum. Det är ytterst karakteristiskt och anmärkningsvärt, att varken socialistrevolutionärerna eller mensjevikerna, som ”i princip” inte bestrider detta och mycket väl inser det nuvarande Rysslands kapitalistiska karaktär, vågar se sanningen i vitögat. De är rädda för att erkänna sanningen, nämligen att varje kapitalistiskt land, Ryssland inbegripet, i huvudsak är uppdelat i tre funda-

mentala huvudkrafter: bourgeoisin, småbourgeoisin och proletariatet. Den första och den tredje talar alla om, de erkänns av alla. Den andra – dvs den som till antalet just utgör *majoriteten!* – vill man inte bedöma nyktert vare sig ur ekonomisk, politisk eller militär synpunkt.

De kan inte tåla sanningen – det är det som socialistrevolutionärernas och mensjevikernas fruktan för självkänedom går ut på.

X. Revolutionens lärdomar

(Lenin)

{ Ur Lenin: ”Revolutionens lärdomar”. Frainas version är kortare än den i Lenins *Valda verk*. Uteslutna avsnitt markeras med (...) – *Red anm* }

Varje revolution innebär en tvär vändning i de väldiga folkmassornas liv. Om en sådan vändning inte mognat, kan ingen verklig revolution äga rum. Och liksom varje vändning i vilken som helst människas liv lär henne mycket och låter henne uppleva och känna mycket, så ger även revolution på kort tid hela folket de mest innehållsrika och värdefulla lärdomar.

Under en revolution lär miljoner och tiotals miljoner människor varje vecka mera än under ett år av vanligt, trögt liv. Ty vid en tvär vändning i ett helt folks liv visar det sig särskilt klart, vilka klasser inom folket som fullföljer det ena eller andra syftet, vilken kraft de äger och vilka medel de använder.

Varje medveten arbetare, soldat och bonde måste uppmärksamt tänka sig in i den ryska revolutionens lärdomar, särskilt nu, i slutet av juli, då det tydligt visat sig, att den första fasen av vår revolution slutat med ett misslyckande.

I

Låt oss i själva verket se, vad arbetar- och bondemassorna strävade efter, då de genomförde revolutionen. Vad väntade de av revolutionen? Det är känt att de väntade frihet, fred, bröd och jord.

Men vad ser vi nu?

I stället för frihet börjar frihet man återinföra det tidigare godtycket. Dödsstraff införs för soldaterna vid fronten, bönder ställs inför rätta för att de självrådigt tillägnat sig godsägarjord. Arbetartidningarnas tryckerier förstörs. Arbetartidningarna förbjuds utan rättegång. Bolsjeviker häktas, ofta t o m utan några som helst anklagelser eller på grund av uppenbart falska anklagelser.

Man kommer kanske att invända att förföljelserna mot bolsjevikerna inte innebär någon kränkning av friheten, då det ju endast är bestämda personer, som förföljs på bestämda anklagelser. Men denna invändning är en medveten och uppenbar lögn, ty hur kan ett tryckeri förstöras och tidningar förbjudas på grund av enskilda personers brott, även om dessa anklagelser vore bevisade och fastställda av domstol. En annan sak vore det, om regeringen i lag skulle förklara bolsjevikernas hela parti, själva deras riktning, deras åsikter vara brottsliga. Men var och en vet, att det fria Rysslands regering inte har kunnat göra och inte har gjort något dylikt.

Det som framför allt avslöjat förtalskaraktären i beskyllningarna mot bolsjevikerna är att godsägarnas och kapitalisternas tidningar med raseri skymfde bolsjevikerna för deras kamp mot kriget, mot godsägarna och kapitalisterna samt öppet krävde att bolsjevikerna skulle häktas och förföljas redan vid en tid, *då ännu inte en enda anklagelse hade tänkts ut mot en enda bolsjevik.*

Folket vill ha fred. Men det fria Rysslands revolutionära regering har återupptagit erövringskriget på basis av samma hemliga fördrag, som f d tsar Nikolaus II ingick med de brittiska och franska kapitalisterna för att främmande folk skulle utplundras av de ryska kapitalisterna. Dessa hemliga fördrag har liksom tidigare inte publicerats. Det fria Rysslands regering har kommit med undanflykter och inte föreslagit alla folk en rättvis fred.

Det finns inte bröd. Svälten är ånyo i antågande. Alla ser att kapitalisterna och de rika samvetslöst lurar staten vid krigsleveranserna (kriget kostar nu folket 50 miljoner rubel dagligen), att de inhöstar fabulösa profiler på de höga priserna, medan ingenting gjorts för att åstadkomma effektiv arbetarkontroll över produktionen och produkternas fördelning. Kapitalisterna blir allt fräckare, de kastar ut arbetare på gatan och detta vid en tid då folket lider nöd på grund av varubrist.

En väldig majoritet av bönderna har på en lång rad kongresser klart och tydligt sagt ifrån, att de förklarar godsägarnas rätt till jorden vara en orättvisa och ett rofferi. Men regeringen, som kallar sig revolutionär och demokratisk, fortsätter månad efter månad att dra bönderna vid näsan och lura dem med löften och uppskov. Kapitalisterna tillät under flera månader inte minister Tjernov att utfärda lagar om förbud mot köp och försäljning av jord. Och när lagen äntligen utfärdades, så satte kapitalisterna igång en infam förtalshets mot Tjernov och denna hets fortsätter de än idag. I sitt försvar av godsägarna har regeringen gått så långt i fräckhet, att den börjar ställa bönder inför rätta för ”egenmäktigt” tillägnande.

Bönderna dras vid näsan genom att de intalas att vänta på konstituerande församlingen. Men församlingens inkallande förhalas hela tiden av kapitalisterna. Och nu då inkallandet under inflytande av bolsjevikernas krav fastställts till den 30 september, gassar kapitalisterna öppet att tidsgränsen är ”omöjligt” kort och kräver att konstituerande församlingen skall uppskjutas ... De inflytelserikaste medlemmarna av kapitalisternas och godsägarnas parti, ”kadet”-partiet eller ”folkfrihetens” parti, t ex Panina, driver öppen propaganda för att konstituerande församlingen skall uppskjutas till krigets slut.

Vänta med jorden till konstituerande församlingen. Vänta med konstituerande församlingen till krigets slut. Vänta med krigsslutet till fullständig seger. Det blir alltså resultatet. Kapitalisterna och godsägarna, som har majoriteten i regeringen, hånar direkt bönderna.

Men hur kunde det ske i ett fritt land, sedan tsarmakten hade störtats?

(...)

Sedan tsarmakten hade störtats, övergick statsmakten i den första provisoriska regeringens händer. (...) De revolutionära arbetarnas parti, de bolsjevikiska socialdemokraterna krävde att hela statsmakten skulle överlämnas i sovjeternas händer. Större delen av de deputerade i sovjeterna stod på samma sida som de mensjevikiska socialdemokraternas och socialistrevolutionärernas partier, vilka var emot att makten överlämnades till sovjeterna. I stället för att avlägsna bourgeoisins regering och ersätta den med sovjeternas regering gick dessa partier in för att stödja bourgeoisins regering och kompromissa med den samt bilda en koalitionsregering med den. Denna politik för kompromiss med bourgeoisin som bedrivs av de socialistrevolutionära och mensjevikiska partierna, vilka folkets majoritet skänkt sitt förtroende, utgör huvudinnehållet i revolutionens hela utvecklingsgång under alla de fem månader, som förflutit sedan revolutionen började.

Låt oss först och främst se hur socialistrevolutionärernas och mensjevikernas kompromissande med bourgeoisin försiggått och sedan försöka finna en förklaring till att folkets flertal hyst förtroende för dem.

Mensjeviker och socialistrevolutionärerna har på ett eller annat sätt kompromissat med kapitalisterna på varje stadium av den ryska revolutionen.

Alldeles i slutet av februari 1917, så snart folket hade segrat och tsarmakten störtats, upptogs Kerenskij som "socialist" i kapitalisternas provisoriska regering. I själva verket har Kerenskij aldrig varit socialist, han var endast trudovik och började räkna sig som "socialistrevolutionär" först efter mars 1917, då det inte längre var farligt och inte ofördelaktigt. Kapitalisternas provisoriska regering bemödade sig genast att genom Kerenskij, som var vice ordförande i petrogradsovjeten, knyta sovjeten till sig och tämja den. Sovjeten, dvs socialistrevolutionärerna och mensjeviker, som var i majoritet där, lät sig tämjans och samtyckte omedelbart efter det att kapitalisternas provisoriska regering hade bildats till att "stödja den" "försåvitt" den uppfyllde sina löften.

Sovjeten betraktade sig som ett organ för att pröva och kontrollera provisoriska regeringens handlingar. Sovjetens ledare tillsatte en sk kontaktkommission, dvs en kommission, som skulle upprätthålla kontakt med regeringen. I denna kontaktkommission förhandlade sovjetens socialistrevolutionära och mensjevikiska ledare ständigt med kapitalistregeringen, så att de egentligen intog samma ställning som ministrar utan portfölj eller inofficiella ministrar.

Detta tillstånd varade hela mars och nästan hela april. Kapitalisterna opererade med uppskov och undanflykter för att söka vinna tid. Kapitalistregeringen företog under denna tid inte en enda något så när betydelsefull åtgärd för att utveckla revolutionen. Inte ens för sin egen direkta, omedelbara uppgift, att inkalla konstituerande församlingen, gjorde regeringen det minsta; frågan underställdes inte de lokala organen och den tillsatte inte ens en centralkommission för att förbereda frågan. Regeringen bekymrade sig bara om en sak; att i hemlighet förnya de internationella roffarfördrag, som tsaren hade slutit med Storbritanniens och Frankrikes kapitalister, att så försiktigt och omärkligt som möjligt bromsa revolutionen, att lova allt och ingenting hålla. I "kontaktkommissionen" spelade socialistrevolutionärerna och mensjeviker rollen som narrar, vilka avspisades med svulstiga fraser och löften om att allt skulle göras i morgon. Som kråkan i den kända fabeln var socialistrevolutionärerna och mensjeviker tillgängliga för smicker och lyssnade gärna till kapitalisternas försäkringar om att de högt skattade sovjeterna och inte vidtog en enda åtgärd utan dem.

Men i verkligheten gick tiden och kapitalisternas regering gjorde ingenting för revolutionen. Mot revolutionen hann den dock under denna tid förnya de hemliga roffarfördragen eller rättare sagt att bekräfta och "vitalisera" dem genom likaledes hemliga kompletterande förhandlingar med den brittisk-franska imperialismens diplomater. Mot revolutionen hann den under denna tid lägga grunden till en kontrarevolutionär organisation av fältarméns generaler och officerare (eller åtminstone ett närmande mellan dem). Mot revolutionen hann den börja organisera industribaroner, fabrikanter och bruksägare, vilka under arbetarnas tryck var tvungna att göra den ena eftergiften efter den andra men samtidigt började sabotera (förstöra) produktionen och förbereda att stoppa den, varvid de väntade på ett lämpligt ögonblick.

Men de avancerade arbetarnas och böndernas organisation i sovjeterna skred oavblåtligt framåt. De förtryckta klassernas bästa representanter kände att regeringen förblev folkets fiende, revolutionens fiende oavsett dess samförstånd med petrogradsovjeten, oavsett Kerenskij's talträngdhet och oavsett "kontaktkommissionen". Massorna kände att fredens sak, frihetens och revolutionens sak oundvikligen skulle gå förlorad, om man inte bröt kapitalisternas motstånd. Otåligheten och förbittringen växte bland massorna.

II

Den 20-21 april [2-3 maj] bröt otåligheten och förbittringen igenom. Rörelsen flammade upp spontant, utan att vara förberedd av någon. Rörelsen var så skarpt riktad mot regeringen, att

ett regemente t o m uppträdde beväpnat och marscherade till Mariapalatset för att häkta ministrarna. Det blev helt uppenbart för alla att regeringen inte kunde hålla sig kvar. Sovjeterna kunde ta makten i sina händer utan ringaste motstånd från någon enda sida (och borde ha gjort det). I stället för att göra det stödde socialistrevolutionärerna och mensjevikerna den fallande kapitalistregeringen, snärjde ytterligare in sig genom kompromissande med den och företog ännu ödesdigrare åtgärder, ägnade att leda till revolutionens undergång.

Revolutionen skolar alla klasser med en snabbhet och en grundlighet, som är okända under vanlig, fredlig tid. Kapitalisterna, som är bäst organiserade och mest erfarna i klasskampens och politikens angelägenheter, har lärt sig snabbare än andra. När de såg att regeringens läge var ohållbart, tillgrep de en metod, som praktiserats av kapitalisterna i andra länder under flera årtionden efter år 1848 för att lura arbetarna, splittra dem och göra dem maktlösa. Denna metod är en s k koalitionsregering, dvs en förenad gemensam regering, sammansatt av bourgeoisin och överlöpare från socialismen.

I de länder, där frihet och demokrati existerat längst jämte en revolutionär arbetarrörelse, i Storbritannien och i Frankrike, har kapitalisterna många gånger och med stor framgång använt denna metod. När ”socialistiska” ledare inträtt i bourgeoisins regering, har de ständigt visat sig vara galjonsfigurer, dockor, kulisser åt kapitalisterna, verktyg för att bedra arbetarna. Rysslands ”demokratiska och republikanska” kapitalister använde samma metod. Socialistrevolutionärerna och mensjevikerna lät genast lura sig och den 6 maj blev ”koalitions”-regeringen med Tjernovs, Tsereteli & Co:s deltagande ett faktum.

Narrarna i de socialistrevolutionära och mensjevikiska partierna jublade och solade sig egenkärt i glansen av sina ledares ministerära. Kapitalisterna gnuggade händerna av tillfredsställelse över att ha fått ”sovjetledarna” till medhjälpare mot folket och fått deras löfte om stöd åt ”offensivaktioner vid fronten”, vilket betydde återupptagande av det imperialistiska roffarkriget, som nästan hade upphört för en tid. Kapitalisterna kände dessa ledares hela uppblåsta vanmakt och visste att de löften, som bourgeoisin gett om kontroll och t o m organiserande av produktionen, om fredspolitik osv aldrig skulle uppfyllas.

Så gick det också. Den andra fasen i revolutionens utveckling, från den 6 maj till den 9 juni eller till den 18 juni, bekräftade helt kapitalisternas beräkning på att socialistrevolutionärerna och mensjevikerna lätt skulle gå i fällan.

Medan Pesjehonov och Skobelev bedrog sig själva och folket med högtravande fraser om att man skulle ta 100 procent av kapitalisternas profit, att deras ”motstånd krossats” osv, fortsatte kapitalisterna att stärka sina ställningar. Under denna tid gjordes ingenting, absolut ingenting, för att i praktiken tygla kapitalisterna. Överlöparna från socialismen, som hade blivit ministrar, visade sig vara pratkvagnar för att dra bort de förtryckta klassernas uppmärksamhet medan hela den statliga förvaltningsapparaten i verkligheten stannade kvar i händerna på byråkratin (ämbetsmännen) och bourgeoisin. Den beryktade Paltjinskij, vice industriministern, var en typisk representant för denna apparat, som bromsade varje åtgärd mot kapitalisterna. Ministerrarna pladdrade – allt förblev vid det gamla.

Bourgeoisin utnyttjade i synnerhet minister Tsereteli i kampen mot revolutionen. Han skickades ut för att ”lugna” Kronstadt, när revolutionärerna där gick så långt i oförvägenhet att de vågade avsätta den utnämnde kommissarien. I sina tidningar satte bourgeoisin igång en otroligt högljudd, illvillig och rasande hetskampanj, fylld av lögn och förtal mot Kronstadt, som beskylldes för att vilja ”lösrycka sig från Ryssland”, varvid man upprepade denna och liknande dumheter i tusen variationer och skrämde upp småbourgeoisin och filistrarna. Tsereteli, den mest typiske representanten för den inskränkta, skräckslagna kälkborgerligheten, nappade ”mest samvetsgrant” av alla på den krok som den borgerliga hetsen lade ut, han var den ivrigaste av alla att ”krossa och pacificera” Kronstadt, utan att förstå att han

spelade rollen som lakej åt den kontrarevolutionära bourgeoisin. Det resulterade i att han blev verktyg för en ”överenskommelse” med det revolutionära Kronstadt, enligt vilken kommissarien i Kronstadt inte helt enkelt skulle utnännas av regeringen, utan väljas lokalt och *stadfästas* av regeringen. Det var på dylika ömkliga kompromisser de ministrar, som hade löpt över från socialismen till bourgeoisin, ödslade bort sin tid.

På sådana ställen, där ingen borgarminister kunde visa sig för att försvara regeringen, dvs inför de revolutionära arbetarna eller i sovjeterna, infann sig Skobelev, Tsereteli, Tjernov eller någon annan ”socialistisk” minister (rättare sagt: skickades han dit av bourgeoisin) och utförde samvetsgrant borgarnas uppdrag, ansträngde sig till det yttersta att försvara regeringen och rentvådde kapitalisterna samt lurade folket med att upprepa löften, löften och löften, med rådet att vänta, vänta och vänta.

Minister Tjernov var speciellt sysselsatt med kohandel med sina borgerliga kolleger: ända till juli månad, till den nya ”maktkris”, som inträdde efter rörelsen den 3-4 juli, till kadeternas utträde ur regeringen var minister Tjernov hela tiden sysselsatt med den nyttiga, intressanta och för folket välgörande saken att ”övertala” sina borgerliga kolleger och uppmana dem att åtminstone samtycka till förbud mot köp och försäljning av jord. Detta förbud hade högtidligen lovats bönderna på bondedeputerades allryska kongress i Petrograd. Men det blev ingenting annat än ett löfte. Tjernov kunde inte uppfylla det vare sig i maj eller i juni ända till dess det spontana utbrottets revolutionära våg den 3-4 juli, som sammanföll med kadeternas utträde ur regeringen, gjorde det möjligt att genomföra denna åtgärd. Men även då blev det en enstaka åtgärd, som inte i någon betydande mån kunde främja böndernas kamp mot godsägarna om jorden.

Vid fronten fullgjorde vid den tiden den ”revolutionäre demokraten” Kerenskij, den nybakade medlemmen av socialistrevolutionärernas parti, med framgång och glans den kontrarevolutionära, imperialistiska uppgiften att återuppta det imperialistiska roffarkriget, en uppgift som den av folket hatade Gutjkov inte kunde utföra. Han berusades av sin egen vältalighet, imperialisterna, som spelade med honom som med en lekboll, tände rökelse för honom, smickrade honom, förgudade honom – allt för att han troget och redligt tjänade kapitalisterna genom att söka övertala ”de revolutionära trupperna” att gå med på att återuppta kriget, vilket fördes för att uppfylla tsar Nikolaus II:s fördrag med Storbritanniens och Frankrikes kapitalister, för att de ryska kapitalisterna skulle få Konstantinopel och Lvov, Erzerum och Trabzon.

Så förlöpte den andra fasen av den ryska revolutionen från den 6 [19] maj till den 9 [18] juni. Den kontrarevolutionära bourgeoisin stärkte och konsoliderade sina ställningar under de ”socialistiska” ministrarnas skydd och försvar samt förberedde offensiven både mot den yttre fienden och mot den inre, dvs mot de revolutionära arbetarna.

III

Till den 9 [18] juni förberedde de revolutionära arbetarnas parti, bolsjevikerna, en demonstration i Petrograd för att ge massornas oemotståndligt växande missnöje och förbittring ett organiserat uttryck. De socialistrevolutionära och mensjevikiska ledarna, insnärjda i kompromisser med bourgeoisin, bundna genom den imperialistiska offensivpolitiken, blev förskräckta då de kände sitt inflytande över massorna försvinna. Det höjdes ett allmänt tjut mot demonstrationen, ett tjut som denna gång förenade de kontrarevolutionära kadeterna med socialistrevolutionärerna och mensjevikerna. Under deras ledning och som resultat av deras kompromisspolitik med kapitalisterna framträdde de småborgerliga massornas omsvängning till ett förbund med den kontrarevolutionära bourgeoisin helt tydligt och avtecknade sig med förbluffande åskådlighet. Häri ligger den historiska betydelsen av krisen den 9 [18] juni, häri ligger dess klassinnebörd.

Bolsjevikerna inställde demonstrationen, då de i det givna ögonblicket alls inte önskade föra ut arbetarna i en desperat strid mot de förenade kadeterna, socialistrevolutionärerna och mensjevikerna. För att rädda åtminstone en liten rest av massornas förtroende, såg de senare sig likväl tvungna att utlysa en allmän demonstration till den 18 juni [1 juli]. Bourgeoisin var utom sig av raseri, då den med rätta insåg, att detta betydde en svängning av den småborgerliga demokratin till proletariats sida, och den beslöt att paralysera demokratins aktion genom en offensiv vid fronten.

Den 18 juni [1 juli] medförde verkligen en utomordentligt eftertrycklig seger för det revolutionära proletariats paroller, bolsjevismens paroller bland Petrograds massor, och den 19 juni [2 juli] förkunnades högtidligen av bourgeoisin och bonapartisten¹ Kerenskij att offensiven vid fronten just hade börjat den 18 juni.

Offensiven innebar att roffarkriget i kapitalisternas intresse de facto återupptogs tvärtemot den väldiga arbetandemajoritetens vilja. Oundvikligen förknippad med offensiven var därför dels en gigantisk förstärkning av chauvinismen och militärmaktens (och följaktligen även statsmaktens) övergång till bonapartisternas militärband, dels övergång till våld mot massorna, till förföljelser mot internationalisterna, till upphävande av agitationsfriheten, till häktningar och arkebuseringar av dem, som var emot kriget.

Medan den 6 [19] maj band socialistrevolutionärerna och mensjevikerna till bourgeoisins triumfvagn med ett rep, så smidde den 19 juni [2 juli] dem med en kedja som kapitalisternas drängar.

Till följd av att roffarkriget återupptagits, växte massornas förbittring givetvis ännu snabbare och starkare. Den 3-4 [16-17] juli bröt förbittringen ut i en explosion, som bolsjevikerna försökte hålla tillbaka och som de självfallet måste försöka ge en så organiserad form som möjligt.

Som bourgeoisins slavar, fjättrade av sin herre, samtyckte socialistrevolutionärerna och mensjevikerna till allt: till de reaktionära truppernas dirigerings till Petrograd, till dödsstraffets återinförande, till arbetarnas och de revolutionära truppernas avvärjning, till häktningar, förföljelser och indragning av tidningar utan rättgång. Makten, som bourgeoisin i regeringen inte helt kunde överta och som sovjeterna inte ville överta, gled över i händerna på en militärklick, bonapartisterna, som självfallet helt stöddes av kadeterna och ärkereaktionärerna, av godsägarna och kapitalisterna.

Steg för steg nedåt. Sedan socialistrevolutionärerna och mensjevikerna gett sig ut på det sluttande planet av kompromissande med bourgeoisin gled de oemotståndligt nedåt och sjönk ända till botten. Den 28 februari [12 mars] lovade de i petrogradsovjeten att på vissa villkor stödjade den borgerliga regeringen. Den 6 [19] maj räddade de den från sammanbrott och lät sig förvandlas till dess drängar och försvarare, då de samtyckte till offensiven. Den 9 [22] juni förenade de sig med den kontrarevolutionära bourgeoisin i ett fälttåg av vanvettigt raseri, lögn och förtal mot det revolutionära proletariats. Den 19 juni [2 juli] godkände de det påbörjade återupptagandet av roffarkriget. Den 3 [16] juli samtyckte de till att de reaktionära trupperna inkallades: det var början till det slutgiltiga överlämnandet av makten åt bonapartisterna. Steg för steg nedåt.

¹ Bonapartism (efter de två franska kejsarna Bonaparte) kallas en regering, som försöker göra sken av att stå över partierna genom att den drar nytta av den ytterligt tillspetsade kampen mellan kapitalisternas och arbetarnas partier. Eftersom en sådan regering i verkligheten tjänar kapitalisterna, lurar den arbetarna allra mest med löften och små allmosor.

Det är ingen tillfällighet att socialistrevolutionärernas och mensjevnikernas partier fått ett så skymfligt slut, utan det är ett resultat av småägarnas, småbourgeoisins ekonomiska läge, vilket många gånger bekräftats av Europas erfarenheter.

Var och en har naturligtvis kunnat iaktta hur småägarna sliter ut sig, hur de anstränger sig för att ”arbeta sig upp”, att bli riktiga företagare, att höja sig till den ”solide” företagarens ställning, till bourgeoisins ställning. Så länge kapitalismen härskar, finns det ingen annan utväg för småägarna: antingen att själva bli kapitalister (och det är i bästa fall möjligt för en småägare på hundra) eller också bli ruinerade småägare, halvproletärer och sedan proletärer. Så är det även i politiken: den småborgerliga demokratin, särskilt dess ledare, dras till bourgeoisin. Den småborgerliga demokratins ledare tröstar sina massor med löften och försäkringar om möjligheten att komma överens med storkapitalisterna, i bästa fall erhåller de av kapitalisterna för en helt kort tid några små eftergifter för ett litet överskikt av de arbetande massorna, men i allt det avgörande, i allt det viktiga har den småborgerliga demokratin alltid hamnat i bourgeoisins kölvatten och visat sig vara ett maktlöst bihang till den, ett lydigt verktyg i finanskungarnas händer. Det har Storbritanniens och Frankrikes erfarenhet bekräftat många gånger.

Erfarenheten av den ryska revolutionen, då händelserna, särskilt under inflytande av det imperialistiska kriget och den ytterst djupgående kris som det skapat, utvecklade sig med utomordentlig snabbhet, denna erfarenhet från februari till juli 1917 har utomordentligt klart och åskådligt bekräftat den gamla marxistiska sanningen om småbourgeoisins labila läge.

Den ryska revolutionens lärdom är följande: det finns ingen annan räddning för de arbetande massorna undan krigets och hungerns järnklor, undan förslavningen under godsägarna och kapitalisterna än en fullständig brytning med socialistrevolutionärernas och mensjevnikernas partier, en klar insikt om deras förrädarroll, förkastande av varje slags kompromissande med bourgeoisin, en beslutsam övergång på de revolutionära arbetarnas sida. Endast de revolutionära arbetarna kan, om de stöds av fattigbönderna, bryta kapitalisternas motstånd, leda folket till jordens övertagande utan ersättning, till full frihet, till seger över svälten, till seger över kriget, till en rättvis och varaktig fred.

Efterord

Som framgår av texten, skrevs denna artikel i slutet av juli.

Revolutionens historia i augusti har fullkomligt bekräftat det som sades i artikeln. Sedan förorsakade Kornilovs revolt i slutet av augusti en ny vändning i revolutionen, då den påtagligt visade hela folket, att kadeterna i förbund med de kontrarevolutionära generalerna strävar efter att upplösa sovjeterna och återupprätta monarkin. Hur stark denna nya vändning i revolutionen är och om den skall lyckas göra slut på den ödesdigra kompromisspolitiken med bourgeoisin, det kommer den närmaste framtiden att utvisa ...

N Lenin

Den 6 [19] september 1917

Del 4 – Revolutionen i kris av Leo Trotskij

Inledning

Augustihändelserna var revolutionens bottennivå. Reaktionen hade vunnit stora segrar. Bakom scenen på diktaturen som upprätthölls av ”socialisten” Kerenskij, kadeterna och andra av den pro-imperialistiska borgarklassens ännu mer illvilliga krafter, förbereddes en statskupp som skulle tillintetgöra sovjeterna – och revolutionen. De allryska sovjeternas moderata exekutivkommitté hade godkänt premiärminister Kerenskij. Men det räckte inte, eftersom det för Kerenskij:s syften krävdes ett mandat från ”alla klasser”. Följaktligen sammankallade

regeringen en Nationell konferens, som samlades i Moskva 26 [13] augusti. Konferensen skulle inte bara ”bredda regeringens bas”, utan var lika mycket ett uttryck för Kerenskij's bonapartistiska politik.¹ Konferensens sammansättning var överväldigande konservativ, reaktionär och kontrarevolutionär.

Delegaterna till den nationella konferensen valdes ut noggrant, och bolsjevikerna blev naturligtvis uteslutna. De fyra dumorna – vars karaktär är uppenbar, och uttrycker den försagda opposition som var laglig under tsaren – företrädde av 188 medlemmar. De övriga delegaterna omfattade 100 representanter för bönderna, 229 representanter från arbetar- och soldatdeputerades sovjet, 147 delegater från kommunerna, 113 representanter från bankerna och kapitalets industriorganisationer, 313 representanter från kooperativen, och 176 representanter från fackföreningarna.² Sovjetdelegaterna bestod av måttfulla politiker från mensjevikerna och socialistrevolutionärerna.

Vid konferensen riktades ett samlat angrepp mot sovjeterna och den revolutionära demokratin, även om det inte drevs till sin spets. Det var en preliminär offensiv. Sovjeternas företrädare var på defensiven. I sitt inledningsanförande till konferensen förkunnade Kerenskij:

”Den provisoriska regeringen har inte sammankallat er för att diskutera programmatiska frågor, eller ännu mindre tillåta några försök, oavsett från vilket håll, att utnyttja konferensen eller den ryska statens ytterst svåra ställning, eller uppmuntra några försök att undergräva den provisoriska regeringen.”

Men Kerenskij's vädjan – ty trots att den antog formen av ett ultimatum så var det bara en vädjan – var förgäves. Hans tal var en massa allmänna påståenden, angrepp på högern och vänstern omväxlande med eftergifter till högern och vänstern. Och hans uttalande, ”Vi är fast beslutna att placera Ryssland bland världsmakterna”, möttes av dånande applåder.

Finansminister Nekrasov angrep revolutionens negativa effekter på finanserna, och hävdade att de pengar som användes till livsmedelstöd och löneökningar ruinerade staten och nationen, och borde upphöra. Överbefälhavaren general Kornilov betonade att armén var i upplösning, och krävde drastiska åtgärder för att återupprätta disciplinen, bland annat i praktiken att soldatkommittéerna skulle avskaffas. Han angrep den provisoriska regeringens åtgärd att införa demokrati i armén, och avslutade med ett illa dolt hot att man skulle tillåta en invasion av landet för att framtvinga ett genomförande av de nödvändiga åtgärderna:

Om de avgörande åtgärderna för att förbättra disciplinen vid fronten var resultatet av att Tarnopol ödelades och vi förlorade Galizien och Bukovina, så får vi inte tillåta att ordningen i eftertruppen upprättas som resultat av att vi förlorar Riga, och att ordningen inom järnvägen återupprättas till priset av att vi överlämnar Moldavien och Bessarabien till fienden.

Kosackgeneralen Kaledin var djärvare än Kornilov. Han angrep de socialistiska ministrarna direkt, och föreslog följande åtgärder:

- ”1. Armén måste hållas utanför politiken. Alla möten och församlingar med sina partimötsättningar måste vara helt förbjudna vid fronten.
2. Alla råd och kommittéer måste avskaffas i armén vid fronten liksom bakom linjerna, utom i regementen, kompanier och andra militära enheter, och deras rättigheter och skyldigheter måste vara strikt begränsade till att sköta soldaternas ekonomiska spörsmål.
3. Deklarationen om soldaternas rättigheter måste ses över och utvidgas med en deklaration om

¹ I en artikel som Zinovjev skrev i *Pravda* vid denna tid, påpekade han att kadeterna till en början var misstänksamma mot Moskvakonferensen, och betraktade den som en del av Kerenskij's bonapartistiska politik, det vill säga en diktatur som förenade båda krafterna i honom själv. Och det var just syftet med konferensen, även om kadeterna till sist deltog.

² Dessa siffror återges i A J Sacks *The Birth of Russian Democracy*, New York 1918, och därifrån hämtas också utdragen ur de tal som gjordes vid konferensen (med undantag för det sista citatet från Kerenskij)

deras skyldigheter.

4. Disciplinen måste återupprättas i armén och stärkas med bestämda åtgärder.
5. För att garantera arméns stridsförmåga, måste man inse att fronten och eftertruppen är en helhet, och att alla de åtgärder som krävs för att stärka disciplinen vid fronten också måste tillämpas i eftertruppen.
6. De högre officerarnas disciplinära rättigheter måste återupprättas. (*Applåder från högern.*)
7. Arméledningen måste få hela sin auktoritet återupprättad.
8. I denna fruktansvärda stund av stora bakslag vid fronten och den totala upplösning som orsakas av det politiska och ekonomiska sönderfallet, kan landet bara räddas från fullständigt förfall genom att hela makten placeras i händerna på beslutsamma, erfarna och kunniga personer som inte begränsas av partiernas eller gruppernas snäva program, (*livliga applåder från högern*) inte hämmas av att behöva stanna efter varje åtgärd för att ta reda på om de olika kommittéerna och sovjeterna är för eller mot deras handlingar, (*oro inom vänstern, applåder från högern*) och som helt inser att det är folket i sin helhet och inte olika partier eller grupper som är grunden till statens oinskränkta makt.
9. Den centrala, såväl som lokala, regeringen måste vara en och odelad. Vi måste få ett omedelbart och snabbt slut på de centrala och lokala kommittéernas och sovjeternas inkräktande på makten. (*Våldsamma protester från vänstern. Rop: 'Ned med honom!' 'Kontrarevolutionär!' Entusiastiska applåder från högern.*)

Tjcheidze, presidenten för de allryska sovjeternas centralkommitté, svarade Kaledin och försvarade sovjeterna. Han slog fast att den revolutionära demokratin ”alltid har satt landets och revolutionens intressen över enskilda klassers och grupper intressen... Bara tack vare de revolutionära organisationerna har revolutionens kreativa anda bevarats. De skyddar landet från upplösning och anarki.” Men Tjcheidzes svar löste inte problemet, eftersom det var *status quo* som var orsaken till den rådande situationen: *status quo* måste brytas av antingen borgarklassen eller det revolutionära proletariatet. Om armén skulle återupprättas var Kaledins åtgärder oundvikliga. Men i det dåvarande läget innebar det med nödvändighet att sovjeterna måste avskaffas som revolutionens aktiva kraft, armén omvandlas till ett kontrarevolutionärt verktyg, och att det infördes en borgarklassens diktatur. Angreppen på den provisoriska regeringen underströk att ett slut för sovjeterna lika mycket skulle innebära slutet för den pro-imperialistiska borgarklassens ”liberala” regering: högern attackerade själva den provisoriska regeringen. Den förre krigsministern Gutjkovs klagovisa att den provisoriska regeringen var maktlös visade klart hurudan situationen var: sovjeterna hade makten och den provisoriska regeringen kunde endast få makten om sovjeterna krossades.

Man förberedde sovjeternas avskaffande. Kadeterna uppmanade sovjeterna att ta hela regeringsansvaret, eller upphöra med sin ”rådgivande” funktion. Men mensjevikerna och socialistrevolutionärerna undvek fegt uppmaningen: varken proletariatets diktatur *eller* borgarklassens diktatur. Miljukov och Nabakov vägrade sitta i regeringen, och menade att sovjeterna först måste krossas.

Moskvakonferensen sammankallades som ett högtidligt löfte om nationell enhet och för att gynna nationens enhet: men den avslöjade bara hur omfattande oenigheten var och skärpte dessutom motsättningarna. Konferensen uppnådde inga praktiska framsteg, och Kerenskij avslutningstal visade hur djupt misslyckandet var:

”Regeringen ångrar inte att den sammankallade denna konferens, ty även om den inte har givit några politiska resultat, så har den gjort det möjligt för alla ryska medborgare att öppet säga hur de tänker. Och det är av avgörande vikt för staten.”

Källor: Alla kapitel i del fyra kommer från Trotskijs pamflett *Vad härnäst?* som publicerades i Petrograd i september 1917. Följande är Trotskijs förord till pamfletten, som han kallade ”Istället för förord”:

”Efter offensiven vid fronten 1 juli inledde revolutionen sin reträtt på hemmafronten. Reträtten leddes av den officiella demokratin, och antog efter händelserna 16-17 juli karaktären av panik. För tillfället är den något mera ordnad, men det rör sig fortfarande om en flykt. Inför våra ögon förtärs revolutionen av kriget. Och precis som generalerna kontrollerar kriget försöker de ta all makt i sina händer.

Hur långt kommer det att gå? För att kunna göra en prognos måste vi fråga oss vilka krafter som kämpar på den politiska scenen, eller kapitulerar utan strid. Det är syftet med denna studie. De första två kapitlen skrevs innan Moskvakonferensen. Vi har inte ändrat dem det minsta. När vi försökte förutsäga vilken funktion den högtidliga ceremonin i Moskva skulle ha och vilka konsekvenser den skulle få, så utgick vi inte från ledarnas uttalanden och tidningarnas deklARATIONER (ledarna och tidningarna har troligen aldrig ljugit så mycket som nu), utan från klassintressen och politisk aktivitet: denna senare, av Marx rekommenderade, metod är oändligt mycket mer tillförlitlig.

Till och med efter att den provisoriska regeringen hade avväpnat det revolutionära Petrograd och satt upp kosackernas ”banér” över de röda fanorna, så vågade den inte reta upp arbetarna med en konferens som var stämplad som en regeringskonferens, för att inte säga ”folkfientlig”. ”Eldsjälarna” bjöds in till det fromma och fredliga Moskva. Men proletariatet i Moskva tog emot de objudna gästerna med en proteststrejk och förakt. Och efter att på detta sätt ha blivit försvarat andades proletariatet i Petrograd mera fritt denna dag.

Med tillåtelse från Moskvas arbetare tillägnar jag denna broschyr till dem.”

L C F

I. Vad har skett?

Ingen kan på ett tillfredsställande sätt förklara varför det ska hållas en konferens i Moskva. Än mer: de som ska delta i konferensen deklarerar, mer eller mindre sanningsenligt, att de inte vet varför de har bjudits in till Moskva. Samtidigt uttrycker nästan alla misstro och förakt när de talar om konferensen. Men ändå ska de resa dit. Vad kan det bero på?

Om vi utelämnar proletariatet, som har sin egen inställning, så kan deltagarna i Moskva-konferensen delas in i tre grupper: företrädare för kapitalistklassen, de småborgerliga organisationerna och regeringen.

De besuttna klassernas mest fulländade företrädare är det konstitutionellt demokratiska partiet, kadeterna. De har stöd från de stora godsägarna, handelsorganisationerna, industrikapitalet, finansgrupperna, universitetens fakulteter. Var och en av dessa grupper har sina egna intressen och politiska framtidsperspektiv. Men det finns en gemensam fara som hotar dem alla, och det är massan av arbetare, soldater och bönder. Denna fara tvingar in de kapitalistiska klasserna i en enda stor kontrarevolutionär enhet. Utan att upphöra med sina monarkistiska intriger och sammansvärjningar ser sig hovet, byråkratin och generalstaben för närvarande tvingade att stöda kadeterna. Den liberala borgarklassen sneglar misstänksamt mot den monarkistiska klicken, men värdesätter för närvarande deras stöd mot revolutionen. På så sätt blir kadetpartiet en sorts allmän representant för alla möjliga högre eller lägre ägarintressen. De besuttna klassernas alla krav, utsugarnas alla utpressningar, blandas för närvarande samman i Miljukovs kapitalistiska cynism och imperialistiska fräckhet. Hans politik består av att vänta på den revolutionära regimens misstag och missgrepp, tills vidare utnyttja de mensjevnikiska socialisternas och socialistrevolutionärernas "samarbete", kompromettera dem med detta samarbete, och bida sin tid. Och bakom Miljukov bidar tsaristen Gurko sin tid.

Socialistrevolutionärernas och mensjevikernas låtsasdemokrati grundar sig på bonde-massorna, städernas småbourgeoisi och de mer obildade arbetarna. I anknytning till detta bör vi notera att ju mer händelserna utvecklas, ju mer uppenbart blir det att koalitionen styrka är socialistrevolutionärerna, medan mensjevikerna är det femte hjulet under vagnen. Arbetarnas och soldaternas sovjet, som lyftes till oerhörda höjder av massornas omvälvande uppror, leds av dessa två partier, och förlorar därmed alltmer i betydelse och faller i glömska. Och varför? Marx har påpekat, att när historien ger brackornas småaktiga "storfräsare" en ordentlig smäll på käften, så söker de aldrig orsaken till sin olycka i sin egen oförmåga, utan skyller alltid på någon annans illvilja eller intriger. Följaktligen griper Tsereteli efter "sammansvärjningen" 16-18 [3-5] juli som det "halmstrå" som kan förklara att hans politik så nesligen har misslyckats. När socialistrevolutionärerna och mensjevikerna Lieber, Gotze och Vojtinskij skyddade samhällsordningen, som för övrigt inte hotades, från "anarkin", så trodde dessa herrar bestämt att de, precis som gässen som räddade Capitolium, skulle få en belöning. Och när de märkte att borgarklassens förakt för dem ökade i direkt proportion till deras strävan efter fred med proletariatet, så blev de stumma av häpnad. Tsereteli, samme man som bollade så skickligt med banala fraser, fann sig själv bli kastad i vågorna som en alltför revolutionär belastning. Det var helt uppenbart: kulspruteregementet hade "fördärvat" revolutionen (genom att vägra lyda Kerenskijs order att marschera till fronten, utom under vissa villkor, och genom att delta i händelserna 16-17 juli).

Och om Tsereteli och hans parti hamnade i kontrarevolutionens led, bland Polovtsov och officersaspiranterna, och hjälpte dem att avvärja arbetarna i kontrarevolutionens intressen, så kan det inte vara på grund av att Tseretelis politiska spel är felaktigt, utan det beror på kulspruteregementet som hade missletts av bolsjeviker. Så låter den historiska filosofi som förkunnas av kälkborgarnas politiska bankirer!

I själva verket blev dagarna 16-18 juli en vändpunkt i revolutionens utveckling, eftersom de avslöjade att den småborgerliga demokratins ledande partier var totalt oförmögna att gripa makten. Efter koalitionsregeringens bedrägliga sammanbrott verkade det inte finnas något annat alternativ än att sovjeterna skulle ta makten. Men mensjevikerna och socialistrevolutionärerna tvekade. Att gripa makten, resonerade de, skulle innebära en brytning med bankirerna och diplomaterna – en farlig politik. Och när sovjetledarna, trots den olycksbådande innebörden i händelserna 16-18 juli, fortsatte att springa efter Efimov och hans följe, så kunde inte de besuttna klasserna undgå att inse att sovjeternas politiker väntade på dem som en liten butiksinnehavare väntar på en bankir, nämligen med mössan i handen. Och det gav kontrarevolutionen mod.

Revolutionens hela tidigare historia ligger i den så kallade ”dubbelmakten”. Denna benämning har liberalerna hittat på, och den är i sanning mycket ytlig. Frågan är inte uttömd genom att säga att sovjeten stod bredvid regeringen och avbördade den en rad regeringsfunktioner. Ty Dan, Tsereteli och deras anhängare gjorde allt i sin makt för att ”smärtfritt” förinta denna maktindelning genom att överlämna alltihopa till regeringen. I verkligheten stod det två olika system bakom sovjeterna och regeringen, med olika klassintressen.

Bakom sovjeterna stod arbetarorganisationerna, som i varenda fabrik trängde undan kapitalisternas envælde och upprättade en republikansk regim inom industrin. Men denna regim var inte förenlig med den kapitalistiska anarkin och krävde en definitiv statlig kontroll över produktionen. Till försvar för sin äganderätt sökte kapitalisterna hjälp uppifrån, från regeringen. De pressade den med allt större energi mot sovjeterna, och tvingade den att acceptera slutsatsen att den inte hade någon självständig apparat, det vill säga verktyg för att förtrycka arbetarmassorna. Därav klagomålen på ”dubbelmakten”.

Bakom sovjeterna stod arméns valorganisation, och resten av soldatdemokratins administration. Den provisoriska regeringen gick i takt med Lloyd George, Ribot och Wilson, erkände tsarismens tidigare skyldigheter, och fortsatte med den hemliga diplomatins gamla metoder, och kom därmed med nödvändighet att hamna i aktiv motsättning till arméns nya regim. Oppositionen uppifrån hade nästan förlorat all effekt när den nådde sovjeterna. Därav gnället om ”dubbelmakt”, speciellt från generalstabens sida.

Slutligen utsattes även bondesovjeterna, trots ledarnas ynkliga opportunism och primitiva chauvinism, för ett allt kraftigare tryck underifrån, där övertagandet av land antog en alltmer hotfull form ju mer regeringen gick emot dem. I hur stor utsträckning den senare spelade rollen som storkapitalets företrädare visar sig bäst av allt i det faktum att Tseretelis sista förbudsförordning inte i något avseende skilde sig från prins Lvovs förordningar. Och så fort sovjeterna och bondekommittéerna på landsbygden försökte införa en ny jordbruksregim, så hamnade de i bitter konflikt med den provisoriska regeringens ”revolutionära” makt, som alltmer omvandlades till privategendomens vakthund.

Lösningen på revolutionens fortsatta utveckling är att låta all makt övergå till sovjeterna, och använda denna makt i arbetarnas intressen mot de besuttna. Och den alltmer djupgående kampen mot kapitalistklasserna gör att de arbetande massornas mest beslutsamma del, det vill säga industriproletariatet, måste ta ledningen över dessa massor. För att införa kontroll över produktionen och distributionen kan proletariatet hänvisa till mycket värdefulla föregångare i Västeuropa, i synnerhet den så kallade ”krigssocialismen” i Tyskland. Men eftersom detta sätt att organisera arbetet i Ryssland bara kan komma till stånd på grundval av en jordbruksrevolution och övervakad av en verkligt revolutionär makt, så måste kontrollen över produktionen och en gradvis organisering av den få en inriktning som skulle vara mot kapitalets intressen. Medan de besuttna klasserna skulle försöka använda den provisoriska regeringen för att upprätta ett ”starkt” kapitalistiskt republikanskt styre, så skulle hursomhelst sovjeternas

fulla makt, som ännu så länge på intet sätt är lika med "socialism", knäcka borgarklassens motstånd, och i förbund med de existerande produktivkrafterna och situationen i Västeuropa framvinga en inriktning och omvandling av den ekonomiska organisationen i de arbetande massornas intressen. När revolutionen på så sätt kastar av sig den kapitalistiska maktens bojar har den blivit permanent, det vill säga oavbruten. Den skulle inte använda sin statsmakt för att fortsätta den kapitalistiska utsugningen, utan tvärtom avskaffa den. För att slutgiltigt kunna slutföras på detta område måste revolutionen lita till den proletära revolutionens seger i Europa. Å andra sidan kan den ryska revolutionens impuls till revolutionen i Västeuropa bli än starkare ju mer beslutsamt och modigt den slår ner sin egen borgarklass' motstånd. Sådana var och är de enda och verkliga framtidsutsikterna för revolutionens fortsatta utveckling.

Men för brackornas anhängare verkar denna ståndpunkt "utopisk". Vad vill de? De har de aldrig lyckats säga. Tsereteli talar en massa om "revolutionär demokrati" utan att förstå vad det egentligen är. Det var inte bara socialistrevolutionärerna som hade för vana att rida på det demokratiska frasmakeriets vågor. Mensjevikererna gjorde sig också av med sina klasskriterier så fort dessa kriterier alltför tydligt avslöjade den småborgerliga karaktären på deras politik. Den "revolutionära demokratin" styre löser och rättfärdigar allting. Och när de Svarta hundra sticker sina smutsiga fingrar i bolsjevikerernas fickor, så gör de det i namn av varken mer eller mindre den "revolutionära demokratin" auktoritet. Men låt oss inte gå händelserna i förväg.

Eftersom den socialistrevolutionära och mensjevikiska demokratin representerade borgarklassens makt, eller snarare att makten neutraliserades med hjälp av koalitionen, så högg den faktiskt huvudet av revolutionen. Genom att å andra sidan försvara sovjeterna som organ, så hindrade den småborgerliga demokratin regeringen från att skapa en administrativ apparat på landsbygden. Regeringen var inte bara maktlös att göra något gott, utan tillfogade bara ont. Sovjeterna hade massvis med ambitiösa planer, men kunde inte genomföra en enda av dem. Den kapitalistiska republiken hade införts uppifrån och arbetardemokratin hade skapats underifrån, och de förlamade varandra. Varhelst de stötte samman uppstod därför ett oräkneligt antal gräl. Ministrarna och kommissarierna undertryckte de revolutionära självstyrande organen, befälhavarna darrade av raseri mot armékommittéerna, sovjeterna sprang fram och tillbaka mellan massorna och regeringen. Kris följde på kris, ministrar kom och gick. Massornas missnöje ökade allteftersom myndigheternas förtyck blev mer och mer fruktlöst och osystematiskt. Uppifrån måste hela livet ha sett ut som en kokande "anarkistisk" störtflod.

Det var uppenbart att den härskande småborgerliga "demokratin" försagda dualism var konkursmässig. Och ju djupare revolutionens problem blev, ju mer smärtsamt tydlig blev denna konkursmässighet. Hela statsapparaten stod på huvudet, eller snarare på två eller tre huvuden. En oförsiktig åtgärd från Miljukovs, Kerenskij's eller Tseretelis sida riskerade att välta hela allt. Och för varje dag blev alternativet alltmer oundvikligt: antingen måste sovjeterna ta makten, eller så kommer den kapitalistiska regeringen att undanröja sovjeterna. Det enda som krävdes för att rubba hela apparatens balans var en yttre stöt. Denna yttre stöt mot det dömda systemet kom i form av händelserna 16-18 juli. Den småborgerliga "idyllen", som hade skapats på grundval av en "vänkskaplig" allians mellan två ömsesidigt uteslutande system, fick dödsstöten. Och Tsereteli kunde i sina memoarer plita ner att hans plan för att rädda Ryssland hade omintetgjorts av kulspruteregementet.

II. Element av bonapartism

Er lilla butiksinnehavare är en sansad person: hans största skräck är att "ta en risk". Men samtidigt har han en fantastisk inbillningsförmåga: varje liten butiksinnehavare tror att han kan bli en Rotschild. Denna blandning av blodfattig måttfullhet och kraftlöst omåttliga fantasier är central i småbourgeoisins politik. Det är fel att tro, skrev Marx, att småbourgeoisins representanter alltid är snikna prutmakare. Långt därifrån, intellektuellt är de

klart överlägsna de hopplösa brackorna. Ändå ”blir deras teorier typiskt småborgerliga av det faktum att deras tankar inte överskrider deras levnadssfär, och kommer därmed i teorin fram till samma frågor och lösningar som småbourgeoisin kommer fram till i praktiken.”

Sancho Panza är fegheten personifierad. Ändå har han en fallenhet för romantik: annars skulle han aldrig ha blivit Don Quijotes följeslagare. Den småborgerliga politikens feghet förkroppsligas i sin mest motbjudande form i Dan. Tsereteli representerar en sammansmältning av denna feghet med romantiken. Tsereteli sa till Martov: ”Bara en dåre är inte rädd för någonting!” Å andra sidan är de välmenande kälkborgerliga politikerna rädda för allting: de är rädda för att uppväcka sina fordringsägares vrede; de är rädda för att diplomaterna ska ta deras ”pacifism” på allvar; men mest av allt är de rädda för makten. Precis som ”en dåre inte är rädd för någonting” anser de småborgerliga politikerna det lämpligt att skydda sig mot all dårskap med hjälp av feghet på alla områden. Och ändå överger de inte sina förhoppningar om att bli en Rotschild: efter att ha fått med två eller tre ord i Terestjenkos diplomatiska not tror de att de har fört freden närmare; de hoppas bibringa prins Lvov sin egen högst lojala medling mot inbördeskriget. Men den stora småborgerliga fredsmäklaren hamnar till sist i ett läge där han avvärjar arbetarna, utan att på något sätt avvärja kontrarevolutionen, det vill säga Polovtsov eller Kaledin. Och när första bästa kraftiga slag slår denna politik i bitar, så förklarar Tsereteli och Dan för alla som vill tro på dem, att revolutionen inte omintetgjordes av småbourgeoisins oförmåga att gripa hela makten, utan av kulspruteregementets ”uppror”.

Under flera års diskussioner om den ryska revolutionens karaktär har mensjevikerna hävdat att de sanna bärarna av revolutionär makt i Ryssland har varit de småborgerliga demokraterna. Vi har alltid påpekat att den småborgerliga demokratin inte klarar av att lösa denna fråga, och att den enda kraft som kan leda revolutionen till sitt mål är proletariatet, som får sin kraft från folkmassorna. Nu ville historien att mensjevikerna skulle bli den småborgerliga demokratins politiska företrädare, så att de i egen hög person skulle få bli exempel på sin totala oförmåga att hantera frågan om makten, det vill säga ta ledningen över revolutionen.

I *Rabotjaja Gazeta*, organ för Dans falska ”marxism”, försöker man ge oss stämpeln ”16 juli män”. Vi har all anledning att slå fast, att under rörelsen 16 juli fanns alla våra sympatier definitivt hos arbetarna och soldaterna, och inte hos officersaspiranterna, Polovtsov, Lieber och ”spårhundarna”.¹

Hade det varit på något annat sätt så skulle vi bara förtjäna förakt. Men de bankrutta personerna i *Rabotjaja Gazeta* ska inte tala alltför högt om 16 juli, ty denna dag begick de politiskt självmord. Om jag skulle ta till en mycket blandad liknelse, kan beteckningen ”16 juli män” vändas mot dem som ett tveeggat svärd, ty 16 juli genomförde det tsaristiska Rysslands rovgiriga kretsar en statskupp för att placera all statlig makt i sina händer. 16 juli 1917, i samband med revolutionens allra värsta kris, förkunnade de småborgerliga demokraterna högljutt att de inte kunde ta över statsmakten. ”16 juli männen” vände med hat ryggen åt de revolutionära arbetarna och soldaterna, som krävde att de skulle fullgöra sin mest grundläggande revolutionära plikt. Istället slöt de ett förbund med ”16 juni männen”, med målet att kuva, avvärja och fängsla de socialistiska arbetarna och soldaterna. Det är den småborgerliga demokratins förräderi, dess skamliga kapitulation för den kontrarevolutionära borgarklassen, som har rubbat maktalliansen, och det är inte första gången i revolutionens historia.

¹ ”Spårhundarna” (i direkt översättning ”snörvlarna” - öa) var en hemlig underrättelseorganisation som skapades av militär guvernören i Petrograd, överste Polovtsov, med hjälp från V Burtzov och G Alexinskij. De hade tidigare varit aktiva i rörelsen mot tsarismen, men slog sig under revolutionen ihop med de kontrarevolutionära moderata krafterna. Syftet med ”spårhundarna” var att krossa bolsjevikerna. – L.C.F.

Under dessa omständigheter skapades den senaste ministären, som kallades ”regeringen Kerenskij”. Den småborgerliga demokratins obeslutsamma, maktlösa, darriga regim omvandlades till en personlig diktatur.

Under namn av en ”dubbelmakt” försiggick en strid mellan oförenliga klassintressen: den imperialistiska republiken och arbetardemokratin. Så länge stridsfrågorna i denna kamp förblev olösta så förlamade de revolutionen och gav oundvikligen upphov till symptom på ”anarki”. Eftersom sovjeterna leds av politiker som är rädda för allting, så vågar de inte gripa makten. De besuttna gruppernas representant, kadetpartiet, kunde ännu inte gripa makten. Det som behövdes var en stor försonare, medlare, en opartisk domare.

Redan vid ett möte med Petrogradsovjeten i mitten av maj hade Kerenskij kallats ”den ryska bonapartismens matematiska punkt”. Denna karakterisering visar redan från början att det inte handlar om Kerenskij, utan snarare om hans historiska funktion. Det vore ytligt att påstå att Kerenskij är av samma skrot och korn som den förste Bonaparte. Det finns inte minsta bevis för det. Ändå verkar hans popularitet inte vara någon slump. Kerenskij verkar stå på vän-skaplig fot med alla de allryska kälkborgarna. I och med att Kerenskij försvarade politiska fångar, var ”socialistrevolutionär” och ledde narodnikerna, en radikal utan några band till den socialistiska skolan, så var han en fullständig återspeglings av revolutionens första fas, dess ”nationella” vaghet, den sympatiska idealismen hos dess förhoppningar och förväntningar. Han talade om jord och frihet, om ordning, fred mellan nationerna, försvar av fosterlandet, om Liebknechts hjältemod, om det faktum att den ryska revolutionen skulle förvåna världen med sin stora själ, allt medan han hela tiden vinkade med en röd silkesnäsduk. De halvt uppväckta kälkborgarna lyssnade till hans tal i extas: för dem verkade det som om de själva stod i talarstolen. Armén hälsade Kerenskij som en befriare från Gutjkov. Bönderna hörde att han var narodniker, delegat för *muzjikerna*. Bakom de förvirrade radikala fraserna var hans uppfattningar ytterst måttfulla, och dög för att fånga liberalerna. Bara de mest upplysta arbetarna höll en viss distans. Men deras sovjeter upplöstes i den ”revolutionära demokratin”.

Eftersom Kerenskij helt saknade dogmatiska spärrar blev han den förste ”socialisten” att gå med i den borgerliga regeringen. Han var den förste att kalla massornas alltmer påträngande sociala krav för ”anarkistiska”: redan i maj hade han skarpt tillrättaviserat finnarna och talat högtravande om ”upproriska slavar”, vilket var balsam för själen för alla sårade egendomsägare. På så sätt innehöll hans popularitet snart en sannskyldig härva av motsättningar, och återspeglade därmed oklarheterna hos revolutionens första skede och hopplösheten hos dess andra. Och när historien tvingades fylla en lucka i domarkåren fanns det inte någon lämpligare person tillgänglig än Kerenskij.

Det historiska nattliga mötet i Vinterpalatset var bara en upprepning av den politiska förödmjukelse som den ”revolutionära” demokratin hade förberett för sig själv vid Moskva-konferensen. Under alla förhandlingar satt kadeterna med alla trumf på hand. Den socialistrevolutionära och mensjevnikiska demokratin, som skördade framgångar i alla demokratiska val utan undantag, och var dödsförskräckt över dessa framgångar, bad allra ödmjukast de privilegierade liberalerna att samarbeta i regeringen! 16 juli hade inte kadeterna varit rädda för att kasta makten till sovjeterna, och liberalerna var inte rädda för att helt och hållet ta makten, och det är uppenbart att de var situationens herrar.

Om Kerenskij var den kraftlösa sovjetmaktens sista ord, så var det nödvändigt att han blev det första ordet under befrielsen från denna makt. För tillfället kan vi acceptera Kerenskij, men bara på villkor att han klipper av navelsträngen till sovjeterna – så lät borgarklassens ultimatum.

I sin rapport till sovjeten klagade Dan på att ”diskussionen i Vinterpalatset tyvärr bara var prat, och dessutom ointressant prat.”

Det är svårt att förstå djupet i dessa klagomål från den ”revolutionära” demokratins parlamentarism, som lämnade Tauridpalatset på kvällen och återvände tomhänta på morgonen. Socialistrevolutionärernas och mensjevnikernas ledare lade respektfullt sin del av makten vid Kerenskij's fötter. Kadeterna accepterade nådigt gåvan: hursomhelst såg de inte Kerenskij som en stor opartisk domare, utan bara som en förmedlande länk. Att omedelbart ta hela makten hade varit alltför riskabelt med tanke på massornas oundvikliga revolutionära motstånd. Det var mycket vettigare att tilldela den för tillfället ”oberoende” Kerenskij, i samarbete med Avksentiev, Savinkov och andra socialistrevolutionära moderata politiker, uppgiften att med hjälp av ett mycket hårdare förtryck röja vägen för en rent borgerlig regering.

Den nya koalitionsregeringen – ”regeringen Kerenskij” – bildades. Vid en första anblick skilde den sig inte från den andra koalitionsregeringen, som så ovärdigt hade fallit ihop 16 juli. Sjingarjov försvann, Kokosjkin anlände. Tsereteli klev åt sidan, Avskentiev klev fram. Alla dessa personalförluster underströk bara det faktum att båda sidor enbart betraktade regeringskabinettet som en språngbräda. Men mycket viktigare var de två gruppernas radikalt förändrade ”betydelse”. Tidigare hade de ”socialistiska” ministrarna – åtminstone ”i teorin” – betraktats som ombud för sovjeterna, kontrollerade av sovjeterna: de borgerliga ministrarna fungerade som en mur mellan alliansparterna och kapitalisterna. Men nu går de borgerliga ministrarna som underordnad grupp med i de besuttna klassernas öppet kontrarevolutionära block (kadetpartiet, ledarna för handeln och industrin, godsägarnas förbund, dumans provisoriska kommitté, kosackerna, generalstaben, de allierade diplomaterna), och de ”socialistiska” ministrarna fungerar bara som en mur mot folkmassorna. Kerenskij möttes av tystnad i sovjeternas exekutivkommitté, men lyckades få ovationer genom att lova att inte tillåta ett återupprättande av monarkin. Högre är inte den kälkborgerliga demokratins krav! Avskentiev krävde att alla skulle göra ”uppoftningar”, och spred ett överflöd av sin stående repertoar av halvt kantiansk, halvt religiös smörja. Och som det anstår en idealist vid makten, denna tvingande nödvändighet, så förde han ständigt kosackerna och officersaspiranterna på tal. Och de överraskade bondedeputerade såg sig förundrat kring och upptäckte att innan de hade haft möjlighet att skaffa jord från godsägarna så var det något som avskaffade deras inflytande över statsmakten.

Överallt utmanövrerade de kontrarevolutionära generalstaberna armékommittéerna, samtidigt som de i stor utsträckning använde dem för repressalier mot massorna, och på så sätt undergrävde soldatororganisationernas auktoritet och förberedde deras störtande. För detta syfte hade den borgerliga kontrarevolutionen tillgång till sina ”socialistiska” ministrar. Men under sitt svindlande fall drar ministrarna med sig just de sovjeter som de nu är oberoende av, men vilka precis som förut fortfarande är beroende av ministrarna. Efter att ha av sagt sig makten borde de demokratiska organisationerna också ha avvecklat sin auktoritet. Således förbereddes allting för Miljukovs ankomst. Och bakom honom bidar general Gurko sin tid.

Moskvakonferensens betydelse hänger helt och hållet samman med denna allmänna inriktning på de övre kretsarnas politiska rörelse.

Under de senaste dagarna var kadeternas inställning till mötet inte bara [föga] entusiastisk, utan till och med fylld av misstroende. Även *Djelo Naroda*, organ för det parti vars representanter i regeringen hette Kerenskij, Avksentiev, Savinkov, Tjernov, Lebedjev, och så vidare, hyste en illa dold fiendlighet mot vallfärden till Moskva. ”Om vi måste resa, så reser vi”, skrev *Rabotjaja Gazeta* med en suck, som en papegoja som katten har dragit in i stjärtfjädrarna. Rjabusjinskijs, Alexejevs, Kaledins, det härskande ”kvacksalvargängets” och andras tal, visade ingalunda på någon beredskap att godta Avksentievs förslag om uppoftningar. Och slutligen skrev tidningarna att inte ens regeringen lade någon avgörande vikt vid

Moskvakonferensen. *Cui prodest?*¹ I vems intresse och varför sammankallas denna konferens?

Det var klart som korvspad att den helt och hållet riktades mot sovjeterna. Dessa åker inte till konferensen, de dras dit med en lasso. Mötet är ett hjälpmedel för de kontrarevolutionära klasserna för att slutgiltigt slå ner sovjeterna. Varför har då borgarklassens ansvariga organ en så avvaktande inställning till konferensen? Därför att man först av allt måste slå fast den högsta opartiska domarens ”klasslösa” ställning. Miljukov är rädd för att Kerenskij kan lämna konferensen med en alltför stark ställning, och att Miljukov politiska semester därmed skulle bli obehagligt lång. Varje patriot bevarar fosterlandet på sitt eget sätt.

Som ett resultat av den ”historiska” natten i Vinterpalatset föddes Kerenskij's regim, som vi skulle kunna kalla en ”andra-års-bonapartism”. Till sin personliga sammansättning och målsättning är Moskvakonferensen så att säga en upprepning i dagsljus av denna historiska natt. Tsereteli är än en gång förutbestämd att förklara för hela Ryssland att det vore en olycka och katastrof för revolutionen om makten skulle övergå i händerna på den revolutionära demokratin. Efter denna högtidliga deklaration av sin egen bankrutt kommer den revolutionära demokratins företrädare att få privilegiet att lyssna på en fruktansvärd anklagelse mot sig, som tidigare skisserats av Rodzianko, Rjabusjinskij, Miljukov, general Alexejev och landets övriga ”eldsjälar”. Den imperialistiska klicken, som kommer att få hedersplatsen vid Moskvakonferensen av regeringen, kommer att föra fram parollen ”All makt bör ges till oss!” Sovjetledarna kommer att hamna ansikte mot ansikte med de besuttna klassernas glupska aptit, och de kommer att hota sovjetledarna med ett uppror från samma arbetare och soldater som Tsereteli avväpnade med slagordet ”All makt åt sovjeterna!” I egenskap av ordförande kommer Kerenskij bara att kunna notera att det existerar ”oenighet”, och rikta de ”intresserade parternas” uppmärksamhet på det faktum att de inte kan klara sig utan en opartisk domare. *Quod erat demonstrandum.*²

”Om jag hade suttit i sovjeternas centrala exekutivkommitté”, erkände mensjeviken Bogdanov vid ett möte med sovjeternas exekutivkommitté, ”så skulle jag inte ha sammankallat detta möte, ty regeringen kan inte uppnå de mål den siktar på: att stärka och bredda sin bas.” Man måste verkligen medge att dessa realpolitiker faktiskt inte vet vad som sker med deras eget aktiva samarbete. Efter upplösningen av koalitionen 16 juli, gjorde sovjetens vägran att ta makten det omöjligt att skapa en regering med en bred bas. Regeringen Kerenskij har ingen kontroll, och är till själva sin natur en regering utan någon social bas. Den upprättades medvetet mellan två möjliga grundvalar: de arbetande massorna och de imperialistiska klasserna. Däri ligger dess bonapartism. När de privilegierade och demokratiska partierna väl har knuffats åt sidan, har Moskvakonferensen till syfte att planera den personliga diktatur som, med hjälp av en oansvarig äventyrspolitik, kommer att undergräva revolutionens alla framsteg.

För detta ändamål måste den ha en opposition både till vänster och höger. Det enda viktiga är att de ungefär balanserar varandra och att samhällsförhållandena upprätthåller denna jämvikt. Men det är just det som saknas.

Den tidiga tsarismen hade uppstått ur en kamp mellan klasser i ett fritt samhälle. Men bakom de stridande grupperna och deras tsar fanns en stabil grundval av arbetare. Den nya tsarismen söker det nödvändiga stödet för sin existens i böndernas passiva tröghet. Samtidigt är bonapartismens viktigaste verktyg en völdisciplinerad armé. I vårt land har emellertid inte ett enda av dessa villkor ännu förverkligats. Vårt samhälle är genomsyrat av ytterst intensiva och öppna motsättningar. Kampen mellan arbetare och kapitalister, bönder och godsägare,

¹ *Cui prodest?* Latin för ”Vem tjänar på det?” – Ö. *anm*

² *Quod Erat Demonstrandum (QED)*: Latin för ”Vilket skulle bevisas”. – Ö. *anm*

soldaterna och generalstaben, de förtryckta nationaliteterna och den centrala statsmakten, ger inte staten någon som helst stabilitet, om inte regeringen bestämt skulle länka sin framtid till en av de stridande styrkorna. Fram tills dess en jordbruksrevolution har genomförts måste alla försök att inrätta en ”klasslös” diktatur med nödvändighet förbli kortlivade.

Miljukov, Rodzianko, Rjabusjinskij vill att makten till sist ska hamna hos dem, det vill säga omvandlas till utsugarnas kontrarevolutionära diktatur över de revolutionära arbetarna, bönderna och soldaterna. Kerenskij vill skrämja demokratin med en kontrarevolution, och skrämja kontrarevolutionen med hjälp av demokratin, och därefter säkra sig en personlig diktatur, som inte skulle ge massorna någonting. Men han gjorde upp räkningen utan hyresvärden. De revolutionära massorna har fortfarande inte sagt sista ordet.

III. Armén under revolutionen

Från revolutionens allra första dagar har det pågått samma kamp i frågan om krig och fred: mellan arbetarnas och böndernas demokrati som tar form underifrån, och den imperialistiska republiken som de besuttna klasserna försökte upprätta uppifrån.

De ryktbara generalerna skyndade sig att ”erkänna” republiken – åtminstone för stunden – och förväntade sig bestämt att republiken skulle erkänna och kanske till och med utsträcka deras generalsvärdighet genom att bortse från ärkehertigen *Faineants*.¹ I deras ögon innebar den ”nationella” revolutionen en statskupp inom hovet för att göra sig av med Nicholas och hans Alix, samtidigt som den i sin helhet skulle bevara klassdisciplinen och den militära hierarkin. Några dagar tidigare hade telegrammen tillkännagivit att den grekiske ”ledaren” Venizelos hade utropat Grekland till ”en republik styrd av en kung”! Brussilov, Gutjkov, Rodzianko, Miljukov och de andra ville tvärtom att Ryssland skulle fortsätta vara en monarki, minus tsaren. Men utvecklingen fortsatte längs andra, djupare vägar. Upproret bland Petrograds regementen i mars var inte resultat av en sammansvärjning: den orsakades av de utbredda upprorsstämningar som härskade i hela armén och inom folket i allmänhet. Och arbetarnas och soldaternas uppror riktade sig inte bara mot den förfallande och inkompetenta tsarismen, som inte ens kunde föra det krig som den själv hade frammanat, utan mot kriget självt. Den djupgående brytning som revolutionen orsakade i soldaternas sinne och uppträdande hotade inte bara krigets direkt imperialistiska mål, utan också själva verktyget för dessa mål, den gamla armén, som hade byggt på teorin om order uppifrån och blind lydnad bland de meniga

Nu rasar och ryter generaler, överstar, politiker, de borgerliga pennfäktarna mot Order nr 1. Enligt deras uppfattning var inte denna order resultatet av en allt förhärskande oro i armén, utan tvärtom berodde denna oro på ordern. Soldaterna lydde ju faktiskt order så sent som igår och idag har de slutat att göra det: är det inte uppenbart att de har underkastat sig en ny ”order” som i böckerna går under beteckningen ”nr 1”? Denna generalstabens idioti ersätter för närvarande en verklig historieuppfattning inom breda kretsar av borgarklassen.

Arméns så kallade sönderfall fick sitt uttryck i soldaternas ohörsamhet mot sina överordnade och en vägran att betrakta detta krig som sitt. Det var just av dessa skäl som Kerenskij slungade orden ”upproriska slavar” i ansiktet på den uppvaknande armén. Om borgarklassen trodde att det räckte att sätta Gutjkov istället för Suchomlinov för att på nytt spanna armén framför imperialismens vagn, så trodde Kerenskij i sin kalkborgerliga ytlighet och självgodhet att det skulle räcka att avlägsna Gutjkov för att återigen göra armén till regeringens lydiga verktyg. Det var i sanning illusioner!

¹ *Faineants*: Franska för latmaskar, dagdrivare. – Ö. *anm*

Utifrån masspsykologins synvinkel är revolutionen ett sätt att tillämpa sunda förnuftet på ned-
 ärvda institutioner och traditioner. Alla de vedermödor, lidande och förnedring som kriget
 förde med sig för folket, och i synnerhet för armén, välsignades och godkändes av tsaren. Om
 nu tsaren hade avskaffats i Petrograd, vad hindrade då soldaterna från att kasta av sig det en-
 välde som utövades av officerarna som hade varit de mest nitiska och förnedrande före-
 trädarna för det tsaristiska systemet? Varför skulle inte soldaterna fråga sig vad det var för
 mening och mål med kriget, när den person som tidigare hade avgjort frågan om freden hade
 avsatts?

Arbeter- och soldatdeputerades sovjeter vädjade i ett manifest till Europas folk i början av
 april om att samlas för att kämpa för en demokratisk fred. Det var "Order nr 1" när det gällde
 världspolitiska frågor. När manifestet kom som ett svar på den brännande, oemotståndliga
 frågan: ska vi fortsätta kämpa, och i så fall för vad? – då försökte imperialisterna låtsas som
 om det var manifestet som hade fått soldaterna att tänka på denna fråga, och det trots att de
 hade väckts av revolutionens dån.

Miljukov förutsåg att revolutionen skulle väcka kritiska och självständiga strömningar inom
 armén, och följaktligen innebära ett hot mot krigets imperialistiska mål. Han hade därför varit
 öppet mot revolutionen i Fjärde duman. Och när Miljukov nu väser giftigt om "Ordern", om
 manifestet, och om den socialistiska konferensen i Zimmerwald, och säger att det var dessa
 ting som förgiftade armén, så är det åtminstone en medveten lögn från hans sida. Miljukov vet
 mycket väl att det viktigaste "giftet" inte döljs i någon av sovjetens "order", som i bästa fall är
 måttfulla, utan i själva revolutionen, som gav massorna ett tillfälle att uttrycka sitt lidande i
 protester, krav och öppna styrkemätningar.

Arméns inre omvandling och förändringen av soldatmassornas politiska inriktning bröt plöts-
 ligt fram som en våldsamt katastrof vid fronten. Grundorsaken till denna katastrof är motsätt-
 ningen mellan den imperialistiska politiken, som utnyttjade den provisoriska regeringen som
 sitt verktyg, och massornas längtan efter en omedelbar och "rättvis" fred. Det är bara ur
 revolutionen som det kan växa fram en ny disciplin och verklig entusiasm i armén, genom att
 revolutionen modigt löser sina inre problem och otvetydigt bekämpar sina yttre hinder. Om
 folket och armén skulle känna och vara övertygade om att revolutionen var deras revolution,
 att regeringen var deras regering, att den skulle göra precis allt för att försvara deras intressen
 mot utsugarna, att den inte hade några planer på förtryck eller erövringar, att den inte bugade
 inför de "allierade" finansierarna, att den öppet erbjöd länderna en omedelbar fred på en
 demokratisk grundval, under dessa omständigheter skulle de arbetande massorna och deras
 armé fyllas av en olöslig enhet. Och om den tyska revolutionen skulle komma och rädda oss i
 tid, så skulle den ryska armén kämpa mot Hohenzollern med samma entusiasm som de ryska
 arbetarna visade när de försvarade folkrörelsens framsteg mot kontrarevolutionens angrepp.

Imperialisterna fruktade denna utveckling som de fruktar döden, och de hade rätt. Små-
 bourgeoisins småsinta politik trodde inte mer på denna metod än den lilla butiksinnehavaren
 tror på möjligheten att expropria bankerna. Genom att förkasta alla "utopier", med andra ord
 politiken att vidareutveckla revolutionen, så fortsatte socialistrevolutionärerna och mensje-
 vikerna precis samma förödande dubbla politik som ledde till katastrofen.

Man sa, helt riktigt, till soldaterna att det var ett imperialistiskt krig från båda sidor, att den
 ryska regeringen var bunden till händer och fötter av ekonomiska, diplomatiska och militära
 överenskommelser, som stod i motsättning till alla länders intressen. Och sedan tillade de:
 "Men fortsatt tills vidare att strida på grundval av de gamla avtalen, hand i hand med våra
 tidigare allierade." Men soldaten som "tills vidare" går ut i strid möter döden. Soldaterna kan
 bara göra detta yttersta offer om de bärs fram av elden från en gemensam entusiasm, som bara
 går att uppnå under förutsättning att man fullständigt tror på det rättfärdiga i sin sak.

Revolutionen sopade undan de absurda idéerna om "helig kanonmat". Varken Kornilov eller Kaledin kan vända på historien förlopp och ens tillfälligt återupprätta bödlarnas disciplin, annat än med hjälp av ett fruktansvärt förtryck, liktydigt med en lång period av blodigt kaos. Armén kan bara återfå sin stridsduglighet med hjälp av nya mål, nya metoder och en ny organisation. Man måste dra alla slutsatser från revolutionen. Den tvetydiga, obeslutsamma politik som den provisoriska regeringen, med hjälp av socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, hade förberett för armén innehöll fröet till en säker katastrof. Armén hade beväpnats med vissa normer och hade fått möjlighet till öppen kritik. Då sattes det upp nya mål för armén, där man definitivt inte betonade den revolutionära kritiken. Och i namn av dessa mål krävde man att den utmattade, svältande och oskodda armén skulle göra övermänskliga ansträngningar. Går det att tvivla på resultatet, om vi dessutom kommer ihåg att vissa generaler i staben medvetet arbetade för ett ryskt nederlag?

Men den provisoriska regeringen berusade sig med svulstigheter och tomma ord. *Herrar ministrar* betraktade soldatmassorna, som befann sig i ett tillstånd av djup oro, som ett råmaterial som kunde förvandlas till vad som helst som behövdes för att försvara de imperialistiska intressen, som hade lamslagit vårt olycksaliga, förstörda land. Kerenskij bönföll, hotade, gick ner på knä, men gav inte soldaterna svar på ett enda av deras allvarliga problem. Efter att ha lurat sig själv med billigt prat, säkerställde han i förväg stöd från sovjetkongressen, där det härskade en trots sin "vaksamhet" högdragen småborgerlig demokrati, och således beordrade Kerenskij en offensiv. Det var bokstavligt talat den ryska kontra-revolutionens "Order nr 1".

17 juni talade vi internationalister öppet vid sovjetkongressen om den planerade offensiven. Utöver en grundläggande kritik, pekade vi på att en offensiv under arméns nuvarande tillstånd vore ett militärt äventyr, som hotade arméns själva existens. Det visade sig att vi bara hade sett alltför klart. Regeringen hade bortsett från allt, och inte förutsett någonting. Regeringspartierna, socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, hade slungat fördömanden mot oss istället för att använda våra förslag.

Eftersom bolsjevikerna hade förutsett katastrofen, så lades skulden för den naturligtvis på – bolsjevikerna. Bakom tragedin, som orsakades av okunnighet och bristande ansvar, dolde sig den allra värsta feghet. De som formar våra öden såg det som sin främsta plikt att hitta en syndabock att skylla på. De halvofficiella talen och artiklarna från dessa dagar kommer för alltid att stå som monument över mänsklig tarvlighet.

Under en tid kan förvisso jakten på bolsjevik förvirra frågan i folkets sinnen. Men den kan inte eliminera eller på något sätt minska betydelsen hos frågan om regeringens ansvar. Oavsett om bolsjevikerna är skyldiga eller ej, varför förutsåg inte regeringen någonting? Den verkar inte alls ha haft någon kunskap om den armé som den skickade ut i fält. Utan att för ett ögonblick överväga om armén kunde förstå en offensiv beordrade de armén att gå framåt. Och de som satt i ledningen för regeringen var inte bolsjevik. Oavsett vad bolsjevikerna har gjort, så ligger hela ansvaret för det tragiska äventyret med en offensiv på regeringen Kerenskij, Tseretelis och Tjernovs axlar. Detta ansvar blir ännu större av det faktum att varningsrösterna inte bara verkar ha kommit från internationalisternas läger. Den imperialistiska *Novoje Vremja*, som har nära band till den reaktionära generalstab, hade följande att berätta 5 augusti, angående förberedelserna av offensiven:

Eftersom den försiktige Alexejev inte ville kasta ut oförberedda styrkor i slakten, eftersom han inte ville riskera de redan uppnådda framgångarna för tveksamma resultat, så blev han entledigad. Illusionen om framgångar, längtan efter en snabb fred, som upprorsledarna i Petrograd hoppades påtvinga Tyskland, förde upp Brussilov till toppen på vågen, men sänkte honom snabbt när vågen bröt.

Dessa uttrycksfulla rader förklarar och bekräftar *Retjs* förvirrade anmärkningar vid tiden för Alexejevs avgång, hur en "djärv strateg" försvann och ersattes av en "kavallerist" som inte kände sådant som eftertanke. Genom att tvinga fram en offensiv hann kadeterna klara sig undan från förebråelser för kavalleripolitik eller strategi, och på detta sätt förberedde de sin uppseendeväckande avgång från regeringen 15 juli. Och de "socialistiska" ministrarna förklarade förtroligt viskande till den "revolutionära demokratin" öron att bytet av de militära ledarna, som i själva verket berodde på vågspelet med en offensiv, innebar att man bytte ut "monarkisten" Alexejev mot den "sanna demokraten" Brussilov. På så sätt görs historia.

Efter att ha "kastat ut oförberedda styrkor i slakten" – för att använda *Novoje Vremjas* ord – och drabbats av fruktansvärda konsekvenser, återstod bara att ge Dan, Lieber och resten av de patriotiska herrarna i uppgift att inleda systematiska förföljelser av bolsjevikerna. Detta är en portion av samma "kreativa arbete" för nationens försvar som är så väl anpassat till de tidigare nämnda "ledarnas" axlar. I sina ansträngningar att besegra de borgerliga bråkstakarna rasade Dan och Lieber mot "demagogerna" som sprider paroller om att publicera de hemliga fördragen, helt och hållet bryta med imperialisterna, etc bland de "okunniga soldatmassorna". "Det stämmer", bekräftade de borgerliga bråkstakarna, "men det gäller lika mycket Order nr 1 och aprilmanifestet, som ni på ett demagogiskt sätt spred bland de okunniga soldatmassorna." Och när Dan, Lieber och de andra stryker kallsvetten ur pannan och gör allt för att påminna sig de mest grundläggande revolutionära principerna för att försvara sina ungdomssynder, så upptäcker de med fasa att de bara behöver upprepa våra ord. Och det är en ödesdiger detalj: ty våra paroller återspeglar bara inflytandet från revolutionens utveckling, under vars förlopp Order nr 1 och sovjeternas manifest är den första milstolpen.

Men det vid en första anblick mest anmärkningsvärda i hela denna affär är, att trots offensivens fruktansvärda resultat så fortsätter de "socialistiska" ministrarna att räkna den till sin fördel, och i samtalen med borgarklassen pekar de på offensiven som sitt största patriotiska bidrag.

"Jag frågar er", ropade Tsereteli vid Moskvakonferensen, "vem hade haft lättast att flytta fram det revolutionära Rysslands styrkor – krigsminister Gutjkov eller krigsminister Kerenskij?" (*Rop, "Bravo!", och applåder.*)

Alltså skryter Tsereteli öppet med att Kerenskij genomför det arbete som Gutjkov skulle ha utfört, men som, eftersom han inte hade den "revolutionära" demokratin anseende att utnyttja, blev alltför mycket för honom. Och trots den katastrof som offensiven ledde till erkänner borgarklassen gladeligen Kerenskij's tjänster:

"Vi känner till och ska minnas", förkunnade kadeten Nabokov under Moskvakonferensen, "att det stora utbrottet av entusiasm i den ryska armén för två månader sedan, som under dessa fruktansvärda dagar lade en ny hjältemodig sida till vår historia, inspirerades av den man som nu står i ledningen för den provisoriska regeringen. Historien kommer aldrig att glömma hans tjänst vid detta tillfälle."

Det står följaktligen helt klart, att den "hjaltemodiga sida" som offensiven 1 juli skulle vara, inte har något som helst samband med nationens försvar, eftersom offensiven har lett till att Rysslands militära effektivitet helt enkelt blivit sämre. Om borgarklassen ändå talar uppskattande om offensiven, så är det av den enkla anledningen att det svåra slag som drabbade armén som ett resultat av Kerenskij's politik resulterade i gynnsamma förhållanden för att sprida panik och för de kontrarevolutionära planerna. Den socialistrevolutionära och mensjevikiska demokratin hade utnyttjat hela sin makt för att tvinga fram en offensiv. Och denna offensiv raderade fullständigt ut den motsättningsfyllda och konkursmässiga regim, som de kälkborgerliga ledarna hade använt hela sin inskränkta uppfinningsförmåga för att stöda.

Både offensiven och fredsfrågan betraktas av borgarklassen och generalerna utifrån inrikespolitisk synvinkel, det vill säga för att gynna kontrarevolutionen. Vid Moskvakonferensen uttrycktes det allra klarast av general Kornilov. ”För närvarande går det inte att uppnå fred”, sa han, ”om bara av den orsaken att vi inte befinner oss i en position där vi kan demobilisera. Först av allt måste vi öka officerarnas prestige.” Det fanns alltför många personer i armén som hade beväpnats av regeringen, och som riktade alltför radikala krav till regeringen. Bara genom att fortsätta kriget, oavsett chansen till framgång, skulle man få möjlighet att ”öka officerarnas prestige”, återta kontrollen över de militära massorna, och garantera en demobilisering som inte skulle göra det möjligt för soldaterna att hota egendomens och den imperialistiska regeringens stöttepelare. Om det skulle krävas en separat fred för att uppnå detta mål, så skulle borgarklassen sluta en sådan fred, utan att blinka.

Från och med 1 juli tar kontrarevolutionen stora kliv framåt med mycket stort självförtroende. Och den kommer inte att stanna förrän den får en kraftig smäll mitt i solar plexus.

IV. Vad härnäst?

Det finns knappast något utrymme för tvivel om att den nuvarande regeringen, som är den osäkra och illvilliga oförmågan personifierad, inte kommer att klara angreppen från Moskva och kommer att drabbas av nya förändringar. Det är inte förgäves som general Kornilov förklarar att vi inte behöver frukta en ny kris för makten. Det för närvarande snabbaste sättet att övervinna en sådan kris är med hjälp av en högersväng. Huruvida Kerenskij under dessa omständigheter kommer att bli ännu mer självständig från demokratins kontroll, som kommer att ersättas av imperialistklickarnas mer reella ”osynliga regering”, huruvida den nya regeringen kommer stå i något bestämt förhållande till de besuttna klasserna generalstab, som utan tvekan kommer att skapas av Moskvakonferensen, vilken andel de ”socialistiska” bonapartisterna kommer att få i den nya koalitionsregeringen – alla dessa frågor är av sekundär betydelse. Men även om borgarklassens angrepp skulle avvärjas och Moskvakonferensen skulle utmynda i att kadeterna återigen lämnar regeringen, så skulle den ”revolutionära demokratins” anspråk på makten på intet vis vara detsamma som en verkligt revolutionärt-demokratisk makt. De officiella sovjetledarna är bundna till händer och fötter av sina åtaganden gentemot arbetarna och reservtrupperna, och skulle bli tvungna att fortsätta sitt dubbelspel och sin opportunistiska politik. Genom att lämna regeringen överlämnade Konovalov bara sitt uppdrag till Skobelev. Även utan kadeter skulle Kerenskij-Tseretelis kabinett fortsätta att genomföra ett halvt kadetprogram. Kadeternas försvinnande är en droppe i havet: det krävs nytt blod och nya metoder.

Hursomhelst sätter Moskvakonferensen punkt för och sammanfattar hela den fas i revolutionen där den ledande rollen spelades av socialistrevolutionärernas och mensjevikernas taktik att samarbeta med borgarklassen, ett samarbete som grundades på ett förkastande av revolutionens självständiga mål, på att underordna dem under tanken på en koalition med revolutionens fiender.

Den ryska revolutionen är ett direkt resultat av kriget. Kriget skapade den nödvändiga landsomfattande organisation som krävdes för den, armén. Vid tiden för revolutionen hade befolkningens majoritet, bönderna, tvingats in i en organisation. De soldatdeputerades sovjeterna uppmanade armén att skicka politiska representanter, varvid bondemassorna automatiskt skickade intellektuella halvliberaler till sovjeterna. Dessa personer översatte därefter sovjeternas obegränsade förhoppningar och strävanden till de mest föraktliga spetsfundigheter och opportunistiska hårklyverier. Den småborgerliga intelligentsian, som på alla sätt är helt beroende av storbourgeoisin, fick ledningen över bönderna. Soldatböndernas företrädare fick en klar majoritet över arbetarnas representanter i sovjeterna. Petrograds proletära förtrupp kallades för okunniga massor. Revolutionen blommade i mars ut i form av ”lantliga” socialist-

revolutionära och mensjevikiska intellektuella som lutade sig på bönderna. Med hjälp av dubbla och tredubbla val reste sig på denna grund den centrala exekutivkommittén. Petrogradsovjeten, som under den inledande perioden fullgjorde landsomfattande funktioner, stod ända från början under direkt inflytande från de revolutionära massorna. Den centrala exekutivkommittén uppehöll sig tvärtom i den revolutionära byråkratins höjder, avskild från Petrograds arbetare och soldater och fientligt inställd till dem.

Det räcker att påminna sig att exekutivkommittén ansåg det nödvändigt att inkalla trupper från fronten för att slå ned demonstrationerna i Petrograd, som när truppen anlände faktiskt hade upplösts av demonstranterna själva. De kälkborgerliga ledarna begick politiskt självmord när de bara kunde se kaos, anarki och kravaller i revolutionens – utifrån hur det stod till i nationen – naturliga benägenhet att rusta sig med en maktapparat. När Tsereteli, Dan och Tjernov avväpnade Petrograds arbetare och soldater, så avväpnade de revolutionens förtrupp och orsakade ohjälplig skada på sin egen exekutivkommittés inflytande.

Inför kontrarevolutionens nuvarande intrång talar dessa politiker om att återupprätta sovjeternas auktoritet och betydelse. Deras aktuella slagord är svammel om att organisera massorna runt sovjeterna. Men detta tomma sätt att ställa frågan är djupt reaktionärt. Genom att skenbart uppmana till organisering försöker de undvika frågan om kampens politiska mål och metoder. Att organisera massorna i namn av att ”öka sovjeternas auktoritet” är ett hopplöst och meningslöst åtagande. Massorna trodde på sovjeterna, följde dem och höjde dem till enorma höjder. Till resultat fick de se hur sovjeterna underkastade sig massornas värsta fiender. Det vore barnsligt att tro att massorna en andra gång kunde eller skulle vilja upprepa ett historiskt experiment som redan blivit avfärdat. För att inte massorna, som har tappat tilltron till demokratins nuvarande dominerande roll, inte också ska tappa tron på revolutionen själv, så måste de få en kritisk bedömning av allt det politiska arbete som revolutionen hittills har genomfört. Och det innebär att skoningslöst fördöma de socialistrevolutionära och mensjevikiska ledarnas hela arbete.

Vi ska säga till massorna: de lägger skulden på bolsjevikerna, men hur kommer det sig att de inte hade kraft nog att bekämpa bolsjevikerna? De hade inte bara majoriteten i sovjeterna, utan också regeringens hela auktoritet, och ändå lyckades de bli besegrade av en ”sammanvärjning” från vad de kallar ett obetydligt gäng bolsjevik.

Efter händelserna 16-18 juli blev socialistrevolutionärerna och mensjevikerna allt svagare i Petrograd, medan bolsjevikerna blev allt starkare. Samma sak ägde rum i Moskva. Det visar helt klart att bolsjevismens politik uttrycker revolutionens verkliga krav allteftersom den går framåt, medan den socialistrevolutionära och mensjevikiska ”majoriteten” bara upprepar massornas hjälplöshet och efterblivenhet från igår. Men idag räcker det inte bara att stå stilla: därför måste stillaståndet förstärkas med ett våldsamt förtryck. Dessa personer kämpar mot revolutionens inneboende logik, och befinner sig därför i samma läger som revolutionens klassmedvetna fiender. Av just detta skäl är det vår plikt att minska förtroendet för dem i namn av revolutionen som är vår morgondag.

Det tydligaste tecknet på hur tomt slagordet ”stärka sovjeterna” är, syns i de ömsesidiga förhållandena mellan den centrala exekutivkommittén och Petrogradsovjeten. Eftersom Petrogradsovjeten fick sitt stöd från arbetarklassens främsta led och de soldater som anslöt sig till dem, och mer och mer beslutsamt närmade sig den revolutionära socialismens ståndpunkter, så undergrävde den centrala exekutivkommittén systematiskt dess auktoritet och betydelse. Den sammankallades inte på flera månader. De tog faktiskt från den sitt organ, *Izvestija*. I dess spalter kan man inte längre hitta några som helst uttryck för Petrogradproletariatets tankar och liv. När den rasande borgarpressen förtalar och skändar Petrogradproletariatets ledare så hör eller ser *Izvestija* ingenting. Vad kan under dessa omständigheter

parollen om att ”stärka sovjeterna” egentligen betyda? Det finns bara ett svar på det: att stärka Petrogradsovjeten gentemot den centrala exekutivkommittén, som har byråkratiserats och vars medlemskap är oförändrat. Vi måste se till att Petrogradsovjetens organisation, försvar och politiska funktion förblir fullständigt oberoende.

Detta är den allra viktigaste frågan, och att lösa den står högst på dagordningen. Petrogradsovjeten måste bli centrum för en ny revolutionär mobilisering av arbetar-, soldat- och bondemassorna – i en ny kamp om makten. Vi måste av all kraft stödja initiativet från arbetarnas fabrikskommittéers konferens att sammankalla en allrysk arbetardeputerades kongress. För att proletariatet ska kunna erövra de utfattiga soldat- och bondemassorna måste dess politik beslutsamt och obevekligt gå mot den centrala exekutivkommitténs taktik. Det ovanstående visar helt klart hur kraftlöst reaktionär och utopisk *Novaja Zjizns* idé om ett förbund mellan oss och mensjevikerna är. Ett sådant förbund kan bara uppnås om proletariatet som klass skulle omorganisera sin centrala organisation i landsomfattande skala. Vi kan inte förutse historiens alla svängningar, Som politiskt parti kan vi inte hållas ansvariga för historiens utveckling. Men vi är desto mer ansvariga inför vår klass, att få den att kunna genomföra sitt uppdrag under historiens alla svängar – det är vår grundläggande politiska plikt.

Tillsammans med ”räddnings”-regeringen gör de härskande klasserna allt i sin makt för att uppmärksamma inte bara arbetarna utan också armén och landsbygden på revolutionens politiska problem, och det i så intensiv form som möjligt. Socialistrevolutionärerna och mensjevikerna har gjort, och gör fortfarande, allt de kan för att visa så stor del som möjligt av landets arbetande befolkning att deras taktik är helt konkursmässig. Det åligger nu vårt parti, dess energi, omsorger och envishet, att dra de oundvikliga slutsatserna från den nuvarande situationen, att i spetsen för de utblottade och utmattade massorna föra en beslutsam kamp för deras revolutionära diktatur.

V. Den ryska revolutionens karaktär

De liberala, socialistrevolutionära och mensjevikiska skribenterna och politikerna grubblar en hel del över frågan om den ryska revolutionens sociologiska betydelse. Är det en borgerlig revolution eller någon annan sorts revolution? Vid en första anblick kan detta akademiska teoretiserande verka något förbryllande. Liberalerna har inget att vinna på att avslöja klassintressena bakom ”sin” revolution. Och vad gäller de småborgerliga ”socialisterna” så använder de i allmänhet inte teoretiska analyser i sin politiska verksamhet, utan snarare ”sunt förnuft”, som bara är ett annat namn på slätstrukenhet och brist på principer. Faktum är att Miljukov-Dans uppfattning om den ryska revolutionens borgerliga karaktär, som fick sin inspiration av Plechanov, inte innehåller ett enda korn teori. Varken *Jedinstvo*, *Rjetj*, *Djen* eller *Rabotjaja Gazeta* anstränger sig att förklara vad de menar med en borgerlig revolution. Syftet med deras manövrar är rent praktiskt: att visa att den borgerliga revolutionen har ”rätt” att ta makten. Även om sovjeterna utgör den politiskt skolade befolkningens majoritet, även om de kapitalistiska partierna fullständigt sopades undan i alla demokratiska val, både i städerna och på landsbygden – så är det ”så länge vår revolution är borgerlig” nödvändigt att bevara borgarklassens privilegier, och tilldela den en roll i regeringen som den på intet vis är berättigad till utifrån hur de politiska grupperna formerar sig i landet. Om vi skulle agera i enlighet med den demokratiska parlamentarismens principer är det uppenbart att makten tillhör socialistrevolutionärerna, antingen ensamma eller i allians med mensjevikerna. Men eftersom ”vår revolution är en borgerlig revolution” så avskaffas demokratins principer, och de personer som företräder folkets överväldigande majoritet får fem platser i regeringen, medan företrädarna för en obetydlig minoritet får dubbelt så många. Åt helvete med demokratin! Länge leve Plechanovs sociologi!

”Jag antar att ni skulle vilja ha en borgerlig revolution utan borgarklassen?”, frågar Plechanov då listigt, och hänvisar till dialektiken och Engels.

”Just det!”, inskjuter Miljukov. ”Vi kadeter är beredda att avsäga oss makten, som folket uppenbarligen inte vill ge oss. Men vi kan inte fly undan inför vetenskapen.” Och hänvisar till Plechanovs ”marxism” som sin källa.

Eftersom vår revolution är en borgerlig revolution, förklarar Plechanov, Dan och Potresov, så måste vi få till stånd en politisk koalition mellan de arbetande och utsugarna. Och i ljuset från denna sociologi avslöjas Bublikovs och Tseretelis pajasaktiga handslag i sin fulla historiska innebörd.

Problemet är bara att samma borgerliga karaktär på revolutionen som nu tas som intäkt för koalitionen mellan socialisterna och kapitalisterna, under flera år har använts av samma mensjeviker för att dra rakt motsatta slutsatser.

Eftersom regeringsmakten under en borgerlig revolution, brukade de säga, inte kan ha någon annan funktion än att säkra borgarklassens dominans, så är det uppenbart att socialismen inte kan ha något med den att göra. Dess plats är inte i regeringen utan i oppositionen. Plechanov ansåg att socialister under inga som helst omständigheter kunde delta i en borgerlig regering, och han angrep Kautsky våldsamt för hans resolution som medgav en del undantag i detta avseende. ”*Tempora legesque mutantur*”¹ uttryckte den gamla regimens herrar det. Och det verkar också vara fallet med Plechanovs sociologiska ”lagar”.

Oavsett hur motsägelsefulla mensjevikernas och deras ledare Plechanovs uppfattningar än kan vara, om man jämför deras uttalanden före revolutionen med deras uttalanden av idag, så domineras båda av en tanke, nämligen att man inte kan genomföra en borgerlig revolution ”utan borgarklassen”. Vid första påseende kan denna tanke verka självklar. Men den är bara idiotisk.

Mänsklighetens historia började inte med Moskvakonferensen. Det har funnits revolutioner tidigare. I slutet av 1700-talet ägde det rum en revolution i Frankrike, som inte utan anledning kallas den ”stora revolutionen”. Det var en borgerlig revolution. Under ett av sina skeden föll makten i händerna på jakobinerna, som stöddes av ”*sanskulotterna*”, eller stadsbefolkningens halvproletära arbetare. De satte upp en prydlig rektangel i form av giljotinen mellan sig och girondisterna, borgarklassens liberala parti, den tidens kadeter. Det var först jakobinernas diktatur som gav den franska revolutionen sin nuvarande betydelse, som gjorde den till ”en stor revolution”. Och ändå kom inte denna diktatur bara till stånd utan borgarklassen, utan också mot dess motstånd. Robespierre, som inte hade haft tillfälle att bekanta sig med Plechanovs teorier, vände upp och ner på sociologins lagar, och istället för att skaka hand med girondisterna, så högg han huvudet av dem. Det var grymt, det går inte att förneka. Men denna grymhet hindrade inte den franska revolutionen från att bli stor, inom ramen för sin borgerliga karaktär. Marx, i vars namn så många försyndelser nu begås i vårt land, sa att ”hela den franska terrorn var bara underklassens ansträngningar att undanröja bourgeoisie's fiender.” Och eftersom samma borgarklass var mycket rädd för underklassens metoder att undanröja folkets fiender, så berövade jakobinerna inte bara borgarklassen makten, utan dessutom tillämpade de en regim av blod och järn mot borgarklassen, närhelst den försökte stoppa eller ”mildra” jakobinernas arbete. Uppenbarligen genomförde alltså jakobinerna en borgerlig revolution utan borgarklassen.

Med syfte på den engelska revolutionen 1648 skrev Engels: ”För att borgerskapet blott skulle skörda om också bara de frukter av segern, som vid den tidpunkten var mogna, var det nöd-

¹ *Tempora legesque mutantur*: Latin för ”Tider och lagar förändrar sig.” – Ö. *anm*

vändigt, att revolutionen fördes långt ut över målet – alldeles som 1793 i Frankrike och 1848 i Tyskland. Detta tycks faktiskt vara en av det borgerliga samhällets utvecklingslagar.” Vi märker att Engels lag står i direkt motsättning till Plechanovs påhittiga modell, som mensjevikerna har accepterat och upprepat som marxism.

Det går naturligtvis att invända att jakobinerna själva var en borgarklass, en småborgarklass. Det är alldeles sant. Men är det inte också fallet med den så kallade ”revolutionära demokrati” som socialistrevolutionärerna och mensjevikerna leder? Under valen i städerna och på landsbygden fanns det inget parti mellan å ena sidan kadeterna, de större och mindre besuttna klassernas parti, och socialistrevolutionärerna å den andra. Med matematisk säkerhet följer av detta att småbourgeoisin måste ha funnit sina politiska företrädare inom socialistrevolutionärernas led. Mensjevikerna, vars politik inte skiljer sig ett dyft från socialistrevolutionärernas politik, återspeglar samma klassintressen. Det ligger ingen motsättning i att de också stöds av en del av de mer efterblivna eller konservativt privilegierade arbetarna. Varför kunde inte socialistrevolutionärerna ta makten? I vilken mening och varför tvingade den ryska revolutionens ”borgerliga” karaktär (om vi antar att den är det) socialistrevolutionärerna och mensjevikerna att ersätta jakobinernas tarvliga metoder med gentlemannaöverenskommelser med den kontrarevolutionära borgarklassen? Det står helt klart att förklaringen inte ska sökas i vår revolutions ”borgerliga” karaktär, utan i vår småborgerliga demokratis bedrövliga karaktär. Istället för att använda makten i sina händer för att förverkliga historiens viktigaste krav, så överlämnade vår svekfulla demokrati vördnadsfullt den verkliga makten till den kontrarevolutionära, militär-imperialistiska klicken. Vid Moskvakonferensen skröt Tsereteli till och med om hur sovjeterna inte hade av sagt sig makten efter påtryckningar, inte efter en modig kamp och nederlag, utan frivilligt, som ett bevis på politisk ”själutplåning”. Den sorts saktmod som kalven uppvisar när den böjer nacken inför slaktarens kniv kommer inte att erövra några nya världar.

Skillnaden mellan Konventets terrorister och de personer som kapitulerade i Moskva är samma skillnad som mellan tigrar och kalvar – en skillnad i mod. Men denna skillnad är inte grundläggande. Den döljer bara en avgörande skillnad hos demokratin personligheter. Jakobinerna hade sin grund bland klasser med inga eller små egendomar, inklusive de spår av proletariat som existerade redan då. I vårt fall har industriarbetarklassen lösgjort sig från den vagt definierade demokratin och intagit en ställning i historien där den har ett absolut avgörande inflytande. Den småborgerliga demokratin förlorade sina mest värdefulla revolutionära kvalitéer i samma utsträckning som dessa kvalitéer utvecklades av proletariatet, som blev för stort för småbourgeoisins förmynderi. Detta fenomen beror i sin tur på den ojämförligt mycket högre utvecklingsnivå som kapitalismen har nått i Ryssland jämfört med Frankrike i slutet av 1700-talet. Det ryska proletariats revolutionära makt kan på intet vis bedömas utifrån deras antal, utan grundas på dess enorma produktiva styrka, som är allra tydligast i krigstider. Hotet om en järnvägsstrejk påminner oss idag om hur hela landet är beroende av proletariats samlade arbete. Under revolutionens allra första dagar hamnade det småborgerliga bondepartiet i en korseld från å ena sidan de imperialistiska klassernas mäktiga grupper, och å den andra det revolutionärt internationalistiska proletariatet. Under sina försök att utöva ett eget inflytande över arbetarna, idisslade småbourgeoisin ständigt om sitt ”statsmannaskap”, sin ”patriotism”, och hamnade sålunda i ett slaviskt beroende av det kontrarevolutionära kapitalets grupper. Samtidigt förlorade de alla möjligheter att avskaffa något av det gamla barbari som inneslöt de delar av befolkningen som fortfarande var anhängare till dem. Socialistrevolutionärernas och mensjevikernas kamp om inflytandet över proletariatet antog alltmer formen av det proletära partiets kamp för ledningen över de halvproletära massorna i staden och på landsbygden. I och med att socialistrevolutionärerna och mensjevikerna ”frivilligt” överlämnade makten till de borgerliga klickarna, så tvingades de

definitivt överlämna det revolutionära uppdraget till proletariats parti. Detta ensamt räcker för att visa, att försöket att avgöra grundläggande taktiska frågor genom att bara hänvisa till vår revolutions "borgerliga" karaktär, enbart kan förvirra de efterblivna arbetarna och lura bönderna.

Redan under den franska revolutionen 1848 gjorde proletariatet heroiska försök till självständiga aktioner. Men ännu så länge hade det varken en klar revolutionär teori eller någon mäktig klassorganisation. Dess betydelse inom produktionen var oändligt mycket mindre än det ryska proletariatets nuvarande ekonomiska roll. 1848 hade det dessutom redan skett en annan stor revolution som hade löst jordbruksfrågan på sitt eget sätt. Och det visade sig i proletariatets oerhörda isolering från bondemassorna, speciellt i Paris. I detta avseende är vår situation enormt mycket mer gynnsam. Jordbrukshypoteken, alla möjliga sorters hindrande plikter, förtryck, och kyrkans giriga utsugning är frågor som revolutionen inte kan undvika, och de kräver modiga och kompromisslösa åtgärder. Vårt partis "isolering" från socialistrevolutionärerna och mensjevikererna, även en extrem isolering, till och med med hjälp av enkelrum, skulle på intet sätt vara detsamma som proletariatets isolering från de förtryckta bönderna och stadsmassorna. Tvärtom, det revolutionära proletariatets hårda opposition mot sovjeternas nuvarande ledare kan bara leda till en hälsosam uppskiktning bland bonde- miljonerna, lösgöra de utfattiga bönderna från de mäktiga socialistrevolutionära böndernas förrädiska inflytande, och förvandla det socialistiska proletariatet till en verklig ledare för folkets, "underklassens" revolution.

Och slutligen säger tomma hänvisningar till den ryska revolutionens borgerliga karaktär absolut ingenting om dess internationella omgivning. Och det är en avgörande faktor. Den stora jakobinska revolutionen stod inför ett utvecklade, feodalt, monarkistiskt Europa. Den jakobinska regimen föll och efterträddes av en bonapartistisk regim, som med övermänskliga ansträngningar tvingades försvara sig mot de förenade medeltida krafterna. Den ryska revolutionen står tvärtom inför ett Europa som ligger långt framför den, och har uppnått en allra högsta kapitalistiska utveckling. Den nuvarande slakten visar att Europa har nått en kapitalistisk mättnad, att det inte längre kan leva och växa på grundval av ett privat ägande av produktionsmedlen. Detta blodiga och förödande kaos är de tysta och mörka produktivkrafternas våldsamma uppror, det är järnets och stålets revolt mot profitens makt, mot löneslaveriet, mot de mänskliga förhållandenas bedrövliga återvändsgränd. Omgiven av de krigets flammor som den själv har skapat skriker kapitalismens kanoner till mänskligheten: "Antingen besegrar ni mig, eller så kommer jag att begrava er alla när jag faller!"

Det förgångnas utveckling, de tusentals åren av mänsklig historia, klasskamp, kulturell utveckling, koncentreras nu i den enda frågan om den proletära revolutionen. Det finns inget annat svar och ingen annan utväg. Och däri ligger den ryska revolutionens oerhörda styrka. Det är inte en "nationell", borgerlig revolution. Var och en som betraktar den på det sättet lever kvar i hallucinationerna från 1700- och 1880-talen. Vårt fosterland befinner sig i 1900-talet. Den ryska revolutionens vidare öden beror direkt på krigets förlopp och dess utgång, det vill säga på utvecklingen av klassmotsättningarna i Europa, som det imperialistiska kriget ger en katastrofal karaktär.

Kerenskij och Kornilov började använda de tävlande enväldshärskarnas språk alltför tidigt. Skottland visade sina tänder alltför snabbt. Överlöparen Tsereteli grep alltför tidigt tag i kontrarevolutionens föraktfullt utsträckta finger. Ännu så länge har revolutionen bara sagt första ordet. Den har fortfarande enorma reserver i Västeuropa. Istället för de reaktionära ledarnas handslag med de värdelösa småborgarna kommer vi att få se det ryska proletariatets mäktiga omfattning med Europas proletariat.

VI. Internationell taktik

Under den ryska revolutionen har de politiska och klassgrupperingarna framträtt med osedvanlig klarhet, men den förvirring som råder på ideologins område är lika makalös. Den ryska historiska utvecklingens försenade karaktär lät den småborgerliga intelligentsian pryda sig med den allra ljuvligaste socialistiska teorins påfågelsfjädrar. Ändå kan dessa fjädrar inte fylla något annat syfte än att dölja deras platta nakenhet. Det faktum att socialistrevolutionärerna och mensjevnikerna inte grep makten i början av mars, eller 16 maj, eller 16 juli, har inget med vår revolutions "borgerliga" karaktär att göra, och att det är omöjligt att göra den "utan borgarklassen". Det beror på att de småborgerliga "socialisterna" är fullständigt intrasslade i imperialismens nät, och inte är förmögna att genomföra en tiondel av det arbete som jakobinerna lyckades med för ett och ett kvarts sekel sedan. Pladdrande om revolutionens och landets försvar kommer de ändå att ge upp ställning efter ställning till den borgerliga reaktionen. Kampen om makten blir därför först och främst en fråga för arbetarklassen, och vi ska på samma gång upptäcka hur revolutionen helt och hållet kastar av sig sin "nationella" och borgerliga skrud.

Antingen kommer vi att få se ett enormt steg bakåt, i riktning mot en stark imperialistisk regim, som mest troligt kulminerar i en monarki. Sovjeterna, jordkommittéerna, arméns organisationer, liksom mycket annat kommer att falla sönder, och Kerenskij och Tsereteli kommer att kasseras. Eller så kommer proletariatet, som drar de halvproletära massorna bakom sig och föser undan gårdagens ledare (även i detta fall kasseras Kerenskij och Tsereteli), att upprätta en arbetardemokratisk regim. Proletariatets fortsatta framgångar kommer då först och främst att bero på den europeiska, framförallt tyska revolutionen.

I våra ögon är internationalismen ingen abstrakt uppfattning, som bara existerar för att ständigt och jämt förrådas (som den är för Tsereteli och Tjernov), utan en omedelbart förhärskande, djupt praktisk princip. Utan en europeisk revolution kan vi inte få till stånd bestående, avgörande framgångar. Vi kan alltså inte köpa oss delvisa framgångar till priset av tillvägagångssätt och förbund som lägger hinder i vägen för den europeiska proletära rörelsen. Just av detta skäl är en kompromisslös opposition mot socialpatrioterna ett villkor *sine qua non*¹ för allt vårt politiska arbete.

"Internationella kamrater!", ropade en av talarna vid den allryska sovjetkongressen, "skjut upp er sociala revolution ytterligare femtio år!" Vi behöver inte nämna att detta välmentat råd hälsades med självbelättna applåder från socialistrevolutionärerna och mensjevnikerna.

Det är just på denna punkt, i frågan om förhållandet till den sociala revolutionen, som skillnaden mellan den opportunistiska småborgerliga utopismens olika former å ena sidan, och den proletära socialismen å den andra, blir som allra viktigast. Det finns många "internationalister" som förklarar Internationalens kris som ett tillfälligt chauvinistiskt rus på grund av kriget. De tror att de tidigare förhållandena förr eller senare kommer att återställas, och att de gamla politiska partierna än en gång kommer att slå in på klasskampens gamla väg, som de hoppas att de bara tillfälligt har förlorat ur sikte. Barnsliga och småaktiga förhoppningar! Kriget är ingen yttre katastrof, som rubbar det kapitalistiska samhällets jämvikt mot de växande produktivkrafternas uppror, mot nationsgränsernas och privategendomens begränsningar. Antingen kommer vi att se fortsatta omvälvningar av produktivkrafterna i form av återkommande imperialistiska krig, eller så får vi se en socialistisk organisering av produktionen: det är den fråga historien ställer oss inför.

På samma sätt är inte Internationalens kris ett yttre, ovidkommande fenomen.

¹ *Sine qua non*: Latin för "oundgängligt villkor". – Ö. *anm*

De socialistiska partierna i Europa bildades under en period av relativ kapitalistisk jämvikt och då proletariatet hade anpassat sig reformistiskt till den nationella parlamentarismen och den nationella marknaden. ”Å andra sidan”, skrev Engels 1877, ”finns en viss småborgerlig socialism förespråkare inom själva det socialdemokratiska partiet, ända in i riksdagsgruppen. Närmare bestämt yttrar sig denna så, att man visserligen erkänner berättigandet av den moderna socialismens grundläggande åsikter och kravet på att alla produktionsmedel förvandlas till samhällsägande egendom, men förklarar förverkligandet därav vara möjligt först i en avlägsen, praktiskt taget oöverskådlig framtid.” Eftersom denna ”fredliga” period blev så utdragen, blev den småborgerliga socialismen faktiskt dominerande i proletariatets gamla organisationer. Så fort detta fredliga ansamlade av motsättningar lämnade plats för den oerhörda imperialistiska syndafloden, antog den småborgerliga socialismens begränsningar och bankrutt ytterst motbjudande former. Varken de gamla nationella regeringarna, eller de byråkratiserade socialistpartier som hade vuxit upp med dem, visade sig vara vuxna de krav som den fortsatta utvecklingen ställde. Och allt det kunde mer eller mindre ha förutsetts.

De europeiska socialistpartierna, särskilt det största av dem, det tyska socialdemokratiska partiet, har utvecklat sin konservatism i samma takt som de stora massorna har omfattat socialismen och ju mera dessa massor har organiserats och disciplinerats. *Som en konsekvens av detta, kan socialdemokratin, som är en organisation som förkroppsligar proletariatets politiska erfarenhet, i ett visst ögonblick bli ett direkt hinder för en öppen konflikt mellan arbetarna och den borgerliga reaktionen.* Med andra ord: de proletära partiernas propagandistisk-socialistiska konservatism kan i ett visst ögonblick hålla tillbaka proletariatets direkta kamp för makten.

Men även om de revolutionära marxisterna inte betraktade Andra internationalens partier som fetischer, kunde ingen förutse att ödeläggelsen av dessa jättelika organisationer skulle bli så grym och katastrofal.

Nya tider kräver nya organisationer. Under detta elddop skapas revolutionära partier överallt. De många ideologiska och politiska ättlingarna till Andra internationalen verkar inte ha varit förgäves. Men de genomgår en inre rening: hela generationer av ”realistiska” kälkborgare kastas åt sidan, och marxismens revolutionära strömningar visar sig för första gången i hela sin politiska betydelse.

I de enskilda länderna består uppgiften inte så mycket av att stöda en organisation som har överlevt sig själv, utan om att föra samman proletariatets verkligt aggressivt revolutionära delar, som i kampen mot imperialismen redan har samlas i de främsta leden. På det internationella planet är inte uppgiften att förena och ”försona” regeringssocialisterna vid diplomatiska konferenser (som i Stockholm!) utan att säkra en allians mellan de revolutionära socialisterna i alla länder och föra en gemensam handlingslinje under den sociala revolutionen i varje land.

De revolutionära internationalister som för närvarande står i ledningen för arbetarklassen i Europa utgör förvisso en obetydlig minoritet. Men vi ryssar borde vara de sista att skrämmas av dessa sakernas tillstånd. Vi vet hur snabbt minoriteten kan bli majoritet i en revolutionär situation. Så fort arbetarklassens ökande förbittring till sist bryter igenom regeringsdisciplinens skal, så kommer Liebknecht, Luxemburg, Mehring och deras anhängare att omedelbart få en ledande ställning i ledningen för den tyska arbetarklassen. Bara en samhällsomvälvande politik kan rättfärdiga en splittring[?] av organisationen, men gör samtidigt en sådan splittring[?] oundviklig.

De mensjevikiska internationalisterna, de som tycker som kamrat Martov, förnekar till skillnad från oss att de politiska uppgifterna har en samhällsomvälvande karaktär. I sin plattform förkunnar de att Ryssland inte är redo för socialismen, och att vår uppgift är begränsad till att skapa en demokratiskt borgerlig republik. Hela denna inställning grundas på

ett totalt förnekande av proletarietets internationella problem. Om Ryssland vore ensamt i världen, så skulle Martovs resonemang stämma. Men vi håller på att genomföra en världsrevolution, i kamp mot världsimperialismen, med världsproletariatets, inklusive det ryska proletarietets, uppgifter. Istället för att förklara för de ryska arbetarna att Rysslands öde för närvarande är oupplösligt knutet till Europas öde, att det europeiska proletarietets framgångar kommer att säkra ett snabbare förverkligande av det socialistiska samhället, att å andra sidan ett nederlag för det europeiska proletariatet kommer att kasta oss tillbaka till en imperialistisk diktatur och monarki, och till sist en ställning som en ren koloni till England och USA, istället för att underordna hela vår taktik under det europeiska proletarietets övergripande mål och syften, så betraktar kamrat Martov den ryska revolutionen ur en inskränkt nationalistisk ståndpunkt, och begränsar revolutionens uppgift till att skapa en borgerligt demokratisk republik. Detta sätt att ställa frågan är i grunden felaktigt, ty över det svävar den inskränkta nationalismens förbannelse, som ledde till Andra internationalens fall.

Genom att i praktiken inskränka sig till en nationell inställning, så hamnar kamrat Martov med säkerhet i samma läger som socialpatrioterna. Tillsammans med Dan och Tsereteli hoppas han kunna klara av nationalismens ”smitta” oskadd, eftersom den kommer att försvinna när kriget upphör. Och då tänker han tillsammans med dem återvända till klasskampens ”vanliga” kanaler. Martov är inte bara knuten till socialpatrioterna på grund av tomma partitraditioner, utan också genom deras djupt opportunistiska inställning till den sociala revolutionen. De betraktar den som ett avlägset mål som inte påverkar hur vi formulerar frågorna idag. Och det är det som skiljer dem från oss.

För oss är inte kampen för att gripa makten bara nästa steg i den nationellt demokratiska revolutionen. Nej, det är att fullfölja vår internationella plikt, att erövra en av de viktigaste positionerna i hela kampen mot världsimperialismen. Det är denna ståndpunkt som avgör vårt förhållningssätt till den så kallade frågan om fosterlandsförsvaret. En tillfällig förändring åt ena eller andra hållet vid fronten kan inte få oss att avsluta eller vika av från vår kamp mot kapitalismens själva grundvalar, som verkar inrikta sig på att ömsesidigt imperialistiskt ödelägga folken i alla länder.

Permanent revolution eller permanent slakt! Det är genom denna kamp som mänsklighetens framtid avgörs.

Appendix: Trotskijs tal vid den demokratiska konferensen.

Kamrater, medborgare! Vi vill inte höra goda råd, vi vill ha en rapport. Till och med Pesjechonov läste en sorts dikt på prosa om fördelarna med koalitionen, istället för att avge en rapport. Han sa att kadetministrarna i koalitionsregeringen inte hade sysslat med något som helst sabotage – Gud förbjude! – de satt bara och väntade och sa: ”Vi ska bara se hur ni socialister förråder er själva...” Och när jag sa att det är sabotage när ett politiskt parti, ett kapitalistiskt parti, ett mycket inflytelserikt parti, går med i regeringen vid ett ytterst kritiskt läge i historien bara för att inifrån kunna observera hur demokratins representanter förråder sig själva, medan samma parti utifrån hjälper Kornilov, så lovade medborgare Pesjechonov att förklara för mig skillnaden mellan sabotage och politik. Men han glömde det löftet. En annan minister från ett annat parti, en kadet, drog vissa slutsatser från sina erfarenheter som minister, men i en mycket politisk mening. Jag talar om Kokosjkin. Han rättfärdigade sin avgång genom att säga att de extraordinära maktbefogenheter som Kerenskij hade fått, förpassade de andra ministrarna till en position där de bara verkställde ministerpresidentens order, och att han inte var beredd att acceptera en sådan ställning.

Jag måste ärligt säga, att när jag läste dessa ord så var jag tvungen att inom mig applådera vår fiende Kokosjkin. Han talade med politisk och mänsklig värdighet. Det finns för närvarande stora åsiktsskillnader mellan oss angående avgången såväl som den framtida koalitions-

regeringen. Men jag frågar er, finns det några meningsmotsättningar om den regering som sitter vid makten nu, och som talar i Rysslands namn? Jag har inte hört en enda talare som har hävdad den föga avundsvärda äran att försvara det femhövdade monster som direktoratet utgör, eller dess president Kerenskij. (*Oordning, applåder och protester: "Länge leve Kerenskij!"*)

Ni kanske minns hur en annan tidigare minister, Tsereteli, från talarstolen talade om sina erfarenheter som en ytterligt framsynt man och diplomat, och sa att skulden helt och hållet låg hos folket, ty de hade höjt en individ så högt att de tvunget måste bli missbelåtna. Han namngav inte denna individ, men ni måste tro mig när jag säger att han inte syftade på Terestjenko.

I sitt tal sa Kerenskij som svar på våra anmärkningar om dödsstraffet: "Ni kan fördöma mig om jag skriver under en enda dödsdom."

Om dödsstraffet, som Kerenskij själv avskaffade en gång, var nödvändigt, så frågar jag hur det är möjligt för Kerenskij att säga till den Demokratiska konferensen att han inte under några omständigheter kommer att använda det? Och om han säger till oss att han kan förbinda sig att inte använda dödsstraffet mot folket, då säger jag att han därmed gör införandet av dödsstraffet till en så lättsinnig handling att den nästan kan anses vara kriminell. (*Rop: "Helt riktigt!"*)

Detta faktum återspeglar den ryska republikens nuvarande totala förfall. Den har varken en behörig nationell representation eller någon ansvarig regering. Och om vi alla, trots våra meningsmotsättningar i så många andra frågor, är överens på en punkt, så är det att det är ovärdigt alla stora folk, ännu mer ett folk som har genomfört en stor revolution, att tillåta att makten samlas i händerna på en enda person och dessutom en person som inte är ansvarig inför folket. (*Applåder.*)

Kamrater, om många talare har hänvisat till det faktum att regeringens börda för närvarande är tung och besvärande, om de varnar den unga, oerfarna ryska demokratin för att axla denna börda, då frågar jag er vad man då kan säga om en enda person [gör det], som hursomhelst inte har uppvisat några speciella talanger varken som arméledare eller lagstiftare? (*Rop: "Det räcker!" och "Fortsätt!"*.)

Kamrater, jag beklagar verkligen att de uppfattningar som med sådant eftertryck uttrycks i dessa protester hittills inte har uttalats från denna talarstol. (*Oro och applåder.*)

Inte en enda talare har stigit upp i talarstolen och sagt till oss: "Varför grälar ni om den gamla koalitionen, varför diskuterar ni den framtida koalitionen? Ni har ju Alexander Kerenskij, och det räcker!" Ingen har sagt det.

(*Trotskij's ord dränks i nya stormar av protester.*)

(*"Jag tänker hålla tyst tills ordningen är återställd i salen", förkunnade Trotskij med fast och beslutsam röst. Ordföranden lyckades återställa ordningen.*)

Vårt parti har aldrig lagt ansvaret för den nuvarande regimen på någon enskild persons onda vilja. När jag i maj talade inför arbetar- och soldatdeputerades sovjet i Petrograd, så sa jag: "Ni, de kämpande partierna, skapar själva en regim där den mest ansvarige personen, oberoende av sina egna önskningar, kommer att tvingas att bli en framtida rysk Bonaparte." (*Oro och rop: "Lögner" Demagogi!*) Kamrater, det kan inte vara tal om demagogi, eftersom det vi säger är att tendenser mot en enväldig regim oundvikligen följer av vissa politiska omständigheter.

Vilka är dessa omständigheter? Vi hävdar att de är följande: I det moderna samhället pågår en allvarlig och desperat kamp. Under denna revolutionära period i Ryssland, när massorna reser

sig ur djupen, och för första gången är medvetna om sig själva som klass som har sårats svårt av seklers förtryck, när de för första gången betraktar sig själva som politiska subjekt, som juridiska personer, som en klass som för första gången börjar angripa privategendomens grundvalar – under en sådan period antar klasskampen en ytterst intensiv och våldsam form. Demokratin – det vi kallar demokrati – är ett politiskt uttryck för dessa arbetande massor, arbetarna, bönderna och soldaterna. Byråkratin och adeln försvarar rätten till privategendom. Kampen mellan dessa två parter är nu oundviklig. Ty, kamrater, som de besuttna klasserna säger, revolutionen har befriat folkets lägre skikt. Oavsett om kampen mellan dessa två parter tar den ena eller andra formen, så blir den alltmer intensiv, och den har sitt naturliga förlopp som ingen vältalighet och inga program kan stoppa.

När revolutionens olika drivkrafter framträder så tydligt, så innebär koalitionsregeringen antingen det sista skedet i en politisk meningslöshet som inte kan bestå, eller ett fruktansvärt bluffmakeri från de besuttna klassernas sida. De försöker beröva massorna dess ledning genom att lura de bästa och mest inflytelserika ledarna i en fälla, i syfte att antingen lämna massorna – eller som de säger, de ”befriade elementen” – åt sig själva, eller dränka dem i sitt eget blod.

Kamrater! Koalitionens anhängare säger att det är omöjligt med en rent kapitalistisk regering. Varför är det omöjligt med en sådan regering? Populisten Minor har påstått att en socialistisk regering skulle bli lika kortlivad och resultatlös som en koalitionsregering. Det är ingen komplimang till vare sig koalitionsregeringen eller en socialistisk regering. Jag frågar er: varför kan inte kapitalisterna få ta över regeringen helt och hållet? Man säger oss att det är omöjligt. Kamrat Tsereteli hävdade helt riktigt att det skulle leda till inbördeskrig. Förhållandena mellan massorna och de besuttna klasserna är så spända, att om de besuttna klasserna skulle ta över regeringen så skulle det innebära signalen till inbördeskrig. Så skarpa, så spända och så starka är motsättningarna mellan klasserna, helt oberoende av bolsjevikernas inrikespolitiska[?] planer.

Vid en sådan tidpunkt, under ett sådant historiskt avbrott, då de besuttna klasserna inte helt kan gripa makten, och folkets organ inte vågar gripa den, då väcks tanken på en skiljedomare, en diktator, en Bonaparte, en Napoleon. Det är därför som Kerenskij har kunnat få den ställning som han har. Den revolutionära demokratins svaghet och obeslutsamhet har skapat denna ställning för Kerenskij. (*Applåder.*)

Om ni återigen upprepar experimentet med en koalition, efter att den har gått igenom sin naturliga utveckling, efter att kadeterna har gått med i koalitionen två gånger och lämnat den två gånger – och här måste jag anmärka, kamrater, att syftet i båda fallen, det vill säga både att gå med i och lämna regeringen, var detsamma, det vill säga att sabotera den revolutionära regeringens arbete – efter att ha bevittnat Kornilovaffären, så tror jag bestämt att en inbjudan till kadeterna är mer än bara en upprepning av det gamla experimentet.

Förvisso har man sagt att kadetpartiet som sådant inte kan anklagas för att ha deltagit i Kornilovupproret. Om jag inte misstar mig var det kamrat Znamenskij som sa till oss bolsjevikerna – och inte för första gången – ”Ni protesterade när vi gjorde hela ert parti, som parti, ansvarigt för rörelsen 18 juli. Upprepa då inte det misstag som några få av oss gjorde och gör alla kadeter ansvariga för Kornilovs uppror.” Enligt min uppfattning är denna jämförelse något malplacerad: ty om bolsjevikerna – med rätt eller orätt är en annan fråga – anklagades för att ta initiativet till rörelsen 16-18 juli, eller ens provocera fram den, så var det aldrig tal om någon inbjudan att gå med i regeringen, utan bara inbjudan till Krestij-fängelset. (*Skratt.*)

Det, kamrater, är ingen liten skillnad, som jag hoppas att till och med medborgare Zarudnij inte kommer att ifrågasätta. Vi säger: om ni vill arresteras kadeter på grund av Kornilov-

upproret, så gör det inte slarvigt utan undersök varenda kadets förehavande från alla sidor. (*Skratt och rop: "Bravo!"*)

Men, kamrater, om ni bjuder in vilket parti som helst till regeringen, låt oss som ett exempel, som en paradox – och bara en paradox – ta bolsjevikpartiet. (*Skratt.*) Tja, om ni då vill ha en regering vars plikt det vore att avväpna arbetarna, avskaffa den revolutionära garnisonen eller kalla tillbaka den Tredje kavallerikåren, då måste jag säga att bolsjevikerna, som helt eller delvis är knutna till rörelsen 16-18 juli, i sin helhet, som parti, är helt olämpliga för denna uppgift att avväpna Petrograd, garnisonen och arbetarna. (*Skratt.*) Ty, kamrater, även om vi 16-18 juli inte uppmanade arbetarna att gå ut på gatorna, så låg all vår sympati hos de soldater och arbetare som senare avväpnades och skingrades, vi var helt överens med deras krav, vi hatade det de hatade, vi älskade det de älskade.

(*Ni arresterade Tjernov", ropade en röst från salen.*) Talaren svarade: Om jag inte misstar mig, Tjernov är här, så han kan bekräfta det, (*Tjernov nickar jakande*) så kom våldet mot Tjernov inte från demonstranterna, utan från en liten grupp uppenbart kriminella personer, vars ledare, en vanlig bov, jag träffade i Krestij-fängelset.

Men, kamrater, det är inte det viktiga. Om vi bara brydde oss om kadetpartiet och om den går med i regeringen, det faktum att den ena eller andra medlemmen i kadetpartiet gömmer sig bakom scenen med Kornilov, att Maklakov satt i telefonen när Saviknov förhandlade med Kornilov, att Roditstjov åkte till Don-distriktet för att sluta politiska överenskommelser med Kaledin – dessa fakta är oviktiga. Det viktiga är det faktum att hela den kapitalistiska pressen i alla länder uttryckte kapitalistklassens lögn, tankar, känslor och önskningar. Det är därför jag säger att vi absolut inte kan överväga en koalition.

Victor Tjernov är naturligtvis mycket optimistisk, och säger "Låt oss vänta". Men, för det första, frågan om makten är en fråga för idag, och för det andra säger han, och grundar sina anmärkningar på den marxistiska teorin – som nu, med ödets ironi, har blivit ett samhälleligt revolutionärt vapen anpassat till socialistrevolutionärernas behov, Liebers och Dans marxism – på grundval av den marxistiska teorin säger han. "Vi måste vänta, kanske kommer ett nytt demokratiskt parti att utvecklas ur revolutionen." Personligen har jag lärt mig från marxismen att när arbetarna träder in på scenen som en självständig kraft, så stärker de absolut inte den borgerliga demokratin, utan tvärtom försvagas den av varje steg de tar genom att arbetar-massorna befrias från det kapitalistiska inflytandet. Man har föreslagit att vi borde vänta på att den kapitalistiska demokratin skulle födas på nytt och stärkas, och sedan bilda en enhetsfront med den. Det är den största illusion man kan tänka sig. Kamrater, vi vill inte grunda våra förhoppningar på tanken att den borgerliga demokratin i den form som den existerade under det kapitalistiska samhället skulle kunna återupplivas hos oss.

(*Kamrat Trotskij lämnade ut bolsjevikfraktionens deklaration. Medan man läste igenom den hördes rop "Varför? Varför?" från högra sidan av salen, med syftning på paragraferna som handlade om behovet att beväpna arbetarna. Talaren besvarade dessa rop med följande ord.*) För det första därför att det kommer att skapa ett verkligt bålverk mot kontrarevolutionen, mot en ny, starkare Kornilov. För det andra därför att om det upprättas en verkligt revolutionär demokratisk diktatur, om denna nya regering skulle erbjuda en hedersam fred, och om detta erbjudande skulle förkastas, då vill jag deklarerat i vårt partis och de arbetande massornas namn som följer detta parti, att Petrograds och Rysslands beväpnade arbetare kommer att försvara revolutionens land mot imperialismens arméer med ett hjältemod som aldrig tidigare skådats i den ryska historien. (*Trotskij's sista ord drunknar i en storm av applåder.*)

Del 5 – Den proletära revolutionen segrar av Louis C. Fraina

I. Kornilov-upproret

Moskva-konferensens öppet kontrarevolutionära karaktär förstärktes ytterligare av Kaledin, Kornilov, Gutjkov och companys reaktionära förslag, och ledde till en omsvängning bland de revolutionära massorna. I och med att dessa ytterst reaktionära krafter återkom på scenen pressades sovjeterna åt vänster, mot yttersta vänstern, och det blev oundvikligt att tillbakavisa sovjeternas moderata politik. Sovjeterna kunde inte längre spela en mittenroll. Bolsjevikernas påstående att koalitionsregeringen var ett verktyg för reaktionen bekräftades av att kontrarevolutionen öppet organiserade sina styrkor. Händelserna i september och oktober gjorde att massorna allt snabbare antog en revolutionär politik, och de ledde obönhörligt till den bolsjevikiska revolutionen i november och till att sovjeterna tog hela makten.

2 september [20 aug.] inledde de tyska trupperna en offensiv på fronten vid Dvina, och 3 september intogs Riga. Allt tyder på att Rigas fall manövrerades fram av Kornilov och hans stab för att sätta skräck i Ryssland. Med hjälp av motsägelsefulla order och stabens fanflykt öppnades fronten vid Riga för tyskarna, som strömmade igenom. Det var bara soldatkommittéernas aktivitet som förhindrade en ännu värre katastrof. Dokument som publicerades av bolsjevikerna ger bindande bevis för denna sammansvärjning och medvetna förräderi: general Kornilovs dolda hot till Moskvakonferensen hade blivit verklighet.

Under en period verkade det som om tyskarna skulle fortsätta offensiven, och inta Petrograd med hjälp av armén och flottan.¹ Oron var utbredd, särskilt i Petrograd. Känslan av ”Landet är i fara!” var ett utmärkt tillfälle för en kontrarevolutionär militärkupp. Med Boris Savinkov som mellanhand konspirerade Kerenskij och Kornilov om drastiska åtgärder mot massorna i Petrograd, den proletära revolutionens centrum. Diktatorn Kerenskij krävde makt, att de revolutionära massorna tillintetgjordes, och militärkuppen skulle ge den makt förutan vilken hans diktatur bara var en gest. De kom överens om att Kornilov skulle marschera mot Petrograd, och krossa och avvärpa massorna. Och Kornilov marscherade mot Petrograd, med

¹ Vid den tidpunkt då ett tyskt angrepp mot Petrograd verkade omedelbart förestående, sammanträdde östersjöflottans andra kongress. Den utfärdade följande uttalande, som är ett inspirerande svar på det skamliga förtalet av flottan:

Till de förtryckta i alla länder, kamrater: i denna ödesstund då signaler om krig och död ringer i våra öron, upprepar och framhäver vi vår vädjan till er. Vi sänder er våra hälsningar och vårt sista testamente. – Angräps våra krigsfartyg av den mäktiga tyska flottan är de dömda till en ojämn kamp. – Inte ett enda skepp kommer att vägra att kämpa, inte en matros kommer att lämna sitt skepp. – Vår ytterst skymfada flotta kommer att uppfylla sin plikt mot den stora revolutionen. – Vi ser det som vår plikt att försvara Petrograd. Vi kommer att fullfölja vårt självpåtaga åtagande. – Inte på grund av kraven från en ynkelig rysk Bonaparte (Kerenskij) som sitter vid makten bara tack vare den ryska revolutionens oändliga tålmod. Inte heller på grund av de fördrag som vår regering har slutit med de allierade, fördrag som syftar till att strypa den ryska revolutionen. – Vi följer uppmaningarna från våra revolutionära känslor. – Vi går i döden med namnet på vår stora revolution i våra hjärtan och på våra orubbliga läppar. – Den ryska flottan har alltid stått i revolutionens främsta linje. Namnen på dess matrosar står skrivna i boken om historien om kampen mot tsarismen. Under revolutionens allra första dagar marscherade matroserna i främsta ledet, med det yttersta målet att avskaffa all misär. – Och denna kamp på liv och död mot våra egna förtryckare ger oss rätten att med stark röst, med rösten hos de som ser döden i vitögat under sitt uppror mot utsugarna, vädja till er, proletärer i alla länder! – Spräng bojorna, ni förtryckta! Res er i uppror! – Ni har inget annat att förlora än era bojor! – Vi tror på revolutionens seger, vi är fullkomligt förtröstansfulla om det. – Vi vet att våra kamrater i revolutionen kommer att fullfölja sin plikt på barrikaderna till det bittra slutet. – Vi vet att avgörande stunder väntar. En enorm strid kommer att sätta världen i brand. Vid horisonten lyser redan elden från alla förtryckta folks uppror, och den blir allt starkare. – När Östersjöns vatten färgas rött av våra kamraters blod, och för evigt sluter sig över deras kroppar, då vänder vi oss till er. – I dödens käftar sänder vi er våra varma hälsningar och vädjar till er: – Proletärer i alla länder, förena er! Res er i uppror, ni som är förtryckta. – Leve världsrevolutionen!- Längje leve socialismen!

kosacker och andra tillförlitliga trupper. Men sovjeten ingrep och tvingade veklingen Kerenskij att utfärda en arresteringsorder mot Kornilov.¹ Det gjorde inte att Kornilov underkastade sig, utan han blev ännu mer beslutsam om att marschera mot Petrograd i egna syften, och krossa både den provisoriska regeringen och sovjeterna, och upprätta en militärdiktatur. Faran var överhängande. Genast genomfördes en allmän mobilisering av de revolutionära massorna i Petrograd, de bolsjeviker som hade arresterats under och efter juliupproret frigavs, och de marscherade ut för att möta Kornilovs trupper. Trupperna besegrades definitivt 15 [2] september, samma dag som den provisoriska regeringen genomförde den tomma formaliteten att officiellt utropa Ryssland till republik.

Efterdyningarna till Kornilov-upproret kom snabbt och bestämt. Kontrarevolutionen var aktiv och sovjeterna var i fara – och överallt kom bolsjevikerna snabbt i majoriteten. Leo Trotskij valdes till ordförande för Petrogradsovjeten, som var den mest inflytelserika sovjeten. I protest avgick Tjcheidze, Skobelev och Tsereteli. Kompromissperioden var definitivt slut, och över hela Ryssland insåg sovjeterna behovet av revolutionärt proletära aktioner och dito politik. Livet självt gjorde att de revolutionära massorna antog bolsjevikernas politik.

Händelserna isolerade den provisoriska regeringen. Dittills hade dess mandat bestått av sovjeternas stöd. Försöket att få ett nytt och mer omfattande mandat via Moskvakonferensen hade misslyckats. Kerenskij tog till den desperata åtgärden att sammankalla den demokratiska konferensen för att bryta den provisoriska regeringens isolering och ge sina handlingar ett mandat. Konferensen samlades 27 [24] september, och den rämnade nästan omedelbart av motsättningar. Mitt under ett stormigt tumult diskuterades dödsstraffet och koalitionen bittert. Trotskij framträdde och utfärdade en förklaring om inbördeskrig i händelse av att kontra-revolutionen skulle gå emot att sovjeterna fick all makt. Mot bolsjevikernas protester, som hoppade av konferensen, och med darrig majoritet, antogs koalitionen, och en ny regering bildades. Man beslutade också att sammankalla ett förparlament, som skulle sitta tills dess en konstituerande församling samlades. Kerenskij tjatade tills konferensen antog alla hans lagar, genom att hota att avgå och framställa situationen i landet på ett tragiskt sätt.

Förparlamentet öppnades 8 oktober, och trots det faktum att valen överallt innebar att de socialistiska kandidaterna fick en överväldigande majoritet, så representerades borgarklassen på ett väl tilltaget sätt i parlamentet, utan rimlig proportion till sitt antal. Parlamentet, som officiellt fick heta ”Ryska republikens råd”, krävde att den provisoriska regeringen skulle vara ansvarig inför det, men regeringen vägrade bestämt, och kravet drogs tillbaka. Parlamentet skulle bara få ”rådgivande” funktioner. Dess aktivitet kännetecknades av förvirring och kraftlöshet. Ömsesidiga beskyllningar gjorde alla överläggningar omöjliga. Inte en enda viktig åtgärd genomfördes. Vid det första mötet talade Trotskij å bolsjevikernas vägnar, och framförde anklagelsen att de besuttna klasserna representerades utan rimlig proportion till sitt antal, och deklarerade att parlamentet var mot revolutionen. Mensjeviken Tjcheidze valdes till ordförande, och mot bolsjevikernas och vänstersocialistrevolutionärernas protester beslutade man att i hemlighet diskutera regeringskonstitutionen. Istället för att förparlamentet gav den provisoriska regeringen ett mandat, så gav den nya verktyg till offensiven mot koalitionen. Och över hela landet kastades de moderata ut från kontrollen över sovjeterna, och bolsjevikerna var på uppgång.

¹ Till och med Kerenskij's ärkeförsvarare, A J Sack, erkänner i sin *Den ryska demokratins uppkomst*, att Kerenskij kände till Kornilovs ursprungliga trupprörelser, och att han inte ogillade dem: ”Vi saknar fortfarande många detaljer i Kornilov-episoden och många viktiga dokument måste publiceras innan allmänheten kan fälla en opartisk och rättvis dom. Men ett flertal saker är nästan säkra. Den första är att Kerenskij kände till att flera truppvadlingar förflyttade sig från fronten mot Petrograd, och det är troligt att han i egenskap av premiärminister och krigsminister, och medveten om den växande bolsjevikiska faran, gav order om dem.”

II. Bolsjevikerna segrar

Eftersom det inte hade hållits någon kongress sedan junimötet kontrollerades de allryska sovjeternas exekutivkommitté även efter Kornilov-affären av de moderata, och medlemmarna i kommittén var kvarlevor från tidigare möten. Men massorna hade övergivit de moderata, och exekutivkommittén var på väg att bli lika isolerad och hjälplös som den provisoriska regeringen. Kommittén beslutade sig för en sista manöver för att behålla sitt anseende, ett sista desperat försök att ”övertala” de allierade om att acceptera det revolutionära Rysslands fredsvillkor. Det antog en rad villkor för fred, och specificerade närmare bestämt innebörden av ”inga annekteringar och inga krigsskadestånd” på följande sätt:

- 1 – Tyskarna lämnar Ryssland, och självstyre tilldelas Polen, Litauen och de lettiska provinserna.
- 2 – Självstyre för turkiska Armenien.
- 3 – Frågan om Alsace-Lorraine [Elsass-Lothringen] löses med hjälp av en folkomröstning, där omröstningen organiseras av de lokala myndigheterna sedan båda de krigförande ländernas trupper har lämnat området.
- 4 – Belgiens gamla gränser återupprättas och landets förluster kompenseras från en internationell fond.
- 5 – Serbien och Montenegro återupprättas och kompenseras på liknande sätt, Serbien ska få tillgång till Adriatiska havet, Bosnien och Hercegovina blir självstyrande.
- 6 – Omdiskuterade områden på Balkan får provisoriskt självstyre, följt av en folkomröstning.
- 7 – Rumänien återställs till sina gamla gränser på villkor att hon ger Dobrudja självstyre och garanterar judarna lika rättigheter.
- 8 – Självstyre för de italienska provinserna i Österrike, följt av en folkomröstning.
- 9 – Återlämnande av alla kolonier till Tyskland.
- 10 – Återupprättande av Grekland och Persien.
- 11 – Alla sund som leder till innanhav och även Suez- och Panamakanalerna förklaras neutrala. Fri sjöfart för handelsskepp. Upphävande av rätten att torpedera handelsskepp i krigstider.
- 12 – Alla krigförande länder avsäger sig alla former av krigsskatt eller krigsskadestånd, istället används pengarna för att försörja fångar och alla uttaxerade krigsskatter återlämnas.
- 13 – Handelsfördrag ska inte grundas på fredsfördraget. Alla länder är oberoende att göra hur de vill vad gäller sin handelspolitik, samtidigt som alla länder förbinder sig att förkasta ekonomiska blockader efter kriget.
- 14 – Fredsvillkoren fastslås vid en fredskongress bestående av delegater som väljs av folket och konfirmeras av parlamentet. Diplomater måste förbinda sig att inte sluta separat fredsfördrag, som härmed förklaras vara mot folkrätten och därmed ogiltiga.
- 15 – Gradvis avrustning till lands och sjöss, och inrättande av ett icke-militärt system

Exekutivkommittén lade fortfarande tonvikten vid diplomati istället för revolutionära aktioner, och utsåg tidigare arbetsministern Skobelev att lägga fram dessa villkor som delegat vid de allierades konferens i Paris. Men den provisoriska regeringen varnade i hemlighet de allierade för Skobelev¹, och den franska utrikesministern Jules Cambon förkunnade att ”de allierade regeringarna absolut kommer att vägra att låta hr Skobelev delta i [konferens]förhandlingarna”. Dessutom förkunnades det att konferensen bara skulle diskutera militära frågor, och inte frågor om fredsvillkor. De allierades inställning gav upphov till en omedelbar

¹ 29 oktober skickade Teresjtjenko, utrikesminister i Kerenskijs regering, ett hemligt telegram (som senare publicerades av den bolsjevikiska regeringen) till den ryska ambassadören i London, som delvis löd så här: ”Gällande ert samtal med Balfour, anser jag det viktigt att bekräfta att den kommande konferensen med de allierade enligt vår uppfattning bör utvärdera de allierades syn på detsamma. Samtidigt bör konferensen avgöra hur kriget ska föras i fortsättningen, och den ömsesidiga hjälp som de allierade måste ge varandra. Vad gäller att en person [Skobelev] ska delta på konferensen som har demokratins förtroende, så är det viktigt att påminna sig att denna person kommer att vara en av den ryska regeringsdelegationens deltagare, i vars namn bara dess ledare kommer att tala.” Fingervisningen var klar nog. Detta bevisar att den provisoriska regeringen i hemlighet konspirerade med imperialistiska regeringar för att fortsätta kriget och stämplade mot den revolutionära demokratin.

reaktion i den revolutionära demokratin, krossade fullständigt de moderatas inflytande, och befäste bestämt bolsjevikernas herravälde, och tio dagar senare förverkligade de sitt program ”All makt åt sovjeterna”.

Under dessa tumultartade och upproriska dagar, då den nya revolutionens styrkor samlade kraft, gick den provisoriska regeringen hela tiden åt höger, och ju mer den gjorde det desto mer isolerad och kraftlös blev den. Den vidtog inga åtgärder mot revolutionens brännande problem, fred, jord och överhuvudtaget återuppbygget. Ett åskväder av totalt kaos var på väg att ödelägga Ryssland. Regeringen var en regering av ord, och dess politik bestod av Kerenskij's tomma vältalighet. Ju mer regeringen vacklade, ju mer beslutsam blev sovjeternas revolutionära politik. Den falska ”partienheten” slets i bitar. Kompromisserna brast under trycket från motsättningar som inte längre gjorde det möjligt med kompromisser. Två rörelser samverkade mot den provisoriska regeringen och hade föresatt sig att tillintetgöra den: en rörelse från vänster, sovjeterna, och en från höger, den imperialistiska borgarklassen. Kerenskij var en hjälplös, förvirrad och svag stackare, och skällde än åt höger och än åt vänster, omedveten om att frågan nu definitivt hade fogats samman, och att grunden för hans diktatur var borta. Dessutom grälade Kerenskij på de allierade för deras oförstående inställning till Rysslands oförmåga att strida. Höjdpunkten på dessa händelser kom när bolsjevikerna lämnade förparlamentet och beslutade sig för att sammankalla en allrysk sovjetkongress för att självständigt och beslutsamt agera kring revolutionens avgörande frågor.

Dessa två enkla beslut blev epokgörande. Det var uppenbart att de innebar ett störtande av den provisoriska regeringen, och det var så alla tolkade dem. När bolsjevikerna hoppade av förparlamentet, hördes en kör av svordomar och bevekande rop i hela salen. Beslutet att sammankalla en allrysk kongress gjorde de moderata socialisterna bestörta. De allryska sovjeternas exekutivkommitté vägrade att utlysa en ny kongress, och tvingade därmed Petrogradsovjeten att ta initiativet – vilket var en symbol för de moderatas minskande makt och de revolutionära massornas lugna, bistra förtröstan. Detta var i mitten av oktober, och när bolsjevikerna förberedde kongressen, förberedde den imperialistiska borgarklassens reaktionära krafter öppet en kupp mot sovjeterna och den provisoriska regeringen. Men huvudangreppet riktades mot sammankallandet av den allryska sovjetkongressen: det var den avgörande händelsen. Exekutivkommittén uttalade sig mot den, och skickade instruktioner till de lokala sovjeterna om att inte delta, samtidigt som dess tidning, *Izvestija*, förde en energisk kampanj mot kongressen. Kontrarevolutionens alla styrkor, från centern till högern, förberedde sig för att ödelägga den kommande kongressen, den imperialistiska borgarklassen med hjälp av en kupp.

Den rådande situationen och händelsernas logik tvingade bolsjevikerna att komplettera sitt program för kongressen med en rörelse för att stöta den provisoriska regeringen. Till en början mötte detta förslag föga gensvar, men på grundval av fakta förkunnade Lenin¹ i en systematisk presskampanj i *Pravda* att det absolut krävdes ett väpnat uppror för att garantera kongressens sammankallande och korsa de reaktionära krafternas planer på en statskupp. Den provisoriska regeringen planerade att evakuera Petrograd, och Rodzianko deklarerade att förlusten av Petrograd skulle göra slut på de revolutionära arbetarna och Östersjöflottan. Kerenskij, som insåg att trupperna i Petrograd stödde bolsjevikerna, beordrade 27 [14] oktober garnisonen att förflytta sig till fronten. Trupperna vägrade, och svarade med att organisera den militärrevolutionära kommittén, som spelade en så viktig roll i de händelser

¹ Vid denna tidpunkt höll sig Lenin fortfarande gömd, och arresteringsordern för honom gällde fortfarande. Men under hela tiden ledde han bolsjevikernas handlingar, och det sägs att han under större delen av tiden befann sig i Petrograd och tog emot delegationer och utfärdade instruktioner.

som kulminerade med revolutionen 7 november [25 oktober]. Truppernas åtgärd stadfästes av Petrogradsovjeten. Man upptäckte då att generalstaben höll på att utarbeta planer för att med hjälp av reaktionära regementen inta Petrograd, och med tvång hindra sovjetkongressens möte. Det blev oundvikligt med ett uppror, och det underbyggdes med Lenins argument att upproret inte skulle vänta tills kongressen sammanträdde, utan att kongressen skulle ställas inför fullbordat faktum att den provisoriska regeringen hade störtats.

6 november, dagen innan upproret, framträdde Kerenskij inför förparlamentet, och utfärdade ett uttalande ”godkänt av den provisoriska regeringen”. En del av uttalandet lät så här:

Jag betraktar det som min plikt att citera det mest karakteristiska avsnittet ur ett antal proklamationer som publicerats i den lokala tidningen *Rabotij Put*¹ i form av ”Brev till kamraterna” av Uljanov-Lenin, den mycket efterspanade politiska förbrytaren som nu har gått under jorden. Denne politiska förbrytare har uppmanat proletariatet och Petrogradgarnisonen att upprepa händelserna den 16-17 juli och yrkar på en omedelbar väpnad resning. Så skrev Uljanov-Lenin exempelvis i det första av en rad av dessa proklamationer: ”Den 16 oktober, på morgonen, fick jag veta att vid ett mycket viktigt bolsjevikiskt möte i Petrograd hade frågan om upproret diskuterats i detalj. Vid detta möte där de inflytelserikaste kamraterna från alla områden av det bolsjevikiska arbetet i huvudstaden var närvarande och enbart en obetydlig minoritet av mötet – två kamrater – intog en avvisande hållning till upproret. Det nödvändigt att analysera deras argument och avslöja grunderna för deras vacklan och påvisa hur skamlig den är.” Jag skall inte gå in närmare på argumenten för ett omedelbart uppror, men jag måste säga att just denna proklamation avslutas på följande sätt: ”Vad ska vi vänta på? Vänta på ett under? Vänta på den konstituerande församlingen? Vänta, ni som svälter! Kerenskij har lovat att inkalla konstituerande församlingen!” I nästa appell från sagde Uljanov ställer han helt klart frågan om ett omedelbart uppror och säger att en förhållning i denna fråga är liktydigt med döden.

Samtidigt med dessa appeller har även andra bolsjevikledare tagit till orda vid en rad möten och krävt omedelbar resning. Särskilt anmärkningsvärda är de tal som hållits av den ordföranden för Petrograds arbetar- och soldatdeputerades sovjet, Bronstein-Trotskij och några andra organisatörer av revolten...

Således, måste jag inför förparlamentet deklarerera att en del av Petrograds befolkning nu håller på att göra uppror. (Röster från höger: ”Är det här som vi hamnat!!!”) Jag har redan föranstaltat om att omedelbart företa en juridisk utredning. (Oljud) Jag har beordrat att arresteringar skall göras. (Tumult från den yttersta vänstern)

Efter detta tal genomförde förparlamentet en förtroendeomröstning, som Kerenskij vann med en liten majoritet på 123 mot 102. Samma kväll gav Kerenskij order om att de extremt radikala och extremt konservativa tidningarna skulle stängas, och reaktionära soldater tog över de bolsjevikiska tidningarnas lokaler. Men det var allt. Stormen bröt ut nästa dag, 7 november, och under den militärrevolutionära kommitténs ledning upplöste de revolutionära massornas uppror förparlamentet och förpassade den provisoriska regeringen till glömska. Det ägde rum en del hårda strider. Bolsjevikerna tog över telefon- och telegrafnätet, och belägrade den provisoriska regeringens medlemmar i Vinterpalatset. Men det var aldrig någon tvekan om utgången. De revolutionära massorna säkrade en fullständig seger, den provisoriska regeringens ministrar arresterades och Kerenskij flydde från Petrograd till fronten för att söka stöd från ”lojala” trupper, marschera mot Petrograd och krossa revolutionen.

Den allryska sovjetkongressen sammanträdde i Smolnij-institutet, och ställdes inför fullbordat faktum med den provisoriska regeringens störtande. Kongressen dominerades av bolsjevikerna och vänstersocialistrevolutionärerna, bonderepresentanter som accepterade bolsjevikernas program. Medan de beväpnade revolutionära massorna fullbordade arbetet att störta regeringen och förberedde sig för att möta angreppet från de trupper som Kerenskij skulle

¹ Det var det nya namnet på bolsjevikernas tidning, sedan *Pravda* hade förbjudits.

kunna kasta mot Petrograd, så debatterade kongressen hetsigt frågan om all makt åt sovjeterna. Ett litet antal delegater ville bortse från proletarietets framgångsrika revolution och överlämna all makt till den konstituerande församlingen, medan kongressen under tiden skulle avbryta sitt möte medan en ny borgerlig koalitionsregering organiserades.¹ Men kongressen bortsåg från deras argument, och beslutade att sovjeterna skulle utgöra Ryssland regering. Kongressen valde en ministär i form av folkkommissariernas råd, med Lenin som råds- (premiär-) minister och Trotskij som utrikesminister.

Under tiden hade Kerenskij lyckats samla ihop en del trupper och marscherade mot Petrograd, samtidigt som han utfärdade proklamationer. De revolutionära trupperna och massorna marscherade ut för att möta angriparna, beväpnade med tonvis av revolutionär litteratur. Det ägde rum en del strider men framförallt förbrödring och diskussioner. Kerenskij's "armé" smälte samman, och när han såg att allt var förlorat flydde Kerenskij, mot sina officerares inrådan, som krävde att han skulle åka till Petrograd även om han skulle bli arresterad.

Den proletära revolutionen hade segrat. Men den var ännu tvungen att genomlida en period av inbördeskrig och internationella problem, som skulle pröva dess förmåga, styrka och okränkbarhet. På grundval av de lysande bedrifter som kulminerade i händelserna 7 november förberedde sig den proletära revolutionen tillitsfullt och beslutsamt för att möta de kommande händelserna.

Frågan för revolutionen, som underströks i varje skede och kris, var: krossa sovjeterna, eller all makt åt sovjeterna. Men all makt åt sovjeterna innebar med nödvändighet en proletär revolution, att det revolutionära proletarietet grep makten, och ledde de fattiga bondemassorna bakom sig. Och när vi i efterhand och i sin helhet betraktar den ryska revolutionen, så inser vi att den i grund och botten genom tvekan, kompromisser, tillfälliga nederlag och slutligen seger, är en utveckling av en proletär revolution.

Händelsernas snabbhet får inte dölja hur de utvecklas. Som revolutionär process genomgick den proletära revolutionen i Ryssland alla de nödvändiga skedena. Störtandet av tsarismen ledde till upprättandet av regeringen Miljukov-Gutjkovs imperialistiskt borgerliga republik. Men denna regerings öppet imperialistiska natur gick inte ihop med det skede under vilket den verkade. Imperialismen undergrävdes av den annalkande proletära revolutionen, och imperialismen tvingades camouflera sig i den radikala demokratins färger för att gynna sina egna syften och bevara kapitalismen. Täckmanteln antog formen av den "radikalt socialistiska" koalitionsregeringen och Kerenskij. Det är en avgörande utveckling. Det kommer en period i kapitalismen då den, skakad av den annalkande proletära revolutionen, som ett sista försvarsverk reser den moderata arbetar- och socialistiska rörelsens "radikala demokrati", som i huvudsak består av de utbildade arbetarnas och småbourgeoisins rörelse.

¹ På mensjevnik-internationalisternas vägnar föreslog L A Martov följande resolution:

Medan, *för det första*, den statskupp som placerade all makt i Petrograd i händerna på den militärrevolutionära kommittén bara dagen innan kongressens öppnande, genomfördes av bolsjevikipartiet ensamt och med helt och hållet militära medel, och Medan, *för det andra*, denna statskupp riskerar att leda till blodspillan, inbördeskrig och seger för kontrarevolutionen som kommer att dränka hela den proletära rörelsen i blod och därmed krossa revolutionens alla framsteg, och

Medan, *för det tredje*, det enda botemedlet för denna situation, som fortfarande kanske kan förhindra ett inbördeskrig, är en överenskommelse mellan den upproriska delen av demokratin och de återstående demokratiska organisationerna om att bilda en demokratisk regering som skulle kunna erkännas av hela den revolutionära demokratin och till vilken den provisoriska regeringen utan stridigheter skulle kunna överlämna sin makt.

Därför uppmanar den mensjevnikiska fraktionen kongressen att officiellt medge att det är absolut nödvändigt att göra upp den uppkomna krisen i godo, genom att bilda en regering bestående av representanter från alla demokratiska element. Och med detta syfte erbjuder sig mensjevnik-internationalisterna sig att utse en delegation för att överlägga med demokratins övriga organ och med alla socialistiska partier.

Och fram tills dess resultatet av denna delegations arbete är klart, föreslår den mensjevnik-internationalistiska fraktionen att kongressen avbryter sitt arbete.

Detta fenomen antog i Australien formen av "labourism", där "arbetar"-regeringen blev imperialismens och den borgerliga reaktionens centrum mot revolutionen. Det verkar som om en liknande utveckling kan äga rum i England, där Labour-partiet med sin paroll om en "demokratisk fred" främjade kriget och reaktionen, och utgör den socialimperialistiska statskapitalismens parti mot den proletära revolutionen. Demokratien är till för att gynna imperialismen, och demokratin kan tillfälligt fungera som ett hinder för den proletära revolutionen. Mensjevikernas och Kerenskij's "radikala" borgerliga republik hade just denna karaktär – den kapitalistiska republikens sista stadium. Den yvade sig över att vara revolutionär, och agerade mot revolutionen, den ställde pacifismen i imperialismens tjänst, den använde socialismen för att lura massorna, den införlivade den moderata socialismens "revolutionära demokrati" för att ge kapitalismen nytt liv. Men kapitalismens sista stadium mångdubblar kapitalismens inneboende motsättningar och är bara tillfälligt. Det ligger i sakernas natur att en borgerlig regerings "socialism" bara är en förklädnad, och därmed utvecklar klassmedvetandet och den revolutionära socialismen. Den förestående proletära revolutionen i Ryssland, som gick genom en rad nederlag som omväxlande försvagade kapitalismen och stärkte revolutionen, tillintetgjorde till sist den borgerligt "socialistiska" republiken. Den proletära revolutionen i Ryssland var inte ett isolerat eller godtyckligt maktövertagande, som Pariskommunen. Den var resultatet av en typisk historisk utveckling där den proletära revolutionen utgjorde en process av aktioner och utveckling.

* * *

Proklamation utfärdad av Lenin i egenskap av ordförande i folkkommisariernas råd, 18 [5] november 1917.

{ Ur Lenin: "Till befolkningen" – *Red anm* }

Kamrater – arbetare, soldater, bönder och alla arbetande!

Arbetar- och bonderevolutionen har slutgiltigt segrat i Petrograd, den har skingrat och häktat de sista resterna av det lilla antal kosacker som lurats av Kerenskij. Revolutionen har segrat också i Moskva. Redan innan några trupptåg från Petrograd hunnit anlända till Moskva hade officersaspiranterna och andra kornilovanhängare undertecknat fredsvillkoren: officersaspiranternas avväpnande och upplösning av Räddningskommittén.

Från fronten och från byarna inlöper dagligen och stundligen meddelanden om att den överväldigande majoriteten av soldaterna i skyttegravarna och bönderna i ujezderna stöder den nya regeringen och dess lagar om fredsförslaget och om jordens omedelbara överlämnande till bönderna. Arbetar- och bonderevolutionens seger är tryggad, ty folkets flertal har redan ställt sig på revolutionens sida.

Det är alldeles klart att godsägarna och kapitalisterna, de *högre* tjänstemännen och ämbetsmännen som är nära förbundna med bourgeoisin, kort sagt alla rika och deras hantlangare är fientligt stämnda mot den nya revolutionen, motsätter sig dess seger, hotar med att stänga bankerna, saboterar eller inställer olika institutioners arbete och hindrar och hämmar revolutionen på allt sätt, både direkt och indirekt. Varje medveten arbetare förstår mycket väl, att vi oundvikligen kommer att möta ett sådant motstånd. Bolsjevikernas hela partipress har många gånger påvisat det. De arbetande klasserna kommer inte för ett ögonblick att låta sig skrämmas av detta motstånd och inte det ringaste rygga tillbaka för borgaranhängarnas hotelser och strejker.

Folkmajoriteten är med oss. Flertalet av de arbetande och förtryckta i hela världen är med oss. Vår sak är rättvis. Vår seger är tryggad.

Kapitalisternas och de högre tjänstemännens motstånd kommer att brytas. Vi kommer inte att beröva någon hans egendom utan en speciell statslag om nationalisering av bankerna och syndikaten. Denna lag håller på att förberedas. Ingen arbetande kommer att förlora en enda kopek; de kommer i stället att få hjälp. Förutom den strängaste registrering och kontroll, förutom fullständigt uppbärande av tidigare fastställda skatter vill regeringen inte vidta några andra åtgärder.

I dessa rättvisa kravs namn har den väldiga folkmajoriteten slutit upp kring den provisoriska arbetar- och bonderegeringen.

Kamrater arbetande! Kom ihåg att *ni själva* nu styr staten. Ingen kommer att hjälpa er om ni inte själva sluter er samman och tar statens *alla angelägenheter i egna* händer. *Era* sovjeter är hädanefter statsmaktens organ, auktoritativa, beslutande organ.

Slut upp kring era sovjeter. Stärk dem. Ta själva itu med saken underifrån, vänta inte på någon. Upprätthåll den strängaste revolutionära ordning, undertryck skoningslöst alla försök att åstadkomma anarki av fyllerister, ligister, kontrarevolutionära officersaspiranter, kornilovanhängare osv.

Inför den strängaste kontroll över produktionen och registreringen av produkterna! Häkta och överlämna till folkets revolutionära domstol envar som dristar sig att skada folkets sak, oavsett om denna skadegörelse yttrar sig som sabotage (förstörelse, hämmande, underminering) av produktionen, undagömmande av spannmåls- och livsmedelsförråd eller kvarhållande av spannmålstransporter, som störning av järnvägens, postens, telegrafens eller telefonens verksamhet och överhuvudtaget som motstånd i någon som helst form mot fredens stora sak, mot jordens överlämnande åt bönderna, mot tryggheten av arbetarkontroll över produktionen och produktfördelningen.

Kamrater – arbetare, soldater, bönder och alla arbetande! Ta all makt genom era sovjeter! Akta och skydda som er ögonsten jorden, spannmålen, fabrikerna, verktygen och redskapen, produkterna och transportmedlen – allt detta blir hädanefter helt er egendom, hela folkets egendom. Med bondemajoritetens samtycke och godkännande, på grundval av böndernas och arbetarnas praktiska erfarenheter skall vi undan för undan, fast och orubbligt gå mot socialismens seger, som de framskridna arbetarna i de mest civiliserade länderna kommer att befästa och som skall skänka folken en varaktig fred och befrielse från allt slags förtryck och all utsugning.

III. Proletariatets diktatur och inbördeskrig

Den proletära stat som inrättades av revolutionen 7 november och den allryska sovjetkongressens dekret, var en stat som enbart företrädde de arbetande massorna, en sovjeternas förbundsstat. I grund och botten var den ett uttryck för de proletära statliga behov som bestäms utifrån de rådande revolutionära uppgifterna, som de framställdes i Pariskommunen.¹ Den nya regeringen var sovjeterna, som förenades och antog statens

¹ Men arbetarklassen kan inte helt enkelt ta det färdiga statsmaskineriet i besittning och sätta det i rörelse för sina egna ändamål... Kommunen bildades av de genom allmän rösträtt valda kommunalråden i de olika distrikten av Paris. De var ansvariga och kunde avsättas när som helst. Deras flertal bestod självfallet av arbetare eller erkända representanter för arbetarklassen. Kommunen skulle inte vara en parlamentarisk utan en arbetande korporation, verkställande och lagstiftande på samma gång. Polisen, som dittills varit statsregeringens verktyg, berövades genast alla sina politiska funktioner och förvandlades till kommunens ansvariga verktyg och dess medlemmar kunde när som helst avsättas. Likaså tjänstemännen i alla andra förvaltningsgrenar. Räknat från kommunens medlemmar och nedåt måste de offentliga tjänsterna uträttas för *arbetarlön*. De höga statsdignitärernas förvärvade rättigheter och representationpengar försvann med dessa dignitärer själva. De offentliga ämbetena upphörde att vara centralregeringens hantlangares privategendom. Inte blott den kommunala förvaltningen utan alla hittills genom staten utövade initiativ lades i kommunens händer... Pariskommunen skulle naturligtvis tjäna som

samtliga funktioner – den producerande klassens självstyre. De lokala sovjeterna var regeringens lokala makt, som valdes direkt av arbetarna på fabrikerna och bönderna på fälten. Valen genomfördes ofta, och representanterna kunde hela tiden återkallas av sina valkretsar. De lokala sovjeterna valde med proportionell representation delegater till den allryska sovjetkongressen, som var Rysslands högsta styrande organ. Kongressen utsåg medlemmarna i folkkommissariernas råd och en central exekutivkommitté, också de med proportionell representation. Denna kommitté satt mellan kongressernas sammanträden, och styrde folkkommissariernas råds verksamhet. Vid kongressens möten rapporterade de olika kommissarierna och den centrala exekutivkommittén. Kongressens beslut i alla frågor var suveräna. Den nya regimen avskaffade det parlamentariska systemet och den borgerliga statens komplicerade byråkratiska maskineri, och slog ihop de lagstiftande och verkställande funktionerna. Detta flexibla regeringssystem kunde omedelbart svara mot folkets vilja, och var det bästa möjliga demokratiska systemet – inte en borgerlig demokrati, som bara är en form av makt för att tillvälla sig den producerande klassen, utan det fria, medvetna uttrycket för de organiserade producenternas initiativ, aktivitet och intressen.

Men sovjetstaten har en tudelad karaktär: den är demokratisk i sin inställning och sitt förhållande till den producerande klassen, men är hård och skoningslös gentemot borgarklassen. Denna dubbla karaktär uttrycks i övergångsperioden från kapitalism till socialism, i behovet att krossa de kontrarevolutionära elementens motstånd, tillintetgöra kapitalistklassens politiska makt, fullständigt förstöra den borgerliga regimen, och gradvis införa den kommunistiska socialismens förhållanden och institutioner. Under denna övergångsperiod antar staten formen av proletariats diktatur, ett verktyg för att krossa borgarklassen under det oundvikliga inbördeskriget.

Omedelbart efter att det revolutionära proletariatet och bönderna via sovjeterna hade gripit makten inleddes inbördeskriget. Den väpnade kraften är den yttersta prövningen av den proletära revolutionen, ty den härskande klassen och dess förbundna kommer att ta till den desperata åtgärden att revoltera för att krossa den proletära regimen. Proletariatets maktövertagande leder följaktligen oundvikligen till inbördeskrig, mer eller mindre intensivt beroende på omständigheterna. Eftersom övergångsperioden kännetecknas av inbördeskrig, så behåller den proletära staten den gamla statens förtryckande karaktär tills dess borgarklassen är fullständigt krossad. Staten är ett tvångsinstrument: den borgerliga staten är ett verktyg för att undertrycka proletariatet, den revolutionärt proletära staten – proletariats diktatur – är ett

mönster för alla stora centra inom Frankrikes näringsliv. Så snart den kommunala tingens ordning blivit införd i Paris och andra rangens metropoler skulle den centraliserade regeringen ha fått vika för producenternas självstyrelse även i provinserna. I ett kort utkast till nationell organisation, som kommunen inte fick tid att utarbeta vidare, heter det uttryckligen att kommunen skall vara den politiska formen även för den minsta by och att den stående hären på landet skulle ersättas med en folkmilis med ytterst kort tjänstetid. Varje distrikts landskommuner skulle förvalta sina gemensamma angelägenheter genom en deputeradeförsamling i distriktets huvudstad och dessa distriktsförsamlingar skulle sedan i sin tur skicka sina ombud till nationalrepresentationen i Paris. Ombuden skulle när som helst kunna ersättas och alltid vara bundna av sina väljares bestämda instruktioner. De få men viktiga funktioner som sedan återstod för en centralregering skulle inte – så som falskeligen uppgivits – avskaffas utan anförtros åt kommunala, d.v.s. strängt ansvariga ämbetsmän. Nationens enhet skulle inte brytas utan tvärtom organiseras genom kommunalförfattningen. Den skulle bli verklighet genom förintandet av den statsmakt som utgav sig för att förkroppsliga denna enhet, men ville vara oberoende av och överlägsen över nationen, på vars kropp den ändå blott var en parasitär utväxt... i verkligheten hade kommunförfattningen ställt landsbygdens producenter under distriktshuvudstädernas andliga ledning och där genom städernas arbetare garanterat dem de naturliga representanterna för sina intressen... den var väsentligen en *arbetarklassens regering*, resultatet av den produktiva klassens kamp mot den expropriande klassen, den äntligen upptäckta politiska formen, under vilken arbetets ekonomiska befrielse kunde fullbordas. – Karl Marx, *Pariskommunen* ("Inbördeskriget i Frankrike")

verktyg för att undertrycka borgarklassen, tills dess socialismens fullständiga genomförande gör allt förtryck onödigt, när staten som stat fullkomligt försvinner.

I Kommunistiska Manifestet föreställde sig Marx och Engels en avgörande fas i den proletära revolutionen: ”Proletariatet kommer att begagna sin politiska makt till att så småningom fråntaga bourgeoisin allt kapital och centralisera alla produktionsinstrument i statens d.v.s. i det som härskande klass organiserade proletariatets händer samt fortast möjligt öka mängden av produktionskrafter. I början kan detta naturligtvis ske endast genom despotiska ingrepp i egendomsrätten och i de borgerliga produktionsförhållandena, således genom åtgärder, vilka synes ekonomiskt otillräckliga och ohållbara, men som under rörelsens utveckling kommer att spränga sina egna gränser och är oundvikliga som medel att omlägga hela produktionssättet.” Och i Kritik av Gothaprogrammet skriver Marx: ”Mellan det kapitalistiska och det kommunistiska samhället ligger den period då det ena revolutionärt omvandlas i det andra. Därtill svarar också en politisk övergångsperiod, vars stat inte kan vara någonting annat än proletariatets revolutionära diktatur.” Marx’ teori är den proletära revolutionens praktik i Ryssland. Proletariatets diktatur upphäver skoningslöst den gamla regimen rättigheter och ideologi, och krossar obönhörligt alla kontrarevolutionära rörelser.

Eftersom inbördeskriget är en fas i övergången från kapitalismen till socialismen, tvingas proletariatets diktatur använda våld i kampen mot kontrarevolutionen. Men användandet av våld är inte något slutresultat: det är en del av den revolutionära utvecklingen. Användandet av våld är lika tillfälligt som proletariatets diktatur självt: ett nödvändigt medel för att pressa revolutionen framåt till den punkt där våld och diktatur är lika onödiga, eftersom de inte har någon uppgift.

Följaktligen var sovjetstatens första problem att segra i det inbördeskrig som genast bröt ut. Kerenskijns nederlag vid Gatjina 14 november gjorde slut på honom, men det avslutade inte kontrarevolutionens försök att krossa den proletära revolutionen.

Många av upproren mot den nya regimen organiserades av den militära klicken under ledning av Kaledin, Kornilov och company. Kosackernas revolter var särskilt hotfulla, och de kunde krossas endast tack vare de Röda gardenas hjältemodiga aktivitet. Dessa garden spelade en mycket viktig roll i inbördeskriget under sovjetregimen. De bestod nästan helt och hållet av beväpnade arbetare, som förstod revolutionen i grund och botten, var beredda att dö för den, och fungerade som de revolutionära massornas kraftfulla centrum. Men den militära oppositionen mot sovjetregeringen var nästan försumbar. Den verkliga oppositionen kom från andra mycket mer hotfulla håll.

Borgarklassen och överhuvudtaget de besuttna klasserna, inklusive småbourgeoisin, var nästan enhälligt mot sovjeterna. Av detta motstånd var den imperialistiska borgarklassens opposition minst viktig. Istället var det medelklassernas och den småborgerliga intelligentsians motstånd som visade sig vara mest respektingivande. Detta motstånd visade sig i form av sabotage, det vill säga att intelligentsian och medelklasserna överhuvudtaget vägrade att samarbeta med sovjeterna i återuppbygget av landet och gjorde allt i sin makt för att hindra återuppbygget. Teknikerna vägrade tjänstgöra i industrin, skollärarna gick i strejk, män och kvinnor med specialkunskaper vägrade samarbeta med de organ för återuppbygget som inrättades. Borgarklassens män och kvinnor, på sjukhusen, i välgörenhetsorganisationerna, varhelst deras tjänster behövdes, inlät sig på sabotage, antingen genom att öppet vägra arbeta, eller genom att slugt störa den normala verksamheten. Och lögnerna, förtalet – produktionen av dessa var enorm. Intelligentsian, de småborgerliga intellektuella och akademikerna, utgjorde ett aktivt och giftigt centrum för motståndet mot arbetar- och bonderegeringen.

Med denna inställning bekräftade småbourgeoisin i praktiken den revolutionärt socialistiska teorin att småbourgeoisin är den proletära revolutionens största fiende, både före och efter

händelsen. Den proletära revolutionen medför att de stora folkmassorna, de egendomslösa arbetarna och bönderna, får makten. Om inte dessa stora massor träder fram på scenen och avgör statens verksamhet, så är det ingen proletär revolution. I denna mening går den proletära revolutionen till botten med saker och ting, och innebär en grundläggande förändring, en omkastning av förhållandena i det borgerliga samhället, där de ”intellektuella” bestämmer och massorna lyder. Massorna i Ryssland hade blivit medvetna, och bestämde över regeringens och samhällets arbete. Småbourgeoisin gjorde förfärad och ilsken uppror mot detta nya sakernas tillstånd – helt visst ”slutet för världen” – och vägrade att ha något att göra med de massor som inte betygade den sin vördnad. All den småaktighet, arrogans, och hyckleri som finns hos det borgerliga systemet, som för borgarklassen själv bara är verktyg för förtrycket, blev i småbourgeoisins sinnen principer, ideal, en strävan efter evig ändamålsenlighet och skönhet. ”Eftersom massorna vägrar låta sig styras av oss, låt oss då lämna massorna åt sitt öde!”

Men massorna är beslutsamma, aggressiva, kompromisslösa. Revolutionen har släppt lös deras inneboende energi och initiativ. De uppvisar tidigare okända reserver av hjältemod, förmåga och mod: intelligentsian kommer förr eller senare att underkasta sig massornas makt...

De moderata socialisterna var lika aktiva mot de revolutionära arbetarnas och böndernas regim. De utgjorde i själva verket en skoningslös, obeveklig opposition. Mensjevikerna, inklusive Georgij Plechanov, I G Tsereteli och till och med ”internationalisten” Martov, utfärdade deklARATIONER som brännmärkte revolutionen 7 november och sovjeternas maktövertagande som ett ”brott”. Under veckan efter den bolsjevikiska kuppen utfärdade socialistrevolutionärernas höger proklamationer mot bolsjevikerna. De moderata socialisterna antog en småborgerlig politik och inställning, och visade sig vara en oförsonlig fiende till den proletära revolutionen. Lenin hade sagt att inrättandet av sovjetrepubliken skulle bereda vägen för en fredlig, skapande kamp mellan partierna i sovjeterna. Men de moderata förkastade den fredliga kampen inom sovjeterna parti mot parti, program mot program: de tog till sammansvärjningar, tvång, terrorism mot sovjeternas revolutionära proletära regering. Det ”gamla gardet” från kampen mot tsarismen påverkades också av småbourgeoisins ideologi och förföll till en liknande taktik: Vladimir Burtsev konspirerade precis som i gamla dagar, Boris Savinkov organiserade terroristiska komplotter mot sovjetmakten precis som han hade organiserat terroristiska aktioner mot tsarismen. Under järnvägsarbetarnas konferens i januari deklarerade Tjajkovskij att terrorism skulle användas mot bolsjevikerna precis som under tsarismens dagar. Och det var inte bara hot: det organiserades faktiskt terroraktioner, och det var bara sovjeternas stabilitet och de revolutionära massornas stöd som gjorde att de terroristiska kampanjerna inte blev framgångsrika.

Den moderata socialismen har mycket att sona. Den är proletariatets och socialismens ärkefiende. I samtliga länder är den en förbannelse för den revolutionära rörelsen. I Ryssland kunde den moderata socialismen ha blivit förlåten för sin inställning före 7 november. Dess handlingar därefter kommer dock för alltid och outplånligt att bära skammens stämpel. Det internationella proletariatet kommer att lära från krigets historia, från den ryska revolutionens historia, att den proletära revolutionen med nödvändighet måste föra en skoningslös, kompromisslös kamp mot den moderata socialismen, vars syfte är kontrarevolutionärt.

Sovjetregeringen använde drastiska metoder mot kontrarevolutionen. Dess politik var orubblig och sträng, koalitionsregimens tvekan tillhörde det förflutna. Den provisoriska regeringen var instabil därför att det saknades en stabil klass bakom den. Under dessa förhållanden kunde den inte bestämma sig för eller hålla fast vid en kompromisslös politik. Men sovjetregeringen restes på det revolutionära proletariatets stabila grund, den kunde anta, och antog verkligen, en konsekvent, modig och kompromisslös politik. De kontrarevolutionära revolterna krossades skoningslöst, inte bara med väpnat våld, utan genom att öka klassmotsättningarna

och därmed splittra oppositionen. Som exempelvis bland kosackerna, där Kaledins starka stöd bröts sönder med hjälp av kosacksovjeter, som organiserade de egendomslösa kosackerna mot de besuttna. Mot intelligentsian vidtogs tvångsåtgärder, eftersom det var det enda sättet att övertyga dem om att deras inriktning var fåfäng. Borgarklassen angreps genom att expropriera de stora industrierna och med hjälp av en strikt arbetarkontroll av industrin och hårda regleringar av den ekonomiska verksamheten i landet. Den kanske mest effektiva åtgärden mot oppositionen var att borgarklassen uteslöts från deltagande i regeringen – som är ett annat nödvändigt drag hos proletariats diktatur. Och bakom alla dessa åtgärder fanns sovjeternas skoningslösa användande av massterror mot kontrarevolutionen.

Den väpnade kampen mot kontrarevolutionen rasade i hela Ryssland, och spred sig till Finland och Ukraina, där kampen mellan borgarklassen och de revolutionära arbetarna och bönderna var särskilt våldsamt. Revolutionärerna i Finland och Ukraina fick hjälp från bolsjevikerna och de Röda garderna, men de misslyckades på grund av österrikiska och tyska trupper, som uppmanades att invadera landet för att slå mot revolutionen. Bolsjevikernas hållning gentemot Finland och Ukraina var att erkänna deras självständighet, och lita till att de revolutionära regeringarnas naturliga samhörighet skulle få dem att förenas. Och de gjorde allt i sin makt för att den proletära revolutionen i Finland och Ukraina skulle segra.

IV. Den konstituerande församlingen

Konstituerande församlingen var en viktig fråga under revolutionens utveckling. Den representerade det demokratiska Rysslands strävanden, särskilt i ögonen på den småborgerliga demokratin. Men koalitionsregering efter koalitionsregering hade skjutit upp dess sammankallande. Kerenskij kallade samman konferens efter konferens, och till sist utfärdade han efter påtryckningar ett upprop för en konstituerande församling. Bolsjevikerna utnyttjade det ständiga uppskjutandet av församlingen, inte för att de ansåg den viktig i sig själv, utan därför att det visade den provisoriska regeringens kontrarevolutionära karaktär. *Den konstituerande församlingen var ett uttryck för den borgerligt demokratiska revolutionen, och efter den proletära revolutionen var den överflödigt.* Men sovjetregeringen tillät den konstituerande församlingen att samlas 18 januari.

Situationen präglades av en ödesdiger logik: om den konstituerande församlingen accepterade sovjetregeringens makt så var den en onödig institution, och efter att ha stadfäst faktum från 7 november, så skulle den upplösas. Om den istället gick mot sovjetmakten så var den kontrarevolutionär, och man skulle tvingas upplösa den med våld om så behövdes.

Konstituerande församlingen sammanträdde under en dag. Majoriteten bestod av höger-socialistrevolutionärer. Ordföranden för de allryska sovjeternas exekutivkommitté, Sverdlov, läste upp en deklARATION som förklarade Ryssland vara en sovjetisk förbundsrepublik, och erkände sovjetregeringens auktoritet och åtgärder. Deklarationen avvisades bestämt. Bolsjevikerna och vänstersocialistrevolutionärerna, som utgjorde omkring en tredjedel av delegaterna, drog sig då tillbaka från församlingen, efter att ha läst upp följande uttalande:

Det arbetande Rysslands, arbetarnas böndernas och soldaternas, stora majoritet har krävt att den konstituerande församlingen ska erkänna den stora novemberrevolutionens resultat, sovjeternas proklamation angående jord, fred och kontroll av arbetsvillkoren, och framförallt att den ska erkänna sovjetregeringen. För att uppfylla detta krav från de ryska arbetande klassernas stora majoritet, har den allryska exekutivkommittén föreslagit att den konstituerande församlingen ska betrakta detta krav som bindande. Men den konstituerande församlingens majoritet har, i linje med borgarklassens krav, vägrat acceptera förslaget, och har i och med det utmanat hela det arbetande Ryssland på strid. Socialistrevolutionärernas höger, Kerenskij, Avksentiev och Tjernovs parti, har majoriteten i den konstituerande församlingen. Detta parti, som kallar sig själv ett socialistiskt revolutionärt parti, leder de borgerliga elementens kamp mot arbetarrevolutionen och är i själva

verket ett borgerligt kontrarevolutionärt parti. I sin nuvarande form är den konstituerande församlingen ett resultat av de relativa styrkeförhållanden mellan partierna som rådde före den stora novemberrevolutionen. Konstituerande församlingens nuvarande kontrarevolutionära majoritet valdes på grundval av inaktuella partilistor, och den försöker motarbeta arbetarnas och böndernas rörelse. Dagens diskussioner har klart visat att det socialistrevolutionära partiets höger, som precis som på Kerenskij's tid gör eftergifter till folket, lovar dem allt, men i verkligheten har beslutat sig för att bekämpa sovjetregeringen, och de socialistiska åtgärderna att utan kompensation ge jorden och allt vad den tillhör till bönderna, nationalisera bankerna och annullera landets skulder.

Utan att för ett ögonblick vilja dölja de brott som folkets fiender har begått, tillkännager vi att vi lämnar den konstituerande församlingen för att låta sovjetmakten slutgiltigt avgöra frågan om sitt förhållande till den kontrarevolutionära delen av den konstituerande församlingen.

Samma dag skingrade de Röda gardenas bajonetter den konstituerande församlingen, och 19 januari utfärdade sovjetregeringen ett påbud som officiellt upplöste församlingen. Revolutionen, förklarade detta påbud, skapade arbetarnas och soldaternas sovjet – den enda organisation som kan leda de utsugna klassernas kamp för *fullständig* politisk och ekonomisk frigörelse. Novemberrevolutionen insatte denna sovjet som en revolutionär regering, efter att ha insett att det var illusioner att tro att det gick att komma till en överenskommelse med borgarklassens och dess bedrägliga parlamentariska organisationer. Konstituerande församlingen valdes utifrån gamla vallistor. Den tänkte sig att bli den borgerliga parlamentariska republikens krona, och blev av nödvändighet den borgerliga republikens sagesman, och satte sig upp mot novemberrevolutionen och sovjetregeringens makt. Den gamla borgerliga parlamentarismens dagar är över och passar inte för socialismens uppgifter. Därmed var det oundvikligt att den med nödvändighet kontrarevolutionära konstituerande församlingen skulle upplösas.¹

Varje annan hållning gentemot sovjetregeringen skulle ha varit att förlöjliga sig själv. Den proletära revolutionen är skoningslöst logisk. Den är ett förnekande av den borgerliga demokratin. Den är en öppen diktatur. Dess praktik måste stå i överensstämmelse med dess teori – annars haltar den och förnedrar sig, och förbereder de krafter som krossar den. Sovjetregeringen organiserades inte som representant för alla klasser, utan för de revolutionära massorna, proletariatets diktatur. Den måste handla i enlighet med det.

All demokrati är relativ, en *klass*demokrati. Som historisk kategori är demokratin ett verktyg för en klass: den borgerliga demokratin är ett uttryck för kapitalismens tyranni, den form som den förtryckande klassens makt över den förtryckta klassen tar. Den socialistiska demokratin utplånar kapitalismens demokrati – den relativa, auktoritära demokratin efterträds av den faktiskt fullständiga och fria kommunistiska socialismens demokrati. Den proletära revolutionen låter inte sin utveckling störas av den borgerliga demokratin "moraliska begrepp". Under upprättandet av den proletära demokratin kastar den skoningslöst den borgerliga demokratin åt sidan. Hycklande kräver kapitalismen en regering *av alla klasser*, vilket i verkligheten är en regering för en klass, kapitalistklassen. Den proletära revolutionen inrättar öppet och ärligt en regering för *en klass* – *proletariatet* – vilket till sist innebär slutet för "regeringar" i den form som de hittills har haft. Staten är ett tvångsinstrument, men medan den borgerliga staten anser sig vara okränkbar och evig, så ser sig den proletära staten som en tillfällig nödvändighet som gradvis kommer att bli överflödigt i så måtto som återuppbygget

¹ Det sägs: om bolsjevikerna gjorde rätt i att upplösa den konstituerande församlingen, varför betonade de då sammankallandet av den som ett av sina krav före novemberrevolutionen? En åtgärd kan svara mot ett tidigare skede i revolutionen, men inte ett senare. De åtgärder som föreslås utvecklas och är inte statiska. När novemberrevolutionen hade organiserat den revolutionära proletära regeringen så motsvarade konstituerande församlingen en äldre passerad verklighet, och den behövdes inte längre: den måste upplösas.

definitivt övergår i de organiserade, självstyrande producenternas socialistiska och kommunistiska samhälle.

Den konstituerande församlingen var ett exempel på en regering för alla klasser, den borgerliga regimen regering. Därför var den med nödvändighet och i huvudsak en reaktion mot den proletära revolutionen. Dessutom var den en fas i den borgerliga republikens parlamentariska regim. Det parlamentariska systemet är inte ett uttryck för en grundläggande demokrati, utan uttrycker ett av kapitalismens sätt att härska. Parlamentarismen antas företräda alla klasser, men företräder i själva verket bara den härskande klassens behov – med vederbörlig hänsyn till ”eftergifter” till den underordnade klassen. Syftet med det parlamentariska systemets uppdelning av lagstiftande och verkställande funktionerna är indirekt att tysta oppositionen – den lagstiftande församlingen representerar ”demokratin”, medan den verkställande delen agerar enväldigt. Socialismen kan inte besegra kapitalismen genom att ta kontrollen över och använda det parlamentariska systemet: systemet måste krossas, Och socialismen förbereder följaktligen, faktiskt eller potentiellt, den proletära statens normer, de industriellt organiserade producenterna. Den proletära staten avskaffar det parlamentariska systemet och dess uppdelning av de lagstiftande och verkställande funktionerna, och enar dem i ett enda organ – arbetar- och bondesovjeterna. Det parlamentariska systemet är rent territoriellt, medan den proletära staten under perioden av diktatur är territoriell och industriell, fram tills dess den definitivt övergår i socialismen, då staten försvinner och ersätts av en ”administration av ting”, en industriell ”stat” som fungerar via de organiserade producenterna.

Under sin enda mötesdag antog den konstituerande församlingen ett antal resolutioner, som utropade Ryssland till en demokratisk förbundsrepublik, som ”för alltid [avskaffade]... rätten att privat äga jord”, underställde all jord, gruvor, skogar och vatten republikens kontroll, och gjorde all användning av dem ”fri för den ryska republikens samtliga medborgare, oberoende av nationalitet eller trosbekännelse.” En annan resolution uttryckte ”folkets beslutsamma vilja att omedelbart avsluta kriget och sluta en rättvis och allmän fred, och vädjar till de allierade länderna att gemensamt avgöra de exakta villkoren i en demokratisk fred som kan accepteras av alla krigförande länder, för att å de allierades vägnar lägga fram dessa villkor till de regeringar som bekämpar den ryska republiken och hennes allierade.” ... ”I ryska folkets namn uttrycker den konstituerande församlingen sitt beklagande att förhandlingarna med Tyskland, som inleddes utan en preliminär överenskommelse med de allierade demokratierna, har tagit formen av förhandlingar för en separat fred, och den accepterar, i den ryska förbundsrepublikens folks namn, att, samtidigt som den fortsätter vapenvilan, fortsätta förhandlingarna med de länder som krigar mot oss för att verka för en allmän demokratisk fred, som ska vara i enlighet med folkets vilja och skydda Rysslands intressen.”

Kort efter att konstituerande församlingen hade upplösts godkände den allryska sovjetkongressen exekutivkommitténs handling, och ungefär samtidigt stadfäste även en bondeförsamling upplösningen. Via vänstersocialistrevolutionärerna, som nu dominerade det socialistrevolutionära partiet och accepterade bolsjevikernas och sovjeternas program, godkände bönderna inte bara upplösningen av den konstituerande församlingen, utan överhuvudtaget sovjetregimens juridiska åtgärder.

* * *

{ Ur Lenin ” Deklaration om det arbetande och utsugna folkets rättigheter” – *Red anm* }

Deklaration av sovjetens exekutivkommitté, uppläst vid Konstituerande församlingens öppningsammansammanträde för antagande, och förkastat:

1. Ryssland förklaras för arbetar-, soldat- och bondedeputeradesovjeternas republik. Hela den centrala och lokala makten tillhör dessa sovjet.

2. Sovjetrepubliken Ryssland upprättas på grundval av ett fritt förbund mellan fria nationer som en federation av nationella sovjetrepubliker.

II. Konstituerande församlingen, vilken ställer som sin huvuduppgift att avskaffa varje utsugning från en människas sida av en annan, helt upphäva samhällets uppdelning i klasser, skoningslöst undertrycka utsugarnas motstånd, upprätta en socialistisk organisation av samhället och att socialismen skall segra i alla länder beslutar vidare:

1. Privatäganderätten till jord avskaffas. All jord med samtliga byggnader, inventarier och övriga tillbehör till lantbruksproduktionen förklaras vara hela det arbetande folkets egendom.

2. För att säkerställa det arbetande folkets makt över utsugarna och som ett första steg till fabrikenas, verkens, gruvornas, järnvägarnas och de övriga produktions- och transportmedlens fullständiga övergång i arbetar- och bondestatens ägo bekräftas sovjetlagen om arbetarkontroll och om högsta folkhushållningsrådet.

3. Alla bankers övergång i arbetar- och bondestatens ägo som ett av villkoren för de arbetande massornas frigörelse från kapitalets ok bekräftas.

4. För att avskaffa samhällets parasitära skikt införs allmän arbetsplikt.

5. För att trygga de arbetande massorna all makt och för att avlägsna varje möjlighet att återupprätta utsugarnas makt dekreteras de arbetandes beväpning, bildandet av arbetarnas och böndernas socialistiska röda armé samt de besittande klassernas fullständiga avvärpning.

III. 1. Konstituerande församlingen uttalar sin orubbliga beslutsamhet att rycka mänskligheten ur klorna på finanskapitalet och imperialismen, vilka dränkt jorden i blod i detta det brottsligaste av alla krig, och ansluter sig helt till den politik, som sovjetmakten för och som går ut på att bryta de hemliga fördragen, organisera den mest omfattande förbrödning med arbetarna och bönderna i de nu sinsemellan stridande arméerna samt till varje pris, genom revolutionära åtgärder, uppnå en demokratisk fred mellan folken, en fred utan annexioner och kontributioner, på grundval av nationernas fria självbestämmande.

2. I samma syfte yrkar konstituerande församlingen på fullständig brytning med den barbariska politik som bedrivs av den borgerliga civilisationen, vilken har byggt välståndet för några få utvalda nationers utsugare på förslavande av hundratals miljoner av den arbetande befolkningen i Asien, i kolonierna i allmänhet och i de små länderna.

Konstituerande församlingen välkomnar den politik, som förs av folkkommisariernas råd, som proklamerat Finlands fullständiga oavhängighet, börjat dra tillbaka trupperna från Persien och deklarerat Armeniens frihet till självbestämmande.

3. Konstituerande församlingen betraktar sovjetlagen om annullering (upphävande) av de lån, som upptagits av tsarens, godsägarnas och bourgeoisins regeringar, såsom ett första slag mot det internationella bank- och finanskapitalet och uttalar övertygelsen, att sovjetmakten fast skall fortsätta på denna väg till dess det internationella arbetarupproret mot kapitalets ok vunnit fullständig seger.

IV. Med hänsyn till att konstituerande församlingen valts enligt partilistor, som uppgjordes före Oktoberrevolutionen, när folket ännu inte kunde i hela sin massa resa sig mot utsugarna, ännu inte kände hela styrkan i utsugarnas motstånd vid deras försvar av sina klassprivilegier och ännu inte i praktiken tagit itu med att skapa ett socialistiskt samhälle, anser den det vara i grunden oriktigt, t o m ur formell synpunkt, att motsätta sig sovjetmakten.

I själva sakfrågan anser konstituerande församlingen att det nu, under folkets sista kamp mot utsugarna av det, inte kan finnas plats för utsugare i något enda maktorgan. Makten måste helt

och uteslutande tillhöra de arbetande massorna och deras befullmäktigade representation – arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjet.

Konstituerande församlingen stödjer sovjetmakten och de dekret, som folkkommissariernas råd har utfärdat, samt anser sin uppgift vara avslutad med fastställandet av grundprinciperna för samhällets socialistiska omdaning.

I sin strävan att skapa ett verkligt fritt och frivilligt och följaktligen desto närmare och fastare förbund mellan de arbetande klasserna i Rysslands alla nationer begränsar konstituerande församlingen samtidigt sin uppgift till att fastställa grundprinciperna för en federation av Rysslands sovjetrepubliker och överlämnar åt arbetarna och bönderna i varje nation att självständigt, på sin egen befullmäktigade sovjetkongress besluta om och på vilka grunder de önskar delta i den federativa regeringen och i de övriga federativa sovjetinstitutionerna.

* * *

{ Ur Lenin: ”Förslag till dekret om konstituerande församlingens upplösning” – *Red anm* }

Dekret från allryska sovjeternas exekutivkommitté som officiellt upplöser den konstituerande församlingen.

Revolutionen i Ryssland frambringade från sin första början arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjet som en massorganisation för alla arbetande och exploaterade klasser, som den enda organisation vilken är i stånd att leda dessa klassers kamp för deras fullständiga politiska och ekonomiska frigörelse.

Under hela den första perioden av revolutionen i Ryssland förökade sig sovjeterna, växte och stärktes samt övervann på grund av sin egen erfarenhet illusionerna om en kompromiss med bourgeoisin, insåg det bedrägliga i den borgerligt demokratiska parlamentarismens former och kom i praktiken till slutsatsen, att de förtryckta klasserna inte kan befrias utan brytning med dessa former och med all slags kompromiss. En sådan brytning var Oktoberrevolutionen, som överlämnade all makt i sovjeternas händer.

Konstituerande församlingen, som är vald enligt listor uppställda före Oktoberrevolutionen, är ett uttryck för det gamla politiska styrkeförhållandet, då kompromissmakarna och kadeterna stod vid makten. Då folket den gången röstade för socialistrevolutionärernas kandidater, kunde det inte träffa ett val mellan högersocialistrevolutionärerna, som är bourgeoisins anhängare, och vänstersocialistrevolutionärerna, som är socialismens anhängare. Således kunde denna konstituerande församling, som skulle utgöra kronan på den borgerliga parlamentariska republiken, inte undgå att ställa sig i vägen för Oktoberrevolutionen och sovjetmakten.

Eftersom Oktoberrevolutionen gav makten åt sovjeterna – och genom sovjeterna åt de arbetande och exploaterade klasserna – framkallade den ett förtvivlat motstånd från exploatörerna, och vid undertryckandet av detta motstånd uppenbarade den sig helt som början till den socialistiska revolutionen. De arbetande klasserna fick på erfarenhetens grund komma till insikt om att den gamla borgerliga parlamentarismen överlevt sig själv, att den är fullständigt oförenlig med uppgifterna att förverkliga socialismen, att inte allmänt nationella institutioner utan endast klassinstitutioner (sådana som sovjeterna) är i stånd att bryta de besittande klassernas motstånd och lägga grunden till det socialistiska samhället. Varje avkall på sovjeternas oinskränkta makt, på den av folket erövrade sovjetrepubliken till förmån för den borgerliga parlamentarismen och konstituerande församlingen vore nu ett steg tillbaka och ett sammanbrott för hela arbetarnas och böndernas Oktoberrevolution.

När konstituerande församlingen sammanträdde den 5 januari, var det till följd av ovan angivna omständigheter högersocialist-revolutionärernas parti – Kerenskijs, Avksentiev och

Tjernovs parti – som innehade majoriteten. Detta parti vägrade naturligtvis att behandla det av sovjetmaktens högsta organ, sovjeternas centrala exekutivkommittén, framlagda absolut exakta, klara och alla misstolkningar uteslutande förslaget om att erkänna sovjetmaktens program, erkänna Deklarationen om det arbetande och exploaterade folkets rättigheter, erkänna Oktoberrevolutionen och sovjetmakten. Härmed bröt konstituerande församlingen alla band mellan sig och Sovjetrepubliken Ryssland. Det var oundvikligt att bolsjevikerna och vänstersocialistrevolutionärerna, vilka båda nu uppenbart utgör den veterligen väldiga majoriteten i sovjeterna och åtnjuter arbetarnas och bondeflertalets förtroende, måste lämna en sådan konstituerande församling.

I verkligheten för högersocialistrevolutionärernas och mensjevikernas partier utanför konstituerande församlingen den mest förtvivalade kamp mot sovjetmakten, i det de i sina organ öppet uppmanar till att störta den samt betecknar som godtycke och laglöshet de arbetande klassernas våldsamma undertryckande av exploatörernas motstånd, vilket är nödvändigt för exploateringens avskaffande, samtidigt som de försvarar de i kapitalets tjänst stående sabotörerna och går så långt som att ohöjlt uppmana till terror, vilken »okända grupper» också redan börjat utföra. Det är klart att den del av konstituerande församlingen som återstår, till följd härav endast skulle kunna spela rollen som täckmantel för kontrarevolutionärerna i deras kamp för att störta sovjetmakten.

Därför beslutar centrala exekutivkommittén: Konstituerande församlingen upplöses.

Del 6 – Den revolutionära kampen för fred av Leon Trotskij och N. Lenin

Inledning

Frågan om fred var ett avgörande test för sovjetregeringen. Eftersom denna fråga hade varit av livsavgörande vikt i kampen mot den provisoriska regeringen, var den nu en livsavgörande fråga i arbetar- och bonderegeringens arbete. De stora folkmassorna längtade efter fred, och ändå var inte problemet så enkelt. Freden måste ses i förhållande till revolutionen, och kampen för fred måste överensstämma med revolutionens politik.

Det första steget mot att sluta fred var sovjetregeringens erbjudande till alla krigförande länder att förklara eld upphör på alla fronter och inleda allmänna fredsförhandlingar. En dag eller två efter detta erbjudande, höll utrikesminister Leo Trotskij ett tal i Petrograd, inför en publik på 12.000 personer. Han sa:

5 november [23 oktober] talade jag i denna byggnad inför ett folkmöte där frågan om en allrysk kongress diskuterades, och alla höjde rösten till förmån för sovjetmakten. Under revolutionens åtta månader har frågan om krig och fred varit den fråga som allra mest eftertryckligt har ställts inför folket. Vi hävdade att bara en makt som grundade sig direkt på folkets makt kunde göra slut på slakten. Vi krävde att de hemliga fördragen måste publiceras, och förkunnade att eftersom det ryska folket inte hade slutit dessa fördrag, så kunde det inte tvingas att genomföra de erövringar som avtalen stipulerade. Våra fiender svarade att det var demagogi. Om ni kommer till makten kommer ni aldrig att våga genomföra det, sa de, ty då kommer våra allierade att gå mot oss. Men vi hävdade att fred var Rysslands räddning. Vi pekade på att ett utdraget krig skulle krossa revolutionen, att det tärde på och förstörde landet, och att ju längre vi stred desto mer skulle vi hamna i en slavställning, så att vi till sist bara skulle kunna välja vår herre.

Vi vill leva och utvecklas som fri nation. Men för att kunna sluta fred tvingades vi störta borgarklassens och Kerenskijns makt. 7 november [25 oktober] tog den lokala Petrogradsovjeten själv initiativet och ansvaret, och med hjälp av garnisonen och arbetarna genomförde de statskuppen. De framträdde inför sovjetkongressens möte, och sa: "Landets gamla makt är bruten, det finns inga myndigheter och vi är tvungna att själv ta makten." Vi har sagt att den nya maktens första plikt är

att erbjuda fredssamtal på alla fronter, och på grundval av folkens självbestämmande sluta fred utan annekteringar eller krigsskandestånd. Alla folk måste alltså genom folkliga val själva bestämma: vill de ingå ett statligt förbund med sin nuvarande överordnade stat, åtnjuta fullständigt självstyre under den eller vill de skilja sig från den och få fullständig självständighet? Vi måste sätta stopp för de förhållanden där den starke med vapentvång kan tvinga den svage att anamma de livsvillkor som den starke önskar: varje folk, stort som litet, måste bestämma över sitt eget öde. Detta är inte ett partiprogram, inte sovjetens program, utan hela folkets program, utom det rovgiriga parti som har modet att kalla sig Folkfrihetens parti, men som i själva verket är fiende till folkets frihet, och av all kraft kämpar mot freden. Med undantag för detta parti har hela det ryska folket förkunnat att det inte kommer att godta användande av våld. Och det är i denna anda vi utfärdar vår fredsförordning.

Samma dag som vi antog denna förordning gjorde Krasnovs kosacker uppror och hotade sovjetmaktens själva existens. Men knappt hade vi besegrat dem och stärkt sovjetmakten, innan vår första handling var att samtidigt vända oss till både de allierade och tyska makterna med ett förslag om fredssamtal på alla fronter. Våra motståndare, kadeterna och deras bihang, sa att Tyskland skulle ignorera oss – men det visade sig att det inte stämde, och vi har redan fått bifall från Tyskland och Österrike-Ungern om att hålla fredssamtal och sluta en preliminär fred enligt sovjetens formuleringar. Och så fort vi hade fått tag i nycklarna till skåpet med den hemliga diplomatiska brevväxlingen, publicerade vi de hemliga avtalen, och uppfyllde därmed vårt löfte till folket som vi hade avgivit redan när vi var ett obetydligt oppositionsparti. Vi sa då och säger nu att ett folk inte kan spilla sitt och sina bröders blod för avtal som det inte själv har slutit, aldrig har läst eller ens sett. På dessa mina ord svarade koalitionen anhängare: tala inte till oss i denna ton, detta är inte Moderna cirkusen [En stor sal för massmöten i Petrograd, där Trotskij höll även detta tal] Och jag svarade att jag bara har en ton, en socialistisk ton, och jag tänker tala i denna ton till nationen och till er, till de allierade och till tyskarna.

Koalitionen anhängare är som rädda harar, och för dem verkade publiceringen av de hemliga avtalen vara detsamma som att tvinga England och Frankrike att förklara krig mot oss. Men de inser inte att de härskande kretsarna i dessa länder under hela kriget har lurat i folket att den förrädiska, grymma fienden är Tyskland och att Ryssland är ett ädelt land. Och det går inte att lära dem motsatsen på tjugofyra timmar. Genom att publicera de hemliga avtalen har vi ådragit oss de härskande klassernas fientlighet i dessa länder, men vi har erövat folkens stöd. Vi tänker inte sluta en diplomatisk fred, det kommer att bli en folkets fred, en soldaternas fred, en verklig fred. Och resultatet av vår öppna politik visade sig: Judson kom till Smolnij-institutet och deklarerade i USA:s namn att protesten till Duchonin-stabens mot den nya regimen var ett missförstånd, och att USA inte hade någon önskan om att lägga sig i Rysslands inre angelägenheter, och att följaktligen USA-frågan är ur världen.

Men det finns en annan konflikt som inte är löst. Jag måste berätta om den. På grund av deras kamp för freden har den engelska regeringen arresterat och kvarhåller i ett koncentrationsläger Georgij Tjitjerin [som senare frisläpptes och blev sovjetregeringens kommissarie för utrikes ärenden], som har ägnat sitt välstånd och sin kunskap åt de ryska, engelska, tyska och franska folken, och de engelska arbetarnas modiga agitator, emigranten Petrov. Jag har skrivit till den engelska ambassaden, och meddelat att Ryssland tillåter många rika engelsmän att befinna sig inom dess gränser och engagera sig i kontrarevolutionära sammansvärjningar med den ryska borgarklassen, och att vi därför är ytterst obenägna att låta ryska medborgare kastas i fängelse i England, och att följaktligen alla som inte anklagas för något brottsligt omedelbart ska friges. Om inte denna begäran åtlyds, så kommer inte de engelska undersåtar som önskar lämna Ryssland att få något pass. Den sovjetiska folkmakten har ansvar för hela folkets välbefinnande. Dess medborgare ska åtnjuta dess beskydd varhelst de befinner sig. Kerenskij talade till de allierade som ett butiksbiträde talar till sin chef, men vi tänker nu visa att vi bara kommer att existera med dem på lika villkor. Mer än en gång har vi sagt, att den som vill ha det fria och oberoende ryska folkets stöd och vänskap måste närma sig det med respekt för dem och deras mänskliga värdighet.

Så fort sovjeterna hade gripit makten föreslog vi fredssamtal i det ryska folkets namn. Vi hade rätt att tala i folkets namn, ty alla våra förslag, och folkkommissariernas hela program, består av teser och förslag som hundratals och tusentals sovjeter, fabriker och verkstäder, med andra ord hela

folket, har röstat om och antagit. Vår delegation kommer att tala ett öppet och modigt språk: är ni överens om att omedelbart hålla en fredskonferens på alla fronter? Och om de säger ja, ska vi be dem att erbjuda sina regeringar och allierade att skicka delegater. Vår andra fråga kommer att bli: tänker ni sluta fred på en demokratisk grund? Om vi tvingas sluta fred själva, så kommer vi att deklarerat för Tyskland att vi inte accepterar att de drar trupper från den ryska fronten till någon annan front, ty vi sluter en ärofull fred och kan inte tillåta att England och Frankrike krossas på grund av det.

Vi tänker inte för ett ögonblick tolerera någon hemlig diplomati under förhandlingarna. Våra flygblad och radiosändningar kommer att hålla samtliga länder informerade om våra förslag, och hur de besvaras av Tyskland. Vi tänker så att säga sitta i ett glashus, och kommer att sprida tusentals tyskspråkiga tidningar till de tyska soldaterna för att hålla dem informerade om varje steg vi tar och varje tyskt svar.

Vi säger att Litauen och Kurland själva måste avgöra frågan om vem de tänker liera sig med, och att Tyskland inte bara i ord utan även i handling måste ta hänsyn till folkets fritt uttryckta vilja. Och om den tyska kejsaren trots dessa rättframma och rättskaffens uttalanden vägrar sluta fred, och om bankerna och börserna som tjänar på kriget förstör vår fred, då kommer alla länder att se på vems sida rätten befinner sig, och vi kommer att bli starkare, medan kejsaren och bankirerna blir svagare. Vi kommer inte att känna oss besegrade utan som segrare, ty freden har sina segrar som inte är mindre ryktbara än krigets. En nation som har tagit makten efter att ha kastat ut sina fiender är en segerrik nation. Vi har inga andra intressen än folkets, och dessa intressen är identiska med folkets intressen i alla länder.

Vi förklarar krig mot kriget. Tsarerna är rädda för att sluta fred, de fruktar att folket kommer att kräva en förklaring av de stora offer de har gjort och allt blod de har spillt. När Tyskland går med på fredsförhandlingar så följer de folkets vilja. Hon vet att de vill att hon ska svara, och att om hon inte svarar så kommer den ryska revolutionen att bli det tyska folkets allierade. Frankrike och England borde komma till fredsförhandlingarna, men om de inte gör det så kommer deras egna folk, som kommer att känna till förhandlingarnas gång, att driva ut dem med slag och spö. De ryska representanterna kommer att vara målsägare vid förhandlingsbordet, folket kommer att sitta till doms över sina härskare. Våra erfarenheter av hur härskarna har behandlat sina folk under de fyrtio månadernas krig kommer inte att vara förgäves. "Inse", kommer vi att säga till våra bröder, "att i samma ögonblick som ni vänder er revolutionära styrka mot er borgarklass så kommer inte en enda rysk soldat att skjuta!" Detta löfte avger vi i ert namn, och vi tänker hålla det.

Kriget ödelade revolutionen. Freden var en central fråga för revolutionen. De moderatas politik att med hjälp av diplomati försöka påverka ententens regeringar kollapsade på ett beklämmande sätt. Sammanbrottet var oundvikligt, och det utvecklade inte ens revolutionära reservtrupper för den framtida kampen. En klasskampsmetod skulle åtminstone utveckla dessa reservtrupper. Freden var oundgänglig, om så bara som en realistisk nödvändighet. Landet var industriellt i upplösningstillstånd, och om all energi skulle läggas på kriget, så skulle inte det inrikespolitiska återuppbygget kunna komma till stånd, utan oordningen skulle bli allt värre. Med tanke på att dagens krig mer handlar om hemmafronten än faktiska strider, mindre är ett militärt problem än frågan om intensiv produktion, så var det ekonomiska kaos som rådde i Ryssland en avgörande faktor för frågan om krig och fred. Den ryska armén hade förblött, den tsaristiska regimens brottsliga ruttenhet hade lett till 8 miljoner döda och sårade. Arméns och industrins desorganisering orsakades av enväldet och fullbordades av Kerenskijs regim. När bolsjevikerna grep makten ärvde de ett fullkomligt kaos.

Trots dessa ofördelaktiga villkor gjorde bolsjevikerna ett djärvt och storartat försök att säkerställa en allmän fred, i linje med den socialistiska politiken. Bolsjevikernas politik i fredsfrågan kan sammanfattas så här:

Parollen om "demokratisk fred" är ett hån om den ska slutas av borgerliga regeringar. Om freden sluts på det sättet så är den, oavsett villkoren (även om de är inga annekteringar och

inga krigsskadestånd), i grund och botten en imperialistisk fred, om den inte samtidigt beledsagas av att imperialismen störtas. En ”demokratisk fred” innebär i stora drag en fred som upprätthåller *status quo*, alltså imperialistiska förhållanden. Det fortsatta kriget och dess offer tvingade dessutom alla regeringar att sträva efter annekteringar och krigsskadestånd. Bara påtryckningar från proletariatet kunde säkerställa ens en vanlig ”demokratisk fred”. Alla nationer har imperialistiska mål av en eller annan sort, och en militär seger skulle avslöja vilka målen var. Följaktligen strävar socialismen efter en revolutionär fred, en fred som sluts av proletariatet genom att det störtar imperialismen i all krigförande länder, eller genom att det skaffar sig revolutionära reservtrupper för framtida aktioner. Denna sorts fred innebär att det revolutionära proletariatet måste föra en internationell klasskamp, oupphörligt kämpa för den proletära revolutionen, som fick en impuls av revolutionen i Ryssland. Följaktligen beslutade sig bolsjevikerna för att utnyttja kampen för fred till att utveckla proletariatets kamp i alla krigförande länder, att vädja till proletariatet, speciellt till proletariatet i Tyskland, att agera mot sina imperialistiska regeringar och för den sociala revolutionen. Kampen för fred var ett medel för att uppnå ett mål: den proletära revolutionen i Europa. Förslaget om vapenvila på alla fronter var ett medel för att utveckla proletariatets handlingar, genom att inför folket ställa frågan om freden, få upp soldaterna ur skyttegravarna, uppmuntra till fraternisering och ge soldaterna möjlighet att diskutera och agera i fredsfrågan.

En revolutionär fred var ett oundgängligt villkor för den proletära revolutionen i Ryssland. De moderata i sovjeten insåg detta, och vädjade därför till det tyska proletariatet att göra uppror. Men deras politik, som motsvarade de moderata socialistiska politikernas politik i de andra krigförande länderna, hämmade proletariatets revolutionära aktioner genom att sätta hoppet till diplomati och regeringsvänliga, imperialistiska konferenser i Stockholm och Paris. Hur kunde man vänta sig att proletariatet i Tyskland skulle göra uppror mot sin regering när det revolutionära Ryssland styrdes av en borgerlig regering som inte kunde dölja sina imperialistiska böjelser? Som gjorde upp hemliga planer på krig och konspirerade mot revolutionen? Det var en psykologisk och politisk motsägelse. I Tyskland är borgarklassen och enväldet en och samma, och en revolution måste ända från början vara proletär. Den första förutsättningen för att verkligen kunna uppmana proletariatet att göra uppror, var att den proletära revolutionen i Ryssland blev helt framgångsrik. Detta var en avgörande fråga för det revolutionära Ryssland: antingen en proletär revolution i Europa eller en överhängande risk för att de revolutionära förhoppningarna i Ryssland skulle grusas – eller åtminstone göra återuppbygget och dess fortvaro oändligt mycket svårare. Kriget framkallades av imperialismen – och det måste omvandlas till en kamp mot imperialismen. Kriget riktade sig mot proletariatet, och proletariatet måste omvandla det till en social revolution.

Under hela förhandlingarna i Brest-Litovsk agerade Trotskij och bolsjevikerna i enlighet med sin revolutionära politik. De använde Brest-Litovsk som ett forum för att vända sig till proletariatet och socialismen i hela världen, i synnerhet socialismen och proletariatet i Tyskland. Det var ända från början uppenbart att det revolutionära Ryssland inte kunde säkerställa en rättvis fred utan att det krigförande proletariatet agerade.

Men proletariatet svarade inte på en gång. Och det var till största delen på grund av att den moderata socialismen, som dominerade scenen, vägrade gå med på det revolutionära Rysslands politik, och var en väsentlig del av sin egen nationella borgarklass’ nationalistiska och imperialistiska krafter. Istället för att använda proletära aktioner, höll den moderata socialismen proletariatet i hårda tyglar – och handlade tillsammans med de imperialistiska regeringarna mot proletariatet.

Österrike och Tyskland accepterade förslaget om vapenvila, men de allierade vägrade, och svarade inte ens. Det var ett ödesdigert misstag, som blev ännu värre av deras efterföljande vägran att inleda allmänna fredsfrhandlingar, och därmed lät Tyskland få fritt utlopp för sina

brutala avsikter mot Ryssland. Inte heller svarade den socialistiska rörelsen på möjligheterna till vapenvila. På det hela taget gjorde den fördärvade, tvekande, borgerliga internationella socialismen som var knuten till regeringspolitiken ingenting, medan det isolerade revolutionära Ryssland mot mycket dåliga odds kämpade för en arbetarfred.¹

Det sovjetiska förslaget gick ut på att allmänna fredsförhandlingar skulle inledas på grundval av formuleringen ”inga annekteringar och inga krigsskadestånd”. Österrike och Tyskland accepterade, men deras ambassadörer gjorde snabbt klart att de tänkte tolka denna formulering för att gynna sina egna imperialistiska intressen. På ett oerhört brutalt och hycklande sätt menade Tyskland att självbestämmande redan hade uppnåtts på de ryska områden som de och Österrike ockuperade – självbestämmande med hjälp av regeringar som hade upprättats av Tyskland och stod helt under tysk överhöghet! Trotskij avslöjade hyckleriet i detta påstående, och krävde bestämt att de tyska trupperna skulle lämna de ockuperade områdena innan en folkomröstning skulle genomföras. De österrikisk-tyska diplomaterna vägrade. De bolsjevikiska representanterna förde en lysande kamp, men österrikarna och tyskarna var hårdhärtade. Förhandlingarna avbröts tillfälligt, medan vapenvilan utsträcktes under ännu en period.

Under denna period, då bolsjevikerna i Brest-Litovsk hade gjort det mer än tillräckligt klart att de kämpade för en rättvis internationell fred, gjorde de allierade regeringarna ingenting för att stöda deras ansträngningar. De borgerliga regeringarnas imperialistiska politik gick mot den proletära regeringens revolutionära politik.

Samtidigt bedrev bolsjevikerna en intensiv revolutionär propaganda i de tyska och österrikiska arméerna, och i Tyskland och Österrike självt. Via byrån för internationell propaganda tryckte de miljontals tidningar på tyska och österrikiska, som spreds med hjälp av flygplan etc. Denna propaganda antog enorm omfattning, och påverkade avsevärt moralen bland centralmakternas trupper – hur mycket kan bara tiden utsäga. Under ett av fredskongressens möten protesterade general Hoffman mot bolsjevikernas propaganda. På det genmålde Trotskij att varken villkoren för vapenvilan eller fredsförhandlingarnas karaktär begränsade yttrande- eller pressfriheten! Det bedrevs också en intensiv propaganda bland de österrikisk-

¹ Inte ens socialistpartiet i USA, som hade förklarat sig vara mot kriget, agerade kring förslaget om vapenvila. I detta land var det bara Socialistiska propagandaförbundet som stödde vapenvilan. Vid ett massmöte i New York City 20 december, antog det följande resolution, som hade föregåtts av en månads agitation i flygblad:

Världens arbetare kräver omedelbar allmän fred, som skall bryta imperialismens status quo i enlighet med det ryska revolutionära proletariats internationella önskemål.

De krigförande imperialistiska regeringarna har bestämt sig för att fortsätta kriget i sin egen imperialismens intresse: bara proletariats som klass är intresserad av och kan påskynda en omedelbar fred som skall gynna civilisationen och framåtskridandet.

Det amerikanska proletariats klassintressen gör det nödvändigt att anta ett omedelbart handlingsprogram:

1 – Vi kräver att regeringen accepterar förslaget från Rysslands faktiska regering om att omedelbart genomföra vapenvila på alla krigförande fronter.

2 – Vi kräver att regeringen bestämt yrkar på att Storbritannien, Frankrike och Italien likaså skall acceptera denna vapenvila.

3 – Vi kräver att förhandlingarna om vapenvila inte skall omfatta diskussioner om fredsvillkoren, utan att diskussionen och formuleringen av dessa villkor skall överlämnas till folken i respektive krigförande land.

4 – Vi uppmanar de klassmedvetna arbetarna att förbereda organiseringen av en proletär fredskongress, som skall diskutera våra aktioner i samarbete med det internationella proletariats och i enlighet med den revolutionära socialismens fredsprinciper.

Under arbetet att säkerställa freden måste proletariats organisera sig som en oberoende faktor, åtskilt och distinkt från alla andra grupper. Bara proletariats har internationella intressen, och bara det kan få till stånd en internationell fred på grundval av det revolutionära Rysslands formuleringar.

Vi försäkrar vår solidaritet med proletariats i Ryssland, och uttrycker vår vänskaplighet gentemot deras oförskräckta klassmedvetna arbete.

tyska krigsfångarna i Ryssland, resolutioner antogs som fördömde deras regeringars politik, och löften avgavs om att kämpa för det revolutionära Rysslands sak.

När förhandlingarna återupptogs vidhöll Tyskland och Österrike sina förslag, som innebar annekteringar av den mest brutala sort. En mäktig strejkrörelse, på gränsen till revolution, bröt ut i Österrike i mitten av januari. Bara i ett distrikt gick 90.000 arbetare ut i strejk, och totalantalet måste ha varit nära en miljon. Det var en spontan massrörelse av revolutionär karaktär – den sorts dynamiska massaktion som revolutioner uppstår ur. Men den reaktionära administrationen i de imperialistiska fackföreningarna och det socialdemokratiska regeringspartiet gick mot de strejkande. När nyheten om strejkerna nådde Trotskij tjatade han på de tyska diplomaterna tills mötet ajournerades under en vecka, i förhoppningen om att strejkerna skulle fördjupas med tiden. Den stora strejkrörelsen bröt ut mot de socialistiska partiledarna, som överraskades, men de ställde sig omedelbart i ledningen för den och ledde den på avvägar. Rörelsen spred sig till Tyskland, där hundratusentals arbetare var inblandade, men där fackföreningarna gick mot strejkerna. Som Vorwärts i Berlin anförde till sitt försvar, ”vill vi inte ha någon revolution, vi vill bara att regeringen ska bilägga sina motsättningar med de strejkande.”

Scheidemanns fraktion talade oupphörligt mot revolutionen, och använde situationen i Ryssland för att befrämja en imperialistisk tysk fred. Den moderata socialismen förrådde ännu en gång proletariatet och revolutionen, och utförde öppet och skamlöst sina imperialistiska regeringars lumpna kontrarevolutionära arbete. Fackföreningarna vägrade betala ut strejkunderstödet och beordrade de strejkande tillbaka till arbetet. Den dominerande moderata socialismen utnyttjade sitt moraliska inflytande till att skrämja de strejkande och möjliga rebellerna till underkastelse. Arbetarna förrådades och baktalades av själva den rörelse som skulle ha lett dem till seger, och drevs långsamt tillbaka.¹

Hur framgångsrik den sovjetiska fredspolitikerna skulle bli berodde inte bara på hur det tyska proletariatet svarade, utan hur proletariatet i alla krigförande länder svarade, ett internationellt svar. Sovjetunionens vädjan till proletariatet i ententen kan beskrivas med följande citat ur en deklARATION som den sovjetiska ambassadören i Storbritannien, Maxim Litvinov, utfärdade till de brittiska arbetarna:

Vår revolutionära propaganda bland de tyska soldaterna och krigsfångarna undergräver det tyska enväldets och militarismens styrka mer effektivt än militära segrar, och har redan givit upphov till en stark fredsrörelse i Tyskland och Österrike. Men dessa bemödanden mötte inte bara motstånd från kapitalisterna i Ryssland, utan från kapitalister i hela världen. Den ryska revolutionens fram-

¹ Efter att strejkrörelsen hade krossats, så den preussiske inrikesministern dr Drews att strejkerna hjälpte Tysklands fiender, och anklagade det socialdemokratiska partiet för att uppmuntra de strejkande. På detta svarade regeringssocialisternas organ *Vorwärts* i Berlin, genom att citera premiärminister von Dandel från Bayern, som i ett tal i den bayerska deputeradekammaren tackade de socialdemokratiska ledarna för ”att de tog kontrollen över strejkrörelsen, eftersom strejken därmed tvingades in i de normala kanalerna”.

Å andra sidan spred den revolutionära socialismen i Tyskland många revolutionära appeller, av vilka denna bara är en:

Den tyska regeringen har i förhandlingarna i Brest-Litovsk visat att den vill kasta grus i ögonen på massorna och förvärpa de krigande folkens dödsstrid. Dess påstådda längtan efter fred är bara en mask. Dess uttalande att en delvis fred skulle föra oss närmare en allmän fred är en lögn och ett svek.

En separat fred med Ryssland skulle göra kriget på andra fronter våldsammare, och därmed öka slakten. Det tyska folkets lidande skulle inte minska.

Det är den tyska arbetarklassens plikt att oupphörligt kämpa för en allmän fred.

Det finns bara ett sätt att få slut på slakten och arbetarnas misär – att störta regeringen och borgarklassen, på så sätt som det gjordes i Ryssland. Det är endast med hjälp av massornas ansträngningar och revolt, en massstrejk som förlamar all ekonomisk verksamhet och krigsindustrierna, och en revolution och att det upprättas en folkrepublik i Tyskland av och för arbetarklassen, som det går att få slut på mordet av arbetare i alla länder, som det går att uppnå en allmän fred.

stöt och livskraft har blivit föremål för den internationella kapitalismens hat, och nu har det fortsatta kriget utöver sitt tidigare imperialistiska mål ännu ett mål – att krossa sovjeterna och revolutionen.

Inse detta! En ytterligare förlängning av kriget måste leda till den ryska revolutionens nederlag och militarismens och reaktionens seger överallt. En omedelbar, rättvis, demokratisk fred på grundval av principen om inga annekteringar och inga krigsskadestånd, kommer att förebåda militarismens fall i alla länder. Denna fred går bara att uppnå om arbetarrörelsen talar ut och handlar med all kraft. Arbetare i Storbritannien, freden står på spel! De ryska arbetarna vädjar till er att ansluta er till deras försök att vara tungan på vågen. Arbetare – tala!

Men den brittiska arbetarrörelsen höll tyst. Socialismen i Italien gav ett moraliskt svar. Deputerade Morgari deklarerade i kammaren att de italienska socialisterna var för en omedelbar allmän fred, inte bara på bolsjevikernas villkor, utan också med bolsjevikiska metoder. De franska socialisternas svar var att ignorera sovjeternas beslutsamma ansträngningar för en allmän fred, och i det fördolda baktala bolsjevikerna. Den socialistiska gruppen i deputeradekammaren utfärdade en resolution till de ryska socialisterna, undertecknad av 28 personer, bland andra Albert Thomas, Jules Guesde, Jean Longuet, Marcel Cachin, Compere-Morel och Sembat, ur vilken vi citerar:

Vi har idag med stor smärta sett vissa av er inleda förberedande förhandlingar som kan leda till en separat fred. Om förhandlingarna leder till detta mål skulle inte centralmakterna bara kunna förbereda, eller faktiskt uppnå, en militär seger och slutligen diktera villkoren i namn av sin styrka, utan det skulle till och med hjälpa – det hjälper redan – demokratins och socialismens fiender över hela världen i deras intriger, genom att ge dem möjlighet att åberopa den ryska revolutionen som ett exempel på upplösning och demoralisering.

Har inte Tyskland och hennes allierade hittills avböjt att uppge sina mål med kriget? Det finns en fruktansvärd logik i krig. Sovjeterna inser det, ty samtidigt som de slog fast sin önskan om en allmän fred, så sa de: "Låt oss be Tyskland att offentliggöra sina mål med kriget, och de tyska socialisterna att göra revolution, precis som vi."

Sovjeterna fick inget svar på någondera önskemålet. Ändå kan inte freden vara annat än rättvis, annat än varaktig. Det kan den bara bli med hjälp av folkets demokratiska vilja. En separat fred kan inte bli det... Det vore en moralisk katastrof, vars tyngd helt naturligt skulle falla på den internationella socialismen överallt.

Men mest av allt bör Ryssland snarast möjligt skaffa sig en stabil regering, varifrån det nya livet ska uppstå. Bara en konstituerande församling kan tillhandahålla det, bara den kan få slut på de konflikter som avsätter diktatorer utan att ge dem makt och säkerhet för morgondagen. Bara den kan säga att den härskar för folket och av folket...

Det är händelsernas allvar och medvetenheten om vårt ansvar som har givit oss franska socialister inspiration till dessa vänskapliga uttalanden, och vi tvekar inte att säga till er: Vi inser också omfattningen på våra plikter. De franska socialisterna kommer inte att göra något för att minska arméns och det franska folkets motstånd, utan kommer istället att stärka bådadas moral, och kraftfullt bönfälla de allierades regeringar om att de i handling klart visar det de ofta säger, att de strider på grund av att de har angripits, och att de inte tänker skaffa sig någon annan fred än rättens. På så sätt skulle regeringarna bli tvungna att lova att förändra målen med kriget.

Men de franska socialisterna "tvingade" inte regeringarna att förändra målen med kriget. De utlovade det revolutionära Ryssland samma illusoriska förhoppningar som massorna hade gjort uppror mot, och som Kerenskij på ett gräsligt sätt hade misslyckats att uppfylla. Dessutom handlade det inte om att "förändra målen" eller om regeringslöften, som båda är oviktiga. Fredens karaktär kommer att avgöras av klassmakt, av klassförhållanden. De franska socialisternas inställning ökade den imperialistiska borgarklassens styrka och försvagade proletariats revolutionära styrka. Bara en proletär klasskamp som förs aggressivt mot hela imperialismen kan säkerställa en förstående fred mellan arbetarna. "Med stor smärta", säger

de franska socialisternas resolution, ”har vi sett vissa av er inleda förberedande förhandlingar som kan leda till en separat fred.” Resolutionen har anständigheten att inte anklaga bolsjevikerna för att önska eller planera en separat fred. Erbjudandet om vapenvila gällde alla fronter. Inbjudan till en fredskonferens gällde förhandlingar om *allmän* fred. *Den sovjetiska delegationen till Brest-Litovsk lade fram förslag som grundval för allmän fred.* Det var framförallt entente-regeringarnas av de moderata socialisterna rättfärdigade vägran att delta, som gav Tyskland möjlighet att omvandla konferensen till att gälla en separat fred. Och under hela konferensen, även när den kom att handla en separat fred, betonade bolsjevikerna behovet av allmän fred, vädjade till det socialistiska samvetet i alla krigförande länder om revolutionära aktioner, men fick inte ens ett moraliskt stöd. Nej, istället smädades och förtalades de skoningslöst av den moderata socialismen.¹

På grund av sin isolering, övergivna både av ententens regeringar och det socialistiska proletariet, överväldigades bolsjevikerna vid Brest-Litovsk. De uppvisade fortfarande en enad front, och angrep bittert de imperialistiska österrikisk-tyska företrädarnas krav, när fronten bröts moraliskt av den ukrainska delegationens förräderi. Ukrainas regering, radan, var borgerlig till sina uppfattningar och personsammansättning, och bestod till största delen av moderata socialister, som var rädd för att sprida den proletära revolutionen. De gick i hemlighet med på tyskarnas villkor i utbyte mot Tysklands erbjudande om att med trupper hjälpa radan att behålla kontrollen över landet. Den ukrainska frågan var livsavgörande, och sovjetregeringen skickade Röda garden till Ukraina, och i samarbete med lokala Röda garden kämpade de tappert för att störta den borgerliga tyskvänliga radan. En liknande situation rådde i Finland, där arbetarregeringen använde alla sina resurser för att besegra borgarklassen under general Mannerheim. På grund av de österrikisk-tyska truppers intervention, som borgarklassen hade krävt, besegrades bolsjevikerna både i Ukraina och Finland. Finland och Ukraina accepterade att stå under tyskt förmyndarskap och förrådde det revolutionära Rysslands kamp för fred, eftersom borgarklassen ansåg att försvaret av dess privategendom och klassintressen var viktigare. Medan det ringaktade proletariet vägrade acceptera Tysklands villkor, så antog borgarklassen dem entusiastiskt. – Förräderi har en ödesdiger logik. Den ukrainska borgerligt-”socialistiska” radan upplöstes slutligen av tyska bajonetter, och det upprättades en diktatur. Finland blev en tysk koloni, och i båda staterna förde det revolutionära proletariet en obeveklig kamp mot sin egen borgarklass och den tyska imperialismen.

Mötena vid Brest-Litovsk-konferensen avslöjade helt klart Tysklands imperialistiska dubbelhet, samtidigt som de lika tydligt visade bolsjevikernas höga principer och internationella anda. Londontidningen *Daily News*' korrespondent beskrev ett av mötena så här:

Den ryska delegationen agerade utifrån otvetydiga instruktioner från de bolsjevikiska myndigheterna, och intog en kompromisslös attityd. De sa att det var omöjligt för nationaliteterna i Polen, Kurland, Estland och Litauen att definiera sig själva innan den sista tyska soldaten hade lämnat

¹ I ett svar till de franska socialisterna deklarerade Trotskij: ”Erfarenheterna har visat att kriget inte kan lösas med vapenkraft. På det militära området befinner vi oss nu lika långt från ett avgörande som under krigets första dagar. Trots att de franska socialisterna har röstat på alla krigskrediter, så visade regeringen aldrig några hänsyn. De har nekat att göra ett klart uttalande om målen med kriget, och de har vägrat utfärda pass till internationella konferenser. Den franska socialismens inställning står i motsättning till de socialistiska principerna. Efter de franska socialisternas förfall, har de inte rätt att döma den ryska bolsjevismen. – Vi har gjort vår del för att förbereda en allmän fred, och ingalunda fred till varje pris. Våra förberedelser har en demokratisk grund som alla socialistiska länder kan enas kring. – Vad har ni gjort i Paris? Paris har svarat med regeringen Clemenceau. Clemenceaus metoder leder inte till fred. Det måste absolut stå klart för det franska proletariet. Det franska proletariet måste kräva av sin regering att den deltar i fredsförhandlingarna. – Det ena kapitalistiska landets inställning till den ryska revolutionära regeringen skiljer sig förvisso från den i ett annat land. En del vill krossa revolutionen direkt, andra vill utnyttja revolutionen för sina egna fördömda syften och sedan hugga den i ryggen.”

landet. Dessutom gjorde de narr av tyskarna, och frågade om de tänkte inta Petrograd och ge mat till 3 miljoner svältande människor eller avvärja ett revolutionärt land där varje arbetare har ett gevär. De frågade också vad tyskarna tänkte säga till sin egen demokrati, som för ett par månader sedan protesterade mot den föreslagna annekteringen av Polen och Litauen.

Efter att ha hört Trotskij tillbakavisa "Tysklands hycklande fredsförslag" och hans deklaration att det kunde bli nödvändigt att försvara revolutionen, antog de allryska sovjeternas centralkommitté en resolution som fördömde "de härskande partierna i Tyskland", som "trots att de av en folklig rörelse tvingats göra eftergifter till principen om en demokratisk fred, ändå försöker förvränga denna tanke med sin egen annekterande politik." Vidare sa resolutionen:

Vi förkunnar nu att den ryska revolutionen förblir den internationalistiska politiken trogen. Vi säger till folken i Tyskland, Österrike-Ungern, Turkiet och Bulgarien:

Under påtryckningar från er har era regeringar tvingats godta parollen om inga annekteringar och inga krigsskadestånd, men på senare tid har de försökt genomföra sin gamla politik av undanflykter. Kom ihåg att det faktiskt och framförallt beror på er om vi ska kunna sluta en omedelbar demokratisk fred. Europas alla folk är utmattade och åderlåtna av ett aldrig tidigare skådat sorts krig, och litar på att ni inte ska låta de österrikisk-tyska imperialisterna inleda krig mot det revolutionära Ryssland, för att underkuva Polen, Litauen, Kurland och Armenien.

Ingen kan anklaga bolsjevikerna för brist på uppriktighet. Deras nederlag berodde på andras passivitet och förräderi. "Bolsjevikerna", förkunnade den tyska pressen överraskad, "talar som segrare." Och med rätta: historien kommer att rättfärdiga dem: de kommer att segra! Tyskarna ville ha fred på grundval av krigets karta, medan bolsjevikerna ville ha fred i enlighet med det internationella demokratiska återuppbyggets allmänna principer – som de allierade accepterade "i ord" men inte försökte genomföra i handling. De avslöjade tyskarna, och vädjade till socialismen och proletariatet, men när de inte fick något gensvar var deras hopplösa kamp dömd till nederlag. Trotskij vägrade skriva under den skamliga freden, och hans inställning var: "Vi tillkännager att kriget är avslutat och vi avmobiliserar utan att skriva under någon fred. Vi förkunnar att vi inte kan delta i de allierades plundringskrig, och inte heller kan vi skriva under en plundringsfred. Vi ger det tyska arbetande folket ansvaret över Polens, Litauens och Kurlands öde." Denna utväg med en "deklarerad fred" vållade under en tid huvudbry för tyskarna. Det var läge för socialisterna i Tyskland att handla, men de utnyttjade inte tillfället. Som svar på en fråga: "Vad kommer ni att göra om vi inte skriver under er fred?", svarade general Hoffman: "De tyska trupperna kommer att rycka fram och omedelbart inta Tallinn." Nu kom Tysklands mest skändliga handling, truppernas inmarsch i ett försvarslöst land som ville ha fred, ett brott som de tyska majoritetssocialisterna och proletariatet gav sitt tysta medgivande till. Denna invasion väckte Ryssland, som mobiliserade sina soldater, arbetare och Röda garden mot inkräktarna.

Det yttersta beslutet om krig och fred var upp till den allryska sovjetkongressen, som samlades i Moskva 12 mars. Mer än hälften av de 1765 delegaterna var mot att ratificera fredsfördraget, och för ett "heligt krig", ett revolutionärt krig mot Tyskland. Bland dem fanns många framstående bolsjevikiska medlemmar, som i januari hade organiserat sig självständigt i det kommunistiska partiet. Men Lenin var för att acceptera fördraget, trots dess betungande villkor, eftersom Ryssland behövde ett andrum för återuppbyggnadsarbetet. Man skulle då kunna göra förberedelser för att återuppta kriget mot den tyska imperialismen under förhållanden som inte var hopplösa, och agera för att utveckla den proletära revolutionen i Tyskland.

Det blev en osedvanligt våldsamt diskussion om fördraget på kongressen, men Lenins dominerande personlighet och skoningslösa logik övertygade, och fördraget stadfästes av en överväldigande majoritet. Tyskland påtvingade Ryssland ett krigsskadestånd på 6 miljarder rubel, och införlivade nästan 780.000 kvadratkilometer tidigare ryskt territorium, inklusive 56 miljoner invånare.

Under fredsförhandlingarnas gång förkunnade de tyska majoritetssocialisterna att de skulle bryta med regeringen om den genomdrev en annekterande fred. Men när en sådan fred drevs igenom på ett ytterst brutalt och skamligt sätt, så bröt dessa "socialister" inte med regeringen. De röstade faktiskt inte mot ratificeringen i riksdagen, utan lade ner sina röster. 26 februari sa Scheidemann i ett tal till riksdagen: "Inom några få dagar kommer ridån att falla för den femte akten i denna stora tragedi, den ryska revolutionen. Det som har skett var inte socialdemokratins uppsåt. Inför hela världen förkunnar vi att den politik som användes i Ryssland inte var vår politik." I artikeln *Pontius Pilatus Scheidemann* svarade den oberoende socialisten dr Hans Block på detta hyckleri: "Det finns något i aposteln Petrus' bittra tårar, och i förrädaren Judas' ånger och självmord som tilltalar oss. Men i dessa stora historiska mänskliga tragedier är varken den fege sankt Petrus eller ens den trolöse Judas Iskariot lika föraktliga som den store Pontius Pilatus, den ursprunglige kylige 'politikern' som 'oskyldig tvådde sina händer'. Mänsklig ånger och sorg väcker medkänsla, även för en trolös. Men kallt, självbelåtet självrättfärdigande kan bara väcka hat och avsky. 'Inför hela världen förkunnar vi att den politik som användes i Ryssland inte var vår politik.' De har röstat för krigskrediter, och kommer att fortsätta att rösta för dem. De har stött regeringen och kommer att fortsätta att stöda den. De har svurit trohet mot det annekterande majoritetsblocket – men de tvär oskyldigt sina händer och förkunnar, 'Det som har skett var inte socialdemokratins uppsåt.'"

Efter att ha godtagit denna skamliga fred ställde sig den revolutionära sovjetregeringen uppgiften att påbörja ett industriellt, politiskt och militärt återuppbygge. Det gjordes allvarliga försök att organisera en ny armé. Trotskij accepterade posten som krigskommissarie, och i juli beslutade den allryska kongressen att införa värnplikt. Den samstämmiga uppfattningen var att det, med tanke på den internationella situationen, var nödvändigt med en aktiv, effektiv armé för att skydda revolutionen mot alla sorters angrepp. Både det imperialistiska Tyskland och det revolutionära Ryssland insåg att "freden" bara var tillfällig, och båda väntade på det förestående slutgiltiga beslutet. Tyskland utgick från att hon skulle kunna hålla ut i väst, och övertyga de allierade om att det var fåfängt med en seger över centralmakterna, och att hon alltså skulle kunna återuppta erövringarna i öst. Det revolutionära Ryssland utgick ifrån att hon medan kriget fortsatte skulle hinna återfå krafterna ekonomiskt och militärt, och sedan slå mot imperialismen, antingen i samband med en tysk revolution, eller på egen hand när Tyskland var utmattat av de blodiga striderna på västfronten.

Accepterandet av freden med Tyskland var det revolutionära Rysslands första nederlag – ett nederlag för proletariats sak över hela världen, ett nederlag i den stora kampen för den enda rättvisa fred som kan få slut på kriget – arbetarnas allmänna förstående fred, en demokratisk fred som sluts och vidmakthålls av proletariatet i alla krigförande länder. Men det revolutionära proletariatet i Ryssland har inte ett uns av skulden för detta nederlag. Den mesta skulden för det tillfälliga nederlaget för det revolutionära Rysslands fredspolitik har socialismen och proletariatet i Tyskland och Österrike, och resten har socialismen och proletariatet i Frankrike, Storbritannien, Italien och USA – ty ingenstans kom det något tillräckligt gensvar på det revolutionära Rysslands vädjan till världens proletariat.

Men kampen är inte slut. Revolutionen härskar, sovjeternas makt är intakt. Om sovjeterna behåller makten kommer kampen att på nytt bryta ut mellan revolutionen och hela imperialismen, och i synnerhet mellan revolutionen och den tyska imperialismen. Proletariatets internationella revolution är en process där tillfälliga nederlag helt enkelt röjer vägen för den slutliga segern. När sovjetrepubliken avslutade det militära kriget mot den tyska imperialismen, så inledde den ett nytt krig – ett klasskrig, ett propagandakrig för att framkalla en proletär revolution i Tyskland och Österrike.

Skulle sovjeterna ha samarbetat med de allierade i ett imperialistiskt krig mot Tyskland? Men det var politiskt och psykologiskt omöjligt. De allierade flörtade med, och flörtar fortfarande

med, de kontrarevolutionära krafterna i Ryssland. De stödde Kerenskij, sympatiserade med Kornilov och vägrade erkänna sovjetregeringen. De vägrade delta i allmänna fredsförhandlingar. När Tyskland, efter att Trotskij hade vägrat att skriva under fredsfördraget, skoningslöst invaderade Ryssland, erbjöd då de allierade sovjeterna hjälp? Nej! Storbritannien, Frankrike och Italien kom överens om att Japan borde ”ingripa” i Ryssland för att ”återställa ordningen” – samma förevändning som Tyskland hade för att rättfärdiga sin skändliga invasion. De allierades inställning stärkte Tysklands aggression moraliskt. ”Varför”, sa de tyska imperialisterna till arbetarna, ”vägrar till och med våra fiender att erkänna sovjetregeringen och bolsjevikerna, varför anser till och med de att det är nödvändigt att ingripa i det anarkistiska Ryssland. Vår invasion är ingen invasion, det är en nödvändig åtgärd i civilisationens intresse”. Den proletära revolutionen måste förvänta sig bittert motstånd från den internationella imperialismen. Och det revolutionära Rysslands kamp för fred visar klart att proletariatet bara kan lita till sig själv, att alla icke-proletära styrkor är enade mot det. Proletariatet kan bara segra med hjälp av en kompromisslös klasskamp. Det är sant att denna klasskamp tillfälligt försvagade Ryssland mot Tyskland, men det var oundvikligt för att kunna krossa den imperialistiska och kontrarevolutionära borgarklassen. *Och vi måste alltid hålla i minnet att den överväldigande delen av det territorium som Tyskland införlivade, erövrades under tsarens regim.* Med hjälp av klasskampen kan det revolutionära Ryssland ännu besegra det imperialistiska Tyskland. Med hjälp av klasskampen kan det internationella proletariatet ännu besegra hela imperialismen.

Materialet i del 6 består av en pamflett av Trotskij om freden (kapitel I till V), ett tal av Trotskij från februari, Lenins ”teser” om freden som han läste upp inför den allryska sovjetkongressen i mars, och en artikel av Lenin som stod i *Pravda* i april.

L. C. F.

I. Fredsförhandlingar och revolution (Trotskij)

Våra fiender anklagar oss som står på en revolutionärt internationalistisk grund, för att vi anser det vara möjligt att inleda fredsförhandlingar med Tysklands, Österrikes och deras allierades monarkistiska och imperialistiska representanter. Om detta är en motsägelse, så beror det inte på att vår taktik är inkonsekvent, utan på de objektiva förhållandena i Europa. I Ryssland har proletariatet ställt sig i ledningen för staten, medan statsmakten i de andra krigförande länderna fortfarande ligger i händerna på kapitalistklassen, deras byråkrati och deras monarki. Att arbetarna förhandlar med kapitalisterna under en strejk står inte alls i motsättning till principen om klasskamp. Samma sak kan sägas om en proletär regering som förhandlar med en borgerlig regering, så länge folken i Europa står ut med sådana regeringar.

Oftast är det samma personer som förebrår oss för att "förråda" våra allierade som anklagar oss för att "sluta fred" med centralmakterna. Denna förebråelse grundas på helt olika bedömningar av både de allierade och fienderegningarna. Men faktum är att vi i princip inte erkänner någon skillnad i detta avseende. Ett avtal med den tyska kejsarens regering väger lika tungt i det internationella proletariatets vågskål som ett avtal med den engelska kungens eller Mikados regeringar. Nationella olikheter vad gäller statsformer och användande av diplomati hamnar helt i bakgrunden i och med de samstämmiga imperialistiska målen och stormakternas nuvarande världspolitiska metoder. Vad gäller de små staterna, så spelar de en rent passiv roll, eftersom de tvingas att hänga i hasorna på de stora imperialistiska staterna och deras grupperingar.

Vi måste inleda förhandlingar med de regeringar som existerar just nu. Men vi genomför dessa förhandlingar på ett sätt som ger folken största möjliga chans att kontrollera sina regeringars brott, och så att arbetarmassornas uppror mot de imperialistiska klickarna påskyndas. Vi är redo att stödja detta uppror med alla de krafter som står till vårt förfogande. De officiella och halvofficiella franska patrioterna, som för några få månader sedan stödde Romanov mot oss, är nu indignerade över att vi förhandlar med Hohenzollern. Ofta tar de hjälp från sina förfäder, jakobinernas, andar. Jakobinerna, säger de, förhandlade aldrig med "tyrannerna" utan förklarade skoningslöst krig mot dem.

Denna invändning syftar till att förhålliga 1700-talets småborgerliga demokrati på bekostnad av 1900-talets proletära demokrati, och är i alla avseenden ovidkommande.

Vår revolution orsakades direkt av kriget. I 1700-talets Frankrike orsakades kriget tvärtom av revolutionen.

Efter att de franska massorna, i huvudsak bönderna, hade gjort sina stora revolutionära erövringar, så tvingades de under trycket från det feodala Europa försvara sina erövringar med vapen mot de utländska fienderna. Revolutionens entusiasm övergick omedelbart i krigets iver, och innebar helt enkelt att revolutionen forslades över nationsgränsen.

Under de tre sista årens imperialistiska mordiska fälttåg förblödde vårt folk, och revolutionen blev först av allt ett sätt att befria dem från krigets fasor och lidande. Den jakobinska revolutionen 1792 stod mot ett feodalt Europa. Den proletära revolutionen 1917 möter ett imperialistiskt Europa som är delat i två fientliga läger. Om kriget för "sansculotterna" var en direkt fortsättning av befrielserevolutionen, så skulle ett omfattande revolutionärt krig för de ryska soldater, som ännu inte kunnat lämna skyttegravarna där de befunnit sig under de tre senaste åren, bara se ut som en fortsättning av det föregående mördandet.

Det innebär på intet vis att vi förkastar revolutionära krig. Tvärtom anser vi det vara de revolutionära klassernas plikt att försvara socialismens sak mot inre såväl som yttre

klassfiender. Utan tvekan kan vårt revolutionära krig bli populärt om det skulle inledas öppna revolutionära strider av proletariatet i åtminstone något europeiskt land. Den mäktiga impuls som Europa har fått från den ryska revolutionen måste nu återgäldas av Europa, för att på så sätt förkroppsliga tanken på en internationell revolution i den ryska arbetarklassens medvetande, och ge dem stimulans och väcka dem till ett revolutionärt krig. Vi tvivlar inte för ett ögonblick på att Europas arbetare, som en följd av det nuvarande kriget under någon av de närmaste månaderna kommer att upprepa det ryska proletariatets kamp, på en mäktigare ekonomisk grund och i en mer fulländad politisk form. Om Ryssland i väntan på den nära förestående revolutionära floden i Europa skulle tvingas sluta fred med Centralmakternas nuvarande regeringar, så vore det en provisorisk, tillfällig, övergående fred, och det första den europeiska revolutionen skulle göra vore att omarbete den.

Hela vår politik bygger på och räknar med denna revolution. Det fredsprogram som vi har lagt fram kan bara genomföras fullt ut genom att störta de kapitalistiska regeringarna. Genom att förverkliga det demokratiska fredsprogrammet, så förbereder dagens regeringar ännu mer säkert sitt eget katastrofala sammanbrott. Med våra fredsförhandlingar försöker vi på alla sätt hjälpa dem med detta.

Vi tog också med "Europas förenta stater" i fredsprogrammet. Denna paroll ingår inte i arbetar- och soldatsoveternas regerings officiella program, och inte heller har den ännu godkänts av vårt parti. Icke desto mindre tror vi att ett demokratiskt fredsprogram leder till en republikansk världsfederation som sträcker sig längre än en europeisk (och en avessvärd del av pamfletten ägnas åt att framföra denna uppfattning). Revolutionens vidare utveckling kommer att i praktiken ställa denna fråga inför det europeiska proletariatet.

II. Vad är ett fredsprogram?

(Trotskij)

Vad är ett fredsprogram? Ur de härskande klassernas synvinkel eller de partier som är undergivna dem, är det alla krav sammantagna, som slutgiltigt kan förverkligas enbart med hjälp av militär styrka. För Miljukov innebar följaktligen förverkligandet av "fredsprogrammet" att med vapenmakt erövra Konstantinopel. Vanderveldes "fredsprogram" förutsätter att tyskarna kastas ut ur Belgien. Behtmann-Holweg's planer grundades på krigets geografiska karta. Enligt denna uppfattning är fredsvillkoren bara en återspeglning av de fördelar som uppnåtts med vapenmakt. Med andra ord är fredsprogrammet ett krigsprogram.

Så var fallet innan den tredje makten, den Socialistiska internationalen, ingrep. Det revolutionära proletariatet betraktar inte de krav som den nationella militarismen måste infria som ett fredsprogram, utan för dem består programmet av de krav som det internationella proletariatet tänker genomdriva med hjälp av revolutionär kamp mot militarismen i alla länder. Ju mer den internationella revolutionära rörelsen växer, ju mindre kommer fredsfrågan att bero på de respektive motståndarnas rent militära ställning, och ju mindre risk är det att massorna ser fredsvillkoren som mål för kriget.

För oss syns detta allra klarast i frågan om de små nationernas och svaga ländernas öde.

Kriget började med att de tyska arméerna genomförde en ödeläggande invasion av Belgien och Luxemburg. Under de åren som uppstod genom våldförandet av dessa små länder kunde man, jämte de fientliga härskande klassers falska och egoistiska ilska, också höra återklangen av de vanliga massornas verkliga indignation. Dessa små länders öden väckte massornas sympati, eftersom de krossades bara därför att de råkade ligga mellan två krigförande jättar. Under krigets första skede tilldrog sig Belgiens öde uppmärksamhet och sympati på grund av sin osedvanligt tragiska karaktär. Men 34 månaders krigföring visade att händelserna i

Belgien bara utgjorde det första steget mot lösningen av det imperialistiska krigets grundläggande problem, nämligen *att de starka undertrycker de svaga*.

I sina internationella förhållanden använde kapitalismen samma metoder som de använder för att "reglera" ländernas inhemska ekonomiska liv. Konkurrensen är ett sätt att systematiskt utplåna de små och medelstora företagen, och uppnå storkapitalets överhöghet. De kapitalistiska krafternas globala konkurrens innebär att de små, mellanstora och efterblivna nationerna systematiskt underkastas de stora och allra största kapitalistiska makterna. Denna process är ett oundgängligt element i den imperialistiska mekanismen, och blomstrar därmed ostörd även i fredstid med hjälp av statliga lån, militärdiplomatiska överenskommelser, etc. Kriget avslöjade och skyndade på denna process, i så måtto som den förde in aspekten med öppet våld. Kriget tillintetgör de små staternas sista tillstymmelse av "oberoende", helt oavsett vilken den militära utgången blir av konflikten mellan de två fiendelägren.

Belgien dignar fortfarande under den tyska militarismens tryck. Men det är bara det synliga och dramatiska uttrycket för att hennes oberoende har fallit samman. De allierade regeringarnas främsta mål består ingalunda av att "befria" Belgien. Belgien kommer bara att bli en liten pjäs i de kapitalistiska jättarnas stora spel, både under krigets fortsatta utveckling och efter att det har avslutats. Om inte en tredje makt, "revolutionen", ingriper, så kommer Belgien efter kriget att antingen bli kvar under tyskt styre, eller hamna under Storbritanniens ok, eller delas upp mellan de två koalitionerens mäktiga rövare. Den imperialistiska dominansen kräver att de svaga blir underkastade.

Samma sak gäller Serbien. Dess nationella energi var en vikt på världsimperialismens vågskålar, vars upp- eller nedgångar minst av allt påverkas av det serbiska folkets självständiga intressen.

Centralmakterna tvingade in turkarna och bulgarerna i krigets virvlar. Vare sig dessa två länder kommer att förbli det österrikiskt-tyska imperialistiska *blockets* ("Centraleuropas") sydöstra organ, eller kommer att fungera som ett litet byte när balansräkningen görs upp, så kvarstår faktum att kriget är det sista kapitlet i deras oberoende.

Före den ryska revolutionen avskaffades Persiens självständighet som ett direkt resultat av avtalet mellan England och Ryssland 1907.

Rumänien och Grekland är ett tillräckligt klart exempel på hur de imperialistiska trusternas kamp ger de små staterna en ytterst begränsad "valfrihet". När Rumänien offrade sin neutralitet föredrog hon en ren gest framför ett uppenbart fritt val. Med hjälp av passivt motstånd försökte Grekland "stanna hemma". Som för att på ett påtagligt sätt visa det gagnlösa i en neutral kamp för självbevarande, har hela det europeiska kriget i form av Bulgariens, Turkiets, Frankrikes, Englands, Rysslands och Italiens arméer flyttat in på grekiskt territorium. Valfriheten återspeglas i bästa fall i form av självförtryck. I slutändan kommer Rumänien och Grekland att dela samma öde: de kommer att bli insatser i de stora spelarnas händer.

På andra sidan Europa såg det lilla Portugal sig tvingat att gå med i kriget på de allierades sida. Detta beslut kan förbli oförklarligt om Portugal, som är under engelskt beskydd, hade fått större frihet att delta i villervallan än regeringen i Tver eller Irland.

De kapitalistiska företagsledarna i Holland och de tre skandinaviska länderna drar tack vare kriget in berg av guld. Men dessa fyra neutrala stater i nordvästra Europa är desto mer medvetna om sin "soveränitets" illusoriska karaktär, som även om den överlever kriget ändå kommer att tvingas betala räkningen för de fredsvillkor som stormakterna kommer att lägga fram.

Det "självständiga" Polen mitt i det imperialistiska Europa, kommer att kunna upprätthålla ett sken av oberoende, under förutsättning att hon underkastar sig ett slaviskt finansiellt och militärt beroende av endera av de stora härskande maktgrupperna.

Hur stort oberoende Schweiz egentligen hade visade sig klart i de restriktiva tvångsåtgärder som vidtogs rörande landets import och export. Företrädarna för denna lilla förbundsrepublik stod med mössan i hand och tiggde framför ingången till de två stridande lägren, och den kan mycket väl inse hur begränsat oberoende och neutralitet en nation har som inte kan beordra några miljoner bajonetter.

Om kriget blir en oviss ekvation på grund av de allt större antalet stridande och fronter, och därmed gör det omöjligt för de olika regeringarna att formulera de så kallade "målen för kriget", då kommer de små staterna att få den i alla händelser tvivelaktiga förmånen av att deras historiska öde mycket väl kan anses vara förutbestämt. Oavsett vilken sida som segrar, och oavsett hur långtgående inflytande en sådan seger kan få, så kvarstår faktum att de små staterna inte kan återfå sin självständighet. Oavsett om Tyskland eller England segrar, så kommer frågan i båda fallen att bli *vem* som kommer att bli direkt herre över de små nationerna. Bara bluffmakare eller hopplösa idioter kan tro att de små nationernas frihet kan säkerställas med hjälp av den ena eller andra sidans seger.

Ett liknande resultat skulle bli fallet om kriget leder till en tredje lösning, det vill säga oavgjort. Om inte den ena av de två stridande får en uttalad övermakt, så kommer det bara att leda till att både de starkas dominans över de svaga blir ännu tydligare i båda lägren, och att bådas dominans över imperialismens "neutrala" offer ökar. Ett krig utan erövrare eller erövrade är ingen garanti för någon: samtliga små och svaga stater kommer ändå att erövras. Det gäller samma sak både för de som prövade döden på slagfältet såväl som de som försökte undkomma detta öde med hjälp av neutralitet.

Belgarnas, serbernas, polackernas, armeniernas och andras självständighet är inte en del av de allierades krigsprogram (såsom det behandlas av Guesde, Plechanov, Vandervelde, Henderson och andra), men är däremot en del av det internationella proletariats program i dess kamp mot imperialismen.

III. Förhållandena före kriget (Trotskij)

Frågan är om proletariatet under nuvarande förhållanden kan utarbeta ett självständigt fredsprogram, det vill säga lösningar på de problem som gav upphov till dagens krig eller som har visat sig under krigets förlopp. Det har antytts att proletariatet ännu inte behärskar tillräckliga styrkor för att förverkliga ett sådant program. Det är en utopi att hoppas att proletariatet skulle kunna genomföra sitt eget fredsprogram under det nuvarande kriget. Vilka andra alternativ finns det än att kämpa för att få slut på kriget och för en fred utan annekteringar, det vill säga att återgå till förhållandena före kriget? Man säger att detta är ett mycket mer realistiskt program. Men i vilken mening kan man använda ordet realistisk på en kamp för att avsluta kriget med hjälp av en fred utan annekteringar? Under vilka förhållanden, frågar vi, går det att få slut på kriget? Teoretiskt finns det tre typiska möjligheter: 1) En avgörande seger för en av de inblandade parterna. 2) De stridande parterna blir utmattade utan att den ena får något avgörande inflytande över den andra. 3) Det revolutionära proletariatet ingriper och avbryter med våld de militära aktionerna.

I det första fallet, att kriget tar slut genom att den ena sidan når en avgörande seger, är det uppenbarligen naivt att drömma om en fred utan annekteringar. I parlamentet kräver visserligen Scheidemann och Landsberg, som hårdnackat har stött sin militärs aktioner, bestämt en fred "utan annekteringar", men det är bara i den fasta förvisningen att deras protester inte kan

förhindra några ”användbara” annekteringar. Å andra sidan trodde en av de tidigare tsaristiska överbefälhavarna, general Alexejev, som kallade en fred utan annekteringar för ”en utopisk fras”, helt riktigt att offensiven är det avgörande, och att framgångsrika krigsoperationer skulle leda till att allt annat kom av sig själv. För att kunna slita annekteringarna ur den till tänderna beväpnade segrande partens händer, behöver proletariatet naturligtvis revolutionära styrkor, som det måste vara beredd att använda öppet. Hursomhelst har de inga ”ekonomiska” medel att tvinga den segrande parten att avsäga sig de fördelar som segern har givit.

De som försöker tala för ett inskränkt program av ”fred utan annekteringar och inget mer” är i princip beroende av den andra möjliga utgången av kriget, den som förutsätter att kriget gör slut på de krigförande nationernas alla resurser, och att kriget slutar i allmän utmattning, utan segrare eller besegrade, utan att avbrytas av den tredje, revolutionära kraften. Det var till detta tillstånd, där militarismen är alltför svag för att få till stånd erövringar, och proletariatet alltför svagt för att göra revolution, som de passiva internationalisterna av Kautskys typ anpassade hela sitt program om en ”fred utan annekteringar”, som de ofta kallade en återgång till *status quo ante bellum* [förhållandena före kriget – öa]. Men detta är den skenbart realistiska politikens akilleshäla, ty även om kriget inte avgörs, så utesluter det i själva verket inte alls annekteringar, utan de är tvärtom en förutsättning. Om ingen av de två mäktigaste grupperna vinner, så betyder det inte att Serbien, Grekland, Belgien, Polen, Persien, Syrien, Armenien eller andra nationer lämnas orörda. Tvärtom är det just på bekostnad av dessa de svagaste som annekteringarna i så fall kommer att genomföras. För att förhindra denna ömsesidiga ”kompensation” måste det internationella proletariatet inleda ett omedelbart revolutionärt uppror mot de härskande klasserna. Varken tidningsartiklar, kongressresolutioner, protester i parlamentet eller ens offentliga demonstrationer har någonsin förhindrat makthavarna att skaffa sig territorier eller förtrycka svaga folk, antingen med hjälp av segrar eller diplomatiska överenskommelser.

Vad gäller den tredje möjliga utgången av kriget, så förefaller den vara den mest uppenbara. Den förutsätter att det internationella proletariatet reser sig medan kriget fortfarande pågår, med en kraft som är tillräcklig för att förlama och slutligen stoppa kriget, hela vägen nerifrån och upp. I detta det mest gynnsamma fallet, har proletariatet uppenbarligen varit starkt nog för att stoppa krigets utveckling, och det är inte troligt att det då kommer att nöja sig med ett rent konservativt program som inte sträcker sig längre än att fördöma annekteringar.

För att faktiskt förverkliga en fred utan annekteringar, är det alltså en förutsättning att det existerar en mäktig rörelse inom proletariatet. Men återigen, även om det föregående programmet förutsätter en sådan rörelse, så räcker det inte, eftersom det låter sig nöja med att återställa den samhällsordning som rådde före kriget, och som var orsaken till att kriget bröt ut. Det enda positiva innehållet i parollen ”utan annekteringar”, är ett europeiskt *status quo ante bellum*, som var en produkt av krig, plundring, våld, byråkratism och diplomatiska dumheter.

I kampen mot imperialismen kan inte proletariatet ha som mål att återvända till den tidigare europeiska kartan: det måste utarbeta *sitt eget program av statliga och nationella relationer*, som motsvarar den ekonomiska utvecklingens grundläggande tendenser, vår epoks revolutionära karaktär och proletariatets socialistiska intressen.

Att bara föra fram mottot ”utan annekteringar” ger inga som helt riktlinjer för vilken politisk linje som ska föras i alla de frågor, som uppstått under krigets lopp. Om vi antar att Frankrike senare ockuperar Alsace-Lorraine, är den tyska socialdemokratin och Scheidemann då tvungna att kräva att denna provins ska återlämnas till Tyskland? Ska vi kräva att kungadömet Polen ska återlämnas till Ryssland? Ska vi insistera på att Japan ger tillbaka Chio-Chau [Chauzhou] till Tyskland? Eller att Italien återlämnar den del av Trentino som de ockuperar

till sina ursprungliga ägare? Det vore rent nonsens. Det vore fanatisk laglighet, det vill säga försvarare av dynastiska och "historiska" rättigheter i linje med den mest reaktionära diplomati. Dessutom kräver även detta program en revolution för att kunna fullföljas. I alla dessa och liknande fall ska vi, när vi ställs inför den hårda verkligheten, naturligtvis bara föra fram en princip, nämligen att höra med folken det berör. Det är förvisso inget absolut rättesnöre. De franska majoritets"socialisterna" inskränker samtalen med befolkningen (i Alsace-Lorraine) till en ovärdig uppvisning av mumier – Först en ockupation (det vill säga införlivning med hjälp av vapenkraft) och sedan be befolkningen att godkänna att de blir införlivade. En verklig överläggning förutsätter uppenbarligen en revolution, så att befolkningen kan svara utan att hotas med en revolver, vare sig den är tysk eller fransk.

Det enda godtagbara innehållet i mottot "utan annekteringar" är att protestera mot nya *våldsamma förvärv*, som bara är ett sätt att förneka *nationernas rätt till självbestämmande*. Men vi har sett att denna demokratiskt odiskutabla "rättighet" med nödvändighet leder till att de starka nationerna får rättighet att göra erövringar och införa förtryck, medan det för de svaga nationerna leder till klenmodighet eller "bara några bitar papper". Så kommer att vara fallet så länge Europas politiska karta tvingar nationerna och deras olika delar att hålla sig inom staternas begränsningar, åtskilda av tullmurar och ständigt inkräktande på varandra under sina imperialistiska strider.

Bara en proletär revolution kan övervinna denna regim. *Således är tyngdpunkten att förena proletariats fredsprogram med den sociala revolutionen.*

IV. Rätten till självbestämmande (Trotskij)

Vi såg tidigare att socialismen, när den löser de konkreta problemen ifråga om nationella grupper av stater och nya sorters organisationer, inte kan vidta några åtgärder utan att ta hänsyn till principen om självbestämmande. När det kommer till kritan innebär denna princip att erkänna rätten för alla nationella grupper att avgöra sitt nationella öde, följaktligen rätten för alla folk att avskilja sig från en given stat (som till exempel Ryssland eller Österrike). Det enda demokratiska sättet att få reda på en nations "vilja" är en folkomröstning. Men detta demokratiskt obligatoriska svar kommer, på det beskrivna sättet, att vara helt formellt. Det upplyser oss inte om vilka verkliga möjligheter, sätt och medel som finns för ett nationellt självbestämmande under de nuvarande kapitalistiska förhållandena.

För många, för att inte säga majoriteten av de förtryckta nationerna, nationella grupperna och delarna, betyder självbestämmande att upphäva de befintliga gränserna och stycka upp de nuvarande staterna. I synnerhet leder denna demokratiska princip till att kolonierna befrias. Men hela den imperialistiska politiken syftar till att *utvidga* de statliga gränserna utan att ta hänsyn till nationella principer eller att tvinga in svaga stater innanför tullgränser, och skaffa sig nya kolonier. Till sin själva natur är imperialismen både expansiv och *offensiv*. Det är detta kännetecken som karakteriserar imperialismen, och inte diplomatins ombytliga manövrar.

Därför härrör den ständiga konflikten mellan principen om nationellt självbestämmande som i många fall leder till statlig och ekonomisk decentralisering, och imperialismens kraftfulla ansträngningar att centralisera, för vilket den förfogar över de statliga organisationerna och militarismen. Det är sant att separatistiska nationella rörelser ofta får stöd i imperialistiska intriger mot en *grannstat*. Men detta stöd blir avgörande först när man använder krigsmakten. Så fort det uppstår en väpnad konflikt mellan två imperialistiska organisationer, så kommer inte de nya statliga gränserna att bestämmas på grundval av nationella principer, utan på basis av de relativa militära styrkeförhållandena. Det är lika svårt att tvinga en segerrik stat att avstå

från att införliva nyligen ockuperade områden som att tvinga den att erkänna rätten till självbestämmande till landområden som den nyligen har erövrat. Slutligen, om Europa som genom ett mirakel med vapenmakt delades in i fasta nationella stater, så skulle inte därmed den nationella frågan på något sätt vara löst, och redan dagen efter denna rättskaffens nationella uppdelning skulle den kapitalistiska expansionen börja om på nytt. Konflikter, krig och nya erövringar skulle uppstå, och fullkomligt bortse från de nationella principerna i alla de fall där de inte kan hävdas med hjälp av ett tillräckligt antal bajonetter. Det skulle se ut på samma sätt som när spelare tvingas dela upp guldet rättvist mellan sig mitt under spelet, bara för att börja om spelet dubbelt så våldsamt.

Imperialismens mäktiga centralistiska tendens innebär ingalunda att vi måste underkasta oss den passivt. Nationell enhet är kulturens levande härd, på samma sätt som ett nationellt språk är dess levande organ, och båda kommer att behålla sin mening under obestämd historisk tid framåt. Socialismen kommer att och måste tillåta den nationella enheten att utvecklas (eller upplösas) fritt, i den materiella och andliga kulturens intresse. Det är i denna mening som den övertog det nationella självbestämmandet som ett politiskt åtagande från den revolutionära borgarklassen.

Det går inte att utesluta rätten till nationellt självbestämmande ur det proletära fredsprogrammet. Inte heller kan den hävdas vara av absolut vikt. Tvärtom begränsas den, enligt vår uppfattning, av djupgående, progressiva, motsägelsefulla tendenser hos den historiska utvecklingen. Med hjälp av revolutionära medel kan denna ”rätt” ställas mot de imperialistiska centralistiska metoderna, som sätter svaga och underutvecklade folk under oket och krossar de nationella kulturerna. Men å andra sidan kan inte proletariatet låta de ”nationella principerna” komma i vägen för de oundvikliga och djupt progressiva tendenserna hos vår tids industriella samhällsordning att gå mot en ordnad organisering över hela kontinenten, och vidare över hela jordklotet.

Imperialismen är det kapitalistiskt tjuvaktiga uttrycket för den moderna industrins tendens att helt frigöra sig från den nationella inskränkthetens dumhet, precis som den vid tidigare tillfällen gjorde ifråga om lokala och provinsiella begränsningar samtidigt som den kämpade mot de imperialistiska formerna för denna ekonomiska centralisering. Socialismen tar absolut inte ställning mot denna speciella tendens som sådan, utan har den tvärtom som vägledande princip.

Ur den historiska utvecklingens synpunkt såväl som de socialistiska problemens synvinkel är den moderna industrins centralistiska tendenser grundläggande, och de måste garanteras tillräckliga möjligheter att fullfölja sin verkliga historiska uppgift, nämligen att skapa en *förenad världsindustri*, oberoende av nationella ramar, stats- och tullgränser, och bara underkastad terrängens och klimatets säregenheter och arbetsdelningens behov. Polacker, alsatier, dalmatier, belgare, serber och andra svaga nationer som ännu inte blivit undertryckta kan återupprättas eller inrättas inom de nationella gränser som de strävar efter, bara i den mån de, samtidigt som de stannar inom dessa gränser och fritt kan utveckla sin kulturella existens som nationella grupper, upphör att vara ekonomiska grupperingar, inte kommer att vara bundna av statsgränser, och inte kommer att vara åtskilda eller stå i motsättning till varandra ekonomiskt. Med andra ord, för att Polen, Serbien, Rumänien och andra verkligen ska kunna bilda nationella enheter måste de statsgränser som nu splittrar upp dem i delar avskaffas, och *statens ramar som ekonomisk men inte nationell organisation utvidgas*, tills de omfattar hela det kapitalistiska Europa, som nu är splittrat av tullar och gränser och slits sönder av krig. *En statlig sammanslagning av Europa* är definitivt en förutsättning för de stora och små nationernas självbestämmande. En nationell kultur utan nationella ekonomiska motsättningar och grundad på ett verkligt självbestämmande är bara möjlig i ett demokratiskt förenat Europa befriat från stats- och tullgränser.

Detta att de svaga staternas nationella självbestämmande är direkt och omedelbart beroende av en gemensam europeisk regim, gör att det är omöjligt att ställa frågor som Polens självständighet eller enande av alla serber *utanför den europeiska revolutionens ramar*. Å andra sidan betyder det att rätten till självbestämmande som en del av proletariatets fredsprogram, inte är "utopisk" utan snarare revolutionär.

V. Europas förenta stater (Trotskij)

Vi försökte tidigare visa att en ekonomisk och politisk förening av Europa är ett oundgängligt villkor för att kunna uppnå nationellt självbestämmande. På samma sätt som parollen "Nationellt oberoende" för serber, bulgarer, greker och andra är en tom abstraktion utan ett kompletterande motto om "Förbundsrepubliken Balkan", som spelar en så viktig roll i den socialdemokratiska politiken på Balkan, så kan i övergripande europeisk skala principen om "rätt" till självbestämmande bara verkligen förverkligas mot bakgrunden av en europeisk förbundsrepublik.

Och om parollen om en demokratisk federation på Balkanhalvön har blivit en rent proletär paroll, så gäller det ännu mer Europa med sina ojämförligt djupare kapitalistiska motsättningar.

För borgerliga politiker förefaller avskaffandet av inhemska europeiska tullar vara en oöverstiglig svårighet. Men utan det kommer inte de mellanstatliga skiljedomstolarna och internationella lagarna att vara mer hållbara än till exempel Belgiens neutralitet. Försöken att ena den europeiska marknaden, som precis som strävandena efter att erövra icke-europeiska underutvecklade länder orsakas av kapitalismens utveckling, står i motsättning till godsägararistokratin och storkapitalisterna, som betraktar tullväsendet tillsammans med militarismen som ett oundgängligt vapen för att suga ut och berika sig.

Finans- och industriborgarklassen i Ungern är mot tanken på en tullunion med det mäktigare Tyskland. Å andra sidan kommer de tyska godsägarna aldrig att frivilligt gå med på att avstå från spannmålstullar. Dessutom är det svårt att få centralmakternas besuttna klassers ekonomiska intressen att sammanfalla med de engelska, franska och ryska kapitalisternas och godsägararistokraternas intressen: i detta avseende talar det nuvarande kriget sitt tydliga språk. Slutligen är de oförsonliga motsättningarna mellan kapitalisternas intressen bland de allierade själva ännu tydligare än bland centralmakterna. Under dessa omständigheter är det helt omöjligt att uppnå en halvfärdig och bara till hälften konsekvent ekonomisk union *som kommer från toppen* med hjälp av en överenskommelse mellan de kapitalistiska regeringarna. I denna fråga kan de bara uppnå delvisa kompromisser och halvmesyurer. Därav följer att en *europeisk ekonomisk union*, som innebär oerhörda fördelar för både producenter och konsumenter och överhuvudtaget för hela den kulturella utvecklingen, blir det europeiska proletariatets revolutionära uppgift i sin kamp mot den imperialistiska protektionismen och militarismen.

Europas förenta stater – utan monarkier, stående arméer och hemlig diplomati framstår som det proletära fredsprogrammets viktigaste del.

Den tyska imperialismens ideologer och politiker förde, särskilt under krigets inledning, ofta fram *sitt program* för Europas eller åtminstone Centraleuropas förenta stater (utan Frankrike, England och Ryssland). Detta program för en våldsam europeisk koalition är lika typisk för den av den mäktiga kapitalismen understödda tyska imperialismen, som den franska småbourgeoisins program att med tvång stycka upp Tyskland.

Om de tyska arméerna skulle uppnå den avgörande seger som Tyskland räknade med i början av kriget, då skulle den tyska imperialismen utan tvekan göra ett enormt försök att genomdriva en krigstullunion för de europeiska staterna, som helt och hållet skulle konstrueras utifrån de preferenser, kompromisser och alla möjliga föråldrade saker som ligger i linje med det nuvarande Tysklands statsstruktur. Det är onödigt att säga, att det under sådana omständigheter inte kan bli något tal om nationellt oberoende, utan länderna skulle med tvång slås samman i en karikatyr av Europas förenta stater. Låt oss för ett ögonblick tänka oss att den tyska militarismen faktiskt skulle lyckas genomföra denna europeiska halva tvångsunion, precis som den preussiska militarismen en gång lyckades få till stånd en halvunion av Tyskland, vilken skulle i så fall det europeiska proletariats huvudsakliga formulering vara? Skulle det vara att upplösa den framtvängade europeiska koalitionen och att alla folk skulle återgå till isolerade nationella stater? Eller att återupprätta ”självständiga” tullar, ”nationella” valutasystem, ”nationell” social lagstiftning, och så vidare? Definitivt inte. Den europeiska revolutionära rörelsens paroll skulle i så fall vara: att avskaffa koalitionen tvingande antidemokratiska former, och bevara och ivrigt utvidga dess grunder, i form av ett fullständigt avskaffande av tullmurarna, göra lagstiftningen och framförallt arbetslagstiftningen enhetlig, etc. Med andra ord *skulle parollen om Europas förenta stater – utan monarkier och stående arméer* – under sådana omständigheter bli en förenande och vägledande formel för den europeiska revolutionen.

Låt oss tänka oss den andra möjligheten, nämligen att kriget blir ”oavgjort”. Alldeles i början av kriget visade den välkände professor Liszt, som är förespråkare för ett ”Enat Europa”, att om Tyskland inte skulle lyckas besegra sina motståndare, så skulle den europeiska unionen ändå genomföras, och enligt Liszts uppfattning skulle den till och med bli ännu fullständigare än i händelse av en tysk seger. På grund av det allt större behovet av att expandera skulle de europeiska staterna, som är fientliga mot varandra men oförmögna att göra upp med varandra, fortsätta att hindra varandra att utföra sitt ”uppdrag” i Främre orienten, Afrika och Asien och överallt tvingas tillbaka av USA och Japan. I händelse av ett ”oavgjort” krig, tror Liszt att det skulle bli aktuellt med en ekonomisk och militär överenskommelse mellan de europeiska stormakterna mot de svaga och underutvecklade folken, men givetvis framförallt mot deras egna förluster. Vi pekade tidigare på de enorma hinder som ligger i vägen för att förverkliga ett sådant program. För att ens delvis komma över dessa hinder skulle det behövas ett imperialistiskt förbund av europeiska stater, en rovdjurens aktiesamfund. I så fall kommer proletariatet inte att behöva kämpa för en återgång till ”oberoende” nationella stater, utan för att omvandla det imperialistiska statliga förbundet till en europeisk förbundsrepublik.

Men ju längre kriget fortsätter och avslöjar militarismens totala oförmåga att ta itu med de frågor som kriget ställt, ju mindre talas det om dessa stora planer att förena Europa uppifrån och ner. Frågan om ett imperialistiskt ”Europas förenta stater” uppstod å ena sidan ur planerna på en ekonomisk union mellan Österrike och Tyskland, och å den andra ur den fyrdelade alliansen med sina krigstullar och pålagor som kompletterades med militarism riktad mot varandra. Efter det ovanstående är det onödigt att orda vitt och brett om vilken stor betydelse proletariatets politik i båda dessa statsförbund kommer att få för att kunna genomföra dessa planer, i sin kamp mot den upprättade tull- och militärdiplomatiska fästningen och för en europeisk ekonomisk union.

Efter den ryska revolutionens så lovande inledning, har vi all anledning att hoppas på att det under det nuvarande krigets förlopp kommer att inledas en mäktig revolutionär rörelse över hela Europa. Det står helt klart att en sådan rörelse bara kan bli framgångsrik och utvecklas som *en allmän europeisk rörelse*. Om den isolerar sig inom nationsgränserna kommer den att dömas till misslyckande. Våra socialpatrioter pekar på den fara som hotar den ryska revolutionen från den tyska militarismens sida. Den engelska, franska och italienska

imperialismen är lika fruktansvärda fiender till den ryska revolutionen som Hohenzollerns krigsmaskin. Räddningen för den ryska revolutionen är att den sprider sig över hela Europa. Om den revolutionära rörelsen skulle utveckla sig i Tyskland, så skulle det tyska proletariatet leta efter och hitta en revolutionär återklang i ”fiende-”länderna i väst, och om proletariatet i något av de europeiska länderna skulle sno makten från borgarklassen, så skulle det, om så bara för att behålla makten, omedelbart tvingas ställa sig i tjänst hos den revolutionära rörelsen i andra länder. Med andra ord går det bara att tänka sig att upprätta en stabil proletär diktatur i Europa i form av en europeisk förbundsrepublik. Det segerrika revolutionära proletariatets nästa uppgift vore alltså att ena Europas stater, men varken med vapenmakt eller industriella och diplomatiska överenskommelser.

Europas förenta stater är den nu inledda revolutionära tidsålderns motto. Oavsett vilken riktning krigshandlingarna tar längre fram, oavsett vilket facit diplomatin kommer att dra av det nuvarande kriget, och oavsett med vilken hastighet den revolutionära rörelsen kommer att utvecklas under den närmaste tiden, så kommer formeln Europas förenta stater ändå att fortsätta att ha en oerhörd betydelse som det europeiska proletariatets politiska kampparoll i kampen om makten. Detta program uttrycker det faktum att nationalstaten har överlevt sig själv – som en ram för att utveckla de skapande krafterna, som en grundval för klasskampen, och därmed också som den proletära diktaturens statsform. Mot detta konservativa försvar av det föråldrade nationella fäderneslandet ställer vi den progressiva uppgiften att skapa ett nytt, högre revolutionärt ”fädernesland”, ett republikanskt Europa, varifrån bara proletariatet kommer att kunna omorganisera hela världen på ett revolutionärt sätt.

Naturligtvis kommer Europas förenta stater bara att vara den ena axeln i den ”globala omorganiseringen” av industrin. Den andra kommer att vara Amerikas förenta stater.

Att tänka sig den sociala revolutionens perspektiv inom nationens gränser är att falla för den nationella trångsynthet som utgör socialpatriotismens innehåll. Ända till slutet av sitt liv ansåg Vaillant att Frankrike var den sociala revolutionens utvalda land, och talade just i denna mening bestämt för att försvara det till det yttersta. Lentsch och andra, en del hycklande andra medvetet, trodde att ett nederlag för Tyskland framförallt innebar att själva grunden till en social revolution tillintetgjordes. Slutligen svär Tsereteli och Tjernov, som under våra nationella villkor upprepade den franska ministerpolitikens mycket sorgliga experiment, att deras politik tjänar revolutionens sak och därför inte har någonting gemensamt med Guesdes och Sembats politik. Vi får allmänt talat inte glömma att det i socialpatriotismen, utöver den mest vulgära reformism, finns en nationellt revolutionär tro att de är den utvalda rörelsen. De anser att just deras nationalstat är utvald för att ge mänskligheten ”socialism” eller ”demokrati”, antingen på grundval av sin industriella utveckling eller demokratiska former och revolutionära erövringar. Att försvara revolutionens nationella grundvalar med metoder som ödelägger proletariatets internationella förbindelser innebär i själva verket att undergräva revolutionen. Den måste börja på nationell grund, men kan inte fullbordas på denna grund, på grund av de europeiska staternas ekonomiska och militärpolitiska ömsesidiga beroende, som i alldeles särskilt hög grad blev uppenbart under kriget. Parollen Europas förenta stater uttrycker detta ömsesidiga beroende, som direkt och omedelbart avgör det europeiska proletariatets gemensamma aktioner under revolutionen.

Socialpatriotismen är i princip, om än inte alltid i verkligheten, för att slutgiltigt och till det yttersta genomföra socialreformismen och anpassa den till den imperialistiska tidsåldern. Den menar att man under den nuvarande världskatastrofen ska inrikta proletariatets politik i riktning mot det ”mindre onda” genom att ansluta sig till den ena eller andra av de två grupperna. Vi förkastar denna metod. Vi säger att kriget förbereddes av den föregående utvecklingen, och att det i sin helhet har ställt den nuvarande kapitalistiska utvecklingens *grundläggande problem* på kant. Dessutom säger vi att det internationella proletariatets och

dess nationella kamptruppers linje inte får avgöras av underordnade politiska och nationella särdrag eller av svårtolkade militära fördelar för den ena eller andra sidan (varvid dessa svårtolkade fördelar måste betalas i förväg genom att proletariatet absolut avsäger sig en självständig politik), utan av den grundläggande fiendskap som existerar mellan det internationella proletariatet och den kapitalistiska regimen överhuvudtaget.

Det enda sättet att uppnå en demokratisk, republikansk europeisk union som verkligen kan garantera frihet för den nationella utvecklingen, är revolutionär kamp mot den militaristiska, imperialistiska, dynastiska centralismen, uppror i de enskilda länderna, och genom att dessa omvälvningar så småningom smälter samman i en allmän europeisk revolution. Men oavsett hur den segerrika europeiska revolutionens utveckling ser ut i de enskilda länderna, kan den, eftersom det inte finns några andra revolutionära klasser, bara ge makten till proletariatet. Följaktligen utgör Europas förenta stater den enda tänkbara formen för det europeiska proletariatets diktatur.

VI. I Brest-Litovsk ¹ **(Trotskij)**

Kamrater! Rysslands regering måste inte bara bygga nytt, utan också avsluta gamla räkningar samt i viss och ganska hög grad betala gamla skulder. För det första krigsskulderna efter det 3½ år långa kriget. Kriget var en mätare på de krigförande ländernas ekonomiska styrka. Under ett långvarigt krig var det fattiga och efterblivna Rysslands öde givet på förhand. Under en mäktig sammandrabbning mellan krigsapparater är den avgörande faktorn när det kommer till kritan de enskilda ländernas förmåga att anpassa sin industri till krigsbehoven, att på kortast möjliga tid ändra om den och i allt större mängder ersätta de förintelseverktyg som mycket snabbt förbrukas under loppet av folkslakten. Varje eller nästan varje land, till och med det mest efterblivna, hade i början av kriget tillgång till de allra mäktigaste förintelse-redskap – eller kunde importera dem. Så var fallet i alla efterblivna länder, även Ryssland. Men kriget förbrukar sitt döda kapital snabbt, och måste ständigt förnya det. Krigsförmågan hos alla länder som dragits in i världsslaktens virvel kan faktiskt mätas med förmågan att självständigt under krigets gång producera kanoner, ammunition och annan krigsmateriel.

Om kriget på mycket kort tid hade löst frågan om de relativa styrkeförhållandena mellan de olika medverkande parterna, så hade Ryssland åtminstone i teorin haft möjlighet att försvara en plats bakom skyttegravarna som hade kunnat leda till seger. Men kriget drog ut alltför långt på tiden. Och det var ingen tillfällighet. De sista femtio årens hela internationella diplomati har gått ut på att skapa en så kallad europeisk ”maktbalans”, det vill säga en situation där motståndarna skulle vara ungefär jämbördiga, och enbart denna omständighet måste – i ljuset av de moderna borgerliga nationernas makt och rikedom – ge kriget en mycket utdragen karaktär. Och det innebar å andra sidan att de svagare och i ekonomiskt avseende mindre utvecklade länderna blev utmattade.

Tyskland visade sig vara militärt starkast, tack vare sin industriella styrka och dessutom på grund av att de moderna och rationellt drivna industrierna arbetade sida vid sida med ett förlegat och otidsenligt politiskt system. Det visade sig att Frankrike, till stor del på grund av sin småborgerliga ekonomi, hade hamnat efter Tyskland. Till och med ett så mäktigt kolonialvälde som England visade sig, på grund av sin konservativa och av rutin behärskade industri, vara svagare än Tyskland. När historien ställde den ryska revolutionen inför frågan om fredsförhandlingar, så tvivlade vi inte på att vi skulle tvingas betala notan för tre och ett

¹ Detta tal finns redan (under rubriken ”Inför våldet”) i svensk översättning av Allan Wallenius i den 1918 publicerade broschyren *Den ryska arbetarrevolutionen* (på marxistarkiv.se). Den översättning som föreligger här är gjord av Göran Källqvist efter Frainas version. – *Red anm*

halvt års krig – om inte det internationella revolutionära proletariats styrka på ett avgörande sätt skulle vända upp och ner på alla beräkningar. Vi visste att vi i den tyska imperialismen hade en motståndare som var helt igenom medveten om sin kolossala kraft, som under detta krig så tydligt hade trätt i dagen.

Alla de borgerliga klickarnas argument om att vi hade varit oerhört mycket starkare om vi under obestämd tid hade fört förhandlingarna tillsammans med våra allierade, är i grund och botten felaktiga. För att kunna föra dessa förhandlingar hade vi varit tvungna att fortsätta kriget tillsammans med dem. Men eftersom landet var försvagat och utmattat, hade en fortsättning av kriget mer än ett krigsslut försvagat och utmattat det ännu mer. Följaktligen hade vi förr eller senare tvingats avsluta kriget under förhållanden som var ännu mer ogynnsamma. Om vi alltså idag står försvagade inför världsimperialismen, så har vi absolut inte blivit försvagade på grund av att vi har slitit oss loss ur krigets eldning och ur de internationella krigsförpliktelseernas omfattning. Nej, vår svaghet bottnar i tsarismens och de borgerliga klassernas politik, som vi har bekämpat som revolutionärt parti – både före och under kriget.

Minns ni, kamrater, under vilka omständigheter vår delegation reste direkt från ett av den tredje allryska sovjetkongressens sammanträden till Brest-Litovsk? På den tiden gav vi er en rapport om läget i förhandlingarna och fiendens krav. Som ni kan dra er till minnes utgjordes dessa krav av maskerade, eller snarare halvt maskerade, annexionssträvanden, införlivande av Litauen, Kurland, en bit av Livland, öarna i Moonsundet, samt en halvt dold krigsskatt som vi beräknade till mellan 6 till 8 och ända upp till 10 miljarder rubel. Under ett uppehåll i förhandlingarna på cirka tio dagar, utvecklades i Österrike en väldig jäsning och det bröt ut arbetarstrejker. Dessa strejker var det första erkännandet av vårt sätt att föra fredsförhandlingarna, det första erkännandet från centralmakternas proletariat angående den tyska militarismens annexionistiska krav. Hur ynkliga är mot denna bakgrund inte den borgerliga pressens påståenden, att vi hade behövt två månader för att förhandla med Kühlmann för att komma på att den tyska imperialismen hade roffarkrav. Nej, det visste vi alltför väl redan på förhand. Men vi försökte använda ”de förberedande förhandlingarna” med Kühlmann som ett medel att stärka de krafter som gick mot den tyska imperialismen. Vi lovade inte att utträta några underverk, men vi hävdade att den väg vi följde var den enda väg som en revolutionär demokrati kunde ta för att säkerställa sin vidare utveckling.

Man kan ju klaga över att de andra ländernas proletariat, och i synnerhet centralmakternas proletariat, gick alltför långsamt på den revolutionära kampens väg – javäl? Deras utvecklingstakt måste anses vara alldeles för långsam – men ändå inleddes det i Österrike-Ungern en rörelse som spred sig över hela landet, och var ett omedelbart och direkt eko till förhandlingarna i Brest-Litovsk.

När jag begav mig härifrån sa vi, att vi inte hade någon anledning att anta att denna strejkvåg skulle sopa undan militarismen i Österrike och Tyskland. Om vi hade varit förvissade om att den skulle göra det, så hade vi naturligtvis med glädje gjort de utfästelser som vissa personer förväntade sig att vi skulle göra, nämligen att vi under inga omständigheter skulle sluta en separat fred med Tyskland. Jag sa redan då att vi inte kunde avge sådana löften, ty det skulle ha inneburit att vi tog på oss uppgiften att besegra den tyska militarismen. Men vi äger inte hemligheten att genomföra en sådan seger. Och eftersom vi inte kunde ta på oss förpliktelsen att på kort tid förändra de internationella styrkornas inbördes maktförhållanden, så förkunnade vi öppet och ärligt att en revolutionär regering under vissa förhållanden kan bli tvungen att acceptera en annexionsfred. En sådan regerings förfall skulle börja i samma ögonblick som den försökte dölja för sitt eget folk att en sådan fred är av rövarkaraktär – men inte på grund av att den under kampens lopp kanske blev tvungen att acceptera en sådan fred.

Samtidigt pekade vi på att vi begav oss till Brest-Litovsk för att fortsätta fredsförhandlingarna under villkor som var på väg att bli bättre för oss men sämre för våra fiender. Vi följde uppmärksamt rörelsen i Österrike-Ungern, och det fanns många tecken på – vilket också de socialdemokratiska deputerade i riksdagen omnämnde – att även Tyskland stod på randen till liknande händelser. Fyllda av dessa förhoppningar reste vi. Och redan under de första dagarna efter ankomsten till Brest fick vi via Vilna ett telegram med de första nyheterna om att en enorm strejkrörelse hade brutit ut i Berlin. I likhet med den i Österrike-Ungern hade den ett direkt och omedelbart samband med förhandlingarna i Brest-Litovsk. Men, såsom ofta är fallet med klasskampens dialektik, tvingade själva omfattningen på denna proletära rörelse – en liknande rörelse hade aldrig ägt rum i Tyskland förut – de besuttna klasserna att sluta leden och bli ännu mer oförsonliga. Den tyska härskande klassen är fylld av en tillräckligt stark självbevaringsdrift för att klart inse att alla de eftergifter som den gjorde under de rådande förhållandena och pressad av sina egna folkmassor, att alla även delvisa eftergifter skulle vara detsamma som att kapitulera för revolutionens idé. Det var just av denna orsak som Kühlmann under den första osäkra perioden avsiktligt drog ut på förhandlingarna, antingen genom att inte hålla några sammanträden alls, eller när de ägde rum slösa tid på helt meningslösa och formella frågor. Men så fort strejken var krossad, när han visste att hans herrar inte längre hotades till livet, slog han åter an en ton av fullständigt lugn och fördubblad aggressivitet.

Våra förhandlingar komplicerades av att radan [det borgerligt dominerade parlamentet i Ukraina] i Kiev deltog. Vi rapporterade inte om detta förra gången. Delegationen från radan dök upp vid en tidpunkt då radan inte hade någon särskilt stark organisation i Ukraina, och när det inte gick att förutsäga utgången av kampen. Just vid denna tidpunkt gav vi radan ett officiellt förslag att sluta ett fördrag med oss, varvid vi som villkor för ett sådant fördrag förutskickade att radan skulle beteckna Kaledin och Kornilov som kontrarevolutionärer och inte hindra oss från att bekämpa dem. Kiev-radans delegation anlände till Brest vid en tidpunkt då vi fortfarande hoppades kunna komma överens med dem och med fienden. Vi deklarerade för dem, att så länge de erkändes av Ukrainas folk, så accepterade vi dem som oberoende deltagare under förhandlingarna. Men ju mer händelserna i Ryssland och Ukraina tillspetsades, ju tydligare motsättningarna blev mellan Ukrainas folk och radan, desto större blev radans beredvillighet att sluta ett första fredsfördrag i Brest med centralmakternas regeringar, och om så behövdes inkalla den tyska militarismens tjänster i syfte att ingripa i den ryska republikens inre angelägenheter för att stöda radan mot den ryska revolutionen.

9 februari fick vi höra att de förhandlingar som radan och centralmakterna hade fört bakom vår rygg hade lett till att de hade undertecknat ett fredsfördrag. 9 februari är kung Leopold av Bayerns födelsedag, och såsom är brukligt i monarkier hade denna högtidliga, historiska handling – med eller utan radans medgivande känner jag inte till – förlagts till denna dag. General Hoffmann lät saluera till Leopold av Bayerns ära – efter att ha bett om tillåtelse från delegationen från Kiev, ty efter undertecknandet av fredsfördraget överlämnades Brest-Litovsk till Ukraina. Händelserna tog dock en sådan utveckling, att när general Hoffmann bad Kiev-radans om tillåtelse att skjuta salut, så hade radan efter att ha tillerkänt dem Brest-Litovsk, inte så mycket territorium kvar. På grundval av rapporter från Petrograd, lät vi officiellt meddela centralmakternas delegationer att radan i Kiev inte längre existerade – en omständighet som hade en betydande inverkan på fredsförhandlingarnas fortsatta förlopp.

Vi föreslog greve Czernin att han skulle sända några representanter till Ukraina, åtföljda av våra officerare, för att själv övertyga sig om ”den andra partens parti” – radan i Kiev – existerade eller ej. Det verkade som om Czernin var villig att gå med på det, men när vi ställde frågan: innebär det att fördraget med Kiev-delegationen inte kommer att undertecknas förrän era representanter återkommer? – då blev han tveksam och ville först höra efter med Kühlmann. Efter att ha gjort det gav han oss ett nekande svar. Det var 8 februari – 9 februari

måste de ha ett undertecknat avtal: det tålde inga uppskov. Inte bara därför att kung Leopold av Bayern fyllde år, utan av ett mycket tyngre skäl som Kühlmann utan tvivel hade framhållit för Czernin: ”Om vi sänder våra representanter till Ukraina, så kommer de kanske att upptäcka att radan verkligen inte längre existerar. I så fall måste vi ta itu med en allrysk delegation, och det skulle försämra våra utsikter under förhandlingarna.” Den österrikiska delegationen sa till oss: ”Lämna de rena principernas territorium, ställ frågan på praktisk basis, då kommer den tyska delegationen att låta tala med sig... Tyskland kan inte fortsätta kriget om öarna i Moonsundet om ni lägger fram era krav på ett konkret sätt.”

Vi svarade: ”Nåväl, vi är beredda att pröva hur medgörliga era kollegor i den tyska delegationen är. Hittills har vi förhandlat om litauernas, polackernas, livländarnas, letternas, estländarnas och andras rätt till självbestämmande, och vi slog fast att tyskarna inte lämnade något utrymme för deras självbestämmande. Nu vill vi se vad ni har för inställning till ett annat folks självbestämmande, det ryska, och vilka avsikter och militärstrategiska planer som döljer sig bakom er ockupation av öarna i Moonsundet. Ty som en del av den oberoende republiken Estland eller som en del av den ryska förbundsrepublikens egendom, har dessa öar en defensiv betydelse. Men i Tysklands händer får de ett offensivt värde, och hotar vårt lands viktigaste centra, i synnerhet Petrograd.” Men general Hoffmann var ovillig att göra den minsta eftergift.

Så kom avgörandets timme. Vi kunde inte förklara krig. Vi var alltför svaga. Armén hade förlorat sitt inre sammanhang. För att rädda vårt land och för att stoppa förfallet, var vi tvungna att återställa de arbetande massornas inre sammanhållning. Dessa psykologiska band kan skapas med hjälp av gemensamma ansträngningar på åkrarna, i fabrikena och i verkstäderna. Vi måste få de arbetande massorna, som så länge har burit krigets oerhörda lidande och fruktansvärda provningar, tillbaka till sina åkrar och fabriker, där de kan återfinna sig själva i sitt arbete och göra det möjligt för oss att upprätta den inre disciplinen. Det är den enda utvägen för ett land som nu måste sona tsarismens och borgarklassens synder. Vi är tvungna att upphöra med kriget och leda armén bort från slaktandet. Men *samtidigt* deklarerar vi rakt upp i ansiktet på den tyska militarismen: den fred som *ni* har tvingat fram är en tvångs- och rövarfred. Vi kommer inte att låta er, herrar diplomater, att säga till de tyska arbetarna: ”Ni har kallat våra krav för erövringar och annekteringar, men se här: vi ger er den ryska revolutionens underskrift under just dessa krav!” Ja, vi är svaga. Vi kan inte föra krig just nu, men vi är tillräckligt revolutionärt starka för att visa att vi inte frivilligt tänker skriva under ett avtal som ni påtvingat oss med svärdet på vår strupe. Vi vägrade att skriva under! Kamrater, jag tror att vi gjorde rätt.

Kamrater! Jag vill inte påstå att det är omöjligt att Tyskland kommer att angripa oss – ett sådant påstående vore alltför riskabelt med tanke på det imperialistiska partiets styrka i Tyskland. Men jag tror att vår ståndpunkt i denna fråga har gjort det svårare för den tyska militarismen att angripa oss. Men om Tyskland trots det angriper? Om det kan vi bara säga: om vårt utmattade och desperata land ändå lyckas uppamma de revolutionära och livskraftiga elementens mod, om det är möjligt att kämpa tillsammans med oss för att skydda vår revolution och dess territorium – då beror det bara på den situation som nu har uppstått, och som bara är möjlig som ett resultat av att vi utträdde ur kriget och vägrade att skriva under fredsfördraget.

VII. Varför Sovjetryssland slöt fred (Lenin)

{ Ur Lenin: ”Till historien om den olycksaliga fredens problem”, avsnittet ”Teser om en omedelbar annexionistisk separatfred” – *Red anm* }

”Teser” av Lenin som argumenterar för att acceptera Brest-Litovsk-fördraget.

1. Den ryska revolutionens läge i detta ögonblick är sådant, att nära nog alla arbetare och det stora flertalet bönder otvivelaktigt står på sovjetmaktens och den av denna påbörjade socialistiska revolutionens sida. Sådant är den socialistiska revolutionens framgång i Ryssland säkerställd.
2. Samtidigt har inbördeskriget, framkallat genom det rasande motståndet från de besuttna klasserna, som utmärkt väl blivit medvetna om att framför dem ligger den sista och avgörande striden för att bevara den privata äganderätten till jord och produktionsmedel, ännu inte nått sin högsta punkt. Sovjetmaktens seger i detta krig är säkrad, men det kommer oundvikligen att gå ännu någon tid och krävas en inte så liten anspänning av krafterna, det kommer oundvikligen att inträda en period av starkt förfall och kaos som hänger samman med varje krig, särskilt ett inbördeskrig, tills bourgeoisins motstånd undertryckts.
3. Dessutom har detta motstånd i sina mindre aktiva och ickemilitära former – sabotage, bestickning av deklasserade element, bestickning av bourgeoisins agenter, som nästlar sig in i socialisternas led för att bringa deras sak på fall osv, osv – visat sig vara så envetet och i stånd att anta så olikartade former, att kampen mot det oundvikligen kommer att fordra ännu en viss tid och knappast kommer att slutföras i sina huvudformer förrän om ett par månader. Men utan en avgörande seger över detta bourgeoisins och dess anhängares passiva och förtäckta motstånd är framgång för den socialistiska revolutionen omöjlig.
4. Slutligen är de organisatoriska uppgifterna för den socialistiska omvandlingen i Ryssland så stora och svåra, att en lösning på dem – med ett överflöd av småborgerliga medlöpare till det socialistiska proletariatet och med dess låga kulturnivå – också kräver ganska lång tid.
5. Alla dessa omständigheter tillsammans är sådana, att av dem alldeles bestämt framgår nödvändigheten av en viss mellantid på minst några månader för socialismens framgång i Ryssland, under vilken tid den socialistiska regeringen måste ha helt fria händer för att segra över bourgeoisin till en början i det egna landet och för att ta itu med ett omfattande och djupgående organisationsarbete i massmättstock.
6. Den socialistiska revolutionens läge i Ryssland måste läggas till grund då det gäller att fastställa vår sovjetmakts alla internationella uppgifter, ty den internationella situationen under krigets fjärde år har gestaltat sig så, att det är helt omöjligt att beräkna det troliga ögonblicket för att en revolution skall bryta ut och någon av de imperialistiska regeringarna (däribland den tyska) skall störtas. Det råder inget tvivel om att en socialistisk revolution måste och kommer att bryta ut i Europa. Alla våra förhoppningar om en *slutgiltig* seger för socialismen är grundade på denna övertygelse och på detta vetenskapliga förutseende. Vår propagandaverksamhet överhuvudtaget och organiseringen av förbrödringen i synnerhet måste förstärkas och utvecklas. Men det vore fel att bygga den ryska socialistiska regeringens taktik på försök att fastställa om den europeiska och särskilt den tyska socialistiska revolutionen kommer att bryta ut inom det närmaste halvåret (eller inom liknande kort tid) eller inte. Eftersom detta inte kan fastställas på något sätt, så skulle alla sådana försök objektivt leda till ett blint hasardspel.
7. Fredsförhandlingarna i Brest-Litovsk har i nuvarande stund, den 7 januari 1918, helt klargjort, att krigspartiet absolut har tagit överhanden i den tyska regeringen (som helt leder kvadruppellianssens övriga regeringar vid tygeln), och detta har i själva verket redan förelagt Ryssland ett ultimatum (någon av de närmaste dagarna kan vi, måste vi även vänta att det formellt överlämnas). Detta ultimatum innebär följande: antingen fortsatt krig eller en annexionistisk fred, dvs fred på det villkoret att vi uppger *alla* av oss besatta områden, medan tyskarna behåller alla av dem besatta områden och pålägger oss kontribution (utåt under täckmanteln av betalning för krigsfångarnas underhåll) på ungefär tre miljarder rubel att avbetalas på några år.

8. Inför Rysslands socialistiska regering reser sig den trängande frågan, om vi skall anta denna annexionistiska fred nu eller genast föra ett revolutionärt krig. Inga som helst mellanlösningar är i själva verket här möjliga. Inga som helst ytterligare uppskov är längre möjliga, ty vi har *redan* gjort allt som är möjligt och omöjligt för att på konstlat sätt dra ut på förhandlingarna.

9. Då vi granskar argumenten för ett omedelbart revolutionärt krig, möter vi framför allt det argumentet, att en separatfred nu objektivt blir en överenskommelse med de tyska imperialisterna, "en imperialistisk uppgörelse" osv och att följaktligen en sådan fred skulle bli en fullkomlig brytning med den proletära internationalismens grundprinciper.

Men detta argument är uppenbart oriktigt. Arbetare, som förlorar en strejk och skriver under för dem ofördelaktiga och för kapitalisterna fördelaktiga villkor för att arbetet skall återupptas, förråder inte socialismen, Endast de förråder socialismen, som utbyter fördelar för en del arbetare mot fördelar för kapitalisterna, endast sådana överenskommelser är i princip otillåtliga.

Den som kallar ett krig mot den tyska imperialismen för ett försvarskrig och ett rättvist krig men i verkligheten får stöd från de brittisk-franska imperialisterna och döljer de hemliga fördragen med dem för folket, den förråder socialismen. Den som utan att dölja något för folket och utan att sluta några hemliga fördrag med imperialisterna samtycker till att underteckna för en svag nation ofördelaktiga och för imperialisterna i en grupp fördelaktiga fredsvillkor, den begår inte det minsta förräderi mot socialismen, om det i det givna ögonblicket inte finns krafter nog att fortsätta kriget.

10. Ett annat argument för omedelbart krig är, att vi genom att sluta fred objektivt är den tyska imperialismens agenter, ty vi frigör dess trupper från vår front och återlämnar miljoner krigsfångar osv. Men också detta argument är uppenbart oriktigt, ty ett revolutionärt krig skulle i detta ögonblick objektivt göra oss till den brittisk-franska imperialismens agenter genom att förse den med hjälpstyrkor för dess syften. Britterna har direkt erbjudit vår överbefälhavare Krylenko 100 rubel per månad för var och en av våra soldater, om vi fortsätter kriget. Om vi inte tar emot en enda kopek av briter och fransmän kommer vi lika fullt att objektivt hjälpa dem genom att dra till oss en del av de tyska trupperna.

Ur denna synpunkt lösgör vi oss inte i något av de båda fallen helt från den ena eller den andra imperialistiska förbindelsen och uppenbarligen går det inte att helt lösgöra sig från den utan att störta världsimperialismen. Den riktiga slutsatsen härav är, att man efter en socialistisk regerings seger i ett land måste lösa frågorna inte ur synpunkten om den ena eller andra imperialismen är att föredra utan uteslutande ur synpunkten, vilka de bästa villkoren är för att utveckla och stärka den socialistiska revolution, som redan påbörjats.

Med andra ord: som grundval för vår taktik får nu inte den principen ligga, vilken av de båda imperialistiska grupperna det nu är fördelaktigare att hjälpa, utan i stället den principen, hur man riktigast och tillförlitligast kan säkerställa möjligheten för den socialistiska revolutionen att befästa sig eller åtminstone hålla ut i ett land, tills andra länder ansluter sig.

11. Det sägs, att de tyska krigsmotståndarna bland socialdemokraterna nu blivit "defaitister" och att de ber oss att inte vika för den tyska imperialismen. Men vi har endast erkänt defaitismen, då det gäller den *egna* imperialistiska bourgeoisin, men en seger över en främmande imperialism, en seger som nås i formellt eller faktiskt förbund med en "vänenskaplig" imperialism, har vi alltid förkastat såsom en principiellt otillåtlig och överhuvudtaget olämplig metod.

Det anförda argumentet är följaktligen bara en variant av det föregående. Om de tyska vänstersocialdemokraterna föreslog oss att uppskjuta separatfreden en *viss* tid och garanterade

en revolutionär resning i Tyskland under denna tid, då *kunde* frågan ligga annorlunda till för oss. Men de tyska vänstermännen säger inte detta utan förklarar i stället helt formellt: "Håll ut så länge ni kan, men avgör frågan efter övervägande av läget för den ryska socialistiska revolutionen, ty det går inte att lova något positivt beträffande den tyska revolutionen."

12. Det sägs, att vi i en rad partideklARATIONER direkt "utlovat" ett revolutionärt krig och att en separatfred vore ett löftesbrott.

Detta är inte sant. Vi har talat om *nödvändigheten* för en socialistisk regering att under imperialismens epok "*förbereda och föra*" ett revolutionärt krig; vi har sagt detta för att bekämpa den abstrakta pacifismen, teorin om fullständigt förnekande av "fosterlands-försvaret" under imperialismens epok och slutligen de rent egoistiska instinkterna hos en del soldater, men vi har inte förpliktat oss att börja ett revolutionärt krig utan hänsyn till om det går att föra det i ett givet ögonblick.

Vi måste också nu obetingat *förbereda* ett revolutionärt krig. Vi håller detta vårt löfte, liksom vi överhuvudtaget hållit alla våra löften, som det gick att hålla omedelbart: vi har upphävt de hemliga fördragen, föreslagit alla folk en rättvis fred, på alla sätt och flera gånger dragit ut på fredsförhandlingarna för att ge andra folk tid att ansluta sig.

Men frågan om det går att *nu, omedelbart* föra ett revolutionärt krig måste avgöras utslutande med hänsynstagande till de materiella villkoren för att genomföra det och intressena för den socialistiska revolutionen, som redan börjat.

13. Då bedömningen av argumenten för omedelbart revolutionärt krig sammanfattas, måste den slutsatsen dras, att en sådan politik motsvarar människans strävan efter vad som är vackert, effektivt och lysande men absolut inte tar hänsyn till klasskrafternas och de materiella faktorernas objektiva förhållanden i det ögonblick av den påbörjade socialistiska revolutionen, som vi nu upplever.

14. Det råder inget tvivel om att vår armé i detta ögonblick och inom de närmaste veckorna (eller förmodligen månaderna) absolut är ur stånd att framgångsrikt slå tillbaka en tysk offensiv, för det första till följd av den ytterliga tröttheten och utmattningen hos flertalet soldater, den otroliga oredan ifråga om livsmedelsförsörjningen, avlösningen av överansträngda m m; för det andra till följd av hästbeståndets fullkomliga oduglighet, vilket leder till oundviklig undergång för vårt artilleri; för det tredje till följd av den kompletta omöjligheten att försvara kusten från Riga till Reval, vilket ger fienden en mycket god chans att erövra den återstående delen av Livland och därefter Estland samt ta en stor del av våra trupper i ryggen och slutligen inta Petrograd.

15. Det råder vidare inte heller något tvivel om att bönderna i vår armé, vilka utgör dess majoritet, i detta ögonblick ovillkorligen skulle uttala sig för en annexionistisk fred och inte för ett omedelbart revolutionärt krig, ty den socialistiska reorganiseringen av armén, överföringen av Röda gardets avdelningar till den osv har nätt och jämnt börjat.

Att vid en fullständig demokratisering av armén föra krig mot flertalets soldaters vilja skulle vara ett äventyr och för att skapa en verkligt stabil och idémässigt stark socialistisk arbetar- och bondearmé behövs minst sagt månader och åter månader.

16. Fattigbönderna i Ryssland är i stånd att stödja en socialistisk revolution, som leds av arbetarklassen, men är ur stånd att omedelbart, i detta ögonblick gå med på ett allvarligt revolutionärt krig. Det vore ett ödesdigert fel att ignorera klasskrafternas objektiva förhållande i denna fråga.

17. Med det revolutionära kriget ligger det följaktligen för närvarande till på följande sätt:

Om den tyska revolutionen skulle flamma upp och segra inom de närmaste tre eller fyra månaderna, så skulle kanske taktiken med ett omedelbart revolutionärt krig inte leda vår socialistiska revolution till undergång.

Om emellertid den tyska revolutionen inte bryter ut inom de närmaste månaderna, så kommer under ett förlängt krig händelsernas gång oundvikligen att bli sådan, att de svåraste nederlag tvingar Ryssland att sluta en ännu oförmånligare separatfred, varvid denna fred kommer att slutas inte av en socialistisk regering utan av någon annan (t ex av ett block bestående av den borgerliga radan tillsammans med anhängare till Tjernov eller något liknande), ty bondearmén, som är ytterligt utmattad av kriget, skulle efter de första nederlagen – förmodligen inte efter några månader utan efter några veckor – stöta den socialistiska arbetarregeringen.

18. I ett sådant läge vore det en fullkomligt otillätlig taktik att sätta den i Ryssland redan påbörjade socialistiska revolutionen på spel bara utifrån om en tysk revolution skall börja inom en mycket nära, en mycket kort tid som kan mätas i veckor. En sådan taktik vore äventyrlig. Vi har inte rätt att ta sådana risker.

19. Den tyska revolutionen får alls inte svårare objektiva förutsättningar, om vi sluter separatfred. Förmodligen kommer en chauvinistisk yra att försvaga den för en tid, men Tysklands läge kommer att förbli ytterst svårt, kriget med Storbritannien och Amerika dras ut, den aggressiva imperialismen blir helt och hållet avslöjad på båda sidorna. Den socialistiska sovjetrepubliken i Ryssland kommer att stå som ett levande exempel inför alla länders folk, och denna förebilds propagandistiska revolutionerande verkan kommer att bli gigantisk. Å ena sidan det borgerliga systemet och det fullständigt avslöjade erövringskriget mellan två rövargrupper. Å andra sidan fred och en socialistisk sovjetrepublik.

20. Om vi sluter en separatfred, kommer vi att i högsta *för närvarande möjliga* grad befria oss från de båda fiendliga imperialistiska grupperna och utnyttja deras fiendskap och krig – som för dem försvårar en uppgörelse mot oss – samt få fria händer under en viss period för att fortsätta och stärka den socialistiska revolutionen. Rysslands reorganisering på grundval av proletariats diktatur, på grundval av bankernas och storindustrins nationalisering, samtidigt med ett *produktutbyte* in natura mellan städerna och småböndernas konsumentföreningar på landsbygden är ekonomiskt fullt möjlig under förutsättning att några månaders fredligt arbete säkerställs. En sådan reorganisation kommer att göra socialismen oöverbinnlig både i Ryssland och i hela världen och samtidigt skapa en stabil ekonomisk grund för en mäktig röd arbetar- och bondearmé.

21. Den socialistiska republikens krig skulle i nuvarande ögonblick faktiskt bli ett revolutionärt krig mot de borgerliga länderna ifall man klart ställt och den socialistiska armén helt godkänt målet att stöta bourgeoisin i andra länder. Emellertid kan vi *uppenbarligen i nuvarande* ögonblick ännu inte ställa oss detta mål. Vi skulle nu objektivt kämpa för att befria Polen, Litauen och Kurland. Men ingen enda marxist kan utan att bryta med marxismens och socialismens principer överhuvudtaget förneka, att socialismens intressen står högre än intresset av nationernas självbestämmanderätt. Vår socialistiska republik har gjort allt den förmått och fortsätter att göra det för att förverkliga självbestämmanderätten för Finland, Ukraina osv. Men om det konkreta sакläget gestaltat sig så, att den socialistiska republikens existens utsätts för fara i detta ögonblick på grund av att självbestämmanderätten för några nationer (Polen, Litauen, Kurland osv) kränkts, så står givetvis intresset att bevara den socialistiska republiken högre.

Den som säger ”Vi kan inte underteckna en vanärande, skändlig osv fred, förråda Polen m m” märker därför inte att han genom att sluta fred på villkor att Polen befrias bara ännu mer skulle förstärka den tyska imperialismen mot Storbritannien, mot Belgien, Serbien och andra länder. En fred på villkoret att Polen, Litauen och Kurland befrias skulle vara en ”patriotisk”

fred från Rysslands synpunkt men skulle inte alls upphöra att vara en fred med annexionister, med de tyska imperialisterna.

VIII. Fred – och vår uppgift

(Lenin)

{ Ur Lenin: ”Våra dagars huvuduppgift” – Red anm }

Denna artikel skrevs i början av mars, innan Brest-Litovsk-freden hade ratificerats vid Allryska sovjetkongressen i Moskva, 13 mars 1918.¹

Mänsklighetens historia företar i våra dagar en av de allra största, allra svåraste vändningarna, en vändning som utan minsta överdrift har en ofantlig betydelse för världens frigörelse. Från krig till fred; från krig mellan rövare, som skickar miljontals utsugna och arbetande människor till slaktbänken för att nyreglera fördelningen av det byte de starkaste rövarna roffat åt sig, till krig av de förtryckta mot förtryckarna för befrielse från kapitalets ok; från en avgrund av lidanden, plågor, svält, förvildning till det kommunistiska samhällets ljusa framtid, ett allmänt välstånd och varaktig fred. Det är inte underligt, att på de tvärase punkterna i denna så tvära vändning, då det gamla bryts ned och störtar samman runt omkring med dunder och brak, medan det nya föds vid sidan härav under obeskrivliga kval, förvrids huvudet på en och annan, överväldigar förtvivlan en del och söker vissa räddning från den ibland alltför bittra verkligheten i vackra, tilldragande fraser.

Ryssland har särskilt markant fått bevittna och särskilt skarpt och smärtsamt uppleva den tvärase av historiens tvära brytningspunkter, vändningen från imperialism till kommunistisk revolution. På några dagar störtade vi en av de äldsta, mäktigaste, mest barbariska och brutala monarkierna. På några månader passerade vi en rad etapper av kompromissande med bourgeoisin, av befrielse från småborgerliga illusioner, för vilket andra länder använt decennier. Efter att ha störtat bourgeoisin har vi på några veckor besegrat dess öppna motstånd i inbördeskrig. Vi har upplevt bolsjevismens segerrika triumftåg från den ena ändan av det ofantliga landet till den andra. Vi har höjt de nedersta av de av tsarismen och bourgeoisin förtryckta skikten av de arbetande massorna till frihet och till ett självständigt liv. Vi har upprättat och konsoliderat sovjetrepubliken, den nya statstyp, som är oändligt högre och mer demokratisk än de bästa av de borgerligt parlamentariska republikerna. Vi har upprättat proletariats diktatur, stödd av fattigbönderna, och påbörjat ett brett upplagt system för socialistiska omdaningar. Vi har väckt tillit till de egna krafterna och tänt entusiasmens eld hos miljoner och åter miljoner arbetare i alla länder. Vi har överallt slungat ut appellen om en internationell arbetarrevolution. Vi har utmanat de imperialistiska rövarna i alla länder.

Och på några dagar har vi kastats till marken av en imperialistisk rövare, som överfallit de vapenlösa. Han har tvingat oss att underteckna en otroligt tung och förödmjukande fred – som tribut för att vi vågat slita oss lös, om än för en mycket kort tid, ur det imperialistiska krigets skruvstäd. Ju mer hotande arbetarrevolutionens spöke reser sig inför rövaren i hans eget land, med desto större ursinne stryper, kväver och river han Ryssland i stycken.

Vi var tvungna att underteckna ”Tilsit”-freden. Det vi behöver är inte självbedrägeri utan mod att se den osminkade bittra sanningen i vitögat. Hela den avgrund av nederlag, sönderstyckning, förslavning och förödmjukelse, som vi störtats ned i, måste mätas helt och hållet, ända till botten. Ju klarare vi förstår detta, desto fastare, mer härdad och stålsatt blir vår vilja till befrielse, vår strävan att resa oss på nytt ur förslavningen till självständighet, vår orubbliga

¹ Artikeln är daterad 11 mars, medan Fraina felaktigt daterade den till ”början av april, efter ... sovjetkongressen”. Detta har rättats till ovan.

beslutsamhet att, vad det än må kosta, uppnå att Ryssland upphör att vara armt och kraftlöst för att i stället bli i ordets fulla betydelse mäktigt och rikt.

Ryssland kan bli sådant, ty vi har i alla fall kvar tillräckligt med utrymme och naturrikedomar för att förse alla och envar om inte med överflöd så dock med tillräcklig mängd medel för livsuppehållet. Våra naturrikedomar, våra förråd av mänsklig kraft och det storslagna uppsving som revolutionen förlänat folkets skaparkraft – allt detta är ett utmärkt material för att skapa ett verkligt mäktigt och rikt Ryssland.

Ryssland blir sådant, om det överger all modlöshet och alla fraser, om det biter ihop tänderna och samlar alla sina krafter, om det spänner varje nerv och varje muskel, om det förstår, att räddningen är möjlig *endast* på den internationella socialistiska revolutionens väg, som vi slagit in på. Att gå framåt på denna väg utan minsta misströstan på grund av nederlagen, att sten för sten lägga ett stadigt fundament för det socialistiska samhället, att outtröttligt arbeta på att skapa disciplin och självdisciplin, på att överallt och allestädes stärka organisation, ordning, företagsamhet, gott samarbete mellan folkets alla krafter, allmän registrering och kontroll över produktionen och fördelningen av produkterna – detta är vägen för att skapa en militär makt och en socialistisk makt.

Det är inte värdigt en verklig socialist att, om han tillfogas ett svårt nederlag, vare sig vara övermodig eller hemfalla åt förtvivlan. Det är inte sant, att vi inte har någon utväg, och att det endast återstår för oss att välja mellan en ”ärelös” (...) död, som en mycket betungande fred skulle utgöra, och en ”hjaltemodig” död i hopplös strid. Det är inte sant att vi har förrått våra ideal eller våra vänner genom att underteckna ”Tilsit”-freden. Vi har inte förrått något eller någon, vi har varken helgat eller dolt en lögn eller vägrat en vän och kamrat i olycka hjälp med allt vi förmått, med allt som stått i vår förmåga. En fältherre, som för resterna av en slagen eller i panikartad flykt stadd armé till landets inre och i händelse av yttersta nödfall skyddar denna reträtt genom en mycket betungande och förödmjukande fred, begår inte förräderi mot de arméförband, som han inte är i stånd att hjälpa och som är avskurna av fienden. En sådan fältherre fullgör sin plikt, då han väljer den enda vägen för att rädda vad som ännu räddas kan utan att gå med på några äventyrligheter, utan att dölja den bittra sanningen för folket och ”ger upp utrymme för att vinna tid”, utnyttjar *varje*, även den minsta andhämtningspaus, för att samla krafterna, för att låta den av upplösning och demoralisering drabbade armén andas ut eller läka såren.

Vi har undertecknat en ”Tilsit”-fred. När Napoleon I år 1807 nödgade Preussen att ingå freden i Tilsit, hade erövraren krossat tyskarnas alla arméer, intagit huvudstaden och samtliga stora städer, förlagt sin polis dit och tvingat de besegrade att lämna honom, erövraren, hjälpkårer för att föra nya rövarkrig, hade sönderstyckat Tyskland och slutit förbund med en del av de tyska staterna mot andra tyska stater. Likväl uthärdade det tyska folket t o m en *sådan* fred, förstod att samla krafterna, förstod att resa sig och erövra rätten till frihet och självständighet.

För var och en som vill tänka och förmår att tänka visar exemplet med Tilsitfreden (som endast var ett av de många tunga och förödmjukande fördrag, som påtvingades tyskarna under den epoken) klart hur barnsligt naiv den tanken är, att en mycket betungande fred under alla förhållanden är detsamma som undergångens avgrund, medan ett krig är hjältemodets och räddningens väg. Krigsepokerna lär oss, att fred inte sällan i historien spelat rollen som andhämtningspaus och som ett medel att samla krafter till nya drabbningar. Tilsitfreden var den största förödmjukelse för Tyskland och samtidigt en vändning till det största nationella uppsving. Då gav den historiska situationen ingen annan väg för ett sådant uppsving än vägen till en *borgerlig* stat. Då, för drygt 100 år sedan, skapade en klick adelsmän och ett fåtal borgerliga intellektuella historia, medan arbetar- och bondemassorna var sovande och

overksamma. Då förmådde den historiska utvecklingen på grund härav endast krypa framåt oerhört sakta.

Nu har kapitalismen höjt kulturen överhuvudtaget och massornas kultur i synnerhet till oändligt mycket högre nivå. Kriget har skakat massorna, väckt dem genom sina ohyggliga fasor och lidanden. Kriget har drivit på historien, och den ilar nu framåt med ett lokomotivs hastighet. Historia skapas nu självständigt av miljoner och tiotals miljoner människor. Kapitalismen har nu mognat för socialismen.

Och om Ryssland nu går – och det gör det otvivelaktigt – från ”Tilsit”-freden till ett nationellt uppsving, till ett stort fosterländskt krig, så är vägen för detta uppsving följaktligen inte vägen till en borgerlig stat utan vägen till den internationella socialistiska revolutionen. Vi är försvarens vänner från den 25 oktober 1917. Vi är för ”försvar av fosterlandet”, men det fosterländska kriget, till vilket vi nu går är ett krig för det socialistiska fosterlandet, för socialismen som fosterland, för sovjetrepubliken som en *avdelning* i socialismens världsarmé.

”Hata tysken, slå tysken”, sådan var och förblev den vanliga, dvs den borgerliga, patriotismens paroll. Men vi säger: ”Hata de imperialistiska rövarna, hata kapitalismen, död åt kapitalismen!” och samtidigt: ”Lär av tysken! Förbli trogen det broderliga förbundet med de tyska arbetarna. De är sena att komma till vår hjälp. Vi skall vinna tid, vi skall vänta på dem, de *skall komma* till vår hjälp.”

Ja, lär av tyskarna! Historien går i sicksack och tar omvägar. Det har blivit så, att det just är tyskarna som jämte en brutal imperialism personifierar grunderna till disciplin, organisation, gott samarbete på basis av modernaste maskinella industri och strängaste registrering och kontroll.

Och detta är just vad som fattas oss. Detta är just vad vi måste lära oss. Detta är just vad som fattas vår stora revolution för att från en segerrik början genom en rad svåra prövningar komma fram till ett segerrikt slut. Detta är just vad Ryska socialistiska sovjetrepubliken behöver för att upphöra att vara arm och kraftlös, och bli mäktig och rik för all framtid.

Del 7 – Sovjetrepubliken och dess problem av N. Lenin

Inledning

Det viktigaste kännetecknet hos omdaning i Ryssland är att den sker på grundval av en proletär stat, som verkar genom en tillfällig proletär diktatur. Bolsjevikerna anser, helt i linje med marxismen, att den första förutsättningen för socialism i handling är att proletariatet erövrar makten. Efter att det har uppnåtts blir omdaning en grundläggande omdaning och går i riktning mot att bana väg för socialismen, istället för att främja kapitalismen.

Proletariatets diktatur, som är det dynamiska verktyget för att införa socialismen, kan beskrivas som att det har tre funktioner:

1. Att förinta bourgeoisins politiska makt och alla dess utlöpare. När det revolutionära proletariatet övertar statsmakten gör det för tillfället av med bourgeoisin som politisk kraft; bourgeoisin måste avlägsnas för gott. Det uppnås på två sätt: bourgeoisin exproprieras först politiskt och utesluts fullständigt från att delta i politiken och regeringen, och därefter exproprieras den ekonomiskt. I den utsträckning som omdaningsprocessen drar in bourgeoisin i producenternas led, så kommer de på nytt att – som arbetare – tillåtas delta i politiken och regerandet.
2. Att införa tillfälliga omdaningsåtgärder. Övergången från kapitalism till socialism uppnås inte på en dag: det är en process. Men även om de moderata och revolutionära socialisterna är överens om att övergången till socialism är en process, så är de ytterst oense om processens

karaktär. De moderata socialisterna antar att det är en process som utgår från kapitalismen och den borgerliga staten; att socialismen gradvis tränger in i kapitalismen. Men detta är en process som inte kan och aldrig kommer att övergå i socialismen, eftersom det är en småborgerligt kollektivistisk process, och leder till statskapitalism. De revolutionära socialisterna förutsätter att processen måste vara en revolutionär process på grundval av en proletär stat – en omdaningsprocess som förintar kapitalismen och inför socialism. Övergången, störtandet av bourgeoisins politiska makt, bringar dessutom med nödvändighet industrin i oordning, och skapar en viss demoralisering. Följaktligen måste många av den proletära diktaturens åtgärder vara av temporär karaktär i syfte att övervinna denna demoralisering och öka produktionskapaciteten. En snabb ökning av produktionen är en livsviktig uppgift för den proletära staten, och den uppnås också av återuppbyggets alla åtgärder, med hjälp av en diktatorisk reglering av produktionen.

3. Men dessa tillfälliga åtgärder måste vara, och är, i linje med den grundläggande tendens som banar väg för socialismen. Omdaningsåtgärderna för att lösa de omedelbara problem som desorganisationen leder till kan vara av övervägande kapitalistisk eller socialistisk karaktär, och dessa den proletära diktaturens åtgärder är av en bestämt socialistisk karaktär. Den proletära diktaturens grundläggande uppgift är därför: att inleda en fullständig omvandling av kapitalismen till en kommunistisk socialism. Formerna för denna inriktning antar en karaktär som logiskt och oundvikligt övergår i det socialistiska samhällets definitiva former.

Sovjetregeringen utplånade bourgeoisins politiska makt genom att fullständigt utesluta den från att delta i politiken och regeringen, genom att avskaffa den parlamentariska staten och borgerliga demokratin. Sovjetstaten är de organiserade producenternas stat, och representerar uteslutande proletariatets och de proletära böndernas intressen. Bourgeoisin berövades fullständigt sina politiska rättigheter, men den ekonomiska expropriationen drevs inte till slutpunkten. Detta tillfälliga inställande av kapitalet ekonomiska expropriation beror på ett antal faktorer, för det första Rysslands ofullständiga industriella utveckling, men framför allt behovet att betona tillfälliga åtgärder för att lösa de pressande omedelbara problemen med att återuppta den ekonomiska aktiviteten.

Dessa temporära åtgärder var mycket viktigare i Ryssland än vad som är typiskt för övergången till socialism på basis av en proletär diktatur. Sovjetregimen ärvde ett kaos som hade orsakats av tsarismen och som intensifierades av den provisoriska regeringens borgerliga republik, av Kerenskij. Kriget, de avbrutna kommunikationerna med världen utanför (de allierade isolerade fullständigt sovjetrepubliken), den svåra svälten, Tysklands och andra nationers intrång, fast beslutna att krossa den proletära revolutionen – alla dessa faktorer, och fler, underströk vikten av temporära åtgärder bortom alla proportioner i förhållande till den allmänna inriktningen för en proletär diktatur.

Men den viktigaste, allt annat bestämmande frågan löstes, och löstes i tillräcklig utsträckning: att proletariatets och de proletära böndernas lägsta delar deltog i regeringen, på ett dominerande och dynamiskt sätt, att en folkmassornas regering framträdde på scenen, att man påbörjade en avgörande inriktning mot att fullständigt socialisera industrin och samhället. Massornas medvetna aktivitet, utvecklandet av deras kapacitet för att själv förvalta och administrativt kontrollera industrin och samhället, avgör hur snabbt åtgärderna mot fullständig socialism införs av proletariatets diktatur – och dessa förutsättningar utvecklades snabbt.

Det gemensamma draget hos alla de åtgärder, temporära och permanenta, som sovjetregeringen genomförde, är att de startade från botten och inte från toppen, att centrum för uppbygget var de organiserade producenternas och inte statens aktivitet. Grundvalen för den kommunistiska socialismens grundläggande industriella demokrati måste vara en utveckling av producenternas lokala initiativ och självförvaltning. Det är dessa initiativ, denna själv-

förvaltning, och inte den byråkratriska staten som är den dominerande faktorn i omdaningsprocessen. Den proletära staten utgjorde ett samlande uttryck för en utvidgning av massornas aktivitet. Den gamla staten, både den borgerliga parlamentariska staten och den tsaristiska staten, har fullständigt rivits ned, tillsammans med hela den förtryckande apparaten, byråkratin, och dess antiproletära karaktär. Den nya staten är de organiserade producenternas stat. Precis som den gamla staten var ett instrument för bourgeoisin att betvinga proletariatet, så är den nya staten ett instrument för proletariatet att betvinga bourgeoisin – med den grundläggande skillnaden att där den gamla staten betraktade sig som oberörbar och evig, ser sig den nya staten som en tillfällig nödvändighet som gradvis kommer att bli överflödigt i den utsträckning omdaningsprocessen slutgiltigt övergår i de organiserade producenternas socialistiskt kommunistiska samhälle.

Som historisk kategori är sovjeterna inte någon speciellt rysk produkt, utan klassorganisationer som är typiska för den proletära revolutionen, Der utgör en diktatur i förhållande till bourgeoisin men demokrati i relation till arbetarna och bönderna – den framväxande socialismens verkligt grundläggande demokrati.

Jordbruksfrågan spelar en mycket viktigare roll i det revolutionära Ryssland än vad som skulle vara fallet i en proletär revolution i ett land där industrialiseringen nått längre. Bönderna, massan av jordbruksarbetare och egendomslösa bönder har i motsats till bondebourgeoisin accepterat, åtminstone för nuvarande, den proletära diktaturens förmyndarskap, som är en fas av denna diktatur. Det privata ägandet av jorden har avskaffats, jorden har nationaliserats och distribuerats till bönderna på basis av jordbrukskommunism. Lokala jordkommittéer ansvarar för produktion och distribution av jordbruksprodukter, inventerar jorden i speciella distrikt, tilldelar byarna jord, reglerar jordbruksarbetet, övervakar skogarna, osv, och tar emot arrendet för jorden, som lämnas över till centralregeringen. Jordbruksdistriktens jordkommittéer är förenade i länskommittéer, som i sin tur väljer delegater till en provinskommitté, de provinsiella jordkommittéerna är organiserade i den centrala jordkommittén som svarar för hela Ryssland. I detta centrala jordbruksorgan är den allryska bonde och arbetarsovjeternas kongress, jordbrukskommissariatet, etc representerade. Avskaffandet av det privata ägandet av jorden inkluderar jordegendomar och byggnader i städerna, vilka har förklarats vara offentlig egendom.

Industrin har inte fullständigt nationaliserats, fastän en drastisk arbetarkontroll har upprättats över all industri. Inte alla kapitalister har exproprierats, arbetsgivaren eller ägaren har i många fall behållits som direktör, men hans rättigheter som ägare har upphävts och hans ”profiter” har strikt begränsats. Arbetarkontrollen över industrin startar med fabriks- och arbetsplatskommittéer, som väljs av de anställda och den tekniska staben och nästan helt bestämmer över interna frågor, löner, arbetstimmar etc. I varje betydande industridistrikt, stad eller provins, har det inrättats en lokal arbetarkontroll, som verkar i enlighet med den lokala sovjeten och består av representanter från fabriks- och arbetsplatskommittéer, fackföreningar och arbetarnas kooperativa föreningar. Kontrollen av industrin är centraliserad i det allryska rådet för arbetarkontroll, som ansvarar för hela Ryssland.

Den viktigaste faktorn för att kontrollera och styra den ekonomiska verksamheten är den nationella ekonomins högsta råd, som förenar och styr den industriella och jordbruksproduktionen, och under vilket de olika jordbruks- och industriråden är underordnade, alla i sin tur ansvariga inför regeringens centrala organ, folkkommissariernas råd. Den nationella ekonomins råd reglerar statsfinanserna, har makt att konfiskera, rekvirera, beslagta och ansluta varje industriell inrättning, rätt att reformera och reorganisera alla andra existerande institutioner för att reglera produktionen och övervaka och dirigera arbetet hos alla sovjeternas ekonomiska avdelningar. Den nationella ekonomins råd består av representanter för allryska rådet för arbetarkontroll, den sovjetiska regeringens olika kommissariat och

speciellt utvalda personer, Rådet är uppdelat i flera sektioner, som var och en handhar en speciell del av ekonomin, och det måste överlämna alla lagar och viktiga åtgärder till folkskommisariernas råd.

I dessa åtgärder för arbetarkontroll av industrin sammansmälter tillfälliga åtgärder med slutliga syften: formerna är inte på något sätt slutliga, om än inneboende i åtgärdernas allmänna inriktning. Medan representationen inom de lokala och distriktskontrollorganen utgår från industriell basis, så fungerar hela systemet territoriellt och är ännu inte helt och hållet industriellt. Den definitiva organisationsformen består av att förena en speciell industris olika delar i hela Ryssland i ett integrerat industriellt departement, som kan leda sin industri omedelbart och enbart, och att förena alla industriella avdelningar i en central och allomfattande industriell administration – som det föreskrivs i teorin om industriella fackföreningar och produktionens fakta. Det är precis vad som skulle uppstå ur den nuvarande ofullständiga formen av arbetarkontroll, tillsammans med en fullständig expropriering av kapitalet. Det proletära Ryssland bygger den industriella staten, förbereder förutsättningarna för att slutgiltigt avskaffa staten och inrätta Engels ”administration av saker”. Två omständigheter avgjorde den tillfälligt ofullständiga formen av arbetarkontroll över industrin: Det omedelbara behovet att återuppta produktionen och krossa det industriella sabotaget som utövades av bourgeoisin, något som måste göras omedelbart om än ofullständigt, och det faktum att Ryssland inte är lika fullständigt industrialiserat som andra nationer, och följaktligen saknar mycket av det material som krävs för en komplett industriell administration. Men den inriktningen har påbörjats ur vilken det oundvikligen kommer att träda fram högre former, allt eftersom den proletära diktaturen fullbordar sin uppgift att förrinta bourgeoisin och utöka de samlade produktivkrafterna. Dessutom är tendensen fullständigt i överensstämmelse med den kommunistiska socialismens definitiva syften.

Nationaliseringen av bankerna var en avgörande åtgärd. Det var kanske den allra svåraste och mest våghalsiga av alla de åtgärder som sovjetstaten har genomfört, men ofrånkomlig. Finansmonopolet är kapitalismens och imperialismens hjärta, och att slå mot detta hjärta är att utdela ett dödligt slag mot bourgeoisin. Därför är expropriationen av bankerna med nödvändighet en av den proletära revolutionens allra första åtgärder. Denna åtgärd är mycket komplicerad och farlig, och full av oändliga komplikationer eftersom det är det mest avgörande steget i riktning mot att avskaffa kapitalismen, och den finansiella administrationen är mycket teknisk till sin karaktär. Genom att nationalisera bankerna, blir finanserna ett medel för att bara utveckla industrin och inte framförallt ett medel för utsugning som under den borgerliga regimen. Denna kontroll av finanserna är dessutom ett oemotståndligt instrument för att fullständigt avskaffa kapitalismens ekonomiska och sociala förhållanden, och när det fullständigt har uppnåtts så innebär det slutet på finanser och pengar som ett uttryck för privata egendomsförhållanden.

Utöver dessa allmänna och grundläggande åtgärder, genomfördes mer tillfälliga åtgärder som arbetslöshetsförsäkring, obligatoriskt arbete (speciellt riktad mot de borgerliga klasserna) och systematisk och intensiv arbetslagstiftning för att förbättra arbetarnas villkor på bekostnad av bourgeoisin och fullborda expropriationen av kapitalet. Arbetslagstiftningen som genomförs under övergångsperioden från kapitalism till socialism och på grundval av den proletära staten, blir ett medel för att expropriera kapitalet, inte ett medel att stärka storkapitalets dominans.

Genom hela sovjetrepublikens uppbyggnadsarbete löper en tråd av att utveckla en känsla av disciplin och ansvarskänsla hos massorna. Det var den omfattande industriella och sociala upplösningen, de borgerliga hejdukarnas medvetna ansträngningar att skapa förvirring och oordning, den nyvunna frihetens berusande effekter på arbetarna, och den oansvariga psykologi som arbetarna hade ärvt från den gamla regimen. Alla dessa faktorer gav med

nödvändighet upphov till en viss tygellöshet. Det krävdes en intensiv kamp mot den ideologi som den borgerliga ordningen hade inplanterat i arbetarnas sinne. Det räcker inte att den nya ordningens administrativa normer införs, det måste utvecklas en ny ideologi, en ideologi av självkontroll och social disciplin, ansvarskänsla gentemot sig själv och sina arbetskamrater, administrativ kompetens och förvaltning bland arbetarna – en ideologi av arbetsglädje, eftersom man nu arbetar för sig själv och inte för någon herre. De sovjetiska funktionärerna betonade att det var en uppgift att utveckla denna ideologi, och, bortsett från internationella komplikationer, är det en uppgift på vars framgång den proletära revolutionen och den ryska socialistiska republiken beror.

Den proletära revolutionen i Ryssland inleder den internationella socialistiska revolutions epok. Även om de inte är ensamma om den taktik och det förhållningssätt som användes för proletariatets makterövring, så är bolsjevikerna revolutionens mästare, en symbol för det internationella proletariatets framväxande revolutionära socialism. I sina åtgärder och handlingsinriktning efter erövringen av makten, lär bolsjevikerna det internationella proletariatet hur det skall använda makten efter det har gripit den, och de utvecklar den annalkande socialistiska republikens administrativa normer.

Del sju består helt och hållet av en lång artikel av Lenin som publicerades i *Pravda* i början av maj 1918. Den har redan publicerats i en engelsk pamflett, *The Soviets at Work*, som gavs ut av Rand School of Social Science. Men den går inte helt att förstå utan det övriga material som finns tidigare i denna bok.

L. C. F.

I. Problemet med organisation

{Ur Lenin: "Sovjetmaktens närmaste uppgifter" – *Red anm* }

Hur betungande och osäker den uppnådda freden än är, får Ryska sovjetrepubliken tack vare den för en viss tid möjlighet att koncentrera sina krafter på den socialistiska revolutionens viktigaste och svåraste sida, nämligen den organisatoriska uppgiften.

Denna uppgift ställdes klart och exakt för alla arbetande och förtryckta massor i 4:e stycket (4:e delen) av den resolution som den extra sovjetkongressen i Moskva antog den 15 mars 1918, i samma stycke (eller samma del) av resolutionen där det talas om de arbetandes självdisciplin och om skoningslös kamp mot kaos och desorganisation.

Den fred som Ryska sovjetrepubliken uppnått är naturligtvis osäker inte därför att republiken nu skulle ha för avsikt att återuppta krigsoperationerna. Ingen vettig politiker tänker på något sådant – det gör bara borgerliga kontrarevolutionärer och deras medlöpare (mensjevikerna o a). Freden är osäker därför att det i de imperialistiska stater, som i väster och öster gränsar till Ryssland och som förfogar över en oerhörd militärmakt, i varje ögonblick kan hända att krigspartiet vinner överhanden lockat av Rysslands tillfälliga svaghet och sporrat av kapitalisterna, som hatar socialismen och lurar på rov.

Den enda verkliga och inte på en papperslapp skrivna fredsgaranti som vi under dessa omständigheter har är enbart rivaliteten mellan de imperialistiska makterna, vilken stegrats oerhört och kommer till uttryck dels i att den imperialistiska folkslaktningen i väster återupptagits, dels i den ytterligt skärpta imperialistiska kapplöpningen mellan Japan och Amerika om herraväldet över Stilla havet och dess kuster.

Det är klart att med ett så osäkert skydd befinner sig vår socialistiska sovjetrepublik i ett högst osäkert och utan tvivel kritiskt internationellt läge. Vi måste spänna alla våra krafter till det yttersta för att utnyttja det andrum, som sammanfallande omständigheter har gett oss, till att läka de oerhört svåra sår som kriget vållat Rysslands hela samhällsorganism och genomföra

en ekonomisk återuppbyggnad i landet, utan vilken det inte ens kan bli tal om att avsevärt öka värnkraften.

Det är också klart att vi kommer att kunna effektivt bistå den till följd av en rad orsaker försenade socialistiska revolutionen i väst endast i den mån vi förmår lösa den organisatoriska uppgift som vi står inför.

Huvudvillkoret för att framgångsrikt lösa den organisatoriska uppgift som vi främst står inför är att folkets politiska ledare, dvs medlemmarna av Rysslands kommunistiska parti (bolsjevikerna), och vidare alla medvetna representanter för de arbetande massorna helt gör klart för sig den grundläggande skillnaden i detta avseende mellan de tidigare borgerliga revolutionerna och den nuvarande socialistiska revolutionen.

I de borgerliga revolutionerna var det de arbetande massornas huvuduppgift att utföra det negativa eller destruktiva arbetet att avskaffa feodalismen, monarkin, de medeltida kvarlevorna. Det positiva eller konstruktiva arbetet att organisera det nya samhället utfördes av den besittande, borgerliga minoriteten av befolkningen. Trots arbetarnas och fattigböndernas motstånd fullgjorde den denna uppgift jämförelsevis lätt, inte bara därför att de av kapitalet utsugna massornas motstånd till följd av deras splittring och omogenhet då ännu var ytterst svagt utan också därför att den viktigaste organiserande kraften i det anarkiskt uppbyggda kapitalistiska samhället är den på bredden och djupet spontant växande nationella och internationella marknaden.

I varje socialistisk revolution – och följaktligen också i den av oss den 25 oktober 1917 påbörjade socialistiska revolutionen i Ryssland – består däremot huvuduppgiften för proletariatet och de under dess ledning stående fattigbönderna i att utföra det positiva eller konstruktiva arbetet att bygga upp ett utomordentligt komplicerat och fint nät av nya organisatoriska förhållanden, omfattande en planmässig produktion och produktfördelning som är nödvändiga för tiotals miljoner människors existens. En sådan revolution kan genomföras framgångsrikt endast om befolkningens majoritet, framför allt majoriteten av de arbetande, griper sig an med självständigt konstruktivt arbete som historiens skapare. Endast om proletariatet och fattigbönderna förmår uppbära tillräcklig medvetenhet, idétrohet, självupppoffring och ståndaktighet kommer den socialistiska revolutionens seger att tryggas. Genom att skapa en ny statstyp, sovjetstaten, som ger de arbetande och förtryckta massorna möjlighet att aktivt ta del i det självständiga uppbyggandet av det nya samhället har vi endast löst en liten del av den svåra uppgiften. Den största svårigheten ligger på det ekonomiska området: det gäller att överallt genomföra den strängaste registrering och kontroll av produktionen och produktfördelningen, att öka arbetsproduktiviteten och *församhälleliga* produktionen i *praktiken*.

Utvecklingen av bolsjevikpartiet, det nuvarande regeringspartiet i Ryssland, visar särskilt åskådligt vad den historiska vändpunkt som vi nu upplever och som är utmärkande för den nuvarande politiska situationen innebär, en vändpunkt som kräver en nyorientering av sovjetmakten, dvs att nya uppgifter ställs på ett nytt sätt.

Den första uppgiften för varje parti med framtiden för sig är att övertyga folkflertalet om att dess program och taktik är riktiga. Denna uppgift stod i förgrunden såväl under tsarismen som under perioden av kompromisser mellan herrar Tjernov och Tsereteli å ena sidan och herrar Kerenskij och Kisjkin å andra sidan. Nu är denna uppgift, som naturligtvis ännu är långt ifrån slutförd (och aldrig kan helt bli det), i huvudsak löst, ty den senaste sovjetkongressen i Moskva har obestriddligt visat att flertalet bönder och arbetare i Ryssland uppenbart står på bolsjevikernas sida.

Vårt partis andra uppgift var att erövra den politiska makten och undertrycka utsugarnas motstånd. Inte heller denna uppgift är slutförd och den kan inte ignoreras därför att monarkisterna och kadeterna å ena sidan och deras medlöpare och svansviftare, mensjevikerna och högersocialistrevolutionärerna, å andra sidan fortfarande försöker sluta sig samman för att störta sovjetmakten. Men i huvudsak löstes uppgiften att slå ned utsugarmotståndet redan under perioden från den 25 oktober 1917 till (ungefär) februari 1918 eller till Bogajevskijs kapitulation.

Nu kommer en tredje uppgift i förgrunden som den närmaste och för innevarande ögonblick utmärkande uppgiften, nämligen att organisera Rysslands *förvaltning*. Givetvis ställde och började vi lösa denna uppgift redan dagen efter den 25 oktober 1917, men hittills, så länge utsugarnas motstånd alltjämt tagit formen av öppet inbördeskrig, har landets styrelse *inte kunnat bli huvuduppgiften, den centrala uppgiften*.

Nu har den blivit det. Vi, bolsjevikernas parti, har övertygat Ryssland. Vi har *erövrat* Ryssland från de rika åt de fattiga, från utsugarna åt de arbetande. Nu måste vi *styra* Ryssland. Och allt det säregna i nuvarande ögonblick, hela svårigheten består i att förstå *vad som utmärker övergången* från huvuduppgiften att övertyga folket och att med vapenmakt undertrycka utsugarna till huvuduppgiften att styra landet.

För första gången i världshistorien har ett socialistiskt parti lyckats att i huvuddrag slutföra makterövringen och utsugarnas undertryckande samt att *direkt gripa sig an* med uppgiften att styra landet. Vi måste visa oss vara värdiga verkställare av denna synnerligen svåra (och synnerligen tacksamma) uppgift i den socialistiska omvälvningen. Vi måste *till fullo inse* att för en framgångsrik styrelse krävs det *förutom* förmåga att övertyga, förutom förmåga att segra i inbördeskriget också förmåga att utföra *praktiskt organisationsarbete*. Detta är den svåraste av alla uppgifter, ty det gäller att nyorganisera de mest djuprotade, de ekonomiska grundvalarna för tiotals och åter tiotals miljoner människors liv. Och det är den tacksammaste av alla uppgifter, ty först *sedan* den blivit löst (i sina huvud- och grunddrag) blir det möjligt att säga att Ryssland *blivit* inte bara en sovjetrepublik utan också en socialistisk republik.

Det ovan skisserade objektiva läget, som framkallats av den ytterst hårda och osäkra freden, det ohyggliga förfall, den arbetslöshet och svält som vi fått i arv efter kriget och bourgeoisins herravälde (med bourgeoisin företrädd av Kerenskij jämte mensjevikerna och högersocialistrevolutionärerna som stödde honom) – allt detta medförde ofrånkomligen ytterlig trötthet och rentav utmattning för de breda arbetande massorna. De kräver eftertryckligt – och måste kräva – ett visst andrum. Det gäller nu att återställa de genom kriget och bourgeoisins misshushållning ödelagda produktivkrafterna, läka de sår som vållats av kriget, av nederlaget i kriget, spekulatören och bourgeoisins försök att återupprätta utsugarnas störtade makt, ta itu med det ekonomiska återuppbyggnadsarbetet och åstadkomma ett tillförlitligt skydd för en elementär ordning. Det kan förefalla som en paradox men till följd av de påvisade objektiva betingelserna står det i själva verket utom allt tvivel att sovjetmakten för ögonblicket kan säkra Rysslands övergång till socialism endast om den trots bourgeoisins, mensjevikernas och högersocialistrevolutionärernas motstånd förmår praktiskt lösa just dessa elementära, dessa mest elementära uppgifter för att upprätthålla samhällslivet. Det praktiska lösandet av dessa mest elementära uppgifter och övervinnandet av de organisatoriska svårigheterna vid de första stegen till socialism utgör nu, på grund av det nuvarande lägets konkreta särdrag och sovjetmaktens existens med dess lagar om jordens socialisering, om arbetarkontroll m m, två sidor av en och samma sak.

För en ordentlig och samvetsgrann räkenskap över pengarna, hushålla sparsamt, slå inte dank, stjäla inte, iakta den strängaste arbetsdisciplin – just sådana paroller som de revolutionära arbetarna med rätta hånade när bourgeoisin använde dem för att söka maskera sitt herravälde

som utsugarklass blir nu sedan bourgeoisin störtats dagens aktuella och viktigaste paroller. Och att dessa paroller omsätts i praktiken av de arbetandes *massa* är å ena sidan den *enda* förutsättningen för att rädda landet, som nästan pinats till döds av det imperialistiska kriget och de imperialistiska rövarna (med Kerenskij i spetsen), medan dessa parollers omsättande i praktiken genom *sovjetmakten*, genom *dess* metoder, på grundval av *dess* lagar å andra sidan är en nödvändig och *tillräcklig* betingelse för socialismens slutgiltiga seger. Det är just detta som är obegripligt för dem, som föraktfullt avvisar tanken på att ställa sådana ”utslitna” och ”banala” paroller i förgrunden. I ett småbondeland, som först för ett år sedan störtade tsarväldet och för mindre än ett halvt år sedan befriade sig från Kerenskij & Co, finns det givetvis kvar rätt mycken spontan anarkism, vilken förstärkts genom den råhet och förvildning som åtföljer varje långvarigt och reaktionärt krig, och det har skapats en hel del stämningar av förtvivlan och förbittring utan bestämd inriktning. Om man till detta fogar den provokatoriska politik som bourgeoisins lakejer (mensjeviker, högernationalistrevolutionärer m fl) bedriver, så blir det alldeles klart vilka långvariga och ihärdiga ansträngningar som de bästa och mest medvetna arbetarna och bönderna måste uppbjuda för att få till stånd en fullständig omsvängning i massans stämningar och få den att gå över till ett riktigt, regelbundet och disciplinerat arbete. Endast en sådan övergång, genomförd av den fattiga befolkningsmassan (proletärer och halvproletärer), kan fullborda segern över bourgeoisin och i synnerhet över bondebourgeoisin, som är den mest hårdnackade och talrika.

II. En ny fas i revolutionen

Bourgeoisin hos oss är besegrad men ännu inte uppryckt med rötterna, inte tillintetgjord och inte ens slutgiltigt slagen. På dagordningen förs därför fram en ny och högre form för kampen mot bourgeoisin, övergången från den tämligen enkla uppgiften att fortsätta exproprieringen av kapitalisterna till den betydligt mer komplicerade och svårare uppgiften att skapa sådana förhållanden att bourgeoisin varken skulle kunna existera eller uppstå på nytt. Det är klart att denna uppgift står på ett oändligt mycket högre plan och att någon socialism inte existerar förrän den blivit löst.

Med de västeuropeiska revolutionerna som måttstock står vi nu ungefär på den nivå som nåddes åren 1793 och 1871. Vi har full rätt att vara stolta över detta och att vi i ett avseende utan tvivel gått något längre: vi har nämligen lagfäst och i hela Ryssland infört den högsta *statstypen* – sovjetmakten. Men vi kan under inga omständigheter nöja oss med vad vi uppnått, ty vi har endast inlett övergången till socialism men vi har *ännu* inte förverkligat det som är avgörande i *detta* avseende.

Det avgörande är att det organiseras en ytterst sträng och av hela folket utövad registrering och kontroll av produktionen och produktfördelningen. Men på de företag, inom de branscher och områden av ekonomin som vi har tagit från bourgeoisin, har vi *ännu inte* genomfört registrering och kontroll. Och utan detta kan det inte ens bli tal om den andra, lika väsentliga materiella betingelsen för att åstadkomma socialism, nämligen att öka arbetsproduktiviteten i hela landet.

Därför kan uppgiften för innevarande ögonblick inte fastställas med den enkla formeln: att fortsätta offensiven mot kapitalet. Trots att vi otvivelaktigt ännu inte definitivt har slagit kapitalet och det förvisso är nödvändigt att fortsätta offensiven mot denna det arbetande folkets fiende, så vore en sådan definition inte exakt, inte konkret, den skulle inte ta hänsyn till det *egenartade* i den nuvarande situationen då man för en framgångsrik offensiv *i framtiden* bör göra ett ”avbrott” i offensiven *nu*.

Detta kan klagöras genom att jämföra vår ställning i kriget mot kapitalet med ställningen för en segerrik här som t ex tagit ifrån fienden hälften eller två tredjedelar av hans område och är tvungen att göra ett uppehåll i offensiven för att samla krafter, öka förråden av stridsmedel,

reparera och stärka förbindelselinjerna, anlägga nya depåer, skaffa fram nya förstärkningar osv. Att under sådana förhållanden avbryta en segerrik härs offensiv är nödvändigt just för att kunna erövra fiendens återstående område, dvs för att nå en fullständig seger. Den som inte förstått att det objektiva läget i nuvarande stund föreskriver oss just ett sådant "avbrott" i offensiven mot kapitalet, han har inte förstått någonting av den nuvarande politiska situationen.

Givetvis kan man tala om ett "avbrott" i offensiven mot kapitalet endast inom citationstecken, dvs endast bildligt. I ett vanligt krig kan man utfärda en allmän order om att avbryta offensiven och faktiskt stoppa frammarschen. I kriget mot kapitalet kan man inte avbryta frammarschen och det kan inte bli tal om att vi skall avstå från fortsatt expropriation av kapitalet. Vad det gäller är att flytta *tyngdpunkten* i vårt ekonomiska och politiska arbete. Hittills har åtgärderna för den direkta exproprieringen av expropriatorerna stått *i förgrunden*. Nu är det organisering av registrering och kontroll i företag där kapitalisterna redan har exproprierats och likaså i alla övriga företag som träder *i förgrunden*.

Om vi nu ville fortsätta med att expropriera kapitalet i samma takt som tidigare, skulle vi förmodligen lida nederlag, ty vårt arbete på att organisera den proletära registreringen och kontrollen har som varje tänkande människa kan se tydligt och uppenbart *sackat efter* arbetet på den *direkta* "exproprieringen av expropriatorerna". Om vi nu av alla krafter tar itu med att upprätta registrering och kontroll, så kommer vi att kunna lösa denna uppgift, ta igen det försummade och vinna *hela* vårt "fälttåg" mot kapitalet.

Men är inte ett erkännande av att vi måste ta igen det försummade liktydigt med att erkänna att vi har begått ett fel? Ingalunda. Vi kan åter göra en jämförelse med militära förhållanden. Om man kan slå fienden och driva honom tillbaka enbart med avdelningar av lätta kavalleriet så bör man göra det. Men om detta endast till en viss gräns kan göras med framgång, så är det fullt tänkbart att det sedan visar sig nödvändigt att föra fram tungt artilleri. När vi erkänner att man nu måste ta igen det försummade och föra fram tungt artilleri, erkänner vi inte alls att den segerrika kavalleriattacken varit ett fel.

Bourgeoisins lakejer har ofta förebrått oss för att ha företagit en "rödgardistisk" attack mot kapitalet. Förebråelsen är absurd och anstår just penningpåsens lakejer. Ty den "rödgardistiska" attacken mot kapitalet var *på sin tid* ovillkorligen dikterad av omständigheterna: för det första gjorde kapitalet *vid den tiden* väpnat motstånd genom Kerenskij och Krasnov, Savinkov och Gots (Gegetjkori gör också nu sådant motstånd), Dutov och Bogajevskij. Militärt motstånd kan inte slås ned på annat sätt än med militära medel, och rödgardisterna utförde en högst ädel och stor historisk gärning då de befriade de arbetande och utsugna från utsugarnas förtryck.

För det andra skulle vi då inte heller ha kunnat skjuta fram förvaltningsmetoderna i stället för undertryckningsmetoderna i förgrunden av den anledningen, att konsten att styra inte är människorna medfödd utan förvärfvas genom erfarenhet. På den tiden hade vi inte denna erfarenhet. Nu har vi den. För det tredje kunde vi då inte ha några specialister inom vetenskapens och teknikens olika grenar till vårt förfogande, emedan de antingen stred i Bogajevskij & Co:s led eller fortfarande hade möjlighet att prestera ett systematiskt och hårdnackat passivt motstånd genom *sabotage*. Men nu har vi krossat sabotaget. Den "rödgardistiska" attacken mot kapitalet var framgångsrik, var segerrik, ty vi slog ned såväl kapitalets militära motstånd som dess sabotage.

Betyder det att en "rödgardistisk" attack mot kapitalet *alltid* och under *alla* omständigheter är på sin plats, att vi *inte* har några andra medel i kampen mot kapitalet? Det skulle vara barnsligt att tänka så. Vi har segrat med hjälp av det lätta kavalleriet men vi har också tungt artilleri. Vi har segrat med undertryckningsmetoderna. Vi skall lära oss segra även med

förvaltningsmetoder. Man måste kunna ändra kampmetoderna mot fienden, när förhållandena ändras. Vi kommer inte att för ett ögonblick avstå från att på ”rödgardistiskt” sätt undertrycka herrarna Savinkov och Gegetjkorj avensom alla andra kontrarevolutionärer bland godsägarna och bourgeoisin. Men vi kommer inte att vara så dumma att vi fäster huvudvikten vid de ”rödgardistiska” metoderna då den period som krävde rödgardistiska attacker i huvudsak är avslutad (och segerrikt avslutad) och då en epok är inne när den proletära statsmakten bör använda borgerliga specialister för att göra en sådan omplöjning av jorden att ingen bourgeoisie överhuvudtaget skall kunna växa på den.

Detta är en egenartad epok eller rättare sagt ett egenartat utvecklingsskede, och för att definitivt besegra kapitalet måste vi kunna anpassa våra kampformer till detta skedes säregna förhållanden.

Utan specialistledning inom de olika grenarna av vetenskapen, tekniken och den praktiska verksamheten är en övergång till socialism omöjlig, ty socialismen kräver en medveten och massbetonad rörelse mot en högre arbetsproduktivitet än vad kapitalismen kan uppvisa men på basis av det som kapitalismen uppnått. Socialismen måste genomföra detta *på sitt eget sätt*, med sina egna metoder, konkretare sagt med *sovjet*metoder. Men specialisterna är för det mesta ofrånkomligt borgerliga på grund av hela den samhällsmiljö som gjort dem till specialister. Om vårt proletariat efter makterövringen snabbt skulle ha löst uppgiften att genomföra en av hela folket utövad registrering, kontroll och organisering (vilket var ogörligt till följd av kriget och Rysslands eftersläpning), så skulle vi sedan sabotaget brutits genom den allmänna registreringen och kontrollen också haft de borgerliga specialisterna helt i vår hand. Men på grund av den avsevärda ”förseningen” med registreringen och kontrollen överhuvudtaget har vi – fastän vi lyckats bryta sabotaget – *ännu inte* skapat en situation som ställer de borgerliga specialisterna till vår disposition. Massan av sabotörer ”tar tjänst”, men de bästa organisatorerna och de mest framstående specialisterna kan av staten användas antingen på det gamla, borgerliga sättet (dvs mot hög betalning) eller på det nya, proletära sättet (dvs genom att det skapas ett sådant system av en av hela folket utövad registrering och kontroll nedifrån som oundvikligen och av sig självt skulle inordna specialisterna i vårt arbete och dra dem med i det).

Vi har nu tvingats tillgripa den gamla, borgerliga metoden och gå med på att ge de borgerliga toppspecialisterna en mycket hög betalning för deras ”tjänster”. Det ser alla som känner till saken, men det är inte alla som tänker sig in i vad denna åtgärd från den proletära statens sida innebär. En sådan åtgärd är självfallet en kompromiss, en avvikelse från Pariskommunens och varje proletär makts principer, vilka kräver att alla löner skall bringas i nivå med genomsnittsarbetarens lön och att karriärism skall bekämpas i handling och inte bara i ord.

Men inte nog därmed. Denna åtgärd är självfallet inte bara en paus – på ett visst område och i en viss grad – i offensiven mot kapitalet (ty kapitalet är inte en summa pengar utan ett bestämt samhälleligt förhållande) utan också *ett steg tillbaka för* vår socialistiska, sovjetiska statsmakt, som från första början proklamerade och bedrev politiken att sänka de höga lönerna till genomsnittsarbetarens nivå.

Det är självklart att bourgeoisins lakejer, särskilt de småskurna i stil med mensjevnikerna, Novaja Zjizn-anhängarna och högernationalistrevolutionärerna, kommer att flina med anledning av att vi erkänner att vi tar ett steg tillbaka. Men det kan vi strunta i. Vi måste studera säregheterna på den ytterst svåra och nya vägen till socialism, inte skyla över våra fel och svagheter utan bemöda oss om att i tid slutföra det ofullbordade. Att dölja för massorna att det är en avvikelse från kommunens principer att värva borgerliga specialister genom mycket höga löner skulle vara att sänka sig till de borgerliga politikernas nivå och att bedra massorna. Att öppet förklara hur och varför vi har tagit detta steg tillbaka och därefter

offentligt diskutera vilka medel som finns för att ta igen det försummade – det betyder att fostra massorna och lära av erfarenheten, att tillsammans med dem lära sig hur socialism skall byggas upp. Det har väl knappast i historien förekommit ett enda segerrikt militärt fälttåg där inte segraren begått enskilda fel, lidit enstaka nederlag och varit tvungen att på ett eller annat sätt och på ett eller annat håll dra sig tillbaka för en tid. Och vårt ”fälttåg” mot kapitalismen är miljoner gånger svårare än det svåraste militära fälttåg, och det vore dumt och skamligt att börja jämra sig över ett enstaka och partiellt återtåg.

Låt oss nu betrakta frågan från den praktiska sidan. Låt oss anta, att Ryska sovjetrepubliken behöver 1 000 förstklassiga forskare och specialister på olika områden av vetenskapen, tekniken och det praktiska arbetet för att leda folkets arbete i syfte att snabbast möjligt återuppbygga ekonomin i landet. Låt oss anta, att vi måste betala en lön på 25 000 rubel om året åt dessa ”stjärnor av första ordningen” – de flesta av dem som skriker högst om arbetarnas sedefördärv är naturligtvis själva ytterst fördärvade av borgerliga sedvänjor. Låt oss anta, att denna summa (25 miljoner rubel) måste fördubblas (för utbetalning av premier för särskilt lyckat och snabbt fullgörande av speciellt viktiga organisatorisk-tekniska uppgifter) eller rent av fyrdubblas (för anställning av några hundra utländska specialister som har större anspråk). Frågan är om man kan anse att en årlig utgift på femtio eller hundra miljoner rubel för reorganisation av folkarbetet i enlighet med vetenskapens och teknikens senaste rön är ett övermåttan högt pris för sovjetrepubliken eller överstiger dess krafter? Naturligtvis inte. De allra flesta medvetna arbetarna och bönderna kommer att godkänna en sådan utgift, ty de vet av det praktiska livet att vi förlorar miljarder genom vår efterblivenhet och att vi ännu inte uppnått en sådan grad av organisation, registrering och kontroll som skulle få de borgerliga intellektuella ”stjärnorna” att allmänt och frivilligt delta i vårt arbete.

Frågan har givetvis också en annan sida. Höga löner verkar obestriddligen demoraliserande både på sovjetmakten (så mycket mera som det vid den snabba omvälvningen var omöjligt att undgå att ett visst antal äventyrare och skojare anslöt sig till denna makt, vilka tillsammans med en del obegåvade eller samvetslösa kommissarier av olika slag inte har någonting emot att hamna bland ”stjärnorna” – i förskingring av statsmedel) och på arbetarmassan. Men alla tänkande och ärliga arbetare och fattigbönder kommer att vara ense med oss och erkänna att vi inte är i stånd att med en gång frigöra oss från det onda arvet efter kapitalismen, att vi inte kan befria sovjetrepubliken från en ”tribut” på 50 till 100 miljoner rubel (tributen för vår egen eftersläpning då det gäller att organisera en *av hela folket utövad* registrering och kontroll *nedifrån*) på annat sätt än genom att organisera oss, stärka disciplinen bland oss själva, rensa våra led från alla som ”bevarar arvet efter kapitalismen” och ”upprätthåller kapitalistiska traditioner”, dvs från lättingar, parasiter och förskingrare av statsmedel (nu är all jord, alla fabriker, alla järnvägar sovjetrepublikens statsmedel). Om de medvetna föregångsmännen bland arbetare och fattigbönder förmår att med sovjetinstitutionernas hjälp inom ett år organisera och disciplinera sig, rycka upp sig och skapa en stark arbetsdisciplin, så skall vi om ett år kunna göra oss kvitt denna ”tribut”, som man även tidigare kan minska – just i samma mån som arbetsdisciplinen och organisationen vinner framgång bland våra arbetare och bönder. Ju snabbare vi själva, arbetarna och bönderna, tillägnar oss en bättre arbetsdisciplin och en högre arbetsteknik med hjälp av de borgerliga specialisternas kunskaper, desto snabbare kommer vi att befria oss från all slags ”tribut” åt dessa specialister.

III. Förvaltning och produktion

Vårt arbete för att under proletariats ledning organisera en av hela folket utövad registrering och kontroll av produktionen och produktfördelningen har i hög grad sackat efter vårt arbete rörande den direkta exproprieringen av expropriatorerna. Detta måste man framför allt ha klart för sig för att förstå det säregna i nuvarande situation och sovjetmaktens härav följande

uppgifter. Tyngdpunkten i kampen mot bourgeoisin förskjuts nu till organisation av sådan registrering och kontroll. Endast om man har detta som utgångspunkt kan man på rätt sätt bestämma de närmaste uppgifterna i den ekonomiska och finansiella politiken beträffande bankernas nationalisering, utrikeshandelns monopolisering, statskontroll över penningcirkulationen, införande av en ur proletär synpunkt tillfredsställande förmögenhets- och inkomstskatt samt införande av arbetsplikt.

Beträffande de socialistiska omdaningarna på dessa områden (och det är ytterst viktiga områden) är vi starkt på efterkälken, och det just därför att registreringen och kontrollen över huvudtaget är bristfälligt organiserade. Denna uppgift tillhör givetvis de allra svåraste, och på grund av det förfall som kriget vållat medger den endast en långsam lösning. Man får emellertid inte glömma att det är just här som bourgeoisin – och i synnerhet den talrika småbourgeoisin och bondebourgeoisin – bjuder oss den allvarligaste striden genom att undergräva den kontroll som håller på att organiseras, genom att underminera exempelvis spannmålsmonopolet och skaffa sig utgångspunkter för spekulation och smyghandel. Det som vi redan förordnat om har vi ännu inte på långt när genomfört i tillräcklig grad, och huvuduppgiften för ögonblicket är just att koncentrera alla ansträngningar på ett sakligt och praktiskt *förverkligande* av grunderna för de omdaningar som redan blivit lag (men ännu inte verklighet).

För att fortsätta nationaliseringen av bankerna och orubbligt verka för att bankerna förvandlas till knutpunkter för den samhällseliga bokföringen under socialismen gäller det att framför allt och mest av allt uppnå reella framgångar ifråga om att öka antalet folkbanksfilialer, att stimulera insättningarna och göra insättningen och uttagningen av pengar lättare för allmänheten, att göra slut på köerna samt gripa och *skjuta* mutkolvar och skurkar o d. Till en början måste vi genomföra det allra enklaste, organisera det som finns – men göra det ordentligt – och först därefter förbereda mera komplicerade åtgärder.

De statsmonopol som redan införts (på spannmål, läder m m) måste konsolideras och förbättras för att därmed förbereda statsmonopol på utrikeshandeln. Utan ett sådant monopol kommer vi inte att kunna ”friköpa oss” från utländskt kapital genom att betala en ”tribut”. Men möjligheten att bygga upp socialism är helt beroende av vår förmåga att värna vår inre ekonomiska självständighet genom att under en bestämd övergångstid betala viss tribut till utländskt kapital.

Beträffande indrivningen av skatter i allmänhet och förmögenhets- och inkomstskatt i synnerhet har vi också kommit synnerligen starkt på efterkälken. Att bourgeoisin åläggs skadestånd – en åtgärd som i princip är fullt acceptabel och som förtjänar proletarietets gillande – visar att vi här fortfarande står närmare erövringsmetoderna (med vilkas hjälp vi erövrade Ryssland från rikemännen åt de fattiga) än förvaltningsmetoderna. Men för att bli starkare och vinna fast fot måste vi övergå till de senare metoderna, vi måste ersätta skadeståndet från bourgeoisin med en ständig och på ett riktigt sätt indriven förmögenhets- och inkomstskatt, som kommer att inbringa den proletära staten mera och som av oss kräver just bättre organisation och bättre registrering och kontroll.

Det faktum att vi har dröjt med att införa arbetsplikt visar än en gång att det just är det förberedande organisationsarbetet som kommer i förgrunden, ett arbete som dels definitivt skall konsolidera det som vi tillkämpat oss, dels är nödvändigt för att förbereda operationen att ”inringa” kapitalet och tvinga det att ”stryka flagg”. Vi borde omedelbart börja införa arbetsplikt men göra det steg för steg och mycket varsamt samt pröva varje steg genom den praktiska erfarenheten och givetvis i första hand införa arbetsplikt *för de rika*. Om vi införde arbetsbok och konsumtionsbok för varje borgare, däribland borgarna på landsbygden, så skulle det bli ett betydelsefullt steg framåt till att helt ”inringa” fienden och till att skapa en

verkligen av hela folket utövad registrering och kontroll av produktionen och produktfördelningen.

Staten, som i århundraden varit ett organ för att förtrycka och plundra folket, har lämnat oss i arv ett mycket starkt hat och misstro hos massorna mot allt som har med staten att göra. Att övervinna detta är en mycket svår uppgift som endast sovjetmakten förmår lösa, men också den behöver en avsevärd tid och en kolossal ståndaktighet för att gå i land med det. Detta ”arv” gör sig särskilt starkt gällande i frågan om registrering och kontroll, som blev en huvudfråga för den socialistiska revolutionen dagen efter det att bourgeoisin hade störtats. Det måste ofrånkomligen gå en viss tid innan massorna, som sedan godsägarna och bourgeoisin störtats för första gången kände sig fria, kommer att förstå och *känna* – inte ur böcker utan på grund av sin egen, *sovjetiska* erfarenhet – att de arbetandes makt, de arbetandes frihet *inte* kan hävda sig utan en allsidig, statlig registrering och kontroll av produktionen och produktfördelningen och att utan dem en återgång under kapitalismens ok är *oundviklig*.

Bourgeoisins och särskilt småbourgeoisins alla sedvänjor och traditioner går också stick i stäv mot *statlig* kontroll och upprätthåller den ”heliga privategendomens”, det ”heliga” privatföretagets oantastlighet. Vi ser nu särskilt tydligt hur riktig den marxistiska satsen är att anarkismen och anarkosyndikalismen är *borgerliga* strömningar och i vilken oförsonlig motsättning de står till socialismen, till den proletära diktaturen, till kommunismen. Kampen för att hos massorna inplanta iden om den *sovjetiska* – statliga – kontrollen och registreringen, för att omsätta denna ide i handling, för att bryta med det fördömda förflutna, vilket har vant folk att betrakta anskaffandet av bröd och kläder som en ”privat”-sak samt köp och försäljning som en affär som ”endast angår mig” – just denna kamp är den socialistiska medvetenhetens stora kamp mot den borgerligt anarkistiska spontaniteten, en kamp som har världshistorisk betydelse.

Arbetarkontrollen har införts som lag hos oss, men den har inte mer än nått och jämnt börjat tränga in i livet och inte heller i de breda proletärmassornas medvetande. Att bristande registrering och kontroll av produktionen och produktfördelningen betyder undergång för socialismens groddar, att det innebär förskingring av statsmedel (ty all egendom tillhör staten och staten är just sovjetmakten, det arbetande flertalets makt), att vårdslöshet i registrering och kontroll är ett direkt handtag åt de tyska och ryska kornilovmännen, som kan störta de arbetandes makt *endast* om vi inte förmår bemästra uppgiften med registrering och kontroll och som med hjälp av den samlade bondebourgeoisin, med kadeternas, mensjevikernas och högersocialistrevolutionärernas hjälp ”vaktar” oss och inväntar det rätta ögonblicket – om detta talar vi inte tillräckligt i vår agitation, det tänker de avancerade arbetarna och bönderna inte tillräckligt på, det talar de inte tillräckligt om. Och så länge arbetarkontrollen inte blivit ett faktum, så länge de avancerade arbetarna inte har organiserat och genomfört ett segerrikt och skoningslöst fälttåg mot dem som bryter mot denna kontroll eller ignorerar den är det omöjligt att gå vidare från det första steget (arbetarkontroll) till det andra steget mot socialism, dvs gå över till att reglera produktionen genom arbetarna själva.

Den socialistiska staten kan endast uppstå som ett nät av produktions- och konsumtionskommuner, som noggrant för räkning över sin produktion och sin konsumtion, som bedriver sitt arbete ekonomiskt, oavlåtligt höjer arbetsproduktiviteten och på så sätt får möjlighet att förkorta arbetsdagen till sju eller sex timmar per dygn eller ännu mindre. Här kan man inte uppnå någonting utan en ytterst noggrann, av hela folket utövad och allomfattande registrering och kontroll av *spannmålen* och *spannmålsanskaffningen* (och därefter också av alla andra nödvändiga produkter). Kapitalismen har lämnat oss i arv massorganisationer som kan underlätta övergången till en massomfattande registrering och kontroll av produktfördelningen, nämligen konsumentföreningarna. I Ryssland är de svagare utvecklade än i de framskridna länderna men de har i alla fall mer än tio miljoner medlemmar. Det i dagarna

utfärdade dekretet om konsumentföreningarna har utomordentlig betydelse och visar åskådligt särdragen i den socialistiska sovjetrepublikens läge och dess uppgifter i innevarande ögonblick.

Dekretet utgör en överenskommelse med de borgerliga kooperativen och de arbetarkooperativ som fortfarande intar den borgerliga ståndpunkten. Överenskommelsen eller kompromissen består för det första i att representanter för nämnda institutioner inte bara deltog i diskussionen om dekretet utan också de facto fick beslutanderätt, eftersom de delar av dekretet som dessa institutioner energiskt opponerade sig mot ströks. För det andra går denna kompromiss i praktiken ut på att sovjetmakten avstod från principen om avgiftsfritt inträde i de kooperativa föreningarna (den enda konsekvent proletära principen) och likaså från principen om att hela befolkningen på vederbörande ort skall omfattas av *en och samma* förening. Med frångående av denna princip, den enda socialistiska, som överensstämmer med uppgiften att avskaffa klasserna, tillerkändes "arbetarnas kooperativa klassföreningar" (som i detta fall kallas "klassföreningar" endast därför att de underordnar sig bourgeoisins klassintressen) rätten att fortfarande bestå. Slutligen mildrades också i betydande grad sovjetmaktens förslag om att fullständigt utesluta bourgeoisin ur de kooperativa föreningarnas styrelser, vilket kom att gälla endast innehavare av privatkapitalistiska handels- och industriföretag.

Om proletariatet hade hunnit att genom sovjetmakten införa registrering och kontroll i hela staten eller åtminstone organisera grundvalarna för en sådan kontroll, så hade det inte varit nödvändigt att gå med på sådana kompromisser. Genom sovjeternas livsmedelsavdelningar, genom sovjeternas försörjningsorgan skulle vi ha sammanslutit befolkningen i en enda, av proletariatet ledd kooperativ organisation utan medverkan av de borgerliga kooperativen, utan eftergifter åt den rent borgerliga princip som föranleder arbetarföreningen att bestå *vid sidan* av den borgerliga *i stället för* att fullständigt underordna denna borgerliga förening under sig genom att sammansmälta båda, *själv helt* överta styrelsen och ta uppsikten av de rikas konsumtion i sina händer.

Genom att sluta denna överenskommelse med de borgerliga kooperativen har sovjetmakten konkret fastställt sina taktiska uppgifter och egenartade aktionsmetoder för innevarande utvecklingsskede, nämligen att vi genom att leda de borgerliga elementen, utnyttja dem och göra vissa begränsade eftergifter åt dem skapar förutsättningar för en frammarsch, som kommer att bli långsammare än vi ursprungligen tänkt oss men som samtidigt blir stabilare,; solidare tryggar basen och förbindelselinjerna och bättre stärker de erövrade positionerna. Sovjeterna kan (*och måste*) nu mäta sina framgångar i det socialistiska uppbyggnadsarbetet med bl a följande högst klara, enkla och praktiska mått: i hur många byalag (kommuner, orter, stadskvarter osv) och i vilken grad de kooperativa föreningarnas utveckling närmar sig det tillstånd då de omfattar hela befolkningen.

Sedan proletariatet har löst uppgiften att erövra makten och i den mån som uppgiften att expropriera expropriatorerna och slå ner deras motstånd i det viktigaste och huvudsakliga har lösts, träder i varje socialistisk revolution med nödvändighet i förgrunden den grundläggande uppgiften att skapa ett högre samhällsskick än kapitalismen, nämligen att öka arbetsproduktiviteten och i samband därmed (och för detta) säkerställa en högre arbetsorganisation. Vår sovjetmakt befinner sig just i ett sådant läge att den tack vare segrarna över utsugarna – från Kerenskij till Kornilov – fått möjlighet att direkt gripa sig an med denna uppgift, att på allvar ta itu med den. Och här blir det genast klart att medan man kan erövra den centrala statsmakten på några dagar, medan man på några veckor kan slå ned utsugarnas militära motstånd (och sabotage) t o in på olika håll i ett stort land, så kräver uppgiften att öka arbetsproduktiviteten i varje fall flera år för en grundlig lösning (i synnerhet efter ett ohyggligt plågsamt och förhärjande krig). Här är det förvisso objektiva omständigheter som är bestämmande för arbetets långvariga karaktär.

Ökad arbetsproduktivitet kräver framför allt att storindustrins materiella grundval säkerställs: att bränsle- och järnproduktionen, den mekaniska verkstadsindustrin och den kemiska industrin utvecklas. Ryska sovjetrepublikens förhållanden är såtillvida gynnsamma som den – o m efter Brestfreden – har jättestora tillgångar av malm (i Ural), av bränsle i Västsibirien (stenkol), i Kaukasien och i sydöst (olja) samt i landets centrala del (torv), vidare väldiga rikedomar av skog, vattenkraft, råvaror för den kemiska industrin (Karabugaz) osv. Utvinningen av dessa naturrikedomar med den moderna teknikens metoder kommer att skapa grundvalen för ett enastående framsteg för produktivkrafterna.

En annan förutsättning för högre arbetsproduktivitet är för det första att hela befolkningens bildnings- och kulturnivå höjs. Detta sker nu kolossalt snabbt, vilket personer som är skumögda på grund av borgerlig rutin inte kan se; de kan inte fatta vilken trängtan till ljuset och vilken initiativkraft som nu utvecklas bland folkets ”lägre skikt” tack vare sovjetorganisationen. Och för det andra betingas ekonomisk utveckling också av en bättre arbetsdisciplin bland de arbetande människorna, deras arbetsskicklighet och effektivitet, arbetets intensitet och bättre organisation.

I detta avseende ligger saken hos oss särskilt illa, ja rentav hopplöst till, ifall man skall tro personer som låtit sig skrämmas av bourgeoisin eller tjänar den av vinningslystnad. De förstår inte att det inte funnits och inte kan finnas någon revolution där inte anhängarna av det gamla skulle tjuta om förfall, anarki etc. Det är naturligt att det sjuder och jäser både på djupet och på bredden bland massorna som helt nyligen kastat av sig ett otroligt barbariskt ok, att massornas utformning av arbetsdisciplinens nya grundvalar är en mycket lång process som inte ens kunde börja innan den fullständiga segern över godsägarna och bourgeoisin hade vunnits.

Men även om vi inte låter oss påverkas det minsta av den ofta hycklande förtvivlan som sprids av borgarna och borgerliga intellektuella (vilka är förtvivlade över att inte kunna hävda sina gamla privilegier), så får vi ingalunda dölja en sak som uppenbart är av ondo. Vi skall i stället blotta den och skärpa sovjetmetoderna i kampen mot den, ty framgång för socialismen är otänkbar utan att den proletära medvetna disciplinen segrar över den spontana småborgerliga anarkin, som är den verkliga garantin för ett eventuellt återupprättande av kerenskijismen och kornilovismen.

Den mest medvetna förtruppen av Rysslands proletariat har redan ställt sig uppgiften att höja arbetsdisciplinen. Så har man exempelvis i metallarbetarförbundets centralkommitté och Fackförbundens centralråd börjat utarbeta åtgärder för detta och utkast till dekret.” Detta arbete måste stödjas och drivas på av alla krafter. Vi måste ta upp frågan om ackordslön som bör tillämpas och prövas i praktiken. Vi måste ta upp frågan om att tillämpa mångt och mycket som är vetenskapligt och progressivt i Taylorsystemet, om att anpassa arbetslönen till de allmänna produktionsresultaten, respektive järnvägarnas och sjöfartens resultat m m.

Ryssen är en dålig arbetare jämfört med människorna i de utvecklade länderna. Annorlunda kunde det inte heller vara under tsarregimen och medan rester av livegenskapen fanns kvar. Att lära sig arbeta är den uppgift som i hela dess omfattning måste ställas för folket av sovjetmakten. Kapitalismens senaste ord i detta avseende, Taylorsystemet, är – liksom kapitalismens alla framsteg – en förening av den borgerliga utsugningens raffinerade barbari och en rad storartade vetenskapliga rön när det gäller att analysera de mekaniska rörelserna under arbetet, eliminera överflödiga och oskickliga rörelser, utarbeta riktiga arbetsmetoder, införa de bästa systemen för registrering och kontroll etc. Sovjetrepubliken måste till varje pris överta allt det värdefulla i vetenskapens och teknikens rön på detta område. Möjligheten att förverkliga socialismen kommer att bestämmas just av våra framgångar när det gäller att kombinera sovjetmakten och den sovjetiska förvaltningsorganisationen med kapitalismens

senaste framsteg. Man måste i Ryssland organisera studium av och undervisning i Taylorsystemet, en systematisk prövning och anpassning av detta system. Samtidigt som vi strävar efter högre arbetsproduktivitet måste vi ta hänsyn till de drag som utmärker övergångstiden från kapitalism till socialism och som å ena sidan kräver att grundvalar läggs för en socialistiskt organiserad tävlan men å andra sidan kräver användning av tvång, så att inte parollen om proletariats diktatur besudlas genom att den proletära makten i praktiken råkar i ett geléartat tillstånd.

Till de orimligheter, som bourgeoisin med förkärlek sprider om socialismen, hör påståendet att socialisterna förnekar betydelsen av tävlan. I själva verket är det endast socialismen som för första gången banar väg för en verkligt massomfattande tävlan genom att den avskaffar klasserna och följaktligen också massornas förslavande. Och det är just den sovjetiska organisationsformen som genom att övergå från den borgerliga republikens formella demokrati till de arbetande massornas verkliga deltagande i *förvaltningen* för första gången ställer tävlan på en bred basis. På det politiska området är det avsevärt lättare att göra detta än på det ekonomiska, men för socialismens framgång är just det senare viktigt.

Låt oss ta ett sådant medel att organisera tävlan som offentlighet. Den borgerliga republiken tryggar denna endast formellt och underordnar i verkligheten pressen under kapitalet, roar ”pöbeln” med pikanta politiska bagateller, medan det som sker i verkstäderna, vid handelsavtal, leveranser etc döljs under ”affärshemlighetens” täckmantel som skyddar ”den heliga egendomen”. Sovjetmakten har avskaffat affärshemligheten och har slagit in på en ny väg, men vi har ännu nästan ingenting gjort för att utnyttja offentligheten till förmån för en ekonomisk tävlan. Samtidigt som den heltigenom lögnaktiga och av fräckt förtal drypande borgarpressen skoningslöst undertrycks måste man systematiskt gripa sig an med att skapa en press som inte roar och inte fördummar massorna med politiska pikanterier och truntsaker utan för fram just de alldagliga ekonomiska frågorna till massans bedömande och hjälper den att allvarligt studera dem. Varje fabrik, varje by är en producerande och konsumerande kommun som har rätt och skyldighet att på sitt eget sätt tillämpa de allmänna sovjetförordningarna (”på sitt eget sätt” inte i betydelsen att överträda dem utan i den meningen att det finns olika former att genomföra dem) och på sitt eget sätt lösa problemet med registrering av produktionen och produktfördelningen. Under kapitalismen var detta den enskilde kapitalistens, godsägarens, kulakens ”privatsak”. Under sovjetmakten är det ingen privatsak utan en högst viktig statsangelägenhet.

Vi har ännu nästan inte alls gripit oss an med det väldiga och svåra men också tacksamma arbetet att organisera tävlan mellan kommunerna, att införa redovisningsskyldighet och offentlighet i produktionen av spannmål; kläder m m, att förvandla de torra, döda, byråkratiska räkenskapsrapporterna till levande exempel – fränstötande såväl som tilldragande. Under det kapitalistiska produktionssättet hade det enskilda föredöme som exempelvis en produktionskooperativ förening uppvisade oundvikligt en ytterst begränsad betydelse, och endast personer som hade småborgerliga illusioner kunde drömma om att ”förbättra” kapitalismen genom ärbara institutioners inflytande. Sedan den politiska makten gått över i proletariats händer, sedan expropriatorerna exproprierats ändras saken i grund och – i överensstämmelse med vad framstående socialister många gånger påvisat – kan exemplets makt för första gången utöva påverkan i massomfattning. Mönsterkommunerna måste tjäna och kommer att tjäna som fostrare och lärare, som stimulerande element för eftersläpande kommuner. Pressen måste vara ett verktyg för det socialistiska uppbyggnadsarbetet, måste ge detaljerade meddelanden om mönsterkommunernas framsteg, studera orsakerna till deras framgångar och hushållningsmetoder samt å andra sidan föra upp på ”svarta tavlan” de kommuner, som hårdnackat håller fast vid ”kapitalismens traditioner”, dvs anarki, lättja, oordning och spekulation. I det kapitalistiska samhället var statistiken ett ämne som

uteslutande var ämbetsmäns eller snäva fackmäns sak. Vi däremot måste föra ut statistiken till massorna, popularisera den så att de arbetande så småningom lär sig att själva förstå och se hur och hur mycket man bör arbeta, hur och hur mycket man kan vila sig, så att en *jämförelse* mellan olika kommuners *arbetsresultat* blir föremål för allmänt intresse och studium, så att de framstående kommunerna genast belönas (genom kortare arbetsdag, genom löneförhöjning, tilldelning av en större mängd kulturella eller estetiska nyttigheter och värden osv under en viss period).

När en ny klass träder in på historiens scen som ledare och vägvisare för samhället, inträder alltid dels en period av den starkaste "gungning", av konvulsioner, kamp och stormar, dels en period av osäkra steg, experiment, vacklan och tvekan ifråga om valet av nya metoder som motsvarar den nya objektiva situationen. Den till undergång dömda feodaladeln tog hämnd på den segerrika bourgeoisin, som trängde undan den, inte bara genom sammansvärjningar, upprors- och restaurationsförsök utan också genom att ösa strömmar av hån över de "oförskämda uppkomlingarnas" tafatthet, oskicklighet och fel då dessa dristade sig att ta statens "heliga roder" i sin hand utan att besitta den sekellånga skolning i detta värv som furstarna, baronerna, adelsmännen, aristokraterna hade – på pricken så som herrarnas Kornilov och Kerenskij, Gots och Martov, hela denna hjälteskara av borgerliga geschäftmakare eller borgerliga skeptiker idag hämnas på arbetarklassen i Ryssland för dess "fräcka" försök att ta makten.

Det behövs självfallet inte veckor utan många månader, ja år för att den nya samhällsklassen, som hittills varit förtryckt och förtrampad genom nöd och okunnighet, skall kunna sätta sig in i det nya läget, orientera sig, organisera sitt arbete och föra fram egna organisationer. Det är klart att det parti som leder det revolutionära proletariatet inte har kunnat samla den erfarenhet och den vana som fordras för att genomföra stora, för miljoner och tiotals miljoner medborgare avsedda organisatoriska åtgärder, att omvandlingen av de gamla, nästan uteslutande agitatoriska sedvänjorna är en mycket långvarig sak. Men denna omvandling är inte alls omöjlig, och när vi en gång blir klart medvetna om nödvändigheten att genomföra en ändring och fast beslutna att verkställa den samt oryggligt går fram mot det stora och svåra målet – då kommer vi att förverkliga det. Det råder ingen brist på organisatoriska talanger bland "folket", dvs bland arbetarna och de bönder som inte utsuger främmande arbetskraft. Kapitalet förtrampade dem i tusental, ödelade deras begåvning och kastade bort dem. Vi har ännu inte lärt oss att finna dem, uppmuntra dem, ställa dem på fötter och befordra dem. Men vi kommer att lära oss det om vi tar itu med saken med all den revolutionära entusiasm varförutan det inte kan finnas några segerrika revolutioner.

Ingen enda djupgående och mäktig folkrörelse i historien har ägt rum utan att ett smutsigt skum flutit upp, utan att äventyrare, skojare, skrävlar och skrikhalsar klängt sig fast vid de oerfarna banbrytarna, utan att det uppstått ett kaotiskt virrvarr, huvudlöshet, onödigt beskäftighet, utan att enskilda "ledare" försökt att börja med tjugo ting men inte slutfört ett enda. Låt det borgerliga samhällets mopsar, från Belorussov till Martov, gläfsa och skälla över varje spåna när den stora, gamla skogen fälls. Det är just för att de är mopsar som de skäller på den proletära elefanten. Låt dem skälla. Vi kommer att gå vår egen väg, vi skall försöka att så försiktigt och tålmodigt som möjligt pröva och upptäcka verkliga organisationer, människor med nyktert förstånd och praktisk fyndighet, människor som förenar hängivenhet för socialismen med förmåga att utan rabalder (och trots virrvarret och rabaldret) få till stånd ett fast och endräktigt samarbete mellan ett stort antal människor inom sovjetorganisationens ram. *Endast* sådana personer bör man – sedan de underkastats en tiofaldig prövning – placera på ansvariga poster som ledare för folkarbetet, för förvaltningen, genom att flytta dem från enkla uppgifter till svåra. Det har vi ännu inte lärt oss, men vi skall lära oss det.

IV. Demokrati och proletär diktatur

I den resolution, som antogs av den senaste sovjetkongressen (i Moskva), ställs som främsta uppgift för ögonblicket att upprätta en "samstämd organisation" och höja disciplinen. Alla "röstar" nu villigt för sådana resolutioner och "skriver under" dem, men man tänker vanligen inte på att det fordras tvång – och tvång just i diktaturform – för att genomföra dem. Det skulle vara den största dumhet och den mest absurda utopism att tro att en övergång från kapitalism till socialism vore möjlig utan tvång och diktatur. Marx' teori har för länge sedan och med största bestämdhet uppträtt emot detta småborgerligt demokratiska och anarkistiska nonsens. Och Ryssland åren 1917–18 bekräftar i detta avseende Marx' teori så åskådligt, påtagligt och eftertryckligt att endast hopplöst korkade personer eller sådana som envetet beslutat att vända ryggen åt sanningen ännu kan ta fel i denna fråga. Antingen Kornilovs diktatur (ifall man tar honom som den ryska typen för den borgerlige Cavaignac) eller proletariatets diktatur – någon annan utväg *kan det inte ens bli tal om* för ett land, som genomgår en sällsynt snabb utveckling med sällsynt tvära vändningar, under det ohyggliga förfall som detta det kvalfullaste av alla krig medfört. Alla mellanliggande lösningar är antingen bourgeoisins försök att bedra folket – en bourgeois som inte kan säga sanningen, inte kan säga att den behöver Kornilov – eller stupiditet hos de småborgerliga demokraterna – Tjernov, Tsereteli, Martov & Co – med deras pladder om demokratins enhet, demokratins diktatur, en allmändemokratisk front o a nonsens. Den som inte ens av den ryska revolutionens förlopp 1917-18 lärt att mellanliggande lösningar är omöjliga, han är hopplös.

Å andra sidan är det inte svårt att se att vid varje övergång från kapitalism till socialism är en diktatur nödvändig av två huvudorsaker eller i två huvudriktningar. För det första går det inte att besegra och utrota kapitalismen utan att skoningslöst slå ned motståndet från utsugarna, som man inte med en gång kan frånta deras rikedomar, deras företräden ifråga om organisation och vetande, och som följaktligen under en tämligen lång tidrymd oundvikligt kommer att försöka störta de fattigas förhatliga makt. För det andra är varje stor revolution, och den socialistiska i synnerhet – även om inget yttre krig skulle pågå –, otänkbar utan ett krig inom landet, dvs ett inbördeskrig, vilket innebär ett ännu större förfall än det yttre kriget, innebär tusentals och miljoner fall av vacklan och fanflykt från den ena sidan till den andra, innebär ett tillstånd av största obestämthet, labilitet och kaos. Och det är givet att det gamla samhällets alla förfallselement, som oundvikligen är ytterst talrika och företrädesvis förknippade med småbourgeoisin (ty varje krig och varje kris ruinerar och ödelägger i första hand den), nödvändigt måste "träda i dagen" under en så djupgående omvälvning. Men förfallselementen kan inte "träda i dagen" på annat sätt än genom ökade förbrytelser, ligistfasoner, mutor, spekulation och allehanda nidingsdåd. För att komma tillrätta med detta behövs det tid, och *det kan endast göras med järnhand*.

Det har inte funnits en enda stor revolution i historien där inte folket instinktivt känt detta och ådagalagt en välgörande fasthet genom att skjuta på bar gärning ertappade tjuvar. Det var de tidigare revolutionernas olycka att massornas revolutionära entusiasm, som sporrade dem och gav dem styrka att skoningslöst slå ned förfallselementen, inte räckte länge. Den sociala, dvs den klassmässiga orsaken till att massornas revolutionära entusiasm var så labil var svagheten hos proletariatet, som ensamt är i stånd att (om det är tillräckligt talrikt, medvetet och disciplinerat) vinna de arbetandes och utsugnas majoritet (majoriteten av de fattiga för att tala enklare och populärare) på sin sida och behålla makten länge nog för att fullständigt slå ned såväl alla utsugare som alla förfallselement.

Denna historiska erfarenhet från alla revolutioner, denna världshistoriska – ekonomiska och politiska – lärdom sammanfattades av Marx i en kort, skarp, exakt och markant formel: proletariatets diktatur. Och att den ryska revolutionen på ett riktigt sätt gripit sig an med att förverkliga denna världshistoriska uppgift, det har sovjetorganisationens segertåg bland

Rysslands alla folk och tungomål *bevisat*. Ty sovjetmakten är ingenting annat än en organisatorisk form för proletariatets diktatur utövad av den framskridna klass som lyfter tiotals och åter tiotals miljoner arbetande och utsugna till en ny demokrati, till självständigt deltagande i styrelsen av staten, och dessa tiotals miljoner lär sig av egen erfarenhet att se sin pålitligaste ledare i proletariatets disciplinerade och medvetna förtrupp.

Men diktatur är ett stort ord. Och stora ord får man inte strö omkring sig ansvarslost. Diktaturen är en järnhård makt som handlar med revolutionär djärvhet och snabbhet, som är skoningslös vid undertryckandet av såväl utsugare som ligister. Men vår makt är alldeles för mild, den liknar ofta mer gelé än järn. Man får inte för ett ögonblick glömma att det borgerliga och småborgerliga elementet bekämpar sovjetmakten på två sätt: å ena sidan verkar det utifrån, genom herrar Savinkovs, Gots', Gegetjkoris och Kornilovs metoder, genom sammansvärjningar och uppror, genom den smutsiga "ideologiska" återspeglings av allt detta, floderna av lögn och förtal i kadetpressen och högersocialist-revolutionärernas och mensjevikernas press; å andra sidan verkar detta element inifrån genom att utnyttja varje förfall och varje svaghet för att korrumpera, för att öka disciplinlösheten, vårdslösheten och kaoset. Ju närmare vi kommer det fullständiga militära undertryckandet av bourgeoisin, desto farligare blir det småborgerligt anarkistiska elementet för oss. Och kampen mot detta kan inte föras endast med propaganda och agitation, inte endast genom att organisera tävlan, inte endast genom urval av organisatörer – denna kamp måste föras också genom tvång.

I den mån som styrandet och inte det militära undertryckandet blir statsmaktens huvuduppgift kommer domstolen och inte arkebusering på stället att bli det typiska uttrycket för undertryckandet och tvånget. Också i detta avseende har de revolutionära massorna efter den 25 oktober 1917 beträtt den rätta vägen och bevisat revolutionens livsduglighet genom att de började upprätta egna arbetar- och bondedomstolar redan innan några dekret utfärdats om upplösning av den borgerligt byråkratiska rättsapparaten. Men våra revolutionsdomstolar och folkdomstolar är oerhört, otroligt svaga. Man märker att folket ännu inte definitivt övervunnit uppfattningen om domstolen som någonting byråkratiskt och främmande, en uppfattning som är en följd av godsägarnas och bourgeoisins förtryck. Det fattas alltså ett tillräckligt starkt medvetande om att domstolen är ett organ för att dra med just hela den fattiga befolkningen i statens styrelse (ty rättskipningen är en av statsförvaltningens funktioner), att domstolen är ett *organ* för proletariatets och fattigböndernas *makt*, att domstolen är ett verktyg för *fostran till disciplin*. Det fattas ett tillräckligt starkt medvetande om det enkla och uppenbara faktum att om hungern och arbetslösheten är Rysslands största olycka så kan man inte övervinna detta elände med några utbrott av entusiasm, utan endast genom en allsidig, allomfattande, hela folket omfattande organisation och disciplin för att öka produktionen av bröd för människorna och bröd för industrin (bränsle), för att i rätt tid forsla fram och riktigt fördela det; att därför var och en som bryter mot arbetsdisciplinen – likgiltigt vilket företag, vilket hushåll eller vilket arbete det gäller – *bär skulden* för hungerns och arbetslöshetens kval, att man måste kunna finna de skyldiga, ställa dem inför rätta och straffa dem utan förbarmande. Det småborgerliga elementet, som vi nu blir tvungna att föra en ytterst hård kamp emot, tar sig just uttryck i ett svagt medvetande om det ekonomiska och politiska sambandet mellan hungern och arbetslösheten å ena sidan och det allmänna nonchalerandet av organisation och disciplin å den andra; i den fast rotade *småägar*inställningen: jag struntar i allt annat, bara jag kan riva åt mig så mycket som möjligt.

Inom järnvägsväsendet, som väl åskådligast materialiserar de ekonomiska sammanhangen inom den organism som storkapitalismen skapat, framträder kampen mellan det småborgerliga elementets disciplinlöshet och den proletära organisationen särskilt markant. De "förvaltande" elementen levererar sabotörer och mutkolvar i överflöd; de proletära elementens bästa del kämpar för disciplin. Men såväl bland de förra som bland de senare finns det

givetvis många vacklande och ”svaga” som inte förmår hålla stånd mot spektionens, mutornas och den personliga fördelens ”frestelser”, en fördel som vinnas till priset av att hela den apparat skadas av vars riktiga arbete segern över hunger och arbetslöshet är beroende.

Betecknande är den strid som utspann sig på denna mark kring det senaste dekretet om järnvägarnas förvaltning, nämligen om att enskilda ledare skall utrustas med diktatoriska befogenheter (eller ”oinskränkta” befogenheter). De medvetna (men antagligen till största delen omedvetna) representanterna för den småborgerliga disciplinlösheten ville i den omständligheten att enskilda personer utrustas med ”oinskränkta” (dvs diktatoriska) fullmakter se en avvikelse från kollegialitetens, demokratins och sovjetmaktens principer. Här och var bland vänstersocialistrevolutionärerna utvecklades en direkt busaktig agitation mot dekretet, en agitation som appellerade till de låga instinkterna och till småägardriften att ”riva åt sig”. Frågan har verkligen en väldig betydelse: för det första principiellt om det överhuvudtaget är förenligt med sovjetmaktens grundprinciper att utnämna enskilda personer utrustade med en diktators oinskränkta fullmakter; för det andra i vilket förhållande står detta fall – detta precedensfall, om man så vill – till statsmaktens särskilda uppgifter i nuvarande konkreta situation. Såväl den förra som den senare frågan måste undersökas mycket noga.

Att i de revolutionära rörelsernas historia enskilda personers diktatur mycket ofta gett uttryck åt, burit upp och förmedlat de revolutionära klassernas diktatur, det visar ovedersägliga erfarenheter från historien. Enskilda personers diktatur var utan tvivel förenlig med borgerlig demokrati. Men de borgerliga mästrarna av sovjetmakten och likaså deras småborgerliga eftersägare ådagalägger på denna punkt en viss fingerfärdighet. Å ena sidan förklarar de att sovjetmakten helt enkelt är någonting absurt, anarkistiskt och barbariskt och kringgår omsorgsfullt alla våra historiska paralleller och teoretiska bevis för att sovjeterna är demokratins högsta form, ja rentav något mer: början till demokratins socialistiska form. Å andra sidan kräver de av oss en högre demokrati än den borgerliga och säger: med er bolsjevikiska (dvs inte borgerliga utan *socialistiska*) sovjetdemokrati är en personlig diktatur absolut oförenlig.

Ett uruselt resonemang. Om vi inte är anarkister, måste vi erkänna att staten, *dvs tvång*, är en nödvändighet för övergången från kapitalism till socialism. Tvångets form bestäms av den ifrågasättande revolutionära klassens utvecklingsgrad, vidare av sådana särskilda omständigheter som exempelvis arvet efter ett långt och reaktionärt krig samt av formerna för bourgeoisins och småbourgeoisins motstånd. Därför finns det absolut *ingen* principiell motsättning mellan sovjetdemokratin (*dvs* den socialistiska demokratin) och användningen av enskilda personers diktatoriska makt. Skillnaden mellan den proletära och den borgerliga diktaturen består i att den förra riktar sina slag mot den utsugande minoriteten till förmån för den utsugna majoriteten och vidare i att den förra förverkligas – *även genom enskilda personer* – inte endast av de arbetandes och utsugnas massor utan också av organisationer, som är uppbyggda på ett sådant sätt, att de skall lyfta just dessa massor till konstruktivt arbete som historiens skapare (sovjetorganisationerna tillhör detta slag av organisationer).

Om den andra frågan, betydelsen av just enskilda personers diktatoriska makt med hänsyn till den nuvarande situationens specifika uppgifter, bör det sägas att varje maskinell storindustri – dvs just socialismens materiella produktionskälla och fundament – kräver en absolut och strikt *viljeenhet*, som leder det gemensamma arbetet av hundratals, tusentals och tiotusentals människor. Tekniskt såväl som ekonomiskt och historiskt är denna nödvändighet uppenbar, och alla som reflekterat över socialism har alltid beaktat den som en förutsättning för socialism. Men hur kan denna strikta viljeenhet uppnås? Genom att de tusendes vilja underordnas en persons vilja.

Om en idealisk medvetenhet och disciplin råder bland dem som deltar i det gemensamma arbetet kan detta underordnande mera likna en dirigents smidiga ledning. Det kan anta skarpa diktatoriska former om den idealiska disciplinen och medvetenheten saknas. Men hur det än må vara så är ett *ovillkorligt underordnande* under en enda vilja absolut nödvändigt för att de arbetsprocesser som organiseras enligt den maskinella storindustrins typ skall ha framgång. För järnvägarna är det dubbelt och tredubbelt nödvändigt. Och denna övergång från en politisk uppgift till en annan, som *till det yttre* inte alls liknar den första, utgör det originella i nuvarande situation. Revolutionen har helt nyligen krossat de urgamla, oerhört starka och tunga fjättrar som massorna under knutpiskans tvång underkastat sig. Så var det igår. Men idag kräver samma revolution – just för dess utveckling och stärkande, just i socialismens intresse – att massorna *ovillkorligen underordnar sig viljeenheten* hos arbetsprocessens ledare. Det är klart att en sådan övergång är otänkbar med en gång. Det är klart att den kan genomföras endast till priset av de kraftigaste stötar, konvulsioner och återfall i det gamla, den väldigaste anspänning av energin hos den proletära förtruppen som leder folket fram mot det nya. Detta betänker inte de som deltar i det kälkborgerliga hysteriet i Novaja Zjizn, Vperjod, Delo Naroda och Nasj Vek.

Ta mentaliteten hos en vanlig genomsnittsrepresentant för den arbetande och utsugna massan och jämför den med de objektiva, materiella förhållandena i det samhälle där han lever. Före Oktoberrevolutionen hade han *inte* sett ett enda exempel på att de besittande, utsugande klasserna hade gjort ett reellt offer, hade avstått från någonting till hans förmån. Han hade *ännu* inte sett att man hade gett honom den så många gånger utlovade jorden och friheten och skänkt honom fred, att man hade gjort avkall på ”stormaktsställningens” intressen och motsvarande hemliga fördrag, avstått från kapital och profiter. Det fick han se först *efter* den 25 oktober 1917 då han själv tog det med våld och likaså med våld måste försvara det han tagit mot Kerenskij, Gots, Gegetjkori, Dutov, Kornilov och deras anhängare. Det är klart att hela hans uppmärksamhet, alla hans tankar, alla hans själskrafter under en viss tid helt är inriktade på att få andas ut, räta på sig, röra på sig och ta åt sig av livets goda som hade förvägrats honom av de nu störtade utsugarna men som idag ligger framför honom och kan tas. Det är klart att det behövs en viss tid för att en vanlig representant för massan inte bara skall se och förstå utan också känna att man inte helt enkelt får ”ta”, roffa åt sig, rycka till sig, att detta leder till ökat förfall, till undergång, till att Kornilov & Co kommer tillbaka. Denna förändring i den enkla arbetande massans levnadsförhållanden (och följaktligen också i mentaliteten) har ännu bara börjat. Och hela vår uppgift, uppgiften för kommunistiska (bolsjevikiska) partiet som är den medvetna förespråkaren för de utsugnas strävan efter frigörelse, består i att inse denna vändpunkt, att uppfatta dess nödvändighet och ställa sig i spetsen för den utmattade massan som trött söker efter en utväg, att leda in den på den rätta vägen, vägen till arbetsdisciplin, till att samordna mötenas uppgifter *beträffande* arbetsförhållandena med uppgifterna att ovillkorligen underordna sig sovjetledarens, diktatorns vilja *under* arbetet.

Borgarna, mensjevikerna, Novaja Zjizn-anhängarna, som endast ser kaos, virrvarr och utbrott av småägaregoism, skrattar åt ”mötesmanin” eller fräser oftare ilsket över den. Men hölls inte möten, skulle de förtrycktas massa aldrig kunna gå över från den av utsugarna påtvingade disciplinen till en medveten och frivillig disciplin. Att hålla möten innebär just verklig demokrati för de arbetande, det betyder att de rätar på ryggen och vaknar till nytt liv, det är deras första steg på det fält som de själva rensat från slödder (utsugare, imperialister, godsägare, kapitalister) och som de själva vill lära sig inrätta på sitt eget sätt, för sig själva, enligt sin egen makts, sovjetmaktens principer och inte enligt en främmande makts, herrskapsmaktens, den borgerliga maktens principer. Vad som behövdes var just de arbetandes seger över utsugarna i oktober och ett helt historiskt skede då de arbetande själva till en början diskuterade de nya levnadsförhållandena och de nya uppgifterna för att det skulle bli möjligt

att företa en hållbar övergång till högre former för arbetsdisciplin, för att de arbetande medvetet skulle tillägna sig iden om den proletära diktaturens nödvändighet och under arbetstiden oförbehållsamt underordna sig enmansbesluten av sovjetmaktens representanter.

Denna övergång har nu börjat.

Vi har framgångsrikt löst revolutionens första uppgift; vi har sett hur de arbetande massorna själva skapat huvudbetingelsen för dess framgång, samlingen av deras bemödanden mot utsugarna för att störta dem. Sådana etapper som oktober 1905, februari och oktober 1917 har världshistorisk betydelse.

Vi har framgångsrikt löst revolutionens andra uppgift: att väcka och höja just de ”lägre” samhällsskikten som utsugarna stött ned och som först efter den 25 oktober 1917 fick full frihet att störta dessa, att börja orientera sig och inrätta sig på sitt eget sätt. Att få den mest förtryckta och kuvade, den minst skolade massan av arbetande att hålla diskussionsmöten, gå över på bolsjevikernas sida och överallt bygga upp sin egen sovjetorganisation – det var revolutionens andra stora etapp.

Nu börjar den tredje etappen. Vi måste förankra det som vi själva erövrat, som vi själva förordnat och lagfäst, som vi diskuterat och utstakat – det måste vi förankra i den *dagliga arbetsdisciplinens* fasta former. Det är den svåraste men också den tacksammaste uppgiften, ty endast om den löses kommer vi att få socialistiska förhållanden. Vi måste lära oss att förena de arbetande massornas stormande mötesdemokrati, som likt en vårfloed strömmar över alla bräddar, med en järnfast disciplin under arbetstid, med ett *ovillkorligt underordnande* under en persons, sovjetledarens, vilja under arbetstid.

Det har vi ännu inte lärt oss.

Det kommer vi att lära oss.

I går hotades vi av den borgerliga utsugningens restauration, personifierad av Kornilov, Gots, Dutov, Gegetjkori, Bogajevskij och deras anhängare. Dem har vi besekrat. Denna restauration, just samma restauration, hotar oss idag i en annan form, i form av det småborgerliga elementets disciplinlöshet och anarki, av småägarens ”det rör mig inte”, i form av de dagliga, små men så mycket mer talrika angrepp och överfall som detta element utsätter den proletära disciplinen för. Detta av småborgerlig anarki präglade element måste vi besegra, och vi kommer att besegra det.

V. Den gamla ordningen och den nya

Den socialistiska karaktären hos sovjetdemokratin, dvs den *proletära* demokratin, i dess konkreta, givna tillämpning består för det första i att det är de arbetande och utsugna massorna som väljer medan bourgeoisin är utesluten från valet; för det andra i att alla slags byråkratiska formaliteter och inskränkningar vid valen faller bort och att massorna själva fastställer hur och när valen skall hållas och att full frihet att återkalla de valda ombuden råder; för det tredje i att det skapas den bästa möjliga massorganisation av de arbetandes förtrupp, det storindustriella proletariatet, genom vilken detta får möjlighet att leda de utsugnas bredaste massor, dra dem med till självständigt politiskt liv och fostra dem politiskt enligt deras egen erfarenhet, att man alltså för första gången tar itu med att verkligen *hela* befolkningen skall lära sig styra och börja styra.

Detta är de viktigaste kännetecknen på den demokrati som tillämpas i Ryssland. Den är en högre *typ* av demokrati som innebär en brytning med den borgerliga förvrängningen av demokratin, en övergång till den socialistiska demokratin och till förhållanden som gör det möjligt att staten börjar dö bort.

Det småborgerliga desorganisationselementet (som i en eller annan grad *oundvikligt* kommer att ge sig tillkänna i *varje* proletär revolution och särskilt starkt framträder i vår revolution på grund av landets småborgerliga karaktär, dess eftersläpning och följderna av det reaktionära kriget) kan självfallet inte undgå att sätta sin prägel även på sovjeterna.

Vi måste outtröttligt arbeta på att utveckla sovjeternas och sovjetmaktens organisation. Det finns en småborgerlig tendens till att göra sovjeternas medlemmar till "parlamentariker" eller också till byråkrater. Detta måste bekämpas genom att sovjeternas *alla* medlemmar dras med i den praktiska förvaltningsverksamheten. Sovjeternas avdelningar förvandlas på många ställen till organ som undan för undan smälter samman med kommissariaten. Vårt mål är att dra med *hela den fattiga befolkningen* i den praktiska förvaltningsverksamheten, och alla slags åtgärder för att åstadkomma detta – ju mer olikartade, desto bättre – måste omsorgsfullt registreras, studeras, systematiseras och prövas genom en bredare erfarenhet och fastställas i lag. Vårt mål är att *varje* arbetande sedan han fullgjort sitt 8-timmars "värv" i produktionsarbetet skall fullgöra statliga skyldigheter *utan ersättning*. Det är särskilt svårt att gå över till detta, men endast denna övergång är en garanti för socialismens slutgiltiga konsolidering. Det nya och svåra i denna förändring utlöser givetvis en mängd *s a s* trevande åtgärder samt en mängd fel och vinglerier – utan detta kan det inte bli någon stark frammarsch. Orsaken till att den nuvarande situationen förefaller egendomlig för många som vill betrakta sig som socialister är att folk vant sig vid att abstrakt sätta kapitalism i motsats till socialism och endast djupsinnigt satt in ordet "språng" mellan de båda uttrycken (en del som erinrade sig brottstycken av vad de läst hos Engels tillade ännu djupsinnigare "språng ur nödvändighetens rike in i frihetens"). De flesta så kallade socialister, som "läst i böcker" om socialismen men aldrig på allvar trängt in i saken, förmår inte fatta att socialismens läromästare med "språng" menade vändpunkter i världshistorisk skala och att sådana språng omfattar perioder på tio och även flera år. Det är naturligt, att beryktade "intellektuella" under sådana tider levererar en ändlös mängd gråterskor till den avlidnes bår: den ena begråter konstituerande församlingen, den andra den borgerliga disciplinen, den tredje det kapitalistiska systemet, den fjärde den kultiverade godsägaren, den femte den imperialistiska stormaktsställningen och så vidare i det oändliga.

Det verkligt intressanta i en epok av stora språng är att den stora mängden spillror av det gamla, som ibland hopar sig snabbare än det nyas groddar (vilka inte alltid genast kommer till synes), kräver förmåga att skilja ut det väsentligaste i utvecklingens linje eller kedja. Det förekommer historiska ögonblick då det viktigaste för revolutionens framgång är att så många spillror som möjligt hopas, dvs att så många gamla inrättningar som möjligt sprängs; det förekommer ögonblick då man sprängt tillräckligt och det "prosaiska" (för den småborgerliga revolutionären "tråkiga") arbetet att rensa marken från spillror sätts på dagordningen; det förekommer ögonblick då det viktigaste är att omsorgsfullt vårda det nyas groddar som spirar fram under spillrorna på den jord som ännu inte är rengjord från bråten.

Det räcker inte med att vara revolutionär och anhängare av socialismen eller kommunist i allmänhet. Man måste förstå att i varje särskilt ögonblick finna den speciella länk i kedjan som man av alla krafter måste gripa tag i för att kunna hålla fast hela kedjan och grundligt förbereda övergången till nästa länk. Länkarnas ordning, deras form, deras sammankoppling, det sätt varpå de skiljer sig från varandra i de historiska händelsernas kedja är inte någonting så enkelt och simpelt som i en vanlig kedja, gjord av en smed.

Kampen mot den byråkratiska förvrängningen av sovjetorganisationen säkras genom fastheten i sovjeternas förbindelse med "folket", dvs de arbetande och utsugna, genom smidigheten och elasticiteten i denna förbindelse. Inte ens i världens mest demokratiska kapitalistiska republik betraktas det borgerliga parlamentet av de fattiga som deras "egen" institution. Sovjeterna däremot är för massan av arbetare och bönder deras "egna" och inte någonting främmande. Våra dagars "socialdemokrater" av Scheidemanns eller, vad som är nästan detsamma,

Martovs kulör har en likadan avsmak för sovjeterna och känner sig lika dragna till ett anständigt borgerligt parlament eller en konstituerande församling som Turgenev för 60 år sedan kände sig dragen till en moderat monarkisk författning med privilegier för adeln och som Dobroljubovs och Tjernysjevskijs bondedemokrati var honom motbjudande.

Det är just sovjeternas nära samband med det arbetande "folket" som skapar de särskilda former för återkallande och för annan kontroll nedifrån som nu särskilt enträget måste utvecklas. Största sympati och största stöd förtjänar exempelvis folkbildningsråden som periodiska konferenser med sovjetväljare och deras delegerade för att dryfta och övervaka sovjetmyndigheternas verksamhet på detta område. Ingenting vore dummare än att förvandla sovjeterna till något stelnat och självtillräckligt. Ju beslutsammare vi nu måste gå in för en skoningslöst fast makt, för enskilda personers diktatur *rörande bestämda arbetsprocesser*, i bestämda moment av de *rent verkställande* funktionerna, desto mer mångskiftande måste formerna och metoderna för kontrollen nedifrån vara för att man skall kunna eliminera varje spår av möjlighet att vanställa sovjetmakten, för att man oavlatligt och outröttligt skall kunna rensa bort byråkratins ogräs.

Sammanfattning

En utomordentligt tung, svår och farlig situation i internationellt avseende; nödvändigheten av att manövrera och retirera; en period av väntan på nya revolutionsutbrott, en revolution som smärtsamt sakta mognar i väst; inom landet en period av långsamt uppbyggande och skoningslös "uppstramning", av lång och hårdnackad kamp för sträng proletär disciplin och mot hotet från det småborgerliga elementets disciplinlöshet och anarki – detta är i korthet särdragen hos det speciella skede av den socialistiska revolutionen som vi nu upplever. Det är den länk i den historiska händelsekedjan som vi nu med all kraft måste gripa tag i för att vara uppgiften vuxen, tills stunden kommer för övergång till nästa länk som fascinerar genom sin säregna glans, glansen från den internationella proletära revolutionens segrar.

Försök sammanställa det vanliga, gängse begreppet "revolutionär" med de paroller som följer av det nuvarande skedets säregenheter: att manövrera, retirera, avvakta, långsamt bygga upp, skoningslöst strama upp, strängt disciplinera, gå tillrätta med disciplinlösheten ... Är det så underligt att en del "revolutionärer" grips av ädel harm när de hör detta och börjar "dundra" mot oss för att vi har glömt Oktoberrevolutionens traditioner, för kompromissande med borgerliga specialister och kompromisser med bourgeoisin samt beskyller oss för småborgerlighet, reformism med mera sådant?

Olyckan med dessa kvasirevolutionärer är att även de av dem som har de allra bästa motiv och utmärker sig för obestridlig hängivenhet för socialismens sak inte förstår det egenartade och särskilt "obehagliga" tillstånd som det genom det reaktionära och olyckliga kriget utpinade, efterblivna landet oundvikligt måste gå igenom, då det började den socialistiska revolutionen långt tidigare än de mera framskridna länderna; olyckan med dem är att de inte har tillräcklig uthållighet i den svåra övergångens svåra stunder. Det är naturligt att vänster-socialistrevolutionärernas parti bedriver en sådan "officiell" opposition mot vårt parti. Personliga undantag bland grupp- och klasstyperna finns naturligtvis och kommer alltid att finnas. Men de sociala typerna blir kvar. I ett land där småägarna bland befolkningen har en oerhörd övervikt över den rent proletära delen kommer skillnaden mellan den proletära och den småborgerliga revolutionären ofrånkomligt att framträda, tidvis i skarpt utpräglad form. Den småborgerliga revolutionären tvekar och vacklar vid varje omslag i händelseutvecklingen. Han är en glödande revolutionär i mars 1917, lovprisar "koalitionen" i maj, hatar bolsjevikerna (eller gråter över deras "äventyrlighet") i juli, tar ängsligt avstånd från dem i slutet av oktober, stöder dem i december, och i mars och april 1918 slutligen rynkar dessa typer ofta

föraktligt på näsan och säger: ”Jag hör inte till dem som sjunger lovsånger över det ‘organiska’ arbetet, practicismen och successiviteten.”

Det sociala ursprunget till sådana typer är småägaren, som till följd av krigets fador, den plötsliga ruinen, svältens och förfallets oerhörda kval blivit desperat, som hysteriskt rusar än hit och än dit, söker en utväg till räddning, vacklar mellan förtroende till och stöd åt proletariatet å ena sidan och anfall av förtvivlan å den andra. Man måste klart förstå och fast inpräglad hos sig att ingen socialism kan byggas upp på en sådan social basis. Endast en klass som utan vacklan går sin väg framåt, som inte tappar modet och inte råkar i förtvivlan ens vid de svåraste, besvärligaste och farligaste etapperna kan leda de arbetande och utsugna massorna. Vi behöver inga hysteriska utbrott. Vi behöver den taktfasta marschen av proletariatets järnhårda bataljoner.

Bilaga – Utrikesrelationer

Sid 409-453 i Fraina. Översatt än så länge

- I. *Socialistisk och imperialistisk diplomati (Tjitjerin-rapport)*
 - II. *Intervention i Ryssland (appeller m m)*
 - III. *Terrorn i Ryssland (svar från Tjitjerin)*
 - IV. *Utländsk intervention (Tjitjerin till Woodrow Wilson)*
 - V. *Den internationella revolutionen (Lenin, officiell engelsk översättning: “Report At a Joint Session Of the All-Russia Central Executive Committee, the Moscow Soviet, Factory Committees And Trade Unions, October 22, 1918” CW 28)*
-